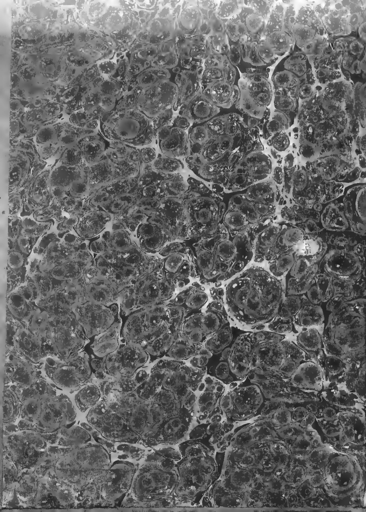
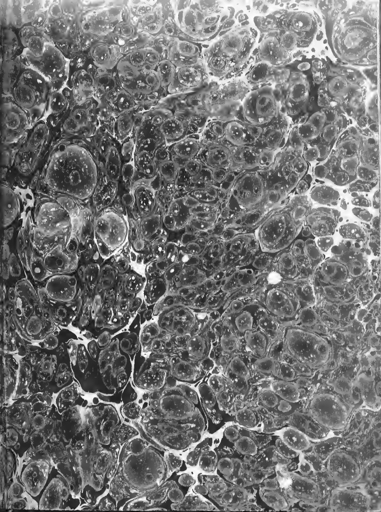





BIBLIOTECA PROVINCIAL Y DE LA
UNIVERSIDAD
DE
SEVILLA



A Incipit titul
Utrum damnati
B Questiones de quodlibet
est respectus
valet ad oppositum
sicut consideramus.
C Teneatur subditum
minus vt
completorium
corporalia
D defectum baptismi
precepta autem
omnibus presentibus
de potestate
E corpus domini
celestibus v:raq;
dyabolus inhabitat
tunc enim
F Articulus. ić.
sinena sui
pertinet vt
modo intendere
G ita q qui
soluendum tempore
computantur ab
facere potest
H dispensat e
non est aliqua
vnitate vel
quia enim
I maiores tendit
siccomoxum.i.
minimum in
tua plena
K Ad z^m sic
sacerdos peccatum
cui credidi
illis. Sed ille

L Incipit quodlibet. 6.
probabiles
pertinentibus
originali
M Incipit quodlibet. 7.
Primo modo
actu vnde
artificiatum
N alicuius membri
exponitur
Sed ad xpm
manuali
O labore acquirant
Itaq; si ista
erit eminentior
sufficiens est
P Et circa hoc
alteri dederat
inquireret et
dentaliter. sed
Q se subsistat
Ad z^m dicendum
queruntur quinq;
differunt spe
R ecclesie in
possint esse
ena et dicitur
quantitas et
S Articulus. xi.
repellendo
religione
dei proprium
T corrigenda
soluit matrimonium
quod actus
cum quibus
quicquid est

Incipiũt tituli q̃stionũ de duodecim q̃dlibet sc̃i Thome de Aquino ordinis p̃dicatoꝝ ſm ordinẽ alphabeti aſſignati. Et p° de angel'.

A

De decimis.

Questiones de deo. Et primo de ei⁹ eēntia ⁊ eē. De p'alitate psonaꝝ

Questiones de potentia dei.

De sciētia dei. Et ꝑ de ideis.

De p̄scia ⁊ p̄destinatōe diuina.

Utrum aliquis comedendo loquendo seu stando cum excōmunicatis peccet mortaliter.q.xi.ar. 9.

De fato.

F

Utrum omnia sbsint fato.q.iz.ar.5

De gratia.

G

Utrum homo absq; gratia per solam naturalem arbitrii libertatē possit se ad gratiam pparare. qōlibet.i.arti. 7.

Utrum deus semper faciat nouam gratiam.qōlibet.4.ar. 9.

De hereticis.

H

Utrum certitudo adhesionis in heretico vel malo catholico sit actus fidei virtutis. qōlibet.6.arti. 6.

Utrum hereticis sit communicandum.quodlibet.7.arti. 15.

Utrum heretici redeuntes ad ecclesiā sint recipiendi.qōlz.io.ar.i6

De ieiuniis et vigiliis.

I

Utrum homo possit peccare nimis ieiunando vel vigilando. qōlz.5.artic. i8.

De infamia.

Utrum aliquis peccat infamiā non repellendo.quodlibet.io.arti. i3.

De ignorantia.

Utrum qui facit contra constitutionem pape per ignorantiam peccet.quodlibet.i.arti. i9.

De imperio.

Utrum imperare sit actus rationis.quodlibet.9.arti. iz.

De intellectu.

Utrum intellectus creatus possit simul plura intelligere.quodlibz.7.artic. z.

Utrum noticia que ab Augustino dr̄ proles mētis sit in mente sicut accidens in sbiecto.qōliber.7.ar.4

Utrum verbum cordis sit species intelligibilis quodlibet.5.arti. 9.

De magicis scientiis.

M

Utrum homo sine peccato possit appetere scire magicas sciētias.qōlibz.4.ar.i6

De martirio

Utrum aliquis absq; caritate perfecta possit se martirio offerre.
quodlibet.4.arti. i9.

Utrum pati martirium ppter xp̄z sit in precepto.quodliber.4.ar. z3.

Utrum liceat ab aliquo moriente requirere q; reuelet statum suum post mortem.quodlibet.3.arti. zz.

Utrum mai⁹ peccatum sit cum aliquis mentitur facto q̄ cum aliquis mentitur verbo.quodlibet.6.arti.i7.

Utrum omne mendacium sit peccatum.quodlibet.8.arti. i4.

De negatione xp̄i. N

Utrum Petrus negando xp̄m peccauerit mortalit.quodlz.9.arti.i4.

De obedientia.

O

Utrum religiosus teneatur obedire suo plato ut reuelz sibi aliqd secretuz fidei sue commissum.quodlibet.i.arti. i5.

Utrum teneatur sibi obedire ut reuelet occultam culpam fratris quam nouit.quodlibet.i.arti. i6.

¶De officio diuino.

¶De opere manuali.

¶De oratione et suffragiis.

Q̄ones de pctō. Et p̄ in coī. P

¶De periurio.

De peccato in spūm sanctum.

¶De p̄ceptis et osiliis.

¶De p̄dicatoribus.

¶ Questiones de quodlibet sancti Thome de Aquino ordinis fratrum p̄dicatoꝝ incipiūt feliciter.

¶ Articul⁹ p̄mus.

Q Uesitum est de deo angelo et homīe. De deo quesitū ē ⁊ q̄tū ad diuinā nāꝫ ⁊ quātū ad nāꝫ hūanā assūptā. Quantu ad diuinā nām quesitū ē. ¶ Utrū btūs Benedict⁹ in visione qua vidit totū mūdū: diuinā eēntiā viderit. Et oñdebat q̄ sic. Dic enim Grego. de hac visione loquēs Aīe videnti deū angusta fit omnis creatura. Sꝫ videre deū est videre diuinā eēntiā. g̊ beat⁹ Benedictus vidit diuinā eēntiam. ¶ Preterea ibidē s̄bdit Grego. Q totū mūduꝫ vidit in diuino lūīe. Sꝫ nō ē aliud lumē vel claritas dei q̄ ipse deus: vt idē Greg. dicit. ⁊ hr̄ in glo. exo. .33. sup illud. Non uidebit me hō ⁊ viuet. g̊ btūs Benedict⁹ vidit deū p eēntiam. ¶ Sꝫ ɔtra ē qd̄ dr̄ Ioh. .i. Nemo deū vidit vnq̄. vbi dicit glo. q̄ null⁹ in mortali carne viuēs dei eēntiā videre pōt. ¶ R̄ο dd̄ q̄ corpus corruptibile aggrauat aīāꝫ vt dr̄ sap. 9. Sūma anteꝫ eleuatio mētis humane ē vt ad diuinā eēntiā vidēdā ptīgat. vñ impossibile ē vt mens humana dei essentiam videat. vt Aug. dicit. iz. sup gñ. ad lrām. Nisi huic uite mortali fūdit⁹ homo intereat: vel sic alienet̃ a sensib⁹: vt nesciat vtruꝫ sit in corpore an ex̃ corpus: sicut de Paulo legit̃ .z. ad cor̄. xi. Beat⁹ aūt Bñdictus qñ illā visionē vidit: nec huic vite fundit⁹ mortuus erat: nec a corporeis sensib⁹ alienat⁹. qd̄ pꝫ p hoc q̄ dū adhuc in eadē visione p̄sisteret aliū ad idē vidēdū aduocauit: vt Greg. refert. vñ manifestū ē q̄ dei eēntiā nō vidit. ¶ Ad p̄mū g̊ dd̄. q̄ Greg. ex quadā ꝓportione argumentari intēdit in v̄bis illis. Si. n. vidētes dei eēntiā in ei⁹ ɔparatōe totā creaturā reputāt paruū quid ad videndū: non est miꝝ si beatus Benedict⁹ per lumē diuinū aliud amplius videre potuit q̄ homines ɔmuniter videant. ¶ Ad z^m dd̄ q̄ lumē dei qñq̄ dr̄ ipse de⁹. qñq̄ v̄o aliud lumē deriuatū ab ipō s̄c̄d̄ illō ps. In lūīe tuo videbim⁹ lumē. hic aūt accipit̃ p lūīe deriuato a deo.

D Einde querebat̃ duo circa humanā nāꝫ ī xp̄o. ¶ P̄mo vtꝝ fuerit in xp̄o vna filiatio: qua refert̃ ad patrē ⁊ ad matrē: an due. ¶ Z° de morte ei⁹ vtrū in cruce mortuus fuerit.

¶ Articulus secūdus.

A D primū sic p̄cedebat̃. Uidet̃ q̄ ī xp̄o sint due filiationes. Multiplicata eniꝫ cā relationū multiplicant̃ relationes. Generatio aūt ē cā filiationis. Cuꝫ g̊ alia sit gñatio qua xp̄ūs natus est eternal̃r a patre. alia qua nat⁹ tpaliter a matre. erit etiā alia filiatio qua refert̃ ad patrē: ⁊ alia q̄ refert̃ ad matreꝫ. ¶ Pretēa qd̄ recipit ex tempore aliud absolutum absq̄ sui mutatione: multo magis absq̄ sui mutatiōe pōt recipe tpaliter aliq̄

propetatē relatiuā. Sȝ filius dei ex
tpe recipit aliquid absolutū absq
sui mutatōe: quia sup illud Luce.i.
Magn⁹ erit: ⁊ fili⁹ altissimi voca-
bit̃. dic̄ Amb. Nō iō erit magn⁹: q̄
añ partū ꝟginis magn⁹ nō fuerit: ꝸ
qa potētiā quā dei fili⁹ nālr̃ hȝ: hō
erat ex tpe acceptur⁹. ḡ multo ma-
gis ex tpe potuit accipere filius dei
absq sui mutatōe nouā filiatiōnē:
vt sic ei ꝯueniāt due filiatōes. vna
eterna ⁊ alia tpalis. ¶ Sȝ ꝯtra. A
quo aliqd hȝ q̄ sit tale: ab ei⁹ vni-
tate hȝ q̄ sit vnū tale. Sȝ filiatione
aliqs hȝ q̄ sit fili⁹. ḡ vna filiatione
est vn⁹ fili⁹. Sȝ xp̄s est vn⁹ fili⁹ ⁊ nō
duo. ḡ in xp̄o nō sunt due filiatōes
ꝸ vna tātū. ¶ Rñ⁹ dō q̄ relationes
differūt in hoc ab oībus aliis reruȝ
generib⁹. qa ea que sunt alioꝝ ge-
neꝝ ex ip̄a rōne sui generis hñt q̄
sint res nature: sicut quātitates ex
rōne quātitatis: ⁊ q̄litates ex rōne
qualitatis. Sȝ relatiōes non hñt q̄
sint res nature ex ratiōe respectus
ad alterum. Jnueniūt̃ enim quidā
respect⁹ qui nō sunt reales ꝸ rōales
tm̄. sicut scibile refert̃ ad sciāȝ non
aliqua reali relatōi in scibili exñte
ꝸ poti⁹ quia sciā refert̃ ad ip̄m ꝸm
ph̄m in. 5°. metha. Sȝ relatio hȝ q̄
sit res nature ex sua cā p quā vna
res nālē ordinē hȝ ad alterā. q qdē
ordo nālis ⁊ realis est ip̄sis ip̄s re
latio. vñ dextruȝ ⁊ sinistrū in aīali
sunt relatiōes reales. qa ꝯsequitur
quasdā nāles ꝟtutes. Jn columna
sūt sūt respect⁹ rōnis tm̄: ꝸȝ ordinē
aīalis ad ip̄aȝ. ex eodē aūt hȝ aliqd
q̄ sit ens. ⁊ q̄ sit vnū. ⁊ iō ꝯtingit
q̄ est vna relatio realis tm̄. ꝓpter
vnitatē cause. sic pȝ de equalitate.
propter vnā enī quātitatē ē ī vno
corpore vna equalitas tm̄. quāuīs
sint respect⁹ plēs: ꝸm quos diuersis
corporib⁹ dr̃ eē equale. Si autē ꝸm
oēs illos respect⁹ mltiplicarēt̃ realr̃
relatōes in vno corpore sequeret̃ q̄
in vno eēnt accidētia infinita vel
indeterminata. ⁊ silr̃ magr̃ ē vna
relatōe magr̃ oīuȝ quoꝝ idē docet
quāuis sint multi respect⁹. sic etiāȝ
ē vn⁹ homo ꝸm vnā realē filiatōeȝ
est fili⁹ patris sui ⁊ matris sue. qa
vna natiuitate vnā nāȝ ab vtroq
accepit. Sequēdo ḡ hāc rōnē videt̃
dicendū q̄ alia sit filiatio realis in
xp̄o qua refert̃ ad patrē: ⁊ alia qua
refert̃ ad matrē. qa alia generatōe
nascit̃ ab vtroq. ⁊ alia est nā quā
hȝ a patre. ⁊ alia quā hȝ a matre. ꝸ
alia rō informat pactū. Hoc enī est
vlr̃ tenēdū q̄ nulla relatio dei ad
creaturā realr̃ in deo existit: ꝸ ē re-
spect⁹ rōnis tm̄. quia de⁹ est supra
oēm ordinē creature: ⁊ mēsura oīs
creature a q̄ depēdet oīs creatura
⁊ non ecōuerso: multo magis q̄ hȝ
ꝯueniāt scibili respectu scie in quo
propter has cās nō est relatio real̃
ad sciām. Est aūt ꝯsiderādū q̄ sb-
iectū filiatōis nō est nā vl̃ nature
pars aliqua. Non enī dicim⁹ q̄ hu
manitas sit filia. vl̃ caput. aut ocul⁹
Jn xp̄o aūt nō ponim⁹ nisi vnū sup
positū ⁊ vnā ipostasim: sicut ⁊ vnā
p̄sonā: qd̄ est suppositū eternū: in
quo nulla relatio realis ad creatu-
rā eē pōt. vt iā dictū est. vñ relīgt̃
q̄ filiatio qua xp̄s refert̃ ad matrē

est respect⁹ rõnis tm̃. nec ꝓpter hoc sequit̃ ꝙ nõ sit realr̃ fili⁹ ꝟginis. sic̃ eni3 deus realr̃ est dñs ꝓpter realẽ potẽtiã: qua ↄtinet creaturã: sic realr̃ est fili⁹ ꝟginis ꝓpter realẽ nãm quã accepit a matre. Si aũt eẽnt ĩ xp̃o plura supposita: oportẽt ponẽ in xp̃o duas filiationes: ꝫ hoc reputo erroneũ: ⁊ in ↄciliis inuenit̃ dãmnatũ. vñ dico ꝙ in xp̃o ẽ vna relatio realis tm̃ qua refert̃ ad p̃re3.

¶ Ad p̃mũ ꝫ dõ ꝙ nõ negam⁹ nõ esse in xp̃o realẽ filiationẽ qua refert̃ ad matrem: quia cã relationis deficiat. ꝫ quia deficit ſbiectũ talis relationis: cum non sit ĩ xp̃o aliqͦd suppositũ creatu3 vel ipostasis.

¶ Ad z^m dõ ꝙ eo mõ quo ille hõ accepit ex tempore dei potentiam: eo mõ accepit filiationẽ eternã inquantũ. s. factũ est vt vna esset p^a dei ⁊ hoĩs vt Amb. ibidem ſbdit. Hoc aũt nõ est factũ p aliud realit̃ absolutũ: vel relatiuũ tp̃alr̃ inherens filio dei. ꝫ p solã vnione3 que realr̃ existit in nã creata. non antẽ ẽ realr̃ in ip̃a p̃sona assumẽte. ¶ Qꝛ ꝟo in ↄtrariũ obr̃ nc̃citatẽ non h3. Dicit̃ enim aliqñ vn⁹ qualis ꝓpter vnitatẽ ſbalem ſbiecti: l3 sint multe q̃litates. vt color ⁊ sapor in pomo.

¶ Articulus. 3⁹.

Ad secũdũ sic ꝓcedebatur. Uidetur ꝙ Xp̃us in cruce mortuus nõ fuerit. Si eni3 fuit mortuus: aut hoc fuit: quia ip̃e aĩa3 a corpore sepauit: aut propter vulnera. S3 non p̃ mõ. Sic eni3 seq̃ret̃ ꝙ iudei xp̃m nõ occidissent: ꝫ ꝙ ipse suiipsi⁹ fuisset homicida: qͦd est incõueniẽs. Et silr̃ nec z⁹ mõ: qꝛ mors q̃ accidit ꝓpter vulnera ꝑuenit hoĩe ad sũmã debilitatẽ ꝑueniente: qͦd in xp̃o nõ fuit: qꝛ clamans expirauit. ꝫ xp̃us in cruce nullo mõ mortuus fuit. ¶ Preterea nã humana nõ fuit in xp̃o debilior q̃ ĩ aliis hoĩb⁹. S3 null⁹ ali⁹ homo tã cito moreret̃ ꝓpter vulnera manuũ ⁊ pedũ. Uuln⁹ aũt lateris fuit ei inflictum post mortẽ xp̃i. ꝫ in cruce mortuus non fuit: cũ nulla cã mortis ei⁹ esse videat̃. ¶ S3 ↄtra ẽ qͦd dr̃ Joh. 19. Qꝛ xp̃us in cruce pendẽs inclinato capite tradidit sp̃ũm. mors aũt est p sepationẽ aĩe a corpore. ꝫ xp̃us in cruce mortuus fuit. ¶ R̃ꝫ⁹ dicẽdũ ꝙ absq3 omni dubio ↄfitẽdũ ẽ xp̃3 in cruce ꝟe mortuũ fuisse. S3 ad videndũ cãm mortis eius ↄsiderandũ est ꝙ cũ xp̃us fuit ver⁹ de⁹ ⁊ homo ei⁹ potestati ſberat qcqd ꝑtinet ad humanã nãm in xp̃o. quod in aliis puris hoĩb⁹ non ↄtingit. Uolũtati enĩ eoꝝ non ſbiacẽt que nãlia sunt Uñ hec cã assignat̃ quare aĩa xp̃i simul patiebat̃ ⁊ fruebat̃: quia. s. eo volẽte hoc factũ est vt nõ fieret redũdãtia a sup̃iorib⁹ virib⁹ in inferiores: nec impedirẽt̃ sup̃iores ꝟtntes a suo actu ꝓpter passionẽ inferioꝝ. qͦd in aliis hoĩb⁹ ↄtingere non potest ꝓpter nãlẽ ↄiũctionẽ potentiaꝝ adinuicẽ. Et silr̃ in ꝓposito est dicẽdũ. Mors enĩ violẽta accidit ex hoc: ꝙ nocumẽto illato nã cedit ⁊ quãdiu nã resistere potest: tãdiu mors retardat̃. Uñ in quib⁹ nã est fortior: ex equali cã tardi⁹ moriũt̃. Erat aũt ſbiectũ voluntati xp̃i qͦd

ĩn nã resisteret nocumento illato. ⁊ qñ cederet. Uñ eo volente nã resisti tit nociuo illato vsq₃ ad finē plna ꝙ̃ in aliis hoīb⁹ possit: ira ꝙ ĩ fine post multā sanguinis effusionē q̃si integer virib⁹ clamauit voce magna: ⁊ statim eo volēte nã cessit. ⁊ tradidit spũ₃. vt se dñm nature ⁊ vite ⁊ mortis ondẽderet. vñ ħ admirans cēturio dixit. Uere hic homo filı⁹ dei erat. Sic g̃ ⁊ iudei xp̃₃ occiderunt nocumētũ morifeꝝ inferētes: ⁊ tñ ipse aĩam suā posuit ⁊ tradidit spũ₃. ga qñ voluit nã nocumēto illato totalr̃ cessit. Nec tamē culpādus est quasi sui homicida. ē enĩ corp⁹ ꝑpter aĩa₃ ⁊ ñ ecõuerso.

Uñ iniuria fit aĩe: cum ꝑpter nocumētũ corpori illatum de corpore expellit̃ ꝯtra nãlem appetitũ aĩe: l₃ forte non ꝑpter depꝛauatā voluntatem se interficiētis. ꝯ si aĩa in sui potestate habēt recedere a corpore qñ vellet ⁊ iteꝝ aduenire: nõ maioris eēt culpe si corp⁹ desereret: q̃₃ ꝙ habitator deserit domum. culpe tñ est ꝙ inde expellatur inuitus. ⁊ per hoc patet responsio ad obiecta.

D[d]einde querebant̃ duo de angelo. ¶ Pꝛimo vtrũ angelus dcpēdeat a loco corporali ſm suā eēntiā: an sit in loco ſm opationē tm̃. ¶ 2⁹ de motu angeli vtrum possit moueri de extremo in extremũ sine medio.

¶ Articulus. 4⁹.

AD pmũ sic pcedit̃. Uidet̃ ꝙ angel⁹ non sit in loco ſm opationē tm̃. Pri⁹ est eni₃ esse q̃₃ opari. g̃ pus est eē in loco q̃₃ opari in loco. S₃ posteri⁹ non est cā pꝛioris. g̃ opari in loco nõ ē cā quare angel⁹ sit in loco. ¶ Pꝛeterea duo angeli possunt opari in vno loco. Si g̃ angelus esset in loco solũ per opationē: sequeret̃ ꝙ plures angeli eēnt simul in vno loco. qđ reputat̃ impossibile. ¶ S₃ ꝯtra. Nobili⁹ nõ dependet ab ignobiliori. S₃ eēntia angeli est nobilioꝛ q̃₃ loc⁹ corpore⁹. g̃ non depēdet a loco corporeo.

R̄ṅ dđ ꝙ qualr̃ angelus sit in loco corporeo cõsiderari pōt ex mõ quo corpus est in loco. Est enĩ corpus ĩ loco per ꝯtactũ loci. Contact⁹ autē corporis est ꝑ quãtitatē dimēsiuam que in angelo nõ inuenit̃ cũ sit incorpore⁹. ꝯ loco ei⁹ est ĩ eo quãtitas ṽtualis. Sicut g̃ corp⁹ est in loco ꝑ ꝯtactũ dimēsiue quãtitatis. ita angelus ē in loco ꝑ ꝯtactũ ṽtutis. Si qs aũt uelit ṽtutis ꝯtactũ opatõe₃ vocare ꝑpter hoc ꝙ opari ē ꝑpus effect⁹ ṽtutis. dicat̃ ꝙ angel⁹ est in loco ꝑ opationē. ita tñ ꝙ ꝑ opationē nõ intelligat̃ sola motio: ꝯ q̃cũq₃ vnitio qua sua virtute se corpori vnit p̃sidēdo vel ꝯtinēdo: vł quocunq₃ alio mõ. ¶ Ad pmum g̃ dđ ꝙ nihil ꝓhibet aliquid eē prius simpliciter: qđ nõ est prius quantũ ad hoc. sicut corpus ſbiectũ est simplr̃ prius sugficie. ꝯ ñ quãtũ ad ħ qđ ē colorari. ⁊ silr̃ prius simplr̃ est corpus q̃₃ tact⁹. tñ est in loco ꝑ tactu₃ dimēsiue quãtitatis. ⁊ silr̃ angel⁹ per ꝯtactum ṽtutis. ¶ Ad 2ᵐ dđ. ꝙ si aliquid mouet̃ pfecte ab vno motore: non ꝯuenit ꝙ ab alio simł ĩmediate moueat̃. vñ ratio magis

valet ad oppositū ei⁹ q̄ ad ꝓpositū

¶Articul⁹.5.

AD z^m sic pcedebaᷣ. Uideᷣ
ꝙ angelus nō possit moue
ri de extremo ad extremū
gn ptranseat mediū. Omne enim
qđ moueᷣ ꝑus est īmutari q̄ꝫ īmu-
tatū esse. vt pbaᷣ in .6°. physicoꝝ.
Sꝫ si angel⁹ moueᷣ de extremo in
extremū. puta de a. in b. cū est in b
est īmutatū eē. ḡ ꝑus erat īmutari
Sꝫ non qñ erat in a. qa tūc nōdum
mouebaᷣ. ḡ qñ erat in c. qđ ē medi
um inter a ⁊ b. ⁊ sic opꝫ ꝙ ptrāseat
mediū. ¶Preterea si angel⁹ moueᷣ
de a in b sine hoc ptrāseat mediū:
opꝫ ꝙ corrūpaᷣ in a. ⁊ termineᷣ in
b. Sꝫ hoc est impossibile: quia sic nō
eēt idem angel⁹. ḡ opꝫ ꝙ ptranseat
mediū. ¶Sꝫ ɔtra. Omne qđ ptrāsit
mediū: opꝫ ꝙ ꝑus ptrāseat equale
sibi: aut min⁹ q̄ mai⁹. vt dᷣ in sexto
physicoꝝ. ⁊ ad sensū appet. Sꝫ non
pōt eē min⁹ spaciū q̄ꝫ angel⁹: qui ē
indiuisibilis. ḡ opꝫ ꝙ ptrāseat eq̄le.
qđ est loc⁹ indiuisibilis ⁊ punctalis
Infinita aūt puncta sunt inᷣ quoslꝫ
duos terminos mot⁹. Si ḡ nccē eēt
ꝙ angelus in suo motu ptransiret
mediū: opꝫ ꝙ ptrāsiret infinita. qđ
est impossibile. ¶R⁹ dđ ꝙ angel⁹
si uult pōt moueri de vno extremo
ad aliud absq̄ꝫ hoc ꝙ ptrāseat me-
diū. ⁊ si vult pōt ptransire omnia
media. Cui⁹ rō ē: q̄a corp⁹ ē in loco
sicut ɔtētū ab eo. Et ideo opꝫ q̄ in
mouēdo seq̄aᷣ loci ɔditionē. vt. s.
ptrāseat media ꝑusq̄ ad extrema
loci ꝑueniat. ꝭ cū angelus sit in loco
ꝑ ɔtactū ꝟtutis: non sbdiᷣ loco vt
ɔtent⁹ ab eo: ꝭ magis ɔtinet locū
su ꝟtute supeminēs in loco. vnde
ñ hꝫ necesse vt seq̄aᷣ in suo motu
ɔditiones loci. ꝭ volūtati sue sbest
ꝙ applicet se ꝑ ɔtactū ꝟtutis huic
loco ⁊ illi. ⁊ si vult absq̄ꝫ medio: sic
etiā intellect⁹ pōt applicari intelli
gēdo vni extremo. puta albo: ⁊ po
stea nigro indifferēter: vel cogitā
do vel nō cogitādo de mediis co-
lorib⁹: q̄uāuis corp⁹ sbiectū colori ñ
possit moueri de albo in nigrū nisi
ꝑ media. ¶Ad ꝑmū ḡ dđ. ꝙ ꝟbuꝫ
phi ⁊ ei⁹ pbatio locū hꝫ ī motu ɔti
nuo. Sꝫ motus angeli non opꝫ ꝙ sit
ɔtinuus: ꝭ ipsa successio applicati-
onū p̄dictaꝝ mot⁹ ei⁹ dᷣ. sic ⁊ suc-
cessio cogitationū vl' affection ī dᷣ
mot⁹ spūalis creature ꝭꝫ aug. 8. sup
gñ. ad lrām. ¶Ad z^m dđ ꝙ hoc nō
accidit ꝑ corruptionē angeli aut
nouā creationē: ꝭ quia ei⁹ ꝟt⁹ super
eminet loco. ¶Ad illud ꝟo quod ī
ɔtrariū obᷣ dđ ꝙ angelus nō est ī
loco ꝑ ɔmēsurationē ꝭ ꝑ applicati
onē sue ꝟtutis ad locū: que quidē
pōt esse indifferenter ⁊ ad locum
diuisibilē ⁊ indiuisibilē. Uñ potest
cōtinue moueri sicut aliq̄d in loco
diuisibili exñs ɔtinue intercipiēdo
spaciū. Sm ꝟo ꝙ in loco indiuisibili
est: nō pōt ei⁹ mot⁹ eē ɔtinuus: nec
pertransire omnia media.

DEinde querebaᷣ de hoīe.
⁊ ꝑmo quantū ad bonum
nāture. ¶Z° q̄tū ad bonū
grē. 3° quātū ad bonū glorie.
Circa ꝑmū q̄rebanᷣ tria. ¶Primo
de vnione aīe ad corpus. vtꝝ scilꝫ
aīa adueniēte corpori corrūpanᷣ oēs

forme que prius inerãt ⁊ sbales ⁊
accidẽtales. ¶ 2ᵒ de potestate libe/
ri arbitrii. vtrũ.s.homo absq gra
possit se ad grãm pparare. ¶ 3ᵒ de
dilectione naturali.vtrũ.s.homo ĩ
statu ĩnocẽtie dilexit deum plusq̃
omnia ⁊ supra se ipm.

Articulꝰ.6ᵒ.

Ad pmum sic pcedebatur.
Uidet q per aduentũ aie
non excludant oẽs forme
que prius inerant.dicit enim gñ.i.
formauit deus hominem de limo
terre ⁊ ĩspirauit ĩ faciẽ eiꝰ spiracu/
lũ vite.frustra aũt formasset corpꝰ
si inspirando aĩam forma quã for/
mando indiderat excluderet. Nõ
g̃ adueniẽte aĩa tollunt oẽs forme
precedẽtes. ¶ Preterea necesse est
q anima sit in corpore formato ⁊
disposito multis dispositõibꝰ.Si g̃
adueniẽs aĩa omnes pcedentes for
mas ⁊ dispositiones amouit.sequit
q in instanti anima totũ corpꝰ for
met.quod videt esse solius dei.

¶ Preterea aĩa nõ est nisi in corpe
mixto.Sz mixtio elemẽtorũ non fit
solũ ẽm materiã:ẽ etiã ẽm formas
alioquin esset corruptio. g̃ anima
non excludit omnes formas ĩ mã
inuentas. ¶ Preterea anima est p/
fectio. Perfectionis autẽ nõ est cor/
rũpere ẽ pficere. Non g̃ adueniens
corpori corrũpit formas pexñtes.

¶ Sed ɔtra. Omnis forma adue/
niens exñti in actu est forma acci/
dentalis. forma enim sbalis facit
esse actu simpliciter. Sed si anima
adueniẽs nõ destrueret preexñtes
formas ẽ eis superadderet:sequẽt
q adueniret exñti in actu:qa q̃libz
forma cum sit actus facit esse ĩ actu
g̃ aĩa adueniens excludit formas
pexñtes. Rñ° dĩ q impossibile est ĩ
vno ⁊ eodẽ esse plures formas sb/
stantiales. ⁊ hoc ideo qa ab eodem
hz res esse ⁊ vnitatẽ. Manifestum
est autẽ q res habz esse per formã.
Unde ⁊ per formã res habet vni/
tatẽ. ⁊ ppter hoc vbicunq est mul
titudo formarũ:non est vnũ simplr
sicut homo albꝰ nõ ẽ vnum simplr:
nec animal bipes eẽt vnum simplr
si ab alio esset aĩal: ⁊ ab alio bipes.
vt phus dicit. Sed sciendũ est q
forme sbales se habent adinuicem
sicut numeri.vt dicit in.8.metha.
vel etiam sicut figure.vt de ptibꝰ
anime dicit phus in.2°. de anima.
Semper enim maior numerus:vel
figura virtute continet in se mino
rem: sicut quinariꝰ quaternariũ ⁊
pentagonꝰ tetragonũ.Et similiter
perfectior forma virtute cõtinet in
se imperfectiorẽ:vt maxĩe in anima
libꝰ patet. Anima enĩ intellectiua
habet virtutem vt conferat cor/
pori humano quicqd confert sensi/
tiua in brutis. ⁊ silr sensitiua facit
in aĩalibus quicquid nutritiua in
plantis: ⁊ adhuc amplius. frustra
g̃ esset in homine alia aĩa sensitiua
preter intellectiuã.exquo anima in
tellectiua virtute ɔtinet sensitiuã
⁊ adhuc ampliꝰ.sicut frustra adde
retur quaternariꝰ posito quinario.
Et eadem rõ est de omnibꝰ formis
sbãlibꝰ vsq ad mãm pmam: ita q
non est in homine diuersas formas
sbales inuenire:ẽ solum ẽm rõnem

sicut consideram⁹ eum vt viuentem p aiā nutritiuā: ⁊ vt sentiētē per aīam sensitiuā. ⁊ sic de aliis. Mani festū ē aūt q̄ semper adueniēte forma pfecta: tollit forma impfecta: sic etiā adueniente figura pentagoni tollit figura quadrati. vñ dico q̄ adueniēte aīa hūana tollit forma sbalis q̄ prius inerat. aliogn gñatio eēt sine corruptione alteri⁹. qḋ ē impossibile. forme uero accidētales q̄ prius inerāt dispōnētes ad aīā corrumpūt quidē nō p se. s̄ p accidēs ad corruptionē sbiecti. vñ manent eedē specie: s̄ non eedē numero. sic etiā otingit circa dispōnes forma rū elemētarium: que p̄mit⁹ materie aduenire appent. Ad p̄mū g̃ dō q̄ s̄m Basiliū spiraculū vite dr̄ ibi grā sancti spūs. ⁊ sic obiectio cessat. Si aūt vt aug. dicit spiraculū vite sit ipa aīa: ñ oportebit dicē q̄ alia forma formatū sit corpus hoīs de limo terre: q̄ ipso spiraculo vite di uinit⁹ inspirato. nō enī illa formatio tpe pcessit i spiratione: nisi forte velim⁹ dicē illā formationē referri ad dispōnes accidentales. puta figuram ⁊ alia hi⁹: que quodā rōnis ordine pintelligūt in corpore ante aiā intellectiuā: sicut māles dispositiones. quibus tū pintelligit ipsa aīa intellectiua: nō inquātū ē intellectiua: s̄ inquātū otinet i se v̄tutē aliquā de imperfectior̄ib⁹ formis. Ad 2ᵐ dō q̄ aīa cū aduenit corpi nō facit esse corp⁹ effectiue. s̄ forma liter tm̄. Effectiue aūt facit corp⁹ eē illud qḋ dat corpori formā vt pficiēs. vt dispōnēs aūt illud qḋ preoparat ad formā. paulatī aūt ⁊ ordine quodā inducēdo mām ad ppinquorē formā aut dispōnē. quāto enī ppiquor fuerit forma aut dispositio tanto minor eēt resistētia ad introductionē forme ⁊ dispōnis oplete. Facil⁹ enim fit ignis ex aere q̄ ex aqua: quāuis vtraq̄ forma īmediate assit materie. Ad tertiū dō q̄ Auicēna posuit formas elemētoꝝ actu remanere in mixto: qḋ nō pōt eē qa forme elemētoꝝ nō pñt eē in vna parte materie siml. ⁊ sic opꝫ q̄ sint in diuersis materie partib⁹ que distinguūt s̄m dimēsiue quātitatis diuisionē. ⁊ sic oportebit q̄ vel psa corpora sint sil. vel q̄ nō sit mixtio s̄a toti⁹ ad totū. s̄ mixtio ad sēsum s̄m minima iux̄ se posita. Auerroi s aūt in 3°. li. de celo dic. q̄ forme ele mētoꝝ sunt medie inter formas ac cidentales ⁊ sbales. ⁊ q̄ recipiunt magis ⁊ min⁹: ⁊ sic formis elemētorū remissis ⁊ quodāmō ad mediū redactis quodāmō fit mixtio. Sꝫ h̄ ē min⁹ possibile q̄ p̄mū. nam forma sbalis ē termin⁹ quidē esse specifici vñ in indiuisibili ē rō forme: sic rō numeri ⁊ figure. nec ē possibile vt itēdat vl remittat. Sꝫ oīs additō vl sbtractio facit aliā spēm. Et iō alr̄ dō s̄m pħz in. i. de gñatōe. q̄ forme miscibiliū ñ manēt in mixto actu. s̄ v̄tute put. s. v̄t⁹ forme sbalis manet in qualitate elemētari lꝫ re missa ⁊ q̄si mediū redacta. q̄litas enī elemētaris agit ī virtute forme sbal. aliogn actio q̄ ē p caloīe ignis nō terminaret ad formā sbalē. Ad 4ᵐ dō q̄ aīa cū sit forma ē gdē

perfectio quedā pticularis. nō aūt vniuersalis. ꝛ iō ea aduenıente sic aliqd pficit: ut tñ aliqd corrūpat.

¶ Articul⁹. 7⁹.

Ad z⁹ sic pcedebat. Uidet ꝙ hō absq̧ grā p solā nālē arbitrii libertatē possit se ad grāz ꝑpare. qa vt dr̄ puer. 16⁹. Hoīs est ꝑpare animū. Hoc aūt dr̄ eē alicui⁹ qd est in ei⁹ potestate cō stitutū. g̃ in ptāte hoīs ꝯstitutū est ꝙ possit se ad grām ꝑpare. Non g̃ indiget ad hoc auxilio grē. ¶ Pretea Ansel. dic̄ in li. de casu dyaboli ꝙ nō iō aliquis carꝫ grā: qa de⁹ nō vult dare: ſ quia ipse nō vult accipere. Si g̃ vellet accipe possꝫ accipe pōt g̃ si vult se ad grām pꝛepare absq̧ exteriori auxilio. Sꝫ dicebat ꝙ hō indiget ī hoc auxilio gratie quātū ad exteri⁹ mouēs. ¶ Sꝫ ꝯ̈. Homo pōt moueri ad ꝯuersionē ñ solū ex bonis: ſ etiā ex pctīs sic̄ si aliquis videat aliquē enormiter peccātē: ꝛ ex horrore peccati ad deum ꝯuertit. Sꝫ peccatū nō est a deo. g̃ absq̧ dei opatiōe pōt se homo ad grām ꝑpare. ¶ Sꝫ ꝯtra. Per h̄ ad grām ꝑpamur ꝙ ad deum ꝯuertimur. Sꝫ ad h̄ īdigem⁹ auxilio dīne grē. dicit eni ī tre 1. 4. Cōuerte nos dn̄e ad te ꝛ ꝯuertemur. g̃ hō indiget auxilio grē diuine ad hoc ꝙ se ad grām ꝑpet. ¶ Preterea ad nihilū nō pōt hō se ꝑpare nisi cogitādo. Sꝫ ad hoc ipm indiget hō auxilio grē. dicit eni. z. ad cor̄. 3. Nō sufficiētes sum⁹ cogitare aliqd a nobis quasi ex nobis. g̃ indigem⁹ auxilio dīne grē. ad hoc ꝙ nos ad grāz ꝑpem⁹. ¶ R̄ñ° dō ꝙ in hac qōne cauend⁹ est error Pelagii qui posuit ꝙ p liberꝫ ar. hō poterat adimplē legē ꝛ uitā eternā mereri. nec indigebat auxilio dīno nisi quātū ad h̄ ꝙ sciret qd facē deberet ſm illud ps. Doce me facere volūtatē tuam Sꝫ qa hoc nimis parꝫ videbat: vt solā sciam hērem⁹ a deo. caritatez aūt qua ꝑcepta legis īplēt hērem⁹ a nobis. iō postmodū pelagiani posuerūt: ꝙ initium boni opis est hoī ex seipo: dū ꝯsentit fidei p liberꝫ arbitriū. ſ ꝯsūmatio est hoī a deo. ꝑparatio aūt ad initium boni opis ptinet. ¶ Uñ ad errorē pelagianū ptinet dicē. ꝙ hō possit se ad grāz ꝑpare absq̧ auxilio diuine gratie. ꝛ est ꝯtra aplm q dicit ad phil'. 1. Qui cepit in nobis opus bonū ipse pficiet. ¶ Dicēdū ē g̃ ꝙ hō īdiget auxilio grē nō solū ad merēdū: sed etiaꝫ ad hoc ꝙ se ad grām ꝑparet. aliter tñ ꝛ alr̄. Nā meret hō p actū ṽtutis: cū nō solū bonū agit: ſ bñ ad qd requirit habit⁹. vt dr̄ in z°. eth. Et ideo ad merēdū requirit habitualis grā. Sꝫ ad hoc ꝙ homo ꝑparet se ad habitū ꝯsequēdū: nō indiget alio habitu. qa sic eēt pcedere in infinitū. Indiget aūt dīuo auxilio nō solū quātū ad exteriora mouētia. put. s. ex dīna puidentia pcurāt homini occasiones salutis. puta ꝑdicatōes exēpla. ꝛ interduꝫ egritudines ꝛ flagella. ſ etiā ꝙtuꝫ ad īteriorē motū. put de⁹ cor hoīs interi⁹ mouet ad bonum ſm illud puerbior. 19. Cor regū ī manu deī ꝛ quocūq̧ voluerit ṽtet illud. ꝛ ꝙ

hoc necessariū sit pbat phs i qdā .c. de bona fortuna. Homo eni agit volūtate. volūtatis aūt pncipiū ē electio: et electionis ɔsiliū. Si aūt queraƭ qualr ɔsiliari incipiat: non pōt dici q ex ɔsilio ɔsiliari incepit qa sic eēt in infinitū pcedere. vnde opꝫ aliquid exteriꝰ pncipiū esse: qd moueat mētē humanā ad ɔsiliandū de agēdis. Hoc aūt opꝫ esse aliquod meliꝰ humana mēte. nō ḡ est corpꝰ celeste qd est infra intellectualē vtutē. ſ deꝰ. vt phs ibidē concludit. Sicut ḡ oīs motꝰ inferiorꝫ corporꝫ que nō semp mouēt pncipium est motꝰ celi. ita oīum motuum interiorꝫ mentiū pncipiū est a deo mouēte. Sic ḡ nullꝰ pōt se ad grāꝫ pparare nec aliquid boni facē nisi p diuinū auxiliū. Ad pmū ḡ dō q per hoc q hoīs est se ad grām pparare p liberꝫ arbitriū nō excluditur necessitas auxilii diuini: sic nec p hoc q ignis ē calefacē: excludiƭ necessitas celestis motꝰ. Ad zᵐ dō q deꝰ mouet oīa ſm modū eorꝫ et io dīna motio a qbusdā pticipatur cū nccītate. a nā autē rōnali cū libertate. ꝓpter hoc q xtꝰ rōnalis se hꝫ ad opposita. et ideo sic deꝰ mouet mētē humanā ad bonū. qd tamē hō pōt huic motioni resistere. et sic ex deo est vt homo se ad grām preparet. ſ q grā careat non hꝫ cām a deo: ſ ab hoīe ſm illud Osee.13ᵒ. Perditio tua ex te israel. tm̄mō ex me auxiliū tuū. Ad 3ᵐ dō q licꝫ pc̄m nō sit a deo: tn̄ deꝰ pc̄m qn̄q ordinat ad h̄ vt sit alicui saluti occasio.

Articulus .8ᵘˢ.

Ad 3ᵐ sic pcediƭ. Uideƭ q pmꝰ homo i statu inocētie n̄ dilexerit deū sup oīa et plusq seipm. Sic eni diligere deū meritoriū est maxime. Sꝫ pmꝰ hō i statu illo nō hūit vn̄ posset pficere p meritū. vt dr in .24. di. secūdi li. snīarꝫ. ḡ pmꝰ hō in statu illo nō dilexit deū plusq se ipꝫ et sup omnia. Preterea sic diligere deū est maxima preparatio mentis humane ad grām ɔsequēdā. Primꝰ aūt homo in statu illo poniƭ grām nō hūisse: ſ sola nālia. ḡ non dilexit deū plꝰ q se ipm et sup omnia. Preterea nā in se recurua ē. qa .s. oīa q amat retorquet ad se. Sꝫ ꝓpter quod vnūquodq: et illud magis. ḡ nāli dilectione plus diligebat se ipm q deū Non ḡ diligebat deum sup oīa. Sꝫ ɔtra. Si nō diligebat deū plusq seipm. aut ḡ minꝰ se: aut equaliƭ sibi. et vtroq mō seqƭ q se ipo hō frueret: dū se non referret in deū. Frui aūt seipo inducit puersitatē pc̄i. vt aug. dicit. ḡ pmꝰ hō i statu inocētie iā erat puersus p pc̄m. qd est impossibile. Sequiƭ ḡ q diligeret deū sup oīa. Rᵒ dicendū q si hō fuit factꝰ i grā: vt ex qbꝫ dā dā filii et aug. hēri pōt: qstio ista locūꝫ non hꝫ. Manifestū ē eni q exnſ in grā p caritatē diligit deū supra se ipꝫ. ſ qa possibile fuit deo vt hoiēꝫ faceret i puris nālibꝰ vtile ē ɔsiderare ad quantum se dilectio nālis extēdē possit. Dixerūt ḡ quidā q hō vl angelꝰ in puris nālibus existens diligit deum plusq se ipsum nāli

dilectione fm amorē concupiscētie qa.f.bono dīno magis frui deside rat tā q̄ maiori ⁊ suauiori ꝰ ſ ʒ amo rē amicitie nāl bō plus diligit se ipm q̄ deū. Est enī amor ɔcupīe q̄ dicimur amare illud quo volumꝰ vti uel frui:sicut vinū vel aliquid hiꝰ. Amor aūt amicitie ē quo dici mur amare amicū cui nolumꝰ bonū Sʒ ista positio stare nō pōt. dilectio enī nālis ē quedā nālis inclinatio indita nēa deo. nihil aūt nāle ē pꝰuersū. Impossibile ē g̃ ꝙ aliqua nālis inclinatio vł dilectio sit pūersa puersa aūt dilectio ē vt aliqs dilectione amicitie diligat plus se q̄ deū. Nō pōt g̃ talis dilectio eē nāł ¶ Dicēdū ē g̃ ꝙ diligē deū sup oīa plusq̄ se ipm ē nāle nō solū angelo ⁊ hoī ſ etiā cuilibʒ creature. fm ꝙ pōt amare aut sensibilr aut nālr. Inclinatōes enī nāles maxime cognosci pn̄t in his q̄ nālr agūt absq; rōis deliberatōe. Sic enī agit unūquodq; in nā sicut aptū natum ē agi. videmꝰ aūt ꝙ vnaq̄q; ps nāli q̄dā inclinatōe opat ad bonū totiꝰ: etiā cū piculo aut detrimēto ꝓprio: vt pʒ cū aliqs manū exponit gladio ad defensionē capitis. ex quo depēdet salus totiꝰ corpis. Un̄ nāle ē ut quelʒ pars suo mō plus amet totuʒ q̄ se ipm. Un̄ ⁊ fm hāc nālē inclinatōeʒ ⁊ fm pollitica ʋtutē. bonus ciuis mortis piculo se exponit pro bono omuni. Manifestū est aūt ꝙ deꝰ ē bonū coē totiꝰ vniuers ⁊ oīuʒ ptiū eiꝰ. vn̄ quelʒ creatura suo mō nālr plus amat deū q̄ʒ se ipaʒ. Insensibilia q̄dē nālr. bruta ʋo aīalia sensitiue. creatura ʋo rōnalis p itellectualē amorē: qui dilectio dr. ¶ Ad pmū g̃ dō. ꝙ diligere deum vt est pncipiū totiꝰ eē: ad nālē dilectionē ptinet. Sʒ diligere deū ꝓut est obiectū beatitudinis est gratuite dilectionis in qua meritū ɔsistit. nec tn̄ necessariū est vt in hoc sustineamꝰ sniam magri dicētis. Q bomo in pmo statu nō hūit grām p quaʒ mereri posset. ¶ Ad zᵐ dō ꝙ nāli dilectione qua deus super oīa nālr diligit: pōt aliquis magis ⁊ minus vti: ⁊ qn̄ in sūmo fuerit tūc ē summa pparatio ad grām habendā.

¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ inclinatio rei naturalis est ad duo. f. ad moueri ⁊ ad agere. illa aūt inclinatio nature que est ad moueri in se ipa recurua est: sicut ignis mouet sursū ꝓpter sui ɔseruationē. Sʒ illa inclinatio nature que est ad agere non est recurua in se ipa. non enī ignis agit ad generādū ignem ꝓpter se ipm: ſ ꝓpter bonū generati: qd est forma eiꝰ. ⁊ vlteriꝰ ꝓpter bonū cōe qd ē ɔseruatio spēi. vn̄ pʒ ꝙ n̄ vlr verū ē ꝙ oīs dilectio naturalis sit in se recurua.

Deinde querebatur de his que pertinent ad bonum gratie. ¶ Et primo de his que pertinent ad ipsum bonū gratie. ¶ Secūdo de his que pertinēt ad malum culpe. quod ei opponit. ¶ Circa bonum gratie querebat. ¶ Primo quidem de eo quod pertinet ad omnes. ¶ Secundo de eo quod ptinet ad clericos. ¶ Tertio de eo quod pertinet ad religiosos.

Circa ea vero que ad oẽs ptinẽt querebatur de duabus partib⁹ pnie. Primo de otritõe. vtz. s. otrit⁹ teneat velle magis eẽ ĩ inferno q̃ peccare. 2⁰ de ofessione.

Articul⁹. 9⁹.

Ad pmũ sic procedebatur. Videt q̃ otrit⁹ nõ debeat magis velle eẽ ĩ iferno q̃ peccare. Pena. n. inferni ẽ eterna ⁊ irremediabilis. De peccato aũt potest liberari p pniã. g̃ magis debz velle peccare q̃ in inferno esse. Preterea pena inferni icludit culpã. vna enĩ de penis iferni ẽ xmis .i. oscie remorsus de culpa. Culpa aũt nõ includit penã inferni. g̃ magis ẽ eligẽda culpa q̃ pena iferni. Sz otra ẽ qð Ansel. dicit in li⁹. de silitudinib⁹. q̃ aliquis debz magis eligere eẽ in inferno sine culpa: q̃z ĩ paradiso cũ culpa. quia inocẽs in inferno non sentiret penã: ⁊ pctõr in paradiso nõ gauderet de glia. Rñ⁰ dð q̃ otrit⁹ tenet in gnali velle pati magis quãcũq̧ penã q̃ peccare. ⁊ hoc ideo qa otritio non põt eẽ sine caritate p quam oĩa dimittũt pctã. Ex caritate enim plus homo diligit deũ q̃ seipz. peccare aũt est facẽ otra deũ. puniri aũt est aliquid pati otra seipm. Unũ caritas hoc requirit vt quãlibet penaz hõ otrit⁹ pẽligat culpe. Sz in spãli descẽdẽ ad hãc penã vel ad illam nõ tenet: q̃nĩmo stulte faceret sigs se ipm vel aliũ sollicitaret sup hi⁹ pticularib⁹ penis. Manifestũ ẽ enĩ q̃ sicut delectabilia plus mouent ĩ pticulari osiderata q̃ ĩ omuni. ita terribilia plus terrẽt si ĩ pticulari osiderẽt. ⁊ aliqui sunt qui minori tẽptatiõe nõ cadũt: q̧ forte maiori caderẽt. sic aliqs audiẽs adulteriũ nõ incitat ad libidinẽ. ŝ si p osiderationẽ descẽdit ad singulas illecebras magis mouẽt. Et siir aliquis nõ refugeret pati mortẽ p xpo. ŝ si descẽderet ad osiderãdũ singulas penas magis retraheret. Et ideo descendere in talib⁹ ad singula est iducere hoĩez in tẽptationẽ ⁊ pbẽ occasionẽ peccãdi. Ad pmum q̃ dð q̃ culpa etiã mortalis de se perpetua ẽ: ŝ ex sola dei misericordia remediũ hz. Preterea plus p̃poderat bonum diuinũ otra qð agit culpa bono nature create: cui opponit pena: q̃ ppetuitas pene tpalitati culpe. Ad 2ᵐ dð q̃ remorsus oscie nõ ẽ culpa ŝ osequẽs ad culpã ⁊ possz esse sine culpa. vt in eo qui habet osciam errãtem de pterito omisso sicut si aliquis credat aliquid a se prius omissum esse illicitum: quod tamen licitum erat: ⁊ ipse dũ faceret licitum reputabat.

Deinde circa confessionem querebant tria. Primo vtrum sufficiat q̃ aliquis scripto confiteatur an oportet q̃ confiteatur verbo. Secundo an aliquis teneatur statim confiteri habita opportunitate: vł possit expectare usq̧ ad quadragesimam. Tertio utrum presbyter parrochialis debeat credere suo parrochiano dicenti se alteri confessum ⁊ dare ei eucaristiam vel non.

Articulus. 10.

AD primum sic procedebatur. Uidet͛ q͛ sufficiat si aliqs ↄfitet͛ scripto. Cōfessio enī requirit͛ ad manifestationē peccati. Sꝫ peccatū manifestari pōt scripto sicut ⁊ ꝟbo. g͛ sufficit si cōfiteatur scripto. ¶ Sed ↄtra ē qḋ dr̄ ro. io. Ore ↄfessio fit ad salutē. ¶ R᷒ dō q͛ ↄfessio est quodā sacramētale. sicͤ enim in baptismo requirit͛ aliquid ex parte ministri. s. ut abluat ⁊ ꝟba proferat. ⁊ aliqd ex parte suscipiē-tis sacr̄m. vt. s. intendat ⁊ abluat͛. ita in sacr̄o pnīe ex parte sacerdo-tis requirit͛ q͛ abluat sb̄ aliqua for-ma ꝟboꝝ. Ex pte ꝟo penitentis req rit͛ q͛ se clauib᷒ eccl̄ie sbiiciat pecca ta sua p ↄfessionē manifestans. De necessitate g͛ sacr̄i ē q͛ sua peccata manifestat. ⁊ ↄtra hoc null᷒ dispē sare possꝫ: sicut nec ↄtra baptismū. Sed q͛ fiat manifestatio verbo nō est de necessitate sacramēti: alioqn nulla necessitate posset aliter aliqs effectum hui᷒ sacramēti percipere: nisi ore ↄfitēdo. qḋ pꝫ esse falsum. Nā mutis vel quibuscūq͛ q ꝟbo ↄfiteri nō possunt: sufficit scripto vel nutib᷒ ↄfiteri. Nulla aūt necessitate potest aliquis baptizari nisi aqua ꝓpter hoc q͛ aqua est de ne-cessitate sacramēti. Sꝫ ex institutōe ecclesie tenet͛ homo qui pōt vt ꝟbo ↄfiteat͛. non solū ꝓpter hoc vt ore confitens confitendo magis erube scat. vt qui ore peccat ore purget͛. sed etiam semper in omnib᷒ sacra mentis accipitur id cuius est ↄmu nior vsus: sicut in sacramētali ab-lutione baptismi accipitur aqua q͛ homines ↄmunius vtunt͛ ad ablu endū: ⁊ in eucaristia panis: qui est ↄmunior cibus. vnde ⁊ in manife-statione peccatoꝝ ↄuenit vti ꝟbis quibus homines ↄmunius ⁊ exp̄ssi us suos ↄceptus significare cōsue-nerunt. Et attendendū est q͛ in h̄ sacramēto non imp̄mit͛ caracter. s͛ solum confert͛ grā ad remissionē peccati: quam remissionem nullus ↄsequit͛ peccando. Peccat autē q ordinationē ecclesie p̄termittit. vn̄ in baptismo qui seruat ea que sunt de necessitate sacramenti p̄termit tens statuta ecclesie consequit͛ cara cterem sacramenti: s͛ non sacram̄ti effectum. hic aūt nihil consequitur ¶ Rōnes aūt que ad utrāq͛ partē inducuntur non multū cogunt. nā neq͛ manifestatio ita expresse pōt fieri scripto sicut verbo neq͛ qḋ dr̄ ore confessio fit ad salutem: intelli gitur de confessione peccatorum: s͛ de confessione fidei.

¶ Articul᷒. xi᷒.

AD 2ᵐ sic p̄cedit͛. Uidet͛ q͛ aliqs possit differre ↄfessi onē vsq͛ ad q̄dragesimā. q̄cūq͛ enī s͛uat p̄ceptū ecclesie non delinq̄t. Sꝫ eccl̄ia statuit q͛ semel ī āno hoīes ꝓpria peccata ↄfiteāt͛. g͛ si aliqs expectat vsꝫ ad terminū ab eccl̄ia ↄstitutū n̄ peccat. ¶ P̄reterea baptism᷒ ē sacrꝫ nc̄citatis sicͭ ⁊ pnīa. s͛ cathecumin᷒ n̄ peccat si differat baptismū vsq͛ ad sabbatū sāctū. g͛ pari rōne nec ↄtrit᷒ peccat si diffe rat ↄfessionē vsq͛ ad q̄dragesimā. ¶ Preterea maioris nc̄citatis est ↄtritio q̄ȝ confessio. Sed confessio

sine ↄtritione non valet ad salutē
Contritio aūt sine ↄfessione pōt in
aliquo casu valē. ſ ille qui ē in pctō
non tenet statim ↄteri ↄtritione q̄
delet peccatū: alioquin peccator p
singula momēta peccaret. g̊ nec cō/
trit⁹ tenet statim ↄfiteri: ita q̄ pec
cet si secus agat. ¶ Sȝ ↄtra. Magis
est sbueniēdū morbo spūali q̄ȝ mor
bo corporali. Sȝ aliqs sbiect⁹ morbo
corporali piculo se ↄmittēt nisi re/
medium medicine quereret q̄cito
posset: ꝛ ex negligentia peccaret.
Multo g̊ magis peccat qui differt
remediū ↄfessionis adhibere ↄtra
spūalē morbū peccati. ¶ R⁹ dō q̄
laudabile est q̄ peccator q̄citi⁹ cō/
mode pōt pctm̄ suū ↄfiteat: quia p
sacrm̄ pnīe ↄfert grā que homineȝ
reddit magis firmū ad resistendū
pctō. Quidā aūt dixerūt q̄ tenetur
ↄfiteri q̄cito opportunitas ↄfitēdi
se obtulerit: ita q̄ si differat peccat
Sȝ hoc ē ↄtra rōnē p̄cepti affirma
tiui: qd lȝ obliget semp: nō tn̄ obli/
gat ad semp: ſ p loco ꝛ tpe. Tēpus
aūt implendi p̄ceptū de ↄfessione
videt qn̄ īminet aliqs casus ī quo
necesse est hoī q̄ sit ↄfessus. puta si
īmineat ei mortꝭ articul⁹ vl ncc̄itas
accipiēdi eucaristiā: aut sacrū ordi
nē vel aliqd hi⁹: ad qd opȝ hoīeȝ p
ↄfessionē purgatū p̄parari. unde si
aliqd hoȝ īmineat: ꝛ aliqs ↄfiteri
p̄termittat peccat: dūmodo debita
opportunitas assit. et qa ex p̄cepto
eccl̄ie oēs fideles tenēt saltē semel
ī ānoī festo pasce p̄cipue sacramēti
cōmunionē accipe: io eccl̄ia ordina
uit vt semel in āno: qn̄ īminet tp̄s
accipiēdi eucaristiā: oēs fideles ↄfi
teāt. Dico g̊ q̄ differre ↄfessionem
usq̄ ad hoc tp̄s p se loquēdo licitū
est: ſ p accn̄s pōt fieri illicitū: puta
si īmineat aliquis articulus in quo
ↄfessio requirat. Uel si aliqs ppter
ↄtemptū ↄfessionē differat. ꝛ sic
p accidēs possit eē talis dilatio me
ritoria. si ad hoc differret vt prudē
tiori ↄfiteret: vel deuoti⁹ ppter sa
crū tp̄s. p̄mas g̊ rōnes ↄcedim⁹.
Ad illud ꝺo qd in ↄtrariū obr̄ dō
q̄ morb⁹ corporalis nisi p medicine
remediū extīguat: semp inualescit
in pei⁹: nisi forte etiā ꝟtute nature
fuerit extīct⁹. morb⁹ aūt peccati ex/
tinguit p ↄtritionē. vn̄ n̄ ē sile.

¶ Articulus. iz⁹.

Ad tertiū sic p̄cedit. Uidet
q̄ sacerdos prochialis nō
debeat credere suo sbdito
dicēti se alteri eē ↄfessum: ut ppter
hoc ei eucaristiā det. Frequēter. n.
ipsa ↄfessione aliq ↄterūt: qui p̄us
ↄtriti nō fuerūt. Sȝ sacerdos debȝ
sbditū suū quātū pōt ad bonū in/
ducere. g̊ videt q̄ oīo ab eo expetē
debeat q̄ sibi confiteat. ¶ Preterea
prouer. 27. dr̄ pastori ecclesie. dilig/
ter agnosce vultum pecoris tui. Sȝ
hoc nullo modo melius potest q̄ȝ p
ↄfessionem. g̊ debet ab eo exigere
q̄ sibi confiteatur. ¶ Sed contra.
Si sibi confiteretur, posset dicere q̄
vellet: ꝛ crederetur ei. ergo etiam
de hoc sibi debet credi q̄ sit confes
sus. ¶ R⁹ dicendum q̄ in foro iu/
diciali creditur homini contra se:
sed non pro se. In foro autem peni
tentie credit homini p se ꝛ ↄtra se

Est ḡ distinguēdū ꝙ duplr̄ sit impedimētū quo aliqs a perceptione eucaristie impediat̄.si enī sit impedimētū ad forꝝ iudiciale pertinēs. puta excoīcatio:nō tenet̄ sacerdos suo sbdito credere: quē excoīcatuꝫ nouit: nisi ei de absolutione ꝯstet. Si aūt sit impedimētū qd ad forū pnīe ptineat.s.peccatū:tenet̄ ei credere: ⁊ iniuste agit: si deneget eucaristiā ei: qui ꝓhibet se ꝯfessum ⁊ absolutū ab eo qui absoluē potuit. vel auctoritate ap̄lica:vel auctoritate epi. ¶ Ad primū ḡ dd ꝙ illud bonū qd in ꝯfessiōe hoīes ꝯsequnt̄ iam ꝯsecut⁹ est ille qui ꝯfessum se dicit: si veꝝ dicit. Si aūt falsū dic̄ pari rōne posset falsum dicere ꝯfitēdo:nec pōt aliqs alicui⁹ hominis auctoritate ꝯpelli ad ꝯfitēdū pc̄tm̄ qd alīi cōfessus ē q absoluē potuit qa sicut iā dictū ē:ꝯfessio peccatoꝝ quoddā sacr̄ale est diuino imperio sbiacēs:non humano. ¶ Ad 2ᵐ dd ꝙ spūalis pastor vultū pecoris sui dꝫ diligēter agnoscē: ꝯsiderādo exteri⁹ vitā ei⁹.ſ p modū ꝯfessiōis nō pōt diligēti⁹ scrutari: ſ oportet ꝙ credat ea q̄ sibi a suo sbdito dicūt̄

Deinde q̄rebāt̄ duo de his que ptinent ad clericos. Et pmo de officio ecclesie utꝝ ille q ē p̄bēdāt⁹ ī duab⁹ eccl'iis in die quo diuersum officium fit in vtraqꝫ ecclesia debeat vtrūqꝫ offm̄ dicē. ¶ 2ᵒ de studio theologie utꝝ aliqs teneat̄ dimittē studiū theologie:etiam si sit apt⁹ ad alios docēdū:ad h̄ ꝙ intēdat saluti aīaꝝ.

¶ Articulus.13⁹.

Ad pmū sic pcedebat̄. Videt̄ ꝙ aliquis in tali casu debeat vtrūqꝫ officiū dicē Onus enī dꝫ rn̄dere emolumēto. Jlle ḡ qui hꝫ emolumētū prebēde in duab⁹ ecclesiis: dꝫ onus sufferre vtriusqꝫ: vt.s.vtriusqꝫ ecclesie officiū dicat. ¶ Preterea iustū esse videt̄:vt si habꝫ mai⁹ emolumētū ab vna eccl'ia in qua forte cantat̄ plixius officiū: ꝙ etiā mai⁹ on⁹ sbeat prolixi⁹ officiū dicendo. Non ḡ ad eū ptinet electio. ſ vel dꝫ vtrūqꝫ dicere:vel dꝫ dicere officiū ecclesie in qua hꝫ pingui⁹ bn̄ficiū. ¶ Sed in ꝯtrariū inducebat̄ ꝯsuetudo.

¶ R̄ꝫ dd. Qꝫ supposito ꝙ aliqs licite sit p̄bēdat⁹ in duab⁹ ecclesiis .s.ex dispensatiōe:ꝯsiderādū est ꝙ ille qui in aliqua ecclesia p̄bēdā accepit duob⁹ obligatur.s.deo.vt ei debitas laudes exoluat p ei⁹ bn̄ficiis.⁊ eccl'ie:de qua accipit sūptus Ea ꝟo que ad eccl'iam ptinēt sbiacent dispēsationi p̄latoꝝ ecclesie.⁊ iō hoc debitū qd dꝫ ecclesie debet exoluē.ſᵐ ꝙ statutū ē ul' p seip̄m si sit p̄bēda que requirat residētiam ul' p vicariū.si h̄ sufficiat ſm eccl'ie statū,ac ꝯsuetudinē. Sꝫ debitū qd dꝫ deo p seip̄m dꝫ exoluē.nō refert aūt quantū ad deū quib⁹psalmis ⁊ imnis deū laudet: vtputa vtꝝ dicat ī vespis. Dixit dn̄s. vel Laudate pueri dn̄ꝫ.nisi q̄tum ad h̄ ꝙ hō dꝫ seq maioꝝ traditōes. ⁊ qa laudes deo dꝫ q̄si vn⁹ hō. suffic̄ ꝙ semel offm̄ dicat.ſᵐ ꝯsuetudinē alicuius ecclesiarum quarum est clericus. Sꝫ de electiōe officii rōabilr̄ uidet̄

q̄ debeat dicere officiū illi⁹ ecclesie in qua maiorē gradū hȝ.puta si in vna sit decan⁹:⁊ in alia simplex ca nonic⁹: dz dicē officiū ecclie in qua est decanus. Et si in vtraq̄ ecclesia fuerit simplex canonicus: dz dicere officiū dignioris ecclie: quia forte in minori ecclesia habeat opulētio rē pbēdā: quia tpalia nulli⁹ momēti sunt spūalib⁹ ɔpata. Si vero ambe ecclesie sunt equalis dignitatis. pōt ͤ eligere quodcūq̄ officium magis uoluerit: si fuerit ab vtraq̄ ecclesia absens. Si aūt fuerit in aliqua eaꝝ pñs: dz se ɔformare illis cum qbus ɔuersat. ⁊ p̄ h̄ pȝ rñsio ad obiecta.

Articulus 4⁹.

AD secūdū sic pcedebat. vr̄ q̄ aliquis qui potest saluti animaꝝ curam impēdere peccet: si circa studiū tps occupat. Dicit eni Sal'. vlt. Dū tps hēmus operemur bonū. nulla etiā ē grauior iactura q̄ tpis. Nō dz ͤ aliq̄a totū tps in studio expēdere: differēs sa luti aiaꝝ curam impēdere. Pre terea pfecti tenent ad id quod meli⁹ est. Sȝ religiosi sunt pfecti. ͤ maxīe religiosi debēt dimittere studiū: ut saluti aiaꝝ insistāt. Preterea pei⁹ est errare in via moꝝ q̄ in via pe dū. Sȝ plat⁹ tenet reuocare suū sb ditū: si videat eū errare in via pe dū. ͤ m̄lto magis tenet eū reuocar ab errore q̄ est in via moꝝ. Est aūt error si homo ptermittat qd̄ meli⁹ est. ͤ platus dz sbditū cogere ut saluti aiaꝝ intēdat: studio p̄missō

In ɔtrariū īducebat ɔsuetudo pro ratiōe. Rn̄ dō q̄ aliqua duo

pn̄t cōparari adinuicē: ⁊ simplr̄ ⁊ ƒm aliquē casū. nihil enī phibet id qd̄ est meli⁹ simplr̄ in aliquo casu eē min⁹ eligendū: sicut philosophari ē simplr̄ meli⁹ q̄ ditari. ƒ in tempore ncc̄itatis ditari est magis eligēdū ⁊ aliqua pciosa margarita ē carior vno pane: ⁊ tn̄ ī aliquo casu famis panis peligeret. ƒm illud tren. 4⁹. Dederūt pciosa queq̄ p cibo ad re focillādas aīas. Est aūt ɔsiderādū q̄ in quolȝ artificio simplr̄ melior ē q̄ disponit de artificio: ⁊ dr̄ archi tector: q̄ aliquis manualis qui ope exequit ƒm q̄ ei ab alio disponitur vnde ⁊ edificiis ɔstruēdis maiori mercede conducit qui disponit de edificio: lȝ nihil manib⁹ operet: q̄ manualea artifices q̄ dolāt ligna: ⁊ incidūt lapidea. In edificio autē spūali sunt q̄si manualea opatii: q̄ pticulariter īsistūt cure aīaꝝ: puta sacra ministrādo: vel aliquod hi⁹. pticulariter agēdo: ƒ q̄si pncipalea artificea sunt epi q̄ impant ⁊ dis ponūt qualr̄ p̄dicti suū officiū exeq debeāt. pter qd̄ ⁊ epi. i. supinten dētea dicūt ⁊ simplr̄ theologie do ctores sunt q̄si pncipales artifices q̄ inqrūt ⁊ docēt qualr̄ alii debeāt salutē aīaꝝ pcurare. Simplr̄ ͤ me li⁹ ē docē sacraȝ doctrinā: ⁊ magis meritoriū: si bona intētiōe agat: q̄ īpēdē pticlarē curā saluti h⁹ ⁊ illi⁹ vn̄ aplus de se dic. i. ad cor. i. Nō .n. misit me xp̄us baptizare ƒ euā gelizare: q̄uis baptizare sit op⁹ ma xime ɔferēs saluti aīaꝝ. ⁊. z. ad thi .z. dicit apostol⁹ cōmēdat fidelib⁹ hoīb⁹ q̄ idonei erunt ⁊ alios docē.

Ipsa etiã rõ demonstrat: ꝙ melius
est erudire de ptinẽtibꝰ ad ſalutẽ
eos qui ꝛ ĩ ſe ꝛ in aliis pficere pñt
ꝙ simplices: qui in se tantũ pficere
possunt. In aliquo tñ casu nccitate
imminẽte deberent ꝛ epi ꝛ doctores
intermisso ꝓprio officio pticularit
intendere saluti aĩaꝝ. ¶ Ad pmuꝫ
ḡ dõ ꝙ nullã iacturã tpis patit qui
qđ est meliꝰ opat: docendo sacram
doctrinã: vel qui ad hoc per studiũ
se disponit. ¶ Ad 2ᵐ dõ ꝙ pfectus
dr aliquis duplr. Uno mõ qa habꝫ
pfectõeꝫ. Alio mõ qa hꝫ statũ pfecti
onis. Perfectio aũt hoĩs ĩ caritate
ɔsistit: que hoĩem deo ɔiungit. Uñ
quantũ ad dilectionẽ dei dr gñ. 17.
Ambula corã me ꝛ esto pfectꝰ. ꝙtuꝫ
ꝟo ad dilectionẽ ꝓximi postq̃ dñs
dixerat. Diligite inimicos uestros:
ɔcludit Math. 5. Estote ḡ perfecti
Statũ aũt pfectionis habẽ dicunt
qui solẽniter obligant ad aliquid
pfectõi ãnexũ. Est aũt aliqd ãnexũ
pfectõi caritatis duplr. Uno mõ sic
pambulũ ꝛ pparatoriũ ad pfectõeꝫ
vt pauptas. castitas. ꝛ hiꝰ. quibꝰ hõ
retrahit a curis seculariũ rerũ: vt
liberiꝰ vacet his que dei sunt. Uñ
hiꝰ. magis sunt quedam pfectionis
instrã. ꝓpter qđ Hier. exponẽs illđ
ꝟbũ Petri dicẽtis. Ecce nos relin
quimꝰ oĩa ꝛ secuti sumꝰ te dicit. ꝙ
non sufficit Petro dicẽ. Ecce nos
relinqmꝰ oĩa: ſ addidit qđ pfectuꝫ
est. ꝛ secuti sumꝰ te. Quicũqꝫ ḡ vel
voluntariã pauptatẽ vel castitatẽ
seruãt: habẽt quidẽ pparatoriũ p
fectionis: ſ non dicũt habẽ statum
pfectionis: nisi qui se ex solẽni pfessi
one ad hiꝰ. obligant. Aliquid enim
solẽne ꝛ ppetuũ dr habẽ statuꝫ: sicut
pꝫ in statu libertatis vel mrimonii
ꝛ silium. Alio ꝟo mõ aliqd ẽ ãnexũ
pfectiõi caritatis vt effectꝰ: vt scilꝫ
aliqs curã aĩaꝝ suscipiat. Est enim
pfecte caritatis vt aliqs ꝓpter dei
amorẽ ptermittat dulcedinẽ ɔtem
platiue vite: quã magis amaret: ꝛ
accipiat actiue vite occupatõẽs ad
pcurãdũ ꝓximoꝝ salutẽ. Quicũqꝫ
ḡ hoc mõ saluti ꝓximoꝝ intendit
hꝫ quidẽ aliquẽ pfectionis effectum
ſ non hꝫ pfectiõis statũ: nisi epũs: q
cũ quadã solẽni ɔsecratõe suscipit
aĩaꝝ curã. Archidyaconi ꝟo ꝛ par
rochiales pſbri magis hñt ɔmissa
quedã officia: ꝙ ꝙ per hoc ĩ aliquo
pfectõis statu ponãt. Soli ḡ religi
osi ꝛ epi dicũt pfecti: q̃si statũ pfe
ctiõis hñtes. vñ religiosi fiũt epi: ſ
nõ archidyaconi vel plebani. Cũ ḡ
dr ꝙ pfecti tenẽt ad id qđ meliꝰ ẽ:
veꝝ est si intelligat de his q dicũt
pfecti ꝓpter pfectionẽ caritatis. Hiꝰ
enĩ obligãt ex lege interiori: que in
clinãdo obligat. vñ ad hꝫ obligãt
ſm mẽsurã sue pfectõis: qđ implẽt.
Si aũt intelligat de his qui dicũt
pfecti ꝓpter statũ: sic epi ꝛ religiosi
non est veꝝ. Nõ enim tenẽt epi nisi
ad ea ad q̃ se extẽdit cura suscepti
regiminis. Et religiosi non tenent
nisi ad ea ad que obligant ex voto
sue pfessionis. alioqn eẽt obligatio
ad infinitũ: cũ tñ ꝛ nã ꝛ ars ꝛ oĩs
lex certos terminos hẽat: dato tñ
ꝙ pfecti semp tenẽt ad id qđ meliꝰ
est: nõ eẽt ad ꝓpositũ sicut ex supra
dictis appet. Ad 3ᵐ dõ ꝙ lꝫ plat

teneat subditũ suum reuocare ab oĩ malo. nõ tñ tenet eũ inducẽ ad oẽ meli⁹. Hec etiã ratio in ꝓposito locũ nõ h; sicut nec alie ꝛc.

D Einde q̃rebãt duo de his que ꝑtinẽt ad religiosos. Primo vtꝝ religiosus teneat obedire suo p̃lato. vt reuelet sibi aliqđ secretũ: qđ ĩ fidei sue ẽ cõmissum. ¶ 2⁹ vtrũ teneat sibi obedire vt reuelet occultã culpam fratris quam nouit.

¶ Articul⁹. 15⁹.

AD p̃mũ sic ꝓcedit. Videt ꝙ religiosus. teneat aliqđ secretũ fidei sue ꝯmissum reuelare p̃lato p̃cipiẽti. Ad obediendũ eni p̃lato obligauit se religiosus ꝓfessione solẽni. ad tenẽdũ aũt secretũ obligauit se simplici ꝓmissione. g̃ magis deb; obedire p̃lato q̃ seruare secretũ. ¶ Sed ꝯtra est ꝙ Bern. dicit. Id quod est institutũ ꝓpter caritatẽ non militat ꝯtra caritatẽ. S; ꝓfessio obediẽtie quã religiosus facit p̃lato: instituta ẽ ꝓpẽ caritatẽ. g̃ non militat ꝯtra caritatẽ: qua quil; tenet seruare fidẽ pximo. ¶ R⁹ dicẽdũ ꝙ sicut Ber. dic̃ in li. de dispẽsatiõe ⁊ p̃cepto. Sufficiẽs obediẽtia ẽ vt religiosus obediat suo p̃lato de his que ad regulã ꝑtinẽt ul' directe. sicut ea que sũt scripta ĩ regl'a: vel ĩdirecte: sic̃ ea q̃ ad hec reduci pñt. sicut ministeria exhibẽda fratrib⁹ ⁊ pene ꝓ culpis inflicte. ⁊ hi⁹. Perfecta aũt obediẽtia est vt simpl'r in omnib⁹ obediat que non sunt ꝯtra regulã vel ꝯtra deum. S; ꝙ aliquis obediat p̃lato in his que sunt ꝯtra deũ vel ꝯtra regulã est obediẽtia incauta ⁊ illicita. Est g̃ ꝯsiderandũ in ꝓposito vtrũ sit licitũ religioso secretum fidei sue ꝯmissum reuelare. Circa qđ distinguẽdũ est de secreto. Est eni aliqđ secretũ qđ illicitũ est celare. sicut quod ĩ p̃iculũ ṽgit alioꝝ quib⁹ aliquis cauere tenet. Vñ ⁊ ĩ iuramẽto fidelitatis ꝯtinet ꝙ hi⁹ serui secreta debeãt dñis reuelari. Ad p̃ceptũ g̃ p̃lati tenet religiosus tale secretũ pandere: etiã si ꝓmisit se non reuelare. dic̃ẽte Isid. In malis ꝓmissis rescinde fide; nisi forte in ꝯfessiõe audierit: quia tũc nullo modo est reuelãdum. Est aũt aliud secretũ qđ de se celari põt sine p̃ctõ ⁊ tale secretũ religiosus nullo mõ p̃lato p̃cipiente pandere d;: si sit fidei sue ꝯmissũ. peccaret eni frãgẽdo fidẽ ꝯmisso. ¶ Ad p̃mũ g̃ dđ ꝙ solẽnioꝛ est obligatio ad seruanda ea que sunt fidei ⁊ caritatis: que ẽ ex lege nãli ⁊ ex ꝓmissione ĩ baptismo facta: q̃ ea que est ex ꝓfessione religionis.

¶ Articul⁹. 16⁹.

AD 2ᵐ sic ꝓcedit. Videt ꝙ subditus debeat p̃lato p̃cipiẽti reuelare culpã occultã alteri⁹ fratris. q̃a vt Hiero. dic̃ Nõ d; occultari culpa vni⁹ in p̃iudiciũ multoꝝ. S; p̃sumẽdũ ẽ ꝙ p̃latus culpam vni⁹ cognoscere velit ꝓpter multitudinis bonũ. g̃ p̃lato p̃cipiẽti d; culpa alteri⁹ reuelari.

¶ S; ꝯtra est ꝙ Greg. dicit. ꝙ etsi aliqñ ꝓpter obediẽtiã debem⁹ aliq̃ bona dimittere. nullo tñ mõ ꝓpter

obediētiā debem⁹ aliquod malum ꝑpetrare. Sꝫ malū eē videt̄ culpā occultā detegēdo aliū informare. ergo hoc ꝓpter obediētiā fieri nō dꝫ.

¶ Ad² dō ꝙ religiosus ꝑlat⁹ in ca⁹ ꝑest sicut iudex eccl'iastic⁹ in foro iudiciali. Unū ad ea pōt ex ꝑcepto sbditos obligare vt ei pandāt̄ ꝓpt̄ q̄ pōt iudex eccl'iastic⁹ in foro iudiciali iuramētū exigere. Est ergo sciēdū ꝙ in criminib⁹ triplex ē mod⁹ ꝓcedendi. vn⁹ ꝑ denūciationē. alius ꝑ inqsitōeꝫ. ali⁹ ꝑ accusatōeꝫ. In via ergo denūtiatōis intēdit̄ correctio delinquentis. ꝛ ideo ſm ꝑceptū dn̄i Mat. 18. dꝫ precedere fraterna correctio. vt. s. corripias eū inter te ꝛ ipm solū. ꝙ si non audierit: coram duob⁹ vel tribus testib⁹. ꝛ vltimo dicat̄ eccl'ie. Caritatis enī est vt aliquis parcat fratri quantū pōt. vn̄ prius dꝫ niti ut corrigat ꝯsciāꝫ fratris seruata fama solitarie admonendo: ꝛ postmodū corā duob⁹ vel trib⁹. tandeꝫ neglıgēda ē fama: vt emēdet̄ ꝯscia: ꝛ dicēdū est eccl'ie. in quo etiā ꝓcessu ꝯsulit̄ ꝯsciē. Nā pc̄tor si a ꝑncipio uideret se publicatū: amitteret verecūdiā ꝛ obstinatior fieret ad peccādū. In inqsitiōe ꝟo dꝫ ꝑcedere infamia. In accusatione ꝟo dꝫ ꝑcedere inscriptio per quā ipse obligat se ad talionē. In inqsitōe aūt ꝛ accusatōe intendit̄ pena peccātis ꝓpt̄ mltitudis bonū. Si ergo appareat accusator in caplo q se obliget ad talionē: pōt ꝑlat⁹ ꝑcepto ꝟitatis ꝯfessionē exigere: sic ꝛ iudex eccl'iastic⁹ iuramēto. Et similr si ꝑcedat infamia: pōt ꝑlatus ꝑcepto ꝟitatē exqrere: ꝛ sbditi tenēt̄ obedire. Si aūt ꝓcedat̄ ꝑ viaꝫ simplicis denūciatōis: nō tenet̄ religiosus ꝑlato ꝑcipiēti cl'pā fratris reuelare: nisi ꝑcedēte monitōe eum videat incorrectū: īmo magis peccaret: si ad ꝑceptū ꝑlati reuelaret. qa plus tenet̄ obedire euāgelio q̄ ꝑlato: ꝛ multo magis ꝑlat⁹ peccarꝫ si sbditū induceret ad ꝑuertēdū ordinē euāgelii. ¶ Ad ꝑm ī ergo dō ꝙ de peccato ꝑterito de quo iā aliqs correct⁹ est ad secretā āmonitionē vel de quo pōt sꝑare corrigēd⁹ nisi ꝯtrariū inueniat̄: nō pōt īminere ꝑiculū multitudinis. Sꝫ de pc̄tō futuro qđ est ꝑiculosuꝫ multitudini: vel sp̄ualr̄ vel corporalr̄ ꝓcedit obiectū. tūc enī nō opꝫ āmonitionem secretā expectare. ſꝫ statī ꝑiculo occurrere. vn̄ ꝛ dn̄s n̄ dic̄. Si peccar̄ intendat ī futuro. sed si peccauerit in preterito.

Deinde querūt̄ quatuor ad culpā ꝑtinentia. ¶ Primo vtꝝ pc̄m̄ sit nā aliqua. 2° vtrū piurium sit grau⁹ pc̄m̄ q̄ homicidiū. ¶ 3° vtrū peccet q ꝓpt̄ ignorātiā ꝯstitutōeꝫ pape nō ſuat ¶ 4° vtrū monachus peccet mortalr̄ comedēdo carnes.

Articul⁹. 17⁹.

Ad ꝑmū sic ꝓcedebat̄. Uidetur ꝙ pc̄m̄ non sit aliqua nā. Dr̄ enī Joh. i. Sine ip̄o factū est nihil. i. peccatū. Sꝫ qđ est nā aliqua: nō pōt dici nihil. ergo pc̄m̄ nō est nā aliqua. Sꝫ ꝯr̄. Si pc̄m̄ n̄ ē nā aliqua. opꝫ ꝙ sit ꝑuatō pura ſꝫ ꝑuatio pura non dr̄ ſm magis ꝛ

min⁹. vt mors ꝛ tenebra. g̃ vnum nō eēt grani⁹ altero. qđ ē incōueniens. ¶ R̄x⁹ dō ꝙ peccatum maxime trāsgressiōis ē act⁹ inordinat⁹. Ex parte g̃ act⁹ peccatū ē nā aliqua. Sꝫ iordinatio ē ꝓuatio: ꝛ ꝑ̈ hāc pc̄tm̄ dr̄ nihil. ꝛ ꝑ hꝫ pꝫ solo ad obiecta.

¶ Articul⁹. 18.

Ad 2ᵐ sic ꝓcedebat. Uidet ꝙ piuriū sit graui⁹ pc̄tm̄ q̄ꝫ homicidiū. Dicit enī Ber. Q꜡ ꝯtra p̄cepta ꝓme tabule nō pōt dispēsare nec de⁹ nec hō. Cont̄ precepta aūt 2ᵉ tabule pōt dispensare deus ꝫ non hō. ex quo pōt accipi ꝙ graui⁹ sit peccare ꝯtra p̄cepta ꝓme tabule q̄ꝫ ꝯtra p̄cepta 2ᵉ. Sꝫ piuriū est ꝯtra p̄ceptū ꝓme tabule: qđ est. Non assumes nomē dei tui ī vaniī Homicidiū aūt est ꝯtra p̄ceptū 2ᵉ tabule. Nō occides. g̃ graui⁹ pc̄tm̄ est piuriū q̄ꝫ homicidiū. ¶ Preterea graui⁹ ē peccare in deū q̄ꝫ in hoīeꝫ Sꝫ piuriū ē peccatū in deū. homicidiū in hoīeꝫ. g̃ graui⁹ peccatū ē piuriū q̄ꝫ homicidiū. ¶ Sꝫ ꝯtra. Pena ꝓportionat culpe. Sꝫ graui⁹ punit homicidiū q̄ꝫ piuriū. g̃ ē g̃ui⁹ pc̄tm̄. ¶ R̄x⁹ dō ꝙ sicut apl's dic ad heb. 6. Hoīes ꝑ maiores sui iurāt: ꝛ oēs ꝯtrouersie eoꝝ finis est iuramētū. frustra aūt in cā homicidii cōtrouersie finis eēt iuramētū: si homicidiū esset graui⁹ peccatū q̄ꝫ piuriuꝫ. ꝓsumeret enī ꝙ q maiorē culpā homicidii ꝯmisisset: nō vereret minorē piurii īcurrē. vn̄ ex hoc ipso ꝙ ī cā cuiuslꝫ pc̄tī deferꝰ iuramētū: manifeste ostēdit ꝙ piuriū ꝓ maximo pc̄tō dꝫ hēri. nec imerito. q̄a piurare nomen dei videt q̄dā diuī noīs denegatio. vn̄ ꝫm locū post idolatriā pc̄tm̄ piurii tenet. vt ex ordie p̄ceptoꝝ apparet. Sꝫ ꝛ apud gētiles iusiurandū erat honoratissimū. vt dr̄ in ꝓn⁹ metha. Primas g̃ rōnes ꝯcedim⁹. ¶ Ad illud ꝯo qđ ī ꝯtrariū obr̄ dō ꝙ in iudicio humano nō semꝑ quātitas pene rn̄det q̄ꝫtitati culpe. Interdum enī infligit maior pena ꝓ minori culpa: qn̄ graui⁹ nocumētū iminet hoīb⁹ ex minori culpa. ꝫ ꝫm dei iudiciū grauior culpa grauiori pena punit. vn̄ vt ōndat grauitas idolatrie ꝛ piurii postq̄ꝫ in ꝓmo p̄cepto dixerat. Nō adorabis ea neq꜡ coles. ꝫbdit exo. 2i. Ego suꝫ dn̄s de⁹ tuus visitās iniq̄tates patꝝ. in filios. ꝛ postq̄ꝫ dixerat. nō assumes nomē dn̄i dei tui ī vanum ꝫbdit. Nec enī hēbit insontē dn̄s eū q assūpsit nomē dn̄i sui frustra.

¶ Articul⁹. 19.

Ad 3ᵐ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ q facit ꝯtra ꝯstitutionem pape ꝑ ignorātiā nō peccat Ut enī aug. dicit. Pc̄tm̄ adeo ē voluntariū: ꝙ si nō est volūtariū non est pc̄tm̄. Sꝫ ignorātia causat inuolūtariū. vt dr̄ in 3° eth. g̃ qđ fit per ignorātiā nō est pc̄tm̄. ¶ Preterea ꝫm iura dn̄s pōt repetē seruū suū ordinatū post certū tp̄s. hoc aūt dꝫ ꝯputari a tp̄e ordinatiōis nō a tp̄e noticie. g̃ obligatio ꝯstitutōis pape obligat a tp̄e noticie. ¶ Sꝫ ꝯr̄. Ignorantia iuris non excusat. Sed ꝯstitutio pape facit ius. g̃ qui facit ꝯtra ꝯstitutionē pape ꝑ ignorātiā non excusat. ¶ R̄x⁹ d ꝙ ignorātia

que est cā actus fcāt inuolūtariū. vñ semp excusat: nisi ipa ignorātia sit pctm̄. Est aūt ignorātia peccatum: qn̄ ignorat qs que pōt scire ⁊ tenetur. Cōstitutōez enim pape oēs suo mō scire teneñ. Si g̃ aliqs nesciat p negligētiā: nō excusat a culpa: si otra ostitutōez agat. Si vo aliquis hēat sufficiēs impedimētū: ꝓpt qd scire non potuerit. puta si fuit ī carcere: vel in terris extraneis: ad q̈s ostitutio nō ꝑuenit. vl ꝓpter aliqd sile: talis ignorātia excusat vt nō peccet otra ostitutiōez pape agēs. ⁊ p hoc pꝫ solo ad obiecta.

Ar⁹. zo⁹.

Ad 4m sic pcedit. Uidet q monachus peccet mortalr comedēdo carnes. Dicit n. canon de ɔsecratōe. q monachi nō debēt comedē carnes. ⁊ si otra fecerint debēt incarcerari. Sꝫ tal' pena nō infligit nisi p pctō mortali. ergo monachi comedētes carnes peccāt mortalr. Pretēa facē otra votū est peccatū mortale. Sꝫ monachi ex voto obligāt ad seruādū regulam btī Bñdicti in qua otinet q monachi a carnib⁹ abstineāt. g̃ monachi peccār mortalr comedēdo carnes. Sꝫ otra. Nullū peccatū mortale ɔcedit alicui rōne cuiuscūq infirmitatis. Sꝫ comedere carnes ɔceditur monacho rōne infirmitatis. g̃ comedē carnes nō est pctm̄ mortale monacho. R° dd. q nihil ē mortale pctm̄ monacho vel religioso cuicūq p se loquēdo: qd nō sit peccatū mortale alteri: nisi sit otrariū ei ad qd se voto pfessionis obligauit. p accidēs tñ rōne scandali: vel alicui⁹ hi⁹ posset aliqd ei esse pctm̄ qd non eēt alii pctm̄. Est g̃ ɔsiderādū qd sit illud ad qd religiosus voto pfessiōis se astringit. ⁊ siqdē religiosus pfitēdo vouet se regulā seruaturū: videt se obligare voto ad singula que otinēt in regula. ⁊ sic otra quodlꝫ eoꝝ agēdo peccarꝫ mortalr. Et ex hoc sequet q religionis stat⁹ eēt religiosis in laqueum peccati mortalis. qd vix aut nunq̄ possent declinare. Sācti g̃ patres q ordines instituerūt nolētes hoībus iniicere damnatiōis laqueū: s magis uiā salutis: ordinauerūt talem pfessionis formā: ī q̄ piculū esse nō posset: sicut in ordine fratꝝ p̄dicatoꝝ ē cautissima ⁊ securissima forma pfitēdi: qua nō pmittit se seruare regulā: s obedietiā sm regl'aꝫ vñ ex voto obligāt ad seruanda ea que ponūt in regula tāq̄ p̄cepta ⁊ que p̄lat⁹ sm tenorē regule sibi p̄cipe voluerit. Cetera vo que nō cōtinēt in regl'a sb p̄cepto: nō cadūt directe sb voto. vñ ea p̄termittens nō peccat mortalr. Beat⁹ vo Bñdictus statuit monachū pfiteri: nō qdē obseruare regulā: s q pfitēs pmittit ɔuersionē moꝝ suoꝝ sm regulā. hoc est dictū vt sm regulā dirigat mores suos: otra qd facit: si vel ea que sunt precepta in regula trāsgrediat: vel etiā ɔtemnat regulā: sm ea dirigē act⁹ suos omnīo recusans. nō aūt oīa que in regula ɔtinēt sunt p̄cepta. qdā enim sunt monitōes siue ɔsilia. qdā vo ordinatiōes siue statuta quedā. vt q post

ɔpletoriũ nemo loquat᷑. Hi⁹ aũt sta tuta que in regula ɔtinẽt᷑ nõ hñt vim p̃cepti. sicut nec p̃lat⁹ statuens aliqd itẽdit semꝑ ad peccatũ mor tale obligare ꝑ p̃ceptũ. Est aũt p̃la tus q̃si quedã regula aĩata. vñ stul tũ eẽt putare ꝙ monach⁹ frãgens silẽtiũ post ɔpletoriũ peccaret mor talr̃: nisi forte facẽt h̾ ɔtra p̃ceptuꝫ p̃lati: vl̾ ex ɔtẽptu regule. Abstinẽ aũt a carnib⁹ non ponit᷑ in regula bti Bñdicti vt p̃ceptũ: ſ vt statu tũ quoddã. vñ monach⁹ comedẽs carnes nõ ex hoc ĩp̃o peccat morta liter: nisi in casu ꝓpter inobediẽtiaꝫ vel ɔtẽptũ. ¶ Ad p̾mũ ḡ dõ ꝙ pe na illa infligit᷑ monacho ɔtumacit᷑ ⁊ inobediẽter carnes comedẽti.

¶ Ad 2ᵐ dõ ꝙ comedẽ carnes nõ est ɔtra votũ monachi: nisi qñ co mederet ex inobediẽtia vel ex ɔtẽ ptu. ¶ Ad 3ᵐ dõ in ɔtrariũ obr̃ effi caciã nõ hꝫ. p̃cedit enĩ rõ de his q̃ sunt ſm se mala. sicut homicidium adulteriũ. ⁊ hi⁹. que sunt oĩb⁹ illicĩ ta tam sanis q̃ infirmis. Nõ auteꝫ procedit de his que sunt mala: q̾a p̾hibita. aliqd enĩ põt p̾hiberi sa no qd nõ p̾hibet᷑ infirmo.



D Einde circa bonũ glĩe q̃re bãt᷑ duo de corꝑib⁹ glĩosis Primo vt ꝝ corp⁹ glĩosum nãlr̃ possit eẽ cũ alio corpe nõ glo rioso in eodẽ loco. ¶ 2ᵒ vtrum hoc fieri possit miraculo.

¶ Articul⁹. xi.

A D p̾mũ sic p̃cedit᷑. Uidet᷑ ꝙ corp⁹ glĩosuꝫ nãlr̃ possit eẽ cũ alio corpe ĩ eodẽ loco Si enĩ p̾hibet᷑ eẽ cũ alio corpore in eodẽ loco. aut ẽ ꝓpter grossiciẽ siue corpulẽriã. aut ꝓpter dimẽsiones. ſ nõ ꝓpter grossiciẽ seu corpulẽtiam quia corpus glĩosuꝫ erit sp̃uale ſm aplm. i. ad cor. 15. Silr̃ nec ꝓpter di mẽsiones: q̾a cũ tãgẽtia sint quoꝝ vltima sunt simul: necẽ est ꝙ pũctũ vni⁹ corpis nãlis sit simul cũ puncto alteri⁹ ⁊ linea cũ linea: ⁊ supꝼicies cũ supꝼicie. Pari ḡ rõne ⁊ corp⁹ cũ corpore. Nõ ḡ p̾hibet᷑ corp⁹ glĩosũ quin nãlr̃ possit eẽ simul cũ alio cor pore in eodẽ loco. ¶ Preterẽa Cõmẽ. dicit in. 8. phi. ꝙ partes aeris ⁊ aq̃ partim s̾bintrãt se inuicẽ ꝓpter h̾ ꝙ partim sunt nature sp̃ual. ſ cor pora glĩosa oĩo erũt sp̃ualia. vt iaꝫ dictũ ẽ. ḡ totalr̃ poterũt s̾bintrare alia corpora ⁊ sil̾ esse cũ eis. ¶ Sed ɔ̃. Glorificatio nõ tollit nãꝫ. Sed corp⁹ hũanũ nõ põt nãlr̃ eẽ sil̾ cum alio corpe in eodẽ loco in statu isto ergo neqꝫ postq̃ erit glorificatum ¶ Rñ° dicendum ꝙ manifestuꝫ est ꝙ corpus humanum in statu isto nõ põt eẽ cũ alio corpe ĩ eodẽ loco. Si ḡ corp⁹ glĩosũ nãlr̃ possit eẽ cuꝫ alio corpe ĩ eodẽ loco ꝓpter aliquã ꝓpetatẽ inditã. illa ꝓpetas aufert hoc ꝓpter qd corp⁹ humanũ ĩ statu isto p̾hibet᷑ eẽ cũ alio corpe ĩ eodeꝫ loco. Est ḡ ɔsiderãdũ qd sit hi⁹ p̾hi bens. Dicũt aũt qdã hoc eẽ grossi ciẽ vel corpulẽtiã quãdaꝫ q̃ tollet᷑ p dotẽ glorie: quã noĩant s̾btilitatẽ ſ hoc nõ est intelligibile. nõ enĩ in uenit᷑ qd sit hi⁹ corpulẽtia vl̾ grossi ties. nõ enĩ est aliqua qualitas: q̾a nulla qualitas dari. põt: qua remo ta corp⁹ possit esse cũ alio corpore ĩ

eodē loco. Simil'r nec pōt eē forma nec mā: que sunt partes essētie. q2 tūc integra eēntia corporis humani non remaneret cū gloria: quod est hereticū. Et iō dicēdū est q̄ hoc p hibēs nihil est aliud q̄ dimēsiones q̄bus sbstat materia corporalis. necesse est enī vt id qd est p se sit cā ī vnoquoq3 genē. Distinctio aūt sm situm pmo et per se cōuenit quātitati dimēsiue: que diffinit' esse quantitas positionē hñs. vñ et partes in sbiecto ex hoc ipso distinctionē hñt sm situm q̄ sunt sbiecte dimēsioni. et sicut est distinctio diuersa2 ptiū vni' corporis sm diuersas partes vni' loci per dimensiones: ita ppter dimensiones diuersa corpora distīguunt' sm diuersa loca. Duo enim corpora facit actualis diuisio mat'ie corporalis. Duas aūt partes vni' corporis diuisibilitas potētialis. vñ et phus dicit in .4. phi. Q2 sicut sb intrante cubo ligneo in aquam ul' aere3 oportet q̄ cedat tm̄ de aqua: vel aere: ita oportet q̄ cederēt dimensiones sepate: si vacuū pon'ēt. Cū g̃ gloria non tollat dimēsiones corporis: dico q̄ corpus gl'iosu3 nō pōt nāl'r esse cū alio corpore ī eodē loco ppter aliquā ppetatē indita3.

¶ Ad pmū g̃ dicēdū q̄ sicut dictū est corpus humanū in statu isto p hibet' eē cum alio corpore in eode3 loco non ppter corpulētiā aut grossitiē que p gloriā tollat'. spūalitatē enī aplius opponit aīalitati: s3 q2 nā corp' ē alimonia indigens. ut aug. dicit. Nō aūt grossiciei vel corpulētie: s' impedit' ppter dimēsiones.

Ratio vero que in cōtrariū obi' ponit' inter sophisticas rōes a pho in .4. phi. Puncto enī et linee et sup'ficiei nō debet' loc': s' corpori. vñ nō seq't. Si termini corpo2 se tāgētiū sunt siml': q̄ ppter hoc plura corpa pñt esse in eodē loco. ¶ Ad 2m dō q̄ sicut ibidē cōmētator exp'mit: sb intratio illa fit p cōdensationem: et dicūt' hēre spūalē ṽtutē ppter raritatē. Esset aūt erroneū dicere h' modo q̄ sint aeri uentisq3 silia. vt patet p Grego. in. 19. moraliū.

¶ Articul'. 22'.

Ad 2m sic pcedebat'. Uidet' q̄ corp' gloriosū nullo mō possit esse siml' cū alio corpore in eodē loco. sicut enī se h3 corpus vnū ad vnū locū. ita duo corpora ad duo loca. g̃ cōmutatim sic vnū corp' ad duo loca. ita duo corpora ad vnū locū. S3 vnū corpus nullo mō pōt esse in duob' locis. g̃ nec duo corpora ī vno loco. ¶ Preterea si duo corpora sint in vno loco sumēt' duo puncta in duabus extremitatib' loci. Sequit' g̃ q̄ inter ista duo puncta erunt due linee recte duo2 corpo2 in eodē loco existētiū: qd est impossibile. g̃ impossibile est duo corpora esse in eodem loco. ¶ Sed cōtra est q̄ xpūs intrauit ad discipulos ianuis clausis. ut hr' Joh. 20. quod esse non pōt nisi corpus ei' simul cū corpore porta2 fuisset in eodē loco. ¶ Pōt g̃ corpus gl'iosum cū alio corpore esse ī eodē loco. ¶ Rx' dō q̄ sicut iam dictum est. duo corpora esse in eodem loco prohibet' ex dimēsionib': quia mā

corporalis sm dimẽsiones diuidit. dimẽsiones aũt distin guunt sm sitũ Deus autẽ qui est omniũ cã prima potest oseruare effectus in esse sine causis pximis. vñ sicut oseruat in sacramẽto altaris accidentia sine sbiecto.:ita potest oseruare distinctionẽ materie corporalis ꝛ dimẽsionũ in ea absq; diuersitate sit⁹. Miraculose ḡ fieri potest ꝙ duo corpora sint in eodem loco. vñ corpori xp̃i attribuit a sanctis:ꝙ exiuit per clausum ꝟginis uterꝫ:ꝛ ꝙ intrauit ianuis clausis p ꝟtutẽ diuinã.ꝛ sic dico ꝙ corp⁹ glo͂sum qd erit figuratũ corpori claritatis xp̃i: poterit esse cũ alio corpore in eodẽ loco:nõ ꝓpter aliquã ꝟtutem creatã ĩditã s sola diuina ꝟtute assistẽte ꝛ hoc operante: sicut ꝛ corpus Petri sua vmbra sanabat infirmos.s diuina ꝟtute assistente ꝛ miracula faciẽte

Ad pͥmũ ḡ dñ ꝙ ꝓportione cõmutata sic est intendẽdũ:sicut se habꝫ pͥmuꝫ ad z^m.vt duo ad tria:ita se habꝫ tertiũ ad quartũ.ḡ ꝯmutatiꝫ sicut se hꝫ pͥmũ ad tertium vt duo ad quatuor.ita se hꝫ z^m ad quartũ .i.tria ad sex.ꝛ sm hoc rõ sic debet ꝓcedere. sicut se hꝫ vnũ corp⁹ ad vnũ locũ. ita duo corpora ad duo loca. ḡ sicut vnũ corp⁹ ad duo corpora.ita vnus locus ad duo loca.ꝛ sic nõ seqt.ꝙ si vnũ corpus nõ pôt esse in duob⁹ locis. ꝙ duo corpora nõ pñt esse in vno loco. vnũ enim corp⁹ eẽ localr̃ in duob⁹ locis ĩplicat ꝯtradictionẽ:quia de rõne loci est ꝙ sit termin⁹ locati.termin⁹ aũt est c̃ quẽ nihil est rei. vñ nihil locati potest esse in loco exteriori.ꝙ si ponat esse in duob⁹ locis:sequit ꝙ sit extra suũ locũ. ꝛ ita sequitur ꝙ sit locatũ ꝛ non locatum:nec est instantia de corpore xp̃i:quia non est in sacramento altaris localr̃ s p cõuersionẽ.

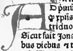
Ad z^m dicẽdũ ꝙ duas lineas rectas mathematicas eẽ ĩfra duo puncta ẽ impossibile.quia ĩ eis nulla alia rõ distinctiõis potest intelligi nisi ex situ. Sed duas lineas naturales esse infra duo puncta ẽ impossibile quidẽ p naturã.s possibile per miraculũ.qa remanet alia ratio distinctionis in lineis duab⁹ ex diuersitate corporꝫ sbiectorꝫ:que cõseruatur virtute diuina etiam remota diuersitate situs.

Incipit qͦlibet z^m.



Uesit.ĩ est de xp̃o de ãgelis.ꝛ de hominibus. Circa xp̃m quesita sunt duo de passiõe ei⁹ Primo vtrum in triduo mortis fuerit idem homo in numero. Z^o vtrꝫ quelꝫ passio xp̃i suffecisset ad redẽptionẽ hũani generis sine morte.

Articul⁹ pͥm⁹.



D pͥmũ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ xp̃s fuerit idẽ homo in triduo. Dicit eni ĩ Mat.iz^o. Sicut fuit Jonas ĩ ventre ceti tribus diebus ꝛ tribus noctibus. ita erit filius hominis in corde terre.s non fuit alius fili⁹ hominis ĩ corde terre: nisi fili⁹ hominis qui loqͥbat super terram. alioquin xp̃s fuisset

duo filii. ergo fuit idē homo ī triduo mortis. ¶ Preterea Jonas fuit idem homo in vētre ceti qui prius fuerat Sed sicut Jonas fuit in ventre ceti: ita xpūs in corde terre. ergo etiā xpūs fuit idem homo. ¶ Sed contra. Remota forma partis: remouetur forma totius: que resultat ex compositione forme et materie. Sed in triduo mortis aīa fuit sepata a corpore xpi. ergo desiit eē humanitas. Nō ergo fuit idē numero homo in triduo mortis. ¶ Rx° dicendum quod in xpō fuerunt tres sbe vnite. s. corpus aīa et diuinitas. Sed corpus et aīa fuerūt vnita nō solū in vnam psonā: sed in vnā naturā. Diuinitas autē in nām quidē non potuit vniri: nec aīe nec corpori. quia cum sit perfectissima natura: nō pōt esse pars alicuius nature. Sed fuit vnita et aīe et corpori in persona. In morte autē separata fuit aīa a corpore. aliogn non fuisset vera mors xpi. de cuius rōne est quod separet aīa a corpore: quod per animam uiuificatur. sed diuinitas non fuit separata nec ab aīa nec a corpore: quod patet ex simbolo fidei in quo de filio dei dr. Quod sepultus est et descēdit ad inferos. Corpore autem iacēte in sepulchro et anima ad inferos descendente non attribuerentur ista filio dei: nisi hec duo essent ei copulata in vnitate ipostasis vel persone. et ideo de xpō ī triduo mortis dupliciter loqui possum⁹ Uno mō quantū ad ipostasim vel personā. et sic est idem numero simpliciter qui fuit. aut quātū ad nām hūanā. et hoc dupliciter. Uno modo quātū ad totam naturā que humanitas dicitur. et sic xpūs non fuit homo ī triduo mortis. vnū nec idem homo: nec alius homo: sed eadem ipostasis. aut quantum ad partem humane nature. et sic anima quidem fuit oīo eadem numero eo quod non est transmutata sm sbam. corpus vero fuit idem numero sm materiā sed non sed formam sbalem que est aīa. vnū nō potest dici quod simplr fuerit idem numero: quia qlibet differentia sbalis excludit idem simplr. siatū aūt est differentia sbalis. et ideo mori est corrumpi non alterari tantum: nec iterū potest dici quod simplr non idem vel aliud: quia nō est sm totā sbam non idem aut aliud. Dicendū est ergo quod sm quid idem. sm quid non idē sm materiam enim idem. sm formā vero non idem. ¶ Ad primum ergo dicendum quod homo est nomen nature: sed filius est nomen ipostasis. et ideo magis in triduo mortis xpūs potest dici filius hominis quam homo ¶ Ad secundū dicendū quod similitudo non attenditur ibi quantum ad omnia: sed solum quantū ad occupationē. Nam xpūs fuit mortuus ī corde terre: non autē Jonas in ventre ceti.

Articul⁹. 2⁹.

Ad secundū sic pcedit. videtur quod illa passio xpi non suffecisset ad redēptiōem humani generis sine morte. Dicit enī aplus ad gal. 2⁹. Si ex lege ē iusticia. ergo xpūs mortuus est gratis. i. inutilr et sine cā. Sed si alia passio sufficeret: xpūs gratis mortuus eēt. sed hoc hz aplus p inconueniēti. ergo alia

passio xp̄i non sufficisset ad redē-ptionē humani generis. ¶ Preterea illō enī emi dr̄ qđ iusto p̄cio cōpat̄. Sʒ iustū preciū p pctō p̄mi parētis quo venditus est in seruitutē gen⁹ hūanū esse nō potuit aliud q̄ꝫ vita xp̄i: que valet omniū hoīum vitas que per illud peccatum p̄uat̄. Naʒ per peccatuʒ primi hoīs mors ī oēs introiuit: vt dr̄ ad ro. 5. g̃ nō potuisset humanū genus redimi p aliā passionē xp̄i absqꝫ morte. ¶ Preterea Grego. dicit. in. 3. moral'. Qꝛ nisi xp̄us mortē indebitā suscepisset: nequaq̄ꝫ nos a morte debita liberaʒ. g̃ passio alia non sufficisset ad liberationē humani generis sine morte ¶ Preterea apostol⁹ dicit ad heb. 10. Qꝛ xp̄us vna oblatōe ɔsūmanit in eternū sanctificatos. ꝛ ideo nō ē locus secunde oblationis. Sed manifestū est q xp̄us ante mortē multas passiones sustinuit esuriēs. laborans. conspu̇t⁹ ꝛ flagellat⁹. Si g̃ iste passiones sufficissent: nō obtulisset seip̄m ad mortē. obtulit autē seip̄m hostiā deo p peccatꝭ nostris vt dr̄ ad eph. 5. ꝛ hoc p mortem. g̃ passio xp̄i absqꝫ morte nō sufficisʒ. ¶ Sʒ ɔtra. Iniuria uel passio alic⁹ mensurat̄ ex dignitate p̄sone. maiorē enī iniuriā patit̄ rex si p̄cutiat̄ in facie. q̄ aliqua priuata p̄sona. ƒ dignitas p̄sone xp̄i est infinita: q2 est p̄sona diuina. g̃ quelibet passio ei⁹ quātūcūqꝫ sit minima ē infinita Quelibet ergo passio ei⁹ sufficisset ad redemptionē humani generis etiā sine morte. ¶ Preterea Bern. dic̄. Qꝛ minima gutta sanguīs xp̄i sufficisset ad redēptiōem humani generis. potuisset aūt aliqua gutta sanguinis xp̄i effundi sine morte. g̃ etiā sine morte potuisset p aliquam passionē humanū gen⁹ redimere. ¶ R° dicēdū q ad emptiōem duo requirūt̄. s. quātitas p̄cii ꝛ deputatio ei⁹ ad aliquid emēdū. Si. n. aliquis det preciū nō equalēs ad rem aliquā acquirendā: nō dr̄ eē simplr̄ emptio. ƒ p̄tim emptio partim donatio. puta si aliquis emat libꝝ qui valet. 20. libras p. 10. libris: partim emeret libꝝ: ꝛ partim sibi daretur Rursus si daret etiā maius p̄cium ꝛ nō deputaret ad emēdū: n̄ dicēt̄ emere libꝝ. Si g̃ loquamur de redēptione humani generis quātū ad quātitatem p̄cii: sic quelibet passio xp̄i etiā sine morte sufficisset ad redēptōeʒ humani generis p̄pter infinitā dignitatē p̄sone. ꝛ sic p̄cedūt due vltime rōes. Si aūt loquamur quātū ad deputationē p̄cii: sic dicendū est. Qꝛ nō sunt deputate ad redēptiōeʒ hūani gn̄is a deo p̄re ꝛ xp̄o alie passiōes xp̄i absqꝫ morte. ꝛ hꝫ triplici rōne. Primo q̄dē ut p̄ciū redēptōis hūani gn̄is n̄ solū esset īfinitū valore. ƒ etiā eēt eiusdē generis vt. s. nos de morte p mortē redimeret. ¶ 2° vt mors xp̄i n̄ solū eēt p̄ciū redēptōis ƒ etiā exēplū ꝟtutis vt vʒ. hoīes n̄ timerēt pro ꝟitate mori. Et has duas cās assigāt ap̄lus ad heb. 2. dicēs. Ut p mortē destrueret eū q. hēbat mortꝭ īpiū. quantū ad p̄mū. Et liberaret eos q timorē mortis per totam vitam obnoxii erant seruituti. quantū ad secūdū

¶ Tertio vt mors xp̄i esset etiam sacramētū salutis. dum nos x̄tute mortis xp̄i morimur peccato ⁊ carnalibus ɔcupiscētiis ⁊ ꝓprio estimatui. ⁊ hec causa assignat̄ .i. Petri .3°. Xp̄us semel ꝓ peccatis nostris mortuus est iust⁹ ꝓ iniustis: vt nos offerret deo mortificatos quidem carne: viuificatus aūt spū. ⁊ ideo humanū gen⁹ non est redemptum p aliam passionē absq̧ morte xp̄i.

¶ Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ non sine causa deputata est mors xp̄i ad redēptionē humani generis: quāuis minor passio sufficere potuisset. vt dictū est. ¶ Ad 2^m dicēdū ꝙ xp̄us nō soluendo vitam suam: ſ etiā quācūq̧ passionē patiendo sufficiens ꝑciū exoluisset pro redemptione hūani generis. si minor passio ad hoc diuinitus deputata fuisset. ⁊ h̄ ꝓpter infinitam dignitatem persone xp̄i vt dictum est. Alie due rationes procedunt ex hoc ꝙ alie passiones xp̄i non fuerunt deputate ad hoc ꝙ ꝑ eas absq̧ morte xp̄i redimeretur humanū genus.

D Einde querebat̄ de angel'. Et ꝑmo quantum ad ɔpositionem ipsoꝝ. ¶ 2° quātū ad tempus motus ipsoꝝ. ¶ Circa ꝑmum querebātur duo. ¶ Primo vtrum angel⁹ sb̄stātialr̄ sit ɔposit⁹ ex essentia ⁊ esse. ¶ 2° vtꝝ ī āgelo sit aliud suppositū ⁊ natura.

¶ Ar⁹.3⁹.

AD ꝑmū sic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ angel⁹ sb̄staatialiter nō componatur ex essentia ⁊ esse. Essentia enim angeli est ipse angelus. quia quidditas simplicis est ipsum simplex. Si ergo angelus componeretur ex essentia ⁊ esse: cōponeretur ex se ipso ⁊ alio. hoc aūt est inconueniens. Non ergo sb̄stātialiter componitur ex essentia ⁊ esse. ¶ Preterea nullum accidens cadit in sb̄stantialem ɔpositionem sb̄stantie. Sed esse angeli est accn̄s proprie enim deo attribuit Hil'. in libro de trinitate. ꝙ esse non sit accidens ei. sed sb̄sistēs veritas. ergo angelus non est essentialiter compositus ex essentia ⁊ esse. ¶ Sꝫ ɔ̄. est quod dicitur in ɔmento libri de causis. ꝙ intelligentia quam dicimus angelum habet essentiam ⁊ esse. ¶ R̄x° dicendum ꝙ dupliciter aliquid de aliquo predicatur. Uno modo essentialiter. Alio modo per participationem. Lux enim predicatur de corpore illuminato participatiue. Sed si esset aliqua lux separata predicaretur de ea eēntialr̄. Secūdū ḡ hoc dō est ꝙ ens p̄dicatur de solo deo eēntialr̄ eo ꝙ eē diuinū ē eē sb̄sistēs ⁊ absolutum. De qualibꝫ aūt creatura p̄dicat̄ ꝑ participationē. Nulla enī creatura est suū esse: ſ est hn̄s esse. Sic ⁊ de⁹ dr̄ bon⁹ eēntialr̄: q2 ē ipsa bonitas. creature aūt dicūt̄ bone ꝑ ꝑticipatōēꝫ q2 hn̄t bonitatē. vnūqdq̧ .n. ī q̄tū ē bonū ē ſ^m illð aug. ī ꝑ. de do. xp̄i. ꝙ ī quantū sum⁹ boni sum⁹. qn̄cūq̧ aūt aliqd p̄dicat̄ de alīo ꝑ ꝑticipatōēꝫ: opꝫ ibi aliqd eē p̄ter id qð ꝑticipat̄. ⁊ iō ī q̄lꝫ creatura ē alið ipsa creatura: q̄ hꝫ eē: ⁊ ipꝫ eē ei⁹. ⁊ h̄ ē qð Boetius. dic̄ in li. de ebdomad.

Q: in omni eo quod est citra primū aliud est esse ⁊ quod ē. ¶ Sed sciendū est q̄ aliqd p̄ticipat dupl'r. Uno mō quasi exn̄s de sb̄a participātis: sicut gen⁹ participat a specie Hoc aūt modo esse non p̄ticipat a creatura. Id enī est de sb̄a rei: qđ cadit in eius diffinitione. Ens autē nō ponit in diffinitiōe creature, q̄a nec est gen⁹ neq; dr̄ia. vn̄ p̄ticipatur sicut aliquid nō exn̄s de eēntia rei. Et iđ alia qō est. an est: ⁊ qd est vn̄ cum omne qđ est p̄ter eēntiam rei dicat accidēs esse quod p̄tinet ad q̄onē an est: est accidens. ⁊ ideo cōmētator dicit in. 5. meth. Q: ista p̄positio. sortes est. est de accidētali p̄dicato: s̄m q̄ importat entitatē rei vel v̄itatē p̄positionis. sꝫ verū ē q̄ hoc nomē ens s̄m q̄ importat rē cui cōpetit hu⁹ esse: sic significat eēntiā rei: ⁊ diuidit p. 10. p̄dica. non tn̄ vniuoce: quia non eadē rōne cōpetit oībus eē. Sꝫ sb̄e quidem per se: aliis aūt al'r. Si ḡ in angelo est cōpositio ex eēntia ⁊ esse: non tamen ē cōpositio sicut ex p̄tib⁹ sb̄e sꝫ sic ex sb̄a: ⁊ eo qđ adheret sb̄e. ¶ Ad p̄m ḡ dō q̄ aliqn̄ ex his que simul iungunt relinquit aliqua res tertia: sicuti ex aīa ⁊ corpore cōstituit humanitas que est hō. vn̄ hō cōponit ex aīa ⁊ corpore. Aliqn̄ aūt ex his q̄ sil' iungūt nō resultat res tertia. sꝫ resultat quedā rō cōposita: sicut rō hoīs albi resoluit in rōnē hoīs: ⁊ ī rōnē albi. ⁊ in talib⁹ aliqd cōponit ex se ipso ⁊ alio: sicut album cōponitur ex eo quod est album ⁊ ex albedine. ¶ Ad 2m dicēdū q̄ esse est accidens: non quasi per accidēs se habens sed quasi actualitas cuiuslibꝫ sb̄stantie. vn̄ ⁊ ipse deus qui ē sua actualitas est suum esse.

¶ Ar⁹. 4⁹.

Ad secundum sic procedit. Uidet q̄ in angelo idē sit suppositū ⁊ natura. In his enīꝫ que sunt composita ex materia ⁊ forma differt suppositū ⁊ nā. q̄a suppositū addit supra nām speciei nām indiuidualē: quod nō potest esse in angelo. si angel⁹ non sit cōpositus ex materia ⁊ forma. ḡ ī āgelo non differt suppositū ⁊ natura. Sꝫ dicebat q̄ suppositū in angelo differt a natura ī quātū suppositū intelligit vt habēs esse. non aūt n. ī. ¶ Sed cōtra. Sicut esse non ponit in diffinitiōe nature: ita non poneret in diffinitiōe suppositi vl' singularis: si suppositum vl' singulare diffiniret. Ergo suppositum per eē a natura non differt. Nullo ergo modo differunt suppositum ⁊ natura ¶ Sed contra. In omnibus creaturis natura constituit suppositūꝫ. Sed nihil cōstituit se ipsum. ergo in nulla creatura est idem suppositum ⁊ natura. ¶ R̄e° dicendum q̄ ad huius questionis intelligentiaꝫ oportet considerare quid sit suppositum ⁊ quid natura. Natura autē quāuis multipliciter dicatur: tamē vno modo dicitur natura ipsa sb̄stātia rei. vt dr̄ in. 5. meth. sꝫ q̄ sb̄a significat eēntiā vl' q̄dditatē rei: vl' q̄ qd ē. Illud ḡ significat noīe nature. prout hic loquimur de natura quod significat diffinitio. vn̄

Boeci⁹ dicit in li. de duab⁹ naturis. Qr nã est vnũquodq; informãs specifica dr̃ia. dr̃ia enĩ specifica ẽ cõpletiua diffinitõis. Suppositũ aũt est singulare ĩ gñe sbe qd dr̃ ipostasia vel sba pma. Et qa sbe sensibiles cõposite ex mã ⁊ forma sunt magis nobis note. iõ in eis pmo videam⁹ quõ se hñt eẽntia vel nã ad suppositũ. Dicũt aũt qdã φ forma ptis ẽ idem cũ forma toti⁹ que dr̃ eẽntia vel nã fm rẽ. ſ differt sola rõne. nã forma partis dr̃ inquãtũ facit mãz eẽ in actu. forma aũt toti⁹ inquãtũ cõstituit spẽm: sic aĩa dr̃ forma ptis: inquãtũ facit corp⁹ eẽ in actu. ⁊ silr̃ dr̃ aĩa forma toti⁹ inquãtũ cõstituit spẽm hũanã. ⁊ sic dr̃ hũanitas. ⁊ fm hoc in reb⁹ cõpositis ex mã ⁊ forma nã ẽ pars suppositi. Nã suppositũ ẽ indiuiduũ cõpositũ ex mã ⁊ forma. vt dictũ est. ❡ Sz pdicta positio ñ videt eẽ vera. qa vt dictũ est nã vel eẽntia dr̃ id qd significat diffinitõ. Diffinitio aũt in reb⁹ nãlib⁹ ñ solũ significat formã: ſ etiã mãm. vt dr̃ ĩ. 6. meth. Nec põt dici φ mã ponatur in diffinitiõe rei nãlis: sic non exñs de eẽntia ei⁹. hoc. n. ẽ ppũ accidẽtis vt diffiniat p aliqd qd ñ ẽ de eẽntia ei⁹. s. p sbm. ⁊ iõ hñt eẽntiã incõplete. vt dr̃ in. 6. meth. Relinquit ḡ φ in reb⁹ cõpositis ex mã ⁊ forma eẽntia ul' nã nõ sit sola forma: ſ cõpositũ ex mã ⁊ forma. restat ḡ cõsiderãdũ cũ suppositũ vl' indiuiduũ naturale sit cõpositũ ex materia ⁊ forma. utrũ sit idẽ eẽntie ul' nẽ Et hãc qõnẽ mouet phs in. 7. meth. vbi inqrit. vtrũ sit idẽ vnũquodq; ⁊ φ qd ẽ ei⁹. ⁊ determinat φ ĩ his q̃ dicũt p se idẽ ẽ res: ⁊ φ qd ẽ rei. In his aũt q̃ dicũt p accñs nõ ẽ idẽ Hõ enĩ nihil ẽ aliud q̃ qd ẽ hoĩs. Nihil enĩ aliud significat homo q̃ aĩal gressibile bipes. Sz res alba nõ est idez oĩo ei φ quid ẽ albũ. qd. s. significat noĩe albi. Nã albũ nihil significat nisi qualitatẽ. vt dr̃ ĩ pdicamẽtis. res aũt alba ẽ sba hñs qualitatẽ. Scdm hoc ḡ cuicũq; põt aliqd accidẽ qd ñ sit de rõne sui nẽ in eo differt res. ⁊ φ qd ẽ siue suppositũ ⁊ natura. nã in signatiõe nẽ includit solũ id qd ẽ de rõne spẽi. suppositũ aũt non solũ hz hec q̃ ad rõnẽ spẽi ptinẽt. ſ etiã alia q̃ ei accidũt. ⁊ iõ suppositũ signat ut totũ natura aũt siue quidditas vt pars formalis. In solo aũt deo nõ inuenit aliqd accñs pter ei⁹ eẽntiã. qa suũ eẽ ẽ sua eẽntia. vt dictũ ẽ. ⁊ iõ ĩ deo est oĩo idẽ suppositũ ⁊ natura In ãgelo aũt ñ ẽ oĩo idẽ. qa aliqd accidit ei preter id qd est de rõne sue spẽi. qa ⁊ ipm eẽ angeli ẽ pter eius essentiam seu naturã. ⁊ alia q̃dã ei accidũt q̃ oĩa ptinẽt ad suppositũ. nõ aũt ad naturam. ❡ Ad pmũ ḡ dd φ nõ solũ in cõpositis ex materia ⁊ forma inuenit aliquod accidens preter essentiam speciei sed etiam in sbstantiis spũalibus q̃ non componuntur ex materia ⁊ forma. ⁊ ideo in vtrisq; suppositũ non est omnino idem quod natura. Hoc tamen est aliter ⁊ aliter in vtrisq;. Dupliciter enim aliquid accipitur vt accidens preter rationem rei ❡ Uno modo quia non

cadit diffinitōe signate eēntiā rei
ƀ tñ est designatiuū vel determi-
natiuū alicui⁹ eēntialiū ꝓncipioꝝ.
sicut rōale accidit aīali. vtpote ꝑt
diffinitōe3 ei⁹ exñs. ⁊ tñ est deter-
minatiuū eēntie aīalis. vñ est eēn-
tiale hoī: ⁊ de rōne eius exñs. Alio
mō accidit aliqd alicui. quia nec ē
in ei⁹ diffinitōe: nec est determina
tiuū alicui⁹ eēntialiū ꝓncipioꝝ. sic
albedo accidit hoī. Hiis ḡ que sunt
oposita ex mā ⁊ forma accidit ali-
qd ꝑter rōnē spēi exñs vtroq mō
Cū enī de rōne spēi humane sit q
oponat ex aīa ⁊ corpore: determi-
natio corporis ⁊ aīe ē preter rōne3
spēi. ⁊ accidit hoī inquantū est hō
q sit ex hac aīa ⁊ ex hoc corpore. Sȝ
hoc ouenit ꝑ se huic hoī: de cuius
rōe eēt si diffiniret q eēt ex hac aīa
⁊ ex hoc corpore sicut de rōne hoīs
omnis est q sit ex aīa ⁊ corpore.
Accidūt etiā opositis ex mā ⁊ for-
ma ꝑter rōnē spēi multa alia q̄ nō
sunt determinatiua eēntialiū ꝓnci
pioꝝ. Substātiis ƀo ī mālib⁹ creatis
accidūt qdē aliq̄ ꝑter rōnē spēi: q̄
ñ sūt determinatiua eēntialiū ꝓn-
cipioꝝ: vt dictū ē. ñ tñ accidūt eis
aliq̄ q̄ sūt detminatiua eēntie spēi
qa ipā nā spēi ñ indiuiduat ꝑ mā3
ƀ ꝑ se ipā3 ex h̄ q talia forma non ē
nata recipi in aliq̄ mā. vñ ꝑ se ipā3
nō ē multiplicabilis neq ꝑdicabilis
de plib⁹. ƀ qa nō est suū eē: accidit
ei aliqd ꝑter rōnē spēi. s. ipȝ esse ⁊
alia qdā q̄ attribuūt supposito ⁊ ñ
nature: ꝓpter qd suppositū in eis ñ
est oīo idē3 cū nā. Ad 2ᵐ dō q
nō oē qd accidit alicui ꝑter rōnem
spēi est determinatiuū eēntie ipsi⁹
vt oporteat illud poni in rōne ei⁹:
sic dictū ē. ⁊ iō l3 ipm eē non sit de
rōne suppositi: quia tñ pertinet ad
suppositū ⁊ nō est de rōne nature:
manifestū ē q suppositū ⁊ nā non
sunt omnino ide3 in qbuscūq3 res
non est suū eē. Ad illud ƀo qd ī
ōtrariū obī dō q nā dī ōstituere
suppositū etiā in opositis ex mā ⁊
forma: nō qa nā sit vna res ⁊ sup-
positū alia res. Hoc enī ƀm opīonē
dicētiū q nā spēi sit forma tm que
ōstituit suppositū sicut totū: ƀ qa
ƀm modū sigñādi nā significat: vt
pars rōne supdicta. suppositum ƀo
vt totū. nā significat vt ōstituens
⁊ suppositū vt ōstitutū.

Articul⁹. 5⁹.

d

Deinde quesitū ē de tpe: p
qd de⁹ mouet creatm am
spūalē ƀm aug. vtꝝ sit idē
cū tpe qd mēsurat mot⁹ corporaliū
reꝝ. Et videt q sic. quia neq aug.
diuersitatē hāc tpꝝ assignat: neq
aliqs phus. Uanū ḡ videt hāc di-
uersitatē tēpoꝝ assignare. Pre-
terea omne qd est inquātū ē: vnū ē.
Si ḡ nō sit vnū tpa ƀ diuersa: non
erit ens: qd est incōueniēs. Opȝ ḡ
ponē vnū tps tm̄. Sȝ otra. Tps
quo mēsurāt corporales mot⁹ ē nu-
mer⁹ mot⁹ ꝑmi celi ƀm phm in 4°.
phi. Sȝ tps ꝑ qd mouēt angeli nō
h3 aliquē ordinē ad motū. ḡ illd tē
pus ē aliud a tpe corꝑaliū rerū.
Pretēa ꝑpetuo ⁊ corruptibili nihil
ē cōe nisi ƀ3 nom. ut dī i. io. meth. ƀ
āgeli sūt ꝑpetui. corꝑa aūt sūt cor-
ruptibilia. ñ ḡ iō tps ē vtroꝝq.

¶ Ad² dō ꝙ sicut aug. dicit in .xi. d' ciui. dei. Tpa nō fuissent nisi creatura fieret: que aliqd aliqua motione mutare. cui⁹ mutatiōis cū aliud atq; aliud ꝗ simul eē non pñt. cedit atq; succedit seqꝉ tpus. ex q̃ accipiꝉ ꝙ etiā phs dicit in .4. phi. Q2 opz loq de tpe fm rōnē mot⁹. nā tps est numer⁹ mot⁹ fm pus ꝛ posteri⁹. Oēs ḡ mot⁹ qui pñt mēsurari vna mēsura hñt unū tps. Si qui ꝟo motus sunt qui nō pñt vna mēsura mēsurari: nccē est ꝙ eoꝝ sit diuersū tps. Cū aūt mēsura sit homogenea mēsurato. ut dꝛ in .10. meth. manifestū ē ꝙ oīa que sunt vni⁹ generis pñt hēre unā mēsurā ꝯmunē nō aūt que sunt generꝝ diuersoꝝ. Omnes aūt mot⁹ ꝯtinui ꝯueniūt in vno gñe inquātū sunt ꝯmēsurabiles. ꝛ ideo pñt hēre vnā mēsurā ꝯmunē. mēsurāꝉ eni ī oēs simplicissimo sui gñis. s. velocissimo motu p̄mi celi. vñ oīum motuū ꝯtinuoꝝ pōt esse vnū tps ꝯmune. qđ quidē tps lꝫ videaꝉ eē fꝫ gen⁹ de numero discretoꝝ. qa est numer⁹ haꝝ reꝝ ꝯtinuaꝝ. s. motuū: fit ꝛ ipꝫ ꝯtinuū sicut decē simplꝛ dictū ē aliqd discretū. Sꝫ decē vlne pāni ē aliqd cōtinuū. discretoꝝ aūt ꝛ ꝯtinuoꝝ nō pōt eē vna mēsura ꝯmunis: cū sint diuersoꝝ generꝝ inquātū sunt mēsurabilia. ꝛ ideo nccē ē si sint aliqui mot⁹ nō ꝯtinui ꝙ tps eoꝝ aliud a motu quo mēsuraꝉ mot⁹ ꝯtinui. manifestū ē aūt ꝙ mot⁹ spūaliū creaturaꝝ de qb⁹ ang⁹. loqꝉ dicēs creaturā spūalē moueri p tps ꝛ non p locū: nō sunt mot⁹ ꝯtinui ꝫ vicissitudines quedā discrete. Dicit. n. ꝙ p tps moueꝉ aīus vel remīscendo qđ oblit⁹ erat: vel discendo qđ nesciebat. vel volēdo qđ nolebat. vñ manifestū ē ꝙ cū tpus nō hēat ꝯtinuitatē nisi ex motu. ꝙ tale tps nō ē ꝯtinuū. ꝛ ꝙ est aliud a tpe corporaliū reꝝ. ¶ Ad pmū ḡ dō ꝙ aug ex ipā dr̄ia motuū dat intelligere dr̄iā tpoꝝ. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ eo mō aliqd est vnū quo ē ꝛ dꝛ esse. quod eni ī dꝛ eē fm spēm est vnū spē: non aūt vnū numero. vñ nō seqꝉ si sint plēs hoīes: ꝙ nō sit hō. ꝛ silr̄ n̄ seqꝉ si sint plā tpa ꝙ nō sit tempus.

D Einde quesitū est de hoīe. Et pmo quātū ad ꝟtutes. 2° quātū ad pctā. ¶ 3° q̄tū ad penas. ¶ Circa ꝟtutes aūt fuit quesitū ꝛ quātū ad res diuinas: ꝛ quātū ad res humanas. ¶ Quātū ad res diuinas quesita sunt tria.

¶ Primo circa fidē vtrū aliqs teneretꝉ credē xp̄o visibilia miracula nō facienti. ¶ 2° circa fidei sacrm̄. vtrum paruuli iudeoꝝ sint baptizandi inuitis parentib⁹. ¶ Tertio circa decimas que debēꝉ ministris sacramētoꝝ. vtrū aliquis ꝑpter cōsuetudinē possit excusari ī ne decimas soluat. ¶ Articul⁹. 6.

A D pmū sic procediꝉ. ¶ Videꝉ ꝙ xp̄o non facienti visibilia miracula hoīes credere nō tenereꝉ. Quicūq; eni ī non facit hoc ad quod tenetur peccat. Sed si homines non crederēt christo miracula non facienti non peccarent. Dicit enim ipse ī Johāne. quīto decimo. Si opera non fecissē

in eis que nullus alius fecit: peccatū nō
hērēt. ⁊ loquit̄ de pctō infidelitatꝭ
fm aug. ḡ xp̄o si nō fecissꝫ miracla
hoīes credē nō tenerēt. ¶ Preterea
nullus pōt mutare legē nisi lator le-
gis vl' eo supior. Sꝫ xp̄ūs p̄dicabat
quedā que videbāt ptinē ad veťis
legis abolitionē: sicut ꝗ cibi nō co-
inquinauerunt hoīem: ⁊ ꝗ licet in
sabbato operari. Si ḡ nō pbasset se
esse legislatorē: nō fuisset ei credē-
dū. Sꝫ hoc fieri nō potuisset nisi p
miracla: cū legislatorē multa mira
cula p̄cesserint. ḡ xp̄o nō eēt credē-
dū nisi miracula fecisset. ¶ Sꝫ ꝯṫ.
Magis obligāt hoīes ad credēdū
p̄me ṽitati ꝗ̄ ad credēdū visibili-
bus signis. Sꝫ lꝫ xp̄ūs miracula nō
fecisset: ip̄e tn̄ verus deus exn̄s p̄ma
ṽitas erat. ḡ etiā si miracula nō fe-
cisset: adhuc erat ei credēdum.
Preterea grā vnionis est maior ꝗ̄
grā gratū faciēs p adoptionē. Sed
miracula nō sufficiēter pbāt grāꝫ
gratū faciētē. qa vt hr̄ Mat. 7. his
q xp̄o in iudicio dicēt. Dñe in noīe
tuo ṽtutes multas fecimus. rñdebit
Nō noui vos. ḡ multo minus mira-
cula sufficiūt ad pbādū grām vni-
onis. Si ḡ sine miraculis xp̄o hoīes
credē nō tenerēt: neqꝫ etiā miracu
lis factis tenebāt credere dicēti se
esse deū. qđ pꝫ esse falsuꝫ. ¶ Rꝫ' dđ
ꝗ nullus tenet̄ ad hͦ qđ ē sup̄ vires
suas nisi p hūc modum quo fit sibi
possibile. credēre aūt ē sup potentiā
hoīs nālē. vn̄ ex dono dei p̄uenit.
fm illud ap̄li ad eph̄. 2. Grā saluati
estis p fidē. ⁊ hͦ nō ex nobis. dei .n.
donū ē. ⁊ ad phi. i. dicit. Uobis da

tū ē nō solū vt in ipꝫ credatis. s̄ ut
p ipo patiamini. Hō ḡ tenet̄ credē
fm hͦ ꝗ adiuuat̄ a deo ad credēdū
Adiuuat̄ aūt a deo aliqs ad credē
dū tripl'r. Primo qdē p īteriorē vo
cationē. de qua dr̄ Jo. 6. Oīs q au-
dit a patre ⁊ didicit venit ad me.
⁊ ad ro. 8. Quos p̄destinauit hos ⁊
vocauit. 2° p doctrinā ⁊ p̄dicatōeꝫ
exteriorē fm illud ap̄li ad ro. io. fi-
des ex auditu. auditus aūt p ṽbū xp̄i
3° p exteriora miracula. vn̄ dr̄. i. ad
cor. i4. ꝗ signa data sunt īfidelibus
vt. s. p ea p̄uocēt̄ ad fidē. Si auteꝫ
xp̄ūs visibilia miracula nō fecisset
adhuc remanebāt alii modi attra-
hēdi ad fidē: quibus hoīes acqescere
tenerēt. Tenebāt enī hoīes credē
actori legis ⁊ pphāꝝ. Tenebāt etiā
interiori vocatōi nō resistē. sic Jsa.
de se dic. Dñs deus apuit mihi aurē
ego aūt nō ꝯtradico: retrorsuꝫ nō
abii. Jsa. 50. sicut de qbusdā dicit̄
Act. 7. Uos semp sp̄ūi sancto resti-
stis. ¶ Ad p̄mum ḡ dđ ꝗ inter illa
opera que xp̄ūs in hominibus fecit
ānumerari etiam debet vocatio in
terior: qua quosdam attraxit: sicut
Grego. dicit in quodam omelia. Q
xp̄s p misericordiā Magdalenaꝫ
traxit interius. qui etiā p clemētiaꝫ
suscepit foris. Annumerari etiā dꝫ
eius doctrina: cū etiam ipse dicat. Si
non venissem ⁊ locutus eis nō fu
issem peccatū non haberēt. ¶ Ad
secundū dicēdum ꝗ xp̄ūs poterat
se ostendere esse legislatorē non so
lum faciendo visibilia miracula. s̄
etiam per auctoritatem scripture:
⁊ per interiorem instinctum.

¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ interior instinctus
q̄ xp̄us poterat se manifestare sine
miraculis exteriorib⁹ ꝑtinet ad ꝟ/
tutē ꝓme ꝟitatis. que interi⁹ hoīez
illuminat ⁊ docet. ¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ
miracula visibilia fiunt ꝟtute diui
na ad ꝯfirmationē ꝟtutis fidei. vn̄
dr̄ Mat. vlt. de ap̄lis. ꝙ predicaue
rūt vbiqȝ dn̄o coopante ⁊ sermo/
nē ꝯfirmāte sequētib⁹ signis. Non
aūt fiūt miracula semp ad demon
strādū grām ei⁹ p quē miracula fi/
unt. ⁊ iō pōt ꝯtingē ꝙ aliquis gra
tiā gratū faciētē nō hn̄s miracula
faciat. ſ hoc ꝯtingē nō pōt ꝙ aliqſ
falsā doctrinā ānūciās ꝟa miracl'a
faciat: que nisi ꝟtute dīna fieri pn̄t
Sic enī de⁹ eēt falsitatis testis: qđ ē
impossibile. ¶ Cū ḡ xp̄us se filiū dei
diceret equalē deo. hanc ei⁹ doctri/
nā ꝯprobabāt miracula q̄ faciebat
⁊ ideo ōn̄debaꝰ xp̄us p miracula q̄
faciebat eē de⁹. Petr⁹ aūt lȝ eadē
vel maiora miracula faceret: nō p
babaꝰ esse deus. ſ p ea etiā ꝓbabaꝰ
ꝙ xp̄us eēt de⁹. quia Petr⁹ nō p̄di
cabat se ip̄m: ſ Ih̄z xp̄z esse deū.

¶ Articul⁹. 7⁹.

Ad 7ᵐ sic ꝓcedebaꝰ. Videꝰ
ꝙ pueri iudeoꝝ sint bapti
zandi inuitis parentibus.
Mai⁹ enī ē vinculū matrimoniale
q̄ȝ ius paterne potestatis: q̄a p̄rna
ptās pōt p hoīez solui: cū filiusfami
lias emācipaꝰ. vinculū aūt m̄rimo
niale nō pōt solui p hoīez ſm illud
Mat. 19. Quos de⁹ ꝯiūxit homo nō
sepet. Sȝ ꝓpter infidelitatē soluiꝰ
vinculū m̄rimoniale. Dicit. n. ap̄ls
1. ad cor. 7. Qꝺ si infidelis discedit
discedat. Nō enī seruituti ē ſbiect⁹
frater aut soror ⁊ hi⁹. ⁊ canon dic.
ꝙ si ꝯiūx infidelis nō vult cohabi
tare sine ꝯtumelia creatoris: ꝙ alē
ꝯiugū nō dȝ ei cohabitare. ḡ multo
magis ꝓpter infidelitatē tolliꝰ ius
paterne ptātis. Sic ḡ infideles iu/
dei nō habēt ius paterne ptātis in
suos filios. Possūt ḡ eoꝝ filii bapti
zari eis inuitis. ¶ Preterea magis
dȝ hoī ſbuenire ꝯtra piculū mortꝭ
eterne: q̄ȝ ꝯtra piculū mortis tpalis
Sȝ si aliqs videret hoīem i piculo
mortis tpalis: ⁊ ei nō ferret auxili/
um peccaret. Cū ḡ pueri iudeoꝝ ⁊
alioꝝ infideliū sint in piculo mortꝭ
eterne si parētib⁹ relinquāꝰ: qui eos
in sua infidelitate informāt. videꝰ
ꝙ sint eis auferēdi ⁊ baptizandi ⁊
in fide instruēdi. ¶ Preterea filii
seruoꝝ sunt serui ⁊ in ptāte dn̄oꝝ
Sȝ iudei sunt serui regū ⁊ ꝓncipū
ḡ ⁊ filii eoꝝ. Reges ḡ ⁊ ꝓncipes
hn̄t ptātē de filiis iudeoꝝ facē qđ
voluerint. Nulla ḡ erit iniuria si
baptizarēꝰ inuitis parētib⁹. ¶ Pre
terea quilȝ hō magis ē dei a quo hȝ
aīaȝ q̄ȝ patris carnalis: a quo hȝ cor
pus. Nō ē ḡ iniustū si pueri iudeo/
rū carnalib⁹ parētib⁹ auferāꝰ ⁊ deo
p baptismū ꝯsecranꝰ. ¶ Preterea
baptism⁹ ē efficacior ad salutē q̄ȝ p̄
dicatio. q̄a p baptismū statim tol/
liꝰ peccati macula ⁊ reat⁹ pene. ⁊
aperiꝰ ianua celi. Sȝ si piculū seqꝰ
ex defectu p̄dicationis: imputaꝰ ei
qui nō p̄dicauit. vt hr̄ Ezec. 3. ⁊ 33.
De eo qui videt gladiū veniētē: ⁊
nō isonuerit tuba. ḡ multo magis
si pueri iudeoꝝ dannētur propter

defectu baptismi imputatur ad peccatum eis qui potuerunt baptizare et non baptizauerunt. ¶ Sed contra. Nemini facienda est iniuria. Fieret autem iudeis iniuria si eorum filii baptizarentur eis inuitis, quia amitterent ius paterne potestatis in filios iam fideles, quando eis inuitis non sunt baptizandi. ¶ Ad hoc dicendum quod maxima auctoritatem habet ecclesie consuetudo: que semper est in omnibus emulanda. quia et ipsa doctrina catholicorum doctorum ab ecclesia auctoritatem habet. unde magis est standum consuetudini ecclesie quam vel auctoritati aug. vel hier. vel cuiuscumque doctoris. hoc autem ecclesie usus numquam habuit, quod iudeorum filii inuitis parentibus baptizarentur: quamuis fuerint retroactis temporibus multi catholici principes potentissimi. ut Constantinus Theodosius et alii plures: quibus familiares fuerunt sanctissimi episcopi. ut Siluester Constantino et Ambrosius Theodosio. qui nullo modo hoc pretermisissent ab eis impetrare: si hoc esset consonum rationi. et ideo periculosum videtur hanc assertionem de nouo inducere. ut preter consuetudinem in ecclesia hactenus obseruatam iudeorum filii inuitis parentibus baptizentur. Et huius ratio est duplex. una quidem propter periculum fidei. Si enim pueri nondum usum rationis habentes baptismum susciperent postmodum cum ad perfectam etatem peruenirent: de facili possent a parentibus induci ut relinquerent quod ignorantes susceperunt: quod uerteret in fidei detrimentum. Alia uero ratio est quia repugnat iusticie naturali. Filius enim naturaliter est aliquid patris. et primo quidem a parente non distinguitur secundum corpus quamdiu in matris utero continetur. Postmodum uero postquam ex utero egreditur antequam usum liberi arbitrii habeat: continetur sub parentum cura. sicut sub quodam spirituali utero. Quamdiu enim usum rationis non habet puer non differt quantum ad ea que agit ab animali irrationali. unde sicut bos vel equus iure gentium vel ciuili est possessoris: ut utatur eo cum voluerit: sicut proprio instrumento: ita de iure naturali est quod filius antequam habeat usum rationis: sit sub cura patris. unde contra iusticiam naturalem esset: si puer antequam haberet usum liberi ar. a cura parentum subtraheretur: vel de eo aliquid ordinetur inuitis parentibus. Post quam autem incipit habere usum liberi ar. iam incipit esse suus. et potest quantum ad ea que sunt iuris diuini vel naturalis sibi ipsi prouidere. et tunc est inducendus ad fidem non coactione sed persuasione. et potest etiam inuitis parentibus consentire fidei et baptizari: non autem antequam habeat usum rationis. unde de pueris antiquorum patrum dicitur quod saluabantur in fide parentum. per quod datur intelligi quod ad parentes pertinet prouidere filiis de sua salute: precipue antequam habeant usum rationis.

¶ Ad primum ergo dicendum quod in vinculo matrimoniali vterque coniugum habet usum liberi ar. et vterque potest inuito altero fidei assentire. sed hoc non habet locum in puero antequam habeat usum rationis. sed postquam habet usum rationis: tunc tenet similitudo si conuerti voluerit. ¶ Ad secundum dicendum quod a temporali non est aliquis eripiendus contra ordinem iuris ciuilis. puta si aliquis a suo iudice condemnetur ad mortem: nullus debet eum violenter eripere. unde nec aliquis debet irrumpere ordinem

d

iuris naturalis: quo fili⁹ est sb cura patris: vt eū liberet a piculo mortis eterne. ¶ Ad tertium dō q̄ iudei sunt serui pncipā seruitute ciuili: que non excludit ordinē iuris nāl' vel diuini. ¶ Ad quartū dō q̄ hō ordinatur ad deū p rōnē p quā deuȝ cognoscere pōt. vn̄ puer anq̄ꝫ vsuȝ rōnis hēat nāli ordine ordinatur in deū p rōnē parētū. quoꝝ cure nālr subiacet: ⁊ fm eoꝝ dispositōeȝ sunt circa ipm diuina agēda. ¶ Ad 5ᵐ dicendū q̄ piculū qd̄ sequitur ex p̄dicatione omissa nulli immīuȝ nisi ei cui est omissum p̄dicatōis officiuȝ vn̄ in Ezech. p̄mittit. Speculatorē dedi te filiis israel. puidere autem pueris infideliū de sacramētis salutis pertinet ad parentes eoꝝ. vn̄ eis īminet piculū ppter subtractōeȝ sacramētoꝝ: si eoꝝ paruuli detrimentū salutis patiātur.

Articul⁹. 8⁹.

Ad tertiū sic pcedebatur. Uidetur q̄ ppter ɔsuetudineȝ aliq deobligētur a iure reddēdi decimas. Magis enī ē accipe decimas q̄ non dare. Sȝ ppter cōsuetudinē in aliquib⁹ terris aliqui milites accipiūt decimas. ⁊ hoc ab ecclesia toleratur. g̃ multo magis ppē ɔsuetudinē aliqui deobligātur vt decimas nō soluant: neqꝫ soluere teneantur. ¶ Sȝ ɔtra. Ius diuinū non abolet p dissuetudinē. Sed decime debent de iure diuino. g̃ p dissuetudinē nō abolet ius reddēdi decimas. Tenēt g̃ hoīes reddē decīas ɔtraria ɔsuetudine non obstante. ¶ R̄. dicendum q̄ ea que sunt de iure positiuo p dissuetudinē abolēt. Ea vo que sunt a iure nāli vel de iure diuino nulla dissuetudine aboleri pn̄t. Nulla enim dissuetudine fieri pōt vt sit licitū furari vel mechari. Est g̃ ɔsiderādū ad ppositā qōnē vtruȝ dare decimas sit de iure diuino: vel de iure positiuo humano. Ius aūt diuinū ī nouo ⁊ ueteri testō ɔtinetur. ⁊ quidē nō appet in nouo testamēto aliqd̄ p̄ceptum datū de decimis soluēdis ī doctrina dico euāgelica vel apostolica. Q enim dr̄ Mat. 23. de solutōe decimaꝝ: hoc oportuit facere ⁊ illa nō omittere. ⁊ q̄ dicit phariseus Lu. .18. Decimas do omniū q̄ possideo. magis videtur ad statū ueteris testi ptinē q̄ obseruātie noui testamēti formā imponere. In veteri autem testō triplex genus preceptoꝝ erat quedā enim erāt precepta moralia quedā iudicialia. quedā cerimonialia. Precepta moralia sunt q̄ sunt indita nāli rōi: ad que hoīes omni tempore obligantur. vt honora prēȝ ⁊ matrē. non mechaberis. nō furtū facies. ⁊ silia. Precepta autē iudicialia sunt per que iudicia exercebātur. puta si quis furaretur vnā ouem redderet quatuor. ⁊ huiusmodi p̄cepta non sunt indita rōni nāli: nō enim ratio naturalis habet: q̄ ille qui furatur ouem magis reddat q̄tuor q̄ tres vl' vnam. s̄ tamen per huiusmodi precepta determiatur morale preceptum. Habet enim rō naturalis: q̄ ille qui furatur debeat puniri. sed q̄ tali pena puniatur hoc determinatur p p̄ceptum iudiciale.

Precepta autē cerimonialia veteris legis sunt q̄ ptinēt ad obseruātiā diuini cult⁹. ⁊ sunt ordinata ad figurādū aliqd̄ futurū: sicut imolatō agni pascalis figurabat occisionē xp̄i. Est ḡ ɔsiderādū vtrū pceptū de decimis psoluēdis sit morale vł iudiciale: vel cerimoniale. Si enim morale est: ad hoc omnes tenent̄ ⁊ omni tp̄e: nulla obstāte ɔtraria cōsuetudine. s̄ hoc nō videt̄: quia rō nālis nō dictat magis q̄ hō mīstrīs dei det decimā q̄ vndecimam vel nonā pte fructuū. Si aūt sit pceptū iudiciale: non tenētur ad decimas dandas: sicut nō tenent̄ omnes ad iudicādū fm̄ iudicia in lege veteri ɔscripta. q̄a illa iudicialia pcepta sunt spālr̄ illi populo data ɔsiderātis ɔditiōib⁹ ei⁹. nō enī eadē omnibus expediūt. Si aūt sit pceptū cerimoniale: non solū obligaret: sed etiā obseruatū induceret in pctm̄. peccaret enī si quis agnū pascalem imolaret: quia post aduētū v̄itatis cessauerūt figure. Dicēdū est ḡ sic antiq̄ magrī dixerūt: q̄ quedā precepta legis sunt pure moralia. vt n̄ occides. non furtū facies. quedam aūt pure sunt cerimōialia. vt imolatio pascal' agni ⁊ circūcisio. q̄dā aūt sūt media. fm̄ aliquid moralia: ⁊ fm̄ aliquid cerimonialia: sicut p̄ceptū de obseruatione sabbati est morale quātū ad hoc q̄ aliqd̄ tp̄us deputet̄ ad vacādū diuinis. Hoc enī rō naturalis h̄z. s̄ q̄ dies septima sit deputata: hoc est ex determinatiōe dei ꝓpter aliquā figurā. vn̄ hoc est cerimoniale. Sic ḡ pceptū de decimis psoluēdis ē q̄dē fm̄ aliquid morale. vt. s. q̄ qui p toto populo diuino obsequio vacāt: stipendiis populi sustēnent̄. sicut ⁊ q̄ in aliis officiis reipublice seruiūt a populo sustentāt̄. ⁊ fm̄ hūc modū ꝓponit̄ hoc pceptū in nouo testō Dicit enim domin⁹ Mat. 7. Dign⁹ est opari⁹ cibo suo. ⁊ aplus dicit. i. ad cor. 9. Ita dn̄s ordinauit vt qui euangeliū ānūciāt de euāgelio viuant. ⁊ q̄ altario deseruiūt de altario viuant. Sz quantū ad determinatū numerum decime non est de iure nāli: neq̄ est pceptum morale. s̄ est cerimoniale: inquantū refert̄ ad figurandū aliquid circa xp̄um: vel etiā est iudiciale fm̄ ɔueniētiā ad illum populū: in quo multitudo ministroꝝ tali taxatiōe opus erat ad ministroꝝ dei sustētatiōnē. Sic ḡ hoc omne qd̄ est pvidē mīstrīs dei in necessariis vite ē de iure diuino quasi morale pceptū ⁊ de iur̄ nāli ex quo. Ad q̄elib; aūt pncipem qui pōt leges cōdere: pertinet ius naturale ɔmune p ius positiuū determinare. nihil enim est aliud ius positiuū q̄ determinatio iuris nāl' sicut ius nāle h̄z q̄ malefactor puniatur. s̄ q̄ tali pena puniat̄: hoc determinat̄ p ius positiuū. ¶ Quia ḡ ecclesia h̄z potestatē ɔdendi leges in his que ptinēt ad cultū dei: potuit p ecclesie statutū taxari q̄titas eoꝝ que sunt danda ministris dei a populo. ⁊ vt eēt quedā ɔsonātia noui ⁊ veteris testamenti: statuit ecclia vt taxatio veteris testamēti seruaret̄ etiā in nouo. vnde omnes

tenent ad decimas: velint nolint. posset autem ecclesia statuere: si cesset vel in maiori vel in minori numero. puta q dare t octaua vel duodecima: sicut et q det decima. Patz g q nulla consuetudo contraria soluit hominem ab obligatione reddendi decimas. quia hec obligatio fundatur supra ius diuinu et supra ius naturale. vn semp tenet hoies reddere decimas: si ecclesia exigat: etia contraria consuetudine no obstante. et in terris in quibus est consuetudo q decime soluant: ipsa consuetudo quasi expostulat decimas. vnde peccaret qui no redderet. si i terris in quib non est consuetudo omnis q decime dent: et ecclesia non petit: uidet ecclesia remittere du dissilat et io hoies in terris illis no peccat decimas non dando. Dux enim eet dicere q omnes hoies Italie et orientaliu partiu damnarent g decias non soluunt. Et hi argumetu posum ab apostolo accipere: cui cum deberent necessaria vict ab his qb pdicabat: tn non accipiebat: nec tn peccabat qui ei non dabat. alioqn male cum eis egisset no accipiedo pstertim cum ipe dicat act. 20. Non enim subterfugi quo min annūciare vobis omne consiliu dei. et ideo apls non exigebat qd sibi debebatur: ne daret aliqd offendiculu euangelio ut ipe dicit. vn uo bn facerent recto res ecclesiaz: si in terris illis decimas exigerent: in quib no e consuetudo dari: si pbabilr crederet q ex h scandalu nasceretur. ¶ Ad illud g qd in contrariu obr dd q milites g accipiut decimas in aliquib terris non hnt ius accipiedi decimas. H enim ius est spuale debitu ministris dei. vn non cadit in layca psonam s res ille tpales que a iure exigunt ex concessione eccle date sunt aliqbus militib pter aliqua seruicia que fecerut ecclesie: sicut et ecclesia pot remittere ipos fructus q debetur p decima. non tn remittit ius exigendi decimas. nec tollit debitum reddendi.

Deinde quesitu est de his q pertinent ad Virtutes circa res humanas. et circa hoc quesita sunt duo. ¶ Primo vtrum fili teneat obedire parentib carnalib in indifferetib. ¶ 2 vtrum vēditor teneat dicere emptori vitium rei vendite.

¶ Articul. 9.

Ad primu sic pcedit. Videt q filius teneat obedire parentibus carnalibus quātu ad omnia. ¶ Dicit eni Deut. 21. Si genuerit homo filiu contumace et proteruum: qui no audiat patris aut matris imperiu: lapidib eu obruet populus ciuitatis. Sz pena talis no infligeret nisi grauiter peccaret in obediedo. g filii tenet obedire parentib carnalib p oia. ¶ Preterea aplus dicit ad Col. 3. filii obedite pētib p omnia. ¶ Preterea pcepta moralia affirmatiua q̄uis non ad semp obliget. tn nuq contrariu facere licet. Sz pceptu morale affirmatiuu e de honoratoe paretu. g nuq licz irreuerete ee pareti. qd eet si ei mādato no obediretur. tenet g fili in

omnib⁹ pn̄tib⁹ obedire. ¶Sȝ ↄtra Non min⁹ obediēdū ē patrib⁹ spūalib⁹ q̄ȝ carnalib⁹: ſȝ magis. vt hr̄ p apl'um ad heb. iz. Sȝ patrib⁹ spūalib⁹ nō tenēt ſb̄diti obedire in indifferentib⁹. Religiosi enī qui obedientiā pfitēt: nō tenent obedire suis p̄latis: nisi in his que sunt ſm regulā. vt Ber. dicit in li. de dispēsatione ⁊ p̄cepto. g̊ nec parentibus carnalib⁹ filii tenent in indifferētibus obedire. ¶R̄ᵒ dō q cū obedientia p̄lato debeat ad illa se extendit debitū obediētie: ad q̄ se extendit ius prelatiōis. habet aūt pater carnalis ius prelationis in filiū. Primo q̄dē quātū ad domesticā ↄuersatōeȝ. Sic enī est pr̄familias in domo: sic̄ rex in regno. vn̄ sicuti ſb̄diti regis tenēt obedire regi in his que ptinēt ad gubernatōeȝ regni. ita etiam filii ⁊ alii domestici tenēt obedire patrifamilias in his que ptinēt ad dispēsatōeȝ domus. ¶2ᵒ quātū ad moꝝ disciplinā. vn̄ apl'us dicit ad heb. iz. Patres q̄dē carnis nostre hūim⁹ eruditores: ⁊ obtemperabam⁹ eis. dȝ enī pr̄ filio nō solū educationē ſȝ etiā disciplinā. vt ph̄s dicit. In his g̊ fili⁹ tenetur obedire patri carnali ⁊ n̄ aliis. ¶Ad p̄mū g̊ dō q loquit̄ ibi Moyses de imp̄io paterno qd̄ pertinet ad disciplinā moꝝ. vn̄ ibidem dr̄. Monita nostra audire ↄtemnit comesatōib⁹ vacat ⁊ luxurie atq̄ cōuiuiis. ¶Ad 2ᵐ dō q apl'us dicit obediēdū esse parētib⁹ per omnia: ad que se ius p̄lationis extēdit. Ad tertiū dō q nō exhibet irreuerētiā p̄cipienti: ſȝ nō obedit ei ī his ī quib⁹ obedire non tenetur.

¶Articul⁹. 10⁹.

Ad 2ᵐ sic p̄cedit̄. Videt̄ q venditor nō teneat dicere vitiū rei vendite emptori qa ſm leges ciuiles venditor ⁊ emptor se inuicē decip̄e possunt. nulla aūt posset esse deceptio: si vēditor rei vendite vitiū emptori dicere teneret̄. g̊ non tenet̄. ¶Sȝ dicebat q leges nō loquūt̄ ſm foꝝ ↄsciē: ſȝ qd̄ nūc loquimur est ſm foꝝ ↄtentiosuȝ. ¶Sȝ ↄtra. Scd̄m ph̄m in 2ᵒ ethico. Intētio legislatoris ē ciues facere bonos. qd̄ g̊ licet ſm leges: n̄ est ↄtrariū v̄tuti. ⁊ ita etiā non est ↄtrariū ↄsciē. ¶Sȝ ↄtra ē ḣȝ leges ciuiles. Si aliq̄s vendat aīal morbidū tenet̄ de vitio. g̊ tenebat̄ dicere vitiū emptori.. ¶Preterea Tulli⁹ dicit in li. de officiis. Qȝ ad officiuȝ boni viri ptinet. vt dicat emptori illud p quo res min⁹ venderet̄. hi⁹ aūt est vitiū rei vēdite. g̊ vēditor tenet̄ dicere emptori vitiū rei vēdite. ¶R̄ᵒ dō q aliquid pertinet ad bonū viꝝ: ad qd̄ tn̄ hoīes nō tenent̄. sicut ad bonū viruȝ ptinet q liberal̄r amico sua bona largiatur quāuis ad hoc nō teneat̄. Sȝ aliq̄d pertinet ad bonū viꝝ: ad qd̄ tenet̄ .ſ. q reddat alicui qd̄ iustū ē. Nam actus iusticie ē vt reddat̄ alicui qd̄ ei debet̄. Et ideo unusq̄sq̄ vēditor ad hoc tenet̄ vt iustā venditioneȝ faciat. non aūt vt faciat vēditōeȝ liberalē dimittens aliquid de p̄cio iusto. Iusticia aūt equalitas q̄dā ē. vt dr̄ in 5ᵒ. eth. Est g̊ iusta vēditio

qñ p̄ciũ acceptũ ab hñte equat̃ rei vendite. iniusta aũt si non equet̃: s plus accipiat. Si g̃ vitiũ rei vendite faciat rem min⁹ valẽ q̄ p̄ciũ impositũ a venditore: iniusta erit venditio. vñ peccat occultans vitiũ. Si aũt non faciat rem min⁹ valere q̄ p̄ciũ impositũ: quia forte vẽditor min⁹ p̄ciũ imponit ꝑpter vitiũ: tunc non peccat tacẽs vitiũ: qa venditio nõ est iniusta. ⁊ forte eẽt sibi damnosũ si vitiũ diceret. quia emptor vellet habere rem etiã pro minori p̄cio q̄ valeret. Liberalr̃ tñ faceret si damnosũ ꝓpriũ ɔtemnẽt vt satisfaceret volũtati alteri⁹: lʒ ad hoc non teneat̃. ¶ Ad p̄mũ g̃ dõ q̄ p illud dictum legis nõ hr̃ q̄ licitũ sit simplr̃ venditori decipere emptorẽ: ⁊ econuerso. s dr̃ aliqd eẽ licitũ s̃m legẽ: qd̃ p legẽ nõ punit̃ sicut s̃m legẽ veterẽ licebat libell⁹ repudii. ¶ Ad z^m dõ q̄ p̄cepta legis sunt ductiua ad perfectã ṽtutẽ tñ act⁹ pfecte ṽtutis non cadũt sb p̄cepto legis humane: s ꝓhibet q̄dã grauiora: vt gradatim hoĩes recẽti a malis ꝑ seipõs ad ṽtutes exerceãt̃. permittit aũt quedaʒ minora peccata eis penã non infligens: qa sine his non facile inuenit̃ hominũ multitudo: ⁊ de talib⁹ est deceptio que est inter vẽdẽtes ⁊ emẽtes: quia plurimi sunt qui volũt vili emere: ⁊ care vendere. vt aug. dicit in li. de trini. ¶ Ad illud vero qd̃ p̄mo in ɔtrarium obr̃ dõ q̄ illud intelligendũ est: qñ morbus pecoris facit pecus min⁹ valere q̄ vendatur. Ad z^m dõ q̄ ea rõne Tullius dicit q̄ vir bonus non tacet vitium rei vendite: quia ad viꝝ bonũ nõ pertinet decipere aliquẽ. deceptio aũt non est si id qd̃ tacet̃ de re vẽdita non facit rem min⁹ valere q̄ p̄ciũ quod pro ea accipitur.

Deinde quesitũ est de p̄ctĩs Et circa hoc quesita sunt duo. ¶ Primo vtrũ p̄ctm̃ sit appetẽ p̄lationẽ. ¶ z^o vtꝝ p̄ctm̃ sit p̄dicatori hr̃e oculũ ad rẽ t̃palẽ.

¶ Articul⁹. xi⁹.

Ad p̄mũ sic ꝓcedit̃. Videt̃ q̄ p̄ctm̃ sit appetere p̄lationẽ. Nõ eñi uidet̃ q̄ possit appeti sine p̄ctõ id quod non fuit ĩ statu nature integre: s solũ ĩ statu nature corrupte. Sʒ p̄latio nõ fuit in statu nature integre: s incepit eẽ post peccatũ: qñ dictũ ẽ mulieri Sub viri potestate eris. g̃ peccatuʒ est p̄lationẽ appetere. ¶ Preterea appetit⁹ videt̃ esse de his q̄ ꝑtinẽt ad statũ future glorie. Sʒ in futuro cessabit omnis p̄latio. vt dicit q̄dã glo. i. ad cor. 15. g̃ peccatũ ẽ appetẽ p̄lationẽ. ¶ Sʒ ɔtra est qd̃ dr̃. i. ad Thi. 5°. Qui bene presunt presbri: duplici honore digni habeant̃. Sʒ non est peccatũ appetere illud cui debet̃ honor. qui non debetur nisi ṽtuti. g̃ non est peccatum appetere p̄lationẽ. ¶ Rñ^o dõ q̄ hanc q̄õnem soluit aug. 19. de ciui. dei. vbi dicit q̄ loc⁹ superior sine quo popul⁹ regi nõ põt: et si administret̃ vt decet: tñ indecẽter appetit̃. Cui⁹ rõ est: quia qui appetit p̄lationẽ aut ẽ superb⁹ aut iniust⁹. Iniusticia eñi ẽ q̄ aliqs velit sibi plus de honore accipe aut

de potestate: aut de aliis hoib' bonis: nisi sit maiorib' dign'. vt dr in .5°. eth. Qz aut aliquis estimet se cē magis dignū platione omnib' illis sup quos platione accipit supbie ꝛ psumptōis est. vñ pz q quicūqz platione appetit aut est iniust': aut supb'. ꝛ ideo null' suo appetitu dz ad platiōez puenire. s solū dei iudicio sm illud apli ad heb. 5. Nemo sibi assumit honorē. s qui vocat a deo tanqz Aaron. pōt tñ aliquis licite appetere se esse dignū platione vl' opera boni plati: p quib' debetur honor. ❡ Unñ pz rñsio ad vltimū. Prime ho duerōnes nō recte ↄcludunt. qa etiā ea que nō fuerūt i statu īnocētie nec erunt in statu glie possunt licite appeti. sicut sibi ici: penitere: ꝛ alia hi'. quāuis platio qz ad aliquid fuisset in statu īnocētie: ꝛ futura sit in statu glie. s. quantū ad supioritatē grad' ꝛ quātum ad gubernationē vel regimē. nō autē quātū ad coactā seruitutē.

❡ Articul'. iz'.

Ad z^m sic pcedit. Videt q peccatū sit pdicatori hēre oculū ad tpalia. Dē enī Lu. iz. Querite pmo regnū dei. Glo. i. bona eterna. ꝛ hec oīa adiicientur vobis. Glo. etiā nō querētib'. g nō licet pdicatori hēre oculū ad terrena. ❡ Sz ↄtra ē qd dr. i. ad. cor. 9. Debz q arat in spe arare. Glo. Stipēdioꝝ tpaliū. g licet pdicatori de quo ibi loqt: hēre oculū ad terrena ❡ Rñ° dō q habē oculū ad terrena ↄtingit dupli'. vno mō sic ad mercedē vel pmiū. ꝛ sic pdicatori non licet habē oculum ad terrena. quia sic faceret euangeliū venale. Alio mō licut ad stipendia p necessitate sustentatōis vite. ꝛ sic licet habere pdicatori oculū ad terrena. vñ. pª ad Thi. 5. sup illud. Qui bñ presūt presbri ꝛc. dicit glo. aug. Necitati a est accipe. vñ īuuit. caritas ē pbere. non tñ venale est euangeliū p his Si enim sic vendūt: magnā rē vili vendūt. accipiāt g sustentationez necessitatis a populo. mercedē dispensatiōis a dño. ꝛ p hoc pz rñsio ad obiecta.

Deinde qsitū fuit de penis peccatoꝝ. ❡ Et primo de ipsis penis. ❡ z° de remissione penarū. ❡ Circa pmū quesita sunt duo. ❡ Primo utꝝ aīa separata possit pati ab igne corporeo. ❡ z° vtrū duoꝝ qui eadē pena sunt digni vn' diutius moret in purgatorio qz alius.

❡ Articulus. iz'.

Ad pmū sic pcedit. Videt q aīa a corpore separata nō possit pati ab igne corporeo: qa sm phm. qd non tangit non agit. Sed ignis corpore' non tangit aīam separatā a corpore: cū nō habeat terminos corporales. que aūt se tāgūt habēt vltima simul. g aīa sepata nō patit ab igne corporeo. ❡ Preterea illa que patiunt adinuicē inuicem ↄuerti possūt. Sz aīa nō pōt ↄuerti ī ignē corporeū nec ecōuerso. g aīa nō potest pati ab igne corporeo. Pretēa Ber. dic. Qz nihil ardet in inferno: nisi ppa volūtas. Sz ppria uoluntas cū sit quoddā spūale non

potest eẽ in ĩ ignis corporalis.ğ aĩa a corpore sepata ñ pot ab igne corporeo pati. ¶ Sȝ ɔtra ẽ qḋ dr̃ Isa. vltimo. Ignis eoꝝ nõ extinguet.

¶ Rx° dḋ ꝙ pati multiplr̃ dr̃. vno mõ pati ɔmuniter dictũ idem ẽ qḋ recipe. ſm ꝙ sentire ⁊ intelligẽ est quoddã pati. ⁊ hoc mõ aĩa ɔiũcta corpori patit̃ a reb⁹ corporeis sentiendo ⁊ intelligendo. ſ an sepata a corpore possit hoc mõ a reb⁹ corporeis pati: alteri⁹ qõnis est ꝓpter quosdã qui dicũt ꝙ aĩa separata a corpore ⁊ etiã angel⁹ põt accipe cognitionẽ a reb⁹ sensibilib⁹. ſ si etiaȝ hec opinio esset ꝟa: tñ pati sentiendo ⁊ intelligẽdo est pfici nõ puniri: nisi forte p accñs: inquãtũ id qḋ sentit̃ vel intellr̃ repugnat voluntati. sed ipm sentire vł intelligẽ ſȝ se ɔsideratũ penale nõ est. Alio mõ dr̃ pati ꝓprie loquẽdo ſm ɔtrarietatẽ agentis ad patiẽs. put.s. pati dicimur: cũ aliquid nobis aduenit qḋ ẽ ɔtrariũ nature vel voluntati nostre: ⁊ ſm hoc infirmitas ⁊ tristicia passiones dicũt̃. Et hec qdeȝ passio duplr̃ esse põt. vno mõ p receptioneȝ forme ɔtrarie. sicut aqua patit̃ ab igne quãtũ calefit. ⁊ per ɔñs diminuit̃ qualitas nãlis ei⁹. ħ mõ sepata aĩa nõ põt pati ab igne corporeo: qa nec calefieri põt: nec desiccari: nec ſm formã aut q̃litatẽ quãcũqȝ ignis corporei ĩmutari. Alio mõ dr̃ pati oẽ illud qḋ q̃cũqȝ mõ impetit̃ a suo ꝓprio impetu vel inclinatõe. sicut si dicim⁹ lapidẽ descẽdẽtẽ pati: cũ impedit̃ ne deorsuȝ ꝑueniat. ⁊ sicut dicim⁹ hoĩem pati cũ detinet̃ vel ligat̃ ne vadat quo vlt. ⁊ ita p modũ ligatõis cuiusdã aĩa patit̃ ab igne corporeo. vt aug. dicit. zi. de ci. dei. Nõ enĩ hoc ẽ ɔtrariũ spũs corpori alligari: cũ videamus aĩaȝ nãlr̃ alligari corpori ad viuificãdũ ipm. Demones etiã per nigromãtiã ptãte supioꝝ demonũ alligãt̃ aliqb⁹ imaginib⁹: vł aliqb⁹ aliis reb⁹. vñ multo magis pñt spũs alligari diuina ꝟtute igne corporeo: nõ vt det vitã: ſ vt accipiat penã sicut aug. dicit. Sȝ qa qḋ ẽ minoris ꝟtutis non põt sua ꝟtute ligare id quod est maioris ꝟtutis. inde est ꝙ nullũ corp⁹ põt ligare spm q ẽ maioris ꝟtutis: nisi aliqua supiori ꝟtute. ⁊ ꝓpter hoc dr̃ ꝙ ignis corpore⁹ agit ĩ aĩaȝ sepatã: nõ ꝟtute ꝓpria: ſ inquãtũ ẽ instrm diuine iusticie vĩdicantis. ¶ Ad pmũ ğ dḋ ꝙ ignis tãgit aĩam: nõ quidẽ tactu mathematico: qui attendit̃ ſm terminos quãtitatiuos. ſ magis ɔtactu ꝟtutis nõ ꝓpe: ſ quã bȝ inquãtũ ẽ instrm diuine iusticie. ¶ Ad z^m dḋ ꝙ ratio illa pcedit de passione que est per susceptõeȝ forme ɔtrarie. ¶ Ad ȝ^m dḋ ꝙ ꝓpria volũtas dr̃ ardere in inferno: qa meret̃ ardorẽ.

¶ Articul⁹. i4⁹.

Ad z^m sic pcedebat̃. Videt̃ ꝙ duoꝝ q sunt digni eq̃li pena vn⁹ non possit citi⁹ a purgatorio liberari q̃ ali⁹. Iudicium enĩ p⁹ mortẽ nõ ẽ hoĩs ſ dei: q ſm ꝟitatẽ iudicat. vt dr̃ ad ro. z°. Sȝ ɔtra ꝟitatẽ iudicaret: si vni eorũ qui sunt digni equali pena infli

geret grauior pena sensus q̄ alteri dilatio aūt glorie ē maior pena: q̄ acerbitas pene sensus. qa sicut dic Criso. sup Mat. Carē visione diua e. t maior pena q̄ quelȝ pena sensibilis. ḡ vn⁹ eoꝝ q digni sūt equali pena nō maiorē dilationē glorie patief̄ altero citi⁹ liberato. ¶ Preterea malū ſm aug. dr̄ qui a nocet. nocet aūt qd adimit bonū. dilatio autē glorie adimit mai⁹ bonū. s. bonum increatū. ḡ mai⁹ malū. ⁊ sic idē qd prius. ¶ Sȝ ɔtra est qd magr̄ dicit ī 4⁰ sniaꝝ. di. 45. Q ille p quo fiunt plura suffragia citi⁹ a penis purgatorii liberaſ. Contingit aūt q pro vno eoꝝ qui digni sūt equali pena fiūt plura suffragia q̄ p alio. ḡ un⁹ citi⁹ liberabif. ¶ Preterea in fine mundi inueniūſ aliqui cremabilia quedā hn̄tes: quoꝝ dilatio a glia nō erit tā diuturna sicut eoꝝ q mō cremabilia deferūt ad purgatoriū q̄a breuis mora erit inter morteꝫ ⁊ resurrectionē. vt aug. dicit. ḡ pari rōne ⁊ nūc eoꝝ qui equalia cremabilia deferūt vn⁹ pōt min⁹ differri a glia q̄ ali⁹. ⁊ sic erit citi⁹ liberat⁹ a penis. ¶ R̄. dō q ista qō fundaſ supra x̄tutē suffragioꝝ. vtꝝ. s. suffragia facta p aliquo valeāt illi solū p quo fiūt ad liberatōeꝫ: vel etiā aliis. Circa qō aliq dixerūt q si magis valēt illi q̄ aliis: imo forte magis valēt aliis si sint meli⁹ dispositi ad recipiēdū suffragioꝝ x̄tuteꝫ: ⁊ ponūt exēplū: sicut si accēdaſ cereus in domo p aliquo diuite: q sit cecus: illuiat oēs in domo exūtes. ⁊ forte alios magis illuiat si habeāt limpidioꝝ visuꝫ. ⁊ ſm hāc opiōnē duoꝝ qui ob equales culpas in purgatorio detineſ: vn⁹ nō pōt citius liberari q̄ alter. ſ; hanc opiōnē non reputo verā. Cui⁹ rō ē qa suffragiū vni⁹ valet alteri ꝑpter duo. Uno mō ꝑpter vnitatē caritatis: qa oēs qui sunt in caritate: sunt quasi unū corp⁹. ⁊ ita bonū vni⁹ redūdat in omnes: sicut man⁹ deseruit toti corpori. ⁊ simil'r quodlibet corporis membꝝ. ⁊ ſm hoc qdcūqȝ bonū factum ab aliquo valet cuilȝ in caritate exn̄ti. ſm illud ps. Particeps ego sum oīum timētiū te ⁊ custodiētiū mandata tua. Alio mō ſm q p intentionē alicui⁹ act⁹ eius transferſ in alteꝝ. puta si aliquis p altero soluat aliquod debitū p eo dēbr̄ ac si ille solueret pro quo soluitur. Primo ḡ modo valet opus bonum per modum meriti: cuius radix est caritas. sed secundo modo opus vni⁹ valet alteri per modum satisfactionis. prout vnus pro altero satisfacere potest. si hoc intēdat. ⁊ talis valor attenditur in suffragiis que ad hoc fiunt: vt per ea homines liberentur a debito pene. Et ideo dicendum est q suffragia per istum modum non valent nisi illis pro quibus fiunt. ⁊ secundum hoc si pro aliquo fiunt multa suffragia citius liberatur a pena purgatorii q̄ alii pro quibus non fiunt. etiam si equalia peccata detulerint Concedendum tamen est q suffragia pro vno facta omnibus valent inqūtū scilicet oēs q sciūt gaudēt ex caritate de bonis: q̄ ex caritate

fiūt. ⁊ ſm hoc veru᷒ eſt ꝙ illis pro
quib⁹ nō fiūt pl⁹ valēt ſuffragia: ſi
ſint maioris caritatis. ¶ Ad pmu᷒
ḡ dō ꝙ peccato veniali cū nō hēat
auerſionē a deo ꝑ ſe loquēdo: non
debet pena carentie viſionis diuine
nec ſimplr̄: nec ad tpūs. Sed ꝙ ad
tp̄s retardet a viſione diuina: hoc
ɔtingit ꝑ accidens. quia .ſ. quādiu
digni ſunt aliqua pena: nō poſſunt
participare ſūmā felicitatē: que in
dei viſione ɔſiſtit. iuſticia aūt reſpi
cit penā ꝑ ſe debitā peccato. nō aūt
cā que ꝑ accidens ɔſequit. ⁊ ꝑ hoc
patet rn̄ſio ad 2ᵐ. Tertiū ɔcedim⁹
⁊ quartum ſilr̄. Illi tn̄ qui in fine
mundi viui reperient paꝝ habebūt
de cremabilib⁹: ꝑcedētib⁹ tribulati
onibus ꝑpurgati. poterit etiā fieri
vt acerbitas pene modici tpis re/
cōpēſet diuturnitatē pene in aliis.

D Einde queſitū fuit de re/
miſſione pc̄ōꝝ. Et circa h̄
queſita ſūt duo. ¶ Primo
vtrū peccatū in ſpū᷒ ſanctū ſit irre
miſſibile. ¶ 2° vtrū cruce ſignatus
q moritur āñq̄ iter arripiat trāſma/
rinū plenā hēat pc̄ōꝝ remiſſioe᷒.

¶ Articul⁹ .15⁹.

A D pmū ſic procedebatur.
Uidet ꝙ peccatū in ſpūm
ſāctum nō ſit irremiſſibile.
Una ē eni᷑ dignitas ⁊ maieſtas pa
tris ⁊ filii ⁊ ſpūs ſancti. S᷒ pc̄m ī
filiū nō eſt irremiſſibile. Dicit eni᷒
Mat. 12. Quicūq̄ ꝟbū ɔtra filiū ho
minis dixerit remittet ei. ḡ pc̄m ī
ſpū᷒ ſāctū nō ē irremiſſibile. ¶ S᷒
ɔtra eſt ꝙ ibidē dr̄. qui dixerit ɔt
ſpū᷒ ſāctū ꝟbū nō remittet ei: nec᷒

in hoc ſeculo nec᷒ in futuro. ¶ R⁹
dō ꝙ de pc̄ō in ſpū᷒ ſāctum tripl̄r
aliqui ſunt locuti. Doctores enī añ
aug. intellexerūt peccatū in ſpūm
ſanctū eē blaſphemiā dictā ɔt ſpū᷒
ſanctū: aut opa ei⁹. vel etiā ɔtra di
uinitatē dei patris. aut filii. qa etiā
pater ⁊ fili⁹ ɔmuniter ſumēdo ſpūs
ſanct⁹ eſt. quia de⁹ ſpūs eſt. vt dicit
Jo 4. Peccatū aūt in filiū hoīs in/
tellīg. it blaſphemiā in xp̄o ſm hūa
nā nām. ⁊ vtroq᷒ mō peccabāt iu/
dei in xp̄m. Primo enī mō ɔtra eū
peccabāt miracula que ꝑ ſpū᷒ ſāctū
⁊ ꝟtute ſue diuinitatis faciebat pn/
cipi demonioꝝ attribuēdo. 2° aūt
mō ɔtra eū peccabāt dicēdo. Ecce
homo vorax potator vini: ⁊ publi/
canoꝝ amic⁹. vt dr̄ Mat. 11. Hāc ḡ
ſecūdā blaſphemiā dicit remiſſibi
lē. qa hēbāt aliquā excuſationē ꝓpt
infirmitatē carnis: quā in xp̄o vi/
debāt. aliā ꝟo blaſphemiā dicit ir/
remiſſibilē: quia nullā excuſationē
habebāt uidētes manifeſta indicia
ſpūs ſancti ⁊ diuinitatis. ꝓpter h̄ ſ᷒
Criſo. pſeuerātib⁹ non fuit remiſſa
hec blaſphemia nec᷒ in hoc ſeculo
nec᷒ in futuro: qa ī h̄ ſeculo puniti
ſunt ꝑ ea ꝑ romanos. ⁊ in futuro
cruciab it ī inferno. Scdm aug. ꝟo
ſpūi ſancto qui eſt caritas patris ⁊
filii attribuitur remiſſio peccatoꝝ.
Ille ergo ɔtra ſpūm ſanctum pec/
cat vel blaſphemat: vel verbu᷒ di/
cit corde ore aut opere: q hoc agit
per impenitentiam vſq᷒ ad finem
vite ſue. vt non fiat ei remiſſio
peccatorum. ⁊ tunc planum eſt: ꝙ
hoc peccatum in ſpūm ſanctum nō

remittit̄ neq̧ in hoc seculo:neq̧ in futuro. Doctores do moderni dixe runt.q̧ ga patri attribuit̄ potētia filio sapia.spūi sancto bonitas.peccatū ex infirmitate est pc̄m ī prēz peccatū ex ignorantia est peccatū in filiū.peccatū ex certa malicia est peccatū in spūz scī.Quia g̃ ignorantia vel infirmitas excusat pc̄m vel in toto vel in pte:dicit̄ q̧ pc̄m in patrē vel in filiū remittit̄: quia vel totalr̄ culpa caret:vel culpa diminuit̄.malicia do nō excusat pc̄m ₰ aggrauat.⁊ iō pc̄m in spūz scī̄ nō remittit̄ neq̧ in toto neq̧ ī pte quia nō ħ in se aliquā rōnē venie: p quam diminuat̄ culpa.⁊ si aliqñ remittat̄: hoc magis est ex misi cordia dei remittētis:qui etiā morbos incurabiles curat: q̄ ex remissibilitate pc̄i.Et p ħ pȝ solo ad obiecta.

Articul⁹.16⁹.

Ad 2ᵐ sic pcedit̄. Uidet̄ q̧ cruce signat⁹ qui moritur anteq̄ iter arripiat: hēat plenā indulgētiā peccatoꝝ. Ad ħ enim q̧ indulgentia alicui valeat requirit̄ q̧ sit ve penitēs ⁊ ↄfessus vt ↄtinet̄ in lr̄a papali.Sȝ cruce signat⁹ decedēs añ iter assumptum ħ hec oīa que requirit̄ fm formaȝ lr̄e ad pcipiēdā plenā indulgētiaȝ peccatoꝝ.g̃ plene pcipit eā. ❡Preterea sol⁹ de⁹ remittit peccatū q̄tū ad culpā. Cū g̃ papa dat indulgentiā omniū peccatoꝝ:hoc non est referēdū ad culpā:₰ ad vniuersitatē penaꝝ.Ille g̃ qui accipit crucē fm formā lr̄e papalis: nullā penā patiet̄ p suis peccatis.⁊ sic statim euo labit plenā remissionē pc̄oꝝ ↄsecutus. ❡ Sȝ ↄtra. Aug. dicit in.15⁹.de trini.Q̧ nō est idem abstrahē teluȝ ⁊ sanare vuln⁹.Telū enim peccati abstrahit̄ p remissionē peccati.vulnus aūt sanat̄ p reformatiōeȝ imaginis.que quidē fit p opa satisfactionis.Sȝ cruce signat⁹ decedens añ iter arreptū nullū laborē sustinuit ad reformationē imaginis.g̃ nōdū est sanatū vuln⁹. ⁊ sic non poterit ad gloriā statim puenire añq̄ penas purgatorias patiat̄. ❡Preterea quilȝ sacerdos vtit̄ talib⁹ vbis. ego absoluo te ab omnib⁹ peccatis tuis Si g̃ cruce signat⁹ decedēs euolarȝ pari rōne quilȝ ali⁹ a quocūq̧ sacerdote absolut⁹.quod est inconueniēs ❡ R̄ᵒ dō q̧ ad euidētiā hui⁹ q̄onis q̧ sicut supradictū est: opua vnius pōt eē satisfactoriū p alio ad quem p intētionē facientis refert̄.xp̄s aūt pro ecclesia sua sanguinē suū fudit ⁊ mlta alia fecit ⁊ sustinuit: quoꝝ estimatio est infiniti valoris ꝓpter dignitatē psone. Uñ dr̄ sapie.8. Q̧ infinit⁹ est ī illa thesaur⁹ hoīb⁹ Sīlr etiā ⁊ oēs alii sancti intentoēȝ habuerunt in his que passi sunt:⁊ fecerunt propter deum. vt hoc eēt ad vtilitatem non solum sui:₰ etiā totius ecclesie. Totus ergo iste thesaurus est in dispensatione eius q̧ preest ecclesie generali. Uñ petro dominus claues regni celorum cōmisit Mathei.16⁹. Quando ergo vtilitas vel necessitas ecclesie hoc expascit:potest ille qui preest ecclesie de ista infinitate thesauri communicare alicui: qui per caritatem

fit mēbꝝ ecclie de p̄dicto thesauro
quātū sibi visū fuerit opportunū.
vel vsq₃ ad totalē remissionē pena
rū: vel vsq₃ ad aliquā certā quāti
tatē. ita. s. ꝙ passio xp̄i ⁊ alioꝝ san-
ctoꝝ ei imputet᷑: ac si ipse passus eēt
quātū sufficeret ad remissionē sui
peccati. sicut ↄtingit cum vn⁹ pro
alio satisfacit. ut dictū ē. Ad hꝫ g̃ ꝙ
indulgētia alicui valeat tria req-
runt᷑. Primo cā ptinens ad honorē
dei vel ad nccitatē aut vtilitatem
ecclesie. 2° auctoritas in eo qui facit
Papa enī pōt pncipalr̄. alii ħo in-
quātū potestatē ab eo accipiūt vel
ordinariā vel ↄmissā₃. seu delega-
tā. 3° requirit᷑ vt sit in statu carita
tis ille qui indulgētiā percipe uult
Et hec tria designāt᷑ in lr̄a papali.
Nā cā ↄueniēs designat᷑ in hoc ꝙ
ꝓmittit᷑ de sbsidio terre sancte. au
ctoritas ħo in hoc ꝙ fit mentio de
auctoritate aplꝰoꝝ Petri ⁊ Pauli
⁊ ipsi⁹ pape. Caritas aūt recipiētis
in hoc ꝙ dr̄. Omnib⁹ ħe penitētib⁹
⁊ ↄfessis. nō dicit. ⁊ satisfaciētibus
ga indulgētia nō excusat a ↄtriti-
one ⁊ ↄfessione: ꝫ cedit in locū sa-
tisfactionis. Est g̃ dicēdū in q̄stiōe
ꝓposita ꝙ si ſm formā papalis litte
indulgētia ↄcedat᷑ accipiētib⁹ cru-
cē in sbsidiū terre sancte: cruce si-
gnat⁹ statim hꝫ indulgētiā: etiā₃ si
decedat anteq̄₃ iter arripiat. ga sic
cā indulgētie erit nō iter: ꝫ votū₃
itineris. Si aūt in forma lr̄e ↄtine
at᷑ ꝙ indulgētia det᷑ his q trāsierit
vltra mare: ille q decedit añq̄ trā
seat. n̄ hꝫ indulgētiā: ga nō hꝫ īdul
gētie cām. ¶ Ad p̄mū g̃ dō ꝙ ī hꝰ
vltimo casu deficit in cruce signa
to decedēte illud qđ ē pncipali⁹. s.
indulgētie cā. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ ꝑ au
ctoritatē sol⁹ de⁹ culpā remittit. ꝫ
misterio etiā sacerdos: inquātū ex-
hibet sacr̄m remissionis pc̄ti. puta ī
baptismo vl' pn̄ia. ⁊ tn̄ indulgētia
nō se extēdit ad remissionē culpe
ga nō est sacramētal'. vn̄ nō sequit᷑
ordinē ꝫ iurisdictionē. pōt enī ⁊ nō
sacerdos indulgētiā facere: si sit ei
ↄmissū. ⁊ ideo pena totalr̄ remitti
tur si cā sbsit: nō aūt si cā desit.
Ad 3ᵐ dō ꝙ satisfactio ⁊ est puni-
tiua inquātū est act⁹ iudicatiue iu
sticie: ⁊ est etiā medicatiua: in q̄tū
est quoddā sacramētale. Indulgē-
tia g̃ supplet locū satisfactōis īq̄tū
est punitiua. quia. s. pena quā alius
sustinuit imputat᷑ isti: ac si ipse su-
stinuisset. ⁊ iō reat⁹ pene tollit᷑. ꝫ n̄
succedit in locū satisfactionis īq̄tū
ē medicatiua. quia adhuc remanēt
ꝓnitates ad peccandū derelicte ex
p̄ori peccato: ad quas sanādas ne-
cessari⁹ est labor satisfactionis. ⁊ iō
cruce signatis dum viuunt ↄsulen
dum est vt non pretermittant sa-
tisfactionis opera. inquantum sunt
preseruatiua a peccatis futuris. lꝫ
reatus pene sit totaliter solut⁹: nec
ad hꝰ requirit᷑ aliqs labor. ga suf-
ficit labor passiōis xp̄i. moriētibus
aūt n̄ ē necessaria hi⁹ p̄seruatio: ꝫ
solū liberatio a reatu pene. ¶ Ad
4ᵐ dō ꝙ ħbū sacerdotis dicentis
Absoluo te ab oībus peccatis tuis:
nō refert᷑ ad penā ꝫ ad culpā cui⁹
absolutioni ministerium impēdit.
Non pōt autem aliquis absolui ab

vna culpa:quin absoluaẗ ab oībus pena ꝺo pōt totalꝭ dimitti vel ꝑticulariter.particulariter quidē in absolutione sacramētali pena dimittiẗ. totalꝭ ꝺo in spūali grā indulgentie.sic̄ etiā dn̄s dic̄ Jo.8.mulieri adultere.Non te ↄdemnabo. vade ⁊ amplius noli peccare.

¶ Incipit quodlibet.3m.

Q Uesitū est de deo. de angelis. de hominibꝰ. ⁊ de creaturis pure corporalibꝰ. De deo q̄situ est ⁊ quātū ad nām diuinā:⁊ quātū ad nām hūanā assumptā. ¶ Circa diuinā nāꝫ quesita sunt duo de potētia dei. Primo vtꝝ deꝰ possit facere ꝙ mā sit sine forma. ¶ 2o vtrū possit facē ꝙ idē corpꝰ siꝉ localꝭ sit ī duobꝰ locꝭ

¶ Articulꝰ.pmꝰ.

A D pmū sic ꝓcediẗ. Videẗ ꝙ deus possit facere ꝙ mā sit sine forma. Sicut.n.mā ꝭm suūꝫ esse dependet a forma:ita accidēs a sBiecto. Sꝫ deus pōt facē ꝙ accidens sit sine sBiecto:vt patet in sacramēto altaris. ḡ pōt facere ꝙ materia sit sine forma. ¶ Sꝫ ↄꝫ. Deus non pōt facere ↄtradictoria esse simul. Sed mām eē sine forma implicat ↄtradictionē:eo ꝙ eē materie importat actum qui est forma Non ḡ deus potest facere ꝙ maȋa sit sine forma. ¶ Re° dicēdū ꝙ uniꝰ cuiuscꝫ rei virtus actiua est estimanda ꝭm modū eēntie:eo ꝙ vnūqꝺqꝫ agit inquantū est ens actu. vñ si in aliquo inueniaẗ forma aliqua vel natura nō limitata seu ↄtracta erit virtus eius se extendēs ad omnes actus vel effectus conuenientes illi nature. puta si intelligeretur esse calor per se sBsistens vel in aliquo sBiecto quod reciperet ipsum scꝫ totum eius posse:sequereẗ ꝙ hēret virtutem ad ꝓducēdū omnes actꝰ ⁊ effectus caloris. Si vero aliquod sBiectum non reciperet calorem ꝭꝫ eius totum posse:ꝭ cum aliqua contractione ⁊ limitatione: non habēt virtutem actiuam respectu omniū actuum vel effectuum caloris.Cum autem deus sit ipsum esse sBsistens manifestum est ꝙ natura essendi conuenit deo infinite absqꝫ omni limitatione ⁊ contractione.unde eiꝰ virtus actiua se extendit infinite ad totum ens: ⁊ ad omne id quod potest habere rationem entis.Illꝺ ergo solum poterit excludi a diīna potentia: quod repugnat rationi entis. ⁊ hoc non propter defectum diuine potentie:sed quia ipsum nō potest esse ens.Unde non pōt fieri Repugnat autem rationi entis nō ens simul ⁊ ꝭm idem existēs. vnde ꝙ aliquis simul sit ⁊ non sit: a deo fieri nō potest:nec aliquid ↄtradictionē includēs. ⁊ de hiꝰ est māꝫ eē actu sine forma.omne enī qꝺ ē actu uel ē ipē actꝰ:uel ē potētia ꝑticipās actū. eē aūt actu repugnat rationi materie: que ꝭm ꝓpriā rōnē est ens in potētia. Relinqẗ ḡ ꝙ nō possit eē ī actu nisi inquantū ꝑticipat actū a actꝰ aūt ꝑticipatꝰ a mā nihil est aliud ꝙ̄ forma. vnde idem est dictum

mā; eē in actu:⁊ mā; hēre formam.
Dicē ḡ ꝙ mā sit in actu sine forma.
est dicē ꝯtradictoria eē sil̄. vn̄ a do
fieri nō pōt. ¶Ad illud ḡ qđ in cō
trariū obr̄ dđ ꝙ accn̄s ſm suū esse
depēdet a sbiecto sic a cā sustētāte
ipm.⁊ quia deꝰ pōt ꝑducē oēs actꝰ
secūdaꝝ cāꝝ absqꝫ ipsis causis se/
cūdis pōt ꝯseruare in eē accn̄s sine
sbiecto. ſ mā ſm suū eē actuale de/
pendet a forma inquātū forma est
ipe actꝰ eiꝰ. vn̄ non est simile.

¶Articulꝰ.zꝰ.

AD zᵐ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ
deꝰ possit facē vnū corpus
sil̄ eē localr̄ in duobꝰ locis.
Difficiliꝰ enī est ꝙ hec sba muteť ī
illā sbā; q̄ ꝙ h̄ accn̄s muteť ī illud
accn̄a. Sꝫ in sacro altaria ex hoc ꝙ
dina ꝟtute sba panis remanētibꝰ
eiꝰ dimēsiōibꝰ ſm quas cōmēsurať
loco:ꝯuertiť in sbā; corporis xp̄i:se
quiť ꝙ idē corpus xp̄i sit nō localr̄
ſꝫ ꝯmēsuratōe; ꝓpriaꝝ dimēsionū
ſ sacramētalr̄ in plibꝰ locis siml̄. ḡ
pōt facē ꝙ ꝯuertať dimēsio huius
corpis in dimēsionē alteriꝰ corpis.
⁊ sic erit idē corpꝰ localr̄ ī duobus
locis sil̄. ¶Sꝫ ꝯt. Oīa duo loca disti
guūť adīuicē ſm aliquā loci ꝯtrari
etatē:q̄ sunt sursū ⁊ deorsū. ante ⁊
retro. dextꝝ ⁊ sinistꝝ. Sꝫ deꝰ n̄ pōt
facē ꝙ duo ꝯtraria sint sil̄. h̄.n.im
plicat ꝯtˀdictōe;. ḡ deꝰ n̄ pōt facē ꝙ
idē corpꝰ localr̄ sit sil̄ ī duobꝰ locis.
¶Rꝫ° dđ ꝙ aliqđ corpꝰ eē localr̄ ī
aliq̄ loco:nihil ē aliud q̄ corpꝰ cir/
cūscribi ⁊ ꝯphēdi a loco ſm ꝯmē/
suratōē ꝓpriaꝝ dimēsionū. qđ aūt
ꝯphēdiť a loco aliq̄ ita ē ī ipo loco
ꝙ nihil eiꝰ ē ex locū illū. vn̄ ponē ꝙ
sit localr̄ ī h̄ loco:⁊ tn̄ sit in alio lo/
co:ē ponē ꝯtradictoria eē sil̄. vn̄ ſꝫ
ꝑmissa h̄ a deo fieri nō pōt. ¶Ad
illud ḡ qđ in ꝯtrariū obr̄ dđ ꝙ dif
ficiliꝰ est h̄ accn̄a mutari in illđ ac
cidēs q̄ hāc sbā; mutari ī illā sbā;
tū qa due sbe ꝯueniūť in sbo māli
qđ est pars eēntialis vtriusqꝫ sbe.
tū qa sba hꝫ indiuiduationē per se
ipā;. Accn̄s ꝟo nō est īdiuiduabile
ꝑ seipm ſ ꝑ sbm. vn̄ n̄ pōt ei ꝯue/
nire ꝙ h̄ accn̄a ꝯuertať in h̄ accn̄s
dato tn̄ ꝙ hec dimēsio cōuerteť in
illā dimēsionē:nō sequeť ꝙ ide; cor
pus eēt ī duobꝰ locis sil̄:ſ ī vno tm̄
qa sicut postq̄ sba panis ꝯuersa ē ī
sbam corporis xp̄i. iam non sunt ibi
due sbe:ſ vna tm̄. ita etiā si hec di/
mēsio huiꝰ corpoīs ꝯuertať ī illa;
dimsionē alteriꝰ corpis :iā nō erūt
due dimēsiones ſ vna tm̄. ⁊ sic nō
ꝯmēsurareť diuersis locis:ſ vno tm̄

DEinde quesitū est de deo:
quātū ad humanā nr̄a; as/
sūptā. ⁊ circa hoc q̄sita sūt
tria. Primo quātū ad aīa; vtrū
.s. aīa xp̄i sciat infinita. ¶zᵒ quātū
ad corpꝰ. vtrū .s. oculꝰ xp̄i pꝰ mortē
dicať equiuoce oculꝰ vl̄ uniuoce. ¶3ᵒ
quātū ad actū ꝯiūcti q est comestio
vtꝝ .s. post resurrectionē xp̄s vere
comedit incorpando sibi cibum.

¶Articulꝰ.3ꝰ.

AD pmū sic ꝓcediť. Uideť
ꝙ anima Christi non pos/
sit scire infinita. Nullum;
enim donū creatum cum sit infini
tū:potest eleuare creaturam ad id
quod est ꝓprium dei: quia tale est

infinitū. Sȝ grā vnionis est donū
creatū. cognoscere aūt infinita est
ꝓpriū dei. cui⁹ sapiē nō est numer⁹
Ergo aīa xp̄i p grām vnionis non
pōt eleuari ad cognoscēdū īfinita
¶ Preterea Dio⁹. xi. c. celestis ierar/
chie ponit tria sibi ꝓportionata: q̄
sunt sba. ꝟt⁹. ⁊ opatio. ſ sba aīe xp̄i
non pōt eē infinita. g̃ neqȝ ꝟt⁹ eius
neqȝ opatio pōt eē infinita: vt infi
nita cognoscat. ¶ Sed ɔtra. Intel
lect⁹ aīe xp̄i n̄ est minor q̄ volūtas
eius. Sȝ meritū xp̄i qđ est act⁹ vo/
luntatis aīe ei⁹ est infinitum: quia
fuit sufficiens ad infinitoꝝ pc̄ōꝝ
abolitionē. est enī ꝓpiciatio p pc̄īs
toti⁹ mundi. vt dr̄. i. Jo. i. g̃ ⁊ actus
intellectiuus aīe xp̄i pōt eē infinit⁹
vt infinita cognoscat. ¶ Rx̄° dō q
hic est opus multiplici distinctiōe
Primo enī ɔsiderandū est q infi/
nitū pōt dici ⁊ ſm formā ⁊ ſȝ mā̄ȝ.
Dicit̃ enī infinitū ex eo q nō finit̃
Finit̃ aūt ⁊ mā̄ p formā inquantuȝ
materia que est in potentia ad di/
uersas spēs. determinatur ad vnā
spēm p formā ⁊ forma p mā̄ȝ: īq̄tū
forma spēi que nata est eē in plr̄ibus
indiuiduis ſm q recipit̃ in hac mā̄
determinat̃ ad indiuiduū. Sicut g̃
materia sine forma hȝ rōnē īfiniti
ita ⁊ forma sine mā̄. ⁊ ideo qa ipsa
eēntia diuina non est recepta aliq̄
mā̄li: nec hȝ pmixtionē alicui⁹ potē
tie: ſ est pur⁹ act⁹ sbsistēs: ideo dicit̃
infinita. ⁊ quia vnūquodqȝ cog̃sci
tur p formam: ⁊ ſm q est in actu. iō
infinitum ſȝ mā̄ȝ est ſm se ignotū.
vt dr̄ in. 3. phi. Infinitū aūt ſ̄ᵐ for/
mā ē ſm se notissimū: ſ quo ad nos
est ignotū: quia excedit nostri in/
tellect⁹ ꝓportionē: ⁊ quia quantitas
est dispositio materie: ⁊ infinitam
quātitatis attēdit̃ ſm potētiam in
assumēdo vnū post alterū. ⁊ iō in/
finituȝ quātitatis est ſm se ignotū
⁊ nō pōt aliquis intellect⁹ cogno/
scere infinitū quātitatis in post as/
sumēdo vnū post alteꝝ. s. numeran
do partē post partē. Itē ɔsiderādū
est q utroqȝ mō ɔtingit aliquid eē
infinitū simplr̄. ⁊ aliqd ſm quid. Si
enim aliqđ corpus sit infinitū ſm
longitudinē nō aūt ſm latitudinē
est infinitū ſm quid. Si ꝟo fuerit
infinitū ſ̄ᵐ omnes dimēsiones: erit
infinitū simplr̄. Silr̄ si ītelligat̃ for/
ma alicui⁹ spēi esse non in mā̄: vt
platonici posuerūt: erit infinita ſȝ
quid. quātū. s. ad indiuidua illius
spēi: tn̄ erit finita inqātū. s. deter
minat̃ ad genus ⁊ spēm. Sȝ diuina
essentia est simplr̄ infinita: quia est
absoluta ab omni circūscriptōe ge
neris vl' spēi. ¶ Itē ɔsiderādū ē q
duplex est sciā. vna dr̄ sciā visiōis
p quā cog̃scūt̃ ea q̄ sunt erūt vl' fu
erūt. Alia simplicī noticie p quā co/
g̃scūt̃ ea q̄ nec sunt nec erūt nec fu
erūt: ſ eē pn̄t. Dicēdū ē g̃ q de⁹ co
g̃scēdo suā eēntiā: qa ɔphēdit eā:
cog̃scit sciā simplicī noticie īfinita
simplr. qa cog̃scit oīa q̄ ip̄e facē po
test. n̄ tn̄ cog̃scit ea ī p⁹ assumēdo
. s. numerādo vnū post aliud. ſ oīa
sil'. Aīa ꝟo xp̄i n̄ ɔphēdit eēntiā di
⁊ p ɔn̄s neqȝ ꝟtutē ei⁹. vn̄ nō pōt
cog̃scē oīa q̄ de⁹ facē pōt. ⁊ iō non
cog̃scit īfinita simplr̄. ɔphēdit aūt
aīa xp̄i totam potentiam creature

In potentia aũt creature sunt infinita: non simplr: quia potẽtia creature non se extendit ad omnia que deus põt: ꝟ ꝭm aliquod genꝰ: sicut ꝯtinuũ est in potẽtia ad infinitas diuisiões. vñ aĩa xp̃i sciã simplicis noticie cognoscit infinita ꝭm qd: q̃ sunt in potentia creature. ꝛ ꝑ h̃ pꝫ rñsio ad obiecta. Nam ꝑme due rõnes ꝓcedũt de cognitõe infinitoꝝ simplr. ¶ Ad tertiũ dõ ꝙ volũtas aĩe xp̃i est ꝟtus finita simplr. sicut ꝛ intellectꝰ eius. meritũ autẽ xp̃i hꝫ infinitatem ex dignitate. inquãtũ .s. est meritum dei ꝛ hominis.

¶ Arꝰ. 4ꝰ.

Ad zm sic ꝓcedit. Uidet ꝙ oculꝰ xp̃i post mortẽ nõ fuerit equiuoce oculus. corpꝰ enim xp̃i ꝛ quelꝫ partiũ eiꝰ sustentificat ꝑ ipostasim dei ꝟbi. Sꝫ ipostasis ꝟbi dei mansit vnita corpori xp̃i ꝛ partibus eius post mortem. g̃ fuit idem ꝭm sbam corpus xp̃i post mortem ꝛ ante: ꝭm totũ ꝛ ꝭm oẽs partes eius. Non g̃ oculus xp̃i fuit equiuoce oculꝰ post mortem. ¶ Preterea pȟi loqui nõ nouerũt nisi de homine puro. Sꝫ xp̃s nõ fuit purꝰ homo: ꝟ homo ꝛ deus. g̃ ꝙ pȟs dic̃ oculũ hominis mortui eẽ equiuoce oculũ nõ hꝫ locũ in xp̃o. ¶ Sꝫ ꝯtra. Xp̃us est vniuoce homo cum aliis hoĩbus: ꝛ mors eius fuit ꝟa sicut ꝛ aliorum hominum morſ. Cum ergo oculus cuiuslibet hominis mortui equiuoce oculus dicat: videtur ꝙ etiam oculus xp̃i post mortẽ sit equiuoce oculus. ¶ Rꝰ dõ ꝙ equiuocũ ꝛ vniuocum dicit ꝭm diffinitiuã rõnẽ eandẽ vel nõ eandẽ. rõ anteꝫ diffinitiua cuiuslibet spẽi sumit a forma specifica ipiꝰ. forma aũt specifica hoĩs est aĩa rõnalis. vñ remota aĩa rõnali non põt remanẽ hõ uniuoce ꝟ equiuoce tm̃. opꝫ aũt idẽ accipe in partibꝰ: qd est in toto. nã sicut aĩa se hꝫ ad totũ corpꝰ. ita ps aĩe se hꝫ ad partem corporis: vt visus ad oculũ. vt dr̃ in. z. de aĩa. vñ sepata aĩa a corpore sicut non dicit homo nisi equoce. ita nec dr̃ oculus nisi equiuoce. ꝛ hoc ĩdifferẽter: siue ꝑsupponat alia forma sbalis in corpore añ aĩam rõnalẽ: vt quidã voluũt. siue nõ: vt magis videt ꝯsonũ veritati. quodcũqꝫ enĩ essentialiũ ꝑncipioꝝ sbtrahat: iaꝫ nõ remanebit eadeꝫ ratio spẽi. vñ nec nomen vniuoce dicet. Solo aũt hoc modo aĩa recedente remaneret corpꝰ humanum ꝛ partes eius ꝭm eandem rõnẽ spẽi: si aĩa non vniret corpori vt forma. ꝟ tũc sequeret ꝙ nec per vnionẽ aĩe esset sbalis generatio: nec ꝑ sepationẽ corruptio. qd qdeꝫ ponere in corpore xp̃i ẽ hereticum. Dicit enĩ Dama. in. 3. li. Q corruptionis nomẽ duo significat. significat enim humanas has passiões famẽ, sitim, laborem, clauoꝝ ꝑforationẽ, mortẽ. s. sepationẽ aĩe a corpore. ꝛ quecũqꝫ talia. Significat etiã corruptio ꝑfectã corporis in ea ex qbꝰ ꝯpositũ ẽ clemẽta destructõeꝫ ꝛ dissolutõeꝫ. huiꝰ expimẽtũ corpꝰ dinũ ñ hũit vt ait ꝓpha. Nõ dabis sãctũ tuũ videre ꝯpastorã. i. destructiõeꝫ. Incorruptibile autem secundum insipientem Julianum ꝛ Galanuꝫ

corpus dñi dicē ſm ꝑmū corrupti/onis ſignificatū añ reſurrectionē; impiū eſt. Si enī incorruptibile nō omoion. f. ꝯſbale nobis ꝛ ñ ỽitate facta ſunt que facta eſſe euangeliū; ait. ꝛ opinione ꝛ nō ỽitate ſaluati ſunt. Sicut ğ xp̄us in triduo morti ꝑpter ſeparationē aīe a corpore que ē ỽa corruptio: nō dr̄ fuiſſe hō vniuoce: ſ homo mortuuſ. ita nec ocul⁹ eius in triduo mortis fuit vniuoce ocul⁹ ſ equiuoce. ſicut ocul⁹ mortu⁹ ꝛ eadē rō ē de aliis partib⁹ corpis xp̄i. Ad ꝑmum ğ dicendū ꝙ iſta dr̄ duplr̄. Quō enim ſumit ꝑ ipoſtaſi. ꝛ ſic vera eſt ꝙ corpus xp̄i ſuſtentificatū manſit ꝑ ipoſtaſim dei ỽbi. non enim ꝑ mortem ſoluta eſt vnio verbi neqꝫ ad aīam neqꝫ ad corpus. ꝛ ſic remanet ſimplr̄ idem corpus numero ſm ipoſtaſim ſiue ſuppoſitū; quod eſt perſona verbi. Alio modo accipit iſta ꝑ eēntia uł natura. ꝛ ſic corpus xp̄i ſuſtentifica tur per animā ſicut per ſuaꝫ formā non aūt per ỽbū: quia ỽbū nō unit corpori ut forma. hoc enim ē hr̄eticū ſm hereſim Arrii ꝛ Apollinaris: q poſuerūt ỽbū eē in xp̄o loco anime Sequet etiam ꝙ eſſet vnio dei ꝛ hominis facta in natura. qđ ptinet ad hereſim Auticis. Sic ergo corp⁹ xp̄i poſt mortē ē ſimplr̄ idē ſm iſtaꝫ que eſt ipoſtaſis. non aūt ſm iſtam: que eſt eſſentia vel natura. Uniuo catio aūt ꝛ equiuocatio nō reſpicit ſuppoſitū ſ eſſentiā vel nām: quaꝫ ſignificat diffinitio. Ad 2ᵒ dō. ꝙ ꝛ ſi xp̄us nō ſit pur⁹ homo. eſt tñ ver⁹ homo: ꝛ mors eius fuit vera mors. vñ quicqđ eſt verū de hoīe: inquātū ē hō: ꝛ de morte hoīs: totū eſt vez de xp̄o ꝛ de morte eius.

Articulus. 5ᵘˢ.

AD tertiū ſic ꝑcedit. Uidet ꝙ xp̄us poſt reſurrectionē ỽe comederit cibū ſibi incorporādo. quia vt aug. dic̄ in li°. .83. q̄onū. Si fallit ỽitas non ē. Uñ nulla fictio decet xp̄um qui ē ỽitas Eſſet aūt fictio ſi nō ỽe ſibi cibū in corporaret: quē ipſe comedere videbat. Uere ğ comedit incorporādo ſibi cibū. Sꝫ ꝯtra eſt ꝙ Dam. dic̄ in. 3. li. Q xp̄us ꝛ ſi guſtauit cibum poſt reſurrectionē: ſ ñ lege nature ſ diſpenſatōis modo: veritatē credere faciēs reſurrectionis. ꝛ ꝙ hec eadē caro eſt: que paſſa eſt ꝛ reſurrexit. R̄ᵒ dō ꝙ aliquid dr̄ eē ỽū duplr̄. vno modo veritate ſignificationis. alio mō ỽitate naturalis ſpēi. ſicut vox eſt vera ỽitate ſignificationis: qñ ſignificat eſſe quod eſt. Ueritas autē nālis ſpēi dependet ex ꝑncipiis ſpēi: nō aūt ex effectibus. vel ex his que quocūqꝫ mō ꝯſequunt. vñ vox dicitur vera ỽitate nālis ſpēi: qñ format debitis inſtrīs: ꝛ ex ore aīalis pfert cū qđā imaginatiōe: etiā ſi a nullo audiat quod eſt effect⁹ ꝯñs vocē. Legunt aūt in ſcripturis abſqꝫ nēcitate ꝛ angeli comediſſe: ꝛ xp̄s poſt reſurrectionē. ꝛ vtraqꝫ comeſtio fuit ỽa. vt aug. dicit. 13. de ci. dei. Aliter tñ ꝛ alr̄. In angelis enī fuit ỽa ỽitate ſignificatōis. qa vt aug. ibidē dic. angeli comederūt nō qa idigebāt ſ qa volebāt ꝛ poterāt. vt hoībus

quadaꝫ sui ministerii humanitate ꝯgruerēt. In xp̄o aūt fuit vera comestio veritate naturalis spēi. fuit enim exercita naturalibus instr̄is ad hunc actum ordinatis. ⁊ etiam fuit vera veritate significationis quia significabat ueritatē humane nature in corpe resurgente. Qꝫ aūt cibus ꝯuertat̄ in corpus: est qδdaꝫ ꝯsequens comestionē. Vn̄ etiam in nobis si cibus non ꝯuertat̄: ꝫ statiꝫ per vomitum eiiciat̄: nihilominus vera fuit comestio que p̄cessit. Nō aūt ꝯueniebat vt in corpus xp̄i cibus conuerteret̄. qδ iam erat extra statum generationis ⁊ corruptōis vnde cibus ille fuit virtute xp̄i resolutus in precedētē materiā. Non autē in xp̄i corpus ꝯuersus. ⁊ tamē fuit vera comestio absq̧ aliq̄ fictōe vn̄ patet r̄n̄sio ad obiecta.

D(d)Einde q̄sitū est de angelis Et circa hoc quesita sunt tria. ¶ Primo vtꝝ aliquo modo angelus sit causa aīe rōnalis ¶ 2° vtrū angelus influat in aīam humanā ¶ 3° vtrū angelus malus .i. dyabolus inhabitet sbālr̄ hoīeꝫ in quoꝫ peccato mortali.

¶ Articul⁹. 6⁹.

AD p̄mū sic p̄cedit̄. Videt̄ ꝙ angelus sit causa anime rōnalis. Quecūq̧ enī qualificant̄ in natura. ita tn̄ ꝙ vnum eoꝝ est prius alto in ordine nature id quod est prius est causa eius qδ est posteri⁹. Sꝫ aīs ⁊ angelus qualificat̄ in natura. sunt enim homo ⁊ angelus in nā pares: officio dispes angel⁹ tn̄ prius ē in ordine nature ꝙ anima humana: quia ē simplicior g̃ angelus est causa anime rōnalis. ¶ Sed ꝯtra. Aīa rōnalis educitur in esse per creationē. Sꝫ creare cuꝫ sit potentie infinite est solius dei. Nō g̃ angel⁹ pōt esse causa anime rōnalis. ¶ Rn̄ dδ ꝙ impossibile est id qδ p creationē p̄ducatur ab alio causari ꝙ a p̄ma oīum causa. cuius rō est ſm platonicos: quia quanto aliqua cā est superior: tanto ei⁹ cālitas ad plura se extendit. vn̄ opꝫ ut in effectib⁹ id quod ad plura se hꝫ: ad supiorē cām referat̄. Manifestū est autē ꝙ in ordine p̄ncipioꝝ eēntialiū quāto aliqua forma est posterior: tanto est magis ꝯtracta: ⁊ ad pauciora se extendit. quanto auteꝫ forma est prior ⁊ ꝓpinquior sbiecto p̄mo: tanto opꝫ ꝙ ad plura se extendat. Sequitur g̃ ꝙ forme posteriores sunt ab inferiorib⁹ agentibus. p̄ores δo ⁊ ꝯmuniores a supiorib⁹ Et sic relinquit̄ ꝙ id quod est p̄mū sbsistēs in vnoquoq̧ sit a p̄ma oīuꝫ causa. Quelibet g̃ alia causa preter p̄mam opꝫ ꝙ agat p̄supposito sbo: qδ est effect⁹ cause p̄me. Nulla g̃ cā alia pōt creare: nisi p̄ma causa que ē de⁹. Nā creare est p̄ducere aliqd non p̄supposito sbo. Quecūq̧ g̃ nō p̄nt p̄duci in esse nisi p creationeꝫ a solo deo cānt̄. Hec autē sunt illa que cum sint sbsistētia vel nō sunt ꝯposita ex mā ⁊ forma: ꝫ sūt forme in suo esse sbsistentes: sicut sunt angeli. vel sunt ea que si sint cōposita ex materia ⁊ forma: tamē materia eorum non est in potentia nisi ad vnam formaꝫ: sicut est in corporib⁹

celestib⁹. Utraq; enim hec nō pducunt absq; pductione pmi sbstātis in eis. Possunt aūt pduci in actum absq; pductione pmi sbiecti tā ɔposita ex materia ꝛ forma: quoꝝ mā ē in potentia ad diuersas formas. ꝛ sic in eadē materia possunt sibi diuerse forme succedere tam etiā forme que non sunt sbsistentes in suo esse: que quidē non dicūt esse: quia ipsa habeant esse: ſ quia sbiecta habent aliqualr esse ſm ea. vnde nec ipse ſm se dicunt fieri vel corrūpi. ſ inquantum sbiecta fiunt entia in actu vel non entia ſm ipas. Anima aūt rōnalis est sbsistens in suo esse. altoquin non possꝫ hēre operatioēꝫ absq; ɔmunione sue materie. Uñ relinquit q aīa rōnalis non possit produci in esse per creationē. ꝛ ita q angelus nullo modo sit causa ei⁹ ſ solus deus. ¶ Ad illud ṽo quod in ɔtrariū obr dō q pma ɔpositio inducta videt includere opposita. Si enim aīa ꝛ angelus parificant in natura: angelus nō est prior aīa ſm ordinem nature: nisi dicantur parificari in natura: quia cōueniūt in natura: non quidem spēi ſ gn̄is. Nō aūt opꝫ q omniū que ɔueniūt in natura generis vel spēi id quod ē pus sit causa omniū alioꝝ. ꝛ gdē in eadem specie non pōt vnum eē pus altero ꝓprie loquendo ordine nature: quia spēs pdicat equalr de omnib⁹ indiuiduis. vt dicit in. 3°. metha. Jn generib⁹ aūt non est sic. Nam inter spēs vni⁹ generis vna est nālr por ꝛ perfectioꝛ altera. Est aūt in indiuiduis vnius spēi vnuꝫ altero tpe pus. ꝛ quāuis aliqd indiuiduū: qd est prius tempore: sit cā cuidam alii: quod est posterius. vt pater est causa filii: tn̄ in obiciendo tangebat. non tñ hoc est vlr verum. non enim omnes antiquiores sunt causa omniū iunioꝝ. Silr etiam ɔtingit id qd est prius inter spēs eiusdē generis esse alioꝝ pncipium ꝛ cām. sicut motus localis alioꝝ motuum. ꝛ binari⁹ alioꝝ numeroꝝ: ꝛ triangul⁹ aliaꝝ figuraꝝ rectilineaꝝ. non tñ hoc est vlr verū. Non enīꝫ homo qui est pfectissima spēs aīalis est causa actiua aliaruꝫ spērū. vnde non oportet q angel⁹ sit causa factiua aīe. Procedit autē hec ratio ſm opinionē quoꝝdā ponentium deum agere per necessitatē nature. vt sit ab vno simplici nō sit nisi vnum imediate: quod sit cā alterius. ꝛ sic vsq; ad vltima rerū. Nos autem ponimus deum agere omnia per suā sapiām: per quam ordinem rerum disponit. ꝛ sic ab ipso diuersi gradus rerum immediate per creationem pducunt.

¶ Articul⁹. 7°.

Ad. 7ᵐ sic pcedit. Uidet q angelus non possit influē in animaꝫ humanā. Duoꝝ enī distantiū unū ñ influit ī alteꝝ nisi per aliquod mediū. Sꝫ angelus ꝛ anima distant abinuicem. Cuꝫ non sit dare aliquod mediū p quod influat influxus ab angelo in aīaꝫ videt q angelus non possit influē in animam. ¶ Sed ɔtra. dio⁹. dic. 3. c. cele. ier. Hoīes purgant illuminant ꝛ pficiunt ab angelis. Sꝫ hoc

non fit nisi per quendā influxū. ḡ angelus pōt influere in aīam hūanam. ¶ Rō dō ꝙ vnūquodq; agēs agit ſm modum ſue nature. ⁊ ideo vbi ignorat modꝰ nature rei: necē eſt etiam vt modꝰ actionis eiꝰ ignoret. Modꝰ aūt nature angelice eſt nobis ignotus ſecundū ꝙ in ſe eſt. Non enī in hac vita ſcire poſſumꝰ de eis quid ſunt. ſ aliqualē cognitionem de eis hēre poſſumꝰ p ſilitudinē ſenſibiliū reꝝ. vt Dio. dicit p̄ .2.c. cel. ierar. Unū ⁊ modū actiōis ipſoꝝ cognoſcere nō poſſumꝰ niſi p ſilitudinē ſenſibiliū agentiū. Inuenimꝰ aūt in ſenſibilibꝰ agentibꝰ ꝙ id qd̄ eſt in actu: agit in id qd̄ eſt ī potentia. ⁊ ꝙ opꝫ ꝙ agēs ꝯiungatur patienti ſm ſitū p corporalē ꝯtactū. Quanto aūt natura intellectualis eſt ſuperior: tanto eſt magis actualꝭ vtpote deo ſimilior: qui eſt actꝰ purus. vnde ſuperiores angeli poſſūt agere in inferiores angelos: ⁊ ī animas noſtras. ſicut id quod eſt ī actu agit in id quod ē in potentia. ⁊ hiꝰ actio dr̄ influxus. Qd̄ aūt eſt in corporalibꝰ ſitꝰ eſt in ſpūalibꝰ ordo. nā ſitꝰ eſt quidā ordo partiū corporalium ſm locū. ⁊ ideo ipſe ordo ſbāꝝ ſpūaliū adinuicē ſufficit ad hoc ꝙ vna influat in alterā: nec requiritur ibi mediū corporale vel locale: qa hiꝰ actiones ſunt ſupra locū ⁊ tpꝰ que in corporalibus ſunt. ⁊ per hoc patet ſolutio ad obiecta.

¶ Articulꝰ .8ꝰ.

Ad 3m ſic pcedit. Uidet ꝙ dyabolꝰ ſemp ſbalr inhabitet hoiēꝫ qñcūq; peccat mortalr. Culpa enim mortalis opponit grē. Sꝫ ſpūs ſanctꝰ ſemp inhabitat hoīem cū grā: ſm illud .i. ad Cor.3. Templū dei eſtis. ⁊ ſpūs dei habitat in vobis. ḡ etiā ſpūs īmūdus ſemp inhabitat hoīeꝫ cū culpa mortali. ¶ Sed ꝯtra eſt ꝙ dyabolꝰ p peccatū inhabitat hoīem ſicut p ſuum effectū. Sꝫ nō omne peccatuꝫ mortale eſt a dyabolo. ſ qñq; a carne ⁊ mundo. ḡ dyabolꝰ non ſemper inhabitat hoīem cū culpa mortalī. ¶ Rō dō ꝙ dyabolum inhabitare hominē pōt intelligi dupl̄r. Uno mō quātū ad aīam. alio modo qūtū ad corpus. Quātū ad aīam quideꝫ nō pōt dyabolꝰ inhabitare hoīem ſbaliter. quia ſolꝰ deꝰ illabitur menti nec ita dyabolꝰ cauſat culpam ſicut ſpūs ſanctꝰ grām. Spūs enī ſanctꝰ interiꝰ operatur. ſ dyabolꝰ exterius ſuggerit. vel quantū ad ſenſuꝫ vꝭ quantū ad imaginationē. Dicitur tn̄ inhabitare affectū hoīs p effectum malitie: non ſolū qñ ex eiꝰ ſuggeſtione peccatū perpetratur: ſ etiam per quodcūq; peccatū mortale: quia ex quolibetcunq; peccato mortali hō ſeruituti dyaboli addicitur. Sꝫ q̄tū ad corpus dyabolꝰ poteſt hominē ſbaliter inhabitare. ſicut patet in arreptitiis. ſ hoc magis ptinet ad rōnem pene q̄ ad rōnem culpe. Pene autem corporales huius vite nō ſemper ꝯſequūtur culpam: ſ quādoq; peccātibꝰ nō inferūtur: ⁊ quādoq; nō peccātibꝰ inferūtur. vt dr̄ Joh.9º. de ceco nato. ⁊ hoc eſt ſm altitudineꝫ incōprehenſibiliū iudiciorum dei. vñ nō cum qualibet culpa mortali

dyabol' inhabitat hoiem substanti/aliter: etiam quantu ad corpus. Et p hoc patet rnsio ad obiecta.

Deinde quesitu est de hoib' Et pmo quesita sunt qdaz ptinetia ad quosda hoies excellentioris status. s. ad doctores et religiosos. 2° queda ptinetia ad hoies inferioris stat'. s. laycos. 3° queda ptinentia omuniter ad oes hoies. De doctorib' sacre scriptu re quesita sunt duo. Primo utz liceat q aliquis p se petat licentiaz in theologia docendi. 2° vtrum auditores diversoz magroz theologie bntiu otrarias opiniones excusent a peccato si sequatur falsas opiniones magistroz suoz.

Articul'. 9°.

Ad pmu sic pcedebat. Uidetur q nemini liceat p se petere licetiam in theologia docendi. Doctores sacre scripture adhibet ministerio dbi deisicut et plati. Sz non licet alicui petere prelationē. imo vt Grego. dic in registro. Recusantib' dignitates ecclesiastice sunt oferēde. petentib' aut sunt denegande. g nec alicui licz petere cathedra magistrale ad docendu in sacra scriptura. Preterea aug. dicit. 19. de ci. dei. Locus superior sine quo populus regi non pot et si administret vt decet. incouenienter tu appetit. g et inconuenienter petit. Pari g rone cathedra magistralis que est etiā loc' supior. Sz otra est q Grego. dicit in pastorali. q gradus magistroz est periculosus. gradus autē discipuloz est securus. Sed hoc videt ad pfectionē ptinere: vt aliquis pter aliquod bonu periculis se exponat. g videt esse laudabile q aliquis cathedra magistralē appetat. et p se petat. R° dō q ad euidentia h' questionis opz triplicē differētiam osiderare cathedre magistralis ad cathedra pontificalē. Quaru pma est q ille qui accipit cathedra magistralē non accipit aliqua eminētia quam pus non habuerat: s solu opportunitatē omunicādi scientiā quam pus non habebat. Non eniz ille qui licentiat aliquē dat ei sciaz s auctoritatē docēdi. Ille do qui accipit cathedram episcopalē accipit eminētiā potestatis qua prius non hēbat: s quantu ad hoc in nullo ab aliis differebat. 2° differentia ē q eminentia scie que requirit ad cathedra magistralē est pfectio hoīs sm seipm. eminentia do potestatis que pertinet ad cathedra pontificalē ē hominis per oparationē ad alium. 3° differentia est q ad cathedra pōtificalē fit homo idone' per caritate excellentē. vnde dns anteq Petro suaz oviu cura omitteret quesiuit ab eo. Symon Iohis diligis me plus his. vt dr Io. vlt. Ad cathedra aut magistralez reddit homo idone' ex sufficiētia scie. his g osideratis manifestu est q appetere aliquid quod ptinet ad perfectionem sui ipsius est laudabile. vn appetit' sapientie est laudabilis. Dicit eni; sap. 6. q ocupia sapientie pducit ad regnu ppetuu Appetit' aut potestatis super alios

est vitiosus.quia vt Gregor⁹.dicit Contra nām supbire est hoīem hoī velle dñari.vñ si ille qui dat licentiā ad cathedrā magistralē possit eminentiā sapīe dare:sicut ille qui promouet ad cathedrā pontificalē dat eminentiā potestatis: esset simpliciter exposcenda:cum tñ petere excellētiā potestatis sit turpe.Cum aūt ille qui accipit licētiā ad cathedrā magistralē accipiat solā opportunitatē cōmunicandi qd̄ bꝫ petere hu⁹ licētiā quantū est in se nullam videt turpitudinē cōtinē. qa cōmunicare aliis sciām: quā quis bꝫ laudabile est:.et ad caritatē ptinēs ꝑ illud Sap.8.Quā sine fictiōe didici et sine inuidia cōmunico.Et.p⁹ Pe.4.vr. Unusquisq3 sic accepit grāz in alterutrū illā admīstrātes. Pōt tñ turpitudinē cōtinere rōne p̄sumptionis:que eēt si ille qui non ē idoneus ad docendū peteret docendi officiū.Sꝫ hec p̄sumptio nō equalr est in petentib⁹ licētiā ad docēduz et in petentib⁹ pontificatū.Nā scientiā p quā aliquis est idoneus ad docendū pōt aliquis scire per certitudinē se habere. Caritatē autez per quā aliquis est idoneus ad officium pastorale non pōt aliquis per certitudinē scire se habere. et ideo semper est vitiosum pontificatum petere. nō semper autē vitiosum ē petere licentiā docendi:quāuis honestius sit q̄ p aliū petatr: nisi forte aliquando ex causa aliqua spūali. Per hoc g° pꝫ rñsio ad p̄mas duas rationes. ¶Ad tertiū dicēdū q̄ quicunq3 non cauet pericula videtur cōtemnere id cui⁹ detrimētū pericula inducere possūt. et quia laudabile est q̄ homo cōtemnat bona corporalia ꝑpter bona spūalia:laudabile est q̄ aliquis periculis corporalib⁹ se exponat ꝑpter spūalia bona. s; cōtēnē spūalia bona est valde vitiosum:et ideo q̄ aliquis periculis spūalibus se exponat:est valde vituperandū Imminēt aūt pericula spūalia his qui habēt magisterii locū.Sꝫ pictā magisterii cathedre pastoralis deuitat scīa cū caritate:quā homo nescit se p certitudinē habere. picula autē magisterii cathedre magrālis vitat homo per scīam :quā pōt hō scire se habere. vnde non est similis ratio de vtroq3.

¶Articulus.10⁹.

Ad z^m sic pcedit.Uidet q̄ auditores diuersoꝝ magistroꝝ tenētiū diuersas opiniones excusent a peccato erroris: si opiniones magistroꝝ suoꝝ sequē Dicit enim dñs Mat. 23.sup cathedrā moysi sederūt scribe et pharisei omnia que dicūt vobis seruate et facite.Multo g° magis seruāda sūt illa que tradunt a doctorib⁹ sacre scripture.g° non peccāt qui eoꝝ opiniōes sequūt. ¶Sꝫ cōt ē q̄ dr̄ Mat.15.Si cec⁹ ducatū ceco p̄stet:ambo in foueā cadūt. Sꝫ quicūq3 errat cec⁹ est inquantū errat. g° quicūq3 seqt̄ opinionē errantis magistri ī foueā peccati cadit. ¶R° dicēdum q̄ diuerse opiniones doctoꝝ sacre scripture siquidē nō pertineāt ad fidē et bonos mores absq3 periculo auditores vtrāq3 opinionē sequi p̄nt

Tunc enī h; locū q̄ꝺ apl's ꝺicit ad ro.14. Unusq̄sq; in suo sensu abundat. In his ꝺo que ptinēt ad fidez ⁊ bonos mores null⁹ excusat̄ si seq̄t̄ erroneā opinionē alicuius magistri In talib⁹ enī ignorātia nō excusat alioquin īmunes a peccato fuissent qui secuti sunt opinionē Arrii. Nestorii. ⁊ alioꝝ heresiarchaꝝ. nec potest excusationē habere ꝑpter simplicitatē auditoꝝ: si in talib⁹ erroneā opinionē sequat̄. In reb⁹ enim dubiis nō est ꝺe facili prestandus assensus. quinīmo vt aug⁹. ꝺicit in li. 3. ꝺe ꝺoctrina xp̄iana. Consulē ꝺ; quis regulā fidei: quā ꝺe scripturarū planiorib⁹ locis ⁊ ecclesie auctoritate ꝑcepit. Qui g̊ assentit opinioni alicui⁹ magistri ꝯtra manifestū scripture testimoniū: siue ꝯtra id q̄ꝺ publice tenet̄ s̄m ecclesie auctoritatē: non p̄ōt ab erroris vitio excusari. ❨ Ad illud g̊ q̄ꝺ in ꝯtrarium obī ꝺicendū q̄ ideo premisit super cathedrā Moysi sederūt scribe ⁊ pharisei. ut quod postea s̄bdit omnia que ꝺixerint vobis servate ⁊ facite: ꝺe illis intelligat̄ que ad cathedram pertinent: ad quā non pertinent ea que sunt ꝯtra fidem vel bonos mores.

D Einde quesitum est ꝺe his que pertinēt ad religiosos Et p̄mo quātū ad īgressū religionis. ❨ 2° quantū ad ea que ꝯueniūt iam in religione existentibus ❨ Circa p̄mū quesita sunt quatuor ❨ Primo vtrū liceat iuuenes inducere ad religionis ingressum ꝑ obligationē voti vel iuramēti. 2° vtrū sic obligati voto vel iuramento possint absq; peccato ī seclo remanere. ❨ 3° vtrum liceat ꝑ̄ctōres ad religionem inducere. 4° vtrum peccēt qui aliquē iurare faciūt ne religionē ingrediat̄.

❨ Articul⁹. xi⁹.

A D p̄mū sic ꝑcedebat̄. videtur q̄ non liceat iuuenes īducere ad religionē voto vel iuramēto. Illicitū enī est cōtra ecclesie ꝓhibitionē agere. S; Innocētius quart⁹ ꝓhibuit in quibusdā l̄ris ad religiosos ꝺirectis hi⁹ voti susceptionē. g̊ peccant qui voto vł iuramento aliquos ad religionem obligare p̄sumunt. ❨ Preterea ex̄ ꝺe regularibus ⁊ transeuntib⁹ ad religionem. c. i. ꝺī. Nullus tondeatur nisi legitima etate ⁊ spōtanea voluntate. Sed quando adolescentes obligati voto vel iuramento ad religionem suscipiuntur tonsorantur non in legitima etate: neq; ꝓpria voluntate. Sed necessitate obligationis voti vel iuramenti. g̊ hoc videtur esse illicitum. ❨ Preterea magis est necessarium vt aliqui adducantur ad fidem xp̄ianaz q̄; ad aliquam religionem. Sed ad fidem xp̄ianam non sunt aliqui inducendi necessitate sed voluntate Dicitur enim. 45. ꝺistin. c. ꝺe iudeis. Q̄ non vi sed libera animi volūtate: ⁊ facultate vt conuertantur suadendi sunt. Ergo multo minus imponenda est necessitas voti vel iuramenti vt aliqui ad religionez adducantur. ❨ Item hoc eē videt̄ ꝯt̄ honestatē religiōis. Adolescētū

enim sicut facilis est ingressus ad
religionē:ita etiam facilis est egres
sus. Sed ex hoc religio dehonesta
ri videtur:q̄ de facili recipiāt eos
qui de facili exeunt. ergo inconue
niens videtur adolescentes ad re
ligionem recipere. ¶ Preterea nō
sunt faciēda bona vt veniant ma
la. Sed ex isto bono q̄ iuuenes in
ducuntur ad religionem sequunt
multa mala:quia apostatant ⁊ ille
gitimas nuptias ɔtrahunt. ⁊ mul
ta alia illicita cōmittunt.ergo non
sunt ad religionem aduocandi.
Preterea Math.23.dicit dominus
Ue vobis scribe ⁊ pharisei qui cir
cuitis mare ⁊ aridam vt faciatis
vnum proselitum:⁊ cum fuerit fa
ctus:faciatis eum filium iehēne du
plo q̄ vos.quod ꝓposito videt com
petere. Efficiuntur enim sic i trātes
iehennefilii dupliciter. Primo qui
dem quia male intrant:scilicet con
tra prohibitionem ecclesie. Secun
do quia etiam male exeunt aposta
tando.ergo qui eos inducūt de di
uine maledictionis incurrunt. ¶
Item hoc videtur esse contra ne
cessitatem ꝓbationis.Dicitur enī
prima Joh.4.Nolite omni spiritui
credere:sed ꝓbate spiritus si a deo
sunt.Hoc autem non videtur esse
a deo vt tales religionem ingredi
antur: cum frequenter exeant post
ingressum. Dicitur enim actuū.5°.
Si est ex hominibus consilium hoc
⁊ opus dissoluetur.Si uero ex deo
est consilium non poteritis dissol
uere. ergo videtur q̄ contra deuz
faciant qui eos inducunt. ¶ Sȝ ɔᵗ
Quicunq; potest se obligare dya
bolo:potest etiam se obligare deo.
Sed pueri possunt se obligare dya
bolo peccando vt dicitur extra de
delictis puerorum .c. Pueris. ergo
etiam possunt se obligare voto vl'
iuramento ad seruiendum deo in
religione. ¶ Preterea,zo.q.i.dicit
Q̄ firma erit virginitatis ꝓfessio
exquo adulta iam etas esse incepe
rit:⁊ que solet apta nuptiis depu
tari.ergo possunt etiam in tali eta
te aliqui obligari ad religionē vo
to vel iuramento. ¶ Responsio di
cendum q̄ humani actus ꝓpter di
uersos casus vniforme iudiciū ha
bere non possunt.nec tamen si con
tingit aliquid in aliquo casu esse
malum: ꝓpter hoc iudicandum est
esse simpliciter illicitum. Posset q̄
contingere aliquis casus in quo ali
quem adolescentem ad religioneȝ
obligare vel etiam recipere illicitū
esset.puta si constaret vel probabi
liter crederetur de eius inconstan
tia:vel si quid aliud esset huiusmo
di : que diligenter considerantur
in religionibus bene institutis.Di
cere autem q̄ malum est recipere
adolescentes ad religionem est dy
abolicum.quia super illud Exodi.5
Quare Moyses ⁊ Aaron sollicita
tis populum ab operibus suis. dic
glosa origin. Hodie quoq; si Moy
ses ⁊ Aaron.i.propheticus ⁊ sacer
dotalis sermo animam sollicitet ad
seruicium dei exire de seculo: renū
ciare omnibus que possidet:atten
dere legi ⁊ ꝟbo dei: ɔtinue audies
vnanimes ⁊ amicos Pharaonis di

centes. Uidete quomodo seducũt
homines ⁊ peruertuntur adolescẽ
tes. ⁊ postea hec erant tunc verba
Pharaonis. ⁊ nunc amici eius lo/
quunt. Est etiam contra xp̄i prece/
ptum. Dicitur enim Math. 19. Qꝫ
oblati sunt ei paruuli vt manꝰ eis
imponeret ⁊ oraret. discipli autem
increpabant eos. Jh̄s autem ait eis
Sinite paruulos: ⁊ nolite prohibere
eos venire ad me. Quod exponens
Origenes super Math. dicit. ꝙ di
scipuli Jh̄u priusq̄ discant rõnem
iusticie: reprehendũt eos q̄ pueros
⁊ infantes offerũt xp̄o. Dominꝰ aũt
exhortat discipulos suos ꝯdescen/
dere vtilitatibꝰ puerorũ. Hoc ergo
attendere debemꝰ ne per estimati
onẽ sapientie excellẽtioris ꝯtemna
mus quasi magni pusillos ecclesie p
hibentes pueros venire ad Jh̄um.
Si tamen pueri infantũ essent vt
nondũ vsũ rationis haberent: illi/
citũ esset eos ad religionẽ attrahẽ
absq; consensu parentũ. non quia
etiam infra ãnos pubertatis pueri
in religione recipi non possunt de
consensu parentũ. quia vt dr̄. 20. q.
.i. c. Addidisti. Et monachi ⁊ gcũ/
q; etiam pueri infantie annis a pa
rentibꝰ monasterio tradi possunt.
Sed hoc ideo dictũ est. quia pueri
quousq; ad ãnos discretionis per/
uenerint: sunt secũdũ ius naturale
in potestate parentũ. vnde sic inui
tis parentibꝰ non sũt infideliũ filii
ad baptismũ rapiendi. ita etiam nõ
sũt religioni applicandi. Jam ꝟo
postq̄ vsũ rationis habuerint: per
liberũ arbitriũ habent sui ipsiꝰ po/
testatem in his q̄ ad anime spectãt
salutẽ. vnde inuitis parentibꝰ pñt
⁊ ad baptismũ ⁊ ad religionẽ in/
duci. De volũtate aũt parentũ eti/
am in infantia ad baptismũ recipi/
unt ex ordinatione apl'orũ. vt Dio/
nysiꝰ dicit vltimo capitulo celestis
ierarchie. vt in rebꝰ diuinis pueri
nutriant: ⁊ nõ habeãt aliam vitã
nisi diuinã ꝯtemplationẽ. Et eadẽ
rõne in infantie annis monasteriis
pueri a parentibꝰ offerũt: vt dictũ
est. Sed quia in q̄stione addit de
obligatione iuramenti ⁊ voti: ne
hoc remaneat ĩdiscussũ: ꝯsiderari
debet ꝙ secũdũ diuersam ꝯditio/
nem inuenũ est in talibꝰ ꝓcedendũ
Si enim essent adeo firmi ꝙ non ti
merent a religionis ꝓposito resilere
non esset necessariũ eos iuramẽto
vel voto obligare. Et similr̄ si eẽnt
adeo mobiles: ꝙ nec etiã crederẽt
iuramẽto vel voto posse firmari: s
vt plurimũ ꝯtingit ꝙ simplex ꝓpo
situ de facili mutant. obligatione: n
aũt voti vl' iuramẽti omnino ob/
seruant. vnde cũ voto vl' iuramẽt ꝯ
ad frugẽ melioris vite obligantur
magnũ beneficiũ eis p̄stat. Unde
Augustinꝰ dicit in epistola ad Ar
mariũ ⁊ Paulinũ. Nõ te vouisse
peniteat. immo gaude iam tibi nõ
licẽ quod cum tuo detrimẽto lic i
isset. Felix est necessitas que in meli
ora compellit. ¶ Ad primum ergo
dicẽdum ꝙ Innocẽtius in quibus
dam litteris ad religiosos directis
q̄ incipiũt. Nõ solũ in fauorẽ. sic dic
Uobis de frũ nr̄orũ ꝯsilio ĩ ꝟtute

… infideliũ sunt rapiẽdi ad baptismũ inuitis parẽtibꝰ

obedientie sub pena excōicationis auctoritate presentium districtius inhibemus. ne ante ānum probationis elapsum: qui est maxime in subsidium fragilitatis humane regulariter institutus quenq̄ ad ꝓfessionem vestri ordinis: seu ad renūciationē seculi faciendam recipere ꝑsumatis. Qꝫ autem ad probationē non recipiantur iuuenes: vel ꝙ voto vel iuramento non obligentur ad intrandum sine preiudicio temporis probationis nunq̄ inuenitur prohibitum. ¶ Ad secundum dicēdum ꝙ legitima etas indicatur tēpore pubertatis. vt patet per capitulum inductum. Tunc enim maxime incipit homo liberum vsum rationis habere de his que pertinent ad suam salutem. Est autem sciendum ꝙ est duplex necessitas. Una que excludit voluntatem. scilicet necessitas coactionis. ⁊ alia que ex voluntaria obligatione causatur: ⁊ voluntatem non excludit. ⁊ huiusmodi est obligatio iuramenti: vel voti. vnde per coactionem nō sunt trahēdi homines vel ad fidē vel ad religionē: sed voto vel iuramēto ad hoc eos obligare nihil prohibet. ⁊ de hac necessitate aug. dicit. Felix necessitas que in meliora compellit. Et per hoc patet solutio ad tertium. ¶ Ad quartū dicēdum ꝙ in rebus volūtariis sicut ⁊ in naturalibꝰ non est iudicādū facile quod contingit in paucioribꝰ sed quod contingit vt in pluribus Qꝫ autem intrantea religionē exeant: hoc cōtingit vt in paucioribꝰ multo enim plures de intrantibus remanent vt experimēto ꝓbatur: q̄ exeant. ¶ Ad quintum dicendū ꝙ cum dicitur. Non sunt facienda bona vt veniant mala. si ly vt teneat causaliter est omnino verum peccaret enim si quis ex intentione aliquem ad intrandū religionem induceret: vt postmodū apostataret. Si vero ly vt tenetur ꝯsecutiue: sic ab omnibus bonis esset abstinendū: quia vix sunt aliqua hūana bona ex quibus occasionaliter non possunt sequi aliqua mala. Unde dicitur Eccl'. xi. Qui obseruat ventum non seminat. ⁊ qui cōsiderat nubes nunq̄ metet. ¶ Tunc autem solum aliquod bonum esset pretermittendum ꝓpter ꝯsequens malū: quando malū cōsequēs esset multo maius q̄ bonū. ⁊ vt frequentiꝰ accideret. Dominꝰ autē non pretermisit eligere duodecim discipulos ex quibus vnus erat futurus dyabolus. vt dicit Joh. 6°. nec apostoli pretermiserunt eligere septem dyacones propter vnum Nicolaum: qui ex eis periit. Multo ḡ minꝰ religiosi debent ꝑtermittere multoꝝ salutem ꝓpter paucos qui apostatare inueniūt. ¶ Ad sextū dicēdū ꝙ illi q̄ obligati iuramēto vl' voto religionē intrāt: nō faciūt ꝯtra ꝓhibitiōeꝫ ecclesie vt ostensum est. vnde ex hoc ꝙ intrant nō efficiūt filii iehēne: ſ filii vite eterne: quaꝫ dominꝰ ꝓmittit Mat. 19. relinquētibus tpalia ꝓpter ipm: ſ ex hoc ꝙ exeunt post professionem efficiunt iehenne filii. sed hoc non ꝑiudicat

recipientibus eos: nisi eorum malis exemplis sint peruersi. vñ signãter dominus dicit. Facitis eum filium iehēne duplo q̄ vos. q̃a vt Crisostimus dicit. Maloꝝ magroꝝ prouocat⁹ exemplo fiebat peior magistris ¶ Ad septimũ dõ q̄ rõ illa sapit manicheoꝝ heresim: qui hanc rõnē ad duas erroneas ↄclusiones adducũt. Primo quidē ad hoc q̄ omnia corpora corruptibilia non sint a dõ Si enim inquiunt a deo essent non dissoluerent. Secũdo ad hoc q̄ caritas semel habita nunq̄ amittat: ita q̄ qui peccat mortaliter nunq̄ grãm habuit. Si enim inq̃ũt grãm habuisset: hoc fuisset op⁹ dei. ⁊ ita dissolutũ non fuisset. quod etiã hec ratio intendit. vt scilicet si aliquis non perseuerat in religione: q̄ ꝓpositum de intrando religionē a deo non fuerit. Est ergo sciendũ q̄ verba illa non dicunt ad ostēdēdũ q̄ illa que sunt a deo ī perpetuũ maneāt: ⁊ corrũpi non possunt. sed ad ostēdendũ infallibilitatē diuine ꝓuidētie. Non enim potest esse vt dei ꝓuidentia fallat. vnde signãter nõ dicit opus dei esse indissolubile: s consiliũ. Secũdũ ergo diuinã ꝓuidentiã quibusdã dat donũ gratie ad p̄ntem iusticiã: ⁊ tamen nõ dat eis donũ pſeuerantie. Quibusdam autem datur etiam donum perseuerantie. vt patet per Augustinũ in li. de bono pseuerãtie.

¶ Articul⁹. ij⁹.

Ad secundũ sic proceditur. Uidet q̄ illi qui obligati sunt voto vel iuramento ad intrandũ religionē non teneãt intrare. Omnis enim xp̄i actio nostra est instructio. Sed domin⁹ non imponebat homini b⁹ necessitatem sed hoc relinquebatur eoꝝ libere voluntati. vnde dicebat cuidã: vt habet Mathei. 19. Si vis ad vitã ingredi serua mandata. Et iterum Si vis perfect⁹ esse vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus Et apostol⁹ p̄ma ad Cor. 7. De virginibus autem preceptum domini non habeo. consiliũ autem do. ergo videt q̄ non ex necessitate teneat aliqui religionem intrare propter iuramentum vel votum. ¶ Preterea null⁹ potest iuramento vel voto obligari ad aliquid ī quo detrimentũ perfectionis patiat. Sed per hoc q̄ aliqui religionē intrant detrimentũ perfectionis patiunt. impediunt enim ꝓpter religionis obseruantiã a visitatione infirmoꝝ ⁊ collectione ecclesiarũ: ⁊ aliis operibus pietatis: in qua summa xp̄iane religionis ↄsistit. vt Ambrosius dicit super illud prima ad Thimotheum q̃rto. Pietas ad omnia vtilis est. Ergo illi qui iurauerunt vel vouerunt religionem intrare non tenentur. ¶ Preterea Prosper dicit in secundo de vita ↄtemplatiua. Sic abstinere vel ieiunare debem⁹ vt non nos ieiunandi vel abstinēdi necessitati subdamus. Sed illi q̄ sunt in religione ex necessitate voti vel obedientie abstinent vel ieiunant. ergo minus merentur. Nõ ergo ad religionis statum potest aliq̄s iuramento vel voto obligari

¶ Preterea ꝟtus est circa difficile ⁊ bonū. Sed difficili⁹ est bn̄ viuē ī seculo q̄ȝ in religione. ḡ magis est ꝟtuosum. Nō ḡ ad statū religiōis aliquis iuramēto aut voto obligari pōt. ¶ Pretēa ↄmunis utilitas ꝓferenda est bono ꝑuato. Sȝ ꝑ hoc ꝙ aliqui religionē intrant derogatur ↄmuni vtilitati. Si enī omnes religionē intrarent: nō essent q̄ plebiū curā agerēt: ⁊ ita populus sine rectorib⁹ remaneret. ḡ meli⁹ faciūt si nō intrāt religionē q̄ si intrent.

¶ Sȝ ↄtra est ꝙ dr̄ in ps. Uouete ⁊ reddite dn̄o deo vestro. vbi dic̄ glo. Q: vouete volūtati ↄsulit̄. sed post voti ꝓmissionē redditio ccio exigit̄. ¶ Itē eccl̄.5. dr̄. Si quid vouisti deo: ne moreris redde. displicet enī ei infidelis ⁊ stulta ꝓmissio

¶ Preterea aug. dicit in ep̄l'a ad Armariū ⁊ Paulinā. Quia iā vouisti: iā te obstrinxisti. aliud tibi facere non licet. priusq̄ esses voti re⁹ liber fuit ꝙ esses inferior. quanuis non sit gratulāda libertas: qua fit vt nō debeat̄ q̄d cū lucro reddit̄.

¶ Re° dō ꝙ dicere ꝙ illi q voto uł iuramēto sunt obligati ad intrandū religionē: nō teneant̄ intrare: est manifeste hereticū. Quicūq: .n. dicit non esse peccatū id q̄d est ↄ̄ ꝑceptū dei heretic⁹ iudicat̄: sic hereticꝰ iudicaret̄ qcūq: diceret ꝙ fornicatio simpl'r nō sit peccatū mortale. est enī ↄtra hoc ꝑceptū. Non mechaberis. vt sancti exponūt. Sūt aūt excellētiora ꝑcepta ꝑme tabule que ordināt̄ ad dilectionē dei: q̄ȝ ꝑcepta z° tabule que ordināt̄ ad dilectionē ꝓximi. vn̄ qcūq: dicit ꝙ sin̄ peccato ꝑteriri possit aliquid ꝑtinens ad ꝑcepta ꝑme tabule ē manifeste heretic⁹. Cū aūt impletio voti pertineat ad latriā: manifestū ē ꝙ qcūq: dicit votū non esse implēdū loquit̄ ↄtra ꝑmū ꝑceptū ꝑme tabule. quod est de cultu latrie soli deo exhibēdo. Qui ꝟo dicit iuramētuȝ non esse implēdū loquit̄ ↄtra z^m ꝑceptū ꝑ^e tabule. q̄d ē. Nō assumes nomē dei tui ī vanū. Un̄ manifeste est heretic⁹ qcūq: hoc dic̄: nisi forte dicat ꝙ intrare religionē sit illicitum. Iuramēta enī vel vota facta de reb⁹ illicitis nō sunt obligatoria s̄m illud Isidori. In malis ꝓmissis rescinde fidē. Sȝ h̄ iterū ē hereticū dicē: ꝙ non sit licitū intrare religionē. Est enī exp̄sse ↄtra xp̄i ↄsilia. vn̄ quicunq: dicit ꝙ ille qui est obligat⁹ voto vel iuramēto ad intrandū religionē: pōt absq: p̄ctō in seculo remanē: est manifeste h̄rtic⁹ si tn̄ in hoc pertinaciter ꝑseueret.

¶ Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ necessitas voti vel iuramēti nō excludit volūtatē vt supra dictū est. Sicut eniȝ aliqs ex lege ↄmuni obligat̄ ad seruāda dei ꝑcepta: que tn̄ voluntarie fuat vn̄ ⁊ dn̄s dicit. Si vis ad vitam īgredi serua mādata. sic ille q enī sit iuramentū vel votū obligat̄ ex quadā ꝑuata obligatione. ⁊ tamen voluntarie implet iuramentū vel votum. ita tn̄ ꝙ an̄ iuramētū vel votū licitū est ei facē vel nō facē. vn̄ ⁊ dn̄s dixit. Si vis ꝑfectus esse ⁊ Paul⁹ de ꝟgīitate ↄsiliū dat. s̄ p⁹ iuramētū uł uotū illicitū ē nō īplē.

Ad zᵐ dicendū ꝙ illa rō ꝯtinet
heresim damnatam.s. ꝙ melius sit
in seculo remanere: ⁊ opibꝰ pietatis
vacare: ꝙ̄ religionē intrare. Conti
net enim inter errores Uigilantii
ꝯtra quē Hiero. scribēs dicit. Ista
venena pfidie catholice fidei soci/
ate conat impugnare ꝟginitatem:
odisse pudicitiā: in ꝯuiuio seclariū
ꝯtra sanctoꝝ ieiunia declamare: ⁊
postmodū ꝯtra singulos articulos
a Uigilantio ꝓpositos disputās ve
nit ad istū articulū dicēs. Qz autē
asserit eos meliꝰ facere q vtūt rebꝰ
suis: ⁊ paulatim fructꝰ possessionū
paupibꝰ diuidūt: ꝙ̄ illos q possessi/
onibꝰ venūdatis semel oīa largiūt
non a me ei: s a deo rn̄debit. Si uis
esse pfectꝰ: vade ⁊ vende omnia q̄
habes: ⁊ da paupibꝰ: ⁊ veni sequer
me. Iste quez tu laudas secūdꝰ aut
tertiꝰ gradꝰ est: quē ⁊ nos recipimꝰ
dūmō sciamꝰ pma secūdis ⁊ tertiis
ꝑferēda. Et iō in li. de ecclesiasticis
dogmatibꝰ cū aliis erroribꝰ etiam
iste damnat: cū dr. Bonū est facul/
tates cum dispēsatione pauperibꝰ
erogare. meliꝰ est ꝓ intentōe sequē
di deū insimul donare: ⁊ absolutū
sollicitudine egere cū xp̄o. nec solꝰ
status religionis ꝑfert elemosinis:
quas quis facit in seculo: s etiā ꝟgi
nitati in seculo obseruate. Dicit.n.
aug. in li. de ꝟginitate. Nemo q̄tuz
puto ausus fuit uirginitatē ꝑferre
monasterio. Ad tertiū dō ꝙ idē
opus factū ex voto laudabiliꝰ ⁊ ma
gis meritoriū est ꝙ̄ si fiat sine uoto
quod ex hoc pz: quia cuz omnis actꝰ
de se tanto est magis laudabilis ⁊
meritoriꝰ: quāto ex digniori ꝟtute
ꝓcedit: sicut opus iusticie: si fiat ex
caritate laudabiliꝰ erit. Manifestū
est aūt ꝙ cum aliquis ieiunat absqꝫ
voto: facit actū ꝟtutis: qui est absti
nentia. Cum aūt ieiunat implēs uo
tum: actū abstinētie facit ex latria:
que cū ordinet nos ad deū: est no/
bilior ꝟtus ꝙ̄ abstinentia: vel que/
cunqꝫ alia virtus que ordinat nos
circa bona creata. ꝓpter qđ ⁊ aug.
dicit in li. de ꝟginitate. Qz nec ꝟgi
nitas quia virginitas eiꝰ honorat
s quia est deo dicta: quam vouet ⁊
seruat continentia pietatis. Qz ergo
Prosper dīc sic abstinē vl ieiunare
debemus: vt non nos ieiunandi ul
abstinendi necessitati sbdamꝰ: in/
telligendum est de necessitate coa
ctionis: que voluntatem excludit.
Unde sbdit. Ne iam non deuoti: s
inuiti rem voluntariam faciamus
Necessitas autem voti ⁊ iuramēti
non excludit voluntatem vt dictū
Dicendum autem est vlterius ꝙ si
illis qui ieiunant ex voto non placꝫ
secundum se ieiunium: placet tamē
sibi impletio voti. magis meretur
ceteris paribus ꝙ̄ ille ieiunans cui
placet secundum se ieiunium: quia
magis est meritorium delectari in
actu latrie ꝙ̄ in actu abstinentie.
Ad quartum dicendum ꝙ du/
plex est difficultas. Una que est ex
arduitate operis. sicut virginita/
tem seruare ⁊ huiusmodi. ⁊ talis
difficultas facit ad augmentū vir
tutis. Alia difficultas est ex impe/
dimentis ⁊ periculis imminentibꝰ
Et talis difficultas non facit ad

augmētū ꝟtutis: ſ ad diminutōez ipſius. Non enī videt̄ eſſe prudēs nec multū amare bonum virtutis qui pericula non cauet. ⁊ ta'is diſficultas ad bn̄ viuendū iminet in ſeculo remanētib⁹. ¶ Ad quintum dō ꝙ illa fuit rō Uigilantii hr̄tici vt pȝ p Hiero. qui dicit in li. cōtra Uigilantiū. Non ſunt a ſtudio ſuo monachi deterrendi: quanuis a te lingue viperee morſus ſeuiſſimos patiunt̄: quib⁹ argumētaris ⁊ dic̄. Si omnes ſe clauſerint ⁊ fuerint ī ſolitudine: quis celebrabit eccleſias quis ſeculares homines lucrifaciat quis peccātes ad virtutes poterit exhortari. Hoc enim mō ſi oēs tecū fatui ſint: ſapiens eſſe quis poterit. ⁊ ꝟginitas non erit approbāda. Si enim omnes ꝟginea fuerint: nuptie non erunt. interibit humanū gen⁹ Rara ē ꝟtus. nec a plurib⁹ appetit̄ Stult⁹ eſt ꝙ̄ hi⁹ timor cū religiōis bonū ſit tam difficile ⁊ arduū: vt pauci religionē intrēt in ꝯpatiōe multitudinis in ſeculo remanentiū ſicut ſi quis timeret haurire aquā: ne flumen deficeret.

¶ Articulus. iȝ⁹.

AD tertiū ſic ꝓcedit̄. Uidetur ꝙ illi qui ſunt ī ſeculo peccatores non ſunt ad religionē attrhēdi. Oportet enī ꝑus exercitari in opib⁹ p̄ceptoꝝ ꝙ̄ intre ad impletionē ꝯſilioꝝ: vt de minori ꝑueniat̄ ad mai⁹. Sȝ illi q ſunt peccatores in ſeculo nō ſunt exercitati in opib⁹ p̄ceptoꝝ. ꝙ̄ nō ſunt attrahendi vel recipiendi in religione: in qua opȝ ſeruari ꝯſilia. ¶ Sed ꝯtra eſt ꝙ dn̄s matheū publicanū ad ſtatū ꝑfectionis vocauit. vt hr̄ Math. 9⁰. Dn̄s aūt xp̄i actio noſtra eſt inſtructio. ꝙ̄ etiam ⁊ nos debemus peccatores qui ſunt in ſeculo ad religionē aduocare ⁊ ſuſcipere ¶ R⁰ dō vt maxime vtile eſt peccatorib⁹ vt ad religionē tranſeant Peccatorib⁹ enī duo ſūt neceſſaria ad ſalutē. Primo qdem vt de peccatis p̄teritis pn̄iam agant. 2⁰ vt de cetero a peccatis abſtineāt. Ad vtrūq aūt hoꝝ maxime operat̄ religio. Primo enim ſtat⁹ religionis eſt ſtat⁹ perfecte penitentie ita vt nulla ſatiſfactio adequari pōt pn̄ie religioſoꝝ: q ⁊ ſe ⁊ ſua totalr̄ deodant. vn̄ ꝓ nullo pctō imponi pōt homini ꝑ pn̄ia vt religionē īntroeat in ꝯmutatōez ſatiſfactiōis: quātūcūq grauis: ꝯſulit̄ religionis ingreſſus. vt patȝ. 38. q z. c. āmonere. vbi Stephan⁹ papa quēdā q vxorē interfecerat inducit vt ingrediat̄ monaſteriū: ⁊ humiliat⁹ ſb manu abbatis ꝯcta obſeruet q̄ ſibi fuerint imperata. alioqn iniūgit ei ꝟuiſſimā pn̄iam: ſi eligit in ſeculo remanere. Silr̄ etiam ad virāda peccata plurimū valet religionis ſtat⁹ Difficile.n. ē ꝙ in ſeculo ꝯmorātes a reb⁹ mūdi nō alliciant̄. ꝓpter qd Mat. 19. ſm expoſitionē Criſo. dn̄s h dic̄ eē impoſſibile: ꝙ diues qui.ſ. diuitiis inheret ꝑ amorē intret in regnū celoꝝ. ſ ꝙ diues q hȝ diuitias ītret ē valde difficile. vn̄ ⁊ eccl. 31. dr̄. Beat⁹ diues q inuent⁹ ē ſine macula. Et huiuſmodi difficultatē ſbdit dicēs. q̄s ē h ⁊ laudabim⁹ eū.

propter qđ v᷑ Greg. dič. sā̃cti viri ut ab illicitis abstineant: etiā licita ꝯtermittūt. vñ manifestū ē ꝙ non peccant: ꝫ laudādi sunt qui pecca tores ad religionē trahūt. Nam ⁊ dñs de seipso dicit. Non veni vo care iustos ꝫ peccatores ad pniam.

¶ Ad illū ḡ qđ in ꝯtrariū obr̄ dđ ꝙ illa rō ꝓcedit ⁊ ꝯtra rōnem do ctrine euāgelice: ⁊ ꝯtra rōnē pħie. Et ꝯtra doctrinā quidē euāgelicā qa ꝯsilia euangelica ad hoc danť: vt ꝑ ea homo facilꝰ salutē ꝯsequa tur. vñ statꝰ secularium periculosior esse dr̄ ꝙ̄ religionis statꝰ. Stultū ē aūt dicere ꝙ alicui qui debilior est ꝓpter peccata que ꝯmisit: nō sit ad securiorē viā fugiēdū. Est etiā ꝯr̄ doctrinā pħicā: que docet illos qui sunt ad vitia proni in ꝯtrariū de bere reflecti: sicut faciunt illi q tor tuosa lignoꝝ dirigunt.

¶ Articulꝰ. 14ꝰ.

Ad quartū sic ꝓcediť. Uide tur ꝙ aliqs absqꝫ peccato possit aliquē iuramēto astrī gē ad hoc ꝙ religionem nō intret. Qđ enī licitū est fieri licitū est iu rare. Sꝫ licitū est alicui seculari ꝙ nunꝙ̄ religionē intret. ḡ licite pōt hoc iurare. Qui ergo tali iuramēto aliquem astringit non peccat: qa ñ facit eū iurare aliqđ illicitū. ¶ Sꝫ ꝯtra. Propositū intrādi religionē a spū sancto est: vt hr̄. 19. q. 1. c. Due Sꝫ resistere instinctui spūs sā̃cti est graue peccatū: de quo Stephanus reþēdit iudeos. Act. 7. dicēs. Uos semp spūi sancto restitistis. ḡ ille q aliquē iuramēto astringit ad non intrādū religionē grauiter peccat.

¶ Rñsio dicēdū ꝙ sicut supradi ctum est in actibꝰ humanis non est aliquid simpliciter iudicandū lici tum vel illicitum ꝓpter id quo ĩ ac cidit ĩ aliquo particulari casu: sed propter id quod est vt in pluribus sicut etiam in rebus naturalibꝰ ꝯsi derať quod in pluribus est. Contin git autem in aliquo casu ꝙ absqꝫ peccato aliquis potest astringere aliquē iuramento ad hoc ꝙ religi onem non intret. puta si esset ma trimonio ligatus: ⁊ vellet absqꝫ cō sensu vxoris religionē intrare: vel in casibꝰ sĩlibꝰ. Simplr̄ aūt loquen do inducere aliquē ad iurandū ꝙ religionē non intret: graue ē pctm̄. Si enim aliquis vellet religionē in trare: ⁊ īminēt opportunitas tpis ⁊ oēs circūstātie ꝯuenirēt: grauiť peccaret qui eū ab ingressu religi onis ꝓhiberet. Unde dñs Mat. 23. ꝯminať de phariseis q nec ipsi in trabant in regnū celoꝝ: nec alios intrare sinebant. Cum autem aliqs facit aliquem iurare ꝙ religionem nō intrabit: impedit eum quantū in se est ab ingressu religionis ꝫm quodcunqꝫ tpūs ⁊ secundum quā cunqꝫ circunstantiam opportunā. quia in vniuersali includūť omnia particularia. vnde manifestum est ꝙ grauiter peccat. ¶ Ad id vero quod obr̄ in ꝯtrarium dicendum. ꝙ quāuis licitū sit ab aliquo bono opere abstinere. tamē illicitū est vl̄ sibi vel alii impedimentū apponē: quo minꝰ in illud bonum opus pro cedere possit. sicut licitū ē nō dare

elemosinam huic pauperi. illicitum
tamē est se vel aliū iuramēto astrī
gere ad hoc ꝙ alicui elemosina nō
detur. cuius ratio est: quia p̄eter/
mittere actū ꝟtutis potest aliquia
absq̧ peccato. eo ꝙ p̄cepta affirma
tiua que sunt de actib⁹ ꝟtutū non
obligāt ad semp. Sꝫ impedimētuꝫ
boni operis directe ꝟtuti ꝯtrariatˀ
⁊ ideo cadit sb̄ ꝓhibitione p̄cepti
negatiui: qđ obligat ad semp. vn̄
omnia talia iuramēta sunt illicita:
nec sunt obseruanda. ſ illi qui hoc
iurant iurādo piuri fiunt. qa iura/
mētū hoīem obligare nō pōt ꝯtra
caritatē dī ⁊ ꝓximi. vn̄ q̄uis licitū
sit alicui religionē n̄ intr̄re. illicitū
tn̄. ē impedimētū iuramēti appon̄e
sibi vel alii. Est enim ꝯtra ꝑfectiōeꝫ
vite: ⁊ ꝯtra consilium xp̄i.

d

Einde quesita sunt tria de
his que ꝯpetūt in religiōe
exn̄tib⁹. ¶ Primo vtꝝ re/
ligiosus qui nihil vꝫ habere ĩ ꝓ̄pio
vel ꝯmuni possit elemosinā facē de
his q̄ sibi ab aliis in elemosinā dātˀ.
2° vtꝝ aliquis in religione exn̄s
sciens patrē suū graui necessitate
opprimi possit exire absq̧ licentia
prelati sui: vt sb̄ueniat patri. ¶ 3°
vtrū stat⁹ religionis sit ꝑfectior q̄
stat⁹ sacerdotū ꝓchialiū ⁊ archi
dyaconorum.

¶ Articul⁹. i⁹.

Ad p̄mū sic p̄cedit. Videtˀ
ꝙ religiosi qui nihil hn̄t
in ꝓ̄pio vel ꝯmuni: n̄ pn̄t
elemosinā facere: que eis ꝓficiat. nō
enī ꝓficit elemosina facienti nisi de
bito modo fiat. Sꝫ tales religiosi n̄
pn̄t elemosinā debito modo facere
debet enim elemosina de ꝓ̄pio fieri
ſm illud Thob. 4. Si multū tibi fu
erit abundanter tribue. Si autem
modicū idipsuꝫ libēter impartire
stude. ḡ tales religiosi: q nihil suuꝫ
hn̄t nec in ꝓ̄prio nec in ꝯmuni non
possunt elemosinā facere: que eis ꝓ
ficiat. Sed si quam elemosinam de
elemosinis sibi factis faciūt eis ꝓfic̄
a quibus elemosinā p̄ceperūt. Sꝫ
ꝯtra. Inter alia opera elemosinaꝝ
largitio plurimū inuenitˀ eē fructu/
osa. Dicitˀ eniꝫ Dan. 5. Peccata tua
elemosinis redime. Si ergo religio/
si elemosinas facere non possunt q̄
eis proficiant: videtur esse peioris
ꝯditionis q̄ alii etiam in sp̄ualib⁹
bonis. ¶ R° dicendum ꝙ religiosi
quamuis ꝓ̄prium habere non pn̄t:
possunt tamen aliquaꝝ rerum dis/
pensationem habere: siue de fructi/
bus possessionū ꝯmuniū: siue etiam
de elemosinis particulariter eis col
latis. nec refert quantū ad ꝓpositū
pertinet: vtrum huiusmodi dispē/
satione habeant auctoritate sui or/
dinis: vel auctoritate alicuius sup̄i
oris prelati. His ergo quib⁹ dispē/
satio ꝯmissa est: possunt meritorie
elemosinam facere de bonis q̄ eoꝝ
dispensationi ꝯmittuntˀ: ſm ꝙ eis
ꝯmittitˀ. ⁊ hi⁹ elemosina meritoria
est ⁊ eis qui minime ministerium
exequuntˀ: ⁊ illis quorum vsib⁹ hi⁹
res deputate noscuntur. Si vero
aliquis religiosus sit cui non sit hu
iusmodi rerum dispensatio ꝯmissa
ei non licet elemosinam facere. Et
per hoc patet responsio ad obiecta.

¶ Articulus .16.

AD 2m sic pcedit. Videt q religiosus si videat pre͡m suu͡ esse in necessitate etia͡ absq plati sui licentia possit claustr exire ad subueniedu͡ pri. No͡.n. ptermittedu͡ est madatu͡ dei pter hoi͡um traditoe͡s. Vn͡ dn͡s Mat.15 otra quosda͡ dicit. Irritu͡ fecistis mandatu͡ dei pter traditoe͡s vr͡as Sz ad subueniedu͡ parentib9 homo astringit p pceptu͡ diuinu͡. Honora patre͡ tuu͡ et matre͡ tua͡. in quo gde͡ honore intellr necio͡ subuentio. g videt q no͡ obstantib9 religio͡is obseruatiis: que sunt hoi͡um statuta: debeat aliqs religiosus exire claustru͡ ad subueniedu͡ paretib9 secudu͡ pceptu͡ dei. ¶ Sed otra. Spu͡alia semper pferenda sunt carnalibus. Sz religiosi se obligauerut ad obsequiu͡ spu͡alis patris. s. dei cui magis tenemur fm illud ad hebr.12. Quanto magis obtepabim9 patri spu͡ali et viuem9. No͡ g debent dimittere sui ordinis obseruatias ut parentib9 carnalib9 ministre͡t. ¶ Rn͡o dd q aliter est dicedu͡ de illo q no͡du͡ religione͡ intrauit: et aliter d illo qui iam in religione est pfessus Ille enim qui no͡du͡ religione͡ intrauit: si videat patre͡ suu͡ in magna nccitate: cui p aliu͡ subueniri n͡ possz n͡ dz religione͡ intrare: s tenet ministrare parentib9: maxime si absq periculo peccati possit in seculo remanere. Si vo p aliu͡ possit ei9 paretib9 ministrare: potest si vult religione͡ intrare. Vn͡ Criso. exponens illd. dimitte mortuos sepelire mortuos suos. dicit. q malu͡ est abduce͡ homine͡ a spu͡alib9: et maxime cum fuerint qui ministeriu͡ paretu͡ opleant. Erant enim aliqui: qui co͡plere possent illius funeris sepulturam. Postq͡ vero aliquis est iam in religione pfessus est mortuus mundo. vnde p spu͡ale͡ morte͡ deobligat a cura impendeda parentibus: sicut etiam deobligaret p morte͡ corpale͡ et ideo no͡ peccat: nec otra pceptuz dei agit: si in claustro remaneat sb pcepto plati sui paretu͡ ministratione ptermissa. Est enim fact9 impotes ad reddedu͡ debitu͡ minister iu͡ absq ppria culpa. Debet tn͡ quatu͡ potest salua ordinis obedientia satagere vt p se vel p aliu͡ suis paretibus subueniat: si in necessitate fuerint ostituti. ¶ Ad illud vero qd in otrariu͡ obr dd q religiosus tenet ad implendu͡ id qd ad religione͡ ptinet no͡ solu͡ ex traditione humana: sed etiam ex pcepto diuino. Obligat enim ex voto emisso ad obediedu͡ platis suis. Impletio au͡t voti cadit sb pcepto diuino.

¶ Articulus .17.

AD tertiu͡ sic pcedit. Videt q psbri prochiales et archidyaconi sint maioris pfectionis q͡ religiosi. Dicit eni͡ Criso. in suo dyalogo. Si tale͡ mihi alique͡ adducas monachu͡ qualis vt scd͡m exaggeratione͡ dica͡ Helyas fuit. non tn͡ illi oparad9 est qui tradit9 populis et multoz peccata ferre co͡pulsus immobilis pseuerauit: et fortis. et paru͡ post dicit. Si quis mihi pponeret optione͡: vbi malle͡ place͡

in officio sacerdotali an in solitudi-
ne monachoꝝ: sine ꝯpatione elige-
rē illud qđ ꝑus dixi: nec cessabam
laudās ⁊ beatos ꝓnūtians eos qui
officiū eccl'ie bñ administrare po-
tuissent. ⁊ qđ laudabā tāto studio
⁊ beatū ꝓnūtiabā non vtiqꝫ defu-
gerē: si idoneū me ad hu͛ guberna-
tionē viderē. Et in sequēti. c. post-
modū dicit. Bñ inquā āmonuisti
dulcissime. Istoꝝ eni. s. secularium
nec recordari opꝫ cū de sacerdotio
sit q̄stio. Verꝫ si quia in ꝯuersatōez
multoꝝ posit͛ pōt imperturbatū illū
nitorē plene sanctitatis ⁊ ꝯtinētie
splēdorē: ⁊ alia monachoꝝ bona in-
corrupta ⁊ inconcussa seruare oīb͛
est ꝑferēd͛. Ex quib͛ omnib͛ videt
ꝙ p̄sbri ꝓchiales ⁊ archidyaconi
si bene in ministerio ecclesie viuant
sint omnib͛ etiā religiosis ꝑferendi
¶ Preterea Criso. in eodē li. dicit.
Si qs admīstrato sacerdotio illius
ꝓpositi. s. monachalia sudorea ꝯfe-
rat: tm̄ eos distare reperies: quātū
inter ꝑuatū distat ⁊ regē. ꝫ multo
maius est bñ exercere regis officiū
q̄ cuiuscūqꝫ ꝑsone ꝑuate. g̃ multo
mai͛ est ꝙ sacerdos parrochial' vl'
archidyacon͛ bñ se hēat in suo offi-
cio: q̄ religiosus ī suo. ¶ Preterea
epi sunt in statu ꝑfectiori q̄ religi-
osi. alioquin nō liceret de religione
ad epatū trāsire. Sꝫ p̄sbri ꝓchia-
les ⁊ archidyaconi similiorea sūt epis
q̄ religiosi. quia sicut ep̄s hꝫ curam
aīaꝝ in suo epatu: ita presbr in sua
ꝓchia: ⁊ archidyacon͛ in suo ar-
chidyaconā. g̃ archidyaconi ⁊ ple-
bani sunt magis in statu ꝑfectiōis

q̄ religiosi. ¶ Preterea bonū publi-
cū ꝑferēdū est bono ꝑuato: ⁊ vita
actiua est magis fructuosa q̄ ꝯtem-
platiua: nullūqꝫ sacrificiū ē deo ac-
ceptius q̄ꝫ zelus aīaꝝ. Sꝫ archidya-
coni ⁊ plebani intendūt vtilitati
ꝯmuni multitudinis zelo salutis
aīaꝝ in actiua vita fructificātes. g̃
ꝑferendi sunt religiosis: qui saluti
ꝓprie student: in vita ꝯtemplatiua
deo seruientes. ¶ Preterea cui am-
plius a deo ꝯmissum est magis me-
ret: si bñ administret. Sꝫ sacerdoti
vel archidyacono ampli͛ cōmissuꝫ
videt: quia plus ab eo requiret in
iudicio. g̃ bñ administrādo ampli͛
meret. ¶ Sꝫ ꝯtra ē qđ dr̄. 19. q. i. c.
Due. Si quis in eccl'ia sua ab epo
populū retinet ⁊ seculr̄ viuit: si af-
flatus spū sancto in aliquo mona-
sterio vel regulari canonice salua-
re se voluerit: quia lege ꝑuata du-
cit: nulla rō exigit ut publica ꝯstri-
gat. Sed lex ꝑuata que est lex spūs
sancti vt ibidē ꝫdicit: nunq̄ꝫ ducit
hoīez ꝺ statu magis ꝑfecto ad statū
min͛ ꝑfectū. ꝫ fac hoīem ascēsiones
in corde suo disponē. vt in p̄s. dr̄. g̃
status religiosoꝝ est ꝑfectior q̄ sta-
tus plebanoꝝ. ¶ Rx° dicēdū ꝙ ꝑfe-
ctio spūalis uite ex caritate ꝑesāda
ē: qua qui caret spūalr̄ nihil est. vt
dr̄. i. ad Cor. 13. Ab eius aūt ꝑfectiōe
simplr̄ aliquis dr̄ esse ꝑfect͛. Vñ dr̄
ad Col'. 3°. Sup oīa caritatē hr̄e q̄ ē
vinculū ꝑfectōis. Amor autēꝫ vim
trāsformatiuā habꝫ: qua amans in
amatū quodāmodo trāsfert. vnde
Dio. 4. c. de diuinis no. Est autem
extasim faciens diuinus amor. non

finẽs sui ipoꝝ amãtes esse:ꝟ amato
rũ. Quia ğ totũ ⁊ pfectũ est idem
vt dr̃ in.3.phi.ille pfecte caritatem
h3 qui totalr̃ in deũ p amorẽ trans
formatᷣ: se ipm̃ ⁊ sua omnino post-
ponẽs ꝑpter deũ. Uñ aug⁹. dic.14.
de ci.dei.ꝙ sicut ciuitatẽ babilonis
facit amor sui vsq3 ad ɔtẽptũ dei
ita ciuitatẽ dei facit amor dei vsq3
ad ɔtẽptum sui. Et in li.83.q.ꝙ pfe
ctio caritatis est nulla cupiditas.
Grego.etiã sup Ezech.dicit. Q cũ
quis aliquid suũ deo vouet ⁊ ali-
quid non vouet sacrificiũ est. Cum
ꝟo omne quod h3. omne qδ viuit.
omne qδ sapit oĩpotẽti deo vouet
holocaustũ est: qδ latina lingua dr̃
totũ incensum. Cuiuscũq3 ğ mẽs sic
est effecta interi⁹: vt se ipsũ ⁊ oĩa
sua ɔtemnat ꝑpter deum ꝟm illud
apl̃i ad phil.3. Que mihi aliqñ fue-
runt lucra: arbitrat⁹ sũ vt stercora
vt xp̃m lucrifaciã, iste perfect⁹ est:
siue sit religiosus siue secularis: siue
cleric⁹: siue layc⁹ etiã mr̃imonio iũ-
ctus. Abraã enim mr̃imonio iunctus
erat ⁊ diues. cui dñs dicit Gñ.17°.
Ambula coram me ⁊ esto pfect⁹. ⁊
eccl.31.dr̃. Beat⁹ diues qui inuent⁹
est sine macula: ⁊ post auꝝ nõ abiit
Et post pauca ſb̃dit. Qui pbatus
est in illo ⁊ pfect⁹ inuent⁹ est. Sed
aduertẽdũ ꝙ aliud est esse pfectũ
⁊ aliud eẽ in statu pfectionis. Sũt
enim aliqui in statu pfectionis q nõ
dũ sunt pfecti: ꝟ interdũ etiã pecca
tores. Sunt etiã aliq pfecti qui in
statu pfectionis nõ sunt. Et quãuis
status multa significet. ⁊ rectitudi
nem ⁊ firmitatẽ. ⁊ si qua sunt alia

bi⁹. tñ cũ dicim⁹ aliquos esse ĩ statu
pfectionis: accipitᷣ status p ɔditiõe
ꝟm ꝙ libertas vel seruit⁹ dr̃ status
prout ɔsueuit dici ꝙ error persone
aut ɔditiõis vel stat⁹ impedit ma
trimoniũ. non autem error fortune
aut qualitatis. ⁊ hoc mõ accipitur
stat⁹. 2.q.6. Si qñ in causa capitali
vel causa stat⁹ interpellatũ fuerit:
nõ p exploratores. i. pcuratores: ꝟ p
se ipos est agendũ. Sic ğ accipiẽdo
statum: illi ꝓprie in statu pfectionis
esse dicũtᷣ: qui se seruituti ſbiiciũt
ad opa pfectõis ĩplẽda. Manifestũ
est aũt ꝙ seruit⁹ libertati opponitᷣ
Libertas autẽ faciẽdi quodlibet p
uotũ tollitᷣ: quia volũtatis ẽ vouẽ
necessitatis est reddere vt sup̃ di-
ctũ est. Uñ qui se ad aliquid voto
obligat: inquãtũ nccitati se ſbiicit:
quodãmõ ɔstituit se seruũ liberta-
te se puans. Siquidem ğ aliquis se
voto obliget ad aliqδ particulare
opus implẽdũ: ɔstituit se quodam
mõ seruũ: nõ simplr̃ ꝟ ꝟm quid. re
spectu. s. illi⁹ ad qδ se obligauit. Si
ꝟo simplr̃ p votũ totã vitã suã de-
dicet deo ad implẽda ea que sunt
opa pfectionis: ꝑpter deũ simplr̃ se
ipm̃ seruũ ɔstituit. ⁊ p hoc ponitᷣ in
statu pfectionis. vñ ⁊ totum se deo
vouendo: holocaustũ offerre dr̃. vt
Greg. dicit. Hoc aũt mõ obligãt to
tam vitã suã ad ea que sunt pfecti
onis epi in sua ɔsecratione pfessio
nẽ quãdã faciẽtes: qua obligantᷣ ad
curã gregis suscepti. ꝟm illud. 1. ad
Thi. vltimo. Bonũ certamen fidei
apprehendere vitã eternã: in qua
vocat⁹ es ⁊ ɔfessus bonã ɔfessionẽ

corā multis testib⁹ vel in ordinati
one vel in pdicatione. vt glo. dicit.
religiosi etiā in sua pfessione totā
vitā suā obligāt deo ad ea q̄ sunt
perfectionis. vnde ꝛ vterq̄ serui
dicuntur. Dicit enim. 2. ad cor. 4°.
Non enī pdicam⁹ nosmetipos: sed
ihm xpm. nos aūt seruos vr̄os ppt
Jhm: qd ptinet ad epos. religiosi
etiā serui vel famuli noiant. vt dic
Dio⁹. 6. c. eccle. ierar. Et iō tā religi
osi q̄ epi sunt in statu pfectiōis. vn̄
ꝛ vtrisq̄ in assumptōe hi⁹ stat⁹ so
lēnis bndictio adhibet. vt patet p
Dio. 6. ꝛ. 5. c. eccl. ier. Archidyaconi
antē vel plebani nō obligāt voto
totā vitā suā ad id qd cura gregis
regrit, vn̄ nec in eoꝝ institutione
aliqua eis benedictio adhibet: que
exhibet monachis pp̄ter pfectionē
assumptā. vt dr̄. 6. c. eccle. ier. Et iō
ex h q̄ cōmittit eis cura parrochie
vel archid: cōstituūt quidē in aliq̄
officio. non aūt assumūt ad statū
pfectionis. alioquin essent apostate
dimittēdo parrochias ꝛ p̄bendas
sine cura in ecclesiis cathedralibus
accipiēdo. Null⁹ enī a statu pfectio
nis discedere pōt: nisi mortalr̄ pec
cando ꝛ apostatādo. Et inde est q̄
Dio. in eccle. ier. pfectionē attribuit
solis epis quasi pfectorib⁹: ꝛ mona
chis quasi pfectis. illuiatōez vo at
tribuit p̄sbris tāq̄ illuiatorib⁹ per
sacroꝝ admīstratōez: ꝛ sacro pplo
tāq̄ illuiandis. purgatiōez vo dya
conib⁹ tanq̄ purgatorib⁹: ꝛ ordini
imūdoꝝ tāq̄ purgādis. ¶ Ad p̄m
ḡ dō q̄ ad oēs illas Criso. auctorita
tes b̄r rn̄deri posset. q̄ non loquit

de sacerdote prochiali: s de epo q
anthonomatice sacerdos dr̄: q̄si sum⁹
sacerdos. ꝛ hic mod⁹ loquēdi ē plu
rimū cōsuet⁹ vt sacerdotes epi no
minēt. Et hec rn̄sio videt cōgruē
s̄m intētōez opis: in quo Crisostim⁹
Basilium cōsolat de sua pmotione.
vterq̄ enī erat in epm elect⁹. vt tn̄
pticularit ad singula rn̄deam⁹.
Ad p̄mū ḡ dō q̄ si qs cōsidēt v̄borū
circūstātiā nihil ad ppositū faciūt
p̄mittit enī si illi qui in secretis ha
bitant multoꝝ sermonib⁹ nō monē
tur digna quidē laude est patiā. s̄
tn̄ idoneū argumētū v̄e artis. cū v̄o
fuerit in mediis fluctib⁹: ꝛ de tēpe
state nauē liberare potuerit: tunc
merito testimoniū pfecti guberna
toris ab oīb⁹ pmeret. ꝛ tūc cōcludit
Jta ḡ ꝛ nūc mihi si talē aliquē ad
ducas monachū: qualē vt s̄m exag
geratōez dicā Helyas fuit. tn̄ qua
diu sol⁹ ē: si nō pturbat: neq̄ graui
ter peccat: q̄ppe q nō h̄z q̄b⁹ stimu
let atq̄ exaspet: n̄ tn̄ illi cōpandus
est: q tradit⁹ pplis ꝛ multoꝝ pctā
ferre cōpulsus īmobilis pseuerat ꝛ
fortis. q̄a sicut in trāquillitate: ita ī
tēpestate gubernauit semetipz. vbi
manifestū ē q̄ nō cōpat statū statui
s impeccabilitatē impeccabilitati.
Qz enī monach⁹ in claustro hītans
non peccet: nō est ita euidēs argu
mētū v̄tutis: sicut si p̄sbr vel epus
vl' q̄cūq̄ rector ppl'i ī mediis ptur
batoib⁹ abstinet a pctō: sic nō ē ar
gumētū tāte industrie si guberna
tor absq̄ periculo nauiget in mari
trāq̄llo: ac si nauigaret in mari tē
pestuoso. ꝛ tn̄ ad industriā naute

ptinet vt mare tēpestuosū deuitet
Sic ḡ ex pmissis v̄ba nil aliō ondi
pōt nisi q piculosior est stat⁹ hn̄tis
curā aiaꝝ q̄ monachi: ⁊ in maiori
piculo inocentē se seruare: maioris
v̄tutis ē argumētū. vn̄ maior v̄tus
req̄rit ad hoc q aliqs ɔseruet se a
p̄ctō imunē inter pplos q̄ in religi
one. s maioris v̄tutis est vitare pe
ricula religionē intrādo: q̄ pericl'a
nō vitare. Quāto enī aliqs magis
amat suā salutē: tāto magis euitat
sue salutis picula. Et p h̄ etiā patz
r̄nsio ad 2m. Non enī dic̄ q mallet
esse in officio sacerdotali: q̄ in soli
tudine monachoꝝ. s q mallet pla
cere in hoc q̄ in illo. Quilz enī sapi
ens magis vellet hēre tātā v̄tutez
p quā posset etiā inter picula secu
rus existē: q̄ talē v̄tutez qua posset
ex picula saluari. s qa psūptuosū ē
vt aliqs talē v̄tutē se hēre psumat
p quā possit etiā inter picula eē tu
tus: v̄tuosi⁹ est q se ex picula ponat
Un̄ ipse s̄bdit. Qō laudabā tanto
studio ⁊ bonū pnūciabā. s. officiuz
admistratōis eccl'iastice: non vtiqz
defugerē: si idoneū ad ei⁹ guberna
tionē me viderē. Prudēter ḡ refu
giebat: qa tātā v̄tutē p quā idone⁹
eēt: n̄ sibi supbe ascribebat. Et sil'r
r̄nsio pz ad 3m. Si qa enī ī ɔuersati
one multoꝝ posit⁹ pōr ī prurbatuz
illū nitorē plene sanctitatis ⁊ ɔti
nētie splēdorē ⁊ alia monachorum
bona incorrupta ⁊ incōcussa s̄uare
oīb⁹ pferēd⁹ est. Maioris enim v̄tu
tis indiciū est vt puritatē pfectam
aliqs ɔseruet etiā inter picula pu
ritatis: q̄ si cā ex pericula ɔseruarz
Sz tn̄ paꝝ amare puritatē suā ɔui
cit: q puritatis pericula nō euitat:
inter que difficillimū ē ⁊ rarissimū
oīmodā puritatē seruare: sicut ma
xima puritas fuit beate Agnetis: q̄
etiā in lupanari posita v̄ginalē pu
ritatē seruauit. ⁊ tn̄ qa puritatis
amatrix erat: n ūq̄ in lupanari hāc
suā v̄tutē ondere elegissz. s quāto
magis purā mētē hēbat: tanto ma
gis lupanar pp̄ria uoluntate elegissz
⁊ sil'e ē in omnib⁹ talib⁹. Ad 4m
dō q auctoritas illa non ptinet ad
pfectionē vite. s ad differētiam di
gnitatis. Sic enī p̄lat⁹ distat a rege
sicut nō hn̄s p̄lationē ab hn̄te. hoc
aūt in qōne nō v̄tit an sit maior di
gnitate p̄lationis gcūqz hn̄s curaz
aiaꝝ religioso curā aiaꝝ nō hn̄te.
Ad 5m dō q alia rō est de epis
⁊ plebanis. Nā epi principalē ppl'i
curā hn̄t. plebani aūt ⁊ archidya
coni sunt s̄bministratores ⁊ coadiu
tores eoꝝ. Un̄ dr̄. 16. q. i. Omnibus
p̄sb̄ris ⁊ dyaconib⁹ ⁊ reliqs cl'icis
attēdēdū est: vt nihil absqz epi p
pui licētia agant. non vtiqz missas
sine suo iussu quisq̄ p̄sb̄roꝝ in sua
prochia agat. nō baptizet: nec qcq̄
absqz ei⁹ pmissu faciet. ⁊. i. ad Cor.
12. dr̄ in glo. q opitulatiōes sunt q
maiorib⁹ fuerūt op⁹: vt Tyt⁹ apl'o:
vl' archiep̄m epis. gubernatōes v̄o
sunt minoꝝ psonaꝝ gubernatiōes
vt sunt p̄sb̄ri. vn̄ si quis recte ɔside
ret hoc mō in regimine eccl'ie ɔpa
rāt archidyaconi ⁊ plebani ad epz
sicut in regimine tpali prepositi ⁊
balliui ad regē. ⁊ ideo sic̄ rex coro
natur ⁊ inungitur in regno. non

autē prepositi vel baliui. ita etiam
ep̄s in eccl'ia: nō aūt archidyaconi
vel plebani. ⁊ ꝓpter hoc ep̄at⁹ est
ordo in ꝯparatione ad corpus mi/
sticū. non aūt plebanat⁹ vel archi/
dyaconat⁹: ſ officium tantū. Ep̄is
ḡ sil'es sūt archidyaconi ⁊ plebani
sicut coadiutores ⁊ ministri. ſ reli/
giosi sunt ep̄is similes ī ꝑpetua obli
gatione: que facit statū ꝑfectionis.
¶ Ad sextū dō. ꝙ aliqua duo opa
vel in bono vel in malo p̄n̄t multi
pliciter adinuicē ꝯparari. vno mō
ſm suum genus sicut dicimus con
tinentiam virginalem ꝑeminere ī
bono ꝯtinētie viduali. in malo ꝟo
homicidiū furto. ⁊ hoc modo vita
actiua est fructuosior q̄ ꝯtēplatiua.
ſ ꝯtemplatiua merito maior est q̄
actiua. vt Grego. dicit in. 7⁹. moral'.
Zelus etiā animaꝝ ē sacrificiū deo
acceptissimū: si tn̄ ordinate fiat. vt
.s. p̄mo homo hēat curā salutis sue
⁊ postmodū alioꝝ. alioqn̄ nihil ꝓ
dest homini: si vniuersum mūdum
lucret̄. anime ꝟo sue detrimētū pa
tiat̄. ut dr̄ Mat. 16. Alio mō potest
opus operi ꝯparari in bono vel in
malo: non ſm se ſ in ordine ad aliū
actum: sicut abstinentia prefert̄ in
bono sumptioni cibi. tamē assūmē
cibum cum aliquo ꝓpter caritatem
ꝑfert̄ abstinentie. ⁊ in malo adul/
teriū prefert̄ furto. tamē furari gla
diū ad occidēdū est graui⁹ q̄ adul
teriū. Tertio ꝑfertur opus operi in
bono vel malo ex volūtate faciētis
Qd enim promptiori volūtate fit
meli⁹ vel pei⁹ indicat̄. Si ḡ ꝯpem⁹
opa plebani vel archidyaconi ope
rib⁹ religiosoꝝ tertio modo ꝯpara
tionis: vel ſm promptitudinē vo/
lūtatis: tunc incertū iudiciū est: q2
ille qui ex feruētiori caritate opat̄:
opa magis meritoria h3. Si ꝟo ꝯpa
rent̄ secūda ꝯparatione ꝑ ordinem
ad aliquod aliud opus: sic opera re
ligiosi sunt incompabil'r eminentia
opib⁹ archidyaconi vel plebani. ea
enim que religiosi agunt ad illā ra
dicē referūt̄ qua totā vitā suā deo
deuouerūt. vn̄ non est pensandum
qd faciant: ſ magis ꝙ ad quelibet
facienda se deuouerūt. ⁊ sic quodā/
modo ꝯparant̄ ad eos qui aliquod
singulare bonū opus faciunt: sicut
infinitum ad finitū. Qui enim dat
se alicui ad faciendū omnia que iu/
bet in infinitū: magis se dat ei q̄
ille qui dat se ei ad aliquod op⁹ fa/
ciendū. Unde supposito ꝙ religio/
sus ſm exigentiā sue religionis fa/
ciat aliqd opus quod sit paruū ſm
se: ſ tamē recipit magnā intētione3
ex ordine ad p̄mā obligatiōe3: qua
se totū deo dedit. Si ꝟo ꝯparētur
ipsa opera ſm se ſm p̄muum modu3
ꝯparationis: sic aliqua particularia
opera que plebani faciunt vel ar/
chidyaconi sunt maiora aliquibus
particularib⁹ operib⁹: que religiosi
faciunt. sicut mai⁹ est intendere sa
luti animaꝝ q̄ ieiunare: vel silētiū
tenere: vel aliqua hi⁹. Si tamē oīa
omnibus comparēt̄: multo maiora
sunt opera religiosoꝝ. Etsi enim ꝓ/
curare salutem aliorum sit mai⁹ q̄
intendere sibi soli loquēdo in gn̄e.
tamē non quocūq3 modo intēdere
saluti alioꝝ prefert̄ ei qd est q̄cūq3

modo intendere sue saluti. Si enim aliquis totaliter et pfecte intendit sue saluti: multo maius est quam si aliquis multa particularia opa agat ad salutem alioꝝ: si saluti ꝓprie et si sufficienter: non tñ pfecte intẽdat. ¶ Ad 7ᵐ dõ. quod bene administrare aliquid est plus et min⁹. vñ si illius cui plus omissum est: tanto sit melior administratio: quanto maius ẽ qđ ei omittit: absq; dubitatiõe pl⁹ meret. Si ƀo ille cui min⁹ omittit multo plus facit: quam ille cui mai⁹ cõmittit: etiã si bñ faciat: tñ ali⁹ pl⁹ meret. quod etiam in reb⁹ hũanis apparet. qui min⁹ bñficiũ pcipit: si plus serviat: magis dꝫ esse accept⁹. Quãuis aũt habenti curã aĩaꝝ sit plus omissum quantũ ad dignitatem: quia tamen religiosus maiora opera facit: ut dictũ ẽ: magis mẽt.

Deinde quesitũ est de his q̃ pertinẽt ad laycos. Et p⁹ de matrimonio. utrũ. s. mulier que post votũ ɔtinẽtie emissum ɔtraxit matrimoniũ in facie ecclie possit absq; peccato viro suo carnalr ɔmisceri. ¶ 2⁹ de usura. utrũ aliquis possit licite retinere illud: quod acquirit licitis mercimoniis de pecunia usuraria.

¶ Articulus. i⁹.

Ad pmũ sic pcedit. Videt quod mulier que post votum ɔtinentie emissum in facie ecclesie: cõtraxit cũ aliquo possit ei postmodũ absq; pc̃ĩo carnalr ɔmisceri. Quod enim fit auctoritate ecclesie caret peccato: cum fiat auctoritate xpi sm illud apli. 2. ad cor. 2. Nã et ego qđ donaui si qd donaui ꝓpter vos in persona xpi. Sꝫ pdcã mulier ex hoc ipso quod in facie ecclie ɔtraxit matrimoniũ auctoritate ecclesie: potestatẽ accepit ad mrĩmoniĩ actũ: qui est carnalis copula. ergo nõ peccat si viro suo carnaliter cõmisceat. ¶ Sed ɔtra. Votũ ɔtinẽtie est excellentius quam votũ abstinẽtie: quia non est digna ponderatio cõtinentis anime. ut dicit Eccle. 26. Sed qui facit ɔtra votũ abstinẽtie peccat mortaliter. puta si aliqs frãgeret ieiuniũ sexte ferie qui semp se in sexta feria ieiunaturũ vouisꝫ: ergo multo magis semp peccat mortaliter persona que contra votũ ɔtinentie emissum alteri psone carnaliter ɔmiscet. ¶ R⁹ dicendũ. quod uotũ cõtinentie est duplex. simplex. s. et solẽne. Solẽne aũt votũ ɔtinẽtie impedit matrimoniũ ɔtrahẽdũ: et dirimit iam ɔtractum. i. facit ut nõ sit matrimoniũ quod ɔtrahit post votum solẽne. Unde matrmonium post votum solẽne non excusatur a peccato: etiam si quis matrimoniũ in facie ecclesie de facto ɔtrahat et carnali copula utatur. Uotum ƀo simplex impedit quidem matrimoniũ contrahendũ: sed non dirimit iam contractũ. Non enim facit quod matrimonium sequens sit nullum. sed solum quod matrimoniũ contrahens mortaliter peccat. Matrimonio autem existẽte mulier non habet sui corporis potestatem s virum. et similiter econuerso. nullus autem potest alteri denegare quod eius ẽ et ideo mulier matrimonio cõiũcta

etiam si simplex votū p̄cesserit non
potest denegare viro sui corporis
vsum: p̄cipue postq̄ʒ fuerit matri/
moniū p carnalē copulā ɔsūmatuʒ.
nemo aūt faciēs quod debʒ peccat.
Unde ɔmuniter ab omnibꝫ dicit
q̄ mulier que post uotū simplex ɔti
nētie mr̄imoniū ɔtractū carnali co
pula ɔsūmauit:iam nō peccat red/
dendo debitū viro. s an peccet exi
gendo debitū dubiū videt qbꝫdā
dicentibus q̄ etiam absq̄ʒ peccato
exigē potest: ne intolerabile sit sibi
matrimonii onꝫ. s veriꝫ dici videt
q̄ non peccat reddendo:quia hͦ ne
cessitatis est: peccat aūt exigendo:
quia hoc est voluntatis: qua tenet
astricta p obligationē p̄cedēt uoti
Huius aūt diuersitatis rō est quia
votū solēne hʒ pmissionē cū quadā
traditione. vn̄ uotū ɔtinentie non
solēnizatur nisi per susceptionē or/
dinis sacri:per quem homo actualr̄
diuino cultui mancipat: vel per p/
fessionē ad certā regulā ⁊ suscepti/
onē habitꝫ pfessoꝝ: quia sic etiā hō
actualr̄ mancipat ad seruiēdū deo
in religione. Uotū autē simplex hʒ
promissionē sine traditione:mani/
festū est q̄ postq̄ aliquis reʒ q̄ erat
sue ptātis alicui nō solū pmittit: s
etiā tradit:nō pōt eā vlteriꝫ alteri
dare. puta equū vel vestē. ⁊ sil'ia.
etiā si postmodū alteri donare vo/
luerit:secūda datio non valet. Un̄
postq̄ aliqs p votū solēne ɔtinētie
corpꝫ suū deo nō solū pmisit s etiā
tradidit ad celibē vitā agendam
non pōt illud vlteriꝫ ɔiugi dare:ut
sic ex necessitate reddere debitum
teneat. Qui do pmittit aliqd ali/
cui:nōdū tn̄ tradit illud: si postmo
dū alteri actualr̄ illud tradat:licet
pmissionis fidē frangat:tn̄ secūda
datio valet. ita q̄ ille cui dat pōt
re data vti vt vult. Sic g̃ psona q̄
per simplex votū deo corpꝫ suū pmi
sit celibē vitā ducēdā: si postmodū
corporis sui ptātem tradat cōiugi
actualiter per matrimoniū ɔsūma/
tū. peccat quidē frangēs fidē voti.
tn̄ donatio tenet. ⁊ ɔiūx hʒ in eius
corpe ptātē. vn̄ non peccat debitū
reddēs. vn̄ opʒ ad utrūq̄ʒ r̄ndē.
Ad pmū g̃ dō q̄ mulier que emisit
votū ɔtinētie ɔtrahēs in facie ec/
clesie nō accipit ab ecclia auctorita
tē vt carnali copula vtat:qa si ec/
clesie ɔstarʒ de voto emisso mr̄imo
niū inhibēt. Si aūt sciret ⁊ dispen
saret in voto simplici ɔtinentie au
ctoritate aplica:post dispēsationē n̄
peccaret mulier neq̄ʒ exigēdo:neq̄ʒ
reddendo debitū. ¶Ad zm̄ qd est
in ɔtrariū dō q̄ eadem rō est ⁊ in
voto ɔtinētie ⁊ in voto abstinētie
Sicut enī psona q̄ pꝫ votū simplex
ɔtinētie emissuʒ sui ipsiꝫ ptātē ɔiu/
gi tradit: absq̄ʒ peccato carnali co/
pula vtit debitū reddēs. ita si post
votū abstinētie sui ipsiꝫ potestateʒ
alteri t̄dit religionē intrādo absq̄ʒ
pctō pōt ieiuniū soluē s̄m obedien/
tiā p̄lati ⁊ obs̄uātiā religiōis:p qd
votū solēnizatū ab aliis votis absol
uit. ¶Articulꝫ. 19ꝫ.

Ad zm̄ sic pcedit. Uidet q̄
qcq̄d aliqs de pecūia usu/
raria lucratꝫ fuerit reddē
teneat. Dic enī aplus ad Ro. xi. Si

radix fācta ꝛ rami.ḡ eiꝰ.ſi radix infecta ꝛ rami.S; radix hꝰ lucri ē infecta ꝛ vſaria.ḡ totū ē īfectū ꝛ uſariū.Nō ḡ pōt licite hiꝰ lucrū retinē ¶S; ɔᷓ.qꝫ pōt licite tenē id qḋ legitime acq̄ſiuit. ſ id qḋ acq̄rit de pecunia vſaria inēdū legitime acq̄rit.ḡ licite pōt retineri. ¶Reᷤ dḋ ꝙ hꝰ q̄ōnis v̄itas poterit apparē: ſi ɔſidēt̄rō q̄re vſurā accipe ſit pc̄tm̄ nō.n.ē pc̄tm̄ ſolū qa ē phibitū:ſ qa ē ɔᷓ rōnē nālē:vt etiā phs dic ī p. polit.Ad cꝰ euidētiā ɔſiderādū ꝙ rez ī vſū hoīs veniētiū q̄dā ſūt q̄rū vſus ñ ē ipſiꝰrei ɔſūptio.ꝛ ſi ɔtīgat rē deteriorari vl ɔſumi p vſū h̄ ē p accñs:ſic domus.veſtis.liber equꝰ ꝛ hiꝰ.ñ.n.vti libro ē delē ipm̄: neq; vti domo ē deſtruē ipaz; ꝛ in talibꝰ aliḋ ē dare vſū rei:ꝛ aliḋ eſt dare ſbaz rei. ꝛ ꝓpē h̄ qñ p accōmodatōez vſus tal' rei alt̄i ɔcedit:nō ꝓpter h̄ dñiū rei tñſfert.ꝛ ꝓpter h̄ etiā pōt vēdi vſus rei dñio rei remanēte apḋ dñm: ſic pꝫ ī ɔductiōe ꝛ locatōe:q ſūt ɔt̄cꝰ liciti.Quedā v̄o res ſūt q̄ꝝ vſus nihil ē aliud ꝙ ɔſūptio ipaꝝ reꝝ ſic pecunia q̄ vtimur expēdēdo. vinū q̄ vtimur bibēdo.ꝛ ſic ḋ aliis hiꝰ:ī qbꝰ vti re nihil ē aliud ꝙ ɔſumē ipaz. ꝛ ideo in talibꝰ qñ ɔcedit vſus rei p mutuū tñſfert etiā rei dñiū. qa ḡ vſus rei ñ ē ſepabilis ab ipa re:qcūꝙ vēdit vſū taliū rerū retinēdo ſibi obligatōez ad ſortē reddēdā:manifeſtū ē ꝙ idē vēdit bis:qḋ ē ɔᷓ nālē iuſticiā.ꝛ iḋ exigē vſaz ē ſᷓ ſe iniuſtū. Tenet ḡ aliq̄s id qḋ accipit vltra ſortē reſtituē.qa iniuſte accepit. ꝛ p ɔñs damna ꝛ intereſſe. ſ cū ipſiꝰ pecunie vſario non ſit aliꝰ vſus ꝙ ipa eiꝰ ſba rōne iam dicta:pꝫ ɔtᷓ ꝙ ex quo pecuniā vſariā reddit de vſu pecunie nihil reddē tenet̄.tenerēt aūt reddē aliq̄s id qḋ lucratus eēt de domo aliena vl de equo vel aliquo hiꝰ: etiam poſtꝙ res hiꝰ reddidiſſꝫ:qa in talibꝰ appcia t̄ res ꝛ vſus rei. ¶Ad illud ḡ qḋ in ɔtᷓriū obᷤ dḋ ꝙ pecunia vſaria nō ſe hꝫ p modū radicis ad lucrū qḋ de ea fit:ſ ſolū p modū materie.radix enim aliqualr hꝫ v̄tutē cauſe actiē inquantū miniſtrat alimentū toti plante.vñ in humanis actibꝰ voluntas ꝛ intentio ɔparāt radici:que ſi pu̇erſa fuerit opus erit pu̇erſū. nō aūt hoc eſt neccīū in eo qḋ eſt mālē. Pōt.n.aliq̄s interdū malo bñ vti.

D

Einde q̄ſitū ē de his q̄ ptinēt coīter ad oēs hoīes.ꝛ pmo quātū ad aīam. ¶zᵒ quātū ad corpꝰ. ¶3ᵒ quātū ad actū hoīs. ¶Circa aīaz queſita ſūt tria ¶Primo quātū ad ſbaz eiꝰ.vtrum ſit ɔpoſita ex mā ꝛ forma. ¶zᵒ q̄tū ad cognitōez eiꝰ. ¶3ᵒ q̄tū ad penā ipſius.

¶Articulꝰ.zoꝰ.

A

D pᵐ ſic pcedit.Uidet̄ ꝙ aīa ɔpoſita ex mā ꝛ forma Intellectꝰ.n.hūanꝰ ɔpat̄ ad ſbas intellectuales ſupiores p receſſū ſimplicitatī. ſ oē qḋ recedit a ſimplicitate īcidit ī aliq̄ ɔpōnē.pᵈ aūt ɔpoſitō ē ex mā ꝛ forma.ḡ aīa hūana ē ɔpoſita ex mā ꝛ forma. ¶S; ɔᷓ eſt qḋ phs dicit in.3.de aīa. ꝙ ſpēs rerū māliū put ſunt in ipſis rebꝰ nō ſūt

ĩtelligibiles actu. quia sunt ĩ mãtia ſ; put sunt in anima intellectiua humana sunt intelligibiles actu. g̃ nõ sunt in materia. Nõ g̃ aĩa humana est ꝯposita ex materia ⁊ forma.

Rõ võ ꝙ si mã dicat̃ omne illõ qõ est in potentia quocũqꝫ modo ⁊ forma dicat̃ oĩs act⁹: necesse est ponẽ ꝙ aĩa humana ⁊ quelꝫ sba creata sit composita ex materia ⁊ forma. Omnis enim sbã creata est ꝯposita ex potẽtia ⁊ actu. Manifestũ est.n. ꝙ solus de⁹ est suum esse quasi eẽntialiter exñs. inquãtũ.s. suũ esse est eius sba. qõ de nullo alio dici põt. Esse enim sbsistẽs non põt esse nisi vnũ: sicut nec albedo sbsistens non põt esse nisi vnũ. Opꝫ g̃ ꝙ quelibet alia res sit ens participatiue: ita ꝙ aliud sit in eo sba pticipans esse: ⁊ aliud ipm esse participatuꝫ. ¶ Oẽ autẽ participans se hꝫ ad pticipatũ sicut potẽtia ad actũ. vñ sba cuiuslꝫ rei create se hꝫ ad suũ esse sicut potentia ad actũ. Sic g̃ omnis sba creata composita est ex potẽtia ⁊ actu .i. ex eo qõ est ⁊ esse: vt Boeci⁹ dicĩ in li. de ebdo. sicut album cõponit̃ ex eo qõ est albuꝫ ⁊ albedine. Si võ materia ꝓprie accipiat̃ ꝓ illo quod est potẽtia tm̃: sic impossibile est ꝙ anima humana sit composita ex mã ⁊ forma. ⁊ hoc potest manifestari dupliciter. Primo quidem ex eo ꝙ est intellectualis sba. manifestũ est enim ꝙ intellect⁹ in actu est intellectum in actu. Intellectũ aũt in actu est aliquid inquãtũ est ĩmateriale. Est enim aliqd pfecte cognoscibile inquantũ est actu: non aũt inquãtũ est in potẽtia. ut dr̃ in .9. metha. vñ cum materia sit ens in potẽtia: forma in materia existens non põt eẽ perfecte cognita vt ĩtellecta ĩ actu vnde sequit̃ ꝙ nulla sba intellectiua cui⁹ perfectio est ipm intellectuꝫ in actu: sit materialis: eo ꝙ oportet perfectionem ꝓportionari pfectibili

¶ Secũdo apparet idem ex hoc ꝙ anima est forma. Cum eniꝫ forma sit actus: ⁊ id quod est in potentia nõ possit esse actus impossibile ẽ ꝙ aliqd ꝯpositũ ex materia ⁊ forma ſm se totum sit forma. Si ergo anima q̃ ponit̃ ꝯponi ex materia ⁊ forma sit forma ſm aliquã sui partem que est actus cuius nulla pars est materia. sequitur ꝙ anime pars non sit mã. Hoc enim dicimus animã: quod est act⁹ corporis aĩati. ¶ Ad illud võ quod in ꝯtrariũ obr̃ dicendũ ꝙ potentia ⁊ act⁹ sunt ꝑma ꝑncipia in genere sbe. materia autem ⁊ forma sunt ꝑma ꝑncipia in genere sbstãtie mobilis. vñ non opꝫ omnẽ ꝯpositionẽ in genere sbe eẽ ex materia ⁊ forma. ſ; hoc solũ necesse est in sbstãtiis mobilibus.

Deinde q̃situ ẽ de aĩa quãtũ ad ei⁹ cogñẽ. Et circa hõ q̃sita sũt duo. ¶ Primo utrũ aĩa separata a corpe cogñscat aliã aĩaꝫ separatã. ¶ 2° vtrũ liceat ab aliquo moriẽte exigẽ vt statũ suũ p⁹ mortẽ denũciet.

¶ Articul⁹. 1⁹.

Ad p^{m} sic pcedit̃. Uidet̃ ꝙ anima separata a corpore non cognoscat aliam animam hominis: quam in hac vita cognouit. Omnis enim cognitio

per aliquã; fit similitudinẽ. Sed in vna anima nõ fuit expressa alteri⁹ anime similitudo in hac vita: que possit in ea post mortem remanere. ḡ vna aĩa separata non põt aliam cognoscere. ¶ Preterea phs dicit in p⁹ de aĩa. Q corrupto corpore aĩa non reminiscit. non ḡ recognoscit aĩam hoĩs: quã in hac vita cognouit. ¶ Sed ctra est q sicut dr Luc. .16. diues in inferno fm animã posit⁹ recognouit Lazarũ ĩ sinu abrae fm aĩa; exũtẽ. ¶ Rñ dõ q cũ nulla sba ꝑpria opatõe destituat: necesse est ponẽ cũ aĩa intellectiua p⁹ mortẽ remaneat: q aliquo mõ intelligat. necesse est aũt ei attribuere alteruz triũ modoꝝ ĩtelligẽdi. vt. s. intelligat vel abstrahẽdo spẽs intelligibiles a reb⁹. sicut nũc intelligit corpori vnita. vel p spẽs intelligibiles in corpore acq̃sitas ꝛ iu ea cseruatas post mortẽ. vel etiam p aliquas spẽs ɔcreatas vel qualitcũq; desup influxas. Quidã ḡ dicũt q aĩe separate intelligũt abstrahẽdo spẽs intelligibiles a reb⁹. Sz hoc esse nõ põt. Abstractio enĩ spẽꝝ intelligibiliũ a reb⁹ sensibilib⁹ fit mediãte sẽsu ꝛ imaginatiõe: quoꝝ opationes cũ sint p organa corporalia: aĩe separate attribui nõ pñt. vñ alii hoc negantes dicũt vlteri⁹: q nec etiaz p spẽs acq̃sitas a reb⁹ sensibilib⁹ dũ eẽt in corpore anima separata intelligit. Ponũt enĩ Anicenã sequentes q spẽs intelligibiles nõ cseruãt in intellectu possibili nisi dum actu intelligit: s cseruãt spẽs pticulares rerũ sensibiliũ solũ imaginatiua ꝛ memoratiua: ad quas dũ intellect⁹ possibilis se cuertit de nouo influũt in ipm spẽs intelligibiles ab intellectu agente. Cum ḡ vis memoratiua ꝛ imaginatiua corrũpat corpore corrupto eo q est ṽtus organi corporalis: sequit q aĩa post mortez nullo mõ intelligẽ possit p aliquas spẽs a reb⁹ sensibilib⁹ acceptas. vñ relinquit fm eos q aĩa separata intelligat p spẽs ɔcreatas sic ꝛ ãgeli Sz hec qdez positio irrõalis vr q̃⁹ ad utrãq; dictoꝝ. Q. n. spẽs intelligibiles in intellectu possibili nõ cõseruent est ctra rõnem. Q enim in aliquo recipit est in eo per modum recipientis. Vñ cum intellect⁹ possibilis habeat esse stabile ꝛ imobile oportet q spẽs intelligibiles in eo recipiãt stabilr ꝛ ĩmobilr. Est etiã ctra Aristo. qui dicit in. 3⁹ de aĩa. Q intellect⁹ possibilis cum sciat singula. hoc est accipiẽs spẽs singuloꝝ vt sciẽs. i. sicut ctingit in scĩa vel ĩ eo qui hꝫ scĩam: tunc dr fm actũ. H ante cfestim accidit cũ possit opari p seipm. Est quidem ergo ꝛ tũc potentia quodãmodo: non tamen simpliciter: sicut ante addiscẽ aut inuenire. Ex quibus verbis appareȝ q species intelligibiles quandoq; sunt habitu in intellectu possibili: quamuis actu non operetur. Illud etiam quod dicunt animam humanam habere species intelligibiles concreatas: irrationabiliter dicit. Si enim potest eis vti dum est corpori vnita: sequitur q possit homo intelligere ea quorum sensum non accepit. vtputa q cecus intelligat

colores.qđ pʒ eē falsū.Si autem per
vnionē corporis totalr̄ impedit̄ aīa
hūana vt spēb⁹intelligibilib⁹ con/
creatis vti nō possit: seqt̄ ꝙ vnio
corporis ⁊ aīe nō sit nālis.Jd enim
qđ est in nā rei nō totalr̄ impedit̄
ꝑ aliqđ qđ est rei nāle.alioqn nā fa
cēt alterꝫ illorꝫ frustra.Sic ḡ vđ est
ꝙ aīa sepata intelligē pōt quedaʒ
ꝑ spēs intelligibiles:quas ꝑ sensus
a reb⁹ acqsiuit:dū eēt in corpore.Sʒ
iste mod⁹cognoscēdi nō sufficit:qa
multa cognoscit aīa sepata q̄ nos
in hac vita nō cognoscim⁹:maxime
quia incōueniēs videt̄:ꝙ aīe illorꝫ
q in maternis vteris moriūt̄: que
forte nullū intellect⁹ vsuʒ hūerunt.
⁊ ꝑ ɔ̄n̄s nec aliquas spēs intelligi/
biles acqsitas: nihil post mortē in/
telligāt.Uñ opʒ addē. ꝙ aīa in sui
sepatione a corpore recipit influxū
spērꝫ intelligibiliū a nā supiori.s.
dīna s̄m nālē ordinē: quo exꝑimur
ꝙ aīa hūana quāto magis a corpo/
reis sensib⁹ abstrahit̄: tāto magis
pōt esse ꝑticeps supioris influxus.
sicut pʒ in dormientib⁹ ⁊ alienatis
qui etiā quedā futura ꝑuident.Sic
ḡ aīa sepata pōt aīaʒ aliā cogscere
tā ꝑ noticiā: quā de ea acqsiuit in
hac vita ꝑ aliquā silitudinē effect⁹
ipsi⁹ qui ē vita hoīs:siue ꝑ aliquaʒ
silitudinē influxā a deo nāli īfluxu
Et ꝑ hoc pʒ rñsio ad pmū. Ad zᵐ
dđ ꝙ phus loquit̄ quātū ad memo
rari ⁊ reminisci.qđ ē ꝑ act⁹cuiusdā
potētie sensitiue vtētis organo cor
porali:q̄ corrupto cessat actus talis
potētie. ¶Articul⁹.z3⁹.

AD zᵐ sic ꝑcedit̄. Uidet̄ ꝙ
nō liceat ab aliquo moriēte
regrē ꝙ reuelet statū suuʒ
post mortem. Non enī licet ingrē
que de⁹vult esse abscondita s̄ʒ illō
Eccl.z.Altiora te ne quesieris. Sed
de⁹ vult esse absconditū statū aīe
post mortē.qđ patʒ ex hoc ꝙ diuiti
petenti vt Lazarus mittēt̄ ad frēs
suos viuentes est hoc denegatū.sic
dr̄ Luc.16.Non ḡ licet hoc a moriē
tib⁹ requirere. ¶Sʒ ɔtra est qđ dr̄
.z.Mach.iz.Sancta ⁊ salubris ē co
gitatio ꝑ defunctis exorare. Sʒ ad
hoc hō ꝓuocat̄ per hoc ꝙ cognoscit
necessitatē eorꝫ:quā hn̄t p⁹ morteʒ
ḡ licitū est ⁊ sanctū hoc a moriētib⁹
requirere. ¶Rx° dđ ꝙ cū peccatuʒ
sit ɔtra nām vt pʒ ꝑ Dama.in z.li.
regrere impletionē nālis desiderii
nō est peccatū:nisi aliqua inordina
tio adiūgat̄.sicut patet in sumpti/
one cibi ⁊ potus. homo autē natu/
ralr̄ scire desiderat. Uñ si requirat
alicuius rei noticiam non est pec/
catum:nisi forte per accidens hocē
per aliquam inordinationē adiun/
ctā.puta si per studium ⁊ inquisiti
onē alicuius scientie aliquis impe/
diatur ab his quibus tenetur intē/
dere.puta si ꝑ̄dicator impediat̄ ab
officio debite ꝑ̄dicationis ꝓpter stu
diū geometrie.aut etiam si quis in
quirat aliquid cognoscere supbe ⁊
ꝑ̄sumptuose de sua facltate ɔsidēs
vel si qua alia huiusmodi inordi/
natio circa hoc contingat. Nulla
autem inordinatio in hac inquisiti
one videtur:si aliquis regrat a mo
riēte cognoscē statū suū p⁹ morteʒ

ſūmittēdo tamē hoc diuino iudicio. Vñ nulla rō videt quare debeat dici hoc eſſe peccatum niſi forte ex dubitatione fidei de futuro ſtatu quaſi temptādo īquirat. ¶ Ad illḋ ḋo qḋ in ɔtrariū obr̄ dḋ ꝙ de⁹ vlt multa nobis ſic eē abſcōdita: quoꝝ noticiā ꝓpriis virib⁹ aut merito ac quirere non poſſum⁹: que tñ vult reuelari humilr̄ ⁊ pie querētib⁹: ſc̄ᵈᵐ illud Mat. xi. Abſcōdiſti hoc a ſapientib⁹ ⁊ prudētib⁹: ⁊ reuelaſti ea paruulis. vñ non eſt mirū ſi ſupbis fratrib⁹ ſuperbi diuinitis de⁹ aliqua noluit reuelari: que tñ vlt reuelari fidelib⁹ pie ⁊ humilr̄ requirentib⁹

D (d) Einde queſitū ē de anima quantū ad penā. Et circa hoc queſita ſunt duo. Primo utrū aīa poſſit pati ab igne corporeo. ¶ 2⁹ vtrū damnati in inferno gaudeāt de penis inimicoꝝ ſuoꝝ quos vidēt ſecū puniri.

¶ Articul⁹. 2⁹.

AD p̄mū ſic ꝓcedit. Videt ꝙ aīa ſepata nō poſſit pati ab igne corporeo. ¶ Actio enim agentis eſt ꝓportionata paſſioni patientis. Sꝫ actio ignis cum ſit corpus phyſicum eſt actio nālis que ɔſiſtit ī mouere. ḡ nihil patitur ab igne corporeo: niſi quod mouetur. Sed anima non mouet cum ſit impartibilis. nihil autem impartibile mouet. vt ꝓbat in. 6⁹. phi. ergo aīa non patitur ab igne corporeo. Sed ɔtra eſt ꝙ diues in inferno ſc̄ᵈᵐ animā exiſtēs dicit. Crucior in hac flamma. vt dr̄ Luc. 16. ¶ R̄ñ⁹ dḋ ꝙ anima patitur penam ab igne corporeo. ſicut fides catholica docet. Qꝫ aūt ignis corpore⁹ agat in animā ſeparatā: hoc non habet ex natura ſua: ſed inquantum eſt inſtrumentum diuine iuſticie. vt dicitur ɔmuniter. ¶ Aduertēdū tamē eſt ꝙ nullum inſtrumētū agit in ꝟtute ſuperioris agentis: niſi excedendo aliquam actionē ſibi ɔnālē: alioqn fruſtra adhiberet ad effectum: ſic ſerra inquantum eſt inſtrumentuꝫ artis facit arcam ſecando: ⁊ aqua baptiſmalis abluit animam vt inſtrumentum diuine miſ̄icordie corporaliter abluendo. Si ergo ignis corporeus agit in animam vt eſt inſtrumentū diuine iuſticie puniētis neceſſe eſt ꝙ hoc fiat per aliquam actionē igni corporeo cōnaturaleꝫ. Non autem poteſt dici ꝙ ignis alteret animā calefaciendo vel deſiccando aut igniendo ipſam. Unde relinquitur modus quē Auguſtin⁹ ponit. 21. de ciuitate dei. vt ſcilicet anima ſeparata vel ſpūs demonis patiatur penam per alligationem quandam ab igne corporeo. Videmus enim ſpeciem corpori alligari quādoqꝫ quidem naturaliter: ſicut anima alligatur corpori. quandoqꝫ autem quadam ſuꝑiori ꝟtute: ſic ꝑ ꝟtutē ſuperioꝝ demonū inferiores demones alligāt arte nigromātia imaginib⁹ vel ānulis: vel aliis hui⁹ reb⁹. Multo ḡ magis ꝟtute diuina demones vel etiā aīe alligari pñt igne corporeo: ut ab eo aſſumāt penā Unde patꝫ rñſio ad illḋ qḋ ī ɔtriū obiiciebatur. quod ꝓcedit de actiōe ignis que eſt per alterationem.

¶ Articul⁹ 24⁹.

AD 2ᵐ sic pcedit. Uidet q̄ dam̄nati ī inferno gaudet ꝛ ꝯsolēt de penis inimicoꝝ suoꝝ quos secum vidēt in inferno puniri. qꝛ sup illud Isa. 14. Omnes pncipes terre surrexerūt de soliis suis. dicit glo. Hiero. q̄ solaciū est malis inimicos suos socios habere penarū. ¶ Sꝫ ꝯtra. Omne gaudiū diminuit dolorē. vt pꝫ p phm in 7° ethi. Sed dolor dam̄natoꝝ ē finit⁹ intensiue. tātū ḡ possent multiplicari inimici alicui⁹ dam̄nati in inferno: q̄ totalr̄ dolor ei⁹ deleretur qđ est ꝯtra diuinā iusticiam. ¶ Rñ° dō q̄ nihil phibet idem fm diuersas rōnes esse delectabile ꝛ triste. tñ simplr̄ dr̄ tale ab eo qđ p̄eminet ab eo 𝔡o qđ ē min⁹ denoīat fm qd. Dicēdū ē ḡ q̄ pena inimici ꝯsiderata ab eo q est in inferno hꝫ qdāmō rōnē delectabilis: ꝛ quodāmō rōez tristabilis. Rōnē qdē delectabilis hꝫ inquātū implet volūtas dam̄nati de malo inimici sui. Descendunt .n. ad infernū dam̄nati cū armis. i. cum affectōib⁹ prauis. vt dr̄ Ezech 32. Sꝫ ex alia parte hꝫ rōnē tristabil̄ ppter duo. Primo qdē inquātū in pena inimici implet dīna iustitia: quā odiūt ꝛ blasphemāt dam̄nati in inferno fm illud apoc. 16. Estuauerūt hoīes estu magno ꝛ blasphemauerūt nomē dñi. 2° ppter 𝔯mē ꝯsciē. Sic enī in eis praue affectiōes remanēt: q̄ ꝛ tñ de eis dolent: sed punitōem nō ad purgatōez fm illđ Sap. 5. Pniaꝫ agētes ꝛ p̄ angustia spūs gemētes. vñ sicut penitētes ī hac vita dolēt ꝛ de dolore gaudēt ita dam̄nati in inferno gaudēt de penis inimicoꝝ suoꝝ. ꝛ tñ de ipso gaudio magis dolēt. ꝛ p̄cipue si p̄stiterint eis dam̄natōis cām. Et p hoc pꝫ rñsio ad obiecta.

¶ Articul⁹. 25⁹.

DEinde quesitū est de hoīe quantū ad corporis sexum vtrū. s. si pm⁹ homo nō peccasset tot fuissent nati mares quot femine. ꝛ videt q̄ sic. In paradiso enim vbi fm aug. fuissꝫ thor⁹ īmaculat⁹: ꝛ nuptie honorabiles: null⁹ ꝯtinuisset: s omnes mr̄imonio vsi fuissēt. vt implēt p̄ceptū dñi pmis hoīb⁹ datū. Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terrā. vt hr̄ Gñ. p̄. Sꝫ in statu īnocētie null⁹ masculus hūisset plures vxores: nec aliq̄ mulier plures viros: nec aliqs aut aliq̄ mortē sensisset. ḡ seqt q̄ tot mares nascerēt quot femine. ¶ Sed ꝯtra est qđ dicit Greg. 4. mora. sup illđ. Nāc enī dormiēs sileret. dicit. Si parētē pmum nulla putredo peccati corrumperet: nequaq̄ ex se filios iehenne generaret. Sed hi qui nunc per redemptorem saluādi sunt soli ab eo electi nascerentur. Sed qui nunc saluandi sunt non sunt equaliter mares ꝛ femine. Ergo neqꝫ in statu innocentie equaliter mares ꝛ femine. ¶ Responsio dicendum q̄ si Adam non peccasset nec aliquis de stirpe eius: satis probabiliter videtur concedendum q̄ tot nascerentur mares quot femine sicut ratio pbat. ¶ Ad illud vero qđ in ꝯtrariū obr̄ potest dici q̄ cum soli

deo sit cert⁹ numer⁹ electoꝝ incertū est vtrū inequales saluent mares ꝛ femine. vel equalr̄ tot mares quot femine. ꝙ si supponit̄ ꝙ nō inequali numero mares saluenť ꝛ femine: pōt dici ꝙ cū dr̄. hi qui nunc p redemptore saluādi sunt ꝛc. pnomen non facit psonalē demonstrationē ꝙ simplicē. sicut cum dr̄. hec herba crescit in orto meo. vt intelligatur nihil aliud significari: ꝙ ꝙ soli saluandi ab eo nascerenť: quia null⁹ na scendo ab eo traheret damnatiōis causam. non autē pōt dici ꝙ idem homines numero nascerenť qui nūc nascūť. Manifestū est enim ꝙ non potest esse idē homo numero si ab alio patre vl̄ ab alia matre nascať. Cum aūt multi sint qui ex pluribus vxorib⁹ filios suscipiūt: qui saluāť: si in statu innocētie plalitas vxorū non fuisset: impossibile esset ꝙ idē hoīes numero tunc nascerenť qui nunc saluantur.

D einde q̄situ est de actibus omnib⁹ omnib⁹ hoibus. Et pmo de ɔsciā. ⁋2⁹ de pnia: ⁋Circa pmū quesita sūt duo ⁋Primo vtrū ɔsciā possit errare 2⁹ vtrū ɔsciā erronea liget.

⁋Articul⁹. 26.

A d pmum sic pcedit̄. Uidet̄ ꝙ ɔsciā errare non possit. quia ad ro. 2⁹. dicit glo. ꝙ ɔsciā est lex intellectus nostri que est lex nature. Sed lex nāl̄is errare non potest. ergo nec ɔsciā. ⁋Preterea Basili⁹ dicit ꝙ ɔsciā est nāle iudicatoriū. Sed nāle iudicatoriū non potest errare. vt patet in pmis pncipiis indemōstrabilib⁹: de qbus homo naturalr̄ iudicat. ꝙ ɔscientia non potest errare. ⁋Sed contra ē qd dn̄s dicit Job. 16. discipulis lo quens. Uenit hora vt omnis qui in terfecerit vos arbitreť se obsequiū prestare deo. Sed hoc non est nisi ɔsciētia errante. ꝙ ɔsciā pōt errare

⁋R⁹ dicendū ꝙ ɔsciētia sicut ipsū nomen sonat. importat applicatōeꝫ sciētie vel noticie humane ad aliquem ppriū actum. Omnis autēꝫ noticia quam homo habet potest ad suū actū applicare: siue memoriam: put homo dicit̄ habere ɔsciāꝫ testificatē ꝙ fecerit aliquid vel nō fecerit: siue etiam sciam uniuersalē vel particularem: per quam homo potest cognoscere vtrū aliquid sit faciendū vl̄ non faciēdū. ꝛ secūdū hoc ɔsciā dicit̄ vrgere vel impedire. Manifestū est autē ꝙ si accipiamus diuersas hominis cognitiōes in aliqua potest esse error ꝛ in aliqua non. In primis enim pncipiis naturalr̄ cognitis: siue sint speculatiua: siue sint operatiua: nullus pōt errare. sicut in B. oē totū est maius sua pte. vel nulli iniuriā eē faciēdā In aliis aūt hūanis cognīb⁹ magis pticularib⁹: siue ptineāt ad ptē sensitiuā: siue ad rōnē īferiorē: q̄ ɔsiderat humana: siue ad rōnē supiorem q̄ ɔsiderat diuina: pōt multiplr̄ error accidē. Manifestū ē aūt ꝙ in applicatōe multaꝝ cognū ad actū puenit error: quecunqꝫ cognū fuerit erronea: sicut pꝫ ꝙ falsitas accidit in conclusione quecunqꝫ premissorum fuerit falsa. Sic ꝙ lꝫ in cognitione

ꝓmoꝝ ꝑncipioꝝ iuris nālis non sit error.tn̄ quia ī aliis ꝑncipiis iuris humani vel diuini pōt error accidere.ideo ɔſcīa hoīs errare potest sicut patet ꝙ hr̄tic⁹ qui hȝ ɔſciētiā nunꝙ̈ iurādi hȝ ɔſciam erroneam. ꝓpter hoc ꝙ credit omne iuramtū̄ esse ɔtra p̄ceptū dei. ſȝ in hoc non erret ꝙ estimat nihil esse faciēdum ɔtra p̄ceptū diuinū. ¶ Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ ꝑncipia ꝑticularia hn̄t ꝟtutē ɔcludēdi ex ꝑmis ꝑncipiis vl'ibus vn̄ ɔclusio attribuit̄ ꝑncipalr̄ ꝑmis ꝑncipiis:sicut effectus cause ꝑme:⁊ eadē rōne qa ꝟtus ɔſcīe ꝑncipalr̄ depēdet ex ꝑncipiis iuris nālis: sic ex ꝑmis ⁊ ꝑ se notis ꝑncipalr̄ ɔſcīa dr̄ lex nālis.vel etiā nāle iudicatoriū.vn̄ pȝ solutio ad zm.

¶ Articul⁹.z⁹.

AD zm sic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ ɔſcīa erronea non liget ad peccatū.Ut enim aug. dic̄ .zz.ɔtra Faustū.Omne peccatū est ɔtra legē eternā:que est lex dei.Sȝ qn̄ꝗ ɔſcīa errās ꝓhibet id quod n̄ est ɔtra legeȝ dei.sicut pȝ in hr̄ticis qui ɔſcīa erronea ꝓhibēte nolunt iurare:nec comedere carnes aut bibere vinū.¶ Nō ḡ est eis peccatū si ɔtra ɔſcīaȝ hoc faciāt.⁊ ita cōſcīa erronea nō obligat ad peccatū. Preterea ɔſcīa erronea qn̄ȝ dictat hoī ꝙ faciat id qđ ē ɔtra legē dei. sicut heretico sua ɔſcīa erronea dictat ꝙ p̄dicet ɔtra fidē catholicaȝ. Sȝ faciēdo ɔ̄ legē dei peccat mortalr̄.Si ḡ etiā faciēdo ɔtra ɔſcīam erroneā peccaret mortalr̄:seq̄t̄ ꝙ vtrobiꝗ esset peccatū siue p̄dicaȝ ɔtra legē dei siue nō.⁊ ita eēt perplex⁹.qđ videt̄ eē incōueniēs:qa sequeret̄ ꝙ nō patēt ei via salutis.cū tn̄ oīb⁹ pateat ꝑ pn̄iam in hac uita Nō ḡ ɔſcīa erronea ligat.¶ Sȝ ɔ̄ est ꝙ ad ro.14.suꝑ illud.Omne qđ nō est ex fide peccatū est.dic̄ glosa. Qui fac̄ ɔtra ɔſcīaȝ edificat ad iehēnā.¶ R̄° dō ꝙ cū act⁹ recipiat spēȝ ab obiecto: nō recipit spēm ab eo ꝯm māꝫ obiecti:ſ ꝯm rōnē obiecti.sicut visio lapidis n̄ recipit spēȝ a lapide ſ a colorato:qđ est ꝑ se obiectū visus.Oīs aūt act⁹ humanus hȝ rōnē pc̄ī vel meriti:inquātū est volūtari⁹.obiectū aūt volūtatis ꝯȝ ꝓpam rōnē est bonū appr̄hensum.⁊ iō act⁹ human⁹ iudicat̄ ꝟtuosus vl' vitiosus.ꝯm bonū appr̄hēsuȝ in qđ ꝑ se volūtas fert̄:⁊ nō ꝯm māle obiectū act⁹. sicut si aliqs credēs occidere patrē occidat ceruū: incurrit parridii pc̄m̄:⁊ ecōtrario. si qs venator putans occidē ceruū: debita diligētia adhibita:occidat casualr̄ patrē:īmunis est a parricidii crīe. Si ḡ aliqd ꝯm se nō est ɔtra legeȝ dei:vt leuare festucā de terra vel iurare appr̄hēdat̄ errāte ɔſcientia. vt ɔtra legē dei exn̄s.⁊ sic uoluntas in ipm ferat̄:manifestum est ꝙ volūtas fert̄ ꝑ se loquēdo ⁊ formaliter in id quod est cōtra legē dei. mālr̄ aūt in id qđ nō ē ɔtra legem dei:īmo forte in id qđ est ꝯm legeȝ dei.⁊ iō manifestū est ꝙ est ibi ɔtēpt⁹ legis dei.⁊ iō ncc̄e est ꝙ sit ibi peccatū.Et iō dicēdū ē ꝙ oīs ɔſcīa siue recta siue erronea:siue in per se mal':siue ī īdifferētib⁹ ē obligatoria

ita q̄ qui ɔtra ɔſcīam facit peccat ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ licet hereticus q̄ iurat ɔſcīa erronea ɔtradicente mālr̄ loquēdo nō faciat ɔtra legez dei. tū formalr̄ loquēdo ɔtra legē dei fac̄. vt oſtēſum ē. ¶ Ad zᵐ dō q̄ ſi alicui dictat ɔſciētia vt faciat illud qđ eſt ɔt̄ legē dei ſi nō faciat peccat: ⁊ ſimilr̄ ſi faciat peccat: q̄a ignorātia iuris non excuſat a pc̄ō: niſi forte ſit ignorantia inuincibil̄. ſicut eſt in furioſis ⁊ amētibꝰ: q̄ oīo excuſat. nec tū ſeq̄t. q̄ ſit pplexꝰ ſimplicit̄: ſ ſʒ qd. pōt. n. erroneā ɔſcīaʒ deponere. ⁊ tunc faciens ſᵐ legem dei nō peccat. Nō ē aūt incōueniēs: q̄ aliquo poſito aliquis homo ſit pplexus: ſicut ſacerdos: qui tenet̄ cantare: ſi ſit in pc̄ō peccat cantando: ⁊ nō cantādo. nec tū eſt ſimplr̄ perplexus: quia pōt pniaʒ agē ⁊ abſq; pc̄ō cantare. ſicut etiā in ſilogiſticis vno quodā incōuenienti dato alia ɔtingūt. vt dr̄ in p̄mo phyſicoꝝ.

D Einde queſitū eſt de pnīa. Et circa hoc q̄ſita ſūt duo. Primo vtꝝ ſi aliquis ſacerdos penitēti dicat. qcq̄d boni feceris ſit tibi in remiſſionem pc̄ōꝝ: ſit ſatiſfactio ſacramētalis. ¶ zᵒ vtrū ei qui p̄termiſit diuinū officiū dicē cum teneret̄ ad ip̄m: poſſit imponi alis pnīa p tali omiſſione: vel ſit ei imponēdū q̄ iteret qđ omiſit.

¶ Articulꝰ. zꝰ.

AD p̄mū ſic p̄cedit̄. Videt̄ q̄ p̄dicta ſatiſfactio non ſit ſacramētalis. Sacr̄alis enī ſatiſfactō ad aliqđ ligat. Sʒ ille cui p̄dictꝰ modꝰ ſatiſfactionis indicit̄. ad nihil ligat̄. ḡ videt̄ q̄ nō ſit ſacramētalis ſatiſfactio. ¶ Sʒ contra ɔlla videt̄ eē ſacr̄alis ſatiſfactio q̄ perfecta ad nihil aliđ homo tenet̄. Sed penitens cui ſic ſatiſfactio iniūgit̄ a ſacerdote nihil aliud tet̄ implere: cum nihil ſit aliud ſibi mādatū. ḡ hꝰ ſatiſfactio eſt ſacramītal̄ ¶ Rᵒ dō q̄ hic eſt quadruplici diſtinctione vtendū. Primo enim ɔſiderādū eſt q̄ peccator eſt debitor alicuius ſatiſfactionis duplr̄. Uno modo ex iniunctōe ſacerdotis. alio modo ex peccato ɔmiſſo. vn̄ ſi ɔtingat q̄ ſacerdos minorē ſatiſfactōeʒ imponat penitēti: q̄ ſit illa ad quaʒ obligat̄ ex quātitate ſui pc̄ī ſb̄tracto eo qđ remittit̄ v̄tute clauiū ⁊ ɔtritōis p̄cedentis. nihilominꝰ penitens ad aliquid vlteriꝰ obligat̄: qđ ſi in hac vita non pficiet: ī purgatorio exoluet: ⁊ eᵒ. ſi ſacerdos imponat maiorē pnīam. q̄ penitēs facere teneat̄: penſata remiſſione: que eſt facta per vim clauiū ⁊ ɔtritione p̄cedēte: nihilominꝰ penitens tenet̄ facere qđ ſibi iniūctū ē ſi aſſit facultas. zᵒ ɔſiderandū q̄ opꝰ qđ quis facit ex iniūctione ſacerdotis duplr̄ valet penitēti. vno modo ex nā opis. alio modo ex vi clauiū. Cū enim ſatiſfactio a ſacerdote abſoluente iniuncta ſit pars penitentie: manifeſtū eſt q̄ in ea opat̄ vis clauiū. ita q̄ amplius valet ad expiandū peccatū q̄ ſi ꝓprio arbitrio hō faceret ideʒ opus. 3ᵒ ɔſiderādū ē q̄ ſatiſfactio ad duo valet. Valet enim ad expiationē culpe p̄terite. valet etiā ad cautelā culpe future.

ſicut cum homo ieiunat: ꝑ ħ ꝓbet
ei remediū cōtra futuras ꝯcupiſcētias
carnis. Item quarto ꝯſiderādū eſt
ꝙ ſacerdos poteſt penitenti ſatiſfa
ctionē iniungere vel ex ꝓprio arbi
trio: vel etiam ex cōſilio alieno. Eſt
ğ dicēdum ꝙ ſicut poteſt ſacerdos
iniūgere ſatiſfactionē penitēti ex ar-
bitrio alieno: ita ⁊ ex arbitrio ipſi⁹
penitētis. ſicut ſi dicat. facias hoc ſi
potes: ⁊ ſi non potes facias hoc: ⁊
ſimile videtur cum ſacerdos dicit.
Quicquid boni feceris ſit tibi in re
miſſionē peccatoꝝ. videt̄ aūt ſatis
ꝯueniēs ꝙ ſacerdos non oneret pe
nitētē graui pondere ſatiſfactionis
qa ſic paruus ignis a multis lignis
ſuperpoſitis de facili extinguit̄. ita
poſſet ꝯtingere ꝙ paruus affectus
ꝯtritionis in penitēte nuꝑ excitat⁹
ꝓpter graue onus ſatiſfactionis ex
tingueret̄: peccatore totalr̄ deſpe-
rante. Vn̄ meli⁹ eſt ꝙ ſacerdos pe-
nitenti indicet quanta penitentia
eſſet ſibi ꝑ peccatis iniūgēda: ⁊ in-
iūgat ſibi nihilomin⁹ aliquid qđ pe
nitēs tolerabilr̄ ferat: ex cui⁹ imple-
tione aſſuefiat vt maiora impleat.
que etiam ſacerdos ſibi iniūgere nō
attēptaſſet. ⁊ hec que preter iniun-
ctionē expreſſam facit: accipiūt ma
iorē vim expiatiōis culpe preterite
ex illa generali iniūctiōe: qua ſacer-
dos dicit. quicquid boni feceris ſit
tibi in remiſſionē peccatoꝝ. Unde
laudabilr̄ ꝯſueuit hoc a multis ſa-
cerdotib⁹ dici: ſ3 non hēant maiorē
vim ad prebendū remedium ꝯtra
culpam futurā. ⁊ quātū ad ħ talis
ſatiſfactio eſt ſacramētalis: inquātū
virtute clauiū eſt culpe ꝯmiſſe ex-
piatiua. Et ꝑ ħ pȝ rn̄ſio ad obiecta.

Articulus. 29⁹.

Ad ſc̄d'ᵐ ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ
ei qui omiſit dicere diuinū
officiū ſit iniūgēdū ꝙ iſtato
dicat. Qui enim tenet̄ ad aliqđ de
bitū ſpūale implēdū non pōt libe-
rari niſi idē debitū ſoluat. Si ğ ali
quis tenebat̄ ad hoc debitū vt. ſ.
diuinū officiū diceret: videt̄ ꝙ nō
poſſ3 abſolui niſi hoc debitū ſoluat
Sȝ ꝯtra eſt ꝙ penitētie ſunt ar-
bitrarie. ğ ꝑ peccato talis omiſſiōis
quecūꝗ pena ſm arbitriū ſacerdo
tis pōt imponi. Rn̄ᵒ dō ꝙ in omni
diuino officio eſt hoc ꝯmune qđ ꝑ-
tinet ad laudē dei ⁊ ad ſuffragiū
fideliū. Sed diſtinguit̄ vnū officiū
ab alio ſm diuerſitatē tꝑoꝝ ⁊ loco
rū. Rōnabilr̄ enim inſtitutū eſt vt
diuerſimode de⁹ laudet̄ ſm ꝯgruē
tiā tꝑoꝝ ⁊ locoꝝ. ⁊ ideo ſicut in of-
ficiis diuinis exoluēdis obſ̄uanda
eſt ꝯgruitas loci: ita etiā ꝯgruitas
tꝑis: que quidē obſeruari nō poſſ3
ſi oporteret iniūgere omittēti ꝙ ho
ras diceret quas omiſit. Forte enī
in ꝯpletorio diceret. Iam lucis orto
ſydere. ⁊ in tꝑe paſcali diceret offi
ciū dn̄ice paſſionis: qđ eſſet abſur-
dū. ⁊ ideo nō videt̄ eē iniūgēdū ei
qui omiſit diuinum officiū ꝙ horas
eaſdē repetat: ſ3 aliqđ ad diuinam
laudē ꝑtinēs. puta vt dicat ſepte3
pſalmos: vel vnū pſalteriū: vel ali-
quid ampli⁹ ſm quātitatē delicti.
Ad illud vero quod in ꝯtrariū
obī̄ dicēdū vt tempore debito of-
ficii pretereūte iam eſt impotēs ad

soluendū tpe debito. ⁊ iō ga h̄ non pōt facē iniūgēda ē ei alia pnīa.

D Einde questitū est de creatura pare corpali. Et circa hoc quesita sunt duo. Pmo de arcu nubiū qui dicit iris vtrū sit signū diluuii non futuri. 2° vtrū possit demōstratiue pbari q̄ mūdus nō sit etern⁹.

¶ Articul⁹. 30⁹.

AD pmū sic pcedit. Videt vt arcus nubiū ñ sit signū diluuii nō futuri. Illud. n. qd̄ fit ex necessitate nature nō videt esse institutū ad aliqd significandū. arcus nubiū pueniit ex necessitate pter oppositionē solis ad nubē rozidā. g̃ nō videt esse significatiuū diluuii nō futuri. ¶ Preterea hi⁹ apparitiones aeris sicut iris ⁊ halo. i. circulus ɔtinēs solē ⁊ lunā: ⁊ alia hi⁹ causant p̄cipue ex vaporib⁹ humidis ī aere exñtib⁹ ex qb⁹ sequūt pluuie que diluuiū faciunt g̃ apparitio iridis magis est signū diluuii futuri q̄ diluuii nō futuri. ¶ Preterea si ē signū diluuii nūq̄ futuri: aut est signū diluuii nunq̄ futuri: aut est signū diluuii nō futuri vsq̄ ad aliqd̄ tp̄s. Si aūt ē signū diluuii nūq̄ futuri: non oportuissz q̄ apparuisset nisi semel. Si autē diluuii non futuri vsq̄ ad aliqd̄ tp̄s oporteret tp̄s esse determinatū. qd̄ quidē determinari nō pōt nec auctoritate scripture: nec rōne humana. g̃ frustra hi⁹ signū dat. ¶ Sed ɔtra est qd̄ dr̄ gn̄. 8. Arcū meū ponam in nubib⁹ ⁊ erit signū federis inter me ⁊ inter terrā. ⁊ postea subdit: ⁊ non erūt vltra aque diluuii ad delendū vniuersam carnē.

R° dd̄ q̄ in his que in veteri testō dicūt: pmo quidem obseruanda est vitas litteralis. Sed quia vet⁹ testamētū est figura noui: plerunq̄ ī veteri testō sic aliqua pponunt vt ipse modus loquendi aliquid figurari designet. Dicendū est g̃ q̄ quia cause rerū multis sunt latentes. effectus aūt sunt manifestiores: pponūt effectus ī designatione causarū. Est aūt ɔsiderādū q̄ pluuiarū cā efficiens quidez est sol. mālis vero vapor humid⁹ eleuatus ex terra ⁊ aquis p vtutē solis. hec aūt duo in triplici dispositione se pn̄t habere. Qñq̄ enī calor solis oīo supuincit vapores ⁊ exiccat eos: ⁊ tūc pluuie sequi nō pn̄t. vñ in egypto ⁊ ī terris multū calidis non sunt pluuie. In estate etiā pp̄ter ppinquitatez solis sunt pluuie rariores. ī hyeme vo frequentiores. Qñq̄ vero ecōtrario vtus solis ad hoc vsq̄ valet: q̄ vapores multiplicat. s tñ nō potest eos desiccare. ⁊ tunc supabundant pluuie. ⁊ est ratio diluuii aquarum Qñq̄ vo medio modo se hz. vt scz vtus solis non solū operet ad eleuationē vapoz: s etiā hz victoriā sup eos: vt non tm̄ multiplicet q̄ diluuiū inducere possint. neq̄ etiā vapores omnino desiccent: ⁊ pluuia non sequat. ⁊ ex hac media dispositione vel ɔpatione solis ad vapores causatur iris. que non apparet vaporib⁹ omnino desiccatis: neq̄ ēt eis omnino in aere supabundātib⁹ ⁊ iō iris est signū diluuii nō futuri

inquantũ ꝑcedit ex tali causa: que
repugnat diluuio. Jō aũt scriptu-
ra tali mō loquēdi vtit. q2 p iridez
significat xp̄ũs: p quē ꝓtegimur a
spũali diluuio. ¶ Ad pmũ ḡ dō ꝙ
iris ꝓcedit nālr ex talib⁹ causis que
repugnant diluuio. ⁊ iō ꝯueniēter
iris dr̄ esse signũ diluuii non futuri
¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ iris pōt significar
pluuias: ſ nō supabūdātes usqꝫ ad
hoc ꝙ faciāt diluuiũ. ¶ Ad 3ᵐ dō
ꝙ iris semel apparens significat ꝙ
tādiu non erit diluuiũ qꝫdiu sol ⁊
vapores in eadē dispōne ꝯsistūt. ⁊
ideo nō est supfluũ ꝙ frequēt appz.

¶ Articulus. 3ᵘˢ.

Ad 2ᵐ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ
demōstratiue ꝓbari possit
mūdũ nō esse eternũ. Si. n.
mūd⁹ esset eternus: non posset ꝯpu
tari numer⁹ ānoꝝ ab initio mūdi.
Hic aũt numer⁹ ascribitur pascali
cereo. Sic ḡ nō possꝫ pascalis cere⁹
in ecclesia bn̄dici. ¶ Preterea epacte
ꝯputant ſm excrescētiā ānoꝝ luna
riũ sup ānos solares. Sꝫ talis excre
scētia ꝯputari non posset: si mūdus
esset eternus. ḡ mūd⁹ nō est etern⁹.
ḡ demōstrari pōt ꝙ mund⁹ non sit
etern⁹. ¶ Sed ꝯtra. Jd qđ est fidei
demonstrari non pōt: quia fides ē
non apparētiũ. vt dr̄ ad heb. xi. Sꝫ
mūdũ ex quodā pncipio tpis esse
creatũ est fidei articulus. Uñ ⁊ ꝓ-
phetice a Moyse dictũ est. Jn pn-
cipio creauit de⁹ celũ ⁊ terram. vt
Grego⁹. dicit in pma omel. Ezech.
ḡ mundũ non esse eternũ non pōt
demonstratiue ꝓbari. ¶ R° dō ꝙ
ea que simplici volūtati diuine sb-
sistunt demōstratiue ꝓbari nō pñt
q2 vt dr̄. i. ad Cor. 2. Que sunt dei
nemo nouit nisi spũs dei. Creatio
aũt mundi non depēdet ex alia cā:
nisi ex sola dei volūtate. vñ ea que
ad pncipiũ mundi ptinēt demon-
stratiue ꝓbari non pñt. ſ sola fide
tenēt ꝓphice p spũm sanctũ reue-
lata: sicut apl'us post pmissa ꝟba sb
iūgit. Nobis aũt reuelauit de⁹ per
spũm sanctũ. Est aũt valde cauēdũ
ne ad ea que fidei sunt aliquis de-
mōstrationes adducere presumat
ꝓpter duo. Primo quidem q2 in h
derogat excellētie fidei. cui⁹ ꝟitas
omnē rōnē hũanaꝫ excedit ſm illō
Eccl'. 3. Plurima supra sensũ hoīs
ostensa sunt tibi. q̄ aũt demōstrati
ue ꝓbari pñt rōni hũane sbdũt.
Secūdo q2 cũ plerūqꝫ tales rōnes
friuole sint: dant occasionem irrisi-
onis infidelib⁹: dũ putant ꝙ ꝓpter
rōnes hi⁹ his q̄ sūt fidei ꝯsētiam⁹.
⁊ hoc expresse apparet in rōnibus
hic inductis: que derisibiles sunt ⁊
nulli⁹ momēti. Qđ enim pmo indu
cit de cereo pascali nō habꝫ robur
nisi auctoritatis. ꝓbare aũt per au-
ctoritatē non est demōstratiue ꝓ-
bare: ſ fidē vel opinionē facē. ⁊ tñ
multo esset validior auctoritas sa-
cre scripture q̄ bn̄dictio pascalis
cerei: presertim cũ sine ascriptione
ānoꝝ mūdi cere⁹ pascalis benedici
possit. Non enim est de necessitate
pascalis cerei talis ascriptio. vnde
in multis terris non est ꝯsuetuꝫ ꝙ
aliqđ cereo ascribat. ¶ Qđ etiam
2° opponit verisibile est. non enim
excrescētie ānoꝝ lūariũ ad solares

oputant' ab inicio mundi: s ab aliqua determiata radice, puta ab aliqua oppositione solis ꝛ lune: vel ab aliqua coniunctione: vel ab aliquo hi' sicuti est in omnib' aliis oputationibus astronomicis.

¶ Incipit quodlibz. 4^{m}.

¶ Articul'. pm'.

Q Uesitū est de reb' diuinis ꝛ humāis Circa res diuinas quesitum est pmo de essentialib'. Secūdo de psonalibus. ¶ Circa essentialia quesitum est. ¶ Primo d scia dei. ¶ z^{o} de ei' potentia. ¶ Circa sciam quesitū est vtrū in deo sint plures idee. Et videt' q sic. Dicit enim aug. in li. 83. q. q deus singula ppriis rōnib' creauit: ꝛ alia rōne hoiem: ꝛ alia rōne equum. Sed rōnes rerū in mēte diuina dicunt' idee. vt patet per Aug. ibidem. g sunt plures idee. ¶ Preterea sm hoc sunt aliqua distincta: q deus eaz distinctionē cognoscit Cognoscit aūt earū distinctionem i se ipso. g distinctarū rerum sunt i deo plures ꝛ distincte idee. ¶ Sed otra. Omne nomen quod in diuinis dicit' aut est essentiale vt deus, aut personale vt pater. aut notionale: vt generans. Sed hoc nomen idea neqz est psonale: neqz notionale: qa non oueniret tribus personis. g est nomen essentiale. Sed nullum eēntiale multiplicat' in diuinis. g non possumus dicere q in deo sint pl'es idee. ¶ R^{o} dicendum q duplex est pluralitas. Una qdem est pl'alitas rerū. ꝛ sm hoc nō sunt plures idee in deo. nominat enim idea formam exemplarem. Est autē vna res que est omniū exemplar. s. diuina essentia: quam omnia imitant' inquātum sunt ꝛ bona sunt. Alia vero pluralitas est secundū intelligētie rōnez Et secūdū hoc sunt plures idee. lz enim omnes res inquantū sunt diuinam essentiam imitent'. nō tamē uno ꝛ eodem modo omnia imitant' ipsam. sed diuersimode: ꝛ secundū diuersos gradus. Sic ergo diuina essentia secundū q est imitabilis: B modo ab hac creatura est ppria rō ꝛ idea hi' creature. ꝛ similiter de aliis. vnde sm hoc sunt plures idee sm q intelligit' diuina essentia s^{m} diuersos respectus: quos res habēt ad ipsam eam diuersimode imitantes. Huiusmodi aūt respectus non solum intelligūt' ab intellectu creato sed etiaz ab intellectu increato ipsius dei. Scit enim de' ꝛ ab eterno scivit q diuerse creature diuersimode essent eius essentiā imitature: ꝛ secūdū hoc ab eterno fuerunt i mente diuina plures idee: sic rōes ppríe rerū intellecte in deo. Hoc. n. significat nomē idee. vt sit. s. qdam forma intellecta ab agente. ad cui' silitudinē exteri' opus producere intendit. sicut edificator in mente sua preconcipit formā dom' que est quasi idea dom' in materia fiende ¶ Ad pmū g dicēdū q aug'. intelligit esse aliam ꝛ aliam rōnem sm diuersitatē respectuū: vt dictū est. ¶ Ad z^{m} dicēdū q cū dicit' sm B

res sunt distincte: put deus earum distinctioné cognoscit: hec locutio est duplex. Qz enī dr̄ ſm q̄ deus cognoscit pōt referri ad cognitiōem diuinā ex parte cogniti: vel ex pte cognoscentis. Si ex parte cogniti: sic vera est locutio. est enim sensus q̄ hoc modo res sint distincte sicut deus cognoscit eas esse distinctas. Si vero referat ad cognitionez ex parte cognoscētis sic locutio falsa est. erit enim sensus q̄ res cognite illum modū distinctōis hēant in intellectu diuino quē hēant in seipis quod falsum est. quia in seipis res sunt diuise essentialr̄. non autem in intellectu diuino. sicut etiā res in se ipsis sunt mat͛ialr̄. in intellectu aūt diuino īmaterialr̄. ⁊ in hoc ultimo sensu pcedebat obiectio. ¶ Ad 3ᵐ dō q̄ rō illa pcedit de pluralitate reali. talis enim pluralitas in noīb⁹ essentialib⁹ nō inuenit: ſ solū pluralitas que est ſm intelligētie rōez

Deinde quesitū est de ptinētib⁹ ad potētiā dei. ¶ Et pmo vtrū in deo sit ꝟtus. ¶ 2° de quodā effectu diuine ꝟtut͛ vtrū. s. aque sint sup celos. ¶ 3° ad quid ꝟtus diuina se extēdē possit.

¶ Articulus. 2⁹.

Ad pmū sic pcedit. Videt q̄ in deo non sit virt⁹. qa vt pħs dicit in p° de celo. Virt⁹ est vltimū potētie. Sz dīna potētia nō hz vltimū: cum sit infinita. ġ in deo non est ꝟtus. ¶ Sed ɔtra. Omne īmediatū opatōis pncipiū virt⁹ est. Operatio enī omnis a ꝟtute aliqua pcedit. Sz in deo est aliqđ īmediatū opationis pncipiū qa deus īmediate aliqua operatur ġ in deo est virt⁹. ¶ Rx° dō q̄ ꝟtus qualitercūq accipiat significat potentie ɔplemētū. Et inde est q̄ ꝟt⁹ vniuscuiusq rei est que bonū facit habentē: ⁊ opus eius bonū reddit. vt dr̄ ī 2. ethi. Tunc enim ondit͛ potentia esse ɔpleta: qn̄ ⁊ agens ē perfectū ⁊ actio perfecta. Cum ġ potētia dei sit maxime ɔpleta: potissime in deo ꝟt⁹ inuenit. vn̄ dr̄ Sap. 12. Virtutē ondis tu qui nō crederis ī virtute ɔsūmat⁹. ⁊ in ps. Magnus dn̄s ⁊ magna ꝟtus eius. Ad pmū ġ dicendū q̄ qn̄q ꝟtutea notificat n̄ p aliqđ quod de ꝟtute eēntialr̄ pdicet. ſ p id ad qđ ꝟtus ordinat. Ab eo enī spēm hz sic aug. dicit. Qz fides est credere quod nō videa. Credere enim non est ipa fides: ſ actus ad quez fides ordinat. Et hoc modo pħs diffinit ꝟtutem cum dicit q̄ virt⁹ est vltimū potētie. quia. s. virtus rei attenditur in ordine ad hoc in quod vltimo pōt sicut virtus ei⁹ qui potest ferre centum libras. vt ipse ibidē dicit: non ɔsistit in hoc vt ferat decem: ſ in h° q̄ ferat illud vltimū in qđ vltimo potest. s. centum. Sic ġ ꝟtus cuiuslz rei non attendit in uno eorum que potest: ſ respectu totius quod pōt. Virtus ergo diuina non potest attendi ſm aliquod vnum opus ipi⁹ quia nullum opus ei⁹ est qđ adeq̄t eius virtutē. vt deus amplius facē nō possit. ſ virtus eius attenditur ſm totum in quod potest. Hoc aūt est infinitum: quia. s. deus infinita

facere pot. vñ ꝛ ꝫ⁹ dei est infinita ꝛ hꝫ est vltimū ei infinita posse. sic ꝫtuti finite ē vltimū aliq̄ determinata posse.

Articul⁹.3⁹.

Ad z^m sic ꝓcedit. Uidet ꝙ aque hñtes verā spēꝫ aque elemẽtaris sup celos existãt Homo enim dicitur minor mund⁹ ꝓpter silitudinē quam habet cum mundo maiori. Sed videmus ꝙ in corpore humano supponit cerebrū: quod habet naturā aque cordi. qd̄ habet ꝓprietatē ignis: inquãtū est fons naturalis caloris. ḡ etiam in mundo maiori aqua supponit aliis elementis. Et hec rō videt Aug. ꝫ xi. de ciui. dei. vbi dicit de qbusdã ꝙ ponderib⁹ elemẽtoꝝ mouent. ꝛ ideo nō putant aquarū fluidā grauē neq̄ nãm in supiorib⁹ mundi locis potuisse ↄstitui: qui ẽm rõnes suas si ipsi hoīne facere potuissent: nō ei pituita: qd̄ grece flegma dicit ꝛ tanq̄ in elementis corporis nostri aquarū vicem obtinet in capite poneret. Sed ↄtra. partes mundi sunt optime ꝛ ordinatissime dispo site ẽm suā nãm. Sꝫ id qd̄ hꝫ spēm aque naturalr ẽt ponderosū. ꝛ ita naliter ꝫsidet corporib⁹ leuib⁹ aeri ꝛ igni. Nō ḡ aliquid hñs uerā spēꝫ aque supra celos existit. R̄ñ⁹ dō ꝙ in sacra scriptura que mentiri nō potest expresse dr̄ aquas esse supra celū. Dicit enim gñ. i. Et diuisit aqs que sunt sb firmamẽto ab aqs que sunt supra firmamẽtū. Et in ps̄. dr̄. Aque que super celos sunt laudent nomē dñi. ꝛ ideo sicut aug. dicit in z^o. super gñ. ad lram. Quoquo mō vel qualescūq̄ aque ibi sint: esse ibi eas minime dubitem⁹. Maior q̄ppe est scripture hui⁹ auctoritas q̄ ōis humani generis capacitas. Sed sic Aug. pmo eiusdem libro dicit. Turpe est nimis ꝛ pniciosum atq̄ maxime cauẽdū: vt xpianū de his reb⁹ .s. nãlib⁹ quasi ẽm xpianas litteras loquẽtē ita delirare quilibꝫ infidel audiat. vt queãdmodū dr̄ toto celo errare ↄspiciēs risum tenere uix possit: ꝛ non tam molestū est ꝙ errans homo deridet. ꝫ ꝙ auctores nostri ab eis qui foris sunt talia sẽsisse credunt: ꝛ cum magno eorum exitio de quorum salute satagimus tanq̄ indocti reprehendunt atq̄ respuūt. ꝛ ideo sicut ipse ꝫtiugit multiplices expositiones ipse posuit in verbis genesis. vt sic accipiat vna expositio ꝙ alteri expositioni non p̄iudicetur: que forte melior est. Sic ḡ quod dr̄ de aquis supra celos existentib⁹ multiplr intelligi potest. Uno modo vt per firmamẽtū vel per celos non intelligam⁹ firmamẽtum vel celum: in quo sunt sydera ꝫ hunc aerem in quo aues volare dicūt: supra quem aerem aque vaporabiliter eleuant: ꝛ exinde pluuie generant. Et de hac expositiōe dicit aug⁹ in z^o. super gñ. ad lram Hanc cōsideratione dignissimam indico. Quod enim dicit neq̄ ↄtra fidem est ꝛ promptu posito documento credi potest. Si autem per firmamentū vel celos intelligatur firmamentū vbi sūt sydera posita: sic sciendū est ꝙ de hoc firmamẽto

diuersas opiniões fuisse. Quidam enim posuerũt firmamẽtũ illud ex quatuor elemẽtis ꝯpositũ: q̃ videt esse positio Empedoclis. ⁊ ſm hoc nihil ꝓhibet dicere supra hoc celũ sydereũ eẽ aquas elementares tã ꝙ̃ simpliciores: ⁊ sup eas etiam ignem: a quo vocet celũ empireũ. Aliorum aũt positio est ꝙ celũ vel sit ignee nature sicut posuit Plato. vel non sit de natura quatuor elementorum: ſ habens altiorẽ naturã: sicut posuit Arist. Utrorumque istorum suppositio inconueniẽs videt: supra firmamẽtũ illud aquã elemẽtarẽ materialr̃ eẽ dispositã. Nunc enim sicut aug. dic in 2°. super gñ. Queadmodũ deus instituerit naturas rerũ nos ꝯuẽit querere: nũquid in eis vel ex eis miraculũ potentie sue velit operari: ſ tñ aliquales aquas supra huiusmodi firmamẽtũ ponere possum⁹. vno modo vt per aquas intelligamus totam materiã corporalẽ. sicut accipitur in ꝑncipio gñ. ſm expositõez aug. Et ideo secundũ hunc intellectum aquas esse sup celos sydereos nihil est aliud dicere ꝙ̃ aliquid de materia corporali super hos celos existere. ⁊ hoc etiam ꝯ dictis ꝓhorum modernorum non discordat: q ponũt sup octauã sperã: in qua sunt stelle: aliã sperã: in qua nulla est stella. ⁊ hanc expositionẽ ponit Aug. super gñ. ꝯtra manicheos. Alio modo potest dici ꝙ sicut celũ empireũ dicit igneũ: non quia habeat spẽm ignis ſ ꝓpter splendorẽ. ita etiã aque sup celos dicunt. non quia habeat spez aque: ſ quia habent dyaphanitatez ad modum aque. vt sic supremum celũ ſm ꝙ empireũ dicitur: sit totũ splendidũ. ſm autẽ ꝙ aqueũ dr̃: sit totum dyaphanũ. Tertium autem celum quod dicitur sydereũ sit ptĩ lucidum partim dyaphanum. Sic ergo secũdũ quãcũqꝫ opinionẽ põt veritas sacre scripture saluari diuersimode. Unde non est coartãd⁹ sensus sacre scripture ad aliquid horum. ¶ Ad ꝑmum ergo dicẽdũ ꝙ homo assimilatur maiori mundo quantum ad aliquid. inquantum. ſ. ꝯstat ex corporali ⁊ spũali natura: sicut ⁊ totum vniuersuz. non tamẽ quantum ad omnia assimilat vniuerso. Ordo enim partium in hoĩe non est secundũ ꝙ exigit eorũ nã: sed prout exigit ratio finis. Ponit enim cor in medio: vt ex eo diffundantur operationes vite de facili per totum corpus. Cerebrum autez ponitur in supremo vt operatiões animales que ibi quodãmodo perficiuntur: non impediantur per diuersas corporis trãsmutationes: sic etiam ordo cognitionis humane ñ est ſm ordinem naturalẽ cognoscibilium. ſ quo ad nos. Aug⁹. aũt hõ inducit hoc asserẽdo: sed obuiãdo his qui scripturã praue interptãt.

Deinde cõsiderandũ est de his ad que diuina potẽtia se extendere potest. ¶ Et circa hoc querũtur duo. ¶ Primo vtrum de⁹ possit aliquid in nihilũ redigere. ¶ Secũdo si aliquid eẽt in nihilum redactum: vtrum deus possit illud repare idem numero.

¶ Articulus. 4⁹.

Ad primum sic procedebatur Uidet que deus possit aliqd in nihilum redigere. Equalis enim est distātia nō entis ad ens: et entis ad non ens. Sz deus pōt ex nihilo aliqd facere. ergo deus pōt ex aliquo facere nihil. Sz otra. Deus nō pōt esse causa defectiua. Sz cā que facit tendere in nō esse est causa defectiua. ergo deus nō pōt redigere aliqd in nihilum. Rūs. dō qd de potētia dei dupl'r loqui possum⁹. Uno mō absolute ɔsiderādo eius potentiaz. Alio modo ɔsiderādo ipsam in ordine ad sapiā vel prescietiā suaz. Loquendo ergo absolute de dei potentia: sic deus pōt vniuersam creaturā redigere in nihilū. Cuius rō est quia creatura non solū pducit in esse deo agente: sz etiam per actione dei cōseruat in esse ꝫm illō ad hebr. i. Portans omnia vbo virtutis sue. Unū aug. dic. 4. sup gn̄. ad lraz. Si vtus dei q aliqn̄ ab eis que creata sūt regendis cessaret: sil et illorū cessaret spēs omnisq natura cōcideret. Sic aūt de⁹ ppria volūtate agit et nō ex necessitate nature ad rerū productionē. ita etiaz ad earū ɔseruatiōē. et ideo potest sbtrahere suam actionē a reb⁹ ɔseruandis. et hoc ipo omnia in nihilū deciderēt Si vero loqmur de potentia dei in ordine ad ei⁹ sapientiā et prescietiā sic non potest fieri q res in nihilū redigant. qa non habet hoc dīna sapientia. Creauit enim de⁹ vt eēnt omnia. vt dicit sap. i. non vt in nihilū cederēt. Primū g̃ ocedim⁹ secūdū q procedit de potentia absoluta. Ad z^m dō qd cā defectus alic⁹ pōt eē aliqd dupliciter. Uno modo ex ppria intentione: sic cū aliqs sbtrahendo lumen cāt tenebras et hoc modo nō oportet q sit cā defectiua. illō qd causat defectū. Sic aūt de⁹ potest esse alic⁹ defect⁹ cā: vel execationis: vel obdurationis: etiam ānihilationis si vellet. Alio modo aliqd eē cā defect⁹ preter intentionem. et sic semper oportet q cā defect⁹ sit defectiua. qa ex defectu agentis contingit q non inducat perfectionē in suo effectu. et sic deus nullo mō potest esse cā defect⁹ vel tendendi in non esse.

Articul⁹. 5^9.

Ad secūdū sic pcedit. videt q de⁹ non possit id qd in nihilū redactū est idem numero reparare. Dicit enim phs in z° de generatione. q ea quorū sba corrūpit non reiterant eadem numero. Sed eoꝝ q in nihilū redigūt sba corrūpit. ergo eadem numero iterari non possūt. Sed otra est qd aug. dic. 4. de ci. dei. Si caro hūana omnib⁹ periisset modis: necvlla ei⁹ materies in vllis latebris remāsisset vnde si vellet eū repararet omnipotens. Sz si nulla materia remanēte de re corrupta quod corrumpit in nihilum redigitur. ergo de⁹ id qd in nihilū est redactū potest idez numero reparare. Preterea differētia est cā numeri. sic Dam dicit. Sz nihilū non facit aliq̄ dfiaz: qa non entis nō sunt spēs neq dfie ꝫm phz ergo id qd repat a do pōt eē unū et idem numēo: q̄uis ī nihilū fueit redactū.

¶ R° dō q in his que in nihilū re/
digi possunt est quedā differentia
attendēda. quedaꝫ enim sūt quoꝝ
vnitas in sui rōne hꝫ duratōia cōti
nuitatē. sicut patet in motu ⁊ tpe.
⁊ ideo interruptio taliuꝫ indirecte
cōtrariat vnitati eoꝝ ſm numerū.
Ea uero que cōtradictionē implicāt
non cōtinent sb numero deo. possi/
biliū. quia deficiunt a rōne entis. ⁊
ideo si hꝰ in nihilū redigant: de/
ea non potest eadē numero repare
Hoc enim esset facere cōtradictoria
simul esse ꝟa. puta si motus interru
ptus esset vnꝰ. Alia ꝟo sunt quoꝛuꝫ
vnitas non habet ī sui rōne cōtinu
itatē durationis. sicut vnitas rerū
permanētiū: nisi per accidēs: inq̄ꝰ
coꝝ esse sbiectū est motui. Sic eniꝫ
⁊ mensurant hꝰ tpe: ⁊ eoꝝ eē unū
⁊ cōtinuū ſm vnitatē ⁊ cōtinuitatē
tpis. ⁊ quia nāle agens non potest
ista producere sine motu: inde est q
nāle agens non pōt hꝰ repare eađ
numero: si in nihilū redacta fuerint
vel si fuerint ſm sbam corrupta. ſ
deus potest repare huiusmodi sine
motu: qa in eius potestate est q ꝑ/
ducat effectus sine causis mediis. ⁊
ideo potest ea eadē numero repare
etiam si in nihilum elapsa fuerint:
vnde pꝫ rñsio ad ṗmū ⁊ zᵐ. ¶ Ad
3ᵐ dō q nihilū nō est dr̄ia alicuiꝰ
entis: si per hoc q aliquis reducat
in nihilū interrūpatur cōtinuatio
eēndi: que ptinet ad vnitatē motꝰ
⁊ eoꝝ que cōsequūt ad motū.

D Einde quesitū ē de ꝑsona/
libus que pertinent ad ꝑ/
sonam filii. Primo q̄tū
ad naturā diuinā. ¶ zᵒ quantū ad
nām assumptā. ¶ Circa ṗmū q̄sita
sunt duo. ¶ Primo vtrū pater eo/
dē verbo dicat se ⁊ creaturā. zᵒ
utrū filius sua filiatione distingua
tur a spiritu sancto.

Articulus. 6ᵘˢ.

A D ṗmū sic ꝑcedit. Videt
q pater non eodē ꝟbo di
cat se ⁊ creaturam. Dicere
enim se soli patri cōuenit. vt Aug.
dicit. 7. de trini. Sꝫ dicere creaturā
cōuenit toti trinitati. ea enī que im
poꝛtant respectū ad creaturā toti
trinitati cōueniunt. ut patet ꝑ Dio.
z. c. de di. no. ergo pater non eodeꝫ
verbo dicit se ⁊ creaturaꝫ. Pre/
terea creatura procedit a deo per
modū volūtatis. Filius autem qui
est verbum quo pater dicit se ipm
procedit a deo per modum nature
quia vt Hyl. dicit in libro de syno/
dis. Omnibus creaturis sbstantiā
volūtas dei attulit. Filio autem na
turā dedit natiuitas. ḡ non est idē
verbum quo pater dicit se ipm: ⁊
quo dicit creaturā. ¶ Sed cōtra est
qd aug. dicit. z. super gñ. ad litterā
Qꝫ dixit ⁊ facta sunt. idest verbuꝫ
genuit in quo erat vt fieret crea/
tura. Sed verbum genuit dicens
se ipm. ḡ idem est verbum quo dic
se ipm: ⁊ quo dicit creaturam.
R° dicendū q sicut augꝰ. dicit. 15.
de trini. Verbū dei repn̄tat aliq̄/
liter ꝑ ꝟbū nr̄i intellectꝰ. qd nihil ē
aliud q̄ q̄dā acceptio actual' nr̄e nō
ticie. cū. n. id qd scimꝰ actu cōsiderā
do cōcipimꝰ. Hꝫ ꝟbū nostri intellectꝰ
est. ⁊ hoc est quod verbo exteriori

significam⁹.ſ qa nos nõ totũ id qđ habitu ſcim⁹ actu mẽte ↄcipim⁹. ſ de vno intelligibili mouemur ad aliud.inde eſt ꝙ in nobis nõ ẽ unũ ſolũ v̾bũ mentale ſm multa: quoꝝ nullũ adequat noſtrã ſciã. Sꝫ de⁹ qcqđ ſcit actu intelligit. ⁊ ideo in mente eius nõ ſuccedit v̾bũ verbo ⁊ ſicut eadẽ ſciã ſcit ſe ⁊ oĩa alia: ita etiã eodẽ v̾bo exp̄mit ſe ip̄m ⁊ oĩa alia.nec eẽt ei⁹ v̾bũ pfectum: vt aug.in eodẽ li. dic.ſi aliqđ min⁹ eẽt in eius v̾bo ꝙ̃ in ei⁹ ſciã. Unũ qcqđ pater ſcit totũ unico ſuo v̾bo dicit ⁊ ſic neceſſe ẽ ꝙ idẽ ſit v̾bũ quo dic̃ ſe ip̄m ⁊ quo dicit creaturã. ¶ Ad p̄mũ ḡ dđ ꝙ dicere ſi ꝓprie ſumaẗ eſt ꝑducere v̾bũ.qđ ſoli patri ↄuenit.⁊ iõ ſi dicere in diuinis ꝓprie ſumaẗ:ſol⁹ pater dicit: qa ſol⁹ ip̄e generat v̾bũ. Hoc enĩ v̾bo exp̄mitur quicqđ tota trinitas ſcit. qa triũꝫ pſonarũ eſt vna ſciã. ⁊ ex hac rõne v̾bũ importat reſpectũ ad creaturã ſquãtũ ẽ exp̄ſſio quedã ſcĩe quã p̄r hꝫ ↄmuniter cũ aliis pſonis de creatura. ¶ Ad 2ᵐ dđ ꝙ aliud ẽ v̾bũ ⁊ id qđ dr̃ v̾bo. hoc enim v̾bo qđ ẽ lapis ſignificaẗ res que nõ eſt v̾buꝫ ſ corp⁹. vñ nihil ꝓhibet creaturaꝫ ꝓcedere a deo ꝑ modũ voluntatis Uerbũ auteꝫ quo dr̃ creatura per modum nature.

¶ Articulus.7⁹.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcediẗ. Uideẗ ꝙ fili⁹ diſtinguaẗ filiatione a ſpũ ſancto. Eodẽ enim mõ aliqs ↄſtituiẗ ⁊ ab alio diſtinguiẗ Sꝫ pſona filii ↄſtituiẗ filiatiõe que eſt ꝓp̄etas pſonalis.i.ↄſtituens perſonã filii.ḡ filiatiõe diſtinguitur a ſpũ ſancto. ¶ Sꝫ ↄtra ẽ qđ Boeci⁹ dicit in li°.de trini.ꝙ ſola relatio in diuinis multiplicat trinitatẽ.Et Anſel.dicit in li.de ꝓceſſione ſpũs ſancti.Qꝫ ibi ſolũ diſtinguunẗ perſone diuine:vbi occurrit relatiõis oppoſitio. Sed filius nõ opponitur relatiue ſpũi ſancto filiatiõe:ſ ſolũ patri.ḡ filius non diſtinguiẗ filiatione a ſpũ ſancto:ſed ſolũ a patre ¶ R⁹ dicendũ ꝙ hoc modo ſe hñt ꝓꝓrietates perſonales ĩ diuinis ad diſtinguendũ perſonas:ſicut ſe habent in rebus naturalib⁹ forme ſbſtãtialeſ ad diſtinguendas ſpecies rerũ.ſic tamẽ ꝙ a creaturis exẽpla ad deũ aſſumpta non omnino ſĩlia ſunt.In reb⁹ aũt nãlibus diſtiguiẗ aliquid ꝑ formã ſuaꝫ ab alio dupl̄r Uno modo ſm directã oppoſitionẽ forme ad formã. ⁊ hoc modo diſtĩguiẗ vnaqueqꝫ res naturalis ab oĩbus ſpẽb⁹ ſui generis: que hñt formas oppoſitas ſm ꝙ gen⁹ diuidiẗ oppoſitis differẽtiis.ſic ſaphir⁹ diſtinguiẗ ſua forma ab omnib⁹ aliis ſpẽbus lapidũ. Alio mõ diſtinguiẗ res nãlis ꝑ ſuã formã ſm hẽre ⁊ ñ hẽre.⁊ hoc mõ qđ hꝫ aliquã formã nãlẽ diſtinguiẗ ab oĩb⁹ nõ hñtibuſ formã illã.ſic ſaphir⁹ ꝑ ſuã formam nãlẽ diſtinguiẗ nõ ſolũ ab aliis generib⁹ lapidũ.ſ a ſpẽb⁹ aĩaliũ ⁊ plãtaꝝ.Sic ḡ dđ ꝙ fili⁹ ſua filiatõe diſtinguiẗ qdẽ a patre ſm oppoſitõeꝫ relatiuã filiatiõis ad p̄nitatẽ.ſed a ſpũ ſãcto diſtĩguiẗ filiatõe ꝑ h̾ ꝙ ſpũs ſanct⁹ nõ hꝫ filiatõeꝫ: quã fili⁹ hꝫ.⁊ ꝑ h̾ pꝫ rñſio ad obiecta.

¶ Articul⁹.8⁹.

D Einde quesituz est de filio quantū ad naturā assūptā. Et circa hoc quesitum est vtrum sit vnum numero corp⁹ xp̄i affixum cruci: ꝛ iacens in sepulchro. Et videt᷑ ꝙ non. quia quecūq; differunt specie differūt numero. Sed corpus xp̄i appensum in cruce ꝛ iacens in sepulchro differt specie eo modo quo mortuum ꝛ viuū differunt specie. ergo non est vnū ꝛ idē numero. ¶ Sed contra. Quecunq; sunt vnū ꝛ idem supposito vel ipostasi sunt unum ꝛ idem numero. Sz corp⁹ xp̄i iacens in sepulchro ꝛ appensum cruci est vnum ꝛ idē supposito siue ipostasi: q̄a ipostasis v̄bi dei nunq̄ sep̄ata est ab ei⁹ corpore Ergo corpus xp̄i est vnum ꝛ idem numero appensum cruci ꝛ iacens in sepulchro. ¶ R̄ʒ dicendum ꝙ circa hoc cauende sunt due damnate hereses. quarum vna est arrianoꝝ qui cum ponerent Xp̄m animam non habuisse: sed verbuȝ fuisse corpori loco anime. per consequens posuerunt ꝙ verbum separatū est in morte a corpore: sicut manifeste patet in quodam sermone arrianorū: contra quem Augustin⁹ disputat. Alia vero est heresis galanicarum: que fuit in sexta synodo damnata. qui cum ponerent vnam naturam compositam ex diuinitate ꝛ humanitate: posuerunt illam naturā simpliciter incorruptibilē. ꝛ ita posuerunt corpus Xp̄i simpliciter incorruptum: non solum corruptiōe putrefactionis: quod fides catholica tenet p̄ ill⁹ illud ps̄. Nō dabis sanctū tuū videre corruptionē. s̄ etiā corruptionē que ꝑtinet ad rōnē mortis. qḋ est impiū. vt pȝ p̄ damā. in. 3. li. Sic ḡ ad excludendā p̄mam hr̄sim oportet nos ponere idētitatem s̄m suppositum in corpore xp̄i appenso cruci ꝛ posito in sepulchro. Ad excludēdū s̄o secūdā heresim oportȝ nos ponere verā differētiā mortis ꝛ vite. Sed quia prima unitas maior est q̄̄ secūda differentia: dicendum est ꝙ est idem numero corpus Xp̄i appensum cruci ꝛ iacens in sepulchro. ¶ Ad p̄mum ergo dicēduȝ ꝙ ratio illa non tenet in corpore xp̄i: ꝓpter vnitatem ipostasis.

¶ Articulus.9⁹.

D Einde quesitū est de rebus humanis. Et p̄mo de grā. Secundo de gratia sacramentis. ¶ Tertio de actib⁹ humanis. ¶ Circa primum querebat᷑ utrum deus semper faciat nouam grām. Et videtur ꝙ sic. Augstin⁹ enim. 8⁹ super Gn̄. ad lr̄am comparat infusionē grē illuīationi. Sicut inq̄t aer presente lumine non factus est lucidus: sed fit. quia si factus esset nō fieret. sed etiam absente lumine lucidus maneret. sic homo deo sibi p̄sente illuminatur. absente aūt continue tenebratur. a quo non locorū interuallis: sed volūtatis auersiōe disceditur. Sȝ sol semꝑ facit nouȝ lumē in aere. ḡ deus semꝑ fac̄ nouā grām in aīa. ¶ Sȝ ꝯtra. Nobilioris creature nobili⁹ ē eē. s̄ grā ē nobilissima creatura: q̄a ē ꝑfectō nr̄e rōnalis create. ḡ ei⁹ eē ē nobilissimū. nō

ergo durat solu; in momēto. ⁊ ita non semper deus facit nouā grā;. ¶ R° dicendum ꝙ duplex est actio Quedam que fit cum motu. ⁊ talis actio semꝑ est cum aliqua īnouatōe quia semper in motu aliquid fit: ⁊ aliquid desinit esse: in quātū accedi tur ad terminū ⁊ recedit a termīo ⁊ ꝓpter hoc phs dicit in. 8. phi. ꝙ ī omni motu ē quodāmō fieri ⁊ corrūpi. Alia autē actio est que est sine motu per simplicem ꝯmunicationē forme: in quantū. s. agens suam similitudinem imprimit recipienti dispo sito. ⁊ talis actio in ꝓncipio quide; est cum īnouatione: sm ꝙ de nouo acquirit forma in sbiecto. Sed ꝯtinuatio ipsius actionis sicut nullum habet motum adiunctū: s simplice; influxū siue ꝯmunicatōem: ita etia; nullā habet īnouationē. ⁊ hoc mō causat grā a deo in anima. Unde dicendu; est ꝙ quādiu durat grā in anima: deus in anima operatur causans eam. non tamen ita ꝙ faciat semper nouam grām: ⁊ ꝙ singulis momentis existens corrūpat sed quia eandē grām quam primo infudit: semper operat in anima cōseruans ipsa;. quod quidē difficile est ad intelligendū non valentibꝰ abstrahere cōsiderationē suam ab actionibus que sunt cum motu: in quibus semper aliquid īnouat: vt dictum est. ¶ Ad ꝓmum ergo dicē dum ꝙ lumē semper fit in aere: qa semper actiōe solis illuīant ꝯsuat: si ꝙ semꝑ fiat aliud ⁊ aliud lumen.

D Einde quesitum est de sacramentis gratie. Et ꝓmo de sacramēto penitentie. vtrum ꝑ absolutionē sacerdotis remitratur culpa. ¶ Secundo de sacramento matrimonii. vtrum vir possit accipere crucem si timeatur de incontinentia vxoris nō valētis virū seq.

Articulus. 9ᵘˢ.

AD ꝓmum ergo sic ꝓcedebatur. Uidetur ꝙ per absolutionē sacerdotis culpa remittatur. Dicit enim Hugo de scō victore in libro de sacramentis. ꝙ sententiam Petri sequit sententia celi. Sed sententia celi est de remissione culpe. Ergo remissio culpe sequitur per sententiam Petri: que est sacerdotis absoluentis. ¶ Preterea sacramēta sunt medicine ꝯtra peccata. Sed per medicinā sanant vulnera vl' egritudines. Ergo egritudo vel vulnus peccati sanat per sacramentū penitentie. Sed sacramentum penitentie ꝯsūmat in hoc ꝙ dicit. Ego te absoluo. sicut sacramentum baptismi in hoc ꝙ dicit. Ego te baptizo. ergo per absolutionem sacerdotis dimittitur culpa.

¶ Sed contra est ꝙ per solam contritionē dimittit peccatū sm illud ps. Dixi cōfitebor aduersū me iniusticias meas domino: ⁊ tu remisisti impietatē peccati mei. S; ꝯtritio ꝓcedit absolutionē sacerdotis: qa sacerdos nō d; aliquē absolue nisi estimet eū ꝯtritū. ergo remissio culpe ꝓcedit absolutiōe; sacerdotis. Nō ergo ꝑ absolutōe; sacerdotis clpa remittit.

¶ R° dō ꝙ sacra duplr operantur Uno mō sm ꝙ exhibent in actu. alio mō sm ꝙ habentur in voto. ⁊ hoc

ideo quia sacramenta operantur vt instrumēta diuine misericordie iustificantis. Dei autem est respicere ad hoīs cor sm illud .i. Re. 16. Homines vident ea que parent. Deus aūt intuetur cor. et ideo quāuis res naturales nō agant nisi pn̄tialr̄ adhibite. sacra tn̄ agūt etiā sm q̄ sunt in voto. s pleni⁹ sacramētalē effectū inducūt: qn̄ actu exhibent: sicut patet in baptismo. Nā cathecumin⁹ si sit adult⁹ et hēat baptismū in voto: iā consecut⁹ est effectū baptismi quātū ad emūdationē a pctō et consecutōez grē que est ppri⁹ effect⁹ dei. Sed qn̄ actu baptismū suscipit consequitur plenius quosdā sacramētales effect⁹: quia suscipit characterē et remissionē totius pene. Si quis tn̄ esset qui non prius haberet baptismū in voto q̄ actu baptizaretur: sicut pcipue patz ī pueris: simul recipit p baptismum grām remittērē culpā et omnē aliū sacramēti effectū. et hoc etiā contīgēt in adulto: si simul cum baptizaretur: votū baptismi hēre inciperet. et idez est etiā ī sacro pnīe: quod consūmatur ī dispensatōe ministri absoluentis. Cum eni aliquis actu absoluitur consequitur plenarie sacri effectū. s si an̄ q̄ absoluatur hēat hoc sacrm in voto: qn̄ .s. pponit se subiicere clauib⁹ ecclesie: iam v̄tus clauiū operatur in ipso et consequitur remissionē culpe. Si quis tn̄ in ipsa absolutiōe incipit conteri et claues ecclesie hēre in voto: ī ipsa absolutione sacerdotis culpa ei dimittitur p grām que infunditur in hoc sacro: sicut et aliis sacris noue legis vn̄ qn̄q contigit q̄ aliqui nō pfecte contriti v̄tute clauiū grām contritiōis consequūtur. dūmō non ponāt obicem spūi sancto. et idem est ī aliis sacris noue legis: in quib⁹ grā confertur. videtur tn̄ esse dr̄ia inter baptismū et pnīam ppt hoc q̄ sacrm pnīe semp exhibetur adultis: in quib⁹ vtplimū contritio p̄cedit tpe confessionē et absolutionem. baptism⁹ aūt multotiens confertur pueris in qb⁹ votū baptismi non p̄cedit. olo aūt sile appareret: si etiā baptism⁹ exhiberetur adultis. ¶ Ad pmū ḡ dō q̄ v̄bū Hugonis nō est sic intelligēdū: quasi sētētia Petri in sacerdote absoluēte precedat tpe snīam celi .i. dei remittētis culpā: s qa snīa Petri approbat sētentiā dei. ¶ Ad 2m sic dicēdum q̄ medicina sacralis operatur non solū actu adhibita: sed etiam in pposito existens. et ideo quandoq; sanatio vulneris precedit sacralem absolutionē. ¶ Ad 3m dicendū q̄ nunq̄ potest esse vera cōtritio sine voto clauiū ecclesie: qn̄ticūq; sit dolor de peccato p̄terito: et ppositum abstinendi in futurū. et ideo ī contritione culpa remittitur.

¶ Articul⁹. xi⁹.

Ad secundum sic proceditur. Uidetur q̄ vir possit accipere crucem ad transfretandum vltra mare: nolente vxore: si de eius incontinētia timeatur. Nō debet enim homo pretermittere propriam salutem pro salute aliena. Sz homo procurat salutem propriam per hoc q̄ cruce signatur cōsequēs plenam remissionē pctōz. ḡ n̄ dz h pternittē vt pnideat saluti uxoris

¶ Sed 𝔠tra est qđ Aug⁹. dicit. Si abstines sine vxoris voluntate: tribuis ei fornicatōis licētiā ⁊ peccatū illi⁹ tue imputabit abstinētie. ſ accipiendo crucē impedit̄a redditōe debiti. ḡ videt̄ ꝙ peccatū vxoris si 𝔠tingat viro imputat̄. ¶ R̄ꝫ dđ ꝙ ea que sunt necessitatis non sunt p̄termittēda ꝑpter ea que sunt ꝓprie volūtatis. Un̄ etiā dn̄s Math. xv°. rep̄hendit phariseos: qui dicebant pretermittē mandatum de honoratione parentū: vt alique volūtarie oblatōes deo offerent̄. Ex nec̄citate aūt viro īminet vt gerat curā vxoris. quia caput mulieris est vir. vt dicit̄. i. ad Cor̄. xi°. Sed ꝙ accipiat crucē ad trāffretādū ſb̄iacet ꝓprie volūtati. vnde si vxor sit talis que sequi non possit ꝑpter aliqđ legitimū impedimētū: ⁊ de ei⁹ incōtinētia timeat̄: non est ei 𝔠sulēdum vt accipiat crucē ⁊ dimittat vxorem. secus aūt est si vxor 𝔠tinere voluntaria p̄ponat: vel velit ⁊ possit sequi virū suū. ¶ Ad p̄mum ḡ dđ ꝙ hoc etiam ad salutē ꝓpriā viri ꝑtinet vt gerat curā de salute vxoris: que viri regimine 𝔠mittit̄.

D Einde quesitū est de actib⁹ humanis. Et p̄mo de actibus ꝑtinentib⁹ ad p̄latos. 2° de actib⁹ qui possunt ꝑtinere ad omnes. Pertinet aūt ad p̄latos p̄cipere dispēsare in p̄cepto. excoīcare rebellantes p̄ceptis: ⁊ bn̄ficia ecclesiastica 𝔠ferre. Un̄ circa p̄muꝫ querunt̄ quatuor. ¶ Primo de obedientia ad precepta prelatoꝝ. vtrū s. religiosus teneat̄ obedire p̄lato suo precipienti ei in virtute obedientie ꝙ reuelet ei crimē fratris occultū. ¶ Secūdo circa dispēsatōeꝫ vtrum papa possit dispēsare in bigamia. ¶ Tertio circa excōmunicationē. vtrum aliquis teneat̄ vitare excōmunicatos illos: de quoꝝ excōmunicatione etiam inter peritos est diuersa sententia: quibusdā dicentibus eos excōmunicatos eē: ⁊ aliīs nō esse. ¶ Quarto circa collationem beneficiorum. vtrum prelatus ecclesie licite possit dare beneficium consanguineo suo idoneo existenti: si equa facilitate occurrat ei ali⁹ magis idoneus.

¶ Articulus. i⁹.

A D p̄mū sic p̄cedit̄. Videt̄ ꝙ subditus non teneatur obedire prelato precipiēti reuelationē criminis occulti. Null⁹ enim tenetur obedire alicui in hoc quod non ſb̄ditur eius iudicio. Sꝫ occulta non ſb̄duntur iudicio humano: sed soli iudicio diuino. ergo circa eorum reuelationē nullus tenetur obedire prelato precipienti. ¶ Sed contra est ꝙ prelatus in capitulo religiosoꝝ potest precipere id de quo iudex secularis vel ecclesiasticus potest exigere iuramentū. Sed quandoqꝫ iudex secularis vel ecclesiastic⁹ exigit iuramentum ab aliquo: vt reuelet id quod scit de aliquo occulto. ut dicit quedam decretalis de purgationib⁹. ergo pari ratione prelatus in capitulo potest religiosis precipere in virtute obedientie: vt dicant ei si quid sciunt de aliquo crimine occulto.

℞º dicẽdũ ꝙ peccatũ dupl'r pōt esse occultũ. Uno modo simpl'r. ita .s. ꝙ ad multoꝝ noticiam nullo mō ꝑuenit. ⁊ tale peccatũ occultũ nocꝫ soli facĩeti. ⁊ ideo qui tale peccatũ occultũ fratris scit solũ hoc debet intẽdere: vt fratris peccãtis salutẽ ꝓcuret. vñ institut⁹ est a dño ordo correctionis fraterne. vt pmo qdeꝫ corripiat aliquis fratrẽ occulte peccantẽ inter se ⁊ ipꝫ solũ. postmodũ adhibeat duos vel tres testes. ⁊ tunc tandem si non corrigat' dicat ecclesie. Contra quẽ ordinẽ si ꝑlat⁹ precipiat vt peccatũ fratris occultum ei dicat': nō est obediẽdũ. ⁊ ipse peccat ꝑcipiẽdo. qa opꝫ deo magis ꝙ̃ hoib⁹ obedire. Si aũt pc̃m fratris non sit adeo occultũ quin ⁊ per aliquas suspitiones in multitudinis noticiã veniat. vñ multoꝝ scãdalũ oriat': iam pc̃m ñ solũ nocet illi: s₃ multis. ⁊ qa bonũ multitudinis ꝓfert' bono vni⁹: ideo ꝑlatus debꝫ disqrere ṽitatẽ de facto vt scãdalũ multitudinis cesset: vl' per penã peccãtis: vel per ei⁹ excusatõeꝫ. Et ideo in tali casu pōt ꝑcipe scienti crimen fratris ꝙ manifestet. ⁊ ille cui ꝑcipit' tenet' ꝑlato obedire. Sic enĩ cũ nō sit oĩo occultũ crimẽ pertineret ad iudiciũ ꝑlati. ⁊ in h' casu loq̃t' decretalis. non aũt in pmo vñ pꝫ responsio ad obiecta.

Articul⁹. ij⁹.

AD 2ᵐ sic ꝓcedit'. Videt' ꝙ papa non possit dispẽsare in bigamie irregularitate. Non enim pōt ab hoĩe dispensari in his que sunt diuinit⁹ instituta. vt Ber. dicit in li. de dispẽsatione ⁊ ꝑcepto. S₃ doctrina apl'i in qua ɔtinet' ꝙ bigami⁹ non ꝓmoueat'ur pꝫ. i. ad Thi. 3. ⁊ ad Tytũ. i. ẽ diuinit⁹ ꝓmulgata. ſm illud apl'i. 2. ad thi. vltimo. An experimẽtũ queritis eius qui in me loquit' xp̃s. g̃ papa ñ pōt cũ bigamia dispẽsare. S₃ ɔtra ẽ qd in decretis dist. 50. dr̃. Q2 papa cũ quodã bigamo dispensauit.

℞º dd ꝙ papa hꝫ plenitudinẽ ptãtis in eccl'ia. ita .s. ꝙ quecũq₃ sunt instituta ꝑ ecclesiã vel ecclesie prelatos sunt dispensabilia a papa. hec enĩ sunt que dicunt' esse iuris humani vel iuris positiui. Circa ea ṽo que sunt iuris diuini vl' iuris nãlis dispensare nō pōt. quia ista hñt efficaciã ex institutõe diuina. Ius aũt diuinũ est quod pertinet ad legẽ nouã vl' veterẽ. S₃ hec ẽ dĩa inter legẽ vtrãq₃. quia lex vet⁹ determĩabat multa tã in ꝑceptis cerimonialib⁹ ꝑtinẽtib⁹ ad cultũ dei: ꝙ̃ etiã in ꝑceptis iudicialib⁹ ꝑtinẽtib⁹ ad iusticiam inter hoĩes ɔseruandã. S₃ lex noua que ẽ lex libertatis: hi⁹ determinatões non hꝫ: s₃ ẽ ɔtenta ꝑceptis moralib⁹ naturalis legis ⁊ articul' fidei: ⁊ sacramentis grẽ. vñ ⁊ dr̃ lex fidei: ⁊ lex grẽ ꝓpter determinationẽ articuloꝝ fidei ⁊ efficaciã sacramẽtoꝝ. Cetera ṽo que ꝑtinẽt ad determinatõem humanoꝝ iudiciorũ: vel ad determinationeꝫ diuini cultus libere ꝑmisit xp̃s: qui ẽ noue legis lator: ꝑlatis ecclesie: ⁊ ꝑncipibus Xp̃iani populi determinanda Unde oẽs hi⁹ determinatões ꝑtinẽt ad ius humanũ in quo papa potest

dispensare. ¶ In solis vero his que sunt de lege nature ⁊ in articulis fidei ⁊ sacramētis noue legis dispensare non potest. Hoc enim non esset posse pro ṽitate: s̄ ꝯtra ṽitatē. Manifestū est aūt ꝙ bigamū non promoueri: neq̄ est de lege nature neq̄ ꝑtinet ad articulos fidei neq̄ est de necessitate sacr̄i. quod patet ex hoc ꝙ si bigamus ordinetur: recipit ordinis sacramētum, sed hoc ꝑtinet ad quandā determinationē diuini cultus. Un̄ circa hoc potest papa dispensare. lȝ dispensare non debeat nisi ex magna ⁊ euidēti cā. sicut etiam posset dispensare circa hoc ꝙ aliquis sacerdos non indutꝰ vestibꝰ sacris ꝯsecraret corpus xp̄i. Et eadē rō est de omnibꝰ aliis hiꝰ: que ex institutione humana ꝓcesserunt. ¶ Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ aplus dupliciter in doctrina sua aliqua ꝓposuit. quedā qdē sicut ꝓmulgās ius diuinū. sicut illud quod hr̄ ad gal. .5. Si circūcidimini xp̄us vobis nihil ꝓderit. ⁊ multa alia hiꝰ. ⁊ in hꝫ papa non potest dispensare. quedā ṽo sicut ꝓpria auctoritate aliqua statuens. Nam ipse dicit. i. ad Cor. xiᵒ Cetera cum venero disponā. ⁊ īfra .16. mandauit vt collecte que fiunt in sanctos per unā sabbati fiant. qd̄ non pertinet ad ius diuinū. Et sil̄r etiā qd̄ dr̄ de bigamo nō ꝓmouēdo non est iuris diuini: s̄ institutio auctoritatis hūane diuinitꝰ hoī ꝯcesse.

¶ Articulus. 14ꝰ.

Ad tertiū sic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ non debeant vitari illī excōmunicati: circa quorū excōmunicationē sapiētes ꝯtraria opinat̄. Quia s̄m iura epūs nō pōt auferre beneficiū: quod clerico concessit sine culpa. Sȝ n̄ minus debet̄ ꝯmunio fidelium cuilibet fideli: ꝙ̄ beneficium clerico sibi ab episcopo collatum. ḡ nec ꝯmunio fidelium ē alicui sb̄trahenda sine culpa. Sȝ qn̄ dubitat̄ an causa sb̄sit: promptior debet esse animꝰ boni viri ad interpretandū in mitiorē partē. ḡ ex quo dubitat̄ de excōmunicatōe aliquorum magis debet aliquis per hoc stare ꝙ non sunt excōmunicati. Et ita non debet eos vitare. ¶ Sȝ ꝯr̄ est ꝙ si aliquis ꝑcussus in bello moriatur: si ignoret̄ quis eum ꝑcusserit ꝓpter dubiū quilibet q̄ in bello interfuit irregularis hr̄ s̄m iura. ḡ a simili videt̄ ꝙ ex quo dubiū est de aliqbꝰ an sint excōmunicati: ꝙ ꝓpt̄ maiorem cautelam sunt vitandi.

¶ Rn̄ᵒ dō ꝙ dubitatio de excōmunicatione aliquorum aut precedit sententiā iudicū aut sequit̄. Si precedit: puta cum nondum est declaratum per iudicum consensum aliquos esse excōmunicatos non sunt vitandi: quousq̄ certo iudicio terminetur. In hoc enim casu verum est ꝙ in mitiorem partem interꝑtari debemus. Unde ⁊ deutero. 27. dicit̄. Si difficile ⁊ ambiguū apud te iudicium esse perspexeris ⁊ iudicum intra portas tuas videris verba variari: venies ad sacerdotes ⁊ ad iudicem: queresq̄ ab eis: ⁊ facies quodcūq̄ dixerint. Sed si ambiguum orit̄ post ꝯcordem iudicum determinationē: magis stādū

est sententie iudicum duplici rõne Primo qdē quia iudices sollicitius discutiētes negociū pleni⁹ pñt pci pere veritatē: etiā si sint min⁹ periti q̄ alii qui pfunctorie ɔsistūt ⁊ extra ordinarie. ¶ 2⁹ quia hoc esset in magnū nocumentū vtilitatis ɔmunis stat⁹ hominū: si sententie nō starēt s quilz p suo libitu vellet sn̄ie calūniā ingerē: quia sic litigia eēnt interminabilia. ⁊ ideo in tali casu magis est standū sententie iudicū nisi forte sit p appellationē suspēsa Et p h̄ pz rn̄sio ad obiecta.

¶ Articulus.15⁹.

Ad quartū sic pcedit. Uidetur q̄ plat⁹ ecclesie n̄ possit ecclesie curā cōmittere suo ɔsanguineo q̄uis idoneo: postposito meliori. Pater enī sue filie q̄rit sponsum q̄ magis pōt idoneum. ⁊ sponsus sue sponse querit fidelissimū custodē p posse. Sz maior plat⁹ ad ecc̄liam sibi sbiectā ɔparat̄ vel sicut pater ad filiā: vel sicut spōsus ad sponsā. ḡ dz ei de psona idonea puidere quātū meli⁹ potest. ¶ Preterea Jo̅hes euangelista maxīe fuit idone⁹: ⁊ tn̄ quia ɔsanguineus xp̄i erat ſm carnē pretulit ei Petrū in regimine ecclesie. ḡ etiam platus si hēat ɔsanguineū eque idoneū non dz ei puidē in ecclesia magis q̄ alii eque idoneo. Multo ḡ minus si sit min⁹ idoneus. ¶ Sz ɔtra est q̄ ſm ordinē rectū caritatis homo pl⁹ dz diligere sibi magis ɔiūctos. Sz his quos magis ex caritate diligimus: etiam magis debem⁹ puidere: vt n̄ eoꝝ meritū crescat. Cum ḡ ex bona dispensatōe ecclesie crescat meritū bn̄ administrātis: videt̄ q̄ prelat⁹ magis debeat suis q̄ extraneis puidere: etiā si sint min⁹ idonei.

R⁹ dō q̄ alr̄ ē dicēdū de ɔsanguineo plati eque idoneo: ⁊ alr̄ de minus idoneo. Si eniz sit eque idone⁹ potest plat⁹ suū ɔsanguineū pferre nisi forte ex hoc scandalū oriat̄: vel aliqui exinde malū exēplū accipiant: vt pbabilr̄ psumi possit q̄ alii plati hoc exemplo inducantur ad dandū suis ɔsanguineis etiā min⁹ dignis. ⁊ h̄ ideo: quia ex q̄ nō nihil deperit vtilitati ecclesie: cum eque idoneo puidet̄: lz circa hi⁹ puisiōez etiā amori nāli satisfacere: qui non est ɔtrarius caritati: s magis caritate informat̄. Et hoc significatur Gn̄.48⁹. vbi Pharao dixit ad Joseph de fratrib⁹ sui. Si nosti in eis viros industrios: ɔstitue eos magistros pecoꝝ meoꝝ. Si vo sit min⁹ idone⁹ ɔsanguine⁹ plati: non debz eum pficere ad curā eccl̄ie postposito meliori duplici rōne. ¶ Primo quidē hoc videt̄ esse ɔtra fidelitatē: quā in bono dispensatore dominus requirit. Nō enī faceret fidel'r negociū alicui⁹ dn̄i qui posset rē ei⁹ meliorare: si hoc ptermittēt: vt suis ɔsanguineis satisfacēt. ¶ 2⁹ q̄a hoc videt̄ eē ɔtra fidelitatē: quā ī bono dispēsatore ad psonarū acceptionē ptinere: que ɔsistit in hoc q̄ aliquis accipit p cā ɔditionē psone: que nō facit ad negociū. sicut si aliq̄s darz sn̄iam p aliquo q̄a dives est: ⁊ non quia iusticiā hz: que ē ɔditio faciēs ad negociū. Esse aūt ɔsanguineū

nō bn̄ 19: ic articulum.

non est aliq̃ cōditio ptinēs ad curā ecclesie: que non obtinet iure sāguinis ꝑ diuino munere. Esset aūt cōditio faciens ad negociū circa dispēsationē patrimonialiū bonoꝝ. Unde si epūs de p̄rimonialib⁹ bonis magis puideat suo cōsanguineo min⁹ idoneo: non est acceptio psonarū. Sꝫ si rōne cōsanguinitatis ei puideat in p̄rimonio crucifixi: non caret vitio psonarū acceptionis: quā aug⁹. dicit in ecclīasticis gradib⁹ dispēsandis exponens illud qd̄ hꝫ Jac. 2 Nolite in psonarū acceptione habere fidē dn̄i nostri Jhū xp̄i. Hiero. etiā dicit. ⁊ hꝫ. 8. q. 1. Extraneus ex alia tribu a Moyse eligit: vt figuraret pncipatū in populos non sanguini differēdū esse ꝑ vite. at nunc cernimus plurimos hanc rem bn̄ficio facere: vt non querant eos in ecclesia columnas eligere: quos plus cognoscant ecclesie pdesse: ꝑ quos vł ipsi amāt: vł quoꝝ sūt obseqis deliniti

Deinde questitū est de actib⁹ q pñt ad oēs hoīes ptinē. Et pmo de actib⁹ ptinētib⁹ ad vim intellectiuā. 2⁰ de actib⁹ ptinētib⁹ ad uim appetitiuā. Circa pmū quesita sunt tria. Primo vtrū possit aliqs sine pc̄ō appetē scire scias magicas. 2⁰ vtrū enūtiabile qd̄ semel est uerū semper sit verū. 3⁰ vtrū magister determinādo qōnes theologicas magis debeat vti rōne uel auctoritate.

Articul⁹. 16⁹.

Ad pmū sic pcedebat. Uidet q̄ hō sine peccato possit appetē scire scias magicas. Nō enim est peccatū appetere illud p qd̄ ponit intellectus hoīs in optimo. Sꝫ p quālibꝫ sciām ponitur intellect⁹ hoīs in optimo: qa vere ē bonū intellect⁹. vt dicit in. 6. Ethi. Scia aūt veroꝝ est. ḡ hō pōt licite appetere scire quācūq; sciaꝫ. ⁊ ita sine peccato pōt hō appetere scire scias magicas. Sꝫ ɔtra. Prohibitio nō est nisi de illicito. Sꝫ scie magice sūt phibite. ḡ illicitū ē appetē eas scire. R̃x⁹ dd̄ q̄ act⁹ human⁹ pōt dici bon⁹ dupl'r. Uno modo ex gn̄e. Alio mō ex circūstātia. Ex gn̄e qdē dr̄ eē act⁹ bon⁹ ex eo q̄ act⁹ cadit supra debitā mām. debita autē mā appetit⁹ est bonū. vn̄ appetere quodcūq; bonū est bonū in gn̄e. oīs aūt scia siue quecūq; cognitō bonū aliqd est. alioqn de⁹ cui nihil mali inest non haberet omnē sciam tam bonoꝝ q̄ maloꝝ. vn̄ appetere quācunq; sciam vel noticia quarūcūq; rerū siue bonarū siue malarū ē bonū in gn̄e. Sꝫ tn̄ ꝑm diuersas circūstātias additas potest eē bonū vel malū. ⁊ pcipue hec diuersificat ꝑ⁹ intentionē finis. Nam si aliquis appetat scire sciētias magicas: vt eis etiā vtat est malū. Si aūt appetat eas scire vt eas ɔfutet ⁊ reprobet: sic est bonū ⁊ licitū. Silr etiā ex cōditione psone pōt h̄ diuersificari: vel etiā ex mō appetēdi. Si eniꝫ sic aliqs appetat scire hi⁹ scias vt earū noticiā pferat aliis vtilioribus reb⁹: inordinat⁹ est appetitus. ⁊ silr si sit talis psona ad quā nō ptineat hoc scire: inordinate hoc appetit.

Ad pmū ḡ dd̄ q̄ oīs scia ponit

ntellectum in aliquo sui bono. quia omne verũ est quoddã bonũ intellect⁹. ꝫ nõ oĩs scĩa ponit intellectum in sui optimo. ꝫ illa sola que ẽ circa ꝑmã ꝟitatẽ: nec etiã verũ est ꝙ magice artes sint sciẽ: ꝫ poti⁹ sunt q̃dam fallacie demonũ. ¶ Ad 2ᵐ dõ ꝙ hi⁹ artes sunt ꝓhibite: quantum ad suũ vsũ. Si ꝟo ꝓhiberet alicui etiam earũ studiũ ꝓpter ꝑiculũ vtẽdi: tũc eẽt malũ q̃a ꝓhibitũ.

Articulus. 17⁹.

AD 2ᵐ sic ꝓcedit. Videt ꝙ non oportet enũciabile qꝺ semel est verũ semp futurũ esse verũ. Si enĩ hoc esset veruꝫ in aliis enũciabilib⁹: pari rõne hoc eẽt verũ in enũciabilib⁹ de futuro. Sꝫ in istis hoc non est uerũ. quia ut dicit pħs in 2° de generatione. futurus quis incedere non incedet. g̃ non oportet enũciabile qꝺ semel ẽ verũ semp esse futurũ veꝝ. ¶ Preterea si partes sunt eedẽ ⁊ totũ est idem. Sꝫ partes enũciabilis sunt ꝑdicatũ ⁊ ſbiectũ ⁊ cõpositio. g̃ ideꝫ est enũciabile existente eodẽ ꝑdicato ⁊ ſbiecto ⁊ ꝯpositione. ꝫ talr̃ existẽte eodẽ enũciabili ꝯtingit ꝙ sit qñq; verũ ⁊ qñq; falsũ. sicut h̃ enũciabile sor. sedere est verũ eo sedẽte: ⁊ falsum eo nõ sedẽte. ꝭm illud pħi in ꝑdicamẽtis. Ex eo ꝙ res est vel non est orõ est vera vel falsa. g̃ enũciabile quod semel est verũ: nõ ꝓpter hoc semp est verũ. ¶ Sꝫ ꝯr̃. Ista enũciabilia. Sortẽ curre ⁊ sortem cucurrisse: ⁊ sortẽ fore cursuꝝ nõ differũt nisi ꝭm diuersaꝫ ꝯsignificationẽ tꝑis. Sꝫ diuersa ꝯsignificatio nõ tollit idẽtitatẽ noĩs. Ideꝫ enim nomẽ dr̃ esse ꝑ oẽs casus ⁊ in singulari ⁊ in plurali numero. g̃ etiam ꝑdicta tria enũciabilia sũt unũ enũciabile. Sꝫ si vnũ hoꝝ semel sit verũ semp opꝫ ꝙ aliqꝺ eoꝝ sit veꝝ q̃a si semel ẽ verũ ꝙ sortes currit: prius erat verũ ꝙ sortes curret. ⁊ postea erit verũ ꝙ sortes cucurrit. g̃ si enũciabile aliqꝺ semel est verũ semp erit verũ. ¶ Rñ° dõ ꝙ huius dubitatõis vis in hoc ꝯsistit vt sciatur vtrũ sit idẽ enũciabile qꝺ ẽ de pñti ꝑterito ⁊ futuro. Si enim hoc uerũ sit ꝯñs erit ꝙ enunciabile qꝺ semel est verũ semp erit verũ: licet forte hoc dubitationẽ aliquã habẽ possit circa enunciabilia de futuro ꝯtingẽti. ꝫ hoc ẽ altioris inq̃sitiõis. Si ꝟo sint diuersa enũciabilia de ꝑsenti ꝑterito ⁊ futuro. est aũt ideꝫ enũciabile qꝺ est de pñti qualr̃cũq; res se habeat: manifestũ est ꝙ idem enũciabile qñq; est verũ qñq; falsũ ꝭm ꝙ pħs dicit in ꝑdicamẽtis. Et eadẽ oratio ⁊ opinio qñq; est vera qñq; falsa. Ad cui⁹ euidẽtiã sciẽdũ ẽ ꝙ ꝭm pħm in ꝑmo periarmenias tria quedã ꝑ ordinẽ inueniũt. Nã voces sũt signa intellectuũ. intellectus aũt sunt rerũ silĩtudines. manifestũ ẽ aũt ꝙ vnitas vocis significatiue vel diuersitas nõ depẽdet ex vnitate vel diuersitate rei significate. alioquin non esset aliqꝺ nomen equocũ. Secũdum hoc enim si sint diuerse res essent diuersa nomina ⁊ non idem nomẽ. depẽdet g̃ vnitas vel diuersitas vocis significatiue siue ꝯplexe siue incõplexe ex

vnitate vel diuersitate vocis vel intellect⁹.quoꝝ unū.s.vox est signū ⁊ nō signatū tm̄. intellectus autem signū ⁊ signatū sicut ⁊ res. Potest ḡ nomē vel enūciabile esse aliud ⁊ aliud vel ꝑpter diuersitatē vocis. tm̄.sicut ē in synonimis:ī qb⁹ ē diuersa vox: sed idem significatum oīo.vel etiam cū diuersitate vocis pōt esse diuersitas intellectuū siue ꝑpter diuersitatē rei intellecte siue ꝑpter diuersitatē modi intelligēdi ⁊ hoc ɔtingit qñcūqꝫ ē diuersitas ɔsignificationis:que ɔseqꝉ diuersū modū intelligēdi vnā ⁊ eandē rez: ⁊ ꝑcipue hoc apparet in tpe quod ꝑ se ɔmisceꝉ opationi intellect⁹ humani ɔponētis ⁊ diuidētis. vt dr̄ in 3° de aīa. Et ideo dicēdū q̄ nō ē idem enūciabile sortē sedere ⁊ sortem sedisse:vel sessurū esse.ꝫ sortez sedere est idem enūciabile:quia est eadem vox ⁊ idem mod⁹ significandi.⁊ ideo pꝫ q̄ idez enūciabile pōt qñqꝫ esse verū qñqꝫ falsuz. vñ duo ꝑma ɔcedimus. ¶Ad 3ᵐ dō q̄ diuersitas ɔsignificationis tollit noīs idētitatē in tantū q̄ obliq ꝫm pbꝫ non sunt noīa.sunt tñ vnū nomen non simplr̄: ꝫ inquantū ɔueniūt in vno ordine declinationis.

¶Articul⁹.18⁹.

Ad 3ᵐ sic ꝑcediꝉ. Videꝉ q̄ magr̄ determinās q̄stiones theologicas magis debeat vti auctoritatib⁹ q̄ rōnib⁹.Quia in qualibꝫ sciā qōnes optime determinaꝉ ꝑ ꝑma ꝑncipia illi⁹ scie. Sed prima ꝑncipia scie theologice sunt articuli fidei: qui nobis ꝑ auctoritates īnotescūt.ḡ maxime qōnes theologice sunt determināde ꝑ auctoritates. ¶Sed ɔtra est qđ diciꝉ ad Titū.1. Ut sint potētes exhortari ī doctrina sana ⁊ ɔtradicētes reuincere.ꝫ, ɔtradicētes meli⁹ reuīcūꝉ rōib⁹ q̄ auctoritatib⁹. ḡ magis opꝫ determinare qōnes ꝑ rōnes q̄ per auctoritates. ¶Rx° dō q̄ quil, act⁹ exequēdus est ꝫm q̄ ɔuenit ad suū finē.disputatio aūt ad duplicē finē pōt ordinari. Quedā eniꝫ disputatio ordinaꝉ ad remouēdū dubitationē an ita sit.⁊ in tali disputatione theologica maxime vtenduꝫ est auctoritatib⁹: quas recipiūt illi: cum quib⁹ disputaꝉ. puta si cū iudeis disputeꝉ opꝫ inducere auctoritates veteris testamēti. ꝫ cū manicheis: qui vet⁹ testamētū respuunt opꝫ vti solū auctoritatib⁹ noui testamēti.Si aūt cū scismaticis qui recipiūt vet⁹ ⁊ nouū testamētū:nō aūt doctrinā sāctoꝝ nostroꝝ:sicut sunt greci. opꝫ cū eis disputare ex auctoritatib⁹ noui vel veteris testī ⁊ illoꝝ doctoꝝ quos ipsi recipiunt. Si aūt nullā auctoritatē recipiunt: opꝫ ad eos ɔuincēdos ad rōnes nāles ɔfugere. Quedā ꝟo disputatio est magistralis in scholis: non ad remouēdū errorē ꝫ ad instruēdum auditores:vt inducanꝉ ad intellectum veritatis:quē intendit. ⁊ tūc oportet rōnib⁹ īniti inuestigātib⁹ ꝟitatis radicē ⁊ faciētib⁹ scire quō sit verū qđ dr̄.alioquin si nudis auctoritatib⁹ magr̄ qōnē determinet certificabiꝉ quidem auditor q̄ ita est:sed nihil scientie vel intellectus

acquiret: sed vacuus abscedet. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

d Einde quesitū ē de reb⁹ ptinentib⁹ ad vim appetitiuā. ¶ Et p̄mo de bonis. ¶ 2° de malis. ¶ Circa p̄mū q̄runt̄ duo de martirio. ¶ Primo vtrum aliquis absq̄ pfecta caritate possit se ad martiriū offerre. ¶ 2° vtrū sustinere martiriū p xp̄o sit ī p̄cepto.

Articulus. 1⁹.

a D p̄m sic pcedit̄. Videt̄ q̄ aliqs absq̄ caritate pfecta possit se martirio offerre: qa super illud p̄s. Ideo dilexi mandata tua super aurum et topasion. dicit glo. Q minima caritas plus diligit dei legem q̄ millia auri et argenti. et eadem rōne q̄ omnia tpalia. Sz id qd̄ min⁹ diligim⁹ exponim⁹ magis pro eo quod magis diligim⁹. ḡ et oīa tēporalia: et etiā ꝓpriā vitā pōt exponere p xp̄o qui hz minimā caritatē. ¶ Sz ɔtra. Si aliqs absq̄ caritate pfecta potest se offerre martirio. ḡ pari rōne poterit martiriū sustinē absq̄ caritate pfecta. Sz hoc videt̄ esse falsum ꝑm illud Jo. 3. Maiorez caritatē nemo hz q̄ vt aīam suam ponat quis p amicis suis. ḡ aliquis absq̄ caritate pfecta non potest se ad martiriū offerre. ¶ R° dd̄ q̄ in operibus ꝟtutum duo sunt attendenda. s. id quod fit et modus faciendi. Contingit autē idem factū qd̄ fit ꝑm aliquā perfectam ꝟtutē fieri etiam non solū ab hn̄te paruā ꝟtutē ꝟ etiam a non hn̄te ꝟtutē sic aliquis non habēs iusticiā pōt facere aliqd̄ op⁹ iustū. Sed si attendamus ad modum faciendi: ille qui non hz ꝟtutem non pōt operari: sicut ille q hz. nec ille qui hz paruā sicut ille q habet magnā: qui opat̄ faciliter et prompte et delectabilr̄: quod nō ita facit ille qui caret ꝟtute: vel q p̄uā habet. Sic ḡ dicēdū est q̄ hoc opus quod est offerre se martirio vl' etiā martiriū sufferre pōt facer̄ nō solū caritas pfecta: ꝟ etiam imperfecta. et quod plus est: etiam ille qui carz caritate. ꝑm illud apl'i .1. ad Cor. 13. Si tradidero corpus meū: ita vt ardeam: caritatez aūt non habeā. ꝛc. Sz caritas pfecta hoc facit pmpte et delectabilr̄. sicut patet de Laurētio et Vincētio: qui in tormētis hilaritatē ostēderūt. hoc aūt non pōt facere caritas imperfecta: vel etiaz ille qui caritate caret. ¶ Et p hō pz responsio obiecta.

¶ Articul⁹. 2o⁹.

a D 2ᵐ sic pcedit̄. Videt̄ q̄ pati martirium ꝓpter xp̄m non sit in p̄cepto. Min⁹ enī videt̄ q̄ homo det sua q̄ q̄ ꝓpriū corp⁹ ponat. vt dicit Grego. in illa omelia. Ego sum pastor bon⁹. Sz dimittere oīa sua ꝓpter xp̄z nō cadit sb̄ precepto ꝟ sb̄ cōsilio. ḡ etiam exponere corp⁹ suū martirio nō cadit sb̄ p̄cepto. ¶ Sz ɔtra est qd̄ Aug⁹. dicit. 13. de ciui. dei. Cū dictū est hoī Morieris si peccaueris. nūc dicitur martiri: morere ne pecces. Sz illud qd̄ oportet nos facere ne peccemus cadit sb̄ p̄cepto. ḡ mors martirum cadit sb̄ p̄cepto. ¶ R° dd̄ q̄ aliqd cadit sb̄ p̄cepto duplr̄. Uno modo absolute. Alio modo ꝑm aī p̄patōez

quia enim p̄ceptū importat rōnem
debiti. illud absolute cadit sb̄ p̄ce-
pto:qđ est debitū ꝑpter aliqđ p̄exi
stēs:sicut preceptū de honoratione
parentum: vel de amando deum.
Sꝫ qñq; ɔtingit ꝙ id qđ facit ali-
qđ esse debitū:nō dū p̄cessit.ꝭ pōt
occurrere. Uñ hoc cadit sb̄ p̄cepto
non absolute:ꝭ ẜm p̄parationē animi
ita.s. vt homo habeat aīum paratū
ad faciendū illud.qđ debitū reddi
tur ex aliqua causa occurrente.⁊ h̄
modo exponit aug. illa dñi p̄cepta
que ponunt Mat.5. Si quis ꝑcusse
rit te ī vnā maxillā:prebe ei ⁊ aliā
quia.s. si opus esset: ⁊ hoc exigeret
salus alioꝝ:homo dꝫ esse parat⁹ ad
hoc faciendū:⁊ ꝑ hunc modū susti
nere martiriū ꝑpter xp̄m cadit sub
p̄cepto. quia.s.homo dꝫ habere ani
mū paratū vt ṗus pmitteret se oc-
cidi:q̄ꝫ xp̄um negaret vel mortalr̄
peccaret.⁊ sic etiā relinquere bona
ꝓpria cadit sb̄ p̄cepto: quia dꝫ esse
parat⁹ aīus xp̄iani magis sustinere
rapinā bonoꝝ suoꝝ q̄ꝫ xp̄m negare
vel mortalr̄ peccare. ⁊ ꝑ hoc patet
rñsio ad obiecta.

D(d)Einde q̄situ͂ est de actibus
malis.s. de p̄mis motibus.
Circa quos quesita sūt duo
¶ Primo utrū p̄mi mot⁹ semp sint
peccata. ¶ 2° vtrum in infidelibus
sint peccata mortalia.

¶ Articul⁹.2⁹.

AD p̄mū sic pcedebaẜ. Uide
tur ꝙ p̄m⁹ mot⁹ semper sit
peccatū. Dicit magr̄.2i.di.
secūdi libri sniaꝝ. Ꝙ temptatio a
carne non pōt esse sine peccato. Sꝫ
q̄ñcūq; est p̄m⁹ mot⁹ est temptatio
a carne.ḡ p̄m⁹ mot⁹ non pōt eē sine
peccato. ¶ Sꝫ ɔtra est qđ ad ro.6.
super illud. Nō ḡ regnet peccatuꝫ
in vr̄o mortali corpore. dicit glosa
Non ꝓhibet ɔcupiam que vitari nō
pōt. Sꝫ illud qđ non potest vitari
non est peccatū.ḡ ɔcupia q̄ ē p̄mus
mot⁹ non est peccatū. ¶ R̄x° dō ꝙ
motus importat inclinationē q̄ndā
ad terminū:que quidem inclinatio
ꝑtinet ad appetitū in humanis acti
bus. Est aūt in hoīe triplex appeti-
tus. vn⁹ quidē naturalis. ꝭ ꝙ vis
appetitiua pertinet ad aīam vege
tabilē:sicut ⁊ vis digestiua ⁊ expul
siua ⁊ retentiua. Secūd⁹ appetitus
est sensualitatis.qui moueẜ secūdū
app̄hēsionē sensus. Terti⁹ appetit⁹
est volūtatis:qui moueẜ ẜm iudiciū
rōnis. Peccatū aūt qđ hꝫ rōnē clpe
de quo nunc loquimur: non pot est
esse nisi in actu volūtario: qui.s.est
aliqualr̄ in potestate peccātis. act⁹
autē appetit⁹ nālis nō sb̄iacet im-
perio rōnis:sicut nec act⁹ aliarū po
tentiarū vegetabilis aīe.⁊ ideo in
actu talis appetit⁹ non pōt ɔsistere
culpa:sicut ꝙ homo esuriat vel sci
at absq; culpa est.⁊ idem dicēdū ē
in aliis hi⁹. Sꝫ act⁹ appetit⁹ sensitiui
sb̄iacet imperio rōnis:q̄a rō p̄ueni
ens ip̄m pōt eū imperare vel etiā
impedire.⁊ ideo talis mot⁹ pōt iā
hēre rōnē culpe.⁊ si sequaẜ iudiciū
rōnis poterit etiā eē peccatū mor-
tale:sicut ⁊ mot⁹ exterioꝝ mēbroꝝ
imperati a rōne. Si aūt p̄ueniat iu
diciū rōnis est quidē peccatū:si ten
dat in aliquid illicitū:quia ī ptāte

hom'nis fuit ipm cohibere. est tamē veniale peccatū ⁊ leuissimū. vt pz p aug.iz.de trini.⁊ h̄ d̄r pm⁹mot⁹ peccati. mot⁹ aūt supioris appetit⁹ .i.volūtatis ↄsequēs iudiciū rōnis iam pōt eē peccatū mortale. Primū ḡ ↄcedim⁹. Ad z^m dō q̄ ↄcupīa non pōt vitari sic q̄ nullus ↄcupīe mot⁹ surgat:quia dum resistit̄ vni insurgit ali⁹.possunt tñ vitari singuli.⁊ ex hoc quilz hz aliqd de rōe peccati: lz nō hēat rōnē pfcti pcti: qđ est peccatū mortale.

Articulus.zz^o.

Ad z^m sic pcedit̄. Uidet̄ q̄ pmi mot⁹ in infidelib⁹ sint peccata mortalia. Quia sic Ansel.dicit in li.de grā ⁊ li.ar.Eos q̄ nō sunt in xp̄o Jh̄u seq̄t̄ dānatio si sentiūt ↄcupiam:etiā si nō ↄsentiant. Sz sentire ↄcupīam est habere pmū ↄcupīe motū. ḡ infideles q̄ nō sunt in xp̄o Jh̄u peccāt mortalr̄ p̄ pmos mot⁹:qa dānatio non debet̄ nisi peccato mortali. Pretea glz homo dz hēre originalē iusticiā:p̄m quā ↄcupīa repmebat̄. ꝯ ↄtra hoc debitū est glz ↄcupīe mot⁹. ḡ glibz ↄcupīe motus est peccatū mortale. Omne enī qđ est ↄtra debitū habz pcti mortalis rōnē. Sz ↄr.Quāto est grad⁹ altior:tāto est casus ḡuior.Sz altior est gradus fidelis q̄ infidelis.Cū ḡ pmi mot⁹ fideliū nō sint pctā mortalia.multo min⁹ pmi mot⁹ infideliū. R̄x° dō q̄ pm⁹mo tus sicut dictū est:est mot⁹ sensualitatis pueniēs deliberationē rōnis. eadē aūt nā sensualitatis est:⁊ rōnis in fidelib⁹ ⁊ in infidelibus.Ad nām aūt sensualitatis ⁊ rōnis ptinet q̄ mot⁹ sensualitatis qui ē absq̄ deliberatione rōnis non possit esse peccatū mortale: quia peccatū mortale est qđ ↄsistit in auersiōe a deo: ad quē ↄuerti non pōt homo nisi p rōnē.⁊ per ↄñs auersio a deo q̄ ↄstituit peccatū mortale non pōt eē nisi in rōne.vt pz p aug.iz.de tri.⁊ iō dicēdū est q̄ pmi mot⁹ infideliū nō sunt peccata mortalia ꝯ venialia.

Ad pmū ḡ dō q̄ dictū Anselmi depēdet ex v̄bo apl'i q̄ ↄcludit ad ro.8.q̄ nihil est damnationis his q̄ sunt in xp̄o Jh̄u. qui non p̄m carnē ambulant. Uidet̄ ḡ q̄ his qui non sunt in xp̄o Jh̄u sit aliqd damnationis:etiam si nō p̄m carnē ambulēt motib⁹ carnis ↄsentiētes. alioquin nihil plus hēret hi qui sunt in xp̄o Jh̄u q̄ alii. Est ḡ aliquid damnationis his qui non sunt in xp̄o Jh̄u si sentiant mot⁹ carnis:quāuis nō cōsentiūt.qđ quidem qualr̄ sit intelligēdū ex pcessu apl'i apparet. pmiserat enim reparationē grē inchoatā esse in his qui sunt in xp̄o Jh̄u quātū ad mētē:lz nō quantū ad carnē. Premiserat eniz.Ego ipse mēte gdē seruio legi dei:carne autē legi peccati.i. ꝓpter legem fomitis: qui adhuc manet in corporis membris. Neq̄ hi sunt in xp̄o Jh̄u videret̄ adhuc pstine damnationi subiacere ꝓpter fomiris mot⁹:ↄcludit apl'us q̄ nihil est damnationis his q̄ sūt in xp̄o Jh̄u:si non p̄m carnē ambulant:quia damnatio originalis peccati soluta est per grām Xp̄i: quia actu remaneat fomes peccati.dāna

tionē vero actualis peccati non incurrūt: quia non ambulāt s͛m carnē In infidelib⁹ vero manet peccatū originale nō solū actu s͛ etiā reatu. ⁊ ideo est in eis aliquid damnationis ex parte originalis peccati. nō aūt ex parte actualis: si ↄcupiscentiis non ↄsentiāt. Ex hoc g͛ non sequit͛ φ in infidelib⁹ prim⁹ mot⁹ inducat damnationē peccati mortal'. s͛ sequit͛ φ hēat ānexā damnatiōez originalis peccati. ¶ Ad 2ᵐ dō φ debitū originalis iusticie pertinet ad ipsam psonam infidelis ratiōe humane nature: quā a pmo parēte traxit: cui collata est originalis iusticia. ⁊ ideo id quod ptinet ad defectum originalis iusticie pertinet ad peccatū nature. s. ad peccatum originale: non aūt ad pc̄m actuale q̄le ē pc̄m mortale.

¶ Articul⁹. 2⁹.

Questio est vtrū pueri non exercitati in preceptis sint recipiendi vel obligandi voto vel iuramēto: vel bn̄ficiis alliciendi ad ingressum religionis. Et videtur φ non. Perfectio enim consiliorum ad quam ordinantur religiones a xp̄o exordium sumpsit Sed xp̄us pmo ↄsilium pfectionis dedit adolescenti: qui precepta seruauerat. ut pater Mat. 19. ergo soli illi qui sunt exercitati in preceptis sunt ad religionem obligandi vel recipiendi. ¶ Preterea Gregorius dicit super Ezech. Nemo repente fit summ⁹. Sz in bona ↄuersatione a minimis quis inchoat vt ad magna pueniat. Sz magna sunt ↄsilia q̄ ptinēt ad pfectionē vite. minora aūt sunt p̄cepta que ptinēt ad oēz iusticiam. ergo prius debent pueri exercitari in p̄ceptis: q̄ ad ↄsilia inducantur. ¶ Preterea Exo. 21. dr̄. Si quis aperuerit cisternam deciderit φ bos vel asin⁹ in eā: domin⁹ cisterne reddet p̄ciū iumentoꝝ. Sz ille qui aliquē puerū nondū in preceptis exercitatū ad religionē inducit: quodāmodo aperit ei cisternā: quia pleriq̄ tales religione ingredientes egrediunt͛ ⁊ in desperationē incidunt quasi in quandā spūalem cisternam. g͛ videt͛ φ ille qui eum inducit: hoc ei imputetur ad peccatū. ¶ Preterea illud quod ē expediens omni vtilitati non est tollendū. Sz expedit omni vtilitati φ hoīes ppria libertate vtā͛ ad bonū faciēdū. g͛ nō est aliquib⁹ auferenda talis libertas p obligationē voti vel iuramēti. ¶ Preterea beat⁹ Bn̄dict⁹ monachoꝝ īstitutor almif͛ic⁹ in sua regula statuit: p ueniētib⁹ ad religionē non sit facilis p̄bed⁹ ingressus: s͛ pbādū sit an spūs a deo sit. g͛ multo min⁹ sunt aliqui munerib⁹ vel bn̄ficiis alliciēdi.
Preterea Greg. dicit. ⁊ hr̄ ī decretꝭ dist. 48. Scim⁹ φ edificati parietes non pus tignoꝝ pondus accipiūt: nisi nouitatis sue humore siccent͛: ne si ante pondera q̄ solident͛ accipiant cunctam simul ad terram fabricam deponāt. Sz pueri q nōdū sunt exercitati in p̄ceptis sunt q̄si parietes nōdū desiccati. g͛ nō sunt eis īponēda tigna. i. grauia religionis īstituta. ¶ Preterea stat⁹ religiōis

est status penitētie. Sꝫ pueri excipiunt ab omni penitētie coertione: ut hr̃ in decretis de penitētia di. 4. ergo non sunt ad religionē inducēdi. ¶ Preterea sicut dicitur. 20. q. 3. Quod quis non optat nec elegit: profecto non diligit. quod autem non diligit facile contemnit. Sꝫ pueri anteq̃ sint exercitati non habēt firmā electionē. ergo nec firmā dilectõez facile ergo religionē ɔtemnent si ĩ tali etate ad religionē inducant. Preterea puer. 14. dr̃. Substātia festinata minuet. sed videt esse nimia festinātia q̃ aliquis ad ɔsilia ɔuolꝫ nondũ in p̃cept exercitat᷒. ergo videt q̃ boꝝ spũal sbã de facili minuat. ergo non sunt ad religionē inducēdi. ¶ Preterea nõ minor cura est adhibēda in ingressu religionis q̃ in susceptione ordinis. Sꝫ in ordinib᷒ ꝓhibent ad maiores accedere qui minores nõ acceperũt. ergo etiam nec debet aliquis ad obseruātiã ɔsiliorum in religione trãsire: nisi prius preceptis obseruatis. ¶ Preterea duo sunt homini necciã. s. intelligẽ verũ ⁊ opari bonũ. sed in intelligendo verũ stultus reputaret q̃ prius ad difficiliora se trãsferret: q̃ leniora intelligeret. ergo stultũ ē ĩ ɔpatiõe boni q̃ aliquis prius trãseat ad ɔsilia q̃ in p̃ceptis exercitet. ¶ Preterea cuilibet in religione existēti ɔuenit curam agere aliorum vl' salutem sui ips᷒. sed in his qui eligunt ad aliquam curam ecclesiasticã opꝫ eligere meliores. ergo oportet eos qui ad religionē assumunt eligere meliores. hi autē sunt qui sũt exercitati in preceptis. ergo tales sunt ad religionē inducēdi. ¶ Preterea illud quod est in se bonum: si ex eo sumat peccati occasio: est abiiciēdũ sicut serpens eneus quem Moyses fecerat ex mandato dñi ad sanandũ filios israel. vt habet Numeri. 21. Ezechias combussit: quia ex eo sumebat idolatrie occasio. similiter etiam quãuis benedictio sit secũdũ se bona. tamen reprehēdit si minor presente maiore benedicit. Cum ergo aliqui inexercitati in preceptis sumant occasionē peccati ex ingressu religionis ab ea recedētes: quãuis religio sit secundũ se bona: tamen videtur q̃ inexercitatos ad religionem inducere sit vitandũ. ¶ Preterea Gregori᷒ dicit. ⁊ habet ĩ decretis distinctõe. 48. Casuꝫ appetit qui ad summi loci fastigia postpositis gradib᷒ per abrupta q̃rit ascēsum. sed procedere ad ɔsilia: nõ obseruatis preceptis est postponere gradũ. ergo videt q̃ hoc sit casũ querē. ⁊ ita ad hoc nõ sũt aliq inducēdi. ¶ Preterea Dam. dic in. 2. li. Quod nõ ē inutile inexptũ existē ⁊ ĩprobatũ incorruptione frui: vt nõ in supbiã ĩcidat ⁊ iudiciũ dyaboli. ergo pari rõne nõ ē inutile improbatos ⁊ ĩexptos ĩ p̃cept ad statũ ɔtēplatõis assumi ad quē religio ordinat. ¶ Pretẽa Grego᷒. dic in. 6. moral. Post Lye amplex᷒ ad Rachelē Jacob puenit ga pfect᷒ q̃sq; añ actiue vite ad fecũditatē iũgit: ⁊ p᷒ ɔtēplatiue ad requiem copulatur. Sed actiua vita consistit in obseruantia preceptorum. status autem religionis

pertinet ad vitam ɔtemplatiuam.
ergo non sunt aliqui ad religionē
inducendi anteq̄ sint in preceptis
exercitati. ¶ Preterea nulla ꝑmis
sio est facienda cui⁹ solutio non est
licita. Sꝫ soluere aliquid alicui pro
ingressu religionis nō est licitū. vn̄
ext. i. q. z. Nunq̄ legimus deū disci
pulos vel eoꝝ ministerio ɔuersos
que. apiā ad dei cultum aliquo mu
neris interuentu ꝓuocasse. ḡ nō sūt
aliqui ꝑmissionib⁹ ad religionē al
liciendi. ¶ Preterea nullus qui nō
est exercitat⁹ in armis ꝑm leges est
admittend⁹ ad militiā corporalē.
Sꝫ religio est status militie spūalis
ḡ non sunt aliqui recipiendi ad re
ligionē nisi ꝑus exercitati in ꝑcepti
quasi in quibusdā, spūalib⁹ armis
¶ Preterea q non pōt se obligare
ad min⁹ nō pōt se obligare ad ma
ius nisi sit necessariū. Sꝫ puer ante
.14⁹. annū non pōt se obligare ad
m̄rimoniū qḋ min⁹ est. ḡ multo mī
nus ad religionē. ¶ Preterea legit
Marci. 5. q dn̄s demoniacū curatū
non pmisit secū intrare nauim: que
significat crucē ⁊ religionē. p de
moniacū aūt curatū signant ̄ho̊ies
a peccatis ɔuersi. ḡ non sunt ad re
ligionē accipiendi peccatores stati
ɔuersi: anteq̄ in preceptis exercitē
tur. ¶ Preterea bonoꝝ opeꝝ fruct⁹
habere debem⁹: quando de egypto
exim⁹: vt dicit quedā glo. Exodi. iz
Sed exire de egypto ē exire de mū
do religionē intrādo. ḡ illi qui vo
lunt religionē intrare debent ꝑus
fructū bonoꝝ operū habere p obs
uantiā ꝑceptoꝝ. ¶ Preterea Aug.
dicit in li. de sermone dn̄i in mōte
q omnis ꝑsumptio est coercenda
Sꝫ magna ꝑsumptio videt̄ eē q ali
qs velit ascendere ad arcē ɔsilioꝝ
nōdum obseruatis preceptis. ergo
tales sunt coercendi ⁊ non allicien
di ad religionis ingressum. ¶ Pre
terea Augustin⁹ dicit in eodem li.
q maiora maioribus ⁊ minora mī
noribus sunt exhibēda. Sed ɔsilia
sunt maiora. ergo non sunt pueris
inexercitatis exhibēda. ⁊ ita pueri
nondum exercitati in ꝑceptis non
sunt ad religionem trahendi.
Sed contra est quod dicitur. zo. q.
.z. Si in qualibet. ⁊ infra. Parētib⁹
sane filios suos religionem tradē
non amplius q̄ vltra quatuordeci
mum etatis sue annum licentia eē
poterit. Postea vero aut cum volū
tate parentū eorum: aut si sue deuo
tionis sit sollicitariū votum: erit fi
liis licitum religionis assumere cul
tum. Sed post quartūdecimū annū
non statim sunt homines in ꝑcepti
exercitati. ergo possunt religionem
ingredi pueri anteq̄ sint in prece
ptis exercitati. ¶ Preterea maius
est q aliquis assumatur ad regimē
sui ⁊ aliorum: q̄ q recipiatur in re
ligione in qua sb regimine alterius
viuit. Sꝫ Salomon adhuc puer exī
stēs assūpt⁹ ē ad regnū sui ⁊ alioꝝ
Vn̄ dr̄. i. paral'. z9. Locut⁹ ē Dauid
rex ad oēꝫ eccl'iaꝫ. Salomonē filium
meū elegit de⁹ adhuc pueꝝ ⁊ tenel
lū. ḡ multo magis pn̄t pueri n̄ exer
citati ī ꝑceptis ad religionē recipi
vl' īduci. ¶ Pret'ea illō d̄ votū n̄ ē illi
citū: exq̄ n̄ reddūt alig rei si soluāt

Sed sicut dicit Ambrosius. Ille que in puellarib⁹ ānis ↄtinentiā voue runt non ↄstituūtur ree ni votum exoluūt. ġ ꝙ aliqui voto astringāt ad religionē in puerilib⁹ ānis non est illicitum. ¶ Preterea nihil est illicitum ꝑ qđ aliquis a bono nō re trahit. Sed qui ꝓuocat ad meliora non retrahit a bono. ġ cum status religionis sit melior: in quo obser uant ↄsilia: q̄ stat⁹ vite secularis ī quo simplr̄ obseruant p̄cepta. vi det ꝙ non sit illicitū inducere pue ros ad religionē voto vel iuramē to: aut etiā bn̄ficiis añq̄ sint in pre ceptis exercitati. ¶ Preterea. 20. q. .i. dr̄. Firma tūc erit ꝟginitatis ꝓ fessio: ex quo adulta iam etas eē ce perit. ⁊ que solet apta nuptiis de putari: sed non statim in hac etate viri vel mulieres sunt in p̄ceptis exercitati. ġ anteq̄ aliqui in p̄cept exercitētur: licite possunt religioni astringi ⁊ voto vel iuramento. Preterea si talis obligatio esset illi cita. s. qua pueri non exercitati in p̄ceptis voto vel iuramēto ad reli gionē obligāt: aut hoc esset quia ē ꝟm se mala: aut quia est prohibita. sed non est secūdū se mala: quia sic executio siue adimpletio ꝓmissiōis esset peior ⁊ ꝑseuerantia pessima. Cuius cōtrariū videmus: quia ad implentes ea que ꝓmiserant in pu erilibus annis: ⁊ in his ꝓmissis ꝑ seuerantes maxime ↄmendantur. Similiter etiam non est illicita tal obligatio quia ꝓhibita. Nō enī ꝓ hibet lege veti. Dicit enī Numeri .30. Mulier si quispiā vouerit ⁊ se ↄstrinxerit iuramento que ī domo patris sui ⁊ ī etate adhuc puellarī si cognouerit pat votū qđ pollicita est: ⁊ iuramētū quo obligauit aīā suā ⁊ tacuerit: voti rea erit: qcqd pollicita est ⁊ iurauit ope ↄplebit. sin aūt vt audierit ↄtradixerit pat ⁊ vota ⁊ iuramēta eius irrita erūt nec obnoxia tenebit sponsioni eo ꝙ ↄtradixerit pater. Similr̄ etiam ñ est ꝓhibitū iure canonico: quia in decreto Leonis pape hec eadē au ctoritas inducit. Similr̄ etiam non est ꝓhibitū lege euangelii: que ma xime inducit homines a recedēdo a mundo: ⁊ sequendū perfectionis opera. ġ licitum est obligare voto vel iuramēto pueros nondum exer citatos in preceptis ad religionem ¶ Rx° dicendum ꝙ hoc quod pro questione hic inducitur dubitatio nem non habet: nisi ꝙ quidam con tentioni studētes veritatem obnu bilare conantur. Unde hic locum habent verba que Augustin⁹ dicit in secundo de ciuitate dei. Quoniā ille est maior ⁊ deterior insipientiū morbus animarum: quo instabiles motus suos etiam post rōnē plene redditam: siue nimia cecitate: qua nec aperta cernunt: siue obstinati ssima ꝑuicacia: qua ⁊ ea que cernū tur non fuerunt tanq̄ ipsam rōnē ꝟitatem q̄ defendūt: fit necessitas copiosius dicendi plerumq̄ res cla ras velut eas non solum spectanti bus intuendas: ꝟ quodāmodo tan gendo palpantibus offeram⁹. ⁊ tū quis disceptandi finis erit si respō dendum esse rn̄dētib⁹ existimem⁹.

Nam qui vel nõ possunt intelligẽ quod dicit vel tam duri sunt adversitate mentis: vt etiã si intellexerint non obediant: respondent et loquuntur iniquitatem atq; infatigabiliter vani sunt. quorum dicta contraria: si totiens velim⁹ refellẽ quotiens obnixa fronte statuerint: non cogitare quid dicant: vñ quocunq; mõ nr̃is disputationib⁹ contradicant: q̃ sit infinitum et erumnosum et infructuosum vides. Erit ergo hic modus seruandus vt veritas manifeste et quasi palpabilit̃ ostendatur: et si qua in ɔtrariũ dicta fuerint: que aliud pondus non habeãt ɔtemnãt: ne semp oporteat inutiliter eadẽ replicare. Sʒ si quis ɔtrariũ dicere voluerit scribat qd̃ dicit: vt alii intelligentes diiudicare possint an doceat veritatem.

¶ Primo ẽ circa ꝓpositã questionẽ vt singula discutiam⁹ ɔsiderãdũ ẽ q̃ pueros etiam infra ãnos pubertatis in religionẽ recipi non est ƀʒ se malum: imo est expediens et fructuosum: quia illud quod a pueritia assuescimus semper perfecti⁹ et firmius tenemus ƀm illud ꝓuer. zz. Adolescens iuxta viam suam graditur: et etiam cum senuerit non recedet ab ea. et ideo apostoli instituerunt vt pueri etiam infantes ad xp̃ianã religionẽ reciperent: vt in ea nutriti firmi⁹ et p̃fecti⁹ ei inhererent. Et hoc est quod Dio⁹. dicit in vltimo. eccle. Jerar. Secũdũ legẽ sanctã ɔfirmati infantes ad hĩtuʒ sanctũ habebunt ɔsuetudinẽ ab oĩ remoti errore et immunde vite expertes hoc diuinis nostris ducibus. s. apostolis ad mentẽ venit: et visum est suscipe infantes. Multo aũt magis excedit vita xp̃iana infidelium vitam: q̃ vita religiosoꝝ vitã secularium. p̃sertim cum in p̃mitiua ecclesia oĩum xp̃ianoꝝ erat p̃fectissimus religionis stat⁹ ƀm illud act. 4. Multitudinis credẽtiũ erat cor vnum et aĩa vna: nec q̃sq̃ eoꝝ que possidebat aliquid suũ esse dicebat ƀ erant illis oĩa ɔmunia: ad cuius vite exemplar oẽs religiones sunt institute. Et ideo religionũ institutores ex eadem causa qua apostoli moti sunt ad recipiendũ infantes in religione: vt pʒ de btõ Bñdicto qui vt in 2° dyalogoꝝ legit̃: recepit nutriẽdũ in religione maurum duodẽnẽ et Placidũ septẽnem. Est eñ quedã dr̃ia circa hoc attẽdẽda. Nam pueri añ ãnos pubertatis ex naturali iure sunt ƀb cura parentũ ꝓpter hoc q̃ patiũt̃ discretõis defectum: secũdũ quem possint bñ regẽ se ip̃os. et ideo in hac etate possunt quidẽ religioni tradi: si a parẽtib⁹ offerãt̃. et erit rata traditio: p̃cipue si cũ ad ãnos pubertatis p̃uenerĩt: ratã hũerint paternã oblationem. vñ Grego. dicit. et hr̃. zo. q. i. addidisti. Si pr̃ vel mater filiũ filiamue int̃ septa monasterii in infãtie ãnis ƀb regulari tradiderint disciplina vtrũ liceat eis postq̃ pubertat̃ impleuerint ãnos egredi et mr̃imonio copulari: hoc oĩo deuitam⁹: q̃a nephas est: vt oblatis a parẽtib⁹ deo filiis volũtat̃ frena relaxẽt̃. Si aũt ĩ hac etate ꝓpria spõte se religioni

tradiderint pōt hoc per assensū vl' dissimulationem parentū ratū esse Vñ. ds.20.q.2. Si in qualibꝫ minori etate: vel religionis tōsurā: vl' religioni vesteꝫ debitā in vtroqꝫ sexu filiis: aut vn⁹ aut ambo parentes dederint: aut forte vel nolētib⁹ vl' nesciētib⁹. s. parētib⁹ a se susceptā: non mox visam in filiis abdicauerint: s vel corā se vel epō palamqꝫ in cōuētu eodē filios talia habere pmiserint ad secularē reuerti hītuꝫ filiis ipsis qñqꝫ penit⁹ nō licebit. Si vō pueri ānos pubertatis trāscēderint: pñt etiā inuitis parētib⁹ ad religionē trāsire: nec sunt repellendi imo magis aduocandi. Vt n. Gre. dicit in quadā ome. Ad vitā bonā ali⁹ in pueritia. ali⁹ in adolescētia. ali⁹ in iuuētute. alius in senectute. ali⁹ in decrepita etate pducit. Et cū in nulla etate sint repellēdi, minus tñ sunt repellēdi in pueritia. Dicit enim Criso. sup Math. Quis mereret appropinquare xp̄o si repelleret ab eo simplex infantia. Naꝫ si sancti futuri sunt: qd vetatis filios ad patrē venire. Si aūt pctōres futuri sunt: vt qd sniāꝫ cōdemnatōis profertis añqꝫ culpā videatis. quā qdē damnatōis sniāꝫ pferūt aliqꝫ cum dicūt, nō sunt recipiēdi pueri ad religionē: quia exibūt ⁊ peiores efficiēt. Sꝫ qd addūt quidaꝫ qꝫ opꝫ pueros pus exercitari in pceptis: ⁊ postea trāsire ad cōsilia obseruāda ī religione: ex falso intellectu pcedit Arbitrāt enī qꝫ pcepta pparēt uiā ad cōsilia. Nō est aūt sic. imo potius cōsilia parāt uiā ad pcepta seruāda qꝫ p cōsilia remouet hō a reb⁹ seculi circa quas occupatus difficile est qꝫ innocētiā seruet. Vñ Hil. dicit sup Mat. Graue onus innocētiā subit incremētis opū occupata. rem. n. soli⁹ famulat⁹ dei nō sine seculi vitiis assequat. Et iō dñs dicit Mat. 19. Qꝫ difficile q pecunias hñt intrant in regnū celoꝝ: qꝫ difficile est qꝫ hō pcepta seruet: quib⁹ intrat in regnū nisi sequēs cōsilia diuitias relinquat ⁊ iō pueri ad hoc qꝫ innocētiā seruare possint in obseruātia mādatorū sunt pparādi: ⁊ quodāmō pmuniēdi in exercitio cōsilioꝝ: nec sunt repellendi: quāuis ineruditi videant in pceptis. Dicit enim Orig. super Mat. Quidā puerilē sermoneꝫ hñtes offerūt saluatori pueros ⁊ infantes. Qui aūt vidēt pfectiores: priusqꝫ discant rōnē iusticie reprehendunt eos: qui pueros ⁊ infantes adhuc minus eruditos offerūt xp̄o Domin⁹ aūt hortat discipulos suos condescendere vtilitatibus puerorum. Hoc ergo debemus attēdere ne estimatione sapientie excellentioris contemnamus quasi magni pusillos ecclesie prohibētes pueros venire ad Jesum. Sed quod vlterius queritur an ante religionis ingressum sint voto vel iuramento ad religionem obligandi: manifeste patet qꝫ sic. Sicut enim in malo quanto voluntas est magis affirmata ad malum: tāto peior est: sicut in obstinatis patet: ⁊ qui ex malicia peccāt. ita etiam in bonis tanto voluntas melior est: quanto est magis firmata ⁊ astricta ad bonum.

Cum ꝙ̄ bonū sit ꝙ pūeri ad religio nē veniāt: multo meli⁹ est ꝙ eoꝝ volūtas sit ad h̄ firmata. quod fit voto vel iuramēto. vñ ⁊ David di cebat. Iuraui ⁊ statui custodire iu- dicia iusticie tue. ⁊ Aug. dic̄ i epl'a ad paulinā ⁊ Armētariū. felix ne cessitas que ad meliora ꝯpellit.

¶ Ultimo aūt ꝯsiderādum restat an sint bñficiis alliciendi. ⁊ siqdem ꝯuentōe vel pacto ꝓciū alicui def: vel quodcūqꝫ terrenū bñficium vt religionē intret: hoc est illicitū. Si aūt aliquis ei aliqua bñficia tp̄alia ꝯferat vt auferat impedimēta qb⁹ impedit̄ a religionis ingressu: vel etiā vt eū nutriat vl' doceri faciat ad hoc ꝙ sit religioni apt⁹: hoc nō est illicitū ꝫ est laudabile. Sil'r ⁊ si bñficiis tp̄alib⁹ aliquis aliquē allici at vt eū fauorabilē sibi reddat nō intendēs gl'iam ꝓp̄riā: ꝫ gl'iam dei ⁊ p̄ximi salutē: laudabile est. sicut ⁊ ap'ls de se ipso dicit. i. ad cor. io. Per omnia omnib⁹ placeo. De⁹ etiā aliquos tp̄alib⁹ bñficiis allicit ad bene agendū. ¶ In ecclesiis etiam quibusdā tp̄alium distributionib⁹ alliciūt̄ aliqui ad ecclesie deseruiē- dum: non ꝙ p̄mium accipiāt: ꝫ sūt quedam secūdario illectiua ad ser- uiendū deo. sicut ⁊ dñs dicit Mat .6. Primo querite regnū dei ⁊ iusti ciam eius. ⁊ hec omnia. s. necessaria vite adiicient̄ vobis. ¶ Ad p̄muꝫ ergo dicēdū ꝙ xp̄us ad ꝯsilia inui tauit adolescētē in preceptis exerci tatum. ita etiam vocauit Matheū publicanū nō exercitatū in p̄ceptis sed potius peccatis implicatum. ex quo accipere possumus ꝙ ad ꝯsilia obseruanda in religione aduocan di sunt non solum exercitati in p̄e ceptis: ꝫ etiā non exercitati. ¶ Ad 2ᵐ dicendū ꝙ diuersitas graduuꝫ dupl'r attendi potest. Uno modo i diuersis statibus seu ꝯditionib⁹. ⁊ sic nō oportet qui tendit ad maiorē statum vel ꝯditionē ꝙ prius exer citet̄ in minori statu vel ꝯditione. sicut videmus ꝙ illi qui volunt fi- eri milites non prius exercitant̄ in lanificio: sed a pueritia exercentur in militia. Simil'r qui volunt fieri clerici non prius exercentur in uita laycali sed a pueritia instruūtur in vita clericali. ⁊ hoc modo qui vo- lunt religiosi fieri n̄ oportet ꝙ p̄us exerceant̄ in vita seculari: sed opti mum est eis si a pueritia exerceant̄ in vita religionis. quia magis po- terunt in ea ꝓficere. Unde dicitur Tren. 3. Bonū est viro cum portaue rit iugum domini ab adolescentia sua. Alio modo p̄nt accipi diuersi gradus in eodem statu vel ꝯditōe ⁊ hoc modo dicit Grego. ꝙ in qua libet bona ꝯuersatione incipiēdū est a minorib⁹ vt ad maiora perue- niatur. Sicut enim milites rudimē tis militie: ⁊ clerici a rudimentis clericature. ita etiam ⁊ religiosi in cipiūt a rudimētis religionis: vt p̄ ficiāt vsqꝫ ad summū. ¶ Ad terti- um dicēdū ꝙ duplex est occasio. s. data ⁊ sūpta. Tūc quidē dat aliqs occasionē alicui ruēdi vl' i cisternā cadēdi: qn̄ fac̄ aliqd vl' dic̄ min⁹ re ctū: ex q̊ dat̄ p̄xīo occasio ruine. ⁊ tūc ruina p̄ximi īputat̄ dāti occasionē

Aliqñ aūt nō est occasio data s̄ sū-
pta. puta cū aliquis inducit aliquē
ad bonū: ꝛ ipse ex hoc fit deterioꝛ.
non est relinquenda monitio bona
ꝑpter h̄ q̄ ille sumit inde occasio-
nem ruine. Uñ ꝛ dñs non dimisit
p̄dicationē v̄itatis ꝑpter scandalū
phariseoꝝ. vt hr̄ Mat. 15. Et Aug⁹.
dicit in epistola ad Bonifacium: ꝛ
hēt. 23. q. 4. Ipse pietas. ꝛ infra. Q̄
si plurimi essent in domo ruitura.
ꝛ inde saltem vn⁹ liberari posset
atq3 id quia facere conaremur alii
semetipsos p̄cipitatione vetarent:
dolerem⁹ de ceteris: veruz de uni⁹
saltez salute ꝯsolaremur. ¶ Ad 4ᵐ
dō q̄ libertas necessitati coactiōis
opponit̄: que ē necessitas absoluta
ꝛ talis necessitas est cohibenda. S3
necessitas que ē ex suppositōe finis
non opponit̄ libertati. ꝛ tali necessi
tate expedit vti ad ꝯmunē vtilita
tē. alioqn nec pacta ꝑmissionib⁹ fir
mata: nec iuramēta in reb⁹ hūanis
fieri deberēt. Multo aūt magis ꝑ
hi⁹ expedit hoīes obligari ad diña
que sunt meliora. ¶ Ad 5ᵐ dicēdū
q̄ difficultas ingressus obseruat̄ ī
religionib⁹ ꝑ hoc q̄ dat̄ intrantib⁹
ānus ꝓbatiōis: in quo difficultates
religionis experiūt̄. ¶ Ad 6ᵐ dō
q̄ parieti nōdum desiccato non est
onus tignoꝝ imponēdū. tñ nō ꝓhi
bet̄ quin sit paries desiccand⁹. De-
siccat̄ autē paries a prauo humore
secularis affect⁹ ꝑ religionē. ꝛ ideo
ꝯtingit q̄ prius exercitēt̄ aliqui in
religione: q̄ eis onus p̄lationis aut
sacroꝝ ordinū imponat̄. de h̄ ouē
loquit̄ Grego. vt p3 per ea que p̄ce

dūt in illo capitulo. ꝛ in 2ª omelia
Ezech. ¶ Ad 7ᵐ dō q̄ status reli-
gionis ꝛ est stat⁹ pn̄ie: ꝛ est exerci-
tiū siue schola ꝑfectiōis. vñ ad reli-
gionē recipiēdi sunt p̄ctōres ꝑpter
pn̄iam: ꝛ recipiēdi sunt pueri inno
centes quasi in schola quadā ꝑfecti
onis: vt perfecti⁹ īnocētiā ꝯseruēt
¶ Ad 8ᵐ dō. q̄ si oīo inuiti pueri
ad religionē inducerēt̄: timendum
esset de casu futuro: s̄ ex quo ꝓpria
volūtate se obligant ꝛ religionem
ingrediūt̄: non h3 locū rō inducta
¶ Ad 9ᵐ dō q̄ sicut magnū ꝛ pn̄ū
multū ꝛ paucū s̄m ph̄m dicūt̄ rela-
tiue: ita ꝛ festinatū siue uelox ꝛ tar
dū. Nā festinatū siue velox est qd̄
in paruo tp̄e multuz mouet̄. Illa ḡ
s̄ba minuit̄ que est festinata in re-
spectu ad debitū modū. puta si ali-
quis aliquē statū aggressus statim
a p̄ncipio ꝯtemptis rudimētis illi⁹
stat⁹ ea que sunt ꝑfectoꝝ in statu il
lo attēptare vellet. Nō est aūt s̄ba
festinata si exercitiū ꝑfectiōis ꝛ q̄si
quādā scholā que est religio a pue-
ritia aliquis aggrediat̄. Tantū est
enim culmē ꝑfectionis vt etiam si a
pueritia quis hi⁹ ꝑfectionē aggre-
diat̄: semper habet vbi ꝓficiat: sic
ꝛ aug⁹. dicit ad Uolusianū de do-
ctrina xp̄iana. Tanta est inquit xp̄i
anoꝝ ꝓfunditas litteraꝝ vt in eis
quottidie ꝓficerē si eas solas ab in
eunte pueritia vsq3 ad decrepitaz
senectutē sūmo studio: meliore in-
genio conarer addiscē. ¶ Ad 10ᵐ
dō q̄ diuersi ordines sūt q̄si diuersi
gradus vnius clericalis vite. ꝛ iō
op3 vt a minoribus incipiat qui ad

maiores tendit. Non aūt opꝫ ꝙ qui tendit ad sacros ordines ꝙ exercitet in his que ptinēt ad inferiorem statū laycalis.s. vite. ⁊ silr in vita religionis opꝫ ꝙ a rudimētis eius incipiat q religionē ingredit̃: vt ad summū apicē religionis ptingē possit. non tñ opꝫ eū pus esse exercitatū in seculari vita. ¶ Ad xiᵐ. dō ꝙ in intelligibilib⁹ etiam oportet ꝙ aliquis a minoribus in eadē scīa incipiat vt ad maiora pueniat: nō tñ opꝫ ꝙ quicūqꝫ vult addiscē aliquā sciam maiorē: ꝙ exercitet in q̄libet minori: sicut qui volunt addiscere liberales artes: non opꝫ ꝙ p⁹ exercitet in mechanicis. s solū hoc opꝫ qñ minor scīa parat uiā ad maiorē. Uita aūt secularis non parat viam ad religioneꝫ: s magis ab ea abducit. vñ Grego⁹ dic̃ in pncipio moraliū. Cū adhuc me cogeret aīus pñti mūdo quasi specieten⁹ deseruire ceperūt multa ex eiusdē mūdi cura succrescē: vt in eoꝝ iam ñ spē s qd est graui⁹ mēte retinerer. Ecōuerso aūt obseruantia ɔsilioꝝ parat viā ad tuti⁹ ⁊ pfecti⁹ precepta diuina obseruāda: que necesse ē in seculari vita obseruari. ¶ Ad izᵐ dō ꝙ rō illa in multis deficit. pmo quidē quia ille qui religionē intrat non ad hoc eligit̃ vt sui vel alteri⁹ curā gerat magis q̄ ante. s magis vt sit sb obediētia ⁊ cura alterius. ¶ z° quia hoc non ɔcedit̃ ab oībus ꝙ necesse sit eligere meliorē ad regimen plationis. s ꝑm quosdā sufficit eligere bonū. ¶ z° quia si optet eligere meliorē ad plationē nō quidē opꝫ simplr meliorē eligere s meliorem. i. magis idoneū ad h̄. pueri aūt ⁊ si non sint meliores simplr q̄ adulti. sunt tñ magis idonei ad h̄ ut in religione nutriat̃. Uñ Ansel. in li. de silitudinib⁹ ɔparat eos q a pueritia nutriunt̃ in religione angelis. alios aūt hoīb⁹: quia angeli a pncipio. hoīes pcessu tēporis ad vitā eternā perueniunt. ¶ 4° quia ad epatū nō eligit̃ nisi vn⁹. ⁊ ideo maior necessitas est ꝙ melior assumat̃: q̄ de intrātib⁹ religionē: qui plures accipi possūt. ¶ Ad izᵐ dō ꝙ non solū illud qd est peccatū p̄bet occasionē ruine: s etiā illud qd hꝫ spēm mali. Uñ ⁊ aplus dicit. i. ad thessal. vltimo. Ab omni specie mala abstinere vos. ⁊ quia serpens eneus ⁊ si ꝑm se esset bon⁹ ex sui institutione. tñ specieꝫ habebat mali ꝓpter silitudinē idolatrie. iō apud eos qui erant ad idolatriā proni ñ erat dimittēdus. sed laudabiliter fuit sbtractus. Introitus autem religionis. nec est secundū se malum nec habet spēm mali. Bñdictio aūt ⁊ si sit de genere suo bona: tamen ad hoc ꝙ sit actus virtutis exigit̃ ꝙ sit vestita debitis circunstantiis. i. vt sit ɔueniens ⁊ persone ⁊ loco ⁊ tempori. Non est autem ɔueniēs persone quādo minor pñte maiore benedicit. quia sicut dicit̃ ad Heb. 7. Sine vlla ɔtradictione quod minus est a maiore bñdicitur. ¶ Ad 14ᵐ dō ꝙ ille qui accedit ad ɔsilia non querit ascensum per abruta p⁹ positis gradibus. s magis resecat que possunt hominem impedire ab

obseruatione pceptoꝝ:sicut dictū ē ¶ Ad 15m dō φ ꝑm dictū Damsꝫ. magis esset ɔtrariū ɔcludendū.iō enim de9 hoībus etiam post regenerationē incorruptibilitatē nō statim addit:quia hoc non eēt eis vtile sed supbiendi occasio. Abūdātia enim tpsliū ꝛ corporaliū bonoꝝ ē materia superbie. ꝛ ideo vtile est homini ad supbiam vitādā vt ad ɔsilia transeat:tpaliū bonoꝝ supabundantiā derelinquēs. ¶ Ad 16m dō φ amplex9 Rachelis signat gētem ɔtemplationis:ad quā etiā ɔsilia sequentes non statim a pncipio peruenire possunt:ꝟ post longum exercitiū bonoꝝ operū.facili9 tñ ad predictā gētē pueniꝫ per obſuātiā ɔsilioꝝ φ p exercitiū mandatoꝝ ī vita seclari. ¶ Ad 17m dō φ si bñficiis tpalib9 aliqui alliciantꝫ ad religionē cū pacto:sicut solet fieri in emptione ꝛ venditione:est illicita solutio. Si aūt aliquis alicui ꝓuideat sine pacto nō est illicita solutio. vñ post ꝑmissa ꝟba in eodeꝫ.c.ſbiūgiꝫ. Nisi forte de pauperū alimēto quis incōtigue ꝓ onat. Et iterū ſbdit. Dum tamē absit pactio:ꝛ oīs cesset ɔuentio. ¶ Ad 18m dō φ stat9 religionis quantū ad eos qui in eo ꝓfecerint:est spūalis malicia. quantuꝫ ꝟo ad eos qui de nouo intrant:est quasi cuiusdā tyronicinii exercitiū ꝛ oportet ad maiorē ꝓfectū φ a pncipio aliquis hi9 exercitiū ſbeat:sic ꝛ de exercitio militie tpalis Vegeti9 docet in li. de re militari. ¶ Ad 19m dō φ obligatio pficiēs mrīmonii corporale non pōt fieri añ ānos pubertatis:cui obligatōi similis est professio que fit in religione ad ꝑpetue remanēdū in ea:ꝟ añ annos pubertatis pōt fieri aliqua sponsio futuri mrīmonii:sicut ē ī spōsalib9: cui assimilaꝫ obligatio que fit ad religionē. ¶ Ad 20m.dō φ sic glo. ibidē exponit p hoc φ demoniacus curat9 volebat esse in naui cū xpō: significaꝫ desideriū eoꝝ qui sunt a peccato mūdati:quo cupiūt dissolui ꝛ esse cum xpō:ꝟ hoc non statim eis ɔcediꝫ:ꝟ oportet φ prius in hac vita laborēt:ānūciando ꝟbum dei. Vñ pꝫ φ non est ad ꝓpositū. ¶ Ad 21m dō φ quanto aliqs magis exercitat9 in bono ex egypto.i. ex seclo ad religionē transit:tāto facili9 in ea ꝓficere potest.ꝟ quis in seculari vita īminent multa pericula:qbus hi9 exercitiū ꝟtutis impediꝫ:tu tius est φ a principio impedimēta vitāpat per obseruantiā ɔsilioꝝ. ¶ Ad 22m dō φ difficili9 est obseruare ꝑcepta in vita seculari φ in vita religiosa. Magna enim ꝟtus reqriꝫ ad hoc φ aliquis in seculo viuens se īmaculatū a uitiis seculi ɔseruet Vñ dr Eccle.31. Beatus diues qui inuentus est sine macula.Et postea ſbdiꝫ.Quis est hic ꝛ laudabim9 eū fecit enim miracula in vita sua.Et ideo maioris ꝑsumptōis eē videꝫ. Si tñ sit ꝑsumptio φ aliqs ī seculo viuens ɔsiderat se īmaculatū:φ φ tante virtutis se nō existimans ad religionē transeat:vt facili9 a pctī macula ɔseruetꝫ ad modū Zachei: qui cū statura pusillus esset:ad hoc φ xpm videret:ascendit arborem

ficomoꝝ.i. ficum fatuam: ꝑ quam religio designaẗ. ¶ Ad 23ᵐ dō ꝙ ĩ vnoquoqꝫ statu maiora maioribus sunt attribuēda. ⁊ tñ qui ad maiorē statū ꝑficere vult: opꝫ ꝙ dū mĩnor est ꝓmordia illius stat⁹ accipiat ẜm illud eccl.25. Que in iuuentute tua nō ꝯgregasti: in senectute quō metea. Et iō ad hoc ꝙ aliqui a puericiā ad perfectionē religionis opꝫ ꝙ a pⁿᵒ etatis sue ad hi⁹ assuescat.

Articulus.24⁹.

Secundo queritur vtrum ꝯsilia ordinenẗ ad ꝓcepta. Et videẗ ꝙ non. Illud enĩ ad qd ordinaẗ aliud: posterius est. quia finis est prior in intentione ⁊ posterior in executione. Sꝫ obseruationē ꝓceptoꝝ ꝯstat eē ꝓorē in executiōe ꝙ impletionē ꝯsilioꝝ. vt pꝫ Mat.19. de adolescēte q se dixerat se seruasse legis ꝓcepta a iuuētute sua: cui daẗ ꝯsiliū pfectōis. ḡ videẗ ꝙ ꝯsilia non ordinenẗ ad precepta sicut ad finem: sed poti⁹ econuerso.

¶ Preterea finis est perfectior his que sunt ad finem. Sꝫ ꝯsilia sunt ꝑfectiora preceptis: quia ꝯsilia pertinēt ad ꝑfectionis statū: ꝓcepta aūt ptinēt ad coēꝫ iusticiā. vñ ⁊ ꝯsilia preceptis sup̄addunẗ. vt patet per hoc ꝙ Mat.19. dñs dicit adolescēti qui ꝓcepta seruauerat. Adhuc vnum tibi deest. si vis pfect⁹ esse ⁊c̄ ergo consilia non ordinantur ad ꝓcepta. sed poti⁹ econuerso. ¶ Preterea secundū pħm in.2.phi. Sicut se habent principia ad ꝯclusiones: ita se habent fines ad ea que sunt ad finē. Sed talis est habitudo ꝑncipioꝝ ad conclusiones. ꝙ positis ꝑncipiis ponūẗ ꝯclusiōes. non aūt econuerso. quia contingit ex falsis syllogisare verum. Ergo talis ē habitudo finium ad ea que sunt ad finea. Sed positis preceptis non ponuntur ꝯsilia. Multi enĩ obseruāt precepta qui non obseruant ꝯsilia. ḡ ꝯsilia non ordinanẗ ad precepta sicut ad finem. ¶ Preterea augu⁹. dicit in libro de sancta virginitate. Mirabiliter desipiunt qui propter presens seculum virginitatem esse solum obseruandam sentiunt. Sed obseruatio preceptoꝝ pertinet ad presens seculum. Ergo consiliū virginitatis non est implēdū propter precepta. ⁊ eadem ratio est de aliis consiliis. ¶ Preterea precepta pertinere videnẗ ad vitam actiuam. consilia autem ad vitam ꝯtemplatiuam. Unde Mat.19. vbi enumerantur precepta legis: dicit glosa. Ecce vita actiua. vbi autem postea sb̄ditur. Si vis perfectus esse ⁊c̄ dixit. Ecce vita contemplatiua. Sed vita actiua ordinatur ad ꝯtemplatiuam: ⁊ non econuerso. ergo precepta ordinantur ad consilia ⁊ nō econuerso. ¶ Preterea domin⁹ bis miraculose legitur turbas refecisse. Primo quidem quando satiauit.5. millia hominum ex quinqꝫ panib⁹ ⁊ duobus piscibus. vt legiẗ Mat.14. Secundo quando de septē panibus ⁊ paucis pisciculis satiauit quatuor millia hominum. vt hētur Mat.16. ⁊ sic dicit glo. Math.14. Quinqꝫ millia pro quinqꝫ sensibus corporis. ita sunt q in seculari hitu

exterioribus recte uti nouerunt. Ui. s. panibus .i. legalibus preceptis adhuc necesse est ut instruantur. Nam qui mundo integre renunciat quatuor millia sunt et septem panibus .i. euangelica perfectione sublimes: et spirituali gratia reficiuntur. Sed primo pauit dominus quinque millia hominum ex quinque panibus: quam quatuor millia ex septem. ergo precepta sunt prius consilia et non econuerso. ¶ Preterea dispositiones precedunt perfectionem et ordinantur ad ipsam. Sed precepta sunt dispositiones ad consilia. dicit enim glo. Hier. in principio Marci. Quatuor sunt qualitates: de quibus sancta euangelia contexuntur. precepta. mandata. testimonia. exempla. In preceptis iusticia In mandatis caritas. In testimoniis fides. In exemplis perfectio: ad quam pertinent consilia. ergo et videtur quod precepta ordinentur ad consilia et non econuerso. Preterea primo non est aliquid prius Sed sicut dicit quedam glo. super. ps. Caritas primo mouet pedem ad reditum uite. De actu autem caritatis dantur precepta. ergo nihil est prius in vita spirituali: quam precepta. Non ergo consilia ordinantur ad precepta: sed potius econuerso. ¶ Preterea super illud ps. Sicut ablactatus super matrem suam etc. dicit glosa. Sicut quinque tempora notantur in procreatione carnali ita et in spirituali. Primum ergo tempus est conceptionis. 2[m] est in utero alitionis. 3[m] missionis. 4[m] portationis et lactationis. 5[m] ablactationis. ita et in utero matris ecclesie. primo concipimur: dum fidei rudimentis instruimur Inde quasi in utero alimur in eisdem primordiis proficientes. Deinde manibus ecclesie portamur et lacte nutrimur: donec iam grandiusculi a lacte nostris accedamus ad mensam patris. et postea sequitur. Multi vero hunc ordinem peruertunt: ut heretici et scismatici se ante tempus a lacte separantes. unde extinguuntur. Sed separari a lacte est facilioribus dimissis ad difficiliora transire. Cum ergo consilia sunt difficiliora quam precepta: videtur quod periculo extinctionis se exponant: qui ad consilia accedunt: nisi prius educati in preceptis. Precepta ergo ordinantur ad consilia et non econuerso ¶ Preterea Greg. dicit super Ezech. Qui ex precepto bonum facere inchoandum est. Sed id quod est incipientium ordinatur ad id quod perfectionis est et non econuerso. ergo precepta ordinantur ad consilia: et non econuerso. ¶ Preterea uirtus imitatur naturam. Sed natura operatur prius in corpore animalis ea que pertinent ad esse sicut membra principalia: quam ea que sunt de bene esse. ergo in progressu virtutis priora sunt precepta: que sunt de esse virtutis quam consilia que sunt de bene esse ipsius. et sic idem quod prius. ¶ Preterea sicut est ordo in addiscendo: ita etiam in operando. Sed in addiscendo oportet incipere a facilioribus ut ad difficiliora perueniatur. ergo in operando oportet prius implere precepta que sunt faciliora. et sic transire ad consilia. ¶ Preterea Mat. 5. dicitur in glo. quod sermo diuinus est nobis via qua currimus. Sed sermo diuinus preordinat precepta consiliis. ut patet Math. 5. ubi primo ponitur id quod preceptum est antiquis et postea superaddit a domino id quod perfectionis est. ergo videtur quod obseruatia preceptorum sit preordinanda obseruationi consiliorum. ¶ Preterea illud quod est

minimū in aliquo genere: ordinatͤ
ad id quod est maximū in gñe illo
Sȝ nihil est minꝰ in vita xp̄iana: q̄
obseruātia p̄ceptoꝝ. nihil aūt maiꝰ
q̄ obseruantia ɔsilioꝝ. ḡ p̄cepta or-
dinatͤ ad ɔsilia. ¶ Preterea Hiero
dicit sup Marh. Qui p̄cepta legis
implere negligit: pfectiora iplē non
pot. ḡ op; q pus aliq implesnt pre
cepta q̄ ɔsilia. ⁊ sic p̄cepta ordinatͤ
ad ɔsilia. ¶ Preterea priua ē a quo
non ɔuertitͤ ɔsequentia essendi. Sȝ
a preceptis non ɔuertitͤ ɔsequētia
essendi ad consilia. Non eniȝ seqͤ.
Si aliquis seruat p̄cepta: q seruet
consilia. ḡ obseruatio p̄ceptoꝝ nālr
p̄cedit ⁊ ordinatͤ ad obseruantiaȝ
ɔsilioꝝ. ¶ Sed ɔtra est qð Augꝰ.
dicit in ench. Quecūq; mādat deꝰ
ex quibꝰ vnū est. Non mechaberis.
⁊ quecūq; nō iubentͤ. ſ; spūali ɔsilio
monētͤ. ex quibꝰ vnū est. Bonum ē
homini mulierem non tangere. tūc
recte fiunt cum referātͤ ad diligē-
dū deum: ⁊ p̄ximū p̄pter deū. sed
hec duo cadunt sb̄ precepto. vt pȝ
Mat. xx. ḡ ɔsilia ordinatͤ ad p̄cepta
¶ Preterea illud quod est electio-
nis ordinatͤ ad id quod est neces-
sitatis. quia electio est eorum: que
sunt ad finē. ſ; ɔsilia sunt electionis:
precepta autē necessitatis. ḡ cōsilia
ordinantͤ ad precepta. ¶ Preterea
illð p qð aliqd pleniꝰ pficitͤ ordīatͤ
ad illud. ſ; per ɔsilia plenius ⁊ tutiꝰ
ɔseruantͤ p̄cepta. ḡ ɔsilia ordinantͤ
ad p̄cepta. ¶ Rñ° dð q p̄cepta datͤ
de actibꝰ virtutū. Duplex auteȝ est
ṽtutis actus. ſ. interioꝝ ⁊ exterioꝝ.
⁊ vterq; actus sb̄ legis p̄cepto ca-
dit. Unde Aug. dicit ɔtra faustū.
Q quia iudei non intelligebāt ho-
micidiū nisi per interemptionē cor
poris humani: apetuit dn̄s omnem
iniquum motum ad nocēdū fratri
in homicidii genere deputari. sil'r
etiam tātūmodo corporalē cū femi
na illicitam cohabitationeȝ vocari
mechiam: que erat in lege p̄hibita
sed dominꝰ demōstrauit etiam in-
teriorem ɔcupiscētiā ad hoc ptinē.
Unde manifestum est q etiam in-
teriores actꝰ ṽtutū sb̄ p̄cepto cadūt
Consilia ḡ ordinātͤ ad precepta. Et
secūdū q sunt de interiorbꝰ ṽtu-
tū actibꝰ ⁊ s̄m q sunt de exteriori
bus actibus: sed diuersimode. Nam
ad interiores actus virtutum ordi
nantur sicut in finem. Omnes eniȝ
interiores actus virtutū moralium
pertinent ad mentis puritateȝ. vt
. ſ. mens hominis a passionibꝰ inor
dinatis ⁊ ab exterioꝝ rerū cupidi
tate sit libera. Et vlterius omnes
ṽtutes tam morales q̄ theologice
ordinetͤ ad dilectionē dei ⁊ p̄ximi.
Et ad hec duo omnia ɔsilia ordinā
tur sicut ad finem. ſ. ad caritatē dī
⁊ p̄ximi: ⁊ ad mentis puritatē. Un̄
dr̄ in collationibꝰ patrū. Quicqd
nos ad ṽtutem cordis potest diri-
gere: tota virtute sectandū est. q̄c-
quid autem ab hac retrahit: vt p-
niciosum ⁊ vitium deuitandū est.
Pro hac enim vniuersa agimꝰ atq;
toleramꝰ. p hac patria parentes. di
gnitates. diuitie. delitie mūdi huiꝰ
⁊ voluptas vniuersa ɔtemnitͤ. vt
. ſ. puritas cordis perpetua retineatͤ
Et postea sb̄dit. Pro hac ieiuniorū

mediam. vigilias. labores. corporis nuditatē. lectionē. ceterasq; virtutes debere nos suscipe noverim⁹: vt p illas ab vniversis passionib⁹ noxiis illesas pparet cor nostrū: et servare possum⁹ et ad perfectionē caritatis istis gradib⁹ imitando ascendere. Et hoc idem Aug. dicit de morib⁹ ecclesie. Non reiciendis inquit generib⁹ ciborum quasi pollutis: sed concupiscētie pdomāde et dilectioni fratrū retinende invigilat omnis intentio. Et ibidē dicit. Caritas precipue custodit: si caritati virt⁹: caritati sermo: caritati habit⁹: caritati vult⁹ aptat. Unde et apostol⁹. i. ad Cor. 7. virginitatis consiliū ad hoc ordinandū docet: vt mulier innupta cogitet que sūt dei quomō placeat deo. Et domin⁹ Math. 19. paupertatis consiliū ad hoc ordinat vt homo deum sequat. quod fit per rectitudinē et puritatē interiorū affectus. Sic ergo consilia ordinantur sicut in finem ad precepta. secundū q̄ sunt de interiorib⁹ actib⁹ virtutū. Sed secundū q̄ sunt de actib⁹ exteriorib⁹. puta non occides. nō furtū facies &c. ordinant consilia ad precepta: non sicut ad finem. Non enī pter hoc homo virginitatē servat: vt ab adulterio abstineat: neq; hoc fine aliqua luis abrenūciat: vt nō furetur aliena. cum exteriora opera consiliorū sint maiora q̄ exteriora opera preceptor. ordinant tamen ad ea inquantū faciūt ea tutius et firmi⁹ conservari. Qui enim sua dimittit multo magis abstinet a rapienois alienis. Unde et aug. dicit in. 19. libro contra Faustum. Omnia ex hebreorum lege cōm motata ita domin⁹ emendavit: vt quicqd ex persona sua insuper loqueret: vel ad expositionē emēdandā valeret si quid illa obscurum posuisset: vel ad tutius conservandū quod illa voluisset. Et in libro de sermone dñi in monte dicit. Q dum fiunt illa que adduntur ad perfectionē: mlto magis fiūt illa que premissa sūt ad inchoationē. Sic ergo patet q̄ consilia ordinant sicut ad finē ad precepta. prout sunt de interiorib⁹ actib⁹ virtutū. Sed ad precepta p⁹ q̄ sunt de exteriorib⁹ actib⁹: ordinatur consilia ad hoc q̄ tuti⁹ et firmius conservētur per modum removentis prohibens. et primum bonum est cā secundi. Firma eni exterior actuū observatio causat ex interiori affectione mentis bene disposite. ¶ Ad pmum ergo dicendū q̄ secundum quosdam dines ille mentit⁹ est dicens se precepta observasse: et precipue quantum ad vnum preceptū: quod ibi commemorat pertinens ad interiorem actum. scilicet. Diliges proximū tuū sicut te ipsum. Unde Origenes dicit super Matheum. Scriptum est in evangelio secūdū Hebreos q̄ cum domin⁹ dixisset ei Uade et vende omnia que habes. cepit dives scalpere caput suum: et non placuit ei. Et dixit ad eum domin⁹. Quomodo dicis: feci legem et pphetias. scriptum est in lege. diliges pximū sicut te ipm. et ecce multi fratres tui filii Abrae amicti sunt stercore morientes pre fame: et dom⁹

tua plena est mltis bonis. ꝛ nō egre
dif ex ea omnino aliqd ad eos.im-
possibile enim est implere p̄dictum
mandatū ꝛ esse diuitez: ꝛ maxime
habere tantas possessiones. Et hoc
idem ꝯfirmaẗ per Hiero.qui dicit
super Math. Mentiẗ adolescēs.Si
enim qd positū est in mandatis:di
liges proximum tuū sicut teipm:ope
ꝯplesset: quomodo postea audiens
vende omnia que habes ꝛ da pau
perib⁹:tristis abiisset.Sed quia:Cri
sostim⁹ ꝛ alii expositores dicūt ado
lescentem illū non fuisse mentitum
vtrūq; saluari potest. Nam h̄ p̄ce-
ptū.diliges proximū tuū sicut te ip̄z
dupliciter potest obseruari. Uno
modo imp̄fecte:vt.s.aliquis non fa
ciat ꝯtra proximum qd non vult sibi
fieri.ꝛ vt sine detrimēto proximo s̄b
ueniat. Alio modo vt.s.ad s̄bueni-
endū necessitatib⁹ proximoꝝ corpali
bus ita se habeat sicut ad s̄buenié-
dū necessitatib⁹ ppriis.hoc enī mō
non implet hoc p̄ceptū q cū mltas
diuitias habeat:sibi eas reseruat p
mittens proximū egere.Consilia aūt
ad hoc ordināẗut p̄cepta pfecti⁹ cu
stodiāẗ.Et ideo domin⁹ obseruātī
precepta imperfecte superaddit ꝯsi
lia:per que precepta perfectius ob-
seruenẗ. ¶Ad secūdum dicēdū q
perfectio vite in preceptis secūdū
q sunt de interiorib⁹ virtutū acti
bus consistit essentialr̄. Nā caritas
est vinculū pfectiōis. sicut apostol⁹
dicit ad col.3.Et ideo cum domin⁹
precepta caritatis posuisset Mat.
5.s̄biungit.Estote ergo perfecti.Sz
in consiliis que sunt de quibusdam
exteriorib⁹ actib⁹ consistit perfectio
instrumentaliter. quia scilicet hu-
iusmodi consilia sunt quasi quedaz
instrumenta per que facilius ad p-
fectionē peruenitur.Unde in colla
tionib⁹ patrum dicitur.Ieiunia.ui
gilie.meditatio scripturarum.nu-
ditas.ac priuatio omnium faculta-
tum:non perfectio:s perfectionis in
strumēta sunt:quia non in ipsis cō-
sistit discipline illius finis: sed per
illa peruenitur ad finem. Et Aug⁹
dicit in libro de perfectiōe iusticie.
Sic andiamus precepta perfectiōis
ne currere negligam⁹ ad perfecti-
onem caritatis. Et Hieronym⁹ su-
per Matheū dicit exponēs illud.
Ecce nos reliquim⁹ omnia ꝛ secuti
sumus te. Quia inquit non sufficit
tantum relinquere: iūgit quod pfe
ctuz est:ꝛ secuti sum⁹ te. quid ergo
erit nobis.quasi dicere.fecimus qd
iussisti.quid ergo dabis p̄mii. Pre-
cepta ergo imperfecte abseruata p-
tinent ad ꝯmunem iusticiam. sed
perfectio vite consistit in ipsa ple-
na obseruantia preceptoꝝ. ¶Ad
tertiū dicēdū q aliqd ad finem or
dinaẗ dupliciter. Uno modo vt ne
cessariū ad finem:sine quo finiẗ esse
non potest. sicut cib⁹ ad vitam cor
poris obseruandam. Alio modo si-
cut necessariū ad finez:sine quo ad
finem nō ita bene perueniri potest
sicut equus ordinaẗ ad iter.non q2
sine equo aliqs ire non possit. s q2
in equo melius vadit.Similiter ꝛ
consilia ordinanẗ ad precepta:non
quia sine consiliis precepta obser-
uari nō possint: ꝛ quātū ad ꝑfiores

actus et quantu ad exteriores. Naz Abraam qui et coniugio et diuitiis vtebatur fuit coram deo perfectus secundum illud Gen. 17. Ambula coram me et esto perfectus. Sed quia p osilia facilius et expeditius ad perfecta preceptoz obseruantia peruenitur.

Ad quartu dicendu q augustin9 in verbis illis intendit excludere quozundam dictu: qui credebat vir ginitate esse necessaria solu ad ca rendu tribulatione corporis que in mrimonio sustinetur. obseruatio aut pceptoz etsi in hoc seculo fiat: non tamen pertinet ad hoc seculu: sed futuro seculo coniungit. Ad qntum dicendu q precepta pertinet et ad actiuam et conteplatiua vita. Consilia vero sunt instrumenta co templatiue vite. Sed ibi precessit mentio de preceptis ordinantibus ad proximu: que pertinent ad vita actiuam. Ad sextum dicendu q etiam in ipso exercitio pceptozum contingit inueniri differetia perfe ctionis et imperfectionis. Unde no potest dici q numer9 quiq millia pertineat ad pcepta. et numer9 qua tuoz millia ad consilia. Sed primu pertinet ad imperfecta obseruatia pceptoz: qualis etiam in seculari vita interdu habetur. Secundum vero pertinet ad perfectam obser uantiam pceptoz ad quam ordina tur consilia. Nec tamen quia primo domin9 pauit quinq millia q qua tuoz millia: oportet q aliquis prius exerceat in vita seculari: q transeat ad religione: quia etiam religione intrantes no statim pfectione adi piscunt: sed ad pfectione assequenda se exercitant: sicut et intrates scholas logice no statim efficiunt logici: sed ad hoc se exercitant. Unde et religio quedam pfectionis schola est. Ad septimu dicendum q exempla que traduntur in euangelio sunt exempla xpi: que pertinent no solu ad osilia sed etiam ad perfecta obseruantia p ceptoz. vnde et ibidem subdit exem pla vt hic. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Ad octauu dicendum q caritas habet multos grad9. Na pmo est caritas incipies et postea pficies: et vltimo perfecta vnde caritas in spuali vita et est pn cipiu et finis. Ad nonu dicendu q obseruatio cosilioz est difficilioz q obseruatio pceptoz quantu ad exteriores act9. tamen obseruatio pre ceptoz pfecta quatu ad interiores act9 est longe difficilioz. Difficilius enim est deponere animi cupidita tes q possessiones: et tn difficili9 est obseruare exteriores act9 pceptoru sine consiliis q cum osiliis. sicut ex pmissis pz. Ad decimu dicendu q incipietes sunt in ordine instru endoz ab aliis. et ideo ex precepto mouentur ad aliquid faciendu tam in vita seculari q in religione. sed qn ia pficiunt opantur ab interiori ha bitu: quasi ex se ipsis no solu osilia sed etia pcepta. Ad vndecimu do q sic dictu e: caritas et e pncipium spualis vite et finis. et io et ipsa pre cedit icboata ta q de ee exnis spual vite: et ipsa sequitur ta q ptines ad pfe ctu ee spualis vite. et tn ea que sunt de bn esse ordinatur ad oseruatione

eoꝝ que sunt de esse rei. ¶Ad 12m dicendū ꝙ etiam in disciplinis ꝑus addiscūt ea ꝑ que alia perfecti9 intelligunt: quāuis illa facili9 sit intelligere vel habere secundū omnem modum. sicut facilius est scire argumentari eo modo quo etiam ideote vtunt dyaletica quadam: ꝙ scire regulas loyce. ⁊ tñ ꝑaddiscūt regule loyce ad hoc ꝙ aliquis pfectius argumētari valeat: ꝙ communiter ideote argumētant. ⁊ similiter facili9 est obseruare pcepta secūdū imperfectū modū ꝙ obseruare consilia. ⁊ tamē q tendūt ad perfectam preceptorum obseruationē oportet ꝙ incipiant a consiliis sicut a quibusdam instrumētis. ¶Ad 13m dicendum ꝙ illa que ibi dominus superaddit: nō sunt consilia sed pcepta. vt patet ex ipsis verbis domini: q ibi ponunt. Tum etiam ex expositione aug. in libro de sermōe domini in monte. ¶Ad 14m dicendum ꝙ obseruantia preceptoꝝ secundum imperfectū modū est minimū ī uita sp.iali. sed est maximū si obseruetur perfecte. ¶Ad 15m dicendū ꝙ perfectiora euangelii non solū sunt cōsilia: s etiā pcepta: vt ex dictis pȝ.

¶Ad 16m dō ꝙ illō a quo ɔuertit ɔsequētia eēndi: etsi sit ꝑus nā quodāmō. nō tñ opȝ ꝙ semꝑ sit ꝑus tpe. Nō eni in angelis diuē pcedit intelligere: quāuis nō oē diuēs intelligēs sit. q statim a ꝑn° angeli vitā pfectā hñt que est intellectualis. Et siīr qui volūt pleni9 pcepta custodire: statim a ꝑn° cōsilia assumē debent. licet non omnes obseruantes pcepta obseruent consilia.

¶Incipit quodlibet quintum.

Quesitū est de deo ⁊ angelis ⁊ hoīb9 De deo q̄situ est ⁊ quantū ad nāȝ diuinā ⁊ quantū ad hūām assumptam. Quātū ad nām dīnā quesitū est ⁊ de sciā ⁊ de potentia dei. ¶Circa sciam dei q̄sita sunt duo. ¶Primo vtrū de9 sciat ꝑmū instans in quo potuit creare mūdū. ¶2° vtrū presciti a deo possint demereri.

¶Articul9. ꝑm9.

Ad ꝑmū sic pcedit. Videt ꝙ de9 sciat ꝑmū instans in quo potuit mūdū creare. De9 enim potuit creare mūdū añꝙ creauerit. Non autē potuit creare ipȝ in infinitū ante. quia sic esset ei coeternus. g est dare aliquod instans in quo ꝑmo potuit creare munduȝ Sed deus sua sciā totum ɔphēdit Ergo deus scit primum instans in quo potuit creare munduȝ. ¶Sed contra. De9 nihil scit q ei9 omnipotētie piudicet. piudicaret autē ei9 omnipotētie: si esset aliqđ instās ī quo ꝑmo potuit creare mūdū: q sic ei9 potētia ad illud instās limitaret. g de9 nescit ꝑm instās in q potuit creare mūdū. ¶Rx° dō ꝙ dupl'r dr aliqđ fieri in aliqua mēsura loci vel tpis. Uno modo psupposita ipsa mensura. ⁊ sic particulares effectus pducunt a deo vel ab aliis agentibus in loco vel tempore. Alio modo vt simul cū eo quod fit

producatur mensura loci vel temporis. Et hoc modo mundus a deo in esse producitur: non quidē quasi in aliquo loco vel tempore persistente. sed quia simul cum mundo ꝛ locus ꝛ tempus producitur. Unde aliter est intelligendū: cum dicit ꝙ deus potuit facere aliquem particularem effectum. puta equum vel hominem anteꝗ̄ fecerit: vel etiam alibi ꝗ̄ fecerit. ꝛ aliter cum hoc de mundo dicitur. Nam cum de homine vel equo hoc dicitur: signat aliquod tempus vel locus aliquis eē in quo homo a deo fieri potuerit. Sed cum hoc mundo dicitur: non signatur ꝙ sit aliquod tempus añ mundum: nec aliquis locus extra ipm. sed significat ꝙ deus potuit mensuram loci aut temporis mūdi facere maiorem. Si ergo queratur vtrum potuerit mūdum facere in infinitum anteꝗ̄ fecerit. Si hoc quidem referat ad potentiam facientis manifestum est ꝙ in infinitum ante facere potuit. Dei enim potentia est eterna: cui nihil accrescere potuit: vt inciperet quandoꝗ̄ facē mundum: cum prius non potuerit. Si vero referatur ad ipsum mūdū sic non potuit fieri: vt esset semper supposita catholice fidei veritate: que habet mundum quandoꝗ̄ non fuisse. Sicut enim deus non potest facere vt quod fuit non facere. vt infra dicetur. ita non potest facere vt quod fuit quandoꝗ̄ nunꝗ̄ non fuerit. Secundū hūc ergo sensum dicit ꝙ deus non potuit mundum facere in infinitū anteꝗ̄ faceret. Sz adhuc intelligēdū est ꝙ infinitum dicit dupliciter. Uno modo ī actu ꝛ sic dicit secūdū modū predictū ꝙ deꝰ non potuit facere mūdū in infinitū anteꝗ̄ fecerit. idest ꝙ duratio mūdi in infinitū ante precesserit. Alio modo dicit infinitū ſm potentiam. ꝛ sic potuit deꝰ in infinitū mūdum facere anteꝗ̄ fecerit: quia quātūcūꝗ̄ ante deꝰ eū fecisse adhuc potuit eum prius facere. Et sic non est dare primum instans: in quo deꝰ potuit facere mūdum. Est aūt dare primū instans in quo fecerit: sicut etiā est dare supremū vbi vsqueꝗ̄ deꝰ mūdū fecerit. ñ tñ est dare supremū: vltra qḋ facere non potuerit. Et sic pꝫ ꝙ qḋ cessat.

Articulus. 2.

Ad secūdū sic procedit. Uidetur ꝙ presciti a deo nō possint demereri. Sicut. n. aliqui sūt electi a deo ab eterno ad grām habendam. ita etiam aliq sūt presciti a deo ad hoc ꝙ sue nature relinquant. Sed naturalibꝰ nō meremur neꝗ̄ demeremur. ḡ presciti a deo non demerent. ¶ Sed ɔtra. Nullꝰ damnat a deo nisi ꝓpter demeritū: cū deꝰ sit iudex iustꝰ. Sz presciti damnant a deo. ḡ demerent. ¶ Rñ dicendū ꝙ scientia dei comparat ad res creatas: sicut ars ad artificiata. Unde sicut ars nō solū est cognoscitiua: ꝰ factiua eoꝝ: que secūdū artem fiunt. Eoꝝ vero que ab artis regulis deuiāt ē cogſcitiua ita etiā sciā dei est factiua ꝛ cognoscitiua omnium bonorum. maloꝝ bo sue peccatoꝝ que sūt deuiatōes

quedam ab eterna lege ipsi⁹. sciētia
dei est cognitiua: non aūt causatiua
Et sic patet ꝙ boni: qui per grām
iustificant: non solum sunt a deo
ab eterno precogniti: sed etiam ele-
cti ad grāz habēdā. peccatores aūt
qui non iustificant ꝑ grām: nō sunt
electi vel ꝑordinati a deo ad culpā
ꝫ solū ꝑsciti ꝙ non sint grām habi-
turi: ꝫ sue nature sint relinquendi.
Quia ꝟo omne agens pōt in id qđ
est infra se. non aūt in id qđ est sup̄
se: nā sibi relicta non pōt in actū me-
ritoriū: qui ē sup̄ facultatē nature.
Pōt aūt in actū peccati q est deme-
ritori⁹: sicut in aliqđ infra nām hu-
manā existens. hō enī peccando de-
scēdit a dignitate sue nature. ꝛ sic
pꝫ ꝙ ꝑsciti pñt demereri. ❡ Ad p̄ᵐ
ꝗ dō ꝙ hoc ꝙ dr̄ ꝙ nālib⁹ non me-
remur neq3 demeremur: pōt ītelli-
gi dupl̄r. Uno mō sic ꝙ nālia ipsa
nō merita vel demerita. ꝛ sic verū
est: q̄a merita sunt sup̄ nām. deme-
rita sunt ꝯtra nāz. Alio mō potest
intelligi sic ꝙ nālia nō sint ꝑncipia
merēdi vl̄ demerēdi. ꝛ sic falsū est
Nālia enī adiuta ꝑ grām sunt ꝑn
cipia merēdi. sibi aūt relicta pñt eē
ꝑncipia demerēdi: vt dictū est.

D Ein de circa potentiā q̄sita
sunt duo. ❡ Primo vtruꝫ
de⁹ possit ꝟginē corruptaꝫ
repare. ❡ z⁹ vtrū de⁹ possit peccar̄
si vult.

❡ Articul⁹. 3⁹.

AD pmū sic pcedit̄. Uidet̄
ꝙ de⁹ possit ꝟginēꝫ repare
Ad omnipotētiā enim dei
ꝑtinet ꝙ non sit impossibile apud
eū omne verbū. vt dicit̄ Luce. i. Sꝫ
hoc est quoddā ꝟbū ꝟginē repare
post lapsuꝫ. ergo de⁹ potest ꝟgineꝫ
repare post lapsum. ❡ Sꝫ ꝯ° est qđ
Hiero. dicit. Cū deus cetera possit
non potest reparare ꝟginē p⁹ ruinā
ꝛ habet̄ in decret. 3z. q. 5. ❡ Rñ° dō
ꝙ in ꝟginitate duo possum⁹ ꝯside-
rare. quoꝝ vnū est ipsa integritas
mentis ꝛ corporis. Et sic de⁹ ꝟginē
potest reparare post ruinā. Potest
enim menteꝫ reintegrare per grāz:
ꝛ corpus ꝯsolidare per miraculum
Alia autem est causa integritatis
predicte. quia scilicet mulier virgo
non fuit cognita viro. Et quantuꝫ
ad hoc deus non potest virginem
post ruinam reparare. Non enī po
test facē vt iam ea que est cognita
a viro non fuerit cognita: sicut nec
de aliquo quod factum est potest fa
cere ꝙ factum non fuerit. Potētia
enim dei se extendit ad totum ens
Unde solum id a dei potentia ex-
cluditur: quod repugnat rōi entis.
Et hoc est simul esse ꝛ non esse. Et
eiusdem rationis est quod fuit nō
fuisse. Unde Augustin⁹ dicit. z6°.
contra Faustum. Quisquis dicit. si
omnipotens est deus: faciat vt ea
que facta sunt facta non fuerint. nō
videt se hoc dicere. faciat vt ea q̄
uera sunt: eo ipso quo vera sunt fal
sa sint. ❡ Ad primum ergo dicēdū
ꝙ cum verbum sit conceptus men
tis: nihil quod ꝯtradictionem im-
plicat: verbum dici potest: quia nō
cadit in conceptu mentis. vt ꝓbat̄
in. 4. metha.

❡ Articul⁹. 4⁹.

AD z^m sic pcedit. Uidet q hec sit falsa. deus pot peccare si vult. De quocunq enim possum dicere q ho pot facere si vult potest etia dici simplr q homo pot facere illud. Si g hec ppositio e vera. Deus pot peccare si vult: sequitur q hec sit vera. Deus pot peccare. Sed hoc est erroneu. g et pmum. ¶ Sed otra. Quicuq vult peccare peccat. Sz sequit. si deus peccat: pot peccare. g sequit si vult pot peccare.

Rx dd q hec coniunctio si ordinem quenda importat. potest aut in pposito duplice ordine importare. Uno quide modo ordine cause sive pncipii. et hoc modo ppositio falsa est. volutas enim dei est pncipiu et causa respectu creaturaru: no aute respectu eoz que ptinent ad divinaz nam. Un non dicim q pater genuerit filiu voluntate. s nalr: vt pz p Hyl. in li. de syno. Potentia autez dei ad ipsam nam divina pertinet. Un hoc ipm quod est posse peccare non est sbiectu divine volutati. alioquin voluntas dei esset pncipiuz imutationis divine nature. quod e impossibile. Alio modo potest importare ordinem osequentie. et sic hec locutio est vera. Si deus vult peccare potest peccare. Sequit eniz sine oditione. si argumentamur ex imposibili posito. deus vult peccare g potest peccare. Omnia enim que vult potest; s no e9. ¶ Ad pmu g dd q cu dr. Si ho vult currere pot currere: antecedens est possibile. et ideo ons est simplr possibile. Sz cuz dr sic. Si de9 vult peccare pot peccare. antecedes est impossibile. vnde nihil phibz oditionale esse veraz: osequete exnte impossibili.

D Einde quantu ad naz assuptam quesita sunt duo. Primo vtru tot9 sanguis que xpus in sua passione effudit in resurrectione ad corp9 ei9 redierit ¶ Z' in quo xps nobis magis signu dilectionis exhibuerit. vtru in hoc q xpus passus est p nobis. vel in h q corpus suum dedit nobis sb sacramento in cibum.

¶ Articulus. 5^9.

AD pmu sic pcedebat. Uidet q tot9 sanguis xpi qui est in passione eius effusus ad corp9 ei9 in resurrectoe redierit. Resurrectio enim nra oformis erit resurrectioni xpi. fm illud ad phil. 3. Reformabit corp9 humilitat nre ofiguratum corpori claritatis sue. Sed ad corpus nostrum in resurrectione redibit totum quod fuit de vitate humae nature. Sanguis aut xpi in passione effusus fuit de vitate humane nature. et sacer dr sco^m illud. Que sacer cruor punxit fusus agni corpore. g videt q ille sanguis xpi in passione effusus in resurrectione ad corp9 ei9 redierit. ¶ Pretea vbu dei nuq deposuit qd i nra na assumpsit: partib9 humane nature abinvicez in passione separatis. Sz verbu dei assumpsit in na nra non solu corp9 s etia sanguine. g sanguis ille nuq fuit a vbo deposit9. rediit g ad ipm in resurrectione. ¶ Sz ot est q in aliquibus ecclesiis sanguis Xpi vsq hodie dicitur servari.

¶ R° dicendũ q in resurrectione tam xpi q̃ nostra totum quod fuit de ṽitate humane nature repabit᷑. non autẽ illa que de ṽitate humãe nature non fuerũt. ⁊ quãuis circa ea q̃ sunt de ṽitate humane nature sit diuersa diuersoꝝ opinio. secũdũ quãlibꝫ opiõnẽ nõ tot᷒ sanguis nutrimẽtalis.i.qui ex cibis generatur pertinet ad ṽitatẽ humane nature Cum ğ xpũs añ passionẽ comederit ⁊ biberit: nihil phibꝫ in eo fuisse aliquẽ sanguinẽ nutrimentalẽ: qui ad veritatẽ humane nature nõ ptinẽt ⁊ quẽ nõ oportẽt ad corpus eius in resurrectione redire. Sꝫ quia spãlit᷑ fit questio de sanguine in passione effuso p redemptõe humani gñis: de hoc magis dicẽdũ videt᷑ q tot᷒ in resurrectione ad corp᷒ xpi redierit triplici rõne. quarũ pma accipi põt ex etate xpi patiẽtis. Passus ẽ enim in perfectissima etate: in qua maxime ea que in homine inueniũt᷑ ad ṽitatẽ humane nature pertinẽ videt᷑: tanq̃ ad maximã pfectionẽ adducta. Secũda sumit᷑ ex merito passionis. Si enim sanctoꝝ martirꝫ ille partes in quib᷒ passionẽ p xpo sustinuerũt: quẽdã puilegiatũ fulgorem in resurrectione habebunt. vt Aug. dicit. 2i. de ci. dei. ğ multo magis sanguis xpi: quem p salute humani generis effudit. ad gl'iosaꝫ resurrectionẽ reparat᷒ ẽ. ¶ Tertia rõ potest sumi ex ipã ṽtute passiõis Sanguis eni illein passione effusus humanum genus sanctificauit. fm illud ad heb. vltimo. Ihs vt sanctificaret p sanguinẽ suum populum extra portã passus est. Humanitas autẽ xpi salutiferã ṽtutẽ habuit ex virtute ṽbi sibi vniti. vt Dam. dič in. 3. li. Unde manifestũ est q sanguis in passione effusus: qui maxie fuit salubris: fuit diuinitati vnitus Et ideo oportuit q in resurrectiõe iungeret᷑ aliis humanitatis ptibus; Sanguis autem xpi: qui in qbusdã ecclesiis ostendit᷑: dicit᷑ ex quadam imagine xpi pcussa miraculose fluxisse. Uel etiam alia ex corpore xpi. Et p h̃ pꝫ rñsio ad obiecta.

¶ Articul᷒. 6᷒.

Ad z^m sic pcedit᷑. Uidet᷑ q xps mai᷒ dilectionis signũ nobis ostendit tradendo corpus suũ in cibũ q̃ patiendo pro nobis. Caritas enim patrie pfectior est q̃ caritas vie. Sed bñficiũ illð quo nobis xpũs ɔtulit corpus suũ dans nobis in cibum: magis assilat᷑ caritati patrie: in qua plene fruemur deo. Passio autem quam pro nobis sbiit magis assilatur caritati uie: in qua nobis pro Xpo imminet patiendum. Ergo maius est dilectionis signum q xpũs corpus suum tradidit nobis in cibum: q̃ q xps passus est pro nobis. ¶ Sed contra est quod dicit᷑ Jo. i5. Maiorem caritatẽ nemo habet q̃ vt animã suam ponat quis p amicis suis. ¶ R° dicendũ q illud quod est potissimũ ĩ unoquoqꝫ genere est mensura oĩuꝫ eorum que sunt illi᷒ generis. vt pꝫ per phm in. io. Meth a. Potissimũ autem in genere amoris hominum est amor quo quis amat se ipsum. Et ideo ex hoc amore necesse est

mēsurā accipere oīs amoris:quo q̄s alium amat. Unde ⁊ in.9°.Ethic. phus dicit. Q amicabilia que sunt ad alterū venerūt ex amicabilib⁹ que sunt ad seipm. Pertinet autē ad amorē quo quis amat se ipsum: vt velit sibi bonū.vñ tanto aliquis aliū magis amare pbat:quāto magis bonuȝ qd sibi vult ꝓpter amicū ꝑtermittit. ſm illud ꝓuer.iz. Qui negligit damnū ꝓpter amicū iust⁹ est. Uult aūt homo sibi triplex bonum particulare:que sunt aīa. corpus:⁊ res exteriores.Est g̃ aliquod signū amoris: quod aliquis in reb⁹ exteriorib⁹ ꝓpter aliū detrimentuȝ patiať.maius aūt amoris signum: si etiam corporis ꝓprii detrimētuȝ patiať:vel labores vel uerbera pro amico sumendo. maximū aūt dilectionis signū si etiam aīam suā deponere velit ꝓ amico moriendo.Q g̃ xp̄s ꝓ nobis patiendo aīam suaȝ posuit:maximū fuit dilectōis signū Q aūt corpus suū dedit in cibū ſb sacro ad nullū detrimētū ipsi⁹ ptinȝ vnde pȝ q ꝓmū est mai⁹dilectionis signum.vñ ⁊ hoc sacrm est memoriale quoddā ⁊ figura passiōis xp̄i Ueritas aūt ꝓeminet figure:⁊ res memoriali. Ad ꝓmū g̃ dō q ex hibitio corporis xp̄i in sacro habet qdem figurā quādā caritatis: qua diligit nos deus in patria.ſ passio ei⁹ ptinȝ ad ipaȝ dei dilectionē:nos a pditione ad patriā reuocātē.dilectio autem dei non est maior in patria q̄ sit in p̄nti.

Articul⁹.7⁹.

Deinde circa angelos q̄situ est vnum. scilicet vtruȝ Lucifer sit subiectum eui.Et videtur q sic.Si cut sbiectum tpis ē p̄mū tꝑale sim pliciſſimū.ita ſbiectū eui videť eē simpliciſſimū euiternū. hoc aūt est Lucifer qui inter angelos ſupmus fuit ſm ſuam nām creat⁹.Euū autē non rñdet grē ſ nature:aliogn corpora celestia que non sunt ſuscepti ua grē eo mēsurari non poſſēnt. Cū g̃ dona nālia itegra remāserit in demonib⁹ post peccatū:ſiē Dio⁹. dicit.4.c.de di.no. videť q euū sit in Lucifero sicut in ſbiecto. Sȝ 9ε Euū est quedā eternitatis participatio.Sȝ angeli beati magis sūt in ꝑticipatione eternitatis q̄ lucifer: qui est beatitudinis expers. Ergo Lucifer non est ſbiectū eui:ſ magis ſupzem⁹ beatoꝝ angeloꝝ. Rx° dō q ex ignorantia lingue grece ꝓuenit q ɔmuniter apud multos euū ab eternitate distinguiť:ac si distī gueret antropos ab hoīe. Qd eniȝ in greco dicit euon:in latino dicit eternitas. Et sic etiā Dio.io.c.de di no. p eodem vtiť eternitate ⁊ euo. Sȝ qa noīb⁹ vtendū est vt plures: si vtrūq distinguam⁹abinuicē:euū nihil aliud erit q̄ eternitatis pticipatio.vt.s.essentialis eternitas ipi deo attribuať.euū aūt quasi pticipata eternitas ſbstātiis ſpūalib⁹:ȝ sūt supra tp̄s. Quia ꝯo id qd p eēn tiā dr̄ semp ē mēsa ipsi⁹qd dr̄ p pti cipatōeȝ:pōt dici q p⁹ mēsa oīum euiternoꝝ ē ipa dei etnitas.sic etiā ſba di ē mēsa oīs ſbe.vt dic ɔmentator ī.io.metha. Si qs tamē uelit accipere mensuram homogeneam

id est eiusdem generis. Dicit qdaz ꝙ non est vna mensura omnium: ſ quodlibet euiternũ habet suũ euũ. Sꝫ hi ꝓpriam vocem ignorãt. Sic enĩ esset verũ quod dicunt: si oĩa euiterna eẽnt equalia. Sic enĩ unũ eoꝝ non esset mensura alteriꝰ. Hoc autem non est verum: quia in angelis est accipe pͥmũ mediũ ⁊ vltimũ non solũ ſm diuersas ierarchias ⁊ ordines: ſ etiam ſm diuersos angelos in eodem ordine. vt pꝫ p Dion. io. c. celes. ier. Et quia semper illud quod est simplicissimũ est mensura in quolibet genere. sicut dicit in io. meta. Ideo necesse est vt duratio simplicissimi euiterni sit euũ oĩum euiternorum. ⁊ ita simplicissimum euiternũ est ſbiectũ eui. Sꝫ attendẽdũ ꝙ ſbe spũales mẽsurãt euo: nõ solũ quantũ ad earũ ſbam: ſ etiam quantũ ad earũ ꝓpriam opationeꝫ Unde in li. de causis dr. Q sunt in momẽto eternitatis ſm ſbam ⁊ opationẽ. ⁊ sic oportet ꝙ ille angelꝰ qui est ſbiectũ eui sit simplicissimꝰ: non solum quantum ad essentiam: sed etiam quantum ad operationẽ. Talis autem est supremus omnium angelorum: cuius operatio maxime est ĩ vno quod est deus vnita. Unñ supremusꝰ omnium angelorum est ſbiectu n eui. Non autem lucifer.

Ad pͥmum ergo dicendũ ꝙ aliqui posuerunt Luciferum non fuisse supremũ angeloꝝ. Sed sicut Damas. dicit. fuit primus eorũ qui preerãt ordini terrestri. Si vero ꝯcedamꝰ secundũ Gregoriũ. ꝙ fuerit supmꝰ omnium. tunc dicendum est ꝙ sua operatio auersa est ab vno primo: ⁊ conuersa ad multitudinẽ inferiorum rerum: quarum primatũ appetit. Et secũdũ hoc demones deciđunt a summa simplicitate eui. vñ Dio. dicit. 4. c. de diuinis nomi. Q demones dicũt mali ꝓpter hꝫ ꝙ infirmant circa operationẽ nãlẽ.

Deinde quesitum est de hominibꝰ. Et primo quantuꝫ ad ea que possunt omnibꝰ esse ꝯtinua. Secundo quantum ad ea que pertinent ad quosdã horum status. Circa omnia vero quesitũ est quadrupliciť. Primo quidem de his que pertinẽt ad naturam hominis. Secũdo de his que pertinent ad sacramenta. 3ͦ de his que pertinent ad virtutes. Quarto de his que pertinent ad precepta. Circa primũ q̃sita sunt tria. Primo quantũ ad personas hominũ. vtrũ. s. si Adam non peccasset: ideꝫ hoĩes numero saluareñť: q nũc saluãť. 2ͦ quãtũ ad intellectũ. vtrũ. s. vbũ cordis sit spẽs intelligibilis. 3ͦ quãtũ ad voluntatẽ: vtrũ. s. ea que p timorẽ fiũt sint voluntaria. Articulꝰ. 8ꝰ.

Ad pͥmũ sic pcediť. Uideť ꝙ si Adã ñ peccassꝫ: ñ idẽ hoĩes numero saluareñť q nc saluãť. Si. n. Adã ñ peccassꝫ: soli electi nasceręť. q̃ ñ fuissẽt nati illi pc̃ores q finałr sunt reprobati. ⁊ per ꝯsequens nec eoꝝ filii. q a si nõ sũt iideꝫ pn̄es. ꝯñs est neqꝫ filios esse eosdẽ. multi autẽ nũc saluanť ex reprobis pẽtibꝰ nati Ergo si Adam non peccasset: non iidem saluarenť qui nũc saluãť.

¶ Preterea s̄m ph̄m semen est superfluum alimenti. ꝑ aliis cibis homo vsus fu. ſiet in paradiso: si non peccasset ab his quibus nūc vtit. ḡ aliud fuisset semen. ⁊ p̄ ɔn̄s alii filii.

¶ Sed ɔtra est qḋ Grego. dicit. 4 Moral. Si p̄mū parētē nulla putredo peccati corrūperet: nequaq̄ ex se filios iehenne generaret. Sȝ hi q̄ nunc p̄ redēptorē saluandi sūt soli ab eo electi nascerent. ¶ R̄o. dō q̄ cum in generatione hoīs sicut ⁊ alioꝝ aīalium semē patris sit agēs. materia ṽo a matre ministrata sit sicut patiens: ex quo corpus humanū format. impossibile est eundem filiuȝ nasci: siue sit ali⁹ pater: siue sit alia mater. sicut etiam non est ideȝ numero sigillū: siue sit alia cera: siue sit aliud corp⁹ sigilli: ex cui⁹ imp̄ssione cera sigillat. Et q̄uis superfluūȝ alimēti sit semē s̄m ph̄m: diuersitas t̄n alimētoꝝ nō sufficer̄ ad diuersificādū filios: qui ex semine nascūt: quia ex illis cibis non sumit semen nisi quatenus aliqualr̄ in s̄bam parentū ɔuertūt. Dicūt quidā sequētes Ansel. q̄ si homo nō peccasset in illa p̄ma rēptatione: statim ɔfirmatus fuissȝ ⁊ ipse ⁊ omnes qui ab eo nascerēt: ita q̄ oēs qui nascerēt fuissent electi. Un̄ cū nunc multi q̄ saluant ex peccatorib⁹ nascūt: sicut in obiiciendo tangebat: ɔn̄s est q̄ essent alii parentes saluandoꝝ. ⁊ p̄ ɔn̄s alii filii. Sȝ hec position̄ ui det esse vera. quia s̄m aug. 14. de ci. dei Stat⁹ corporis in hoīe ꝓporcioābiliter rn̄dȝ statui aīe. Quādiu ḡ hō hūit corpus aīale potens mori ⁊ n̄ mori: indigens alimētis: tādiu hūit aīam potētē peccare ⁊ nō peccare. Habuit aūt corp⁹ aīale quādiu fuit in statu generandi: qḋ etiā fuisset si post illā p̄mā rēptatōēȝ n̄ peccassȝ. Et iō possibile fuissȝ: si p̄m⁹ hō tūc nō peccassȝ: ꝙ etiā ipse vel ei⁹ posteri postmodū peccarēt. vt Hugo de sancto vic. dicit. Un̄ ex hoc n̄ seqt parentū diuersitas: q̄ nūc sunt alī qui pc̄ōres: tūc aūt non essent. s̄ est aliud un̄ necesse ē ponē diuersitatē parētū: quia in p̄mo statu vnus hō non hūisset plures vxores: nec etiā aliq̄ ex fornicatione vel adulterio nascerent. qḋ nunc ɔtingit etiā in his qui saluāt. multi enī filii vnius parentis ex plurib⁹ vxorib⁹ nati saluant. sic̄ pȝ de filiis Jacob. Multi etiam ex fornicatiōe vel adulterio nati. alioquin eis frustra sacramēta salutis adhiberent. Un̄ relinquit q̄ aliqui nunc saluant: qui si p̄m⁹ homo non peccasset non nascerent ⁊ p̄ ɔn̄s nō saluarēt. nec tamen dei p̄destinatio fallerer. q̄a de⁹ p̄destinauit hoīes h̄n̄s sciāȝ futuri erēt⁹. Qḋ ṽo Greg. dicit. q̄ si p̄m⁹ hō nō peccassȝ: nequaq̄ ex se filios iehēne generaret: indubitāter veꝝ ē. Nō enim in filios trāsfūdēt pc̄m̄ originale: s̄m q̄ hoīes filii ire nascūt. qḋ aūt s̄bdit q̄ hi soli qui nūc saluādi sūt nascerēt. intelligēdū ē q̄ p̄ nō n̄ facit simplicē demōstratōem. q̄a. s. soli electi nascerēt. quantū ē ex rōe originis. nō aūt demōstratōēȝ p̄sonalē. q̄a alie p̄sone eēnt hoīuȝ q̄ saluarēt. Et p̄ h̄ pȝ rn̄sio ad obiecta.

¶ Articul⁹. 9⁹.

AD z^m sic pcedebat. Videt q verbū cordis sit spēs intelligibilis. Verbū enī cordis est quo intellect' videt. hoc aūt est spēs intelligibilis. g vbū cordis est spēs intelligibilis. ¶ Preterea cognitio intellectiua a sensu oritur sz illud qd sensus sentit ē spēs sensibilis. g vbū cordis quo intellect' intelligit est spēs intelligibilis. ¶ Sz ɔtra. Verbū cordis interi' est quod exteriori vbo significat. Sz vbū exteri' n̄ significat spēm intelligibilē g vbū interi' nō est ipsa spēs intelligibilis. ¶ Rñ' dd q sm Aug^m. 15. de tri. Verbū cordis importat qd dā pcedēs a mēte siue ab intellectu Procedit aūt aliquid ab intellectu inquātū est cōstitutū per opationē ipsi'. Est aūt duplex opatio intellectus sm phm in. 3. de aīo. Vna qdē que vocat indiuisibiliū intelligētia p quā intellect' format in se ipso diffinitionē: vel cōceptū alicui' incōplexi. Alia aūt opatio est intellectus ɔponētis ꝛ diuidētis. sm quam format enūciationē. Et vtrūqz istorū p opationē intellect' ɔstitutoꝝ vocat vbū cordis: quoꝝ p^m significat per terminū incōplexū. z^m vbo significat p orōnē. manifestū est autē q ɔīs opatio intellect' pcedit ab eo: sm qd est fact' in actu p spēz intelligibilez. qa nihil opat nisi sm q est actu. Vñ necesse est q spēs intelligibilis que est p̄n^m opationis intellectualis differat a vbo cordis: qd p opationē intellect' format: q̄uis ipz vbū possit dici forma vel spēs intelligibilis: s sic p intellectū ɔstituta prout sicut forma artis q intellect' adinuenit dr quedā spēs intelligibilis. ¶ Ad p^m g dd q intellectus intelligit aliqd duplr. Vno mō formalr. ꝛ sic itelligit spe intelligibili qua fit in actu. Alio mō sicut instrō quo vtit ad aliud intelligēdū. ꝛ h mō intellect' vbo intelligit: qa format vbū ad h q intelligat rē.

Ad z^m dd q cognitio sensus exterioris pficit p solā imutationē sensus a sensibili. Vñ p formā q sibi a sensibili imp̄mit sentit. nō aūt ipe sēsus exterior format sibi aliquā formam sensibilē. hoc aūt facit vt' imaginatiua: cui' forma q̄dāmō sile est vbū intellect'.

¶ Articul'. io'.

AD z^m sic pcedit. Videt q ea que fiūt ex timore n̄ sint volūtaria. Necessitas eniz volūtati ɔtrariat. vt dr in. 5. met. Sz ea que fiūt ex timore dicunt ex necessitate fieri. Nō g sunt volūtaria. ¶ Sz ɔtra. Omne qd qs opat propter finē est volūtariū. Sz ea q qs opat ex timore opat pter finez .s. ad vitandū malū qd timet. sicut qui pijcit merces in mari vitat sbuersionē nauis. g hi' sunt volūtaria. ¶ Rñ' dd q cū bonū sit volūtatis obiectū: hoc mō se hz aliqd ad h q fit volūtariū: quo mō se hz ad h q fit bonū. Contingit aūt aliqd in vniuersali ɔsideratū esse bonū. qd tn̄ sm aliquas pticulares circūstātias reddit malū: sicut generare filios est bonū. s generare filios ex n̄ sua est malū. ꝛ silr ɔtingit aliqd in vniuersali ɔsideratū esse malū. qd tn̄ sm aliqs pticulares circūstātias

fit bonū. sic occidere ſm ſe ē malū: ſ occidere hoīez pniciosū multitudini est bonū. ⁊ qa actōes circa singularia iudicāt boue vel male. ⁊ p ɔñs volūtarie vel inuolūtarie: simplicit qdē ɔſideratis singularibus circūſtātiis. ſm qd aūt ſm ꝙ in vlī ɔſiderāt. ea ꝙo que ex timore fiunt in vlī qdē cōſiderata sunt mala ⁊ inuolūtaria. ſ ſi ɔſiderēt ſm singularia que circūſtāt: sic sunt bona ⁊ volūtaria. ſicut piicē merces ī mari ſm ſe ɔſideratū est malū ⁊ nō volūtariū. ſ in tali casu est bonū ⁊ volūtariū. Unī ⁊ pħs dicit in. 3. ethic. ꝙ hu⁹ mixta sunt ex voluntario ⁊ inuolūtario. simplr aūt sunt volūtaria. ſ⁽ᵐ⁾ quid aūt inuolūtaria. ⁊ ex ncītate facti. ⁊ p h̄ pꝫ rn̄ſio ad obiecta.

Deinde circa sacra quesituꝫ est. Primo de sacro eucaristie. ¶ 2ᵒ de sacro pnīe. Tertio de sacro mr̄imonii. ¶ Circa eucaristiā q̄ſita sunt duo. ¶ Primo vtrum forma panis ānihilet. ¶ 2ᵒ vtrū sacerdos dare debeat hostiā nō cōſecratā peccatori occulto hoc petenti. ¶ Articul⁹. xi⁹.

Ad pmū ſic pcedit. Videt ꝙ forma panis ī sacramēto eucaristie ānihilet. Illō. n. ānihilari videt qd desinit esse ⁊ in nihil ɔuertit. Sꝫ forma panis facta ɔſecratione desinit eē: nec est dare in qd ɔuertat. Nō enī cōuertit in māꝫ corporis xp̄i: nec etiā in formā ei⁹ que est aīa. alioqn aīa eēt ibi ex vi sacramēti. ḡ forma panis ānihilat. ¶ Preterea aug. dicit sup illō Jo. 17. Clarifica me pr̄ ⁊c. Si hūana nā ɔuertit in ꝟbū: ſi diligēti⁹ cogitam⁹ homo periret in deo. Sꝫ illud ānihilari dr̄ qd perit. ḡ ſi panis cōuertit in corp⁹ xp̄i: videt ꝙ ānihilet. ¶ Sꝫ ɔtra est. quia ſicut aug. dicit li. 83. q. De⁹ nō est actor tēdēdi in nō esse. Est aūt actor sacri eucaristie. ḡ in illo sacro nihil annihilat. ¶ Rn̄ dd ꝙ ānihilatio quēdā motum importat. Oīs aūt mot⁹ denoīat a termino ad quē. Unī termin⁹ ānihilatōis est nihil. Cōſecratio aūt panis in sacro eucaristie nō terminat ad nihil: ſ ad corp⁹ xp̄i. alioqn nō esset dare quō corp⁹ xp̄i incipiat esse ſb sacro. Nō enī incipit ibi eē p motū localē. alioqn desineret esse in celo. Relinqt ḡ ꝙ in ɔſecratione panis nō est aliqua ānihilatio: ſ trāſſbſtātiatio panis in corp⁹ xp̄i. ¶ Ad p⁽ᵐ⁾ ḡ dd ꝙ ſicut ī generatiōe nāli neqꝫ forma neqꝫ mā generat aut corrumpit: ſ totū ɔpoſitū: ita etiā in sacro altaris non est querendū seorsū de forma aut mā in qd ɔuertat: ſ tot⁹ panis ɔuertit in totū corp⁹ xp̄i: inquātū est corp⁹: qa ſi in triduo mortis xp̄i fuisset ɔſecratio facta: non fuisset ibi aīa: ſ corp⁹ exanime: ſicut in sepulchro iacebat. ¶ Ad 2ᵐ dd ꝙ perire diceret nā humana ſi conuerteret in ꝟbū quātū esse desinēt: quod ptinet ad terminū a quo: nō aūt ſi ānihilet quātū ad terminum ad quem. ¶ Articulus. 12⁹.

Ad 2ᵐ ſic pcedebat. Videt ꝙ sacerdos nō debeat dare hostiā non ɔſecratā peccatori occulto h̄ petenti. Non enīꝫ dꝫ

sacerdos peccatū occultū publicat. Publicaret aūt si ei daret hostiam nō ↄsecratā: cū aliis socius daret cōsecratā. ḡ sacerdos nō dꝫ dare hostiā nō ↄsecratā peccatori occulto hoc petenti. ¶ Preterea hostia cōsecrata a sacerdote alicui fideli porrecta a circūstātib⁹ adorat. Si ḡ exhibet hostia non ↄsecrata loco ↄsecrate: quātū est in se faciet populū idolatrare. qd est graue peccatū. nō ḡ sacerdos dꝫ peccatori occulto petenti dare hostiā nō ↄsecratā.

Sꝫ ↄtra est: quia sacerdos ē medic⁹ aīarū. Sapiēs aūt medic⁹ vitat q̄ꝫ pōt periculū infirmi quē accepit in cura. Peccatori aūt cui⁹ curā habꝫ imminet magnū periculū: si ī ↄsciā mortalis peccati corp⁹ xp̄i accipiat. quia qui mādūcat ⁊ bibit indigne iudiciū sibi mādūcat ⁊ bibit. vt dr .i. ad Cor. xi. ḡ sacerdos bene facit: si ei⁹ periculū euitet porrigēs ei hostiā nō ↄsecratā. ¶ Rn̄ dō φ veritati nō aliqua fictio est adiūgēda: q2 nulla est ↄuētio lucis ad tenebras. vt apl̄us dicit. z. ad Cor. 6. ⁊ ppter h̄ aug. pbat in li. 83. q. φ corp⁹ xp̄i nō fuit fantasticū: quia vitas que ē xp̄s non potuit fallere. ⁊ ideo in sacris ecclesie nihil est p fictionē agendū. ⁊ p̄cipue ī sacro altaris: in quo tot⁹ xp̄s ↄtinet. Esset aūt quedā fictio si hostia nō ↄsecrata loco cōsecrate daret. Et cū etiā sacerdos quantū in se est populo fieret idolatrandi occasio: q quāuis peccatū idolatrie non incurreret: estimās pbabilr̄ hostiā esse ↄsecratā: tamē sacerdos ī hoc ipo φ hostiā nō cōsecratā pplo exhiberet adorādā: idolatrie crimē incurreret. Unde hoc in nullo casu est faciendū: vt hostia nō ↄsecrata exhibeat vni vel plurib⁹ tanq̄ ↄsecrata. Debꝫ ḡ sacerdos peccatorem occultū pmo qdē monere vt pniāꝫ agat: ⁊ sic ad sacrꝫ accedat, φ si penitere noluerit: dꝫ ei occulte inhibere ne aliis cōmunicātib⁹ in publico se īmisceat, φ si se īmiscuerit: debꝫ ei dare hostiā ↄsecratā, vn̄ pma duo ↄcedim⁹. ¶ Ad 3ᵐ dō φ stult⁹ esꝫ medicus qui cū maiori suo periculo min⁹ periculū infirmi vellꝫ impedire. puta si vellet ipse venenū bibē: ne infirm⁹ biberet vinū. Multo autē magis peccat sacerdos fictionē faciēs in sacro xp̄i: q̄ peccator indigne sumēs. Un̄ stult⁹ esꝫ sacerdos si vt vitaret peccatum sbditi: ipse grauī⁹ peccaret: fictionē faciens in sacramento veritatis.

D Einde circa sacr̄m pn̄te q̄si ta sunt duo. ¶ Primo utrꝫ p̄latus debeat sbditū suū ab administratione remouē propter aliqd qd ab eo in ↄfessiōe audiuit.

z⁹ vtruꝫ in meliori statu moriat ille qui morit in via eūdi vlt̄ mare q̄ ille qui morit in redeūdo.

¶ Articulus. iz⁹.

AD pmū sic pcē xit. Videt φ p̄lat⁹ possit sbditū suum ab administratōe remouere ppter aliqd qd ab eo in ↄfessiōe audiuit. quia qd institutū est p caritate ↄtra caritatē nō militat. Sed sigillū ↄfessionis institutū est p caritate. Non ḡ militat ↄtra caritatē ex qua tenet p̄lat⁹ saluti sbditorū

p̄ouidere. Est aūt qn̄ contra salutē subditi si ei administratio dimittatur vt puta si hēat occasionē recidiuā-di in peccatū. ergo nō obstante sigillo confessionis plat' debet eū ab administratione remouere. ¶ Sed contra est quia nihil est faciendū in p̄iudiciū confessionis. Esset aūt p̄iudiciū confessiōis si subdit' ab administratione remoueretur propter crimē quod suo p̄lato cōfessus est. quia per hoc alii retraherentur a confitēdo. Nō ergo debet p̄lat' subditū ab administratiōe remouere propter pctm̄ qd ei confessus est. ¶ Rn̄. dicendū quod id qd per confessionē audit nullo mō est manifestandū: nec verbo nec signo nec nutu: nec etiā aliqd est faciēdū vn̄ in suspitionē peccati aliquis possit deuenire. Si ergo amotio subditi ab administratione possit inducē ad manifestādū peccatū in confessiōe auditū vel ad aliquā probabilē suspitionem hn̄dā de ipso: nullo mō p̄lat' debet subditū ab administratiōe remouere. puta si in aliquo monasterio eēt cōsuetū quod p̄ores nō amouerentur de suis p̄oratib' nisi propter culpā manifestam. ref aūt pctm̄ consitētia per remotionem ab administrātiōe. Vn̄ si abbas hoc faceret grauiter peccaret tanq̄ confessionē reuelās. Posset tn̄ eum secreto caritatiue admonere: vt cū īstātia peteret cessionē: si hoc videret saluti ei' expedire. Si vero per amotionē ab administratiōe peccatū nullaten' manifestaretur. puta si in aliquo monasterio eēt consuetū quod abbas pro suo libitu de facili aliquos ab administratione remoueret: tūc alia occasione accepta posset subditū sibi cōfessum ab administratiōe remouere: et deberet hoc facere cū debita tn̄ cautela: si talis administratio eēt subdito piculosa in posterū: quinimo etiā et in hoc casu meli' esset quod eū induceret ad cessionē petēdā. Si vero periculū in posterū nō timeretur: non oporteret quod pro peccato p̄teritorū penitētiā deleto eū ab administratiōe remoueret. sicut etiā Aug'. dicit in li. de adulterīs coniugiis. Cū adhuc deputam' adulteros quos credim' pn̄ia eē sanatos. quanq̄ enī penitētes īnocētib' meliores sunt. et per hoc patet responsio ad obiecta.

Articul'. 14'.

Ad 2m sic pcedebatur. Videtur quod meli' moriatur cruce signat' qui moritur in via eundi vltra mare: q̄ ille qui moritur redeūdo. Qui enī moritur in eūdo quasi p̄sequendo votū suū: vt se exponat morti pro xp̄o. et ita moritur tanq̄ martir. qui autē moritur redeūdo nō moritur in p̄posito exponēdo se xp̄o. et ita moritur quasi confessor. Sed maior est stat' martirum q̄ confessorum. ergo in meliori statu moritur qui moritur ī eūdo: q̄ qui moritur in redeūdo. ¶ Sed contra. Qui moritur in redeūdo: iam cōsūmauit votū suū. qui aūt moritur in eūdo: nōdū consūmauit: sed est quasi in p̄ncipio. Perfectū autē meli' est imperfecto: et finis p̄ncipio. ergo meli' moritur in redeūdo q̄ qui moritur in eūdo. ¶ Rn̄. dicendū quod quanto aliquis cū plurib' meritis moritur: tanto meli' moritur. merita aūt manēt homini non solū illa que actu agit: sed etiam illa que iam fecit: quasi apud deum deposita. sm̄ illud. 2. ad Thi. 2. Scio

cui credidi ⁊ cert⁹ sum: quia potēs est depositum meū seruare. Manifestū est aūt φ ille qui morit in redeūdo de vltra mare ceteris paribus cū plurib⁹ meritis morit: φ ille qui morit in eundo. Habz enī meritū ex assumptione itineris: ⁊ vlti⁹ ex psecutione: in qua forte multa ꝗ uis est passus. ⁊ ideo ceteris parib⁹ meli⁹ morit ille qui morit redeūdo: quānis ire sit magis meritoriū φ̄ redire: gen⁹ opis ꝯsiderādo. Ad pmū ꝗ dō φ illud ꝓpositū exponēdi se mori ꝓpter xp̄m hūit etiā iste in eūdo: nec hoc meritū pdidit: si se a peccato īmunē custodiuit.

d Einde circa matrimoniuꝫ quesita sunt duo. Primo si aliquis desponsdeat aliq̄ per ✠ba de futuro: ⁊ postea carnalit̄ cognoscat: nō quidē quasi ꝯsentiēs in mr̄imoniū: s̄ solūmō volens fraudulēter surripe copulā carnalem: si postmodū ꝯtrabat cum alia p ✠ba de pn̄ti. vtrū secūda sit vxor eius. ¶ 2° si vir accuset vxorē de adulterio occulto. vtrum mulier teneatur in iudicio suū peccatū ꝯfiteri.

Articulus. i⁹.

Ad pmū sic pcedebat. Uidet φ ille qui cognouit carnalit quam desposderat p verba de futuro: nō possit habere vxorē illā cū qua postea ꝯtrabit p ✠ba de pn̄ti. Judicio enī ecclesie cōpellit stare cū pma quā carnaliter cognouit. s̄ ecclesia pōt facē psonas illegitimas ad ꝯtrahēdū. ꝗ videt φ talis nō possit cū alia muliere habere mr̄imoniū. ⁊ ita illa cū qua secūdo cōtraxit p ✠ba de pn̄ti non erit vxor sua. ¶ Sꝫ ꝯtra est φ error hominis non pIudicat ✠itati mr̄imonii. Sꝫ ex errore hoīs pſumētis esse ꝯsensum vbi fuit carnalis copula: ꝯtingit φ p iudicium ecclesie ꝯpellit aliquis illā habere quam cognouit carnalr̄ post cōtractū p ✠ba de futuro. ꝗ non pIudicat ✠itati secūdi matrimonii: qḋ est rite ꝯtractū p ✠ba de pn̄ti. ¶ Rn̄ dō φ sic Leo papa dicit. Causa mr̄imonii ē ꝯsensus p ✠ba de pn̄ti expssus. sine quo cetera etiā cum coitu ſbsecuta frustrant. Remota aūt cā remouetur effect⁹. Uñ cū in pmo matrimonio ponat nō fuisse ꝯsensus: manifestū est φ non fuit matrimoniū. Et qa posita causa ponit effect⁹: ꝯseq̄ns est vt secūdū fuerit matrimoniū ī quo ponit fuisse mutuus ꝯsensus p ✠ba de pn̄ti expressus inter psonas a matrimonio solutas. ¶ Ad pmū ꝗ dō φ ecclesia in his que ad mr̄imoniū ptinēt tripl'r se habet. Uno qdem modo p modū iudicantis. ⁊ quia hoīes vident ea que apparēt. fm̄ φ dr̄. p̄. ℞ i6. Oportet φ iudex ecclesiastic⁹ iudicet fm̄ ea que sibi apparent p ꝯfessiones partiū: ⁊ per idoneos testes ⁊ per alia legitima documēta: quib⁹ in omnib⁹ adhibitis ꝯtingit q̄nq3 ✠itatē latere: ⁊ pcipue in his que pertinent ad interiora cordis: que humano testimonio pbari non pn̄t. Et si per aliqua signa exteriora de his possit aliqua ꝯiectura haberi. ⁊ ideo iudicium ecclesie circa ea que ad matrimoniū pertinēt: si veritas lateat ñ īpedit

ſeqnens mr̄imoniū ꝯtrahēdū: nec dirimit iā ꝯtractū. Alio mō ſe hȝ ꝑ modū ꝓhibētis vel puniētis. ⁊ h̄ quidē impedit mr̄imoniū ꝯtrahendū: ſꝫ nō dirimit iā ꝯtractum. puta vxoricide penā imponit eccl̄ia: vt ulteri⁹ a mr̄imonio abſtineat. Si tñ ꝯtraxerit mr̄imoniū nō dirimit̄.
3° mō ſe hȝ ꝑ modū ſtatuētis: qđ fit ſolū auctoritate ſūmi pōtificis. ⁊ ſꝫ h̄ pſone alique reddūt̄ illegitime ad ꝯtrahēdū: ita ꝙ ſi etiā ꝯtrahāt mr̄imoniū dirimit̄. vt pȝ ī q̄buſdā gradib⁹ ꝯſanguinitatis ⁊ affinitat̄ uel etiā de adultera: cū q̄s dedit ei fidē de ꝯtrahēdo: vel cū machinatus eſt in mortē vxoris.

Articul⁹. 16⁹.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ mulier accuſata de adulterio nō teneat̄ ſuū peccatū in iudicio ꝯfiteri. Null⁹ enī tenet̄ ſuū peccatū occultū publicare. Sed adulteriū mulieris ē occl̄tū. Si aūt in iudicio ꝯfiteret̄ ip̄m veniret in publicū. Nō ḡ tenet̄ mulier accuſata de adulterio ſuū peccatū ī iudicio ꝯfiteri. Sȝ ꝯt̄ ē q̄a dȝ p̄ſtare iuramētū de v̄itate dicēda. ſꝫ nullo mō dȝ deierare. ḡ dȝ v̄itatē ꝯfiteri de ſuo peccato. Rñ° dđ ꝙ circa h̄ eſt diſtinguēdū. Si enī adulteriū ſit oīo occultū: nō dȝ peccatū ſuum in iudicio ꝯfiteri: nec dȝ ab ea exigi iuramētū de v̄itate dicēda: q̄a occl̄ta ſoli dīno iudicio reſeruāt̄ ſꝫ illđ .i. ad cor̄. 4. Nolite an̄ tp̄s iudicar̄ quouſq; veniat dñs q̄ illuīabit abſcōdita tenebrarū. Sȝ qñ de adulterio pceſſit infamia vł aliqua ſigna euidētia apparēt que vehemētē̄ ſuſpicionē facē pñt. vł qñ eſt ſemiplene ꝓbatū. tūc debȝ ab ea exigi iuramētū de v̄itate dicēda: ⁊ ip̄a tet̄ ꝯfiteri v̄itatē. ⁊ ꝑ h̄ pȝ rñſio ad obiēa.

Deinde circa v̄tutes queſita ſunt duo. Primo circa iuſticiā. ſ. ſi aliq̄s incidēs in latrones ꝓmittat eis pecuniā ꝓ ſua liberatiōe: ſi mutuo eam accipiat ab aliquo ſuo amico vtrū reſtituere teneat̄. 2° circa abſtinētiā. vtꝝ aliq̄s peccare poſſit nimis ieiunādo uł vigilando.

Articul⁹. 17⁹.

Ad p̄mū ſic ꝓcedebat̄. Videt̄ ꝙ ille qui pecuniā accepit mutuo: vt redimeret ſe a latronib⁹ non teneat̄ eā reſtituer̄ q̄a vt Aug. dicit. Tpe neceſſitatis omnia ſunt ꝯmunia. Sȝ null⁹ debȝ quaſi ꝓpriū petere id qđ eſt ꝯmune vt Amb. dicit. ⁊ hr̄ in decretis. di. 47. Cum ḡ ille qui in latrones incidit fuerit ī maxima neceſſitate cōſtitutus. vtpote in periculo mortis exiſtēs videt̄ ꝙ factū ſit ſibi ꝯmune aliquid qđ erat alteri⁹. ⁊ ita nō teneat̄ ei reſtituere qui mutuauit: ac ſi eſſet ꝓpriū eius. Pretēa null⁹ tenet̄ facere recōpenſatiōem alicui ꝓ eo qđ ille facere tenebat̄. Sȝ ille qui mutuauit pecuniā tenebat̄ ꝓximū ſuū a mortis ꝑiculo liberare ſꝫ illud puer. 24. Erue eos q̄ ducunt̄ ad mortē. ḡ videt̄ ꝙ ille qui eſt liberat⁹ nō teneat̄ ei reſtituere pecuniā mutuatā. Sed cōtra eſt qđ dñs dicit Mat. 7. Omnia que vultis ut faciāt vobis homīes ⁊ vos facite

illis.Sꝫ ille qui liberat⁹ est a latronibus vellet sibi restitui si qd mutuasset.ḡ etiā ipe dꝫ restituere qd mutuo accepit. ¶ R̄ñ° dō ꝙ iusticie act⁹ est vnicuiqꝫ reddere qd sibi debet. Unde cū rōne ꝯtract⁹ bone fidei qui fuit inter mutuantē ⁊ mutuo accipientē: restitutio debeat ex iusticie pceptoꝛ tenet ille q mutuo accepit: pecuniā eam reddere creditoꝛi. Et tanto magis quanto in maioꝛi necessitate creditoꝛ sibi ꝯuenit.

Ad pmū ḡ dō ꝙ tūc in necessitate fiūt oīa ꝯmunia: cū bō non pōt sibi de suo ꝯuenire. Ridiculū enī eēt si qs famē patiēs nollet accipe panē que haberet in arca: ⁊ diceret se acipe panē alienū quasi cōmunē. q̄ aūt p amicos possum⁹ p nos aliqualiter possum⁹. vt dic̄ phs in.3.ethi. Iste aūt qui in latrones incidit pōt se p amicos liberare mutuū accipiendo. Et iō n̄ fiunt ei oīa ꝯmunia.

Ad 2m dō ꝙ vnusqsqꝫ tenet ad liberandū pximū a moꝛte ꝯm suam ꝯditionē ⁊ modū. ⁊ hoc qdē ꝯuenienter implenit ille qui pecuniam mutuauit. non antē tenebat eā donare in casu quo ille poterat p mutuū liberari.

¶ Articulus.19°.

Ad z° sic pcedebat. Videt ꝙ bō nō possit peccare nimis ieiunādo vel vigilando. De⁹ enī non pōt nimis ab boīe diligi. Sꝫ pbatio dilectiōis est exhibitionis opis vt Greg. dicit i omel' quadā. ḡ videt ꝙ nō possit aliquis peccare nimis ieiunādo vel vigilādo pter deū. ¶ Sꝫ ꝯtra ē ꝙ Ber. cōfitet se peccasse de boc ꝙ nimis coꝛp⁹ suū ieiunio ⁊ vigiliis debilitauit. ¶ R̄ñ° dicendū ꝙ ꝯm pbm in pmo politic. Alr̄ est iudicādū de fine. alr̄ de bis que sunt ad finē. Illō. enī qd querit tanq̄ finis absqꝫ mēsura querēdū ē. In bis aūt que sūt ad finē est adhibēda mensura ꝯ⁹ pportionē ad finē: sicut medic⁹ sanitatē que ē finis ei⁹: facit quātūcūqꝫ pōt maioꝛē. ꝯ adhibet medicinā ꝯ ꝙ ꝯuenit ad sanitatē faciendā. Est ḡ ꝯsiderādū ꝙ in spūali vita dilectio dei est sicut finis. Ieiunia autē ⁊ vigilie ⁊ alia exercitia coꝛpoꝛalia nō querūt tāq̄ finis. Quia sicut dr̄ ad ro.14. Nō est regnū dei esca ⁊ potus. ꝯ adhibēt tāq̄ necessaria ad finē.i. ad domādas ꝯcupīas carnis. ꝯm illud aplī.i. ad coꝛ.9. Castigo coꝛp⁹ meū ⁊ in seruitutem redigo zc. Et iō bi⁹ sunt adhibēda cum quadā mēsura rōnis. vt.s. ꝯcupīa deuitet: ⁊ nā nō extinguat. ꝯ⁹ illō ad ro.12. Exhibeatis coꝛpoꝛa vestra hostiā viuētē. ⁊ postea ꝯdit. Rōnabile obsequiū vestrū. Si ꝯo aliquis in tātū ꝯtute nature debilitet p ieiunia ⁊ vigilias ⁊ alia bi⁹. ꝙ non sufficiat debita opa exeq. puta pdicatoꝛ pdicare. doctoꝛ docere. cantoꝛ cantare. ⁊ sic de aliis: absqꝫ dubio peccat: sicut etiam peccaret vir qui nimia abstinentia se impotentem redderet ad debitum vxoꝛi reddēdum. Unde Biero⁹. dicit. De rapina bolocaustū offert qui vel ciborum nimia egestate vel somni penuria imoderate coꝛp⁹ affligit. Et iterū Rōnalis boīs dignitatē amittit q

ieiunium caritati: vigilias sensus integritati prefert. Et per hoc p3 r̄n̄sio ad obiecta.

d Einde circa precepta q̄sita sunt duo. ¶ Primo vtru3 p̄cepta ordine nature p̄cedāt ɔsilia. ¶ 2° vtrū pc̄tā q̄ fiūt ɔ̄t p̄cepta 2e tabule sint grauiora pc̄tis q̄ fiūt ɔ̄t p̄cepta p̄me tabule.

¶ Articul⁹.19⁹.

a D p̄mū sic p̄cedit. Uidet q̄ p̄cepta ordine nature p̄cedāt ɔsilia. Illō.n. est p̄us ordine nature: ad qō nā p̄mo instigat. S3 p̄cepta sūt de p̄mo instictu nature: qa sūt de dictamine rōnis nālis: nō aūt ɔsilia. g̃ p̄cepta sunt p̄ora ordine nature q̄3 ɔsilia. ¶ Sed ɔ̄t ē qa p̄us nā d̄r aliqd ce̅ triplr. Uno mō sicut impfectū est p̄us pfecto. Et hoc mō p̄cepta nō sunt p̄ora ɔsiliis. qa ī p̄ceptis caritatis p̄cipue ɔsistit pfectio. 2° p modū cause tp̄e p̄cedētis effectū. ⁊ sic etiā non sunt p̄ora: qa nō est necessariū q̄ aliquis p̄us impleat p̄cepta q̄ ɔ̄silia. 3° p modū originis: qm̄ p̄n^m est fil' tp̄e. sicut ⁊ lux solis ⁊ radi⁹. S3 nec hoc mō p̄cepta sūt p̄ora: qa nō est nc̄c̄e q̄ quicūq3 seruat p̄cepta seruet ɔsilia. g̃ nullo mō p̄cepta ordine nature p̄cedūt ɔsilia. ¶ R̃° dō q̄ circa hoc necesse est duo ɔsiderare. p̄mo qd sit esse p̄us ordine nature. 2° qd sit p̄ceptū ⁊ qd ɔsiliū. Quib⁹ manifestatis euident apparebit qō q̄rit De p̄mo g̃ sciēdū ē q̄ s̄m ph̄m in.5. meth. Prius ⁊ posteri⁹ dicūt in q̄l3 ordine p ɔpatione ad p̄n^m illi⁹ ordinis: sicut in loco p ɔpatione ad p̄n^m loci: ⁊ in disciplinis p ɔpationē ad p̄ncipia discipline. Sic g̃ ⁊ in ordine nature d̄r aliqd ce̅ p̄us p ɔpationē ad nature p̄n^m. Que quidē sūt quatuor cause. Un̄ s̄m vnūquodq3 gen⁹ cause p̄⁹ ī ordine nature ē qō p̄pinquis est cause. Quāuis aūt cause sint quatuor. tres tm̄ earum. s. efficiēs. formalis. ⁊ finalis ɔcurrūt in idem. Un̄ relinquit q̄ ordo nature sit duplex. Un⁹ q̄dē s̄m rōnē cause m̄lis: s̄m q̄ impfectū est p̄us pfecto ⁊ potētia actu. Ali⁹ aūt ordine nature est s̄m rōnē aliarū triū cārū: s3 quā pfectū est p̄us impfecto. ⁊ actus potētia. Un̄ ⁊ ph̄s dic̄ in.5.metha. Q̄ alia sunt ptāte p̄ora. alia pfectōe ⁊ qa forma est magis nā q̄3 m̄ā. vt probat in.2.phi. Conuenietī⁹ d̄r esse p̄us nā act⁹ qui est p̄or s̄ba ⁊ specie vt d̄r in.xi.metha. q̄ potētia. que in vno ⁊ eodē ē p̄or generatōe ⁊ tp̄e Un̄ ⁊ ph̄s dicit in.2.periermenias Q̄ in his que ɔtingit ce̅ actu ⁊ potestate: ea q̄ sunt actu sunt nā p̄ora tp̄e posteriora. ¶ Circa 2^m dō. s. circa rōnē ɔsilii ⁊ p̄cepti ɔsiderādū ē q̄ p̄ceptū importat rōnē debiti. debitū aūt aliqō est duplr. Uno mō s̄m se. ⁊ hoc mō finis est debitus in vnoquoq3 negocio. Medic⁹.n. p̄pi se d3 querere sanitatē. Alio mō est aliqō debitū p̄pter aliud. s. id sine q̄ n̄ pōt p̄ueniri ad fīnē. sicut medic⁹ debet indicere dietā infirmo: sine qua non potest sanari. Illud vero quod ordinat in finem vt melius aut facili⁹ ad finem ɔsequat: si sine hoc aliqualiter possit haberi finis. non habet rōnē debiti. Finis aute3

spūalis qui lege diuina ordinatur est duplex. Unus quidem pncipalis.s. adherere deo p caritatē. Unde dr .i.ad Thi.i. Finis pcepti caritas est Alius autem est finis secundarius quasi dispositiuus.s. puritas et rectitudo cordis que ɔsistit in interioribus actib⁹ aliarū ꝟtutū. Unde apl's dicit ad ro.6. Habetis fructū vrm in sanctificatione. Sicut est in generatione nāli finis est et ipsa forma sbalis et vltima dispositio ad formam. Unde manifestū est φ pncipalia pcepta diuina sunt quidē de dilectione dei et pximi. vt pz Mat. 22. Secunda vero de interiori sanctificatione. Sm. illud. i. ad The.4. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra. Omnia vero alia que sunt spūalis vite ordinantur ad predicta sicut in finem. sed dupl'r. Quedam enim sunt talia sine quibus pdicti fines esse non possunt. et hec cadūt sb precepto. sicut non habebis deos alienos. Non furtū facias zc. Quedam autem sunt sine quibus ad pdictos fines perueniri potest. vnde non cadunt sb precepto. Sed quia per huiusmodi facilius et meli⁹ peruenitur ad fines pdictos dantur de eis ɔsilia. sicut pz de paupertate ꝟginitate et aliis hi⁹. et ē simile si aliqs deberet ex pcepto eē Rome certo die: teneretur etiā ex debito precepti Romā ire. non aūt tenetur ex pcepto ire eques. qa sine h' possz romā peruenire: cū caderet hoc sb ɔsilio iq̄tūz eqtādo facili⁹ et melius perueniret ad finē. ¶ His g̊ visis pz de facili id qd̄ q̄rebatur. Si.n. ɔpem⁹ ɔsilia ad pcepta finalia: que sunt de dilectōe dei et pximi et de interiori cordis puritate: manifestum est φ pcepta sunt priora ɔsiliis nāl'r ordine pfectōis. sicut actus nāl'r prior potētia: et finis his que sunt ad finē. s ɔsilia erāt priora nāl'r ordine generatōis temporis inquātū.s.p ɔsilia ad puritatē pfectā cordis et pfectā dilectionē dei et pximi puenim⁹. Si aūt ɔpem⁹ ɔsilia ad alia pcepta q̄ ordinātur ex necessitate i pdictos fines: sic erit duplex ɔsideratio. Naz in ɔsiliis necē est vt includantur pcepta. Qui.n.oīa dimittit nō rapit aliena: et q ꝟginitatē seruat nō mechatur: sicut etiā q equitat vadit: s non ɔuertitur. Erit g̊ vna ɔparatio ɔsilioz ad pcepta absolute ɔsiderata. et sic hoc modo precepta erunt ordine nature priora consiliis. sicut gen⁹ est nāliter prius specie. ɔsilia aūt econuerso priora nāliter pceptis. sicut spēs sunt priores ꝟm nām q̄ genera. vt pz p phz in pmo phi. ɔpatur enī gen⁹ ad spēm sic potētia ad actuz. pcepta autem absolute sumpta se hñt p modū generis ad obseruātiā pceptoz cū ɔsiliis et sine ɔsiliis. sicut nō mechari ad nō mechari cū uirginitate: et ad non mechari cū mrīmonio. et ire cōmune ē ad ire eqtē et ad ire peditē. Alia ꝟo ɔpatio ē ɔsilioz ad pcepta sine ɔsiliis obsuata. sicut si ɔpem⁹ eūtez i equo ad eū q vadit pedib⁹. Sil'is enim ē ɔparatio virginis seu continentis ad mrīmoniū. et paupis ppter xpz ad eum qui in seculo suis ɔtentus est. Et sic simpl'r ordine nature ɔsilia

sunt pora p̄ceptis tanq̄ pfecta imp fectis. nec opz q̄ p̄c pta sic accepta p̄cedāt nālī ordine generatiōis ꝛ tpīs ꝯsilia. Nō enī opz q̄ ille q̄ vult ꝯtinētiam vel uirginitatē seruare p̄ua mr̄imonio iūgat. neq; etiā opz q̄ ille q̄ vult esse paup ꝓpter xp̄m: p̄us secularē vitā agat. in qua suis diuitiis sit ꝯtēt⁹. sicut etiam nō opz q̄ ille qui vult ire eques Romā p⁹ vadat pedes: ꝛ postea eques. ſ me/li⁹ est si a p̄n° eques vadat. Et p h̄ patet r̄nsio ad obiecta.

Articulus. 2⁹.

Ad 2ᵐ sic p̄cedit. Uidet q̄ peccata q̄ sūt ꝯtra p̄cepta 2ᵉ tabule sint grauiora peccatis que sunt ꝯtra p̄cepta p̄me tabule. Peccatū enī ꝯtra p̄cepta 2ᵉ tabule est ꝯtēpto bono incōmutabili ꝯmutabili bono adherere. sicut pz in furto ꝛ adulterio ꝛ aliis hi⁹. Sz cōtēpt⁹ incōmutabilis boni ē pctm̄ ꝯtra p̄cepta p̄me tabule: quib⁹ ordinamur ad exhibēdā reuerētiā deo. ḡ peccata que sunt ꝯtra p̄cepta 2ᵉ tabule includūt pctā que sunt ꝯtra p̄cepta p̄me tabule: ꝛ aliqd addūt. ḡ sunt grauiora. ¶ Preterea symonia est maximū pctm̄. Sed symonia cū sit spēs auaritie: est ꝯtra p̄cepta 2ᵉ tabule. ḡ peccata que sunt cōtra p̄cepta 2ᵉ tabule sunt grauiora.

Sz ꝯtra est q̄ peccata ꝯtra p̄cepta p̄me tabule sunt infidelitas. desparatio. ꝛ alia hi⁹. que sunt grauissima peccata. ḡ peccata que sunt ꝯtra p̄cepta p̄me tabule sunt grauiora.

Rn̄° dō q̄ formalis ratio peccati mortalis consistit in auersiōe a deo. Si enim eēt inordinata ꝯuersio ad bonum ꝯmutabile sine auersione a deo: nō eēt peccatū mortale. p̄cepta aūt p̄me tabule s̄m se ordināt directe hoīem in deū. Un̄ dicunt ad dilectionē dei ptinere. Et ideo peccata que sunt ꝯtra p̄cepta p̄me tabule: directe ꝛ. s̄m se īportāt auersionem a deo. peccata aūt que sunt ꝯtra p̄cepta 2ᵉ tabule p se qdē deordināt nos principalr̄ circa bona cōmutabilia: circa que ordinamur p p̄cepta 2ᵉ tabule. ex ꝯsequēti aūt deordināt nos a deo. In vnoquoq; aūt genere potissimū est id quod ē per se. Unde peccata que sunt ꝯtra p̄cepta p̄me tabule s̄m suū gen⁹ sūt grauissima in genere peccatoꝝ.

Ad p̄mū ḡ dō q̄ ꝯtempt⁹ dei p se intent⁹ est in peccatis que sunt ꝯt̄ p̄cepta prime tabule. sic aūt non ex necessitate includit ī peccatis que sunt ꝯtra p̄cepta secūde tabule. nō enim ille qui fornicat intendit hoc agere in contemptum dei: sed intēdit p̄ncipaliter delectari. ad quod ꝯsequit q̄ deū ꝯtemnat preter p̄ncipalem intentionē: mandata eius tr̄nsgrediēs. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ symōia n̄ est maximū peccatū simplr̄: ſ maximū inter illa q̄ ꝯmittūt circa ꝯt̄/ct⁹ pecuniarios. ꝛ h̄ etiā est ex h̄ q̄ irreuerēt se h; hō ad res sacras: in quo attingit peccata que sunt ꝯt̄ p̄cepta p̄me tabule.

Deinde q̄situ ē de his q̄ ptinēt spālr̄ ad q̄sdā hoīu; statu⁹. Et p̄ de his q̄ ptinēt ad p̄latos. 2° de his q̄ ptinēt ad doctores. 3° de his que pertinēt ad

religiosos. ¶ 4° de ptinentibus ad clericos. ¶ Circa pmū quesita sunt tria. ¶ Primo vtrū beat⁹ Mathe⁹ vocat⁹ sit statī a theloneo ad statū aplat⁹ ⁊ pfectionis. ¶ 2° vtruȝ ille qui eligit canonice in epm melius faciat ɔsentiēdo electiōi de se facte vel eā recusando. ¶ 3° vtrū platus qui dat bñficiū ecclesiasticū alicui suo ɔsanguineo sperās p h suū genus exaltari ⁊ ditari ɔmittit symoniam.

¶ Articul⁹. 1⁹.

Ad pmū sic pcedebat. Videt q beat⁹ Mathe⁹ ñ fuit vocat⁹ statim de theloneo ad statū aplat⁹ ⁊ pfectionis. Dicit enim Greg. sup Ezech. Nemo repēte fit sūm⁹. Sȝ stat⁹ aplat⁹ ⁊ pfectionis euāgelice est summ⁹ status humane vite. g̃ Mathe⁹ nō fuit statī vocat⁹ ad statū pfectōis ⁊ aplatus. ¶ Sed ɔtra est qđ Hiero. dicit super Math. q de publicano repēte fit apl'a. Et Beda dicit sup Lucā. q de publicano in apl'm: de theloneo in euangelistā est mutatus. Et quedā glo. dicit Luce. 5. Q nullam prorsus cogitationē vl' respectū h⁹ vite sibi reseruauit: qđ est pfectiōis euangelice. g̃ statim vocat⁹ est ad statū apostolat⁹ ⁊ pfectionis. ¶ Rx° dō q qđ ista ex v̄bis euangelii determinari pōt. Si enī loquamur de apostolatu: manifestū est ƀm narrationē Mathei. Marci. ⁊ Luce: q dominus p⁹ vocationē Mathi aliquāto spacio tpis interiecto ex suis discipulis. 12. aplos elegit: īter quos un⁹ fuit Mathe⁹. Et sic patȝ q statim a pncipio fuit vocat⁹ ad discipulatū xpi: nō aūt ad aplatum: nisi ƀm pordinationē xpi: qui eū in aplum sumēdū disponebat. ⁊ ƀm h intelligēda sunt v̄ba Hiero. ⁊ Bede. Si aūt loquamur de pfectiōe euāgelica: sic manifestū est q statim a pn° vocatus est ad statum pfectionis. Dicit enī Luce. 5. q surgēs relictis oībus secut⁹ est eū: qđ etiā ad discipulatū xpi ptinebat. ƀm illud qđ dr̃ Luce. 14. Nisi qs renūciauerit oībus his que possidet non pōt eē discipulus me⁹. ¶ Ad pmū g̃ dō q summū in vita humana pōt accipi dupliciter Uno mō ƀȝ ɔpationē stat⁹ ad statū ƀm q in humana vita vn⁹ stat⁹ ē maior alio: ⁊ aliqs est sūm⁹. ⁊ sic nihil phibȝ aliquē fieri repente sūmū .i. attingere ad statū sūmū. Et hoc apparet tā in spūali vita q̃ȝ ī seculari. Inueniūt enim aliqui statim a pueritia ad statū religionis: qui est pfectissim⁹: ɔuolasse. vel pprio arbitrio. sicut btūs Jo. baptista: ⁊ btūs Bñdict⁹. vel etiā deuotōe pentuȝ. sicut illi q monasteriis tradūt a parētib⁹. Sic. n. nō opȝ vt aliqs seculari vita exerceat anq̃ ad religionē trāseat. sic ñ opȝ q aliqs exerceat ī laycali vita: anq̃ȝ cl'ic⁹ fiat. sil'r etiā ali q repēte assumunt ad regnū vl' ab ipa pueritia: sic Salomō ⁊ Josy. reges iuda. vl' ēt ī vltimo statu. sicut saul. ⁊ Eccl'. 6. dr̃. q de carcē cathenisq̃ inclūsū qs ad regnū pgredit. Alio mō pōt accipi sūmū p ɔpatōeȝ g̃duū q sūt pfectio vni⁹ hoīs. Et sic intelligit Gre. q nemo repēte fit sūm⁹. Dic. n. aug. sup canonica. Jo. Q caritas non mox vt nascit pfecta ē.

Nā vt pficiat̃ nascit̃.cū fuerit na-
ta nutrit̃.cū fuerit nutrita roborat̃
cū fuerit roborata pficit̃.Cōtingit
tñ qñq; q̄ vn⁹ homo repēte incipit
ab altiori gradu sanctitatis:q̄ sit sū-
mū ad qð ptingit pfectio alterius
hoīs.vt pȝ de btō Bñdicto de quo
Greg.dicit in.z.dialo. Q̄ pñtes ⁊
secuturi oēs agnscāt Bñdictus puer
ꝯuersatōis grāȝ a pfectōe cepisse.

¶Articulus.zz⁹.

Ad z^m sic pcedit̃. Uidet̃ q̄
meli⁹ faciat qui ꝯsentit ele-
ctioni canonice de se facte:
q̄ꝫ qui eā recusat. Dicit enī Gre.iz.
moral̃.Ptās cū pcipit̃ nō ex libidi-
ne amāda est:s̄ qñ aliq̄s p canonicā
electionē epalē dignitatē adipiscit̃
nō pcipit eā ex libidine. g̃ debȝ eaȝ
amare. Nō g̃ dȝ eā recusare. ¶Sȝ
ꝯtra est qð Gre. dicit.z8.moral̃.Q̄-
platio p meliorē intētionē fugiēda
est. ¶R̃⁰ dō q̄ in eo qui electiōi ca-
nonice de se facte ꝯsentit:ꝯsiderari
p̄cipue dȝ q̄d intendit.Si enī intē-
dit aliqd tpale.puta honorē. diui-
tias. excutere se a iugo religionis.
aut aliqd hi⁹:manifestū est q̄ ē p̄ua
intentio.Uñ meli⁹ faceret si nō as-
sentiret.Si aūt intēdit pfectū eccle
sie:sic planū est q̄ bona est intentio
Uñ aug. dicit.i9.de ci.dei.In acti-
one nō amād⁹est honor in hac uita
sine potentia.s̄ op⁹ ipm̄ si recte atq̄ꝫ
vtilr̃ fit.i. vt valeat ad salutē sb-
ditoꝝ.Et inducit illud apl̃i qð hr̃
.i.ad Thi.z°. Si q̄s epātū desiderat
bonū op⁹desiderat.Sȝ tñ sciēdū est
q̄ ad hoc op⁹maxima reqrit̃ idonei
tas.quia vt Greg.dicit in pastorali

Tantū actioneȝ populi debet actio
transcendere presulis:quātū dista-
re solet a grege pastoris vita: ad
qð humana fragilitas s̄m proprias
vires sufficiēs nō est.s̄m illud apl̃i
.z.ad cor̃.z. Et ad hec q̄s tā idone⁹
Sȝ tamē ex auxilio grē dīne hoīes
idonei ⁊ sufficiētes reddūt̃:sic ip̄e
postmodū sbdit.Idoneos nos fecit
ministros noui testī. Potest g̃ aliq̄s
laudabilr̃ ꝯsiderās ꝓpriū defectum
ex humilitate officiū prelationis re
cusare.Sicut Iere.dicit. Nescio lo
qui:quia puer ego sum.potest etiaȝ
laudabiliter consentire ex caritate
fraterna:vt salutē p̄ximoꝝ pcuret
sicut Isa.qui dicit. Ecce ego.mitte
me.Sed sicut Greg.dicit in pastor.
In vtroq̄ꝫ est sbtilr̃ intuenduȝ: q̄a
⁊ is qui recusauit plene nō restitit
⁊ is qui mitti voluit:añ se p alta-
ris calculū purgatuȝ vidit. ne aūt
non purgat⁹ adire quisq̄ꝫ sacra mi
nisteria audeat. aut queȝ superna
grā elegit sb humilitatis sp̄e supne
dispositōi ꝯtradicat.Quia g̃ ualde
difficile est purgatū se qnēȝ posse
agnoscere:p̄latōis officiū tuti⁹ de-
clinat̃: nō tñ ptinacit̃:cū ad susci-
piendū hoc superna volūtas agno
scit̃. ¶Ad p̄mū g̃ dō q̄ illud v̄buȝ
Greg.non dȝ sic intelligi. Potestas
cū ex libidine non pcipit̃ amāda ē.
s̄ ita. Potestas cū pcipit̃ non ē amā
da ex libidine.sbdit enim.s̄ ex lon-
ganimitate tolerāda. ¶Ad z^m di-
cendum q̄ melior est intentio pre-
lationem fugientium secūdū ꝓpriū
desiderium: dūmodo non assit ne-
cessitas ex parte imponētis h̄ on⁹.

Uñ aug⁹.dicit.19.de ci.di. Supioꝛ loc⁹ſine quo popul⁹regi nō pōt:etſi ita teneat vt decet.tñ ĩdecēter appetit. Ociū eni ſāctū querit caritaſ vitat.negociatū iuſtū ſuſcipit neceſſitas caritat.

Articul⁹.23⁹.

Ad 3ᵐ ſic pcedit. Uidet ꝙ plat⁹qui dat bñficiū eccliaſticū alicui ſuo ꝯſāguineo vel amico:vt alii ei⁹ conſanguinei exaltet ſymoniā ꝯmittat. Eſt enim ſymonia ſtudioſa volūtas emendi vel vēdēdi aliqd ſpūale aut ſpūali ānexū. Sz in caſu pdicto videt eſſe emptio ⁊ vēditio in qb⁹ eſt liberalitas. Hic aūt h ſperat: vt liberalr recōpenſet.ḡ eſt ibi ſymonia. Sz ꝯtra eſt qḋ Iſa.33.ſup illud. Beat⁹ q excutit man⁹ ſuas ab oī munere Dicit gl.q triplex eſt mun⁹a manu a lingua.ab obſequio.quoꝝ nullum eſt in ꝓpoſito ca'u.ḡ non eſt ibi ſymonia. ℞ᵒ dḋ ꝙ cū ſymonia circa emptionē ⁊ venditiōez ꝯſiſtat. hic diſtinguēdū videt: quia ſi plātus intēdit obligare eū cui dat bñficiū eccliaſticū ad aliquā recōpēſationē faciēdā ſibi vel ſuis ꝯſanguīneis:intētio ſymoniaca ē. Intendit enim quandā tacitā vēditionē. Si vo nō intēdat ad hoc eū obligare: ſ intēdat ꝙ ille ſibi vel ſuis ꝓpria ſponte tpalr recōpēſet: eſt quidem praua intentio ⁊ carnalis ſ nō ſymoniaca. Ad pmū ḡ dḋ ꝙ ſcḋm phm in.4.ethi. Liberalitas non eſt circa quēlibz vſū pecunie: ſ ē circa dationes ⁊ ſumpt⁹. ſymonia aūt eſt circa emptionē ⁊ vēditionē.

Deinde circa doctores q̄rita ſunt duo. Primo ſi doctor ſemp pdicauit aut docuit pncipalr ꝓpter inanē gloriā: vtrū habeat aureolā:ſi in morte peniteat 2ᵒ vtrū ſi ex doctrina alicui⁹ doctoris aliqui reuocet a meliori bono vtrum ille doctor teneatur illaz doctrinam reuocare.

Articul⁹.24⁹.

Ad pmūz ſic pcedit. Uidet ꝙ ille qui ſemp ꝓpter inanē gloriā docuit p pniām aureolā recuperet. Aureola eni doctrine debet fructui .ſ. ꝯuerſioni fideliū ſm illud ad Phil.4. Gaudiuz meum ⁊ corona mea. Sed potuit cōtingere: ꝙ ex pdicatione eius: qui propter inanem gloriam pncipalr pdicauit ſecutus eſt fruct⁹ ꝯuerſionis fidelium.ḡ ſi peniteat debet ei aureola. Preterea ſicut ꝟginitati debet aureola:ita ⁊ doctrine. Sz ſi illa que cū virgo ſit carne: mente tamen eſt corrupta:penitētiā agit: recuperat aureolam. Ergo pari ratione ⁊ doctor qui propter inanem gloriam predicauit. Sed contra eſt ꝙ opera mortua per penitentiā non reuiuiſcunt. Sed opera iſtius doctoris propter inanem gloriam predicantis fuerant mortua. id eſt cum peccato facta. Ergo non reuiuiſcunt per penitentiam ad premium conſequendum. ℞ᵒ dicendū ꝙ cum aureola importat quandaz ſingularem excellentiam premiū neceſſe eſt ꝙ preſupponat aureã: ſic comparatiu⁹ preſupponit poſitiuū. Et hoc figuratur Exodi.25.ubi dr

faciat sup coronā aureā alterā aureolā. Et ideo qui non meret aureā .i. p̄miū eēntiale: nō meret aureolā qui aūt pter inanē gl'iam opant: non merent p̄miū essentiale: qa receperūt mercedē suā. vt dr̄ Math. .6. vn̄ nec merēt aureolā. penitētia aūt restituit hoī p̄mia p̄us habita. Non aūt ofert ei ea que nō habuit nisi inquātū ipe mot⁹ pn̄ie est meritoriū. vn̄ talis nō meret aureolā.
Ad p̄mū ḡ dō φ ouersioni fideliū debet aureola: presupposito merito eēntialis p̄mii in eo qui predicauit. alioquin locū hz qd̄ dr̄ Math. 16. Quid pdest hoī si vniuersū mūdū lucret. aīe vo detrimētū patiat.
Ad z^m dō φ aureola vginitatis debet integritati carnis: que manz p⁹ pn̄iam. ꝛ iō debet vgini penitenti aureola. Sz aureola doctrine debet actui doctoris q trāsit. ꝛ iō p⁹ pn̄iaz nō debet aureola doctori: nisi act⁹ reiteret.

Articul⁹. z5⁹.

AD z^m sic pceditur. Uidet φ si p doctrinā alicui⁹ aliq retrahāt a meliori bono: φ ille teneat suā doctrinā reuocare. Talis enim doctor in sua doctrina facit scandalū actiuū: quia doctor informat intellectū. intellect⁹ aūt informat affectū: ꝛ p ōn̄s actū. Sz scādalū actiuū tenet qlz remouē. ḡ tal' doctor teneт suā doctrinā reuocare.
Preterea spūalia sūt tpalib⁹ potiora. Sz in tpalib⁹ vt aug. dicit. nō dimittit peccatū nisi restituat ablatū. ḡ multo magis doctori qui facit damnū in spūalib⁹: nō dimittitur peccatū nisi restituat ablatū: qd̄ fit per reuocationē doctrine. Sz ōt est qd̄ Grego. dicit. Ueritas nō est dimittēda pter scādalū. R̄⁹ dō φ hic distinguēdū videt. Si enim doctor doceat falsā doctrinā tenet eā modis oībus reuocare. Et maxime si ex ea spūale damnum sequat. Si vo doceat verā doctrinā: pōt ex ea sequi detrimētū spūale ī auditorib⁹ dupl'r. Uno mō ex defectu ipsi⁹: qui docet. vno mō qa doctrinā sbtilem ꝛ altā pponēt rudib⁹: qui non eēnt illi⁹ doctrine capaces: q ex hoc detrimētū salutis incurrerēt ōtra exemplū apostoli qui dicit .i. ad cor. .3. Tanq̄ paruulis in xp̄o lac potuz dedi vobis nō escā. Alio modo qa ōfuse ꝛ inordinate pponit nō p̄ferens maiora minoribus: ōtra id qd̄ Grego. dicit in pastorali. Sic laudāda sunt bona sūma: ne despent vltima. sic nutrienda sunt bona vltima: ne dum sufficere credunt: ne quaq̄ tendatur ad sūma. Et in his casibus tenetur doctor: ex cuius doctrina damnum spirituale accidit: contra hoc damnum remedium ponere inquantum potest. exponēdo saltem doctrinaz suam. Alio modo potest contingere ex defectu alioꝝ puta si aliqui docendo aliqua erronea inducerent homines ad aliquā religionem. vtpote si dicerent: φ quicunq̄ intrat talem religionem statim erit equalis meriti sicut beatus Petrus. ꝛ in hoc casu non tenetur cessare a sua doctrina. Intrare enim religionem propter erroreȝ non est bonum. Unde sic non retrahit hoīes a meliori bono tal' doctor

⁊ hoc est quod Greg. dic̄ in pasto. Sicut incauta locutio in errorem protrahit: ita indiscretū silētiū eos qui erudiri poterāt in errore dere linqt. ⁊ p h̄ p3 rn̄sio ad obiecta.

D Einde circa religiosos que sita sunt duo. ¶ Pri̊o vtrū religiosi teneāt patiēter tolerare iniurias sibi factas. ¶ 2° vtrū ille qui iurat se nō intraturū religionē possit licite religionē intrare.

¶ Articul⁹. 25⁹.

AD p̄mū sic p̄cedit. Videt ꝙ religiosi non debeāt tolerare suos impugnatores In impugnatōe enī p̄fectoꝝ viroꝝ de⁹ impugnat. vn̄ dn̄s Saulo persequēti discipulos xp̄i dixit Actuū .9. Saule saule quid me p̄sequeris. S3 p̄fecti viri nō debent impugnatores dei tolerare. g̊ neq3 impugnatores p̄prios. ¶ Preterea quilibet p̄fect⁹ d3 obuiare his que statui p̄fectionis p̄iudicāt. Vn̄ ap̄lus dicit. 2. ad Cor. 6. Ut non vitupet̄ ministeriū n̄r̄m. S3 per hoc ꝙ p̄fecti impugnātur statui p̄fectionis derogat. ergo p̄fecti viri non debēt tolerare suos impugnatores. ¶ S3 c̄tra est quod Greg. dicit. Nō sum⁹ p̄fecti si alioꝝ inordinatōes ferre nō possum⁹.

R° dō ꝙ perfecti viri dupl'r impugnari p̄n̄t. Uno quidē mō quārum ad p̄sonas p̄prias. vtpote cū iferūt eis iniurie p̄sonales. ¶ Alio mō p̄n̄t impugnari quantū ad statum eoꝝ. vtputa cū aliq v̄bis vel factis p̄fectionis statui derogant. ⁊ hec duo tangūt Jac. 2. Nōne diuites opprimūt vos p potētiā. qd̄ p̄tinet ad p̄sonales iniurias. Nōne ip̄i blasphemant bonū nomen: qd̄ inuocatū est sup vos. qd̄ p̄tinet ad religione vl' statū. In iniuriis g̊ p̄sonalib⁹ decet p̄fectos viros esse maxime patiētes vt sint etiā parati plura sufferre s3 illud Mat. 5. Si quis p̄cusserit te in dextra maxilla p̄be ei ⁊ alteram. Satū v̄bo suū impugnari nō debēt pati: quantū resistere p̄n̄t. hoc enim v̄gēt in iniuriā dei. Vn̄ c̄tra quosdam dicit Ezech. 14. Nō ascēdistis ex aduerso: nec opposuistis vos murū p domo israel. Et ideo domin⁹ iniurias que c̄tra humanitatē eius inferebāt patiēter tolerauit. nc̄ cū iudei dicebāt. Ecce homo vorax ⁊ potator vini: vt h̄r Mat. 6. ⁊ sicut dyabol⁹ dixit ei. Mitte te deorsum quo videbat ad p̄priā iniuriā p̄tinē. S3 iniurias dei non tolerabat. Vn̄ phariseos dure redarguit Math. 12. Quia dicebant ꝙ in beelzebub eiiceret demonia. quod pertinebat ad iniurias sp̄us sancti. Et similiter cum dyabolus ei dixit. Hec omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. quod ad iniuriam dei pertinebat. Statim enī eū repulit dicēs. Uade retro sathana. vt habet Math. 4. vbi dicit Crisostimus. Ilius discamus exemplo nostras quidem iniurias magnanimiter sustinere. Dei autem iniurias nec vsq3 ad auditum sufferre. quoniam in p̄priis iniuriis esse q̄nclibet patientem laudabile est. Iniurias autem dei dissimulare nimis est impium. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

¶ Articul⁹. 27⁹.

Ad 2m sic pceditur. Videtur quod ille qui iuravit se non intraturum religionem non possit licite intrare. Omnis enim obligatio licita est adimplenda. Sed licitum erat ei non intrare religionem. ergo cum ad hoc se iuramento obligavit: videtur quod teneatur non intrare.

Sed contra est quia nullum impedimentum spirituale profectus est ex deo. Sed iuramentum est ex deo. ergo per iuramentum non impeditur spiritualis profectus intrandi religionem.

Respondeo dicendum quod obligatio iuramenti triplex se potest habere. Quandoque enim est illicita obligatio: et de re illicita. puta cum aliquis iurat se fornicaturum. et tale iuramentum non tenetur homo adimplere: nec etiam est licitum impleri. Quandoque vero est obligatio licita et de re licita. puta cum aliquis iurat se elemosynam daturum. et tale iuramentum preterire non licet. Quandoque vero est obligatio illicita: sed de re licita. puta cum aliquis iurat se non facturum aliquod maius bonum: quod tamen facere non tenetur. puta non ieiunare: vel non dare aliquam elemosynam. vel religionem non intrare. Tunc enim id ad quod se iuramento obligat licitum est. sed tamen obligatio est illicita. quia per hoc homo quantum in se est obfirmat se contra gratiam spiritus sancti: que facit hominem in suo corde ascensiones disponere. unde tale iuramentum licite potest homo implere abstinendo ab illo bono: quod facere non tenetur. non tamen cogitur ex illo iuramento ad hoc quod impleat quod iuravit. quia iuramentum ad hoc quod sit obligatorium debere tres comites. iudicium. iusticiam. et veritatem. ut habetur Iere. 4. Huic autem iuramento deest iudicium discretionis: quia vergit in deteriorem exitum retrahendo a meliori bono. et per hoc patet responsio ad obiecta.

Articulus. 23us.

Deinde circa clericos quesitum est unum. utrum scilicet liceat clerico qui tenetur ad horas canonicas: dicere matutinas sequentis diei de sero. Et videtur quod non. Dicitur enim Eccl. 21. Lascivus et imprudens non servabit tempora. Sed iste in dicendo matutinas non observat tempus. Cum enim dies incipiat a media nocte. videtur quod matutinas sequentis diei dicat in die precedenti. ergo videtur quod hoc ad lasciviam et imprudentiam pertineret. et ita videtur esse peccatum. Sed contra. Deus clementior est quolibet homine. Sed homo non imputat debitori in culpam: si debitum sibi reddat ante tempus. ergo multo minus deus.

Respondeo dicendum quod hic considerada est intentio eius qui prevenit tempus in matutinis dicendis: vel in quibuscumque horis canonicis. Si enim hoc facit propter lasciviam. ut scilicet quietius somnolentie et voluptati vacet: non est absque peccato. Si vero hoc faciat propter necessitatem licitarum et honestarum occupationum. puta si clericus aut magister debet videre lectiones suas de nocte: vel propter aliquod aliud huiusmodi. licite potest de sero dicere matutinas: et in aliis horis canonicis tempus prevenire: sicut etiam hoc in solennibus ecclesiis fit: quia melius est deo utrumque reddere. scilicet et debitas laudes et alia honesta officia: quam quod per unum aliud impediatur. Ad primum ergo dicendum quod quantum ad officium et alia huiusmodi dies incipit a media nocte. sed quantum ad ecclesiasticum officium et solennitatum celebritates incipit dies a vesperis. unde si aliquis post dictas vesperas et completorium dicat matutinas: iam hoc pertinet ad diem sequentem.

Incipit q̄olibet 6.ᵘᵐ

¶ Articulus. pm⁹.

QUesitū est de deo. de angelo de hoīe et d creaturis pure corpalib⁹. ¶ Circa deū quesitū ē vnū ptrū. s. vnitas eēntie ponat in numerū cū vnitate pᵉ. Et videt q̄ n̄. Sūt enī trea pᵉ vīne. Si g̊ vnitas essentie poneret in numerū cū vnitate psone: sequeret q̄ in deo eēt quaternitas. qd ē hr̄ticū. Nō g̊ unitas eēntie ponit in numerū cū vnitate psone. ¶ Sʒ ɔtra. Si vnitas eēntie sit penit⁹ idē cū vnitate psone n̄ ponēt cū ea in numerū. sequeret q̄ de quocūq; p̄dicat vnū p̄dicat et reliquū. Sʒ vnitas eēntie p̄dicat de trib⁹ psonis. Dicim⁹ enim q̄ pr̄ et fili⁹ et spūs sanct⁹ sūt vnū. g̊ vnitas psonalis predicabit de eis. vt dicat q̄ pr̄ et fili⁹ et spūs sanctus sunt vn⁹. qd pʒ esse falsū. ¶ R̄ṅ. dō q̄ vnūquodq; inquātū est vnū: in tātū ē ens. vn̄ ens et vnū ɔuertūt. Est aūt vnūqdq; ens p suā formaʒ. vn̄ et vnūquodq; p suam formā hʒ vnitatē. et inde ē q̄ q̄ ē ɔpatio forme ad formā: eadē ē ɔpatio vnitatis ad vnitatē. De⁹ aūt ē formalr̄ deus p suā eēntiā. ꝓprietas aūt psonalis ē quasi forma ɔstituēs psonā: q̄ qdē realr̄ distinguitur ab alia pᵃ ꝓpter oppositionē relatiuā. s̄ ꝓpetas psonalis nō distinguit realr̄ ab eēntia aliogn sequēt q̄ in deo eēt ɔpositio et q̄ aliqd adueniret ei p modū accidentis. Nā oē qd est ex̄ eēntiā rei accn̄talr̄ aduenit. differt tn̄ ꝓpetas psonalis ab eēntia sm modū intelligēdi et significādi. Naʒ eēntia dr̄ absolute. ꝓpetas dō psonalis īportat relatioēʒ. Un̄ pʒ q̄ vnitas psone nō ponit in numerū cū vnitate eēntie: quasi realr̄ ab ea differens. s̄ solū sm modū intelligēdi. Et p hoc pʒ rn̄sio ad obiecta. Nā pmū pcedebat sm drīam rei. q̄ qa nō ē ī diuis inter vnitatē eēntie et psone: et non pōt poni quaternitas in deo. zᵐ dō pcedebat sm drīaʒ q̄ est ex mō ītelligēdi et significādi. ex qua ꝓuenit q̄ dicim⁹ q̄ pr̄ et fili⁹ et spūs sanctus dicūt vnū s̄ non vn⁹.

DEinde circa angelos querebāt duo. Primo de actōe ipsoꝝ. vtrū. s. qcqd agunt agāt p impiū volūtatis. zᵒ de loco ipsoꝝ. vtꝝ. s. possint eē in ɔuexo celi empirei. qd etiā q̄rebat circa corpa gl'iosa. ¶ Articul⁹. z⁹.

AD zᵐ sic pcedit. Uidet q̄ n̄ qcqd agit angel⁹ agat per impiū uolūtatis. Uolūtas. n. equalr̄ se hʒ ad ꝓpinqua et remota. Si g̊ angel⁹ agēt p solū impiū volūtatis: seq̄ret q̄ nō differret ad h̄ q̄ angel⁹ aliqd agere: q̄ eēt ꝓpiquū vel remotum illud in qd agit: et sic nūq̄ oporteret q̄ de celo ad terras descēderet ad aliqd hic agēdū: qd est ɔtra traditionē sacre scripture. ¶ Preterea quātū ad volūtatē nō differt unitas et multitudo. Sic enī aliqs pōt velle mouere vnā reʒ: ita pōt uelle mouere plures res vl' etiā totū vniuersū. Si g̊ angel⁹ ageret solū p impiū volūtatis: sequeret q̄ posset mouere totū vniuersuʒ: qd ē

impossibile: cu3 ipse sit p̄s vniuersi. Nō ḡ angel⁹ agit solo impio volun tatis. ¶ S3 ɔ̄t. Oīs actio ē ab aliq̄ ꝟtute. S3 in angelo n̄ est alia ꝟt⁹ q̄ ītellect⁹ ⁊ volūtas. intellect⁹ n̄ agit nisi p̄ volūtatē. ḡ oīa actio angeli ē p̄ impiū volūtatis. ¶ R̄n̄ꝰ dō ꝙ oīa actio cuiuscūq3 rei ē p̄ formā natur̄ illi⁹ rei. Na3 etsi sint aliq̄ forme acci dētales p̄ncipia actōnu3 alic⁹ rei: op3 ꝙ hi⁹ actōes reducāt: sic in p̄ᵐ p̄nᵐ in formā specificā illi⁹ rei agētis: sic actio caloris ignis reducit sic ī p̄ᵐ p̄nᵐ in formā sbalē ipsi⁹: que ē etia3 p̄nᵐ oīum accn̄tiū p̄prioꝝ ignis. Et iō op3 se alr̄ hēre in actōib⁹ alic⁹ rei hn̄tis na3 simplicē in actōib⁹ rei ha bētis na3 ɔpositā. Si eni fuerit ali qd hn̄s na3 simplicē: oīs actio eius erit s̄m p̄prietatē ⁊ modū illi⁹ natu re: qd nō ɔtigit si hēat na3 ɔpositā Oīa eni actio ignis est s̄m p̄petatē nature ignis. in cultello aūt ignito est q̄dā actio nō ptinēs ad p̄petatē ignis. s. incisio. Et h̄ etiā ɔsiderādū est in sbiis spūalib⁹. Aīa eni hūana nō est totalr̄ intellect⁹: s3 participat ītellectualitatē. vn̄ est in ea aliqua ꝟtus ⁊ actio q̄ nō ptinet ad intelle ctualē na3. sic p̄cipue p3 in his q̄ per tinēt ad aīa3 vegetabilē. s3 angel⁹ ē totalr̄ ītellectualis nature. ⁊ iō op3 ꝙ oīs ei⁹ actio sit s̄m intellectū. Un̄ btūs Dio. dic̄. 4. c. de di. no. ꝙ āgeli hn̄t sbas ⁊ ꝟtutes ⁊ opatōes intel lectuales. Intellect⁹ aūt nō agit nisi mediāte volūtate. q2 mot⁹ volūtatis ē inclinatio sequēs formā intellectā vn̄ op3 ꝙ qcqd angelus agit: agat p̄ impiū volūtatis. S3 t̄n̄ ɔsiderādu3 est ꝙ cū ꝟt⁹ sit media inter essentiā ⁊ opatōe3: op3 ꝙ ꝟt⁹ ⁊ opatio cui⁹lz rei p̄portionet eēntie ei⁹. vn̄ supio ris angeli: c⁹ est eēntia nobilior: est etiā ꝟt⁹ efficacior: sic ad intelligēdū ita etiā ad agendū ī res exteriores. ⁊ s̄m h̄ actio angeli limitat̄ ad ali quē effectū: q2 nec ꝟtutē nec eēntiā h3 infinitā. ¶ Ad p̄ᵐ ḡ dō ꝙ actio volūtatis angelice radicat̄ in eēntia ei⁹ a qua p̄cedit ei⁹ ꝟt⁹ ⁊ opatio. op3 aūt mouēs eē sil̄ cū mobili: qd ab eo mouet̄. vt h̄r in. 7. phi. ⁊ iō op3 sba3 angeli aliqualr̄ ɔiūgi reb⁹ quas mo uet. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ q2 actio volun tatis limitat̄ s̄m modū eēntie: n̄ op3 ꝙ angel⁹ possit agē oīa q̄ pōt velle

¶ Articul⁹. 3⁹.

Ad 3ᵐ sic p̄cedit̄. Videt̄ ꝙ angel⁹ nō possit eē ī ɔuexo celi empirei. Dic̄. n. Ans. i. In nihilo nihil eē pōt. S3 extra celū empireū nihil ē. ḡ angel⁹ nō pōt eē in ɔuexo celi empirei. sic eni3 eēt ex̄ celū empireū. ¶ Itē vr̄ ꝙ nec corp⁹ glīosū ibi possit eē. Oē eni corp⁹ ne cesse ē ī loco eē. S3 ex̄ celū empireu3 nō ē aliq̄s loc⁹. ḡ nō pōt eē corp⁹ glī osu3 ex̄ celū empireū. ¶ S3 ɔ̄t. Si n̄ pōt ibi eē aut angel⁹ aut corp⁹ glīo sū: aut h̄ ē: q2 nō pōt ibi ascēdere: aut q2 nō pōt penetrare p̄fūditatē celi empirei. aut q2 indiget loco cō tinēte. aut q2 indiget ɔseruāte. S3 oīa hec sūt remota a p̄fectōe corpis glīosi. multo magis a ɔditiōe ange loꝝ. ḡ corp⁹ glīosu3 ⁊ angel⁹ pn̄t eē in ɔuexo celi empirei. ¶ R̄n̄ꝰ dō ad euidētiā h⁹ q̄ōnis ꝙ apd antiquos de loco fuerūt due opiones maxie

probabiles. quaꝝ vna fuit φ locꝰ sit quoddã spaciũ siue dimẽsiõ ea p se existẽs.ꝗ qdẽ opio si ita eẽt corpori debeꝭ locꝰ ex b ipo φ corpꝰ est dimẽ siones bñs:quas ncc̃e ẽ aliquas di mẽsiões occupare.Sꝫ hec opinio de loco est a pbo in.4.phi. reprobata. Uñ alia opio ẽ eiꝰ:φ locꝰ sit supficies corpis otinẽtis:nõ qdẽ inquãtũ ẽ. hiꝰ corpis:qd imediate otinet.alio gn seqꝛet φ corpꝰ gesteã non semp eẽt in eodẽ loco.puta si bõ staret in fluuio:p cꝰ decursũ semp renouarẽꝭ diuerse supficies aq̃ circa ipm:& su pficies corpis imediate cõtinẽt bꝫ φ sit locꝰ ex ordĩe ad pꝰᵐ otinẽs.vñ accipiꝭ idẽ locꝰ ẽm eũdẽ sitũ ad pꝰᵐ otinẽs.ꝛ pter b locꝰ ẽ imobilis.pꝰᵐ g̃ hãc opionẽ qne ita est:ncc̃itas exi stẽdi i loco cõuenit corpori ex b φ depẽdet a pmo otinẽte.ꝛ pter b pꝰᵐ otinẽs nõ eẽt i loco nisi p accñs ꝛ pꝰ ptes.vt dꝭ in.4.phi.Angelus aũt ñ depẽdet a p otinẽte:nec etiã corpꝰ gliꝰ sꝫ:qd pficiꝭ p aiaꝫ ex diua fruitõe brificatã.ꝛ iõ nulla ncc̃itas ẽ φ corpꝰ glificatũ:aut angelꝰ ab ali quo locali corpe ambiaꝭ.ꝛ pter b nihil phibet corpꝰ glorificatũ uel ẽt angelũ in oueyo celi empirei eẽ.

Ad pꝰᵐ g̃ dd φ vbũ illud Ans.intel ligẽdũ ẽ in vi affirmatõis.nõ enim possibile ẽ φ aliqd sit in nihilo tãq̃ in otinẽte.s isẽ intellectꝰ nõ facꝭ ad ppositũ. Ad zᵐ dd φ rõ ista pce dit de corpe depẽdẽte a p otinẽte.

Einde ostẽ ẽ de his q̃ ptinẽt ad hoĩes.Et p de spũalibꝰ. zº de corpalibꝰ.

Circa spũalia ꝗtuꝫ ẽ. Primo de sacris. zº de vtutibꝰ. 3º de peccatis. Circa sacra ꝗsita sunt duo de baptismo. Primo de ncc̃itate baptismi.vtrum.s.puer g nascif in deserto:vbi nõ põt aqua hẽri moriẽs sine baptismo saluari possit in fide mrĩs fidelis. zº de ĩpedimẽto ma trimonii qd prouenit ex baptismo. vtrũ si xpianꝰ q baptizat iudeã cui pmo dederat fidem de trahẽdo si baptizarẽt:cogẽsẽs eã postea carnaliter cõsumet mrĩmoniũ.

Articulꝰ.4ᵘˢ.

Ad pꝰᵐ sic pcedif. Uidef φ puer ille i deserto natꝰ possit absq baptismo saluari in fide parẽtũ. Nõ.n.ẽ minoꝛis efficacie fides tpe grẽ q̃ tpe legis nature. Sꝫ tempore legis nature salua bãꝭ pueri in fide parẽtũ. vt Greg. dicit.g̃ etiã nũc tpe grẽ. Pretea p xpm nõ ẽ artata hoĩbꝰ via solutis cũ ipe dicat Jo.io.Ego ueni vt vitã hẽant ꝛ abũdãtiꝰ hẽant.Sꝫ ante xpi aduẽtũ saluabanꭍ aliq pueri in fide parẽtũ. g̃ multo magis nũc pꝰ xpi aduẽtũ. Sꝫ oꝭ ẽ qd dñs dic Jo.3. Nisi qs renatꝰ fuerit ex aqua ꝛ spũ scõ:nõ põt intrare in regnũ celoꝝ. Rñ dd φ ab illa dãnatiõe quã hũanũ genꝰ incurrit ppꝭ pc̃m pmi parẽtis: nuliꝰ põt liberari nisi p xpm:q solꝰ ab illa damnatõe imu nis inuenif. ita.s.vt ei incorporeꝭ sic capiti mẽbꝝ.hoc aũt tripl'r fieri põt. Primo qdẽ p susceptoẽꝫ baptismi ẽm illud ad Gal.3º.Quicũq i xpo baptizati estis:xpm induistis. zº p sãguis effusionẽ pter xpm.qs p b etiã aliqs passioni xpi oformaꝭ.a q̃

efficaciā sortiṫ baptism⁹. Unῑ dr̄ de martirib⁹ Apoc.7. Q̄ lauerūt stolas suas in sāguine agni. 3° mō p fidē ⁊ dilectionē ꝑm illō puer.15. Per mi ſicordiā ⁊ fidē purgāṫ pctā. ⁊ act. .15. fide dr̄ purificās corda eoꝝ. Et p fidē xp̄s hītat in cordib⁹ nr̄is. vt hr̄ ad eph.3. Unῑ ⁊ ip̄e baptism⁹ dr̄ fidei sacr̄m. Et ꝑm h̄ dr̄ eē triplex baptism⁹. s. aque. sp̄ūs. ⁊ sanguinis qa alia duo supplēt vicez baptismi aque. si tn̄ assit ꝓpositū suscipiēdi talez baptismū. ita. s. q̄ articul⁹ nc̄citatis: nō aūt cōtēpt⁹ religionis sacr̄m excludat. Manifestū ē aūt q̄ ī pueris nōdū hn̄tib⁹ vsū rōnis non pōt eē mot⁹ fidei ⁊ dilectōis: aut ꝓpositū suscipiēdi baptismū. et iō n̄ pn̄t saluari nisi p baptismū aque: vł per baptismū sanguīs: si ꝓpter xp̄z occidāṫ. ex quo nō solū xp̄iani s̄ etiam martires fiūt. vt aug. dic̄ de īnocētib⁹. ⁊ sic pz q̄ puer ille in deserto moriēs sine baptismo: salutē n̄ ɔsequtur. ❡Ad p̄ᵐ ḡ dō q̄ ꝑm quosdaz tpe legis nature non sufficiebat ad salutē puuloꝝ sol⁹ mot⁹ fidei in parētib⁹: s̄ reqrebaṫ aliq̄ exterioꝝ ptestatio fidei p aliqō sensibile signū. Et ꝑm h̄ nihil differebat id qō tūc reqrebaṫ ab eo qō nūc reqriṫ ad salutē. nisi q̄ nūc illud signū sensibile est determinatū. tūc erat īdeterminatū ⁊ p voto adhibebaṫ. Alioꝝ opīo est q̄ sol⁹ interioꝝ motus fidei relat⁹ ad salutē pueri sufficiebat ad salutē pueri: nec tn̄ nūc diminuta est fidei ṽt⁹: s̄ augm̄taṫ grad⁹ saluti qa nūc q saluāṫ p xp̄z statī ītroducūṫ ī regnū celoꝝ. qō tūc n̄ erat. vn̄ nō ē incōueniēs: si ad h̄ ap̄li⁹ aliqd reqraṫ. s. baptism⁹. vt dr̄ Joh.3. Ad 2ᵐ dō q̄ p xp̄z in h̄ ip̄o ē ampliata hoīb⁹ via salutis: q̄ nūc p eum apta ē eis ianua vite eterne. q̄ ante clausa erat p pc̄m p̄mi parētis.

❡Articul⁹. 5⁹.

Ad 2ᵐ sic ꝓcediṫ. Videṫ q̄ nō possit eē mr̄imoniuz īnt xp̄ianū ⁊ iudeā baptizataz ab eo: quā carnalr̄ cognouit p⁹ fidē ḋ ɔtrahēdo datā. Diciṫ. n. ī decretl̄ .30. q. i. Q̄ fili⁹ sacerdotis nō pōt ducere in vxorē puellā quā pater eius baptizauit. ḡ multo min⁹: si ip̄emet baptizasset eā: nō posset eā hēre in vxorē. Si ḡ iste xp̄ian⁹ baptizauit iudeā nō pōt eā ī vxorē accipe. ❡Sz ɔr̄ est qa ꝑm iura qn̄ post fidē datā de ɔtrahēdo p ṽba de futuro seqṫ copula carnal: ē mr̄imoniū p̄sūptū p̄sūptōe iuris: ɔr̄ quaz nō admittiṫ probatio. Sz ita ē ī ꝓposito. ḡ ē vez mr̄imoniū. ❡Rx° dō q̄ sp̄ūalis cognatio impedit mr̄imoniū ɔtrahēdū ⁊ dirimit iā ɔtractū. manifestū est aūt q̄ ex h̄ q̄ xp̄ian⁹ baptizauit iudeā: ɔtrahiṫ inter eos sp̄ūalis cognatio: qa illa fit filia eius sp̄ūalis. vn̄ nullū ē mr̄imoniū seqūēs: etiaz si exp̄sse ɔtrahat p ṽba de p̄n̄ti: ⁊ ēt sb̄seqūaṫ carnalis copula. ⁊ p h̄ pz rn̄sio ad obiecta. Naz qō dictū ē de p̄sūptiōe iuris ītelligēdū ē qn̄ n̄ inṫuenit aliqō impedimētū mr̄imonii

De inde q̄situ ē de ṽtutibus Et p̄° quātū ad fidē. vtrū .s. certitudo adhesionis q̄ ē in hr̄tico vł malo catholico sit act⁹ ipsi⁹ fidei ṽtutis. ❡2° de qbusdam

ptinētib⁹ ad religionē siue ad latri
am. ¶3⁹ de qbusdā ptinētib⁹ ad ca
ritatē. ¶Articul⁹. 6⁹.

AD pmū sic pcedit. Uidet
q certitudo adhesionis in
heretico ul' malo catholico
sit act⁹ fidei ꝟtutis. Quia sm ph3 in
.2. ethic. Tria sunt in aīa. potentia.
passio ⁊ habit⁹. Sed illa certitudo
adhesionis nō pōt attribui potētie
q̄a est meritoria vel demeritoria.
potētiia aūt non meremur neq3 de
meremur. Sil'r non pōt ptinere ad
passiones. q̄a passiones ptinent ad
appetitū sensitiuū: qui non pōt ex/
tendi ad hoc q inhereat veritati
diue. g̊ relinqt q ptineat ad aliquē
habitū. S3 habit⁹ ad quē ptinet cer
titudo adhesionis ē ꝟt⁹ fidei. g̊ cer/
titudo adhesionis in heretico vel
malo catholico est act⁹ ipsi⁹ fidei.
Preterea omne qd agit ad silitudi
nē alicui⁹ videt agere in ꝟtute illi⁹
S3 hrticus p certitudinē adherens
his que credit agit sm silitudinem
fidei: q̄a intantū certitudinal'r in/
heret inquātū estimat se rectā fide3
hēre. g̊ opat in ꝟtute fidei. ⁊ ita vi
det q illa certitudo adhesionis sit
act⁹ ꝟtutis fidei. ¶Pretea tota fir
mitas spūalis edificii est a fide. sm
illud Mat. 7. Uenerūt fluīa flaue/
rūt venti: ⁊ non potuerūt mouē eā
fundata enim erat supra firmā pe
trā. s. p fidē. S3 certitudo adhesiōis
ad firmitatē spūalē ptinet. g̊ ē act⁹
ꝟtutis fidei. ¶S3 ɔtra. Qd nō est
nō pōt agere. S3 in hrtico vl' malo
catholico nō est ꝟt⁹ fidei. g̊ certitu
do adhesionis nō pōt in eis eē act⁹
ꝟtutis fidei. ¶R° dd q si aliquis
id qd est ɔmune multis accipiat ut
ppriū vni: necesse est q decipiat.
Certitudo aūt adhesionis n̄ ē ppria
ꝟtutis fidei. Primo qdē q̄a ɔuenit
ꝟtutib⁹ intellectualib⁹. puta sapiē.
sciē ⁊ intellectui. 2° q̄a ɔuenit nō
solū fidei ꝟe s3 etiā false. Sicut eni3
est opinio ꝟa ⁊ falsa: ita ⁊ fides: nec
min⁹ firmiter inhēt aliq̄ ꝟitati q̄
falsitati. vt pha dic in 7. ethi. 3° q̄a
certitudo inhesiōis n̄ semp puenit
ex aliquo hītu: s3 ex pprio arbitrio
aliqs pōt assensū suū firmare ad ali
qd verū vel falsū3 añq̄ hēat hītū.
4° q̄a certitudo inhesionis nō solu3
ɔpetit fidei formate que est virtus
s3 etiā fidei informi que non ē ꝟtus.
Dicēdū est g̊ q in heretico certitu/
do inhesionis est act⁹ false fidei. In
malo aūt catholico est act⁹ fidei in/
formis. ⁊ sic in neutro est act⁹ ꝟtutis
fidei. ¶Ad pmū g̊ dd q diuisio illa
dat de hiis q̄ sunt in aīa per modu3
pncipii actus. Nā omnis opatio aīe
aut est ex aliqua passione. aut ex ali
quo habitu. aut ex pura potētia. hi⁹
autē certitudo inhesionis non pōt
eē ex passione. In malo aūt catholi/
co est ex habitu fidei informis. Sed
in heretico est uel ex habitu puerso
fidei uel ex pura potētia: sicut ī pn°
añq̄ habitū acqsiuerit. Nō eni pōt
dici q puersa fides sit habit⁹ infus⁹
Qd autē dr q potētiis nō meremur
neq3 demeremur: si sic intelligat q
non meremur neq3 demeremur: h
ipso q habem⁹ potentias verum ē
Si autem sic intelligatur: q pura
potentia non possit esse pncipium

merēdi neq̃ demerēdi: verū ē q̃tū ad meritū: qđ nō pōt esse sine grā. Nō ē aūt verū quātū ad demeritū alioqn ille q a pncipio peccat: añq̃ acqrat habitū vitiosū nō demeret ¶ Ad 2m dđ q̃ aliqđ pōt agere s3 silitudinē alicui⁹ dupl'r. Uno mō s3 silitudinē verā. ⁊ sic ꝟe agit aliq̃lr in ꝟtute illi⁹. Alio mō sm silitudinē apparētē. ⁊ sic agit in appētia ꝟtut͛ illi⁹. ⁊ ita est in ꝓposito. vñ ī h͛tico certitudo adhesionis est act⁹ fidei apparent͛. nō aūt fidei ꝟe. ¶ Ad 3m dđ q̃ sic ex fide ꝟa dependet firmitas spūalis edificii. ita etiā ex fide falsa ꝓcedit firmitas diabolici edificii.

Deinde quātū ad act⁹ latrie siue religionis q̄sita sūt q̄tuor. ¶ Primo de celebratione festoꝝ. vtꝝ. s. liceat celebrare festū ɔceptionis dñe nr̄e. ¶ 2° de solutione officioꝝ. vtꝝ. s. cleric⁹ hñs bñficiū cū cura: vel sine cura exñs ī schol' teneat dicē officiū mortuoꝝ. ¶ 3° de collatione bñficioꝝ. vtꝝ. s. epūs teneat dare bñficiū meliori. ¶ 4° de solutione decimaꝝ. vtꝝ. s. aliqs paup teneat decimas dare diuiti sacerdoti. ¶ Articulus 7°.

Ad pmū sic procedit. Uidet q̃ liceat celebrare ɔceptionē dñe nostre. Si enim nō licet: hoc nō est nisi qa fuit ɔcepta in originali peccato. S3 nō fuit concepta ī originali peccato: vt videt qa beata ꝟgo facta est vt spāli mō esset habitaculū dei. g͛ debuit ad h̄ spāl'r p̄parari. nō aūt preparata est spāl'r sm corp⁹ qđ ɔceptū ē ex sexuū ɔmixtione. nec etiā quantū ad aīa3 qa alii etiā legūt sanctificati ī vtō. ⁊ ita relinqt q̃ fuerit spāl'r p̄pata p' imunitatē ab originali pctō. ⁊ sic licet ei⁹ ɔceptionē celebrare. ¶ S3 ɔtra est q̃ hoc pūilegiū soli⁹ xpi dr̄ esse q̃ sine originali peccato est ɔceptus. Non g͛ cōpetit beate ꝟgini. ⁊ ita ei⁹ ɔceptio nō est celebranda.

R° dđ q̃ hic inducunt due qōnes. vna pncipalis: ⁊ altera accessoria. s. an beata ꝟgo fuerit cōcepta cum originali. qđ op3 pmo determinari ¶ Est g͛ ɔsiderandū: q̃ vnusquisq̃ peccatū originale ɔtrahit ex hoc q̃ fuit in Adam sm seminalē rōnē vt aug. dicit sup gñ. ad l̄ram. Oēs aūt illi in adam fuerūt sm seminalē rōnē: q nō solū ab eo carnē acceperūt: s3 etiā sm nālē modū originis ab eo sunt ꝓpagati. sic aūt ꝓcessit ab adā beata ꝟgo: qa nata fuit p ɔmixtionē sexuū sicut ⁊ ceteri. ⁊ iō ɔcepta fuit in originali peccato: ⁊ īcludit in vniuersitate illoꝝ: de qua aplus dic̄ ad ro. 5. In quo oēs peccauerūt a qua vniuersitate sol⁹ xp̄s excipit: qui in adam nō fuit sm seīalē rōnē alioqn si hoc alteri ɔueniret q̃ xpo nō indigeret xpi redēptiōe. ⁊ iō nō tm̄ debem⁹ dare matri q̃ subtrahat aliqđ honori filii: q ē saluator oīu3 hoīum. vt dicit apl'us. i. ad Thi. 4. Quāuis autem beata ꝟgo in originali ɔcepta fuerit: credit tñ in vtō fuisse sanctificata añq̃ nata. Et iō circa celebrationē ɔceptionis eius diuersa ɔsuetudo ecclesiarū īoleuit Nā romana ecclesia ⁊ plurime alie ɔsiderātes ɔceptiōem virginis in

originali pctõ fuisse: festũ ꝯceptiõis nõ celebrant. aliq̃ vo ꝯsiderãtes sãctificationẽ ei⁹ in vtero: cui⁹ tẽpus ignorat: celebrãt ꝯceptionẽ. credit enĩ ꝙ cito post ꝯceptionẽ ⁊ aïe infusionẽ fuerit sanctificata. Uñ illa celebritas nõ ẽ referẽda ad ꝯceptionẽ rõne ꝯceptõis: ſ; poti⁹ rõne sanctificatõis. Sic ꝙ nõ est iõ celebranda ꝯceptio pdicta: quia fuerit sine peccato originali ꝯcepta. Nõ enĩ p h̃ tollit qn fuerit spãli⁹ ceteris p̃parata: eo ꝙ in ipa scĩficatõe copiosi⁹ ceteris mun⁹ grẽ accepit: nõ solũ vt purgaret a pctõ originali: ſ; vt tota ei⁹ vita redderet immunis ab oĩ pctõ tã mortali q̃ veniali. vt dicit Ansel.

Articul⁹. 8⁹.

Ad 8ᵐ sic pcedit. Uidet ꝙ cleric⁹ bñficiat⁹ teneat in scholis exñs dicẽ officium mortuoꝝ. Ille enĩ q recipit bona tẽporalia alic⁹: tenet ei in spũalib⁹ recõpẽsare. S; iste cleric⁹ accipit bona q̃ fuerũt defũctoꝝ. ĝ tenet p eis dicẽ officiũ mortuoꝝ. S; ɔ̃. Ille q min⁹ recipit min⁹ tenet. S; cl'ic⁹ q in scholis morat min⁹ recipit q̃ alii q in eccl'ia residẽtiã faciũt: q recipiũt quottidianas distributiões. ĝ nõ tenet officiũ mortuoꝝ sic illi.

Re⁹ dd ꝙ cleric⁹ ex hoc ipo ꝙ est cleric⁹: ⁊ pcipue in sacris ordĩbus ɔstitut⁹: tenet dicẽ horas canonicas. Uidet. n. talea spãlr eẽ assũpti ad laudẽ diuinã ſm illud Isa. 42. Oẽm q inuocat nomẽ meũ ĩ laudẽ meã creaui illũ. S; inquãtũ ẽ cl'icus bñficiat⁹ in hac ecclesia: tenet dicẽ officiũ ſm modũ illi⁹ ecclesie. Est ĝ ɔsiderãdũ ꝙ officiũ mortuoꝝ qñq; in ecclesia dr: sicut ordinarie ptinẽs ad ecclesie officiũ: sic in tota eccl'ia ĩ die aĩaꝝ dr officiũ p mortuis: ⁊ in qualꝫ eccl'ia est aliqua sup h̃ spãlis ɔsuetudo. puta vt dicat ordinarie officiũ mortuoꝝ semel in septimana. vel qualscũq; alr ſm certũ tps Et ad hⁱ⁹ officiũ mortuoꝝ tenet cleric⁹ bñficiat⁹ in aliqua eccl'ia: etiã; in scholis exñs. ⁊ per hoc satisfacit mortuis: quoꝝ recipit bona. Aliq̃ vo dr officiũ mortuoꝝ ĩ ecclesia extraordinarie: ꝑter aliquã cãm spãlit emergẽtẽ. puta ad pces alic⁹ psone vel ꝑpter aliqd hⁱ⁹. Et ad hⁱ⁹ officiũ mortuoꝝ nõ tenet clericus exñs in scholis. Et p h̃ pꝫ rñsio ad obiecta.

Articulus. 9⁹.

Ad 9ᵐ sic proceditur. Uidet ꝙ eps peccet dans bñficiũ bono: si ꝑtermittat meliorẽ q facit ɔtra ɔsciam edificat ad iehennam. Sed iste epus ꝑtermittẽs meliorẽ videt facẽ ɔtra ɔsciam. ĝ peccat mortalr edificãs ad iehẽnã; S; ɔtra est ꝙ etiã ſm iura sufficit dare bono: si sit idone⁹ ad suiẽdũ in ecclesia. Re⁹ dd ꝙ aliqs põt dici melior dupl'r. Uno mõ simpl'r q est sanctior plus hñs de caritate. Alio mõ dr aliqs melior quo ad aliquid Contingit aũt qñq; aliquẽ eẽ meliorẽ simplr: q tñ nõ est melior: q̃tuꝫ ad hoc ꝙ bñficiũ pcipiat: qa alius forte põt ecclesiã magis iuuare: vl' p ɔsiliũ sapie vel p auxiliũ potẽtie vl' qa suinit in ecclesia. Nõ ĝ epũs tenet semp dare meliori simpl'r. sed tenet dare meliori quo ad h̃. non. n.

pōt eē q̄ vnū p̄ferat alteri nisi ꝓpt aliquā cām: que siqdē pertineat ad honorē dei ⁊ vtilitatē ecclesie: iam quātū ad hoc iste est melior. Si aūt illa cā ad hoc non ptineat erit acceptio psonarū: que tāto ē grauior: quanto in reb⁹ diuinis cōmittit̄. Un̄ sup illud Jac. 2. Tu sede hic bn̄ ⁊c. Dic̄ glo. aug. Si hāc distātiā sedēdi ⁊ stādi ad honores ecclesiasticos referam⁹: nō est putādū leue eē peccatū in acceptōe psonaꝝ hēre fidez dn̄i glīe. Quis enī ferat eligi diuitē ad sedē honoris ecclesie cōtēpto paupe sanctiore ⁊ instructiore. Et p hoc patet responsio ad obiecta.

Articul⁹. 10⁹.

Ad 4ᵐ sic pcedit̄. Uidet̄ q̄ pauper nō teneat̄ decimas soluē̄ diuiti sacerdoti. Jō enī institutū est vt decime soluāt̄ ad sustētationē mīstroꝝ eccl̄ie. Sed sacerdos diues hz alias vn̄ sustētetur. ḡ nō sunt ei decime soluēde: ⁊ p̄cipue a paupe. Preterea in multis terris decime non soluūt̄. qd̄ rn̄ p̄lati corrigerēt: si hoīes ex nccitate iuris diui decimas soluere tenerēt̄ Nō ḡ videt̄ q̄ p̄sertim paupes teneant̄ soluere decimas diuitib⁹ sacerdotib⁹. Sz ɔ̄ est qd̄ dn̄s mat. 23. dicit. Hec optuit facere. s. iudicium ⁊ ꝟitarē: ⁊ illa nō omittē. s. ea q̄ ptinēt ad decimaꝝ solutōez. Preterea Luce. 18. pharise⁹ dic̄. Decimas do oīum q̄ possideo. Rn̄ dd̄ q̄ sic̄ phs docet in. 5. ethi. Mediū iusticie accipit̄ nō solū quo ad nos: sicut in ceteris ꝟtutib⁹: ſ etiā ſm reꝫ: ga. s. i aliis ꝟtutib⁹ attēdūt̄ diuerse ɔditiones psonaꝝ: ſm quas mediū diuersificat̄: sic̄ circa cibos. quod ē multū vni est paucū alteri vel moderatū. ſ in iusticia nō variat̄ mediū ſm diuersas psone ɔditiones: ſ attendit̄ solū ad quātitatē rei. Qui enī emit rē aliquā dz tātū soluē̄ quātū valz: siue a paupe siue a diuite emat. reddere autē debitū ē act⁹ iusticie. ⁊ iō ad hoc q̄ alicui reddat̄ qd̄ ei debet̄ nō refet vtrū sit diues vel pauper. Decime aūt sacerdotib⁹ debēt̄ cōīr̄ gdē ſz ius nāle. Nālis aūt rō dictat vt illi q̄ ꝑ pplo in spūalib⁹ laborāt: a pplo stipēdia sue sustentatōis accipiāt. Et ſm hoc etiā in nouo testō est iure dīno sanxitū. Naz vt dr̄. 1. ad cor. 9. Dn̄s ordinauit his q̄ euāgeliū ānūciāt: ut de euāgelio uiuāt ſ in lege veteri iudiciali p̄cepto taxata ē quātitas ei⁹ qd̄ ministris dei est pplo soluēdū. s. decima: ⁊ h̄ etiā eccl̄ia statuit in pplo xp̄iano soluēdū. vn̄ cū sacerdotib⁹ decime debeant̄ tum ex iure nāli: tū de iure diuino: tū etiā ex statuto eccl̄ie: q̄uis sacerdos sit diues: nihilomin⁹ paup tenet̄ ei decimas soluere. Ad pᵐ ḡ opz rn̄dere dupl̄r. Uno mō vt dicat̄ q̄ decimarū solutio instituta est nō solū ad sustētatiōez mīstroꝝ ecclesie: ſ etiā ad sustētationē paupū: qb⁹ dz de domo dei ꝓuideri. Un̄ dr̄ Malach. 3. Inferte oēz decimatiōez vt sit cib⁹ in domo mea. ⁊ sic sacerdoti q̄ nō solū sibi ſ paupib⁹ ꝓuidē debz quātūcūq̄ diuiti sunt decime necessarie. Alio mō pōt dicī q̄ nccitas sustētatiōis mīstroꝝ fuit ratio ecclesiastice īstitutōis de decimaꝝ

solutõe. Sed ex quo officiũ est alicui
debitũ p̃ statutũ ecclie: nihilomin⁹
ei debet̃ quãuis sit diues. ¶ Ad 2ᵐ
dñ q̃ sicut Paul⁹ laudabilr̃ nõ exi-
gebat sũpt⁹ q̃ sibi ꝓpter p̃dicationẽ
euãgelii debebãt̃: ne qd impedimẽ
tũ fieret euãgelio: aut scãdalũ fidel
lib⁹ xp̃i. nõ tñ illi peccabãt ĩ mĩstrã
tes sumpt⁹: quos ap̃ls sibi debitos
remittebat. ita etiam p̃lati ecclesie
laudabilr̃ faciũt nõ exigẽdo decĩas
in terris illis in qb⁹ ꝓpter dissuetu-
dinẽ timẽt scãdalum generari: nec
peccant illi q̃ nõ soluũt decimas in
terris in qb⁹ nõ est ↄsuetũ. peccarẽt
aũt si obstinate exigẽtib⁹ dare recu
sarẽt. Et iõ vt huic pctõ obuiẽt sa-
cerdotes ĩ t̃ris ill' ñ exigũt decĩas.

DEinde q̃sitũ ẽ de actib⁹ cari
tatis. ¶ Et p̃mo de obediẽ
tia. vtrũ sit magis merito-
riũ obedire p̃lato: vel facere aliqd
ad dictũ fratris. ¶ 2ᵒ de elemosina.

¶ Articul⁹. xi⁹.

AD p̃muz sic p̃cedit̃. Videt̃
q̃ magis sit meritoriũ obe-
dire p̃lato q̃ facẽ aliqd ad
dictũ fratris. Maiori. n. merito ma
ius demeritũ opponit̃. Sed magis
demeret̃ ille q̃ ẽ inobediẽs p̃lato: q̃
ille q̃ nõ assentit dicto fr̃is. g̃ ⁊ ma-
gis meret̃ aliqs obediendo p̃lato q̃
assentiẽs dicto fratris. ¶ Sz cõtra.
Ubi ẽ maior humilitas ibi videt̃ eẽ
mai⁹ meritũ: q̃a humilib⁹ dat deus
grãz. ut dr̃ Jac. 4. Sz maioris humi
litatis videt̃ eẽ q̃ aliquis equali se
subiciat faciẽs aliqd ad dictũ ei⁹: q̃
q̃ aliqs subiiciat se sup̃iori obediẽs
p̃lato. g̃ magis videt̃ eẽ meritoriũ:
q̃ aliqs faciat ad dictũ fratris: q̃ q̃
obedit p̃lato. ¶ Rñ° dñ q̃ aliqs act⁹
põt dici magis meritori⁹ dupliciẽ.
Uno mõ ex genere operis. ⁊ sic ille
act⁹ est magis meritori⁹ q̃ est excellẽ
tioris v̓tutis. Manifestũ ẽ autez q̃
latria p̃ quã aliqs seruit deo est ex-
celletior v̓t⁹ q̃ bñficentia qua quis
satisfacit p̃ximo. sic ⁊ diligẽ deũ est
magis meritoriũ q̃ diligẽ p̃ximum
Q̃ aũt aliqd fiat ad dictũ fratris:
p̃tinet ad amicitiã vel bñficẽtiam:
qua q̃s diligit p̃ximũ. Q̃ aũt obe-
diat̃ p̃lato inquãtũ est dei mĩster: p̃
tinet ad religionẽ qua q̃s colit ⁊ di
ligit deũ. ⁊ iõ magis est meritoriũ
q̃ aliqs faciat aliqd obediẽs p̃lato
vl' seruãs votũ: q̃ si aliqd faciat ad
dictũ fratris. Alio mõ põt dici ali-
q̃s act⁹ magis meritori⁹ ex eo q̃ p̃ce
dit ex maiori caritate: lz sit minor ex
suo genere. ⁊ sic nihil p̃hibz magis
mereri illũ q̃ facit aliqd ad dictum
fr̃is. Primũ g̃ ↄcedim⁹. ¶ Ad 2ᵐ di
cẽdũ q̃ ille q̃ facit aliqd ad dictum
fr̃is facit ꝓpria sponte. vñ minoris
humilitatis esse videt̃ q̃ q̃ aliquis
obediat p̃lato tanq̃ sup̃iori.

DEinde q̃sitũ ẽ de elã. ¶ Et
p̃ de elã clericoꝝ. 2ᵒ de
elis q̃ fiũt p̃ mortuis.

¶ Articul⁹. i2⁹.

AD p̃ᵐ sic p̃cedit̃. Videt̃ q̃
clici peccẽt mortalr̃. si ea q̃
eis supfluũt ĩ elĩnis ñ largi
ãt̃. q̃a sup illõ Lu. 3. Qui hz duas tu
nicas det vnam nõ hñti. dicit glo.
De duabus tunicis diuidendis da
tur preceptum. quia si vna diuida-
tur: nemo vestit̃ in dimidia tunica

⁊ nnd⁹ remanz q accipit: ⁊ q dedit ꝫ p largitōez vni⁹ tunice intellr lar gitio eoꝝ q̄ supfluūt ad necessitatē vite. vt pz p ea q̄ in eadē glo. p̄mit tūr. g̊ dare supflua ē in p̄cepto. ꝫ q trāsgredit p̄ceptū peccat mortalr. g̊ ille q nō dat supflua paupib⁹ pec cat mortalr. ¶ Pretea p̄ceptū plus obligat q̄ ɔsiliū. Sz dare oīa q̄ quis possidet est cōsiliū. ⁊ tñ ad hoc hō obligat in casu extreme nccitatis. g̊ etiā ex casum extreme necessitatis tenet aliqs supflua dare paupib⁹ cū h̄ sit in p̄cepto. ⁊ ita q n̄ largit pec cat mortalr. ¶ Pretea qcunqz ɔsu mit qḋ ē alteri⁹ tenet ad restitutōez Sz bona clicoꝝ sūt paupū. ut pz per glo. Hiero. sup illud Isa. z. Rapina paupū in domo ur̄a. g̊ si clici inutilr bona ecclesiastica ɔsumūt tenēt re stituere paupib⁹ aliūde si hūerit.

¶ Pretea qcūqz fac se impotētē ad id qḋ tenet facē peccat mortalr. Sz cle rici faciēdo supfluas expēsas faci unt se ipotētes ad sbueniēdū pau pib⁹: ad qḋ tenēt. g̊ videt q̄ peccēt mortalr. ¶ Sz in cōtrariū videt eē ɔsuetudo q̄ apud multos p̄ualuit.

¶ Rº dḋ q̄ alr̄ videt se hēre circa bo na p̄rimonialia ⁊ circa bona ecclesi astica. Nā bonoꝝ p̄rimonialiū vel licite acqsitoꝝ hō ꝑe ē dn̄s. vn̄ q̄⁹ ptinz ad ɔditōez ipsi⁹ rei: pōt re sua vti vt vult. ⁊ ex hac pte n̄ accidit pctm̄. pōt tñ pctm̄ accidē ex inordi nato mō vtēdi: vl p supabūdātiā. dū. s. inutilr ɔsumit bona p̄pa in ea in q̄ nō opz. vl ꝫm defectū. in qūstū s. nō erogat ea in q̄ opz. Utroqz. n. mō corrūpit ꝟt⁹. vt dr̄ i. z. ethi. Bo noꝝ ꝟo ecclīasticoꝝ clerici nō sunt ꝑe dn̄i. ꝫ dispēsatores: ꝫm illḋ. i. ad Cor. 9. Dispēsatio aūt mihi credita ē. Pertinet aūt ad dispensatorē vt fidelr̄ distribuat ea q̄ ei⁹ dispēsatōi ɔmittūt. ꝫm illḋ. i. ad cor. 4. Hic iā q̄rit inter dispēsatores vt fidel qs inueniat. In his g̊ pōt duplr̄ pctm̄ ɔtingē. vno mō ex ɔditiōe ipi⁹ rei. dū. s. vꝫpat sibi quasi rē p̄p̄ā: ⁊ i us⁹ suos ɔuertit id qḋ eēt aliis erogā dū. Alio mō ex inordinato vsu eoꝝ q̄ i ptē sua cedūt. sic etiā de aliis di ctū ē. Ueꝝ qa boꝝ dispēsatio fidei dispēsatoris ɔmittit vt dictum ē. si qs bona fide dispēset ecclīastica bo na: inde accipiēs qḋ sibi ɔuenit ꝫm ɔditōez stat⁹ ⁊ psone: ⁊ aliis largit ꝫm q̄ sibi videt bona fide expedire n̄ peccat mortalr̄ etiā si forte aliqd plus i suos vsus ɔuertat q̄ opteat. Talia enī qs in singularib⁹ ē eoꝝ iudiciū nō pn̄t p oīodā certitudīez diffiniri. Un̄ si nō sit mult⁹ excessus pōt ɔpati bonā fidē dispēsatoris. si ꝟo mult⁹ excessus fiat: nō pōt latē ⁊ ita n̄ pōt cū bona fide dispēsatoris h̄ agi. si aūt nō ɔseruet bonā fidē i dispēsādo: peccat mortalr̄. ¶ Ad p̄ mū g̊ dḋ q̄ sic aug. dic in li. de ꝫmo ne dn̄i in mōte. Illa p̄cepta q̄ dn̄s tradidit Mat. 5. Qui pcusserit te i vnā maxillā p̄be ei ⁊ aliā z. ⁊ alia q̄ ibi sequūt sūt intelligēda ꝫm p̄pati onē animi. vt. s. hō sit parat⁹ h̄ face re quando necessitas hoc requirit. Unde non semper est peccatū mor tale: quando homo hoc non facit. ꝫ qñ videt necessitatē iminere: si n̄ faciat tunc peccat mortalr. ⁊ eadē

rō est de hoc p̄cepto. q bꝫ duas tu-
nicas det n̄ h̄n̄ti. ⁊ de omnib⁹ si͠lib⁹.
Un̄ nō semꝑ peccat mortal'r quo-
tiēscū̄ꝙ nō dat paupi qui supflua͡z
hꝫ: ſꝫ qn̄ necessitas īminet. Qn̄ aūtē
sit tal' necessitas: ꝙ obliget ad pec-
catū̄ mortale: nō pōt rōne determi
nari: ſꝫ omittit̄ prudētie ⁊ fidei dis
pēsātia. vn̄ si bona fide det: qn̄ sibi
videt̄ expedire: īmunia est a pecca-
to. aliogn mortal'r peccat. ¶ Ad 2ᵐ
dō ꝙ illa eadē que sūt ꝯsilia cadūt
sb̄ p̄cepto ſm aī p̄parationē. nulluꝫ
.n. ꝯsiliū ē p̄fecti⁹: q̄ꝫ ꝙ hō r̄dat aīaꝫ
suam pro fratrib⁹ suis. ⁊ tn̄ h̄ cadit
sb̄ precepto secūdū animi p̄patiōeꝫ
ꝫ ill' d. 1. Jo. 3. et nos debem⁹ p frib⁹
aīaꝫ ponē: ⁊ sil'r dare oīs sua paupi
bus cadit sb̄ p̄cepto ſm animi p̄pa
tionē. vt. s. homo sit parat⁹ hoc facē
si necessitas īmineat. Minor tn̄ ne-
cessitas reqrit̄ ad supflua erogan-
da: q̄ꝫ ad omnia exhibenda. tn̄ hoc
totū rōne vniuersali determinari
non potest. ſꝫ cōmittitur prudentie:
vt dictū est. ¶ Ad tertiū dicendū
ꝙ bona ecclesiastica non solum sūt
dispēsanda pauperib⁹: ſꝫ etiā eccl'ie
ministris. vn̄ ſm canones debēt di
uidi hoc mō vt aliqua pars cedat ī
vsus paupum ⁊ aliqua para ī vsus
ministroꝝ ⁊ in cultū ecclesie. Alit̄ g̃
est dicēdū de illis eccl'iasticis bonis
que p̄ncipal'r sunt attribuenda ne
cessitatib⁹ paupeꝝ: ⁊ ex ꝯn̄ti neces-
sitatib⁹ ministroꝝ. sicut sunt bona
hospitaliū ⁊ alioꝝ hi⁹. Et aliter de
illis bonis que sunt p̄ncipal'r attri
buta vsib⁹ ministroꝝ. sicut sunt pre-
bende clericoꝝ ⁊ alia hi⁹. Nam in p̄
mis bonis peccatū̄ ꝯmittit̄ nō solū
ex abusu: ſꝫ etiā ex ipsa rerū ꝯditiōe
dum aliqs in suos vsus assumit qđ
est alteri⁹. Et ideo tenet̄ ad restitu
tionē tāq̄ꝫ defraudator rei aliene.
In secūdis v̄o bonis nō ꝯmittitur
peccatuꝫ nisi per abusum. sicut ⁊ de
bonis p̄rimonialib⁹ dictū est. vnde
non tenet̄ quis ad restitutionē: sed
solū ad pn̄iam pagendā. ¶ Ad 4ᵐ
dicendū ꝙ neqꝫ moderat⁹ vsus di-
uitiarū neqꝫ bona fidea dispositōia
saluari videt̄ in eo qui scienter su-
perfluas expensas facit in voluptu
osis ꝯuiuiis ⁊ aliis hi⁹ supfluitati-
bus. ⁊ sic non est dubium ꝙ in tali-
bus peccat mortal'r. Unde dr̄ Mat
24. Si dixerit malus seruus ille in
corde suo. Moram facit dn̄s meus
venire: ⁊ ceperit percutere ꝯseruos
suos. quod pertinet ad superbuꝫ ⁊
crudele dominiū. manducet aūt ⁊
bibat cum ebriosis. quod pertinꝫ ad
superflua ⁊ voluptuosa conuiuia:
veniet domin⁹ serui illi⁹ ī die qua
non sperat ⁊ hora qua ignorat: ⁊
diuidet euꝫ. s. a societate sanctorum
partemqꝫ eius ponet cum ipocritis
scilicet in inferno. Unde ibi sb̄dit̄.
Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium.
Si autem aliquis non multū in ta
libus excedat potest bona fide fie-
ri ab aliquo qui vult ſm decentiam
sui stat⁹ morē gerere his qb⁹ ꝯuiuit

Deinde quesitum est de ele-
mosinis que fiunt pro mor-
tuis. Et circa hoc quesita
sunt duo. ¶ Primo vtꝝ mortuus
patiat̄ aliqđ detrimētū: si executor
ei⁹ differat se dare el'as: quas ip̄e ī

testamēto dari mādauit. ¶ 2º vtrū executor licite possit differre distributionē elemosinarū ad hoc ꝙ res defuncti meli⁹ vēdatur in posterū.

¶ Articulus.13⁹.

Ad pmū sic pcedit. Uidet ꝙ mortuus nullū detrimētū sentiat ex hoc ꝙ elemosine quas mādauit dari retardāt. Hi⁹ .n. retardatio puenit ex negligētia executoris. Sȝ negligētia vni⁹ non imputat alteri. ḡ nullū detrimētū mortuus patit ex hi⁹ tarditate. Sȝ ɔtra est ꝙ ppter hi⁹ tarditatē retardant orōnes ⁊ sacrificia: que fierēt p aīa defuncti: ex qbus plurimū iuuaret. ḡ ex hi⁹ tarditate patitur detrimētū. ¶ R̄º dō ꝙ hic est opus duplici distīctōe. Primo qdē ex parte ipsi⁹ detrimēti. Distīguēdū est enim duplex detrimētū. Nā qddā detrimētū est qd ptinet ad tolerantiā pene. fm illud. i. ad Cor. 3. Si cui⁹ op⁹ arserit: detrimētū patietur Aliud aūt est qd ptinet ad sbtractionē remedii. 2º etiā distinguēdū ē ex parte elemosine. circa quā potest ɔsiderari etiā detrimētū ipsi⁹ elemosine ⁊ effect⁹ ipsi⁹. Quantū ergo ad meritum elemosine nullū detrimētum patit defunct⁹ ex p̄dicta tarditate: maxime si quantū in ipso fuit curā adhibuit vt hi⁹ elemosine cito darentur. quia meritū pncipalr ex volūtate ⁊ intentione dependet. Sed quantū ad effectum elemosine patit detrimētū: non quidē vt pro hi⁹ tarditate puniat. ſȝ quia remediū ei non adhibet: dum suffragia differūt: ex quib⁹ plurimū iuuaret.

¶ Ad pmū ḡ dō ꝙ negligētia uni⁹ non imputat alteri ad penam. pōt tamē redūdare in alterū quātū ad defectum remedii. fm ꝙ vn⁹ homo ab alio iuuari pōt.

¶ Articul⁹.14⁹.

Ad 2ᵐ sic pcedit. Uidet ꝙ executor debet tardare distributionē elemosinarū ad hoc ꝙ res defuncti melius vendāt Quia ex hoc seqt ꝙ plures elemosinas poterit facere pro defuncto: ex quibus defunct⁹ magis iuuabit. ḡ si differat: videt ꝙ laudabilr ⁊ fideliter hoc faciat. ¶ Sed ɔtra est. qa ex tarditate elemosinarū sequit retardatio remedii quo forte defunctus indiget. ḡ videt ꝙ hi⁹ retardatione grauet defūct⁹ poti⁹ ꝙ̄ iuuet ¶ R̄º dō. In mora modici tpis nō videt esse magnū periculū. Unde si executor per modicum temp⁹ elemosinā dare differat: vt reb⁹ defuncti melius venditis ampliores elemosinas dare possit: laudabilr hoc facit. Si vō ecōuerso p multū tpūs differat elemosinas distribuere vt non multe ampliores elemosinas faciat: non videt eē absq̧ culpa: quia forte defūct⁹ a purgatorio liberaretur in quo exn̄ti remediū suffragiorū maxime necessariū erat. hoc aūt reqrit prudētis executoris examen vt. s. ɔsideratis dilatione tēporis ⁊ ɔditione psone que creditur citius vel tardius liberanda. ⁊ etiā q̄titate augmēti elemosinarum faciat qd videbit expedire defuncto.

Deinde quesitum est de peccatis. et circa hoc q̄sita sūt

tria. ¶ Primo de peccato originali vtrum scilicet ille q baptizatus est transmittat peccatū originale ī plē ¶ 2° de pct̄o actuali in generali. qd .s. sit prius. vtrū auersio a deo: vl' cō/uersio ad ɔmutabile bonū. ¶ 3° spe cial'r de mēdacio. qd mēdacium sit grauius. vtrū illud qd fit v'bo: vl' illd qd fit facto. ¶ Articulus .19°.

Ad pmū sic pcedit. Uidet q ille q est baptizat⁹ nō trāsmittat pct̄m originale in plem. Jn eo .n. q nascit tria pnt ɔside rari .s. corp⁹. aīa. ꝛ vnio vtriusq. s nō ɔtrabit pct̄m originale s'm corp⁹ qd ɔtrabit a parētib⁹. qa parentes erāt total'r a pct̄o originali mūdati. Silr etiā nec s'm aīaz quā habz ex creatiōe dei: in quē pct̄m nō cadit: ꝛ p ɔn̄s neq etiā s'm vnionē vtriusq. g ille q nascit ex baptizati nullo mō cōtrahit pct̄m originale. Sz ɔtra est qa remediū n̄ adhibet nisi vulneri. Sz baptism⁹ q ē medicinale remediū ɔtra vuln⁹ originalis pct̄i adhibet puulis baptizatorū filiis s'm ɔmunē ecclesie ɔsuetudinē g puuli baptizatorū filii cū originali pct̄o nascūt. ¶ R° dō. qa peccatuz qd ex trāsgressiōe pmorū parētū in oēs posteros originalr deriuat non abolet nisi p grāz xp̄i: q de peccato dānauit pct̄m in carne. vt dr ad ro. 8. Sz h' quodā ordine pagit. Nā pmo ī statu pn̄tis vite p sacra grē xp̄i remouet peccatū originale q̄ᵗᵒ ad inquinationē aīe. vt .s. nō impute tur hoi ad culpaz. Remanet tñ interim quātū ad corruptōez fomitis ī carne. vnde aplūs dicebat ad ro. 7.

Ego ipse mente seruio legi dei: carne autem legi peccati: in quātum .s. ɔcupiscit aduersus sp̄m. vñ homo baptizat⁹ s'm mētē viuit in nonitate sp̄ūs. s s'm carnez adhuc retinet vetustatē Ade. ꝛ ideo sicut per sp̄ūalē generationē: qua .s. per euāgelium alios pducit filios in xp̄o absq pct̄o: ita etiā s'm gn̄ationē carnalez producit filios in vetustatem Ade cū pct̄o originali. ꝛ p h' pz r̄nsio ad obiecta. ¶ Articul⁹ .16°.

Ad 2ᵐ sic pcedit. Uidet q in peccato actuali prius sit auersio q̄ cōuersio. Auersio enī importat recessū a termino. cōuersio aūt accessuz ad terminū. Sz ī motu corporali pus ē recessus a termino q̄ accessus ad terminū. g ꝛ in sp̄ūali motu pus est auersio q̄ ɔuersio. ¶ Sed ɔtra est qd Dio. dicit. 4. c. de di. no. Nemo intēdēs ad malū opat: s intendēs ad bonū. g pus aīus peccātis ɔuertit p appetitum ad bonū ɔmutabile q̄ auertat a deo. ¶ R° dō q peccatū pncipal'r ī volūtate ɔsistit. vt aug. dicit. Quantū aūt ad volūtatē illud est prius qd pncipal'r intēdit. ꝛ ideo in pct̄is in qbus pncipal'r intendit fruitio boni ɔmutabilis. sicut in luxuria. auaritia ꝛ silib⁹. prius est nāl'r cōuersio q̄ auersio: que non est principaliter intenta. s preter intentionē ɔsegt ex inordinata conuersione. Jn pct̄is autez in quibus directe intenditur auersio a deo sicut ē infidelitas. desperatio ꝛ alia hi⁹: prius est auersio ab īcōmutabili bono ꝛ p⁹ea ē ɔuersio ad ɔmutabile bonū sic pz in illis

qui desperantes seipsos tradūt impu
dicitie. vt dr̄ ad eph. 4. ¶ Ad pᵐ ḡ
dō q̄ quāuis in motib⁹ opabilib⁹ re
cessus a termino p̄oz sit ī executiōe
accessus tñ ad terminū prior est in
intētōe in qua p̄ncipalr̄ ɔsistit pc̄z.

Articulus. 17⁹.

Ad 3ᵐ sic procedit. Uidet q̄
mai⁹ peccatū sit cum aliqs
mētit facto: q̄ cū aliqs men
tit v̄bo. Mai⁹. n. peccatū ee̅ uidet cū
aliqs mētiēdo abutit eo cui magis
credit. Sz sic Anf. dic̄ ī li. de v̄itate
Magis credit factis q̄ v̄bis. ḡ gui⁹
peccat q mētit factis q̄ v̄bis. ¶ Sz
ɔr̄ ē qd̄ aug⁹. dic̄ in li. de doctrina
xp̄iana. Inter oīa signa p̄cipuū locū
tenēt v̄ba. his aūt abutit ille q v̄bo
mētit. ḡ videt q̄ graui⁹ peccat ille
q mētit v̄bo q̄ ille q mētit facto.
Rx̄ dō q̄ sic Amb. dic̄ in q̄dā s̄mōe
Nō solū in falsis v̄bis: s̄ etiā ī sil'at
opib⁹ mēdaciū est. Peccatū aūt mē
dacii p̄ncipalr̄ qdē ɔsistit ī intētōe
fallēdi. vñ ille q dic̄ falsū qd̄ putat
ee̅ verū nō mētit. Magis aūt ē re⁹
mēdacii ille q dic̄ verū qd̄ putat ee̅
falsū. vt pz p aug. in li. de mēdacio.
Uñ cū eadē intētio fallēdi sit in eo
q mētit v̄bo: ꝛ in eo q mētit facto:
vterq̄ equalr̄ peccat. Uerbū enī ꝛ
factū assumūt vt instr̄a fallēdi. vñ
ñ refert quātū ad peccatū mēdacii
vtꝝ aliqs v̄bo vl' scripto vl' nutu:
vl' q̄cūq̄ facto mētiat. sicut ñ refert
quātum ad pc̄m homicidii. vtꝝ qs
gladio vl' securi interficiat hoiem
Et p h̄ pz r̄ñsio ad obiecta.

Articul⁹. 18⁹.

d) Einde q̄ritū ē circa corpora
hoīs. vtrū. s. aliqs possit ee̅ nālr̄ ul'
miraculose sil' v̄go ꝛ pr̄. ꝛ videt q̄
h̄ possit ee̅ miracl'ose. qa pr̄ ꝛ mr̄ sil'
sūt gñatōis p̄ncipia. Sz aliq̄ mulier
miraculose fuit sil' v̄go ꝛ mr̄. ḡ pari
rōne aliqs vir miraculose pōt sil' ee̅
v̄go ꝛ pr̄. ¶ Uidet q̄ h̄ possit esse
absq̄ miracl'o. qa demon īcub⁹ pōt
furari semen viri v̄ginis in somnis
polluti ꝛ trāsfūdē ī matricē mulie-
ris: ex quo qdē sese pōt ɔcipi. ples
cui⁹ pr̄ ñ ē demon incub⁹: s̄ ille ex c⁹
sese gñat: qd̄ agit ī v̄tute ei⁹ a quo
ē resolutū. ḡ videt q̄ etiā absq̄ mi-
raculo possit aliqs sil' ee̅ v̄go ꝛ pr̄.
¶ Sz ɔr̄. Mulier absq̄ miraculo ñ
pōt simul ee̅ v̄go ꝛ mr̄. ḡ pari rōne
nec uir absq̄ miraculo pōt simul ee̅
v̄go ꝛ pr̄. ¶ Itē videt q̄ nec p mi-
raculū. qa si fili⁹ dei q est nat⁹ mira
culose de v̄gīe ex aliqua pte corpis
v̄ginalis carnē assūpsisset q̄ ex illa
vñ mulier nālr̄ ɔcipit. puta de ma
nu aut pede: nō dicēt fili⁹ v̄gīs: sic
nec Eua dicta ē filia Ade. quāuis sit
formata de costa ipsi⁹. s̄ nō possz cō
tingē salua v̄gītate viri: q̄ ex eadē
pte corporis. ꝛ in eodē loco plē ge-
neraret: sicut nālr̄ gñat. ḡ nec etiaz
miraculose fieri posset q̄ aliqs siml'
eēt v̄go ꝛ pr̄. ¶ Rx̄ dō q̄ ad h⁹ eui
dētiā videopz qd ad v̄gītatē req-
rat. Regrūt aūt tria ad ei⁹ pfectōez
quoꝝ pᵐ ē p̄ncipale ꝛ formale. sez.
electio siue intētio volūtatis. sicut
ꝛ in omnib⁹ moralib⁹. vñ istd ex ne
cessitate ad virginitatē requirit q̄
assit alicui assidua voluntas nūq̄
experiendi delectationem venere-
am. Secūdum autem est materiale

.s.passio appetit⁹ sensitiui.scz. delectatio quã qs expit in actu venereo cui⁹ puatio reqrit ad pfectã ỽgitatẽ mulr. Naz passiões sensitiue sunt mã ỽtutũ moraliũ. Si tñ pter electionẽ ppe volũtat hᵒ ɔtigat. puta cũ qs in somno polluit: vl cũ mulier p violẽtiaz ab hoste oppmit: nõ perit ỽt⁹ ỽgitatis. vt pz p aug. in .i. de ci. dei. 3ᵐ aũt est q̃si p accñs ⁊ ɔcomitãter se hñs ad ỽginitatez. s. corpal integritas. Uñ si claustra pudoris mulr corrũpãt q̈ p venereũ actũ. puta si obstetrix vel medic⁹ ferro incidat ad sanãdũ: nihil ỽgitati depit sic aug. dic in .i. de ciui. dei. Sic g̃ si ỽginitas accipiat sm pfectũ suũ eẽ: put ad ỽgitatẽ tria p̃dicta concurrũt: mulr qdẽ salua ỽgitate nõ põt eẽ mr: ita q̈ concipiat ⁊ pariat nisi miraculose: qa ples egredi nõ põt cũ hᵒ q̈ pmaneant claustra pudoris iuiolata: nisi p miraculũ: sic accidit in mre dei. Possz tñ forte absq̧ miraculo mulr salua oĩmoda ỽgitate ɔcipe: sic dr accidisse de q̃dã puella pubescẽte: quã pr ter pudoris custodiã in lecto suo pr hẽbat: q dum somno polluet semẽ ad matricẽ descẽdit ⁊ puella ɔcepit. Uir autẽ absq̧ eĩ seis resolutõe nõ põt eẽ pr neq̧ nãlr neq̧ miraculose. qa si de corpe ei⁹ ples alr miraculose formaret nõ possz dici pr. Si ỽo ỽgitas largi⁹ accipiat: put solũ reqrit interiorẽ electionẽ mentl. sic pz de mulre qdẽ: q̈ nãlr põt eẽ mr: ỽgitate tali manente. sic si aliq̃ p violẽtiã oppmeret ab hoste ⁊ inde ɔcipet. ⁊ multo magis hᵒ possz miraclose fieri. Uir aũt sal-

na tali ỽgitate possz eẽ pr nãlr pter pollutõez nocturnã: q quocũq̧ casu ad mrĩcẽ mlieris pueniret. nõ aũt ita ɔgruẽt q̈ miraclose vir fiet pr: sic q̈ ỽgo fiet mr. tũ qa ỽgo miraclose facta ẽ mr: spũ sãcto formãte corp⁹ plis ex purissimis sãguĩb⁹ ei⁹ ut Dam. dic. Resolutio aũt seĩs sine q̃ vir pr eẽ nõ possz nõ ɔgruit opationi spũs sci. tũz qa vir ĩ gñatõe ẽ sic agẽs: mulr sic patiẽs. Deo aũt cõpetit agẽ ⁊ ñ pati. vñ magis ɔgruit vt de⁹ miraclose suppleat id qd deest ex pte viri q̈ id qd deẽ ex pte mlieris. ⁊ p hᵒ pz rñsio ab obiecta.

Articulus .19⁹.

Deinde vltimo q̃situ est de creatura pure corpali. vtrũ. s. celũ empireũ hẽat influẽtiã sup alia corpa. Et videt q̈ ñ. qa oẽ corp⁹ qd nãlr ĩfluit in alia corpa p pus influit ĩ ppinqua q̈ ĩ remota. Si g̃ celuz empireuz influẽt ĩ corpa inferiora p pus influẽt in celũ aq̃uz qd ẽ sibi pping⁹ q̈ in celuz sydereuz. s hᵒ videt eẽ incõueniẽs. qa celum sydereuz silius ẽ celo empireo. cum neutrũ sit de nã q̃tuor elemẽtorũ: q̈ celuz aq̃uz qd ẽ de nã q̃tuor elemẽtorum. qa ille aq̃ dicunt ibi posite ad refrigerãd calorẽ pueniẽtẽ ex motu celi. rõne c⁹ saturn⁹ q ẽ altior inter planetas: dr hñe frigiditatez. Nõ g̃ celuz empireuz influit ĩ corpa ĩferiora. ¶ Sz ɔ̃ ẽ qd in li. de intelligẽtiis dr. q̈ oẽ qd ĩfluit ĩ alia ẽ lux ul lucẽ hñs. ⁊ ĩ ɔmẽto dr. q̈ oĩs ĩfluẽtia ẽ p ỽtutẽ luc. s celuz empireum maxime hz lucez inter alia corpora. ergo maxime in alia corpa ĩfluit.

Re° dō ꝙ gdaʒ ponūt celū empireū nō hēre influētiā in reliqua corpora:qa nō ē institutū ad effectꝰ nāles:ſ ad hꝰ ꝙ ſit locꝰ btōꝝ. Et hꝰ qdē mihi aliqñ viſū ē. ſ diligētiꝰ ↄſiderās magis videt̄ dō ꝙ influat in corpora īferiora. qa totū vniuerſū ē vnū vnitate ordīs. vt pȝ p pħm ī 9. meth. Hec aūt vnitas ordis attēdit̄ ꝙ quodā ordine regūt̄ corporalia p ſpūalia ⁊ īferiora corpora p ſupiora. vt aug. dic̄ in. 3. de tri. Unñ ſi celū empireū nō influēt ī corpora īferiora:celū empireū nō ↄtinet̄ ſb vnitate vniuerſi. qđ ē incōueniēs. Videt̄ aūt ꝓpꝰ effectꝰ eiꝰ eē ꝑpetuitas ⁊ pmāſio ī inferiorib9 corporibꝰ. Nā ſ pħm in. xi. meth. In celo ſūt principalr duo motꝰ. quoꝝ vnꝰ ē ab oriēte in occidētē:q vocat̄ diurnꝰ ⁊ est ſup polos eqnoxialis. ⁊ qa iſte ē vniformis cauſat ꝑpetuitatē in inferiorib9 motibꝰ. Aliꝰ autē motꝰ ē ab occidēte in oriētē:quo mouet̄ ſol ⁊ alii planete:q est ſup polos ȝodiaci. p quē planete accedūt ⁊ recedūt a nobis. Unñ iſte motꝰ ꝓpe cāt variam gñatōis ⁊ corruptōis ⁊ ceterorum motuū in iſtis inferioribꝰ. ⁊ ſic ↄtinuat̄ gñatio ⁊ corruptio hoꝝ inferioꝝ:quouſqȝ deꝰ vult. ꝗ qdē quantū ad ↄtinuitatē cauſat̄ a pmo motu. ꝙtū aūt ad ↄtrietatē a 2°. Sic̄ aūt vniformitas motꝰ ꝓcedit difformitatē:ita etiā vnitas qnietis ꝓcedit uniformitatē motꝰ:qa moueri eſt ſe alr hr̄e nūc ꝙ pꝰ. qeſcē autē ē eo mō ſe hēre nūc vt pus. ⁊ ſic qes hȝ purā vnitatē. Uniformitas aūt motꝰ hȝ vnitatē cū diuerſitate. ⁊ iō pmū celū. ſ. empireū ſingulr̄ p ſuā qeteȝ influit. 2ᵐ aūt celū ē qđ dr̄ aqueum p ſuū motū uniformē. 3ᵐ aūt celū. ſ. ſydereū p ſuū motū difformeȝ. Hoc aūt ē ꝓpū huic corpi ꝙ īfluat abſqȝ motu:inquātū ē ſupremū attingēs quodāmō ordinē ſbaꝝ ſpūaliū put Dio. dic̄. 7. c. de di. no. ꝙ dīna ſapiā ↄiūgit pna ſecūdoꝝ finibꝰ pmoꝝ.

Ad pᵐ ḡ dō ꝙ celū empireū magis influit in celū aqueū ꝙ in inferiora corpora. inquātū. ſ. celū aqueū plus recipit de influētia celi empirei. vt vniformitas motꝰ oñdit. vñ etiā magis ↄuenit cū celo empireo rōne ſue vniformitatis ꝙ celum ſydereū. Eſt aūt de celeſtibꝰ corpalibꝰ duplex opinio. Una. ſ. ꝙ ſint de nā elemētoꝝ. ſm quā celū empireū eēt de nā ignia. celū aqueū de nā aque uel aeria. celū aūt ſydereū ē ↄpoſitū ex vtraqȝ nā. qa in pte eſt lucidū. ī pte dyaphanū. Et ad hāc opinionē ptinet ꝙ dr̄ aquas eē ibi ad infrigidādū. Alia aūt ē opīo ꝙ corpa celeſtia ñ ſunt de nā quatuor elemētoꝝ ſ qnta eēntia. ſm quā etiā celū aqū nō ē de nā quatuor elemētoꝝ. Sȝ dr̄ aqueū ꝓpter dyaphanitateȝ. ſic̄ dr̄ celū empireū. i. igneū ꝓpter lumē.

Cōtrariū ↄcedimꝰ:quāuis liber de intelligētiis ñ ſit auctoritatꝭ alicuiꝰ nec etiā vꝫ ſit ꝙ oīs influxꝰ ſit rōne lucis:niſi lux methaphorice accipiat̄ p oī actu. put oē agēs agit īquātū ē ens actu. vl̄ hꝰ pōt eē veꝝ in ſolis corpalibꝰ ī qbus ꝓpe dr̄ lux:inꝙᵐ. ſ. lux corpal̄ ē forma pmi corpis agētꝭ. ſ. celi:in cꝰ ꝟtute oīa corpa īferiora agūt. ⁊ hec ad pñs dicta ſufficiāt.

¶ Incipit quodlibet septimū.

Q Uesitū ē de tribus. ¶ Primo quedā pertinētia ad sbstantias spūales. ¶ 2° quedaꝫ pertinētia ad sacr̄m altaris. ¶ 3° quedā ꝑtinētia ad corpora dampnatoꝝ. ¶ Circa sbās spūales q̄rebat. ¶ Primo de cognitione eaꝝ. 2° de fruitione aīe xp̄i tp̄e passiōis. ¶ 3° de pluralitate in sbstātiis spūalib⁹ inuēta. ¶ Circa p̄mū q̄rebāt quatuor. ¶ Primo vtrū aliq̄s intellect⁹ creat⁹ possit diuinā eēntiā vidē īmediate. ¶ 2° vtrū intellect⁹ creat⁹ possit sil' plura intelligere. ¶ 3° vtrū intellect⁹ angelic⁹ possit intelligere singularia. ¶ 4° vtrū noticia quam aug. dic̄ plē mētis sit accn̄a vl' non

¶ Articul⁹. p̄m⁹.

A D p̄mū sic ꝓcedit. Videt ꝙ null⁹ intellect⁹ creat⁹ possit diuinā eēntiā īmediate videre. Intellect⁹ eni creat⁹ cū indifferēter se hēat ad oīa intelligibilia: nō pōt cognoscē determinate aliq̄d: nisi ꝑ obiectū suū determinetur. Sꝫ diīa eēntia non est obiectū qđ possit intellectum determinare q̄a est summuꝫ in entib⁹: ⁊ maxime generalitatis: ⁊ nullo mō determinatū. g̃ intellect⁹ creat⁹ ip̄am vidē nō pōt. ¶ Preterea ad hoc ꝙ intellect⁹ cognoscat aliq̄d opꝫ ꝙ fiat in actu. Nihil eni opat̄ sm̄ ꝙ est in potētia. s̃ sm̄ ꝙ ē actu. Intellect⁹ aūt n̄ fit in actu nisi sm̄ ꝙ intelligibili informat̄. Cū g̃ eēntia diīa nō possit ꝑ se ip̄am informare intellectuꝫ vt formalr̄ faciat ip̄m eē in actu opꝫ si dīt ꝑ intellectū cognosci: ꝙ ꝑ aliq̄ꝫ sui similitudinē intellectū informet ad hoc ꝙ cognoscat̄. ⁊ ita nō poterit īmediate nisi ꝑ similitudinē videri. ¶ Preterea ad hoc ꝙ intellectus creat⁹ eēntiā diīnā videat: opꝫ ꝙ ꝑ lumē glorie ꝑficiat̄. Sed lumē glorie est mediū distās ⁊ ab ipso intellectu ⁊ ab ip̄a eētia diīna: que est beatitudo increata: cū lumē p̄dictū dicat̄ creatura. g̃ intellect⁹ creatus nō pōt vidē diīnā eēntiā īmediate ¶ Preterea sm̄ pħm in. 3°. de aīa. Sicut sensus se hꝫ ad sensibile: ita se hꝫ intellect⁹ ad intelligibile. Sed ad hoc ꝙ sensus visus suū obiectuꝫ ꝑcipiat duplici medio indiget. s. lumine ⁊ specie: que est similitudo rei vise. g̃ hoc idē est nccīū intellectui in visione diīne eēntie. ⁊ sic nō immediate eam videbit. ¶ Sed ɔ̄t ē qđ dī. i. Jo. 3. Videbim⁹ eū sicuti est ¶ Preterea ad hoc ꝙ intellectus intelligat nihil aliud videt̄ reqri nisi ꝙ intelligibile fiat in actu ⁊ ꝙ intellectui ɔiūgat̄. Sꝫ eēntia diīna ꝑ se ipsam est intelligibilis in actu: cū sit īmaterialis. intellectui etiā p̄ns est: q̄a vt dicit aug. Deus vnicuiq₃ rei est vicinior q̃ ipsa res sibi. g̃ intellect⁹ creat⁹ eēntiā diuā poterit īmediate vidē. ¶ R̄° dō ꝙ absq₃ dubio tenendū est ꝙ diuīna eēntia in patria īmediate ab ītellectu glorificato videat̄. Ad cuius euidētiā sciendū est ꝙ in visione intellectīa triplex mediū ɔtingit esse. Unū sb quo intellect⁹ videt: qđ disponit eū ad videndū. ⁊ hoc est in nobis lum

intellec⁹ agentis.qd se hʒ ad intellectū possibile nostrū:sicut lumē sol' ad oculū. Aliud mediū est quo videt.⁊ hoc est spēs intelligibilis que intellectū possibilē determinat:⁊ hʒ se ad intellectuʒ possibilē sicut spēs lapidis ad oculū. Tertiū mediū est in quo aliquid videt.⁊ hoc est res aliqua p quā in cognitionē alteri⁹ deuenim⁹:sicut in effectu videmus cām. Et in vno siliū vel otrarioꝝ videt aliud.⁊ hoc mediū se hʒ ad intellectū:sicut speculū ad visū corporalē:in quo ocul⁹aliquā rē videt Primū ḡ mediū ⁊ 2ᵐ nō faciūt mediatā visionē.imediate enī vʒ aliqs videre lapidē:quāuis eū p spēs ei⁹ in oculo receptā ⁊ p lumē videat.qa visus non fert in hec media: sed in uisibilia.s.per hec media fert i vnū visibile:qd est ex oculū. Sʒ 3ᵐ mediū facit visionē mediatā.visus enī fert pmo in speculū sicut in visibile:quo mediante accipit spēm rei vise in specie vel speculo.silr intellc⁹cognoscēs cām in causato fert in ipm causatū sicut in quoddā intelligibile. ex quo transit in cogneʒ cause. Et qa eēntia diuina in statu vie in effectib⁹suis cognoscit nō vidē⁹ eā imediate.Unde in patria vbi imediate videbit:tale mediuʒ penit⁹ sbtrahet.Silr etiā nō est ibi mediū 2ᵐ.s.aliqua spēs eēntie dīne intellectū informās:qa qñ aliquid videt imediate per spēm suam:opʒ q spēs illa repñtet rem illā fm copletū esse sue speciei. al' nō diceret res illa imediate videri:s quedam vmbra ei⁹:sicut si silitudo lucis in oculo fieret per modū coloris:qui ē lux obūbrata.Cū aūt omne qd recipit in aliquo:recipiat in eo p moduʒ recipientis:impossibile est i intellectu creato silitudinē dīne essentie recipi: que eā perfecte fm totā suaʒ rōne repñtet. Unī si per aliquā silitudinē talē eēntia dīna a nobis videret.imediate nō viderem⁹essentiā dīnā:s quandā vmbrā ei⁹. Restat ḡ q solū pmū mediū erit i illa visione.s.lumen glorie:quo intellectus pficietad videndū eēntiā dīnā de quo in ps.In lumine tuo videbimus lumē.Hoc aūt lumē non est necessariū ad hoc q faciat intelligibile in potentia eē intelligibile i actu ad qd est nobis necessariū lumē intellectus agentis. quia ipsa diuina essentia cum sit a materia separata est per se actu intelligibilis.Sʒ erit necessariuʒ tantum ad pficiendum intellectū.ad qd etiā nūc lumē intellectua agentis ualet.predictum aūt lumen glorie sufficienter pficiet intellectū ad videndū dīnā eēntiam eo q ipsa essentia diuina totalr lux intelligibilis est. Unde lumen glie ab ea in intellectū descendens facit hoc respectu diuine essentie in intellectu:quod facit respectu alioꝝ itelligibiliū:que non sunt lux tantum spēs rei intellecte simul ⁊ lumen:sicut si lux sensibilis per se existeret ad eius visionem sufficeret lumē ocl'm perficiens sine aliqua silitudine.

Ad pmū ḡ dō q aliqd dr determinatū dupl'r.Primo rōne limitatōis Alio mō rōne distinctōis. Essentia aūt diuina non est qd determinatū

pmo mō: s zᵒ mō. qa forma nō limitaf nisi ex hoc q in alio recipit: cui mā ɔmensuraf. In eēntia aūt diuina non est aliquid in alio receptum eo q esse ei⁹ est ipa dīna nā sbsistēs qd in nulla re alia cōtingit. Nā qlz res alia hz esse receptū ꝛ sic limitatū. ꝛ inde est q eēntia dīna ab oībus distinguit: p hoc q est in alio ñ recipi: sicut si eēt aliqua albedo existens nō in sbiecto: ex hoc ipso distīgueret a qualibet albedine in sbo existe. quāuis in rōne albedinis nō esset recepta: ꝛ sic nec limitata. Patet g q eēntia dīna ñ est qd gñale in essendo: cū sit ab omnib⁹ aliis distincta. s solū in causando. qz id qđ est p se est cā eoꝝ que p se nō sunt. Unū eē p se sbsistēs est causa omnis esse in alio recepti. ꝛ ita eēntia diuina est intelligibile: qđ pōt determinare intellectum. ❡Ad zᵐ dō q intellect⁹ creat⁹ fit actu ad uidēdum dīnā eēntiaz per lumen glorie. ꝛ hꝫ sufficit: vt dictū est. ❡Ad 3ᵐ dō q illud lumē glīe quāuis ꝛ ab eēntia dīna ꝛ ab intellectu sit differēs per eēntiā: nō tñ facit mediatā visionē vt ex dictis pꝫ. ❡Ad 4ᵐ dō q visibilia non sunt lux tm̄. ꝛ iō opꝫ qđ hoc q visus determinef ad ea: q ñ solū sit ibi lumē: s etiā spēs rei vise Eēntia autē dīna est pure lux. ꝛ iō non requirit aliquā aliaz spēz q̄ ipꝫ lumen vt videaf: sicut ex dictis pꝫ.

❡Articul⁹. z⁹.

Ad zᵐ sic pcedit. Uidef q intellect⁹ creat⁹ possit simul plura intelligere. Potētia enī sensitiua cū sit mālis ē inferioꝛ ꝛ magis ɔtracta q̄ intellectiua. Sꝫ sensus pōt siml' plura sentire: sicut sensus ɔmunis simul sentit albuꝫ ꝛ dulce: dū eoꝛuꝫ dr̄iam cognoscit. g̃ intellect⁹ multo fortius potest sil' plā intelligere. ❡Preterea plura itelligibilia possunt sil' cognosci īq̄tuꝫ sunt vnū. Sed omnia intelligibilia sunt vnū: inquantū sūt intelligibilia. g̃ omnia intelligibilia possūt sil' cognosci. ❡Preterea sicut se habꝫ intellect⁹ in habitu ad intelligibile in habitu: ita se habet intellectus ī actu ad intelligibile in actu. Sꝫ ītellect⁹ ī habitu sil' plura intelligibilia cognoscit in habitu. g̃ intellect⁹ in actu simul plura intelligit in actu. ❡Preterea ad cognitionē intellectus sufficit spēs rei intelligibilis ī intellectu existēs. Sꝫ spēs intelligibiles non se impediunt: quin simul sint in intellectu: cum nō sint ɔtrie. eo q sunt a materia separate. ergo intellectus non impedit quin possit simul plura intelligere. ❡Preterea capacitas intellect⁹ est maioꝛ q̄ cui⁹cūq corpoꝛis. Sꝫ aliquod corp⁹ est ī quo simul possunt plures spēs etiaꝫ ɔtrarioꝛ fieri. sicut patet q in vno pūcto aeris in quo se intersecāt due linee directe a duab⁹ visibilibus ad duos vidētes: est species vtriusq visibilis. g̃ multo forti⁹ plures spēs actu possunt simul esse in intellectu ꝛ ita intellect⁹ potest simul plura intelligere. ❡Sed ɔtra est quod dīc phus in. z. thopid. Contingit plura scire, intelligere vero vnum solum ❡Rꝫᵒ dō q intellectus dupl'r aliqđ intelligit. s. pmo: ꝛ ex ɔñti. Ex ɔñti

qdē ꝯtingit pl'a sil' intelligē inq̄tū hn̄t ordinē ad vnū intelligibile p̄mū. ⁊ h̄ ꝯtingit dupl'r. Uno mō ex vnitate eiꝰ quo intell'r: sicut qn̄ pl'a ītelligibilia p vnā spēm intelligūt sicut intellectꝰ diuꝰ oīa sil' vidȝ per vnā eēntiā suā. ⁊ eodē mō ītellectꝰ creatꝰ vidēs eētiaȝ diuā pōt sil' oīa vidē: q̄ per eēntiā diuā videt. Alio mō ex vnitate eiꝰ quod intell'r. s. qn̄ plura intelligūt vt vnū. totū enim vnū est p̄mo intellectū: ⁊ illa plura sunt intellecta ex ꝯn̄ti in illo: sic cuȝ intellectꝰ intelligit lineā: simul intelligit ptes linee. ut dr̄ in. 3. de anima Et sil'r cū intelligit ꝓpositionē: intelligit sil' sbiectū ⁊ p̄dicatū. ⁊ cū ītelligit sil'itudinē vel drīam aliquoꝝ sil' intelligit ea quoꝝ ē sil'itudo vel drīa. Sȝ ꝙ intellectꝰ simul intelligat plura intelligibilia p̄mo ⁊ p̄ncipal'r est impossibile. Cuiꝰ rō est: qa intellectꝰ fm̄ actū est oīo. i. pfecte res intellecta. vt dr̄ in. 3. de aīa. qḋ qdē intelligendū ē nō ꝙ eēntia intellectꝰ fiat res intellecta vel spēs eiꝰ: s̄ qa ꝯplete informat̄ p spēm rei ītellecte: dūȝ eam actu intelligit. Unn̄ intellectum sil' plura actu intelligē p̄mo idem ē ac si res vna sil' eēt plura. In rebus enim mālibꝰ videmꝰ ꝙ vna res numero nō pōt eē sil' plura in actu. sed plura in potētia: uel fm̄ dispositōēȝ pōt eē vnū ⁊ idē. Idē enim aer ē sil' potentia aqua ⁊ ignis. ⁊ pn̄t etiam sil' dispōnes ad vtrūq̄ quātum ad aliqḋ inesse eidē. sicut si aer ex vna pte calefieret ⁊ ex alia inspissaret̄. s̄ ꝙ aer sil' actu sit ignis ⁊ aqua: est impossibile. ⁊ sil'r etiā ꝙ aliqḋ sit sil' actu lapis ⁊ ferrū: q̄ nō videt̄ ꝯtraria s̄ dispata. Intellectꝰ aūt ex ipsa rōne sue potētie est sil' potentia oīa intelligibilia. sicut ⁊ sensus oīa sensibilia. Potētia aūt sensitiua p similitudines sensibiliū reducit̄ in actū dupl'r. Uno mō incōplete p moduȝ dispōnis. qn̄. s. spēs sensibiles sunt ī ea vt dispōnes. qḋ appellat Auicēna eē vt in thezauro. Alio mō pfecte. qn̄. s. spēs sēsibiles actu informāt potētiā sensitiuā. ⁊ hoc vocat Auicēna app̄hēsionē sensus distinguēs potētias sensitiuas app̄hēdētes ab illis in qbꝰ sunt forme sensibiles: vt ī thezauro. ⁊ sil'r in intellectu ī hītu sunt similitudines intelligibiliū: vt dispōnes. s̄ qn̄ sunt actu intellecte: sunt in eo vt forme pficiētes. ⁊ tūc intellectꝰ fit oīo res intellecta. ⁊ hoc ꝯtingit p intentōēȝ que ꝯiūgit intellectū ītelligibili. ⁊ sensū sensibili vt dic̄ aug. Un̄ patȝ ꝙ sic vna res mālia nō pōt eē siml' plura actu: ita vnꝰ intellectꝰ nō pōt simul plura intelligere p̄mo. Et h̄ est qḋ Alga. dicit. ꝙ sicut unū corpꝰ nō pōt simul figurari pluribꝰ figuris: ita vnꝰ intellectꝰ nō pōt simul plura intelligere. Nec pōt dici ꝙ intellectꝰ informet̄ perfecte simul pluribꝰ spēbꝰ intelligibilibꝰ. sic̄ vnū corpꝰ simul informat̄ figura ⁊ colore. qa figura ⁊ color nō sunt forme vniꝰ generis: nec ī eodē ordine accipiūt̄: qa nō ordinant̄ ad pficiēdū in eē vniꝰ rōis: s̄ oēs forme intelligibiles inq̄ntū hiꝰ sunt uniꝰ generis: ⁊ in eodeȝ ordine se habēt ad intellectū: in quātū pficiūt intellectū in hoc qḋ est esse intellectū in

actu. Un̄ plures spēs intelligibiles se hn̄t sicut figure plures vel ples colores: qui simul in actu in eodem esse non possunt fm idem. ¶Ad pmū ḡ dō q̄ silr dicendū est de potētia sensitiua. i. nō potest plura simul sentire ſ ex ꝯn̄ti. inquātū plura accipiūtur vt vnum: sicut plura sensibilia vniūt ī vna dr̄ia: ⁊ plura sensibilia que sūt partes vniūt ī vno toto. Un̄ quādo sentit totū sentiūt simul plures partes ex ꝯn̄ti. ⁊ tunc intētio sensus n̄ fert ad aliquā ptiū pncipalr̄ ſ ad totū: quia si ad aliq̄ȝ partiū ferret: vt ad sensibile pncipale: nō simul sentiret alia: ⁊ iteruȝ sensus ꝯmunis: quāuis sit vna potētia fm eēntiā: tn̄ aliquo mō multiplicat fm esse: inquātum ꝯiūgit diuersis sensib⁹ ppriis: sicut vnum cētrū ꝯiūgit plurib⁹ lineis. vn̄ īmutatōes oīum sensibiliū simul termināt ad sensum ꝯmunē. sicut mot⁹ q̄ esset per omnes lineas posset simul terminari ad cētrum. ſ intellect⁹ nō multiplicat modo predicto ī plures potētias. Et ideo nō est simile.
Ad 2ᵐ dō q̄ cognoscibilia que simul cognoscūt oportet q̄ accipiant vt cognoscibile vnū numero. oīa autē ītelligibilia inquātum hi⁹ sūt vnū genere n̄ numero. ⁊ ideo ratio non sequit. ¶Ad tertiū dō q̄ iam patȝ ex predictis q̄ n̄ eodem modo se hȝ intellectus ī habitu ad ītelligibilia ī habitu que sūt ī ipso vt dispositiones: ⁊ ītellectus ī actu ad ītelligibilia ī actu que sūt ī ipso vt vltime perfectiōes. ¶Ad quartū dō q̄ nō solum phibet res aliqua esse plura ꝯtraria actu simul: ſ etiā plura esse disparata. vt patet ex dictis. vnde quauis forme ītelligibiles ī ītellectu nō sint ꝯtrarie: nihilomin⁹ tamē ītellect⁹ phibet simul plura ītelligē. vt ex dictis patet. ¶Ad quītū dō q̄ spēs sensibiles que sūt ī medio deferēte sūt ibi per modum dispōnis: ⁊ n̄ per modum vltime pfectōis: q̄a sūt ibi sicut ī quodam fluxu. ⁊ ideo n̄ est simile.

¶Articulus. 3ᵘˢ.

Ad tertiū sic pcedit. Uidet q̄ ītellectus angelicus nō possit cognoscere singl'aria. Si enī cognoscit aut cog̃scit per spēm acq̄sitam aut per ꝯcreatam. n̄ per acq̄sitam. quia vel illa esset particularis ⁊ per ꝯsequēs materialis: ⁊ ita ī ītellectu angeli īmateriali esse nō posset. vel esset vniuersalis: ⁊ sic p eam singulare cog̃sci n̄ posset. Silr̄ nec per ꝯcreatam. quia spēs ꝯcreata āgelo a pricipio sue creatōis fuit ī ipso. Ad cognitōem autem alicuius sufficit q̄ spēs eius sit ī ītellectu. ⁊ ita si p spēm ꝯcreatam posset aliquod particulare cog̃sci dum est p̄ns: a pricipio creatōis sue illd cognouisset: quādo adhuc erat futurū: quod nō potest esse: quia futura cog̃scere solius dei est. Isa. 41. Annūciate que vētura sūt ī futurum ⁊ sciem⁹ q̄m dii estis vos. ergo āgelus singularia cog̃scere n̄ potest.
Si dicat q̄ spēs ille ꝯcreate faciūt cognēm p̄ntium n̄ autem futuroꝝ. ¶Cōtra. Nō potest aliqua cognitio noua fieri nisi fiat aliqua īnouatio ī cog̃scēte. Sed p h̄ q̄ pticulare

qꝺ erat futuꝝ sit pñs:nõ fit aliqua
ĩnouatio in intellectu angelico:cuꝫ
nihil recipiat a re ex̃. ğ si pus dum
erat futuꝝ nõ cognoscebat:nec dũ
sit pñs cognoscere poterit. ❡ Si di
cat ꝙ quãuis nihil recipiat: tñ for/
mã quã apud se hẽbat prius appli/
cat ad particulare qꝺ de nouo fit.
Cont̃. Intellect⁹ non põt aliquid ad
aliud applicare:nisi precognoscat ⁊
qꝺ applicat ⁊ cui applicat̃. qa pus
est cognoscere vno fm se q̃ ɔpatio/
nẽ vni⁹ ad alteꝝ. ğ applicatio pdi
cta sequeret̃ cognitionẽ singulariũ
⁊ sic nõ posset esse cã ei⁹. ❡ Pretẽa
si angel⁹ cognoscit singularia. aut
cognoscit vna specie:aut plurib⁹. ſ
nõ plurib⁹:qa sic oporteret ꝙ infini
tas spẽa apud se hẽret: cuꝫ infinita
sint particularia ad min⁹ in potẽtia
similr̃ nec vna:quia sic intellect⁹ an
gelic⁹ equaret̃ intellectui diuino:q
vno.s.eẽntia dĩna plura intelligit.
ğ intellect⁹ angelic⁹ singularia cogⁿ/
scere non potest. ❡ Si dicat̃ ꝙ non
cognoscit per vnaꝫ spẽm oĩa:ſ per
vnã spẽm omnia indiuidua vnius
spẽi: ⁊ non alia. ❡ Contra. Illa vna
spẽs nõ se hꝫ magis ad vnũ indiui
duum q̃ ad aliud. ſ optꝫ ꝙ p spẽm
intelligibileꝫ intellect⁹ determinet̃
ad determinatuꝫ cognoscibile. ğ p
spẽm illam non poterit cognoscere
hꝫ pticulare determinate. ❡ Sꝫ ɔt̃
est qꝺ ꝟ ad Heb.i. Oẽs sunt admi
nistratorii spũs ⁊c. qꝺ non posset eẽ
nisi cognoscerẽt singularea hoĩes.
❡ Rñ° dõ ꝙ angel⁹ absq; dubio sin/
gularia cognoscit. Ut aũt uideam⁹
modũ q̃ hoc possibile sit:sciẽdũ ẽ ꝙ

ad hoc ꝙ singlare aliqꝺ cognoscat̃
opꝫ ꝙ in potẽria cognoscitiua sit si
militudo ei⁹ inqñtũ particulare ẽ.
Oĩs aũt forma de se ɔmunia ẽ. Uñ
additio forme ad formã nõ põt esse
cã indiuiduatõis. qa quotcũq; for/
me simul aggregẽt̃. vt albũ. bicubi
eũ. crispũ. ⁊ hi⁹. nõ ɔstituũt pticula
re. qa hec oĩa simul sunt in vno:ita
⁊ in plurib⁹ potẽtiia est possibile in
ueniri. Sꝫ ĩdiuiduatio forme est ex
mã p quã forma ɔtrahit̃ ad hoc de/
terminatũ. vñ ad hoc ꝙ particlare
cognoscat̃: opꝫ ꝙ in cognoscẽte nõ
solũ sit silitudo forme ſ aliqualiter
materie. Silitudo aũt rei cognite
duplr̃ est in cognoscẽte. Uno mõ si
cut causata a re. sicut in his que co/
gnoscũt̃ per spẽm abstractã a reb⁹.
Alio mõ sicut cã rei. vt pꝫ in artifi/
ce q cognoscit artificiatũ p illã for
mã:p quã ipm facit. Spẽa aũt que ẽ
in sensu causata a re sensibili inq̃ⁿᵗᵘ
nõ est oĩo a ɔditõib⁹ mãlib⁹ depu/
rata est silitudo forme fm q̃ ẽ ĩ mã
⁊ iõ p eã cognoscit̃ particulare. Sꝫ
qa fm ꝙ in intellectu nr̃o recipitur
spẽs rei sensibilis:est oĩo iam a mã/
lib⁹ ɔditõib⁹ depurata:nõ põt ĩtel/
lect⁹ nr̃ p eã directe pticlare cogⁿscẽ
ſ per quãdã reflectionẽ intellect⁹ ad
potẽtias sensitiuas:a qb⁹ spẽs intel
ligibiles abstrahũt̃. Per formã aũt
que est cã rei hꝫ mõ cognoscit̃ res:hꝫ
ꝙ forma illa est cã eius. ⁊ qa artifex
homo p formã artis nõ pducit mãꝫ
ſ mã p̃supposita inducit formã ar/
tia. forma artia que est in mente ar
tificia nõ est silitudo artificiati nisi
q̃ ad formã tñ. vñ p eã nõ cogⁿscit

artificiatũ ĩ particulari: nisi formã artificiati p sensũ accipiat. Artifex aũt increat⁹.s. de⁹ nõ solum pducit formã s etiã mãm. Unñ rõnes ydeales in mẽte ipsi⁹ exñtes nõ solũ sũt efficaces ad cognitõẽ vniuersaliũ s etiã ad singularia cognoscenda a deo. Sicut aũt ille rõnes ideales effluũt in res pducẽdas ĩ eẽ suo nãli in quo particulariter vnũquodqȝ sbsistit in forma ꝛ mã: ita pcedunt ĩ mẽtes angelicas: vt sint in eis pn cipiũ cognoscẽdi res sm suũ totum eẽ in quo sbsistũt. ꝛ sic p spẽs influxas sibi ab arte diuina angeli non solũ vniuersalia s etiam pticularia cognoscũt sicut ꝛ de⁹. Est tñ dña in duob⁹. Primo qa ydee que sunt in mente diuina sunt forme factiue rez: ꝛ nõ solũ pncipia cognoscendi s spẽs q̃ recipiũt in mẽte angelica: sunt solũ pncipia cognoscendi ꝛ ñ sunt factiue: s exemplate a factiuis. 2° qa intellect⁹ quanto est altior ꝛ p spicacior: tanto ex vno potest plura cognoscere. Et qa intellect⁹ dĩn⁹ est altissim⁹ p vnã simplicẽ eẽntiã suã oĩa cognoscit. nec est ibi aliqua pluralitas formarũ ydealiũ nisi sm diuersos respect⁹ dĩne essentie ad res cognitas. s in intellectu creato multiplicaẽ sm rẽ qd ẽ vnũ sm rem in mẽte dĩna: vt non possit omnia per vnũ cognoscere. ita tñ qꝫ quãto intellect⁹ creat⁹ est altior: tanto habet pauciores formas ad plura cogscẽda efficaces. Et hoc est qd Dio. dic .iz.c.ce.ie. Qꝫ supiores ordines habẽt sciam magis vlẽm in inferiori bus. Et in li. de causis dr. qꝫ intelligentie supiores hñt formas magis vles: hoc tñ obseruato qꝫ in infimis angelis sunt forme adhuc vles in tantũ qꝫ p unã formã pñt cognoscẽ oĩa indiuidua vnius spẽi. ita qꝫ illa spẽs sit ppria vniuscuiusqȝ pticulariũ sm diuersos respect⁹ ei⁹ ad pticularia. sic eẽntia dĩna efficiẽ ppria similitudo singuloꝝ sm diuersos respect⁹. s ĩtellect⁹ human⁹ q ẽ vltim⁹ in ordine sbaꝝ intellectualiũ habet formas in tm̃ pticulatas qꝫ non põt per vnam spẽm nisi vnum quid cognoscere. Et ideo silitudo spẽi existens in intellectu humano ñ sufficẽ ad cognoscenda plura singularia. ꝛ ppter hoc intellectui adiuncti sũt sensus quib⁹ singularia accipiat.

Ad pmũ g̃ dd qꝫ angelus nullo modo cognoscit singularia p spẽm acqsitã. qa nec per spẽm acceptã a re. Sic enim res agerent ĩ ĩtellectũ eius. quod est impossibile: neqȝ per aliquã spẽm de nouo influxã a deo reuelante ipsi angelo aliquid de nouo. qa spẽs quas angel⁹ hȝ apud se ɔcreatas sufficiũt ad oĩa cogscibilia cognoscẽda. s sm qꝫ p alti⁹ lumẽ intellect⁹ angeli eleuaẽ in altiores ɔceptiones ex illis spẽb⁹ ꝑ dire põt sicut etiã ex eisdẽ fãtasmatũ spẽb⁹ intellect⁹ pphẽ luĩe ꝑ hie adiutus aliquã cogñẽ accipit ad quã nõ sufficiebat nãle lumẽ intelle[illegible] agẽtis. Restat g̃ vt angel⁹ cognoscat singularia per spẽs ɔcreatas. Sic autẽ p vnã spẽm ɔcreatã põt cognoscere diuersa indiuidua. ita etiã mlto ampli⁹ põt p unã spẽm cogscẽ qcqd est in vno indiuiduo, vt nõ opteat

eum aliã ſpẽm hẽre qua cognoſcit
colorẽ ⁊ odorẽ vnius pomi:ſ; ſimul
cogſcẽdo hoc pomũ cogſcit qcqd
eſt in pomo illo ⁊ eẽntialr̃ ⁊ accidẽ
talr̃. Effect⁹ aũt nõ eſt in cã ſua vt
in ea poſſit cognoſci: niſi cã ſit det/
minata ad effectũ illũ: ſicut patz in
cauſis neceſſariis: quibus cognitis
cognoſcũt effect⁹ eaꝝ. Sꝫ cã ↄtingẽſ
ñ determinaẗ ad effectũ ſuũ: niſi qñ
actu pducit ipm. vñ in cã ↄtingẽte
nõ eſt effect⁹ ei⁹ vt in ea poſſit cogſci
niſi qñ iam actu pduct⁹ eſt. Et ideo
angel⁹ p ſpẽs ↄcreatas cognoſcens
cãs vlẽs oĩum ſingulariũ ↄtingẽti
um nõ cognoſcit nãli cognitõe ef/
fect⁹ earũ añq̃ ſint in actu: ſ; ſtatĩ cũ
actu ſunt. ¶ Ad 2ᵐ dõ ꝙ qñ aliqd
incipit eſſe pñs: angel⁹ de nouo co/
gnoſcit illud nõ facta aliqua inno/
uatione in ipo angelo. ſ; ĩ re cogno
ſcibili in qua eſt aliqd qd̃ pus non
fuit: qd̃ ſine ea cognita nõ cogſciẗ.
¶ Ad 3ᵐ dõ ꝙ applicatio illa ẽ in/
telligẽda p modũ illũ quo de⁹ ydе/
as ad res cognoſcẽdas applicat: nõ
ſicut mediũ cognoſcibile ad aliud:
ſ; ſic mod⁹ cognoſcẽdi ad rẽ cogni/
tã. al' nihil valeret ad ꝓpoſitũ: ſicut
oñſũ eſt in obiiciẽdo. ¶ Ad 4ᵐ dõ
ꝙ intellect⁹ angeli nec̃ vna ſpẽ co/
gnoſcit oĩa: nec̃ tot ſpẽſ habꝫ quot
ſunt indiuidua. vt ex dictis patet.
¶ Ad 5ᵐ dõ ꝙ illa vna ſpẽs efficiẗ
rõ cognoſcẽdi qd̃libꝫ indiuiduum
ſm reſpectũ ad ipm. vt ex dictis pꝫ.

¶ Articul⁹. 4⁹.

AD 4ᵐ ſic pcediẗ. Uideẗ ꝙ
noticia que ab Aug. dr̃ ples
mentis nõ ſit in mẽte ſicut
accñs in ſbõ. Nullũ enĩ accidens ex
cedit ſuum ſbiectũ. Sed noticia ex/
cedit mẽtẽ: q̃a mẽs nõ ſolũ ſe ipm
ſ; ⁊ alia p notitiã nouit. g̊ noticia ñ
eſt accidẽs mẽtis. ¶ Preterea nul/
lũ accidẽs eſt equale ſuo ſbiecto. Sꝫ
noticia eſt equalis mẽti. alias in no
ticia mente ⁊ amore non cõſiſteret
imago trinitatis. quod aug⁹. ponit
g̊ noticia non eſt accidẽs mentis.
¶ Preterea hoc idꝫ videẗ ex ver/
bis aug. qui in. 9. li. de tri. dicit. Q
noticia ⁊ amor in aĩa exiſtunt ſba/
liter: vel vt ita dicã eſſentialr̃: non
tãq̃ accidẽs in ſbiecto: vt color aut
figura in corpore. ¶ Sed ↄtra. No
ticia mentis nihil aliud eẽ videtur
q̃ ſcientia. Sꝫ ſcientia eſt accidens:
cum ſit in pma ſpecie qualitatis. g̊
⁊ noticia. ¶ R̸° dõ ꝙ noticia q̃tu/
or modis accipi põt. Primo p ipſa
natura cognoſcitiua. 2° p potẽtia
cognitiua. 3° p habitu cognoſcitĩo
4° p ipſo cognitionis actu. Sic etiã
hoc nomen ſenſus qñq̃ noĩat nãm
ſenſitiuã. put. ſ. eſt pncipiũ hui⁹ na/
ture: quod eſt ſenſibile. Qñq̃ vero
nominat ipſam potẽtiã. qñq̃ vero
actũ. Loquendo g̊ de notitia primo
mõ accepta ↄſtat ꝙ non eſt ĩ ſba mẽ
tis ſicut accidẽs ĩ ſbiecto. ſ; ſbalr̃ ⁊
eẽntialr̃. ſicut dr̃ ꝙ rõale eſt ĩ viuo
⁊ viuũ in ente. Si autẽ loquamur
de noticia trib⁹ aliis mõis accepta:
ſic duplr̃ põt ↄſiderari. vel ſm quã
ↄparaẗ ad cognoſcẽtẽ. ⁊ ſic ineſt co
gnoſcẽti ſicut accidẽſ ĩ ſbiecto. ⁊ ſic
nõ excedit ſbiectum: quia nũq̃ inue
niẗ ineſſe alicui niſi mẽti. Uel ſcdm
quam comparaẗ ad cognoſcibile. ⁊

ex hac parte nõ habet ꝙ insit sed ꝙ ad aliud sit. Illud autem quod ad aliquid dicitur nõ habet rõnẽ accidentis ex hoc ꝙ est ad aliquid: sed solũ ex hoc ꝙ inest. et inde est ꝙ sola relatio ſm rõnem sui generis cũ ſba remanet ĩ diuinis. nec tamẽ est ibi accidẽs. Et ꝓpter hoc noticia ꝫ ↄsiderationẽ istam ñ est in anima: sicut in ſbiecto. et secũdum hãc comparatiõem excedit mẽtem inquãtũ alia a mẽte per noticiam cognoscũtur. secũdum hãc etiam ↄsiderationem ponitur trinitatis imago. quia etiam persone diuine distinguunt secũdum ꝙ ad alterum sunt. et ſm hoc etiam est quedã equalitas noticie ad mẽtem inquãtum se extendit ad omnia: ad que potest se extẽdere mens. Et sic patet respõsio ad obiecta.

Articul⁹. 5⁹.

D Einde queritur de fruitõe anime xpi ĩ passione. Et videtur ꝙ illa fruitio peruenerit vsqꝫ ad essentiã anime. Aĩa enim xpi perfecte fruebatur. Sed ñ esset perfecta fruitio si ad essentiã anime non perueniret: sed consistẽt tãtum in vna potẽtia. scilicet in superiori rõne. Ergo ꝑueniebat vsqꝫ ad essẽtiam anime. Preterea anima xpi perfectius fruebatur ꝙ̃ anime sãctorum in patria. Sed fruitio sãctorum ĩ patria pertĩgit vsqꝫ ad eẽntiã aĩe. ergo mlto fortius ĩ xpo.

Sed cõtra. Nihil fruitur nisi qđ cognoscit. quia secũdum aug. fruimur cognitis ĩ quibus ꝓpter se uolũtas delectata cõquiescit. Sed cognoscere ñ est essẽtie anime sed potẽtie. ergo fruitio ad essẽtiam aĩe ñ perueniebat. Rñ° dicẽdum ꝙ fruitio ĩ actu quodam ↄsistit: quo deus videtur et amatur. actus autem nõ est nisi rei ſbsistẽtis. vñ ꝓprie loquẽdo neqꝫ potentia anime fruit neqꝫ essẽtia: sed homo vel anima per se ſbsistẽs. sed tamẽ potẽtia anime sũt pricipia operationũ vite. sicut eẽntie anime est pricipiũ esse viuentis et secũdum hoc oportet dicere ꝙ superior ratio cuius obiectum est res eterna: qua fruẽdum est et pricipiũ fruitionis. quo. s. anima fruitur. ad alias autẽ vires uel ad anime eẽntiam fruitio pertinere non potest: nisi per quãdam redũdãtiã. prout scilicet ex illa fruitione superioris rõnis aliquis effectus in essẽtia aĩe vel in potẽtiis ĩferiorib⁹ relinquitur et sic aliquo modo ꝑueniebat fruitõ ad essẽtiã aĩe xpi ĩ passiõe: et aliquo modo ñ. Si enĩ ↄsideret essẽtia aĩe ĩ passiõe xpi: put est act⁹ corporis: sic fruitio ad eam nõ ꝑueniebat. alias corp⁹ ei⁹ gloriosum factum fuisset. Silr̃ nec ad essentiã ſm ꝙ est radix ĩferiorꝝ viriũ. qa sic fruitiõis gaudium dolorẽ passiõis q erat in virib⁹ ĩferiorib⁹ totalr̃ euacuassꝫ. ꝑuẽiebat aũt ad eẽntiã aĩe ꝫ ꝙ erat radix supioris rõis. et qs eẽntie aĩe ẽ simplex et ẽ tota ĩ q̃libꝫ sua potẽtia: iõ dr̃ ꝙ tota aĩa fruebat ĩ xpo. inq̃tũ. s. ẽ radix supioris rõnis: et tota patiebat inq̃tũ. s. ẽ act⁹ corpis et radix ĩferiorꝝ viriũ. Ad p̃m̃ ḡ dõ ꝙ ñ ĩpedit ꝑfectio rei nisi ꝑ hoc ꝙ tollit aliqd de eẽntialib⁹ rei. glia autem corporis et inferiorum virium pertinet ad gaudium accidẽtale beatitudinis.

Et idō quāuis in xp̄o fruitio nō puenerit ad eēntiā aīe ſm ꝙ eſt act⁹ corporis: ⁊ ſm ꝙ eſt radix inferioꝝ viriū: nō ſeqꝫ ꝙ fruitio fuerit impfecta in xp̄o ſiue btītudo. ¶ Ad z^m dicēdū ꝙ aīa xp̄i pfecti⁹ fruebatur ꝙ̄ aīe ſanctoꝝ in patria loquēdo intēſiue. non aūt loquēdo extēſiue. qa ī patria gaudiū fruitionis ad inferiores vires: ⁊ etiā ad corpus glorificatum perueniet. quod ſi in xp̄o fuiſſet viator non fuiſſet.

Deinde querit̄ de pl'alitate in ſbſtātiis ſpūalib⁹ inuēta Et querunt̄ duo. ¶ Primo vtrū īmēſitas dīna excludat pl'alitatē pſonaꝝ. ¶ z° vtrum angelica ſimplicitas patiat̄ ↄpōnē ex ſbo ⁊ accn̄te.

¶ Articulus. 6⁹.

Ad pmū ſic pcedit̄. Uidet̄ ꝙ īmēſitas dīna excludat pl'alitatē pſonaꝝ. Oē enim īmēſum cū ſit indeterminatū: ſtat ī vno. Sꝫ qcquid eſt in diuinis ē immenſū. Cū ḡ perſona ſit in diuinis: ſtabit in vno: ita ꝙ non erunt ibi plures perſone. ¶ Si dicat̄ ꝙ pſone hoc modo in vno ſtant: ꝙ oēs ſunt vna eēntia. ¶ Cont̄. Sicut eēntia ē īmēſa: ita ⁊ pſona. Sꝫ īmēſitas eēntie facit ꝙ ſit vna eēntia tm̄. ḡ imēſitas pſone facit ꝙ ſit una pſona tm̄. ¶ Si dicat̄ ꝙ pſona nō ē īmēſa niſi īmēſitate eēntie. ¶ Cont̄. Perſona ſm intellectū addit aliqd ſup eēntiā. Sꝫ qcqd intellr̄ in dīnis intelligit̄ vt īmēſū. ḡ pter īmēſitatē eēntie ē in deo īmēſitas p^e: q̄ faciet in diuinis vnā tm̄ pſonā. ¶ Sꝫ ↄt̄ eſt qd dr̄. 1. Jo. 4. Tres ſunt q teſtimoniū dāt in celo. ¶ R̄ʒ dd̄ ꝙ immenſitas non excludit pluralitatē niſi ſm ꝙ tollit determinationem: que eſt pluralitat' pncipiū pmū. Sicut autē dictū eſt pus: duplex determinatio. ſ. limitatōis ⁊ diſtinctiōis. In dīnis aūt nullo modo cadit determinatio limitatiōis. cadit autē ibi determinatio diſtinctōis duplr̄ Uno mō ſm ꝙ diſtinguit̄ p eēntiā ab oībus creatis. vt non limitatū a limitato. Alio modo ſm ꝙ pſona diſtinguit̄ a pſona per relationem originis: que quidē diſtinctio non ē ppter aliquā limitatōē: ſ rōne oppoſitionis: que eſt ī relatōe. vn̄ hāc diſtīctionē īmēſitas dīna nō excludit. ⁊ p ↄn̄s nec pl'alitatē pſonarū Et per hoc pꝫ rn̄ſio ad pmū. ¶ Ad z^m dd̄ ꝙ quāuis pſona ſit īmēſa: tn̄ īmēſitas eſt eēntiale non pſonale. ſicut pſona ē bona bonitate eēntiali. vn̄ nō opꝫ ꝙ īmēſitas faciat ī diſtinctionē in pſonis. ſ ſolū in eſſe nature. ¶ Ad 3^m dd̄ ꝙ pſona n̄ dr̄ aliqd ſm intellectū addere ſup eēntiā: qꝛ intellect⁹ debeat intelligere aliqd additū eēntie. Eēt enī intellect⁹ falſus. ſ qa intelligēdo pſonā ītelligo eēntiam de neceſſitate: ſed nō ↄ⁹. vnde obiectio non pcedit.

¶ Articul⁹. 7⁹.

Ad z^m ſic pcedit̄. Uidet̄ ꝙ ī angelis nō ſit ↄpoſitio accidētis ⁊ ſbiecti. qa eē accn̄tale cāt̄ ab eē ſbali. q̄ ⁊ ↄpoſitio accn̄talis a ↄpōne ſbali. Sꝫ ī āgel' n̄ ē cōpoſitio ſbal'. qa ſūt ſbe ſimplices. vt Dio. dicit. ḡ nec ↄpoſitio accn̄talis ¶ Preterea Boecius dicit in li. de

tri. q forma simplex sbiectū eē ñ potest. Sȝ angeli sunt forme simplices sm dio, ḡ nō possūt eē sbiectū accidētis. ¶ Sȝ ɔtra ē q aug. sbas spūales ponit deficē a simplicitate diuina p h q est in eis ɔpositio accñtis ⁊ sbiecti. ¶ Rꝫ dd q ex hoc aliqd ē susceptiuū forme sbalis vel accñtalis q aliqd hȝ possibilitatis: qa de rōne potētie ē vt actui sbsternatur q forma dr. De angelis aūt diuersi diuersa sentiūt. Quidā enim dicūt q sunt ex mā ⁊ forma cōpositi. Alii dicūt q sūt ɔpositi ex eē ⁊ qd ē. vt Boeci⁹ dic. Et vtroq mō opȝ ponē potētialitatē in angelo. De pmo. n. modo pȝ. simil patere potest de z°. qa oē qd non est suū eē: opȝ q hēat eē receptū ab alio: qd est sibi causa essendi. Et ita in se ɔsideratū ē in potētia respectu illi⁹ esse qd recipit ab alio. ⁊ hoc modo ad min⁹ potentialitatē ponere opȝ in angelo: quia angel⁹ non est suum esse: hoc eni solius dei est. Et ita relinquit q angelus possit esse sbiectum accidētalis forme. ¶ Ad pmū ḡ dicēdū q sbal simplicitas in angelis excludit ɔpositionē materie ⁊ forme: nō aūt ɔpositionē ex esse ⁊ qd est. quā ɔpōnem admin⁹ accñtalis ɔpositio in angel psupponit. ⁊ iterū nō opȝ q si eē accidentale causat a sbali: q ɔpositio accñtalis a ɔpositōe sbali causaret qa sba aliquo mō simplex pōt eē sbiectū accñtis vt dictū est. ¶ Ad z^m dd q Boeci⁹ loquitur de illa forma simplici: que est actus pur⁹: cui nihil potētialitat admiscetur. ⁊ talis est solus deus.

Einde querit de sacramēto altaris. Et circa hoc qrūtur tria. ¶ Primo vtrum corpus xpi sm totam suam q̄titatem ɔtineatur sb speciebus panis. ¶ Secūdo vtrum in eodem istāti sit panis ⁊ corp⁹ xpi. ¶ Tertio vtꝝ deus possit facere q albedo ⁊ alie qualitates sint sine quantitate: sicut facit q quātitas in sacro altaris sit sine sbiecto.

¶ Articul⁹. 8⁹.

Ad pmū sic pcedit. Uidet q non possit totum corpus xpi sb illis speb⁹ panis contineri. Non enim potest etiam per miraculum fieri vt duo ɔtradictoria sint simul vera. vt Augustinus dicit contra Faustum. Hoc autem sequeret: si totum corpus xpi sbesset illis speciebus. Si enim est sub illis speciebus totum: non est maius illis spēbus: cum non excedit eas. ⁊ tamen secundū rei ueritatem ē maius. cum sit bicubitum vel amplius Et sic erit eodem maius ⁊ non maius. Ergo non potest etiam per miraculū fieri: q sb illis speciebus cōtineatur totum. ¶ Sed contra. vbi cunq est pars alicuius corporis: est ⁊ totum corpus: nisi corpus sit diuisum. Sed corpus xpi non est diuisum cum sit impassibile. ḡ cum aliquid corporis xpi sit sb illis spēbus. vt dr Mat. z6. Hoc ē corp⁹ meū. opȝ q sb illis speb⁹ totū corp⁹ xpi ɔtineat. ¶ Rꝫ dd q sb illis speb⁹ absq dubio ɔtinet totum corpus xpi ⁊ tota quantitas eius. Ad cui⁹ euidētiam sciēdū est q in sacro altaris dupli

aliquid ɔtinet. Uno mõ ex vi sacri Alio modo ex nãli cõcomitãtia. Exẽpli grã. Sub spẽb⁹ panis ɔtinet ⁊ corp⁹ ⁊ sanguis xpi. ſʒ corp⁹ ex vi sacri. sanguis ex ɔcomitantia nãli. quia corpus xpi nõ ẽ sine sanguine. ſb spẽb⁹ aũt vini est ecõuerso. Illud aũt ɔtinet ſb sacro ex vi sacri, quod est trãſbstãtiationis termin⁹. ⁊ ꝓpter hoc aĩa ⁊ diuinitas nõ ɔtinet in sacro ex vi sacri: cũ panis ⁊ vinũ in ea non ɔuertant: ſʒ ex naturali ɔcomitãtia qua anima insepabilr̃ vnit illi corpori: ⁊ diuinitas humanitati. Cũ aũt ex parte panis ſba transeat ⁊ quantitas maneat cum reliquis accñtib⁹, patet ꝙ directe trãſbstãtiationis terminus est ſbstãtia corporis xpi. ⁊ sic ipsa ſba corporis xpi est ibi ex vi sacri, ſʒ quãtitas ex naturali ɔcomitãtia. Unde patet ꝙ ſba corpis xpi ĩmediate habet ordinem ad dimẽsiones panis remanẽtes, q̃titas autem corporis xpi quasi ex ɔñti. Econuerso aũt est in ordine locati ad locũ, qa ſba locati ordinat ad locũ mediãtib⁹ dimẽsionibus ꝓpriis. ⁊ inde est ꝙ opʒ dimẽsiones locati cõmẽsurari dimẽsionib⁹ loci ɔtinent. non aũt dimẽsiones corporis xpi cõmẽsurari dimẽsionib⁹ spẽꝝ. ⁊ ideo ſb q̃buslibʒ paruis dimensionib⁹ panis põt esse totũ corp⁹ xpi, sicut tota nã ſbe alicui⁹ corporis saluat in q̃lʒ parte illi⁹ corporis. ¶ Ad pmũ g̃ dicẽdũ ꝙ nõ seq̃t ex h̃ corp⁹ xpi nõ eẽ mai⁹ illis spẽb⁹, qa nõ ɔtinet ſb eis quasi ɔmẽsuret, ⁊ sic nõ seq̃t ɔtradictoria esse simul.

¶ Articul⁹. 9⁹.

Ad z^m sic pcedit. Videt ꝙ in eodẽ instanti ſb spẽbus illis sit ſba panis ⁊ corpus xpi. Accipiat enim vltimũ instans in quo est panis: ⁊ pmum instans ĩ quo est corp⁹ xpi. Aut g̃ sunt duo instantia: aut vnũ. ſʒ non duo: qa cuʒ inter quelibet duo instãtia sit tpũs mediũ: eẽt aliqõ tpũs dare in quo non esset ibi nec corpus xpi nec ſba panis. g̃ opʒ ꝙ sit vnũ instans. ⁊ sic in eodẽ instãti ibi est panis ⁊ corp⁹ xpi. ¶ Si dicat ꝙ non est dare vltimum instans in quo est panis. Cõt Esse panis mensurat quodã tempe. Sed mẽsura ꝑpris equat mẽsurato g̃ in quolibet instanti illius temporis est ibi panis. Et sic in vltimo instanti. ¶ Preterea sicut se habet tẽpus ad motum continuum: ita se hʒ instans ad mutationẽ instantaneã Sed tempus includit vtrunq̃ terminoꝝ motus continui. g̃ ⁊ vnum instans includit vtrũq̃ terminum transſbstãtiationis: que est mutatio instantanea. ¶ Eius autem termini sunt panis ⁊ corpus xpi. ergo in eodem instanti est panis ⁊ corpus xpi ¶ Preterea in qualibet mutatione instãtanea simul est verum dicere: quod fit ⁊ factum est, quia in ĩstãti non est accipere prius ⁊ posteri⁹. g̃ cũ trãſbatio sit mutatio instãtanea simul verum est dicere ꝙ fit ibi corpus xpi ⁊ factum est. g̃ corp⁹ xpi sit est ibi ⁊ non est. sed quãdo non est ibi corpus xpi est ibi ſbstantia panis. g̃ simul in eodem instãti est ibi corp⁹ xpi ⁊ ſba panis. ¶ Sed contra Due forme ſbstãtiales disparate n̄

possunt in eodē instāti eidē inesse Sz forma panis ⁊ corpꝰ xpi sunt huiꝰ ḡ nō pñt simul eidē inesse ⁊ ī eodē instanti. ❡Reᵒ dō ꝙ nullo modo ī eodē instanti est ibi corpꝰ xpi ⁊ sba panis. Nec est assignare vltimum instās: in quo est ibi panis: s ultimū tpūs qđ ꝯtinuat ad instans illud ī quo pmo est ibi corpꝰ xpi. Ad cꝰ euidentiā sciēdū est ꝙ in rebꝰ nālibus mutatiōes instātanee sunt termini motꝰ semp. Cuiꝰ rō est qa huiꝰ mutationes hñt p terminis formā ⁊ pua tionē: sicut gñatio ignis ignē ⁊ nō ignē. Inter formā aūt ⁊ puationē n̄ pōt esse aliqđ mediū nisi per accñs inquātū. s. illud qđ puat forma magis ⁊ minꝰ appropinquat ad formā rōne alicuiꝰ dispōnis ad formā: que intēdit uel remittit p motū ꝯtinuū Et iō opz pexistē motū alteratiōis: q termineṫ ad generatiōez. ⁊ sic alteratio hz duos terminos. vnuz sui generis. s. vltimā dispōnē: que ē necessitas ad formā: qa alteratio ē motus in qualitate. ⁊ aliū alteriꝰ gñis. s. formā sbalē. Et eodē mō illuīatio est terminꝰ motꝰ localis solis: qui est mutatio instantanea exñs inter formā luīs ⁊ puationē eiꝰ. s. tenebras. Cuiuslz aūt motꝰ q mēsuraṫ aliquo tpe: opz ꝙ vltimꝰ terminꝰ sit in vltimo instāti tpis. Uñ cū forma sbalis sit quidā terminꝰ alteratiōis: opz ꝙ in vltimo instāti illiꝰ tpis introducaṫ forma sbalis. corruptio aūt ⁊ generatio simul currunt. quia gñatio vniꝰ est corruptio alteriꝰ. Oportet ḡ ꝙ in vltimo instanti illiꝰ tpis sit terminꝰ corruptionis vniꝰ vt aeris ⁊ terminꝰ generatōis alliꝰ vt ignis. Terminꝰ aūt corruptōis est non eē. Opz ḡ ꝙ in vltimo instanti illiꝰ tēporis sit pmo non aer ⁊ pmo ignis s ante vltimū instans alicuiꝰ tpis n̄ pōt accipi penultimū: quia inter q̄libz duo instantia est tpūs medium sm phm. ⁊ sic non ē accipe vltimuz instans in quo sit aer. s in toto tpe mensurante motū alteratiōis erat aer. ⁊ in vltimo instanti eiꝰ est pmo non aer; ⁊ pmo ignis. ⁊ similr trñsbstantiatio est terminꝰ cuiusdā motꝰ qui ꝯsistit in platione verboꝝ. vñ ī vltimo instāti tpis mēsurātis illā plationem est pmo non panis: ⁊ pꝰ corpus xpi. ⁊ sic non ē dare vltimū instās in quo est panis; sed vltimū tpūs. Inter tpūs aūt ⁊ instans non opz ꝙ aliquid cadat mediuz. sic nec inter lineā ⁊ pūctū. ⁊ sic nō oportz ꝙ aliqñ neqꝫ sit panis: neqꝫ corpꝰ xpi Et ita pz solutio ad pmū. ❡Ad 2ᵐ. dō ꝙ pūctū additum uł sbtractum linee non facit maiꝰ vel minꝰ. ⁊ silr est de instanti apposito tpi vel sbt̄ cto ab eo. Unde quamuis in vltimo instāti tpis mēsurātis esse panis n̄ sit panis. tamen nō sequitur ꝙ tp̄s illud sit maius q̄ duratio esse panis ⁊ sic ꝙ mensura non equeṫ mensurato. ❡Ad tertium dicendū ꝙ instans dicitur mensurare mutatōez aliquam instātaneā: inquātū mensurat terminū eius ad quem: quia terminus eius a quo coniungitur cum toto motu precedēti. ⁊ ita mēsuratur tempore mensurante motū pcedētē. s tpūs mēsurat motū rōne vtriusqꝫ termini. ⁊ iō nō ē silē.

¶ Ad 4m dō q fieri dr dupl'r. vno mō moueri ad eē. ⁊ sic illud quod generat in toto tpe alterationis p̄cedētis dr fieri. ⁊ hoc modo loquit phs de fieri in .6. phi. vbi ostēdit q omne factū eē p̄cedit fieri: ⁊ oē fieri p̄cedit factū eē. ⁊ sic non est verum q aliqd fiat ⁊ factū sit. s sic est verꝫ q illud qd fit non est. Alio mō dr fieri rea qñ introducit forma. ⁊ sic fieri non est moueri: sed terminari motū. vñ sicut simul mot' terminat ⁊ terminat' est. ita simul aliqd fit ⁊ factū est. s hoc mō illud qd fit est qa termin' factionis est esse: in quo ponit eē illud: qd dr h mō moueri.

¶ Articulus. 10'.

Ad 3m sic p̄cedit. Uidet q de' nō possit facere q albedo aut aliqua qualitas corporalia sit sine quātitate: qa quātitas est prima dispositio corporis ex eo q imediata adheret sbe. vt dic Boeci'. Sꝫ p̄mū in quolꝫ. genē ē cā eoꝝ que sunt post. vt dr in .2. met. g a quātitate hñt oīa alia accñtia: q sint dispōnes corporales. g remota quantitate nulla qualitas corporalis remanꝫ. ¶ Preterea qualitas spūalis vt scīa vl' ɞtus est nobilior q̄ qualitas corporalis. Sꝫ qualitas spūalis etiā miraculose non posset esse sine sbiecto. vt videt. g multo minus qnalitas corporis possit esse sine sbiecto admin' qd est quātitas. ¶ Preterea magis est remotū a nā q qualitas corporalis sit oīo sine sbiecto q̄ q sit in sbiecto spūali: qa eē in sbiecto spūali est qualitatis spūalis que est in p̄dicamēto eodeꝫ cū qualitate corporali. Sed eē oīo sine sbiecto ē sbe que ē aliud p̄dicamētū. Sꝫ nō possꝫ miraculose fieri q qualitas corporalis eēt in sbo spūali: ut albedo in angelo. g multo min' potest fieri q qualitas corporalis non hēat sbiectū ad min' quātitatē. Preterea magis depēdet qualitas a sba q̄ econuerso. Sꝫ de' nō posset facere aliqnā sbam creataꝫ absq oī accñte: qa ad min' opꝫ q creature insit relatio ad suū creatorē. g multo min' pōt fieri q qualitas sit absq oī sbiecto. ¶ Sꝫ ɔtra. Propter hoc pōt fieri q ī sacro altaris quātitas sit sine sba: quia quantitas p eēntiā a sba differt. Sꝫ sil'r qualitas differt p eēntiā a quantitate. g eadeꝫ rōne fieri posset vt qualitas eēt sine q̄titate. ¶ Rn̄' dō q dine potentie ratione sue īmēsitatis attribuendū ē q qequid in defectū non sonat: tñ aliqua sunt que nā creata nō patit vt fiat, ꝓpter aliquā repugnātiam: quam importāt rōne ɔtradictionis implicite. ⁊ de talib' ɔsueuit a quibusdā dici q de' pōt ea facere q̄uis fieri non possint. Ut g videamus vtrū fieri possit a deo q albedo sit sine quātitate sciēdū ē q ī albedine ⁊ qualꝫ alia qualitate corporali est duo ɔsiderare. s. ipsā naturaꝫ albedinis p quā spēm sortit: ⁊ indiuiduatoēꝫ ei' s'm q ē hec albedo sensibilis ab alia albedine sensibili distincta. Possꝫ g fieri miracl'o vt nā albediīs sbsistēt absq oī q̄titate. tñ illa albedo ñ eēt sic h albedo sēsibil' s eēt qdā forma ītelligibilis ad modū formaꝝ sepataꝝ q̄s plato posuit

s q̄ hec albedo sensibil' īdiuīdnata esset sine quantitate: fieri nō possz quāuis fieri possit q̄ quātitas indiuiduata sit sine sb̄a: q̄a quātitas ñ īdiuiduat' solū ex sb̄iecto. sicut alia accn̄tia: s etiaz ex situ q̄ est de rōne ipsi⁹ quātitatis dimēsiue: que ē q̄titas positōez h̄ñs. Et iō possibile est imaginari duas lineas separatas ei⁹ dē spēi numero diuersas s̄m diuersū situ. al' linea nō eēt diuisibilis ex ipsa rōne sui generis. Nō enī diuidit' linea nisi in lineas. Plures aūt albedines eiusdem spēi sine sb̄iecto imaginari ē īpossibile. ꝛ sic p̄z q̄ albedo nō indiuiduat' nisi ex sb̄iecto. ꝛ ꝓpter hoc nō posset eē indiuidua nisi eēt in aliquo sb̄o ad min⁹ ī q̄titate. s quātitas habz vn̄ indiuiduet' etiā absq̄ sb̄o. Et iō pōt per miraculū eē hec quātitas sensibilis etiaz absq̄ sb̄o. sicut patet in corpe xp̄i.

¶ Ad p̄mum g̃ dō q̄ albedo si sine quantitate eēt: iā nō esset corporal' qualitas s spūalis. vt ex dictis p̄z.

¶ Ad 2m dō q̄ de qualitate spūali oīo idem dicēdū videt': qd̄ de qualitate corporali dictū ē. ¶ Ad 3m dicēdū q̄ cū sb̄a spūalis quātitate careat: nō pōt fieri q̄ qualitas corpal' sit ī sb̄a spūali: nisi p modū illū quo pōt eē sine quantitate: vt dictū est.

¶ Ad 4m dō q̄ ex hoc ipso q̄ sb̄a creata ꝯpat' ad deū: ꝯsequit' ip̄am aliqd̄ accn̄s: sicut ipsa relatio creatōis aut seruitutis: aut alia sil'is relatio. vn̄ sic de⁹ nō pōt facere q̄ creatura nō depēdeat ab ipso: ita non posset facē q̄ eēt absq̄ hi⁹ accn̄tib⁹. possz aūt facē q̄ eēt absq̄ aliis accn̄tib⁹. Accidēs aūt nō h̄z sb̄iectū ex hoc q̄ ꝯpat' ad deū. ꝛ iō nihil ꝓhibz quin deus facere possit aliqd̄ accidēs eē sine sb̄iecto. ¶ Ad quītū qd̄ obr̄ ꝯt̄ patet q̄ non est eadē ratio de q̄titate ꝛ qualitate. vt ex dictis patet.

Deinde querit' de corporib⁹ damnatoꝝ. Et circa hoc q̄runt' tria. ¶ Primo vtrum corpora damnatoꝝ sint incorruptibilia. ¶ 2⁰ vtrū resurgēt cū suis deformitatib⁹. ¶ Tertio vtrū puniēt' in inferno verme ꝛ fletu corporali.

¶ Articul⁹. xi⁹.

Ad p̄mū sic ꝓcedit'. Videt' q̄ corpa damnatoꝝ ñ erūt incorruptibilia. Corp⁹ enī ñ pōt eē incorruptibile nisi p nām ut celeste. vl' p grām īnocētie ut corp⁹ hoīs in p̄mo statu. vel p gloriaz: sic corp⁹ xp̄i in resurrectiōe. Sz nullum istoꝝ ꝯpetit corporib⁹ damnatoꝝ. g̃ corpora damnatoꝝ nō erūt incorruptibilia. ¶ Si dicat' q̄ erūt incorruptibilia ex decreto diue iusticie vt ꝑpetuo puniat'. ¶ Cōt'. Culpe nō debet' pena ꝑpetua nisi s̄m q̄ h̄z aliqd ꝑpetuitatis. Sz ꝑpetuitas culpe nō est ex parte corporis s ex parte volūtatis que eligit ꝑpetuo ī peccato manere. g̃ diua iusticia non reqrit q̄ corp⁹ eternalr̄ puniat'. ¶ Pretea corp⁹ nō punit' p pc̄ō aīe nisi inq̄tū ē organū aīe opant' peccatū. Sz in aliqb⁹ actib⁹ pōt eē pc̄m mortale in qb⁹ corp⁹ nō ꝯmunicat: sic patz in peccatis spūalib⁹. g̃ si aliqs p eis sol' dānet' corpi ei⁹ ñ debet' pena ꝑpetua.

¶ Preterea sicut aliquis damnat' ꝓpter peccatuz transgressionis: ita

damnaẗ ꝓpter peccatũ omissionis.
Sꝫ in omissione nihil cooꝑaẗ corpus
g̃ n̄ debeẗ sibi pena ꝑpetua si ꝓpter
peccatũ omissionis aliqs damneẗ.
⁊ sic diuina iusticia non reqrit corpa
damnatoꝝ eē incorruptibilia. ❡ Sꝫ
ↄtra. Remota cā remoueẗ ⁊ effect⁹.
Sꝫ post resurrectõeꝫ cessabit motus
celi q est cā corruptõis ĩ corporib⁹
g̃ cessabit corruptio. ⁊ sic corpa da-
mnatoꝝ nõ erũt corruptibilia.
Rñ° dõ ꝙ corpora damnatoꝝ erũt
incorruptibilia: quãuis sint passibi-
lia. Incorruptibilitatis aũt ꝓma cã
⁊ ꝓncipalis est iusticia diuina: q̃ ↄser
uabit corpora damnatoꝝ ĩ ꝑpetuis
penis. Sꝫ cã secũdaria ⁊ quasi coad
iuuãs erit qes mot⁹ celi: qua qescē-
te nulla actio vel passio poterit eē ĩ
corporib⁹ ꝑtinens ad trãsmutatiõeꝫ
nature. Uñ ⁊ corpora damnatoꝝ ñ
patieẗ ab igne passione nature: qua
nã corporis humãi trãsmuteẗa nã
sua: ꝯ patieẗ passione aĩe: sic orga-
nũ sensus a sensibili suscipiẽdo sili-
tudinẽ qualitatis sensibilis. ❡ Ad
ꝓmũ g̃ dõ ꝙ rõ illa ꝓcedit ex insuf
ficiẽti diuisione. Est enĩ hic alia cã
incorruptõis a reb⁹ q̃ tangũẗ in ob-
iectiõe. s. decretũ diuine iusticie: q̃uis
possit dici aliquo mõ: ꝙ etiã ꝑ nãm
erũt incorruptibilia. inquãtũ. s. re-
moueẗ nãle corruptõis ꝓn°. s. mot⁹
celi. ❡ Ad 2ᵐ dõ ꝙ peccatũ ⁊ rõeꝫ
culpe ⁊ ꝑpetuitatis hꝫ ex aĩa nõ ex
corpore. Uñ sicut corpus puniẗ pro
peccato: inquãtũ est instr̃m peccati
rõnẽ culpe hñtis ab aĩa: ita ꝑpetuo
puniri dꝫ ĩquãtũ ē instr̃m peccati.
qd̃ habꝫ ꝑpetuitatẽ ex volũtate.

Ad 3ᵐ dõ ꝙ hec nõ est rõ ꝓncipaẗ
quare corpus puniẗ ꝑ peccato aĩe:
qa est instr̃m aĩe oꝑantis peccatum
ꝯ magis qa ē pars eẽntialis hoĩs q
oꝑaẗ. Ꝓprie enĩ loquẽdo hõ est qui
peccat ꝑ aĩaꝫ. ⁊ iõ si puniret aĩa tm̃
nõ puniret q peccauit. s. hõ. Nec tñ
est veꝝ ꝙ aliqs act⁹ sit hoĩs in vita
pñti in quo corp⁹ nõ ↄmunicet: qa
quãuis in actib⁹ intellectiue partis
nõ ↄmunicet corp⁹ sicut instr̃m act⁹
ↄmunicat tñ sicut repñtãs obiectũ
qa obiectũ intellectus est fantasma:
sicut color visus. vt dr̃ in. 3°. de aĩa.
Fantasma autꝫ nõ est sine organo
corporali. ⁊ sic pꝫ ꝙ etiã intelligẽdo
⁊ in aliis actib⁹ aĩe vtimur aliquo
mõ corpore. ❡ Ad 4ᵐ dõ ꝙ ꝑ pc̃tõ
omissionis nõ damnaẗ aliqs qa ali
qd agaẗ: ꝯ qa omittiẗ illud qd ē de
bitũ fieri ab aĩa ⁊ corpore. erat aũt
debitum fieri ⁊ ab aĩa ⁊ a corpore
inquãtũ corp⁹ ↄmunicat actib⁹ aĩe.
⁊ ita eodẽ mõ pc̃tm̃ transgressiõis
⁊ omissionis ꝑtinet ad corp⁹ ⁊ aĩaꝫ.

Articulus. 2⁹.

Ad 2ᵐ sic ꝓcediẗ. Uideẗ ꝙ
corpora damnatoꝝ resurgẽt
sine deformitatib⁹. Resur-
rectio. n. fiet diuina ꝟtute que est ꝑfe
ctissima. Sꝫ ꝟtutis ꝑfecte ꝑfecta est
oꝑatio ⁊ effect⁹. g̃ corpa resurgẽtiũ
erũt ꝑfecta. ⁊ ita corpora dãnatoꝝ
resurgẽt sine deformitatib⁹. ❡ Sꝫ
ↄtra est sapiẽ. xi. Per q̃ peccat qs ꝑ
hec ⁊ torqueẗ. Sꝫ dãnati peccaue
rũt ꝑ corpora deformitatẽ hñtia. g̃
resurgẽt cum deformitatib⁹. ❡ Rñ°
dõ ꝙ deformitas in corpore pot eē
duob⁹ modis. vno modo ex defectu

alicuiꝰmēbri. ⁊ talis deformitas ut
ↄmuniter dr̄ in corporibꝰ dānatoꝝ
nō erit: qꝛ oēs resurgēt incorrupti
.i. sine defectu alicuiꝰ membri. ut sic
totū corpꝰ puniat̄ in reprobis ⁊ pre
mief̄ in electis. Alio mō pōt eē defor
mitas vel defectꝰ corporis ex inde-
bita ꝓportiōe partiū: sicut febris ac-
cidit ex indebita ꝓportione humoꝝ
⁊ sicut gibbus accidit ex supabun-
dantia carnis in aliqua parte. ⁊ de
tali deformitate vel defectu est du
plex opinio. Quidā enim attēdētes
damnationē reproboꝝ ut nihil eis
mali deesset: dixerūt ꝙ talibꝰ defor
mitatibꝰ non carebūt. Alii vero at
tēdētes ꝟtutē resuscitātis: qui sicut
nām ↄdidit in opere creatiōis: ita
nām in resurrectione reparabit: di
cūt ꝙ omnes defectus qui ex vitio
nature acciderūt: actor nature amo
uebit. ut febrē ⁊ biꝰ. Sꝫ defectꝰ qui
ex praua volūtate ꝓcesserūt in re-
probis remanebūt. sicut sūt macule
⁊ reatꝰ peccatoꝝ. Quid aūt horum
verꝰ sit aug. in ench. sb dubio reli-
quit dicens. ꝙ nulla debet eē q̄stio
de pulchritudine illoꝝ quoꝝ ē cer-
ta damnatio. His visis facile patet
solutio ad obiecta.

Articulus .iꝫ.

AD zᵐ sic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ
corpora damnatoꝝ puniēt̄
ꝟmibꝰ ⁊ fletu corporalibus
Dicit̄ enim Iudith. ultimo. Dabit
ignē ⁊ vermes in carnes eoꝝ. Sed
ꝟmis spūalis nō dat̄ in carnē ſ ma
gis in animam. g̊ ꝟmis quo reprobi
puniēt̄ nō est tm̄ spūalis ſ etiā cor-
poralis. Itē Luce .iꝫ. dicit quedaꝫ
glo. Qꝛ ꝑ fletuꝫ quem dn̄s reprobi a
ↄminat̄ pōt ꝓbari ꝟa corpoꝝ resur
rectio. qd̄ non esset si fletꝰ ille eēt tm̄
spūalis. g̊ ⁊c. Sed ↄtra est ꝙ ꝟmis
quo punient̄ reprobi est īmortalis.
Isa. ultimo. Vermis eoꝝ non mori
etur. Sꝫ nullū aīal hꝫ ordinē ad im-
mortalitatē nisi homo. g̊ ꝟmis ille n̄
erit māl̄is. Preterea in fletu cor
porali fit quedā resolutio lachryma
rū. Sꝫ omne corpꝰ finitum a quo ali
qd ↄtinue resoluit̄ nisi fiat aliqua
restauratio: tandē ↄsumit̄. Cū g̊ in
corporibꝰ damnatoꝝ nulla restaura
tio fiat deꝑditi: videt̄ ꝙ fletꝰ qui
erit in eis perpetuus nō erit māl̄is.
Rx̄ dd̄ ꝙ circa hoc augꝰ. li. zo. de
ci. dei. ponit diuersas opiniones sic
dicens. In penis maloꝝ ⁊ iextīgui
bilis ignis ⁊ viuacissimꝰ uermis ab
aliis atqꝫ aliis aliter atqꝫ aliter est
expositꝰ. Alii qppe utrūqꝫ ad aīaꝫ
retulerūt. alii utrūqꝫ ad corpꝰ. alii
ad corpꝰ ignē: ad aīam tropice ver
mē. quod esse credibiliꝰ videt̄. Vn̄
sequētes augustinū dicimꝰ ꝙ ꝟmis
ille erit spūalis. ut ipse remorsus
ↄsciē interiꝰ aīaꝫ corrodēs vermis
dicatur. ⁊ silr̄ fletus erit spūalis: ut
ipse dolor fletus dicat̄. Aliquo tam̄
mō posset dici corporalis fletꝰ etiaꝫ
sine lachrymarū emissione. ut fletꝰ
dicat̄ nō solū dolor aīe: ſ dispositio
qua corpꝰ disponit̄ anima dolente.
Ad ꝑmū g̊ dd̄ ꝙ locutio illa tro
pica est. ⁊ sic possumꝰ ꝑ carnes expo
nere aīas ipsoꝝ q carnales fuerūt.
Ad zᵐ dd̄ ꝙ fletꝰ corporalis mō
predicto sine lachrymarū emissione
sufficit ad ꝟitatem resurrectionis

insinuandā. si tā sustineret ꝙ ꝟmis ⁊ fler⁹ essent corporales. posset dici ꝙ diuīa ꝟtute ⁊ ꝟmis ille sustētaret ⁊ lachrima ꝝ deꝑditio restauraret

D Einde querit de sensib⁹ sacre scripture. Et circa hoc querūt tria. ¶ Primo vtꝝ ꝑter sensus lr̄ales in ꝟbis sacre scripture alii sensus lateāt. ¶ 2° de numero sensuum sacre scripture. 3° utꝝ isti sēsus īueniāt ī aliis scripturis. ¶ Articul⁹. 14⁹.

AD pmū sic ꝓcedit. Uidet ꝙ in eisdē ꝟbis sacre scripture non lateāt plures sensus quia dictionib⁹ semel sumptis nō ē vtendū equoce vel multiplr̄. Sed pluralitas sensuū facit multiplicem locutionē. ergo in eadē locutiōe sacre scripture nō pn̄t plures sensus latē. ¶ Pretēa sacra scriptura ordinata est ad intellectū ſm illud ps̄. Declaratio sermonū tuoꝝ dat intellectū: sꝫ multiplicitas sensuū obnubilat intellectū. ergo nō debēt in sacra scriptura multi sensus esse. ¶ Pretēa id qđ pōt esse occasio erroris dꝫ in sacra scriptura vitari. Sed ponere aliquos sensus preter lr̄alē ī scriptura pōt eē ocasio erroris. quia quilꝫ posset exponere sacrā scripturā ſm ꝙ ipse vellet ad ↄfirmatōēꝫ opinionis sue. ergo nō debēt eē plures sēsus ī sacra scriptura. ¶ Preterea aug. dicit. 2. sup gn̄. ad lr̄am. Qr maior ē sacre scripture auctoritas ꝙ omnis humani ingenii ꝑspicacitas. ergo ille sensus qui non habꝫ auctoritatē ad aliquid ↄfirmādū nō est ↄueniens sensus sacre scripture. Sꝫ null⁹ sensus preter lr̄alē hꝫ robur ad aliqđ ↄfirmādū. vt pꝫ ꝑ Dion. in epl̄a ad Titū. Dicit enim ꝙ simbolica theologia. i. que ex similib⁹ ꝓcedit: nō est argumētatiua. ergo sacra scriptura alios sensus ꝑter lr̄alē nō habꝫ. ¶ Preterea quicūqꝫ sensus ex ꝟbis alicuius scripture trahit quē auctor nō intēdit: nō est sensus ꝓꝓri⁹. qa auctor ꝑ vnā scripturā nō pōt intelligē nisi unum. quia non contingit plura simul intelligere ſm phm̄. ergo nō pn̄t eē plures sensus ꝓꝓrii sacre scripture. ¶ Sed ↄtra est qđ dr̄ Daniel. 12. Pertrāsibunt plurimi ⁊ multiplex erit scia. ¶ Preterea Hiero. dic̄ in prologo biblie loquēs de apoca. In ꝟbis singulis multiplices latēt ītelligētie. ¶ R° dō ꝙ sacra scriptura ad hoc diuinit⁹ est ordinata vt per eam nobis ꝟitas manifestet necc̄ia ad salutē. manifestatio aūt vel expssio alicui⁹ ꝟitat̄ pōt fieri de aliq̄ reb⁹ ⁊ ꝟbis. inquātū. s. ꝟba significant res: ⁊ vna res pōt esse figura alteri⁹. Actor aūt rerū non solū pōt ꝟba accōmodare ad aliqđ significādū: s etiā res pōt disponere in figurā alteri⁹. ⁊ ſm hoc in sacra scriptura manifestat ꝟitas duplr̄. Uno mō ſm ꝙ res significāt ꝑ ꝟba. ⁊ in hoc cōsistit sensus lr̄alis. Alio mō ſm ꝙ res sunt figure aliaꝝ reꝝ. ⁊ in hoc ↄsistit sensus spūalis. ⁊ sic sacre scripture plures sensus ↄpetūt. ¶ Ad pmū ergo dō ꝙ uarietas sensuū quoꝝ vn⁹ ab alio nō ꝓcedit fac̄ multiplicitateꝫ locutionis. s sensus spūalis semꝑ fundat sup lr̄alē ⁊ ꝓcedit ex eo. Unde ex hoc ꝙ sacra scriptura

exponiř lřaliter ⁊ spūalr: non est in ipsa aliqua multiplicitas. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ sm ꝙ aug. dicit ī li. de doctri. xpiana. Utilr est a deo dispositū ut vitas in sacra scriptura cū aliqua difficultate manifesteř. Est eniʒ h vtile ad tollendū fastidiū. qꝛ ad ea que sunt difficilia maioꝛ surgit attentio: que tediū tollit. Silr ex hoc tolliř supbiendi occasio: dum homo difficulter veritatē sacre scripture capere potest. Similr p hoc veritas fidei ab irrisione infideliū defēdiř Unde dñs Math. 7. Nolite inquit sanctū dare canib⁹. Et dionysius Thimoteum monebat vt sancta ab īmūdis incōtaminata seruaret. Et ita pʒ ꝙ expedit vitatē fidei sb diuersis sensib⁹ in sacra scriptura t̄di ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ sicut dicit Aug⁹. in li. de doctrina xpiana. Nihil est qd̄ occulte in aliquo loco sacre scripture tradař. qd̄ non alibi manifeste exponitur. Unde spūalis expositio semper debet habere fulcimentum ab aliqua litterali expositione sacre scripture. ⁊ ita vitař omnis erroꝛis occasio. ¶ Ad quartū dicēdū ꝙ nō est ꝓpter defectum auctoꝛitatis: ꝙ ex sensu spūali non potest trahi efficax argumentū. ſ; est ex ipsa natura silitudinis: in qua fundař spūal sensus. Una enim res plurib⁹ similis esse potest. vnde non potest ab illa quando in scriptura sacra ꝓponiř procedi ad aliquam illarū determinate. sed est fallacia consequentis. Uerbi grā. leo propter aliquā similitudinē significat xp̄m ⁊ dyabolū. Unde per hoc ꝙ aliquid de leone diciř in sacra scriptura: ad neutrū potest fieri processus in sacra scriptura argumētando. ¶ Ad quītuʒ dicēdū ꝙ actoꝛ p̄ncipalis sacre scripture ē spūs sanct⁹. qui in vno vbo sacre scripture intellexit multo plā ꝙ̄ per expositores sacre scripture exponanř vel discernāř. nec est etiaʒ inconueniēs: ꝙ homo qui fuit actoꝛ instrumētalis sacre scripture ī uno verbo plura intelligeret: qꝛ ꝓphe vt hiero. dicit super Osee. Ita loquebanř de factis p̄ntib⁹ ꝙ etiā intenderunt futura significare. Unū non est impossibile simul plura intelligē. inq̄ᵐ vnū ē figura alteri⁹.

¶ Articul⁹. 15⁹.

AD 2ᵐ sic pcediř. Videř ꝙ nō debeāt distingui quatuoꝛ sensus sacre scripture. ſ. historialis vel lr̄alis. allegoꝛicus. moralis. ⁊ anagogic⁹. Sicut enī ī sacra scriptura aliqua figurate dicūř de xp̄o. ita etiam figurate dicunř de multis aliis hoībus. sicut Daniel. 8. per hircū capraꝝ significař rex grecoꝝ. Sʒ hi⁹ figuratiue locutiones nō faciūt aliquē sensuʒ p̄ter lr̄alem in sacra scriptura. ḡ nec sensus allegoric⁹ p quē exponūř de xp̄o ea que in figura ipsi⁹ p̄cesserūt: debʒ ali⁹ sēsus ab historico poni. ¶ Preterea vna est ecclesia capitis ⁊ mēbroꝛum. Sʒ sensus allegoꝛic⁹ videř pertinere ad caput ecclesie. ſ. xp̄m. sensus moralis videř pertinere ad membra eius. ſ. fideles. ḡ sensus moralis non debet ab allegoꝛico distīgui. ¶ Preterea moralis sensus est qui ad moꝝ instructionē ptinʒ. Sʒ sacra scriptura

sm pluribꝰ locis ꝑm l'ralē sensum mores instruit. ergo moralis sensus nō oꝫ distingui a l'rali. ¶ Preterea sicut xp̄s est caput ecclesie militātis, ita est caput triūphātis. nec ē aliꝰ et aliꝰ xp̄us. ergo nec sensus anagogicꝰ ꝑ quē aliqua exponūt de ecclesia triūphante debꝫ esse aliud ab allegorico quo aliqua exponūt de xp̄o et eccl'ia militāte. ¶ Preterea si isti quatuor sensus essent de necessitate sacre scripture: quelibet pars sacre scripture deberet hos quatuor sensus hēre. sed hoc falsum est. Ut enī aug. dič sup gn̄. ad l'ram. In quibusdam sensus l'ralis querēdꝰ ē solus. ergo hi quatuor sensus nō sunt de necessitate expositionis sacre scripture. ¶ Sꝫ cōtra est qđ aug. dicit in ꝑncipio sup gn̄. ad l'ram. In oībꝰ libris sanctis opꝫ intueri que ibi eterna intuent. que ibi facta narrēt. que futura ꝑnūciant. que agenda ꝑcipiūt. Primum aūt pertinet ad sensum anagogicū 2^m ad historicū, 3^m ad alegoricū, 4^m ad moralem. ergo quatuor sunt sensus sacre scripture. ¶ Preterea Beda super gn̄. in ꝑn. dicit. Quatuor sūt sensus sacre scripture. historia que res gestas loquitur. alegoria ī qua aliud ex alio intelligit. tropologia .i. moralis locutio in qua de moribꝰ ordinādis tractat. anagogia ꝑ quā de sūmis et celestibꝰ tractaturi ad superiora reducimur. ¶ Rꝰ dđm q distinctio istoꝝ quatuor sensuū hoc mō accipi debꝫ. Sicut enim dictum est sacra scriptura v'itatē quā tradit dupl'r manifestat ꝑ v'ba et ꝑ rerum figuras. Manifestatio autē que ē ꝑ v'ba facit sensum historicū sive l'ralem. unū totū id ad sensum l'ralē pertinet: qđ ex ipsis v'boꝝ significatiōe recte accipit. Sꝫ sesus spūalis ut dictū est accipit vel ↄsistit in hoc: q quedam res ꝑ figurā aliarū rerū exprimūt. quia visibilia solēt esse figure invisibiliū: ut Dio. dicit. Inde est q sensus iste qui ex figuris accipitur spūalis vocat. veritas aūt quā sacra scriptura per figuras reꝝ tdit ad duo ordinat. s. ad recte credēdū et ad recte operandum. Si ad recte operandū sic est sensus moralis: qui alio nomine tropologicꝰ dr̄. Si aūt ad recte credendū opꝫ distinguere ꝑm ordinē credibiliū. Ut enī Dio. dič. 4. c. ce ier. Statꝰ ecclesie mediꝰ ē inter statū sinagoge et statū eccl'ie triūphātis. Vetꝰ ergo testamētū figura fuit novi. vetꝰ simul et novū figura sunt celestiū. Sensus ergo spūalis ordinatꝰ ad recte credēdū pōt fundari in illo modo figurationis: quo vetꝰ testamētū figurat novū: et sic est alegoricꝰ sensus vel typicꝰ. ꝑm q es que in veteri testamēto cōtigerunt exponūt de xp̄o et ecclesia. vel potest fundari in illo modo figurationis: quo novum simul et vetus significant ecclesiā triūphantē. et sic est sensus anagogicꝰ. ¶ Ad ꝑmū ergo dđ q hyrcus vel alia huiꝰ per q alie ꝑsone a xp̄o in scripturis designāt: non fuerūt res alique sed silitudines imaginarie ad hoc solū ostense ut ille persone significarent. Unū illa significatio qua per illas silitudines persone ille aut regna designātur: non pertinet nisi ad historicū sesū

Sed ad xp̄m designandū etiam illa que in rei veritate contigerunt ordinanť sicut vmbra ad veritatem ⁊ ideo talis significatio qua per hiꝰ res xp̄ īa aut eius membra significanť facit aliū sensum preter historicū.s.alegoricū. Si alicubi ꝟo inueniať ꝙ xp̄us significať p hiꝰ imaginarias silitudines. talis significatio non excedit sensum litteralē: sicut xp̄us significať per lapidem qui excisus est de monte sine manibus. Dan.2. ¶ Ad 2m dō ꝙ sensus alegoricus non solum pertinet ad xp̄m rōne capitis: sed etiam rōne membrorum. sicut ꝙ per duodecim lapides electos de iordane. Josue.7. significantur duodecim apostoli. Sed moralis sensus ptinet ad membra xp̄i. quantū ad ꝓprios eorum actus: ⁊ non ꝟm ꝙ ꝯsideranť vt membra. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ moralis sensus n̄ dicitur omnis sensus per quem mores instruūť: ſ per quem instructio morum sumiť ex similitudine aliqua rerum gestarum. Sic enim moralis sensus est pars sp̄ualis: ita ꝙ nunꝙ est idem sensus moralis ⁊ lr̄alis.

¶ Ad quartū dicēdū ꝙ sicut sensus alegoricus pertinet ad xp̄m ꝟm ꝙ ē caput ecclesie militantis iustificans eam ⁊ grām infundēs. ita ⁊ sensus anagogicus pertinet ad eum ꝟm ꝙ est caput ecclesie triūphantis glorificans eam. ¶ Ad quintū dicēdum ꝙ quatuor isti sensus non attribuunť sacre scripture vt in qualibet eius parte sit istis quatuor sensibus exponēda. ſ quādoqȝ istis quatuor. quādoqȝ tribus. quādoqȝ duobꝰ. quādoqȝ vno tm̄.

In sacra enī scriptura precipue ex prioribus posteriora significanť. ⁊ ideo quādoqȝ in sacra scriptura scd̄m sensum litteralē dr̄ aliquid de priori quod potest sp̄ualr̄ de posterioribꝰ exponi. ſ non ꝯuertiť. Inter omnia aūt que in sacra scriptura narrāť: prima sunt illa que ad vetꝰ testamētū pertinent. ⁊ ideo que ꝟm lr̄alem sensum ad facta veteris testamēti spectant possunt quatuor sensibꝰ exponi. Secūda ꝟo sūt illa que ptinēt ad statū p̄ntis ecclesie: in quibꝰ illa sunt priora que ad caput pertinent respectu eorum que pertinent ad mēbra. quia ip̄m corpꝰ verū xp̄i ⁊ ea que in ip̄o sūt gesta: sūt figura corporis xp̄i mistici: ⁊ eorum que in ipso gerūť vt in ipso.s. xp̄o exemplum viuēdi sumere debeamꝰ. In xp̄o etiam futura gloria nobis premonstrata est. Unde ea que ad lr̄am de ipso xp̄o capite dicūť p̄nt exponi ⁊ alegorice referendo ad corpus eius misticū: ⁊ moraliter referendo ad actꝰ nostros qui ꝟm ip̄m debēt reformari. ⁊ anagogice: inquantum in xp̄o est nobis iter glorie demonstratū. Sȝ quādo ꝟm lr̄alem sensum dr̄ aliquid de ecclesia: non potest exponi alegorice: nisi forte ea que dicūť de primitiua ecclesia exponanť quantū ad futurum statū ecclesie presentis. possūt tamē exponi moraliter ⁊ anagogice. Ea vero que moraliter dicūť ꝟm sensū lr̄alem non ꝯsueuerunt exponi nisi alegorice. Illa vero que ꝟm sensum lr̄alem pertinent ad statū glīe nullo alio sensu consueuerūt exponi eo ꝙ ipsa non sunt figura aliorum: ſ ab

omnibus aliis figurata.

Articul⁹.16⁹.

AD 3ᵐ sic ꝓcedit. Uidet q̄ in aliis scripturis p̄dicti sensus distigui debeāt. Sēsus enī spūales in sacra scriptura accipiūt ex qbusdā silitudībus. ſ ī aliis sciis ꝓcedit ēt ex qbusdā silitudib⁹ ḡ ī scripturis aliaꝝ sciaꝝ pn̄t sēsus plures inueniri. ¶ Pretēa poetice artis est v̄itatē rerū aliquib⁹ silitudinib⁹ fictis designari. ḡ videt q̄ ꝛ in dictis poetarū sensus spūales inueniāt: ꝛ nō solū ī sacra scriptura. ¶ Preterea pħs dicit. q̄ qui dicit vnū quodāmō multa dicit. ḡ videtur q̄ in aliis sciētiis in vno sensu possūt designari plures. ꝛ sic nō solum sacra scriptura hoc sensus spiritualea hȝ. ¶ Sȝ cōtra est qd̄ dicit Greg. 22. moꝝ. Sacra scriptura oēs scias atq̄ doctrinas ipso etiā locutionis sue more trāscēdit. qa vno eodēq̄ sermōe dū narrat gestū ꝓdit misteriū. ¶ Rx° dd̄ q̄ spūalis sēsus sacre scripture accipit ex hoc q̄ res cursum suū pagentes significāt aliqd aliud qd̄ ꝑ spūalē sensū accipit. Sic aūt ordinātur res in cursu suo vt ex eis talis sensus possit accipi qd̄ ei⁹ soli⁹ est qui sua ꝓuidentia res gubernat: qui solus de⁹ est. Sicut. n. homo pōt adhibere ad aliqd significandū aliquas voces vel aliquas silitudines fictas. ita de⁹ adhibȝ ad significationē aliquoꝝ ip̄m cursum rerū sue ꝓuidētie subiectarū. Significare aūt aliquid ꝑ v̄ba vel ꝑ silitudines fictas ad significādū tātū ordinatas: non facit nisi sensū l̄ralē, vt ex dictis pȝ. Uñ in nulla scia humana industria inuēta ꝓprie loquēdo pōt inueniri nisi l̄ralis sensus. ſ solū in ista scriptura: cui⁹ sp̄us sāct⁹ est actor. homo v̄o instr̄m ſm illd̄ ps. Lingua mea calam⁹ scribe ꝛc. ¶ Ad p̄mū ḡ dd̄ q̄ in aliis sciētiis ꝓcedit ex silib⁹ argumētādo: nō q̄ ex v̄bis qb⁹ vna res significat: significet ꝛ alia res. ¶ Ad 2ᵐ dd̄ q̄ fictiōes poetice nō sūt ad aliud ordinate nisi ad significādū. vñ tal' significatio nō supgredit modū l̄ralis sensus. Ad 3ᵐ dd̄ q̄ q dicit vnū quodāmō dicit multa. s. in potētia. ꝓȝ q̄ ↄclusiones sūt potētia ī p̄ncipiis. Ex vno. n. p̄ncipio mlte ↄclusiōes sequūt. ñ q̄ in aliis sciētiis ꝑ modū significationis qd̄ dr̄ de vna re simt' de aliis intelligat vt significatū: licet inde trahi possit ꝑ argumētationē ꝛc.

Q Uestio est de ope manuali Circa qd̄ querunt duo. Primo vtrū opari manib⁹ sit ī p̄cepto. ¶ 2° vtrū ab h̄ p̄cepto excusētilli q spūalib⁹ opib⁹ vacāt.

¶ Articul⁹.17⁹.

AD p̄mū sic ꝓcedit. Uidet q̄ operari manibus sit in p̄cepto. 2. ad. thesa. 3. Si quis non vult operari non manducet. Audiuim⁹ enim ꝛc. Glo. Quod ideo p̄cipio quia audiuim⁹. ḡ ꝛc. ¶ Preterea aug. in li. de opere monachorū. Audiāt ḡ quib⁹ hoc p̄cepit ap̄ls qui nō habēt hāc potestatē. ¶ Preterea null⁹ dȝ excōmunicari ut iura dicunt: nisi pro mortali. Sed nullus peccat mortaliter nisi ↄtra p̄ceptuȝ faciēs. Cum ḡ ille qui cessat ab ope

manuali iure possit excõmunicari:
vt patet p illud quod dr̃.z.ad thes
3.Si quis non obedierit v̈bo nostro
per epistolã:hunc notate:7 ne õmi
sceamini cum illo vt ofundat̃. vi/
det̃g q operari manib⁹ sit ĩ p̃cepto
¶ Preterea ille qui peccauit tenet̃
penam debitam p peccato sbire ex
necessitate precepti. Sz oẽs in Adã
peccauerũt.ad ro.5. Pena autẽ p̃cti
Ade est labor manualis.gñ.3.In su
dore vult⁹ tui vesceris pane tuo.g̃
omnib⁹ est p̃ceptũ manib⁹ laborare.
¶ Preterea ad ephẽ.4.Qui furaba
tur iã non furet̃:magis aũt laboret
operãdo manib⁹ suis.Glo. Laboret
operando nõ solũ p seruos s etiam
manib⁹.Illud autẽ quod ad omnes
pertinet est p̃ceptũ nõ osiliũ.g̃ 7c.
¶ Preterea labor manualis neces/
sari⁹ est ad sustentationẽ vite cor/
poralis:sicut actus virtutũ sunt ne
cessarii ad sustentationẽ vite spũa
lis.Sed act⁹ v̈tutũ sunt in precepto
g̃ 7 laborare manibus. ¶ Preterea
illud ad quod sequit̃ peccatũ mor/
tale non potest sine peccato mortali
fieri.Sz ad non laborare sequit̃ non
manducare. quod qñq est peccatũ
mortale.z.ad thes.3. Qui non opat̃
non manducet. g̃ non operari ma/
nib⁹ est peccatũ mortale.g̃ ei⁹ oppo
situ est ĩ precepto. ¶ Sed otra. Nõ
est otrariũ p̃cepto vel consilio pre/
ceptum domini vel osiliũ. Sz dñs
vel precipiendo vel osulendo dic
Mat.6ᵒ. Nolite solliciti esse anime
vestre 7c. Huic aũt otrariat̃ labor
manuũ.qa qui laborant manib⁹ sol
liciti sunt de necessariis corporis.g̃
labor manuũ non est in p̃cepto.
¶ Preterea lex vetus quantũ ad p̃ce
pta moralia sufficiẽter otinebat q̃
necessaria sunt ad salutẽ. Uñ dñs
Mat.19.Si vis ad vitã ingredi ser
ua mandata.7 loquit̃ de mandatis
decalogi.Uñ sbdit.Nõ homicidiũ
facies.nõ furaberis. Sed in p̃cept
veteris legis nihil otinet̃ de labo/
re manuũ. g̃ labor manuũ nõ est in
p̃cepto. ¶ Preterea ad p̃cepta ser/
uanda omnes tenẽt̃. Sz ad labores
manuũ nõ omnes tenent̃. alias qui
sunt diuites 7 manib⁹ nõ laborant
mortaliter peccarẽt.g̃ labor manu/
um non est in p̃cepto. ¶ Preterea
ad precepta non magis tenẽt̃ reli/
giosi q̃ȝ seculares.Sed ad laborãdũ
manib⁹ vident̃ magis teneri religi
osi q̃ seculares.Unde aug⁹.in li.de
operib⁹ monachoꝝ.monachos rep̃/
hendit:quia non laborant.non aũt
alios.g̃ 7c. ¶ Preterea vsus libera
liũ artiũ nobilior est q̃ mechanica/
rũ:qui in opere manuali osistit. Sz
vsus liberaliũ artiũ ñ est ĩ p̃cepto.
g̃ multo min⁹ labor manuũ. ¶ Rñ
dõ q iudicium de vnaquaq re su
mẽdũ est s̃m finẽ ad quẽ ordinatur
Labor autem manuũ ad tria cẽ vti
lis inuenitur. Primo ad ociũ tollẽ/ labor manualis ad [illegible] est utilis.
dum. Unde Hiero. ad Rusticũ mo
nachum. Semper aliquid operis fa 1ᵒ
cito,vt te dyabol⁹ inueniat occupa/
tum.7 q ĩtelligat de ope manuali
patet per illud quod sbiungit. vel
fiscellã texe iũco.7 postea sbdit. In
desideriis est omnis ociosus. ¶ 2ᵒ 2ᵒ
ad corp⁹ domãdũ. Unde.z.ad Cor.
.6.Aliis carnis maceratõib⁹ oiũgit

vbi dr̄ in laborib⁹.s.operũ:q̄a mani
bus suis opabat᷑.⁊ sbiũgit.In uigi
liis ⁊ ieiuniis ⁊c.¶ 3° ordinat᷑ ad q̄
rēdũ victũ.Act.20.Ad ea que mihi
opus erāt:⁊ hia qui mecũ erāt mini
strauerũt man⁹ iste.Si g̊ ɔsideretur
labor manuũ ſm q̄ ordinat᷑ ad tol-
lendũ otiũ:vel corp⁹ domādum:sic
idem iudiciũ est de labore manuũ
⁊ de aliis exercitiis ad eadē ordina
tis.Nō enim est in p̄cepto q̄ tollat᷑
otiũ tali aut tali occupatione,ſ; suf
ficit ad otiũ tollēdũ,quacũq; licita
occupatione ab ocio quis desistat.
⁊ sic occupatio laboris manuũ non
est in p̄cepto:ɔsiderato hoc fine.Et
similis est ratio de labore manuũ ſ;
q̄ ordinat᷑ ad corpus domandũ:q̄a
multis exercitiis corp⁹ domari pōt
sicut vigiliis ieiuniis:⁊ multis hi⁹.
Unũ nullũ eoꝝ inquantũ ordinatur
ad talē finem est in p̄cepto in spāli:
quāuis in gn̄ali sit in p̄cepto corp⁹
domare qualicũq; exercitio:q̄d mor-
tifere ɔcupīe rep̄māt᷑.Secūdũ aũt
q̄ ordinat᷑ ad victũ querēdũ sic vi-
det᷑ esse in p̄cepto.Unũ dr̄.i.ad thes.
.4.Operemini manib⁹ vestris sicut
p̄cepim⁹ vobis:nec solũ in precepto
iuris positiui:ſ; etiā iuris naturalis.
Illa enim sunt de lege naturali ad
que homo ex suis naturalib⁹ incli-
nat᷑.Sicut aũt ex ipsa dispositione
corporis patet:homo nũlem ordina
tionē h̄; ad op⁹ manuale.ꝓpter qđ
dr̄ Job.5.Homo ad laborē nascit᷑ ⁊
auis ad volādũ.Cũ aũt aliis aīali-
bus natura sufficienter ꝓuiderit ī
his que ad sustentationē sue vite ꝑ
tinēt in cibis ⁊ armis ⁊ tegimētis,
homini in his nō prouidit,quia ip̄e
est preditus rōne:per quam sibi pōt
prouidere in omnib⁹ supradictis.vñ
⁊ erit sibi loco omniũ p̄dictoꝝ ma-
nus ɔueniēs ad diuersa opera:qb⁹
ɔceptiones rōnis diuersis artificiis
exequat᷑.vt dr̄.14.de aīalibus.
Sciendũ tamē est q̄ duplex est pre-
ceptum legis nature.quoddā quod
ordinat᷑ ad tollendũ defectũ vnius
singularis persone,vel spūale sicut
de actib⁹ ꝟtutum,vel corporale sic
preceptũ quod dn̄s dedit homini
gn̄.2.De omni ligno quod est in pa
radiso comede.⁊c.Aliud vero ē qđ
ordinat᷑ ad tollendũ defectũ totius
spēi:sicut hoc qđ dr̄ gn̄.i.¶ Crescite
⁊ multiplicamini ⁊ replete terram
In hoc enī p̄cipit᷑ act⁹ generationis
quo natura saluat᷑ ⁊ multiplicat᷑.
Hoc aũt interest inter hec duo gn̄a
preceptoꝝ.q̄a p̄mũ p̄ceptũ legis na
ture quilibʒ tenet᷑ singulariter ob-
seruare.ſ; ad 2m p̄ceptũ non tenet᷑
quilibʒ singulariter.In his enī que
pertinent ad spēm omnes homines
ɔputandi sunt quasi vn⁹ homo.par
ticipatione enim spēi plures hoīes
sunt vn⁹ homo.vt dicit porphiri⁹
Sicut aũt homo vn⁹ habet diuersa
membra quibus occupat᷑ in diuersis
officiis ordinatis ad tollendũ ꝓpriũ
defectũ:que non possunt omnia per
vnum membrũ exerceri:sicut ocul⁹
videt totũ corp⁹:⁊ pes totũ corpus
portat.ita oportet esse ī his que ad
totam spēm pertinent.Non enī suf
ficeret vn⁹ homo ad exercenda oīa
quibus humana societas indiget.⁊
iō diuersis officiis oportet occupari

diuersos. vt dicit ad ro. xii. Sicut in vno corpore multa mēbra hēm⁹ ꝛc. Hec autem diuersificatio hominū in diuersis officiis contingit. pmo ex diuina ꝓuidentia: que ita homi nū status distribuit: vt nihil vnq̄ deesse inueniatur de necessariis ad vitam. Secūdo etiam ex causis naturalibus: ex quib⁹ ꝯtingit ꝙ in diuersis hominibus sunt diuerse inclinationes ad diuersa officia vel ad diuersos modos viuendi. Quia ꝗ labore manuū aliqs potest s̄buenire ꝛ ꝓprio defectui ꝛ alieno: cū non possit vnus homo in omnibus sibi sufficere: sed indiget alieno auxilio patet ꝙ preceptum de labore manuum quodāmō s̄b vtroq̄ genere predictorum preceptoꝝ ꝯtinetur. Inquantum enim labore manuum vnius s̄bueniṫ necessitatibus alioꝝ sic pertinet ad 2ᵐ genus naturaliū preceptoꝝ. Inquantum autē aliqs per hoc suis necessitatibus s̄buenit: pertinet ad pmum genus: sicut preceptum de comedēdo. Preceptum autem quod ordinatur ad tollēdū defectū corporalē non obligat nisi defectu existente. vnde si esset aliqs qui posset viuere sine cibo: nō obligaretur precepto de comedendo. Sic ergo preceptū de labore manuum non obligat aliquem singulariṫ fm ꝙ ordinaṫ ad tollēdū defectū ꝯmunē aliquo modo. neq̄ fm ꝙ ordinatur ad tollendū ꝓpriū nisi defectu existente. ꝛ ideo ille qui hꝫ vn̄ licite viuere possit: non teneṫ manibus operari. qui autē nō habet vn̄ alias viuat: vł nisi aliquo illicito negocio victū acquirat: teneṫ manib⁹ laborare. Et hoc patet per apostolū in trib⁹ locis vbi de manuū operatione preceptū dat. Primo ad ephē .4. vbi ꝓhibendo furtum iniungit manuū opationē. Qui furabaṫ iam non furetur. magis autem laboret manib⁹ suis. 2ᵒ .i. ad Thes. 4. vbi precipit laborem manuū ꝓhibēs cōcupiscentiā rerum alienarū. Operemini inquit manibus vestris: sicut precepimus vobis. vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: ꝛ nullius aliquid desideretis. Tertio .2. ad thes. 3. vbi precipit operatōez manuum prohibēs turpia negotia quibus aliqui victum querebant. Audiuim⁹ inquit inter vos quosdā ambulare in quiete nihil operanteſ sed curiose agentes. Glo. Qui feda cura sibi necessaria prouident. ꝛ s̄b iungit. His autem qui hi⁹ sūt denūciam⁹ ꝛ obsecram⁹ in dn̄o Ihū xp̄o vt cum silentio operantes panem suū manducent. Sciendū etiam est ꝙ sicut visus ē pncipalior inter alios sensus. rōne cui⁹ omnes alii sēsus nomē visus sortiūṫ. vt aug⁹. dicit. ita man⁹ q̄a ad plima opa necessaria est: dr̄ organū organoꝝ in .3. de aīa. ꝛ ideo per opatōem manualem intelligiṫ nō solū qđ manib⁹ fit: sed q̄cūq̄ corpali instr̄o. ꝛ bř q̄đcūq̄ officiū hō agit de q̄ licite possit victū acq̄rē s̄b labore manuū ꝯphēditur. Nō enim videṫ rōnabile ꝙ magistri artiū mechanice possint viuē de arte sua. ꝛ magr̄i artiū liberalium non possint viuere de arte sua Similiter ꝛ aduocati pn̄t viuē de

patrocinio qd̄ p̄stāt in causis. ⁊ silr̄ est de oīb⁹ aliis licitis occupatōib⁹ Quia ḡ preceptū est s̄ nō oēs obligat: ideo ad vtrasq₃ rōes rñdēdu₃ est. ❡ Ad p̄mū ḡ ⁊ ad 2ᵐ p₃ solutō ex dictis. qa ɔcedim⁹ laborē manuū esse in p̄cepto: nō tñ oēs ad hoc singulariter obligari. ❡ Ad 3ᵐ dd̄ q̄ sicut ex dictis p₃: apl's loquit̄ ī casu illo qñ pretermisso labore manuum de fedis negociis sibi victum acgrebant. in quo casu obligabāt̄ ad p̄ceptum seruandū. ⁊ ideo digni erāt excōmunicari. ❡ Ad quartū dd̄ q̄ v̄ba illa dei magis sunt p̄nūciantis penā q̄ p̄cipiētis satisfactionē. vn̄ d̄ p̄misit. Maledicta terra in ope tuo spinas ⁊ tribulos germinabit tibi. ⁊ silr̄ mulieri dixit. In dolore paries filios. Et iō non seq̄t̄ q̄ ad laborādū quil₃ homo teneat̄ ex nc̄cītate precepti. alias sequeret̄ q̄ quil₃ teneret̄ ad agriculturā: de qua dn̄s ibi facit mētionem. ❡ Ad 5ᵐ dd̄ q̄ vita sp̄ūalis a nullo pōt conseruari nisi p actu v̄tutū. ⁊ ideo quil₃ obligat̄ ad seruāda p̄cepta que sunt de actib⁹ v̄tutū. s̄ vita sp̄ūalis a multis pōt ɔseruari sine hoc q̄ manib⁹ operent̄. ⁊ ideo quāuis sit generalr̄ in p̄cepto: non tñ quilib₃ ad obseruationē ei⁹ tenet̄. ❡ Ad 6ᵐ dd̄ q̄ nō manducare nō est peccatū mortale: nisi qñ sine māducatōe uita seruari non pōt: tūc. n. aliq̄s nō māducādo seipsum occideret. ⁊ similiter non oportet q̄ aliquis peccet nō laborādo manibus: nisi quando alias uitā seruare nō posset nisi illicitis curis. ⁊ ideo cum illicite cure sint modis omnibus fugiēde: sb̄ eadem distinctione posuit apostol⁹ non manducare ⁊ non operari dicens. Qui nō vult operari non manducet. ❡ Ad primum autem eorum que in contrium obiiciuntur dicendum q̄ non prohibet dominus apostolis omne₃ sollicitudinē. scilicet de his que pertinent ad victum corporis alias ip̄e loculos non habuisset. sed prohibet sollicitudinē suffocantem: qua mēs suffocatur dupliciter. Uno modo vt in rebus temporalib⁹ finem ponat recte operationis. ⁊ hoc deus p̄hibet. Unde aug⁹. dicit in libro de operibus monachoꝝ exponens illō Nolite solliciti esse ⁊c̄. Non vt ista non procurent quantū necessitatis est: quod honeste poterūt. s̄ vt ista non intueant̄: ⁊ ꝓpter ista faciant quicquid in predicatione euangelii facere iubentur. ⁊ habetur in glosa .i. ad Thesal'.4. Secūdo suffocatur mens predicta sollicitudine quādo fiduciā de deo amittit. ⁊ hoc dominus prohibere intendit. Unde dic̄ glo. super illud Mat.6. Hoc exemplo non prohibet ꝓuidentiam ⁊ laborem. scilicet de auib⁹ ⁊ liliis. sed sollicitudinē vt tota fiducia nostra sit in deo: per quem ⁊ aues sine cura viuunt. ❡ Ad secundū dicendum q̄ non omnia que sunt in precepto continent̄ explicite in preceptis decalogi. sed ad ea possunt reduci cū implicite in eis contineantur. ⁊ sic preceptum de labore manuum per quem vita corporalis conseruatur: reducit̄ ad hoc p̄ceptū. nō occides. sicut etiam p̄ceptū de māducando

vel ad hoc preceptū. Non furtū fa- ciet, quo omne illicitū lucrū: qd per laborē manuū euitat, et bibet. Ad 3m dō q in quolibet precepto duo sunt cōsideranda. s. finis pcepti et possibilitas obseruandi, quia oīa precepta cuiuslibet legis sunt ordinata ad aliquod bonū inducēdū: vel malū tollēdū, nec aliqd impossibile pcipi pōt. Unde dicit Hiero. Qui dicit deum aliqd pcepisse impossibile anathema sit. Si ḡ sit tale pceptum qd nullo mō reddi possit: impossibile obseruādū, et sine eo finis intētus hēri nō possit: obligatio illius pcepti semp manet: sicut est in preceptis de actibus vtutū. quia ad minus actus interiores semp sint ī posse potestate et sine eis vita spūalis cōseruari nō potest. vt dictū est. Duobus ḡ modis pceptū de opatione manuū obligationem amittit. Uno modo quando aliquis redditur impotens ad laborandum propter corporis imbecillitatem. Alio modo quādo finem huius precepti. s. cōseruationē corporalis vite consequi potest sine labore manuū. ut ex dictis patet.

Ad quartū dō q ad laborē manuum per se loquendo equaliter religiosi et seculares tenent. quod pz ex duobus. Primo ex verbo apostoli .2. ad. thes. 3. vbi ponit de opere manuum preceptum dicēs. Subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate etc. Fratres enim omnes xpianos vocat. Non enim tunc tempore alīq religiosi determīati erāt. 2° patet ex hoc q religiosi nō tenēt ad alia q̄ seculares: nisi ad ea quibus se ex voto obligauerint. Per accidens contingit q hoc preceptum magis tangit religiosos q̄ alios. et de hoc dupliciter. Primo quia religiosi in paupertate viuunt. vn facilius potest eis accidere q non habeant vnde viuant aliis secularibus Secūdo ex statuto regule in aliquibus ordinibus. Unde dicit Hier. in epistola ad Rusticū monachum. Egyptiorum monasteria hunc tenent morem vt nullum absq opere et labore suscipiant. non tam ppter victus necessaria: q ppter anime salutem. ne vagetur perniciosis cogitationibus. sicut etiam ad vigilias et alia: quibus domatur corpus: tenentur quando religiosi ex statutis suis ad que seculares non tenentur.

Ad quintum dicendū q quāuis vsus liberalium artium sit nobilior: non tamen ita est necessarius ad uitam corporis sustentandā. Et preterea sb operatione manuum cōprehendit. sicut ex dictis patet etc.

Articul'. 4°.

Circa 2m sic pcedit. Videt q illi q spūalibus opibus vacant ñ excusēt a labore manuū. i. eni ad thes. 3. sup illō. Si q̄s ñ vult opari ñ māducet. dic̄ glo. aug Dicūt qdā de opibus spūalibus 13 aplz pcepisse. et postea sbdit. Sed supflue conant et sibi et ceteris caliginē obducē. vt qd caritas vtilr monz nō solū facē nolit ñ nec intelligē. et ita videt q per spūalia opera a labore manuum nō excusent. Preterea inter omnia spūalia maxīa sūt orō lectio. et pdicatio. Sz per ista opa ñ

excusātur aliq a labore manuali. g̃ ⁊c.
Probatio medie. Aug. dicit in libro
de operib⁹ monachoꝝ. Quid agāt
qui operari corporaliter nolūt: sci-
re desidero ⁊c. vacent orōib⁹ inquīt
⁊ lectionib⁹ ⁊ v̄bo dei. ⁊ postea sb-
dit. Sed si ab his amouēdi nō sunt
nec māducādū est nec esce ꝑpande
Si autem ab ista vacare seruos dei
certis interuallis temporꝫ infirmi-
tatis necessitas cogit: cur etiam nō
ꝑceptis apostolicis obseruandis ali
quas ptes tporꝫ deputant. Et q̃tū
ad orantes dicit. Citi⁹ exauditur vna
obedientis oratio q̃ȝ decē millia cō
temnentis. Quantū v̄o ad psallen-
tes sbdit. Cantica diuina cantare
etiam manib⁹ operantes facile pnt
⁊ ip̄m laborē diuino tanq̃ celeuma
te ↄsolari. Quantū vero ad legen
tes sbdit. Qui autem dicūt se lectiōi
vacare: nōne illic inueniūt quod ꝑ
cepit apostol⁹. Que est ergo ista per
uersitas: lectioni nolle obtemperare:
dum vult ei uacare. Quis enim
nesciat tanto citi⁹ quēcunqȝ ꝓficere
cum bona legit: quāto citi⁹ facit qd̄
legit. Quātū vero ad ꝑdicantes sb
iūgit. Si aūt alicui sermo est erogā
dus. ⁊ ita se occupat vt manibus
operari non vacet: nūquid hac oēs
possūt in monasterio veniētib⁹ ad
se vel diuinas lectiones exponere:
vel de aliquib⁹ disputationib⁹ salu
briter disputare. Quando ergo nō
omnes possunt: cur sb hoc obtentu
omnes vacare volūt: quāq̃ȝ etsi oēs
possēt uicissitudine facē deberēt: ⁊
n̄ solū vt ceteri a necessariis actib⁹
occuparentur: sed quia sufficit vt
pluribus audientib⁹ vnus loquat̄.
Preterea clerici maxime operi-
bus sp̄ualib⁹ occupant̄. s ipsi tenēt
ad laborem manuum. g̃ ⁊c. Proba-
tio medie. Distinctione. xi. dicitur.
Clericus victū aut vestitū sibi arti
ficio vel agricultura absqȝ officii
sui dūtaxat detrimēto ꝑparet. Itē
in alio. c. Cleric⁹ qui verbo dei eru-
ditus est: artificio victum querat.
Item omnes clerici qui ad opandū
validi sūt ⁊ artificialia ⁊ litteras
discāt. Preterea religiosi qui oīa
reliquerūt maxime opib⁹ sp̄ualibus
vacant. Sed tales tenent̄ ad manu
um laborem. g̃ ⁊c. Probatio medie.
Luce. xii. Uendite que possidetis.
Glo. Non tm̄ cibos vestros ↄmuni
cate pauperib⁹. sed etiam vendite
possessiones vestras: vt omnib⁹ ve-
stris simul pro domino spretis: po-
stea labore manuum operemini. vñ
viuatis ⁊ elemosinam faciatis.
Preterea decretū dicit distinctiōe
. xx. ꝙ ille est hereticus qui facit ↄtr̄
statutū ecclesie romane. Sed illi q
mendicant non laborantes ꝓpriis
manibus faciunt ↄtra statutū Ca-
lixti pape. xii. q. i. Uidentes summi
sacerdotes ⁊c. vbi dicit̄ ꝙ eccl'ia sta
tuit ꝙ inter eos qui cōmuni vita
degere volunt nullus egens inue-
niat̄. ergo religiosi ꝓpter opera spi-
ritualia non excusant̄ a labore ma-
nuum. imo si mendicant sunt here-
tici. Preterea ille qui exponit se
piculo mortis peccat quasi tēptās
deū sic̄ si aliqs uideret vrsum veni
entem in furia ⁊ deponeret arma:
qb⁹ posset se defendē tēptaret deū.

Sed ille qui reliquit omnia ⁊ nõ la
borat manib⁹:abicit a se necessaria
vict⁹:quib⁹ resistit ↄsumptioni que
fit in corpore per calorem naturalẽ
ğ talia peccat quasi temptans deũ.
¶ Preterea ad phi.3. dicit apostol⁹
Imitatores mei estote fratres. Sed
ipse quãuis p̃dicaret ⁊ opib⁹ spũali
bus vacaret:nihilomin⁹ opere ma/
nuũ victũ querebat. 2.ad.thesa.3.
Ipsi scitis queãdmodũ ⁊ vos opor/
teat imitari ⁊ vos quoniã non in/
quieti fuim⁹ apud vos:neq₃ gratia
panẽ mãducauim⁹ ab aliquo:ſ in la
bore ⁊ fatigatione nocte ac die ope
rantes:ne quem vestrũ grauarem⁹
ğ ꝛc. ¶ Preterea gñ.23. super illud
Confirmatus est ager ꝛc. dicit glo.
ꝙ perfectus p̃dicator animã suã ab/
scondit sb bone operationis ⁊ ↄtẽ
plationis regimine.⁊ ita illi q ope/
ribus spũalib⁹ insistunt per ↄtem/
plationem debent etiam operibus
exteriorib⁹ vacare per actionẽ.⁊ sic
opera spũalia nõ excusant a labore
manuum. ¶ Sed ↄtra. Luc.9. Sine
vt mortui sepeliant mortuos suos
dicit glo. Dñs docet minora bona
pro maioribus esse dimittenda. Sȝ
opera spũalia sunt maiora bona ꝙ̃
opera manualia. ğ debet hec preter
mittere ꝑpter illa. ¶ Preterea opa
pietat sunt potiora ꝙ̃ exercitia cor
poralia.i.ad thi.4. Corporalis exer
citatio ad modicũ vtilis est.pietas
aũt ad omnia valet. Sȝ opera mise
ricordie ⁊ pietatis sunt dimittẽda
vt vacet p̃dicationi.actuũ.6. Non
est equũ nos relinquere vbũ dei ꝛc.
Luce.9. Sine mortuos sepelire mor

tuos suos.tu autem vade ⁊ ãnũcia
regnũ dei.ğ multo forti⁹ ꝑpter pre/
dicationẽ ⁊ alia opera spũalia ẽ di
mittẽdum op⁹ manuale:⁊ alia que
ad exercitationẽ pertinẽt corpora/
lem. ¶ Preterea.2.ad thi.2. Nemo
militans deo implicat se negociis
secularib⁹. Glo. Illa sunt secularia
negocia quib⁹ anim⁹ occupat colli/
gende pecunie cura. Sed qui opan/
tur manib⁹ habent curam de colli/
genda pecunia.ergo implicant ne/
gociis secularib⁹. Et ita illi qui mi/
litant deo in spũalib⁹ operib⁹ non
debẽt operibus manuum occupari
¶ R° dicendum ꝙ veritas huius
questionis apparet ex his que in su
periori questione sunt dicta. Dictuȝ
est enim supra ꝙ illi tantum obli/
gantur ad obseruationem huius p̃
cepti. scilicet de opere manuum: q
non habent alias vnde licite viuẽ
possint. ⁊ ideo qui spiritualia ope/
ra exercent:⁊ possunt alias licite ui
uere ꝙ̃ de labore manuũ:nõ tenent
manib⁹ laborare. Uñ distinguẽdũ
videtur de operib⁹ spũalib⁹. Sunt
enim quedã bona spũalia que ĩ bo/
num ↄmune cedunt.quedam vero
que ad singularem profectum faciẽ
tis pertinent. Eis autem qui in spi/
ritualibus operibus occupãtur ad
vtilitatẽ cõmunem pertinentibus
debet prouideri de his quoꝝ vtili/
tati deseruiunt. quod patet per au
ctoritatẽ.i. ad cor.9. Si nos vobis
spũalia seiam⁹:non ẽ magnũ si car/
nalia vestra metamus. Hoc etiam
patet per rationem. quia vtilitas
spiritualis prefertur corporali.

Eis autẽ qui vtilitati omuni deser uiunt:in temporalib⁹ debet̃ susten tatio ex ppzio laboze:quo vtilitati omuni deseruiũt; sicut pater de mi litib⁹ q p pace reipublice militant. Unde.i.ad coꝛ.9. Quis militat suis stipẽdiis vnq̃. Uñ mlto magis qui in spũalib⁹ bonũ pmouẽt in tali mi nisterio sustentari possunt. ꝛ sic nõ tenent̃ manibus laboꝛare. Sũt aũt quatuoꝛ opera spũalia quibus omu nis vtilitss promonet̃. ꝛ ex hoc eis stipendia debent̃. Primũ ẽ occupa tio ĩ iudiciis ecclĩasticis exequẽdis Dĩ.n.ad ro.iz. De potestate seculari que iudicium seculare exercet.ideo ꝛ tributa prestatis.s.iudicibus.mi nistri enim dei sunt in hoc ip̃m ser uientes vobis. Et ꝓpter hoc aug⁹. dicit in libro de operib⁹ monachoꝝ. Q debent manuũ operib⁹ insistere illi dũtaxat qui ab ecclesiasticis oc cupationibus vacant. vnde ꝛ se ex cusar a laboꝛe manuum ꝓpter iudi cia ecclesiastica quibus occupabat̃ dicens. Quem dicere possumus qs militat suis stipendiis vnq̃ ꝛc. tñ dñm nostrum ihm xp̃m testẽ ĩuoco super aĩam meam: quoniã quantuz ad meũ attinet ꝯmodũ:multo mal lẽ p singulos dies certis hoꝛis q̃tũ in bene moderatis monasteriis cõ stitutũ est;aliquid operari manib⁹: ꝛ certas hoꝛas hẽre ad oꝛãdũ ꝛ le gendũ.aut aliquid de diuinis lr̃is agendũ libros:q̃ tum ultuosissimas perplexitates aliarũ cãrum pati de negociis secularib⁹ vel iudicãdo di rimẽdis:vel infueniẽdo pcipiẽdia. z⁹ op⁹ spũale qd in bonũ ꝯmune re

dũdat est op⁹ p̃dicatiõis:quo fruct⁹ aĩaꝝ in populo pcurat̃. Et iõ vt dr̃ .i.ad Coꝛ.9. Dñs oꝛdinauit his qui euangeliũ ãnũciãt de euãgelio vi uere debẽt:nec deb; hoc referri tm̃ ad illos qui habẽt auctoꝛitatẽ p̃di candi.sicut sunt p̃lati:s etiã ad eos qui qualitercũq; licite p̃dicãt ex cõ missione p̃latoꝝ: quia stipendia nõ debẽt̃ potestati s operi ꝛ laboꝛi. vt dr̃.z.ad.Thi.z. Laboꝛantẽ agrico lã opoꝛtet p̃mũ de fructib⁹ pcipere. Glo.scz p̃dicatoꝛẽ qui in agro eccle sie ligone v̄bi excolit coꝛda audito rũ. nec tm̃ illi q p̃dicãt pñt de euã gelio viuere: sed etiam illi qui eis ministrant ad hoc officiũ coopãtes quod patet ad ro.15. Si spũaliũ par ticipes facti sunt gentiles. debẽt ẽt in carnalibus ministrare eis. Glosa Coꝛ.s.iudeoꝝ qui miserunt p̃dica toꝛes ab ierosolimis. vnde etiaz illi qui p̃dicatoꝛes mittũt pñt de fru ctu euãgelii viuere. Tertiũ op⁹ spũ ale quod cedit in bonũ ꝯmune sũt oꝛõnes q̃ fiũt in hoꝛis canonicis ad salutẽ ecclesie; vt auerta t ira dei a pplo. Ezech.iz. Nõ opposuistis vos murũ p domo israel: vt staretis in p̄lio in die dñi. Glo. Precib⁹ dimicã tes ꝛ diuine sniẽ resistẽtes. ꝛ iõ dr̃.i. ad coꝛ.9. Q: q altario deseruiũt cũ altario pticipãt̃. Et de his duobus opib⁹ dicit Aug.in li. de opib⁹ mo nachoꝝ. Si euãgeliste sũt fateoꝛ ha bẽt ptãtẽ.s.viuẽdi de sũptib⁹ fideli um.qs de B logt̃. Si ministri alta ris dispensatoꝛes sacramentoꝛum sunt. Unde sibi istam non arro gant: sed vendicant potestatem.

Quartū opꝰ spūale qḋ reddidat in bonum omnine est elucidatio sacre scripture. Qui enim elucidationi sacre scripture vacant ad alios instruendū: pñt de hoc opere spūali viuere.i.ad Thi.5 Qui bene pñunt presbri duplici honore digni hēantur.maxime aūt qui laborant ī vbo et doctrina.Glo. Ut eis spūalē obediant et exteriora ministrēt.Qui laborāt in verbo.Glo. In exhortatōe sciētiū et doctrina nesciētiū. Et hoc etiam planius dicit Hieroꝰ.ad Uigilantiū. Hec in iudea vsq; hodie perseuerat consuetudo:nō solū apud nos sed etiam apud hebreos vt qui in lege domini meditantur die ac nocte:et patrem non habent in terra nisi solum deum sinagogarū totius orbis foueantur ministeriis.Paret ḡ ꝙ illi qui pdictis operibus spūalibꝰ vacant: non teneñ manibꝰ laborare.De illis autē q̄ vacant spūalibꝰ que ñ directe in bonū omnine redūdāt s in bonum facieñ sicut sunt orōnes pūate.ieiunia. et hꝰ distinguendū est.quia aut illi q in religione istis operibꝰ occupāt habent in seculo vnde viuerent sine labore manuum.aut non. Si sic: tales cum ad religionem veniunt: non teneñ manibus laborare.Unꝰ Augustinꝰ in libro de operibꝰ monachorum. Si habebant aliquid in hoc seculo: quo facile sine opificio sustentarent vitā suā:quod conuersi ad deū indigētibꝰ dispartiti sunt. et credenda est eoꝝ infirmitas et ferenda. Solent enim tales languidius educati laborem corporalē sustinere non posse. Si autem in seculo opifices fuerunt de labore manuū viuentes: tunc ex duplici causa venientes ad religionem possunt laborem manuum intermittere.vno modo ex pigricia operandi volentes in ocio viuere: et tales peccant. Et hoc est quod dicit Augꝰ.in pdicto li. Plerūq; veniūt ad pfessionē seruitutis dei:et ex pfessione seruili et vita rustica et ex opificū exercitatione et plebeio labore.et postea sbdit.Tales ḡ bm ꝙ minus operāt de infirmitate corporis excusare ñ possunt. preteri te quippe vite consuetudine conuincuñ. et interponit Non enim apparet vtrū ex pposito seruitutis dei venerit:an vitā inopem et laboriosam fugientes. Alio modo intermittit aliquis opus manuale ex intentione diuini amoris quo ad opꝰ otemplationis quasi continue eleuanñ. tales cum spiritu dei agantur non peccant. quia vbi spiritꝰ domini ibi libertas.Unꝰ Greg. dicit super Ezech.Contēplatiua vita est caritatē dei et pximi toto corde retinere.ab exteriori actione quiescere.soli desiderio oditoris inherē ut nihil iā agē libeat.Et hoc idē bꝰ in quadā glosa gñ.23.Confirmatus est ager ꝛc.Cōtēplatiua vita a ocīs actionibꝰ funditus diuidit.Et hoc ē quod habeñ Math.6.in glo.super illud. Considerate volatilia celi ꝛc. Sancti viri aūibꝰ oparanñ: quia celum petunt: et quidem ita remoti sūt a mundo vt iam in terris nihil agant.nihil laborent. sed sola contemplatione iam in celo degunt.

¶ Ad primū ḡ dō q̄ glo. illa sumit ab aug. in li. de opib⁹ monachoꝝ: q̄ libꝝ illū scripsit ɔtra quosdā monachos qui dicebant q̄ n̄ licebat suis dei manib⁹ laborare. ꝛ hoc qð dicit apl̄s. Qui non vult opari nō manducet: exponebāt de opere spūali. quā expositionē aug⁹. in li. illo multipliciter improbat. Uñ dicēdū est q̄ illud apostoli. Qui nō vult opari non mādūcet ꝛc. de opere manuali intellr̄. nō tñ sequit̄ q̄ ad hu⁹ impletionē p̄cepti omnes teneāt̄. Ipse. n. nō tenebat̄. vñ p̄misit. Nō quasi n̄ habuerim⁹ ptātē. s. sumpt⁹ accipiendi ꝛ uiuendi sine labore manuū. vñ pꝫ q̄ glo. illa non est ad ꝓpositum. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ in omnib⁹ operibus que tangit obiectio distinguēdū est quia vel possunt esse quasi publica opera vel p̄uata. Loquit̄ aūt Aug⁹. de illis opib⁹ spūalib⁹ sm̄ q̄ sūt opa p̄uata. Intelligit eni de orōnib⁹ ꝛ canticis p̄uatis: nō de his que in ecclesia soleniter celebrāt̄. qð pꝫ ex h̄ q̄ dicit q̄ pñt simul qui manib⁹ operant̄ diuina cantica cantare. quod nō esset ɔueniēs si de horis canonic̄ intelligeret̄. Silr̄ qð dicit de lectionib⁹ loquit̄ de illis qui vacāt lectōi ad ɔsolationē ꝓpriā tm̄. sicut in monasteriis monachi faciūt. non autē de illis quoꝝ vita studio scripturarū deputat̄ ad suā ꝛ alioꝝ instructionē. Nō ē eni dubiū q̄ p laborē manuū studiū impediret̄. Silr̄ qð dic̄ de p̄dicatōe: intelligēdū est de illis qui nō publice predicāt: s aliq̄ v̄ba edificatoria hoib⁹ ad se venietib⁹ loquūt̄: sic sancti patres in heremo facere consueuerūt. ꝛ hoc patet ex ipsis v̄bis supra inductis. vñ etiam dicit. Si sermo erogād⁹ est ꝛc. q̄a ut dic̄ glo. i. ad cor̄. 2. sup illud: Sermo me⁹ ꝛ p̄dicatio mea. Sermo est qui priuatim fiebat: s p̄dicatio q̄ fiebat in ɔmuni. ¶ Ad tertiū dō q̄ decretum loq̄t de illis clericis quibus nō sufficiūt oblatiōes. ꝛ elemosine que eis a fidelib⁹ fiūt: vel ecclesie facultates. Eadem enim rō est de illis q̄ viuunt de facultatib⁹ ecclesie: ꝛ de illis qui viuūt particularit̄ de elemosinis. quia facultates ecclesie elemosine sunt ꝛ ad sustētatiōē pauperū dant̄. Uñ dicit glo. sup illud Isa. 3. Et rapina paupis ī domo ur̄a In domib⁹ p̄ncipū rapina pauperū est: dū ecclesie opes sibi thesaurizāt ꝛ in delitiis abutūt̄: que ad sustentationē pauperū dāt̄. Et de hoc h̄r 12. q. i. ꝓpter qð etiā dr̄. 3. q. 2. Sacerdos. Q̄ sacerdos cui dispēsatōis cura ɔmissa est cū laude pietatis accipit a populo dispēsanda ꝛ fidelit̄ dispēsat accepta. q̄a omnia sua aut reliquit parentibus: aut distribuit paupib⁹: aut ecclesie reb⁹ adiūxit: ꝛ se in numero pauperum paup̄tatis amore cōstituit. vt vñ pauperibus sūministrat inde ꝛ ipse tanq̄ paup voluntari⁹ viuat. Et sic pꝫ q̄ clerici q̄ de ecclesie reb⁹ viuūt eandē rōnem vtendi eis habent: sicut illi q̄ facultatibus carentes de elemosinis sibi datis viuūt. ¶ Ad 4ᵐ dō q̄ glosa illa non imponit necessitatē his qui sua reliquunt vt manib⁹ opent̄. sed ostendit quoddā bonū qð facē pñt qui sua relinquūt. vt. s. ex manuum

labore acquirãt un̄ sibi puideant: ⁊ elemosinas aliis faciant. nec t̄n p h̄ excludit quin etiã bn̄ faciãt si manib⁹ nõ laborãtes spũalib⁹ elemosinis vacet: que sunt corporalib⁹ potiores. ¶ Ad quintũ dð q̄ illi⁹ rõnis pma falsa est. Nõ eni qui facit ɔtra statutũ pape est hereticus: nisi forte credat pape non esse obediẽdũ. vn̄ in c. Induɔ̃ dr̄. Qui romane eccl'ie puuilegiũ ab ipso sũmo omniũ ecclesiarũ capite traditum auferre conat: hi pculdubio in heresim labit̄. Priuilegiũ aũt pdictũ ɔsistit in hoc q̄ ei debet ab omib⁹ x̄pianis obediri. Sil'r etiam minor est falsa. Non enim est ɔtra statutũ ecclesie q̄ aliqs mẽdicet: vł se in statu egestatis ponat. s̄ hoc est ɔtra statutũ eccl'ie: si ab eis qui facultates ecclesie possident: eoꝝ necessitatib⁹ nõ puidet. Un̄ hec sunt uerba capitli inducti ex quib⁹. s. reb⁹ ecclesie epi ⁊ dispesatores eaꝝ oib⁹ ɔmuni vita degẽ volẽtib⁹ ministrare ɔt̃a necessaria debẽt: put meli⁹ poterũt: vt nemo ĩ eis egẽs inueniat. ¶ Ad 6ᵘᵐ dð q̄ illi qui relinqũt oĩa nihil sibi reseruantes: nec manib⁹ operantes nõ ꝓpt̄ hoc discrimini se exponũt: quia deuotio fideliũ tãta pbabil'r estimat: ⁊ exprimẽto discit: q̄ eis in necessariis puidet. Nec etiã tẽptant deuꝫ: qa ipse pmisit monẽdo corda alioꝝ eis in necessitatib⁹ puidere. vt patꝫ Mat. 6. Et quedã glo. dicit. Luce. 8. Tanta pdicatori dꝫ esse fiducia in deo vt p̄tis vite sumpt⁹ ⁊ si nõ puideat: sibi t̄n nõ defutura certissime sciat: ne dũ occupat̄ mẽs ad temporalia: min⁹ pdicet eterna. Simil'r si aliqs eẽt inter armatos q̄ defenderet ⁊ aliqua cã arma deponeret: non tẽptaret deũ. Si aũt eẽt solus: uidet̃ tẽptare deũ. nisi forte īteriori inspiratione secur⁹ esset de diuino auxilio: sicut beat⁹ Martinus dixit. Ego signo crucis nõ clipeo ꝓtect⁹ aut galea hostiũ cuneos penetrabo secur⁹. Simil'r videret̄ esse dei temptatio: si aliquis inter infideles vł hoĩes inhospitales de necessariis vict⁹ sibi nõ puideret. Un̄ dic̄ glo. Luce. 22. sup illud. Qui hꝫ sacculum tollat ⁊c. In hoc nobis dat exemplũ vt nõnũq̄ causa instante quedã de nostri ꝓpositi rigore sine culpa intermittere possim⁹. verbi grã. Si per inhospitales regiones iter agimus plura viatica licet portare q̄ domi habeamus. ⁊ t̄n in deserto aliq̄ sine labore manuũ sustentati sunt pane diuinit⁹ misso. vt in vitis patrum legit̄. Sed puilegia paucoꝝ nõ faciunt legẽ ɔmunẽ. ¶ Ad septimũ dicẽdũ q̄ hoc q̄ a plus laborauit cum posset de euangelio viuere: fuit superogatõis. vt pꝫ. i. ad cor. 9. Et iõ alii pdicatores nõ tenẽt eũ in hoc imitari. Sciendũ t̄n q̄ pdicator aliqñ bñ facẽt nõ accipiẽdo sumpt⁹ ab his qb⁹ pdicat: s̄ de labore manuꝫ viuẽdo in casib⁹. s. illis in qb⁹ apl's laborabat. s. ne scandalizaret eos qbus pdicabat: qui ꝓpter auaritiam dare sumpt⁹ grauabãt. ⁊ hanc cãꝫ ponit. 2. ad thesa. 3. Nocte ac die laborãtes ne quẽ vestrũ grauarem⁹. Item vt suo exemplo alii ab otio retraherent̄. vnde ibidem subdit

non quasi nos non habuerim⁹ potestatem: sed vt nosmetipsos formaz darem⁹ vobis ad imitandum nos. Item ad reprimendũ rapacitatem pseudo aplorꝫ. Unde dic.i. ad Cor.xi. Quod autem facio ⁊ faciaz vt amputem occasionẽ eorꝫ qui volũt occasionẽ vt in quo gloriant tales inueniant sicut ⁊ nos. Aliquãdo autẽ malefacerent predicatores si laboribus manuum se implicarent. si scilz per laborem a predicatione retraherent. Unde glo. Luce.18. Cauẽdũ est predicatori: ne dum occupatur mens ad tẽporalia minus predicet eterna. Ideo dicit Aug. ĩ sepedicto libro. Q apostol⁹ dum essꝫ athenis: ubi oportebat eum quottidie predicare: non operabat manibus: quod postea fecit veniens Corinthũ: vbi iudeis predicabat solo die sabbati. Predicatorib⁹ enim non solum necessariũ est vt habeant tempus liberũ ab occupationib⁹ in quo predicent: sed etiam in quo studeant: cuz non habeant scientiam ex infusione sicut apostoli: sed continuo studio. Unde dicit Grego. in pastorali exponens illud exo.25. Uectes semper erunt in circulis ⁊c. Uectes inquit semper erunt in circulis: quia nimirũ necesse est vt qui ad officiũ predicationis excubant: a sacre lectionis studio non recedant. ¶ Ad octauũ dicendũ ꝙ per actionem intelligit ibi non solum op⁹ manuale: sed oĩa que ad actiuam vitam pertinent. Sollicitudo autem que exhibetur a predicatorib⁹ circa eos qui pdicant ad actiuam vitam ptinet. ¶ Rões in ↄtrarium concedo. tamẽ vltima inducit preter intentionẽ. Glosa.n. dicit secularia negocia eẽ que fiũt causa pecunie colligẽde sine opera manuali: vt per mercationẽ ⁊ hui⁹modi: a quibus se debent serui dei penitus abstinere.

¶ Incipit quolibꝫ 8^m sãcti Thome.

Q Uestio nr̃a circa tria versat. Primo circa ea que pertinẽt ad naturam. ¶ 2° circa ea que pertinent ad culpã ⁊ grãm. ¶ Tertio circa ea que pertinent ad penam vel gloriam. Circa primum querebatur. ¶ Primo de pertinentib⁹ ad naturã increatam. ¶ Secundo de pertinẽtibus ad naturã creatã. ¶ Circa nãꝫ ĩcreatam duo querebãt. ¶ Primo an senarius numer⁹: secundũ quem omnes creature dicũtur esse pfecte: sit creator vel creatura. ¶ Secũdo de rõnibus idealibus: que sunt in mente dĩna: utrꝫ p prius respiciunt exemplata: scilicet creaturas rõne sue singularitatis vel rõne nature specifice.

¶ Articulus pm⁹.

AD pmum sic pcedit. Uidet ꝙ senari⁹ predictus sit creator. ¶ Remota enim omni creatura perfectio non remanet nisi in creatore. Sed remota omni creatura facta in operib⁹ sex dierũ remanet perfectio in numero senario. Unde dicit aug.4. sup gñ. ad lrã.

Itaq̃ si ista non essent.s. opera sex dierũ: perfect⁹ ille esset.s. senarius. Nisi aũt ille perfect⁹ esset: ista s₃ eũ perfecta non fierẽt. g̊ senari⁹ nume rus ẽ creator. ¶ S₃ dicebat ꝙ aug. loquit̃ de senario quãtũ ad ideam senarii que est in mente diuina. Cõt Sicut remotis omnib⁹ creaturis re manet perfectio in idea senarii nu- meri. ita remanet idea lapidis in mente diuina. g̊ in hoc non haberet senarius numerus aliquã p̃eminen tiam ad lapidẽ. quod tamẽ videt̃ esse ↄtra intentionẽ aug. ¶ Preterea illud quod est p̱manẽti⁹ omni cre- atura non est creatũ s̃ creator. Se- nari⁹ aũt numer⁹ est permanẽtior celo ⁊ terra: que tamẽ videt̃ esse p̱ manẽtissime creature. Unde aug⁹. dicit. 4. super gñ. ad l̃ram. facilius est celum ⁊ terram transire que s̃m senarium numerum fabricata sunt q̃₃ effici posse vt senari⁹ numer⁹ nõ suis partib⁹ ↄpleat̃. g̊ senari⁹ nõ est creatura sed creator. ¶ Cont̃. Cre- atoris perfectio non ↄsistit ex p̱tib⁹: nec est in eo aliquid habẽs partes. Sed sicut dicit Aug. in eodem li⁰. Inuenim⁹ senariũ numerũ eẽ perfe ctũ ea rõne ꝙ suis partib⁹ ↄpleatur. g̊ senari⁹ numer⁹ non est creator sed creatura. ¶ R⁰ dõ ꝙ s̃m Auicẽnã in sua metha. triplex est alicui⁹ na- ture ↄsideratio. Una put ↄsiderat̃ s̃m esse quod habet in singularib⁹. sicut natura lapidis in hoc lapide ⁊ in illo lapide. Alia võ est ↄsidera tio alicui⁹ nature s̃m esse suũ intel- ligibile. sicut natura lapidis ↄside- rat̃ put est in intellectu. Tertia võ est cõsidratio nature absoluta put abstrahit ab vtroq₃ esse: s̃m quam ↄsiderationẽ ↄsiderat̃ natura lapi- dis vel cuiuscũq₃ alteri⁹: quantũ ad ea tm̃ que per se ↄpetunt tali natu re. Harũ quidẽ trium ↄsiderationũ due semper vniformiter eundem or dinem seruant. Prior enim est ↄsi- deratio alicuius nature absoluta: q̃₃ ↄsideratio eius s̃m esse q̃d hab₃ in singularib⁹. Sed tertia ↄsideratio nature que est s̃m esse: quod habet in intellectu: non semper habet eũ- dem ordinem ad alias ↄsideratões Consideratio enim nature s̃m esse quod habet in intellectu qui accipit a rebus sequit̃ vtrãq₃ aliarũ ↄside- rationũ. Hoc enim ordine scibile p̃ cedit sciẽtiam: ⁊ sensibile sensum. sicut ⁊ mouẽs motum: ⁊ causa cau- satũ. S₃ ↄsideratio nature s̃m esse: quod hab₃ in intellectu causante rẽ p̃cedit alias duas ↄsiderationes. Cum enim intellectus artificis ad- inuenit aliquam formã artificiati: ipsa natura seu forma artificiati ĩ se cõsiderata ẽ posterior intellectu artificis. ⁊ p ↄñs etiam archa sensi bilis que talẽ formam vl' spẽm hab₃ Sicut autẽ se hab₃ intellectus arti- ficis ad artificiata: ita se hab₃ intel lectus diuin⁹ ad omnes creaturas. Unñ vniuscuiusq₃ nature causate p̃ ma ↄsideratio ẽ s̃m ꝙ ẽ in intellectu diuino. Secunda võ ↄsideratio est ipsi⁹ nature absolute. Tertia s̃m ꝙ hab₃ eẽ in rebus ipsis vl' in mente angelica. Quarta s̃m eẽ quod hab₃ in intellectu nostro. Et iõ Dio. dic .iz. c. de di. no. hũc ordinẽ assignãs.

ꝙ pmo inter omnia est ipse sctan/
tificator rerū de⁹. postea vero ipsa
dona dei que creaturis exhibent ⁊
vniuersaliter ⁊ particulariter con
siderata. vt per se pulchritudinem
per se vitam quam dicit esse donū
ex deo ꝓueniēs.i.ipsaȝ naturā vite
deinde ipsa participantia vniuer/
saliter ⁊ particulariter cōsideratā
que sunt res in quib⁹ natura esse hȝ
In his ḡ illud quod est prius semꝑ
est ratio posterioris: ⁊ remoto po/
steriori remanet prius. non autem
econuerso. Et inde est ꝙ hoc com/
petit nature ꝭm absolutam conside
rationem est ratio quare competat
nature alicui secundū esse quod hȝ
in singulari: ⁊ non econuerso. Ideo
enim sortes est rationalis qa homo
est rationalis. ⁊ non econuerso. vñ
dato ꝙ Sortes ⁊ Plato non essent
adhuc humane nature ratiōalitas
ꝯpetēt. Similiter etiam intellectus
diuinus est ratio nature absolute
considerate ⁊ in singularib⁹. ⁊ ipsa
natura absolute considerata ⁊ in
singularibus est ratio intellect⁹ hu/
mani ⁊ quodāmodo mensura ipsi⁹.
Possunt ergo verba aug. intelligi
de senario dupliciter. Uno modo
vt per senariū numerū intelligat
ipsa natura senarii absolute: cui p
mo ⁊ per se competit perfectio: que
quidem est ratio perfectionis eorū
que senarium participant. vnde re/
motis omnib⁹ que senario perfici/
unt: adhuc perfectio nature senarii
competit. ⁊ hoc modo senarius no/
minat naturam creatam. Alio mō
potest intelligi senarius ꝭm esse qđ
habet in intellectu diuino. ⁊ sic ei⁹
perfectio est ratio perfectiōis in cre
aturis inuente: que secūdū senariū
sunt condite. quibus etiam remotis
in predicto senario perfectio rema/
neret. Sic aūt senari⁹ non erit crea
tura sed ratio creature in creatore
que est idea senarii. ⁊ est idem ꝭm
rem qđ diuina essentia: ratione tm̄
differēs. ¶Ad primū ḡ dicendū ꝙ
remotis omnibus creaturis que sūt
facte in senario dierū: non dicit ꝙ
perfectio remaneat i senario nume
ro quasi senarius numerus aliquod
esse habeat in rerum natura: nulla
creatura existente. Sȝ quia remoto
omni esse creato remanet absoluta
consideratio nature senarii: prout
abstrahit a quolibet esse. ⁊ sic attri
buit sibi perfectio: sicut remotis oīb⁹
singularib⁹ hominib⁹ adhuc rema
neret rōalitas attribuibilis hūane
nature. ¶Ad z^m dicēdū ꝙ sicut i
rebus creatis quedam sunt magis
ꝯmunes: ⁊ quedam magis ꝯtracte.
ita etiā rōnes rerum in deo magis
ꝯmuniū ad plura se extendūt. min⁹
vero ꝯmuniū ad pauciora. Et quia
vnitas ⁊ multitudo sunt omnibus
reb⁹ creatis ꝯmunia: ideo etiam rō
idealis numeri ad omnes creaturas
se extendit. Unde dicit Boeci⁹ in
pncipio arismetrice. Omnia que/
cūq; a pmeua rerū natura ꝯstituta
sunt: numeroꝝ specie videt eē for/
mata. Hoc enim fuit pncipale ī aīo
ꝯditoris. Exemplar aūt lapidis aut
idea nō se extēdit ad oēs creaturas
⁊ ideo si senari⁹ accipiatur ꝓ idea
senarii quantū ad h adhuc senari⁹

erit eminētioꝛ lapide.i.ꝙ idea lapidis.pꝛont.ſ.ad plura ſe extendit. ⁊ iterū ꝑut pfectio ꝯpetit ſenario ſm naturā ſenarii nō autē lapidis.
Ad tertiū dō ꝙ nō eſt intētio aug. dicere.qꝫ ſi celū ⁊ terra tranſeant: ⁊ cetere creature ꝙ ſenari⁹ remanēret ſꝫ aliqđ eē creatū.ſ ga ſi omnes creature ab eſſe deficerēt: remanēt adhuc natura ſenarii: ꝑut abſtrabit a quolibꝫ eſſe huiuſmodi:qđ ei⁹ perfectioni ꝯpetit:ſicut etiā natura humana manebit talis ꝙ ei cōpetēt rōnalitas. ¶Ad illud ꝺo quod in ꝯtrariū obſ dō ꝙ quāuis in deo nō poſſit eſſe aliquid habēs partes:tñ poteſt eſſe in eo ratio rei habentis partes.⁊ ſic eſt in eo ratio ſenarii ex partib⁹ꝯſtituti:⁊ rō ſuaꝝ partiū.

¶Articulus 2⁹.

AD 2ᵐ ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ idee que ſunt ī mēte dīna ꝑ pri⁹reſpiciāt res quātum ad nām ſingularē ꝙ quātū ad nāꝫ ſpēi.quia vt aug⁹.dicit in li.83.q. Idee ſunt quedaꝫ forme vel rōnes rerū ſtabiles:que in diuina intelligentia ꝯtinent. ⁊ cū ipſe nec orianf nec intereant.ſm eas tamen formari dicit omne quod oriri vel interire pōt.⁊ oē qđ orit vł interit ſ ſolum ſingulare eſt qđ orit ⁊ interit.i. qđ generat ⁊ corrūpitur. ğ idee ꝑ prius reſpiciūt ſingulare.
Sed ꝯtra.Cū idee ſint forme exemplares: requirit ad rōnē idee aſſimilatio ideati ad ipſam.Sꝫ ideatuꝫ .i.res creata magis aſſimilat dīno exemplari ſm formā:a qua eſt ratio ſpēi:ꝙ ſm materiā que eſt īdiuiduationis ꝑncipium.ğ idea per prius reſpicit naturā ſpēi ꝙ ſingularitatem indiuidui. ¶R° dō ꝙ cum in mente dīna ſint omniū creaturarū forme exemplares que idee dicunt ſicut in mente artificis forme artificiatoꝝ.hoc tam̄ intereſt inter formas exemplares que ſunt in mente diuina ⁊ in mente artificis creati: ꝙ creat⁹ artifex agit ex ꝑſupposita materia.vnde forme exemplares q̄ ſunt in mēte ei⁹:nō ſunt factiue materie que ē indiuiduatōis ꝑncipiū ſ ſolius forme a qua eſt ſpēs artificiati.⁊ ideo hi⁹ forme exemplares non reſpiciūt directe artificiatum quantū ad indiuiduū: ſ quantū ad ſpēm ſolū. forme autē exemplares intellect⁹ diuini ſunt factiue totius rei ⁊ quātū ad formā ⁊ quantū ad materiā. ⁊ ideo reſpiciūt creaturā non ſolū quātū ad naturā ſpēi:ſed etiam quantū ad ſingularitatē indiuidui.ꝑ ꝑus tñ quātū ad naturā ſpēi. quod ex hoc patet. Exemplar enim eſt ad cuius imitationē fit aliqd. Unde ad rōnē exēplaris requiritur ꝙ ipſa aſſimilatio operis ad exemplar ſit intēta ab agente.alias talis aſſimilatio caſu accideret: ⁊ non ſm viā exēplaritatis. Sic ğ in ratione exemplaris includit ītētio agentis. Ad hoc ğ per prius exemplar reſpicit ꝙ agēs ꝑmo intendit in opere. Agens aūt quilibet ꝑncipalr intendit in opere id quod pfectius eſt.natura aūt ſpēi ē pfectiſſimū in vnoquoqꝫ indiuiduo. p ipaꝫ .n.duplex impfectio pficit.īpfectio .ſ.materie que eſt ſingularitatꝭ ꝑn⁹

que cu3 sit in potētia ad formā spēi
pficit̄ qn̄ nām spēi ɔsequit̄. ⁊ iterū
imperfectio forme generalis: que se
h3 ad drias specificas in potentia
vt materia ad formā. vn̄ spēs spe-
cialissima est pmo in intentōe natu
re. vt p3 per Auic. in pn. sue metb.
Non enim natura intēdit pncipa-
liter generare Sortē. alias destru-
cto Sorte ordo ⁊ intētio nature pe
riret. Intendit aūt in Sorte gene-
rare hominē. Siliter non intendit
pncipalr̄ generare animal. aliogn
quiesceret eius actio: qn̄ ad naturā
animalis pduxisset: cum tn̄ in indi
uiduo generato pus ɔpleat̄ natura
animalis q̄ hominis. ut p3 in. 16. de
aīalib⁹. Non aūt pus ē homo q̄ hic
homo. Un̄ exemplar qd̄ est in mēte
diuina pmo naturā spēi respicit in
qualibet creatura. ¶Ad pmū ergo
dō q̄ id quod est pmū in intentiōe
est vltimū in executione. Un̄ q̄uis
natura pmo intēdat generare ho-
minē: per prius tamen generat̄ hic
homo. Non enim homo generatur
nisi per hoc q̄ hic homo generat̄. ⁊
pp̄ter hoc etiam in diffinitiōe idee
dr̄ q̄ fm eas orit̄ omne quod oritur
quantū ad viā executionis in qua
singularia sunt pmū. ¶Secūdū qd̄
in ɔtrariū obr̄ ɔcedit̄.

Deinde querit̄ de his que p-
tinent ad naturā creatam.
Et primo de his que perti
nent ad aīam humanā. ¶2° de his
que pertinent ad corpus. ¶Circa
pmū querunt̄ duo. ¶Primo vtru3
anima accipiat spēs quibus cogno-
scit a rebus que sunt extra eam.
¶2° quomodo caritas vel quilib3
alius habitus a non hn̄te cog̃scat̄.

¶Articulus. 3⁹.

Ad pmū sic pcedit̄. Videt̄
q̄ anima non accipiat spēs
a reb⁹ que sunt extra eam.
Dicit enim Aug. 12. super gn̄. Ima-
ginem corporis non corpus in spū:
s3 ipse spūs in se ipso facit celeritate
mirabili. non aūt eam in se ipso fa-
ceret: si a reb⁹ exteriorib⁹ eam acci-
peret. ergo anima nō accipit a reb⁹
spēs quibus cognoscit. ¶Preterea
eius soli⁹ est dimēsionē a re dimēsi-
onata abstrahere: eius est dimēsi-
onē corporib⁹ dare. quod est solius
creatoris. Sed ad hoc q̄ spēs a reb⁹
accipiat̄ in anima oportet q̄ ab ipa
specie dimēsiones separent̄: quia in
rebus extra animā habent esse di-
mensionale. nō autem in anima ma
xime quantum ad intellectū. Ergo
anima nō potest accipere species a
reb⁹ sensibilibus. ¶In ɔtrariū vi-
det̄ esse tota philosophoꝝ doctrina
que sensum a sensibilib⁹. imaginati
onē a sensu. intellectū a fantasmati
bus accipere fatet̄. ¶R° dicendu3
q̄ anima humana similitudines re
rum quib⁹ cognoscit accipit a rebus
illo modo accipiendi: quo patiens
accipit ab agente. quod non est in
telligendū quasi agens influat ī pa
tiens eandē numero spēm quam h3
in se ipso. sed generat sui similē edu
cendo de potentia in actū. ⁊ p hūc
modū dr̄ spēs coloris deferri a cor-
pore colorato ad uisum. Sed in agē
tib⁹ ⁊ patiētib⁹ distinguēdū est. Est
enim quoddam agens quod de se

sufficiens est ad inducendū formaꝫ suā in patiēs. sicut ignis de se sufficit ad calefaciendū. Quoddā vero agens est quod nō sufficit de se ad inducēdā formā suaꝫ in patiēs: nisi supueniat aliud agens. sicut calor ignis non sufficit ad complendum actionē nutritionis: nisi per ꝟtutē anime nutritiue. vnde virtus anime nutritiue est ꝑncipaliter agens calor vero igneus instrumētaliter. Similiter etiaꝫ est diuersitas ex pte patientium Quoddam enim est patiens. quod in nullo cooperat̄ agēti sicut lapis cum sursum proiicit̄: vel lignum cum ex eo fit scamnū. Quoddam vero patiens est: quod cooperatur agenti: sicut lapis cum deorsum proiicitur: ⁊ corpus hominis cum sanatur per artem. ⁊ secundū hoc res que sunt extra animam tripliciter se habent ad diuersas aīe potentias. ad sensus enim exteriores se habent sicut agentia sufficiētia: quibus patientia non cooperāt̄ sed recipiunt tantum. Quod autem color per se non possit mouere visum nisi lux superueniat: non est contra hoc quod dictum est. quia taꝫ color ꝗ̄ lux inter ea que sunt extra aīam ɔputantur. Sensus autem exteriores suscipiūt tantum a rebus ꝑ modum patiēdi: sine hoc ꝙ aliquid cooperentur ad sui formationē: ꝗ̄uis iam formati habeant ꝓpriam operationem: que est iudicium de propriis obiectis: sed ad imaginatiōeꝫ res que sunt extra animā compāt̄ vt agentia sufficientia. Actio enim rei sensibilis non sistit in sensu: sed vlterius pertīgit vsqꝫ ad fantasiā siue imaginationē. tamen imaginatio est patiens qđ cooperat̄ agenti Ipsa enim imaginatio format sibi aliquarum rerum similitudines ꝗ̄s nunqꝫ sensu percepit. ex his tamen que sensu percipiūt̄ componēdo ea ⁊ diuidendo sic imaginamur montes aureos quos nūꝗ̄ vidimꝰ ex hiis ꝙ vidimꝰ aurum ⁊ mōtes. Sed ad intellectum possibilem cōparantur res sicut agentia insufficientis. Actio enim ipsarum rerum sensibiliū nec etiam in imaginatiōe sistit: sed fantasmata vlterius mouēt intellectū possibilē. nō aūt ad hoc ꝙ ex se ipsis sufficiunt: cum sint in potentia intelligibilia. intellectus autem non mouet̄ nisi ab intelligibili in actu. Unde oportet ꝙ superueniat actio intellectus agentis: cuius illustratione fantasmata fiunt intelligibilia in actu: sicut illustratione lucis corporalis fiunt colores visibiles actu. ⁊ sic patet ꝙ intellectꝰ agens est ꝑncipale agēs quod agit rerum similitudines ī ītellectu possibili. fantasmata autem que a rebus exterioribus accipiūtur sunt quasi agentia īstrumētalia. ītellectꝰ enim possibilis comparatur ad res quarum noticiaꝫ recipit. sicut patiēs quod cooperat̄ agenti. multo enim magis potest intellectꝰ formare qdditateꝫ rei que nō cecidit sꝫ sensu ꝗ̄ imaginatio. ¶ Ad primū ḡ dicendū ꝙ si verbum Augustini referatur ad intellectum: sic planum est ꝙ res nō faciūt sui similitudinē in intellectu possibili principaliter. ſ intellectus

agens. Si autē referat̄ ad imaginatione faciūt quidem: sed ñ solū qa ipsa imaginatio cooperat̄. vt dictū est. In sensu aūt facit corpus sui similitudinē sufficiēter ꝛ solum: sꝫ de hoc nō loquit̄ aug. quia sensum ꝯt̄ spūꝫ diuidit: siue corporalē visionē ꝯtra spūalē. ¶ Ad 2m dō ꝙ rō illa ꝓcedit ac si illa eadeꝫ spēs numero que est in reb⁹ vel in imaginatione postmodum fieret in intellectu. sic enim oporteret ꝙ auferret̄ ab ea dimēsiones. ꝛ hoc pꝫ eē falsum.

¶ Articulus. 4⁹.

Ad 4m sic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ ñ hñs caritatē eā cognoscat per spēm. Omne enim qd̄ cognoscit̄ cognoscit̄ vel p eēntiam vel per sui similitudinē. Sꝫ caritas a nō hñte nō cognoscit̄ per sui eēntiam: quia nō est essentialr̄ in eo. ḡ si cognoscit̄ a nō hñte cognoscit̄ p sui similitudinē. ¶ Preterea aliqs hñs caritatē aliquo mō cognoscit eam se habere adminus per coniecturas: vel reuelationē. ꝛ silr̄ postq̄ eā amiserit potest recordari se eā habuisse. quod esse nō potest nisi p eı⁹ spēm in memoria reseruatā. ḡ caritas a nō hñte qui prius eam habuit per sui similitudinem cognoscit̄: ꝛ eadē rōne a quolibꝫ alio nō habēte ¶ Preterea dicit aug. 10. ꝯfessionū Hoc modo se habet memoria ad intelligētiā sicut venter aīalis ruminantis ad os. quia sicut id quod est in uentre aīalis ruminātis reducit̄ ad os. ita quod est ī memoria reducit̄ ad intelligētiā. Si ḡ ī memoria cōseruat̄ caritas p sui similitudinē ꝛ ab intelligētia capiet̄ p sui similitudinē. ¶ Sed ꝯtra est qd̄ aug. dic 2. super gñ. ꝛ habet̄ in glo. 2. ad cor. 12. Q intellectualis visio est earum rerum que nō hñt spēs sibi similes que nō sunt qd̄ ipse. ꝛ inter huiusmodi ponit caritatē. ḡ caritas non potest cognosci per sui similitudinem: sed solum per eēntiam. ¶ Rn̄ dicēdū ꝙ duplex est cognitio caritatis. vna qua cognoscit̄ quid ē caritas. Alia qua caritas percipit̄: vt cum aliquis cognoscit se habere caritatē. quod pertinet ad cognitōeꝫ an est. Prima quidem cognitio caritatis eodem mō ꝯpetit hñti ꝛ ñ habenti caritatē. Nā intellect⁹ humanus natus est rerūꝫ quidditatē comphēdere: in quibus cognoscendis naturaliter ꝓcedit: sicut in cognoscēdis conclusionib⁹ complexis Insunt enim nobis naturaliter q̄dā principia prima complexa ab omnibus nota ex quib⁹ ratio procedit ad cognoscendū in actu conclusiones que in predictis principiis potentialiter ꝯtinēt̄: siue per inuētionē ꝓpriam: siue per doctrinam alienam siue per reuelationē diuinam in q̄bus omnibus modis cognoscendi homo iuuatur ex principiis naturaliter cognitis. vel ita ꝙ ipsa principia cognita ad cognitionē acquirēdam sufficiāt adminiculantib⁹ sensu ꝛ imaginatiōe. sicut cum aliquā cognitionē acquirim⁹ per inuētōeꝫ vel doctrinā. vel ita ꝙ principia p̄dicta ad cognitionē acquirendam non sufficiāt: nihilomin⁹ tamen in huiusmodi cognoscēdis principia

dirigūt in quātū inueniūt nō repugnare principiis naturaliter cognitis. quod si esset: intellect⁹ nullo mō eis assentiret. sicut nō potest dissentire principiis. Et silr in intellectu īsunt nobis etiam naturaliter quedam conceptiones ab omnib⁹ note vt entis vnius boni ⁊ huiusmodi: a quib⁹ eodem modo procedit intellect⁹ ad cognoscēdum quidditatē vniuscuiusqȝ rei: per quē pcedit a pncipiis per se notis ad cognoscendas conclusiones. ⁊ hoc vel per ea que quis sensu percipit: sicut cum p sensibiles ꝓprietates alicuius rei cōcipio illius rei quidditatez. vel per ea que ab aliis quis audit. vt cum laycus qui nescit quid sit musica: cū audit aliquam artē esse per quam discit canere vel psallere: concipit quidditatem musice: cum ipse pscīat quid sit ars: ⁊ quid sit canē: aut etiam per ea que ex reuelatione habent. vt est in his que fidei sunt. Cum enim credimus aliquid esse ī nobis diuinit⁹ datū: quo affect⁹ noster deo vnit: concipim⁹ caritatis quidditatem intelligētes caritatē esse donū dei: quo affect⁹ deo vnit: pcognoscētes tñ qd sit donū: ⁊ qd affect⁹: ⁊ qd vnio. de qb⁹ etiam qd sint scire nō possum⁹: nisi resoluēdo in aliqua prius nota. ⁊ sic quousqȝ p ueniam⁹ vsqȝ ad pmas ↄceptiones humani intellect⁹: que sūt omib⁹ nāliter note. Et qa nālis cognitio est quedam silitudo diue ꝟitatis mēti nostre impressa ɓm illud ps. Signatū est sup nos lumē vult⁹ tui dn̄e. Ideo dicit aug. io. de tri. qȝ hi⁹ hit⁹ cognoscūt in pma ꝟitate. Ipsa autē ↄceptio caritatis quā intellect⁹ format modo pdicto nō est solū silitudo caritatis sicut spēs rez in sensu vel imaginatōe: quia sensus ⁊ imaginatio nūqȝ ptingūt ad cognoscēdū nām rei: ſ solūmō accn̄tia q̄ circūstāt rē. ⁊ iō spēs que sunt ī sensu vel imaginatione nō repn̄tāt nām rei: ſ accidētia ei⁹ tm̄. sicut statua repn̄tat hoīez quātū ad accidentalia. Sȝ intellect⁹ cognoscit ipsā nām ⁊ sbam rei. Un̄ spēs intelligibilis est similitudo ipsi⁹ essentie rei: ⁊ est quodāmō ipsa qdditas ⁊ natura rei ɓm eē ītelligibile: nō ɓm eē nāle prout est in reb⁹. ⁊ ideo omnia que nō cadūt sb sensu ⁊ imaginatione ſ sb solo intellectu cognoscunt per hoc qȝ eēntie vl' qdditates coꝝ sūt aliquo modo in intellectu. Et hic ē mod⁹ quo caritas cogscit cognitōe qd ē tā ab hn̄te caritatē qȝ a nō habēte. Sȝ ɓm aliū modū cognoscēdi caritatē neqȝ caritas neqȝ aliqs habit⁹ siue potētia pcipit a nr̄o intellectu nisi p hoc qȝ act⁹ pcipiūt. vt pȝ p phȝ. io. ethi. Act⁹ aūt caritatis vel alteri⁹ habit⁹ eliciūt ab ipsa caritate vel ab alio habitu p ꝓpriā eēntiā caritat vel alteri⁹ habit⁹. ⁊ p hūc modū dr̄ aliqs se cognoscē hēre caritatē vl' aliū hitū p ipsā eēntiā habit⁹ hȝ eē nāle qd hȝ ī reꝝ nā: ⁊ non solū in intellectu. Sic aūt null⁹ pōt cognoscē caritatē nisi caritatē hn̄s qa act⁹ caritat ⁊ aliaꝝ ꝟtutū pcipue ↄsistūt ī motib⁹ īṫioꝛib⁹ q̄ n̄ pn̄t eē cogniti nisi opāti: nisi q̄ten⁹ manifestāt ex actib⁹ extioꝛib⁹. ⁊ sic p qȝdā

diecturam aliquis nō hñs caritatē potest percipere alium caritatē hr̄e Hoc aūt dico supponēdo q aliquis possit scire se habere caritatem: qd tñ nō puto esse verū: quia in actib⁹ ipsi⁹ caritatis non possum⁹ sufficiēt pcipere q sint a caritate eliciti ppt similitudinē dilectionis naturalis cū dilectione gratuita. ¶ Ad primū ḡ dō q in nō habēte caritatē non ē eē nature ꝗ ꝑm esse intelligibile est eēntia caritatis. ¶ Ad 2ᵐ dō q p⁹ q̄ aliquis desinit habere caritatem ꝑm eē naturale caritatis: adhuc caritas in ip̄o manet ꝑm esse intelligibile. ꝛ sic pōt scire quid ēst caritas Manent etiā in memoria ei⁹ actus caritatis quos facit etiā in memoria sensibili ppter act⁹ sensibiles caritatis: qui vtiq manēt ꝑm sui similitudinē: sicut ꝛ cetera sensibilia. ꝛ ex his aliquis memorat se habuisse caritatē. ¶ Ad tertium dō q illud qd est in memoria redit ad intelligentiā: nō ita q eadē spēs numero: que est in memoria: postmodū fiat in intellectu. ꝗ p illū modū loquēdi q̄ fantasmata dicūt fieri ī ītellectu: vt dictum est.

¶ Articulus 5⁹.

Deinde querit de his que ptinent ad corp⁹ humanum. vtrū alimentū ɔuertat in ueritatē humane nature. Et videt q non: quia in corpore humano id quod est de ꝟitate humane nature est caro vel os ꝑm spēm. Sꝫ alimētū non ɔuertit in id quod est ꝑm spēꝫ ꝗ ī id qd est ꝑm māꝫ. vt videt dicē phus in ꝑ̄. de gn̄atōe. ḡ alimētū nō ɔuertit in ꝟitatē humane nature. ¶ Pretēa id qd ē de ꝟitate hūane nature opꝫ q semp in hoīe maneat alias nō remanēt hō ideꝫ numero. Sꝫ illud qd gn̄at ex alimēto nō sēp manet. imo fluit ꝛ refluit. vt patet ex. i. de gn̄atione. ḡ qd gn̄at ex alimēto nō ē de ꝟitate hūane nature. Preterea aug. dicit q nos fuim⁹ in adam dupl'r. s. ꝑm seīalē rōnē ꝛ ꝑm corpulētā sbam. Xp̄us aūt fuit in eo ꝑm corpulētā sbam: ꝛ nō ꝑm seīaleꝫ rōnē. id aūt qd ex alimēto gn̄at in nobis nō fuit in adā. ḡ illud qd est de ꝟitate corpulēte sbe nr̄e nō ē ex alimēto gn̄atū. Sꝫ dicebat q corpulenta nostra sba fuit in adā originaliter ꝛ nō eēntialiter. ¶ Sꝫ contra. Semen originē rei importat. Si ḡ dicimur in adam fuisse ꝑm corpulētam sbam originaliter tm̄. tūc ideꝫ erit esse ꝑm corpulētā sbam ꝛ ꝑm seminalē rōnē. qd est falsuꝫ. ḡ idē qd prius. ¶ Sꝫ cōtra est qd dr̄ in 2. de anima. Alimētum est potentia tale quale est illud quod nutrit. Sꝫ qd est potētia aliquale in illud ɔuerti potest. ḡ alimentū ɔuerti potest in illd qd nutrit. Sꝫ illud qd nutrit ē id quod est de ueritate humane nature. ḡ alimētū ɔuertit in id qd est de ꝟitate humane nature. ¶ Preterea semē ex quo fit generatio maxime videt ad ꝟitatē humane nature pertinere. sed semen secundū philosophū in. 15°. de animalib⁹. est de superfluo alimēti. Ergo alimētuꝫ ɔuertitur ī ꝟitatē humane nature.

¶ R° dicēdū q ad huius q̄stionis euidētiā oportet ꝑmo videre quid

sit veritas humane nature. veritas aũt uniuscuiusq̧ rei vt dicit Auicēna in sua metha. nihil est aliud q̄ ꝓprietas sui esse: quod stabilitū est ei: sicut illud quod ꝓprie habet esse auri attingens ad terminos stabilitos nature auri dicit esse vere auꝝ. Unūquodq̧ aũt ꝓprie habet esse in aliqua natura: per hoc quod sbstat complete forme ꝓprie illius nature a qua est eē ⁊ ratio spēi in natura illa. vnde illud pertinet ad ṽitatē vniuscuiusq̧ rei: qḋ est ɔpletiuum illius rei p formā. ⁊ ptinet directe ⁊ per se ad ɔpletionē illius rei. tam enim in nālibus q̄ artificialib⁹ inueniunt quedā in quib⁹ ɔsistit p̄ncipaliter rō rei. alia aũt que sunt ordinata ad hoꝝ ɔseruationē ⁊ meliorationē sicut stipes ⁊ fructus p se pertinēt ad ɔplemētū arboris. vnḋ sunt de ṽitate nature ipsius. Folia aũt sūt quodāmō ordinata ad fructuū ɔseruationē ⁊ quantū ad hoc nō videt eē de ṽitate nature arboris p̄ncipalr̄. Sil'r rō gladii ɔsistit ī ferro ⁊ acumine ei⁹. vagina aũt est ad gladii ɔseruationē. vn̄ si gladi⁹ esset rea nālis: ferruꝫ eēt de ṽitate nature ei⁹: non autem vagina. Sic autē de ṽitate humane nature esse dicimus illud quod per se pertinet ad perfectionē humane nature cōplete pticipans formā spēi. illḋ aũt nō est de ṽitate humane nature in hoīe: qḋ est ordinatū quodāmō ad hoīs ɔseruatōeꝫ vel meliorationeꝫ quācūq̧. Sciēdū ē g̃ ꝙ nā humana pōt duplr̄ ɔsiderari. vel ƒm totam spēm humanā. vel ƒm esse qḋ habꝫ in hoc indiuiduo. ⁊ ƒm hoc inueniunt in p̄ñti q̄one tres opiniones. Quidā enim dicūt ꝙ alimētū non ɔuertit in ṽitatem humane nature neq̧ ƒm spēm neq̧ ƒm indiuiduuꝫ. Dicūt enim ꝙ tota mā que nata est esse sb specie humane nature fuit in corpore Ade: nec aliqua alia mā potest fieri vere sbstās humane speciei. ⁊ ex illa mā ex qua corp⁹ primi hoīs ɔstabat fuerit aliqua pars decisa: que quidē p multiplicationem quandē sine additōe exterioris materie augmētata est in tm̄ ꝙ p̄uēit vsq̧ ad pfectā ⁊ ɔpletaꝫ quātitatē in corpore Seth. Ex quo iteꝝ aliqḋ decisum est in formationē corporis filii sui ⁊ p̄dicto mō ml'tiplicatū. ⁊ sic totum humanū gen⁹ multiplicatū est ex illa materia que fuit ī corpore primi hoīs sine alic⁹ extrinseci additione. illud aũt quod ex alimēto gñat ēn ccium nobis ad ɔseruationē illi⁹ humiditatis: q̄ ē de ṽitate hūane nature. vt. s. calor nālis hñs aliqḋ aliud: qḋ ɔsumat. s. humiditatē ex alimēto gñatā q̄si accñtaleꝫ ñ ɔsumat humiditatē q̄ ē de ṽitate hūane nature: sic artifices apponūt plūbū argēto. vt vꝫ ī ɔflatorio ɔsumat plūbū ⁊ argētū nō ɔsumat ab igne. vn̄ ī refrectōe qñ ṽitas hūane nature erit īcōsūptibilis: alimēto ñ īdigebim⁹. nec refget in nobis aliqḋ qḋ ex alimēto sit gñatū: ſ solum id qḋ fuit ī adā. Sꝫ īcōueniēs videtur hi⁹ positio ꝑpter duo. quātū ad p̄ñs ptinet. qa eiusdē rōnis ē formā aliquam nihil amittere de materia sbiecta: ⁊ nihil de nouo acqrē cuius

ſpẽ ⁊ nature nihil accreſcit nec de perit. Cõſtat aũt ꝙ aliqua materia que erat ſbſtãs humane nature deſinit eſſe humane nature ſbſtãtia: ſicut patet in morte vniuſcuiuſq́ʒ hominis. vñ niſi aliqua materia de nouo adderet humane nature: ſeq́ret ꝙ min⁹ eſſet modo id qḋ eſt de ṽitate nature humane in actu q̃ tẽpore ade. ⁊ ſic natura ſpẽi nõ pfecte ſaluaret p generationẽ. 2⁹ q2 iſta mutatio quã multiplicationẽ dicũt nullo modo eſt ſm eẽntiã ipſi⁹ materie: ſ ſolũmodo ſm quãtitatẽ vel dimẽſiones et accidẽtes. Nõ enim dicunt ꝙ aliqd materie de nouo p eẽntiam creet vel aliũde addat: ſ ꝙ illa eadẽ materia que prius erat minor: poſtea fiat maior. nihil autẽ eſt aliud rareſieri ⁊ ↄdẽſari q̃ mutari eandẽ materiã de magnis dimenſionib⁹ in paruas ⁊ econuerſo. Unde ſequeret ſm p̃dictã poſitõez ꝙ illud qḋ eſt de veritate humane nature ſemp rareſieret per ↄtinuã generationẽ ⁊ augm̃tationẽ. ⁊ tm̃ quãtũ natura ſuſtinere non poſſet. Eſſet enĩ iam illud qḋ eſt de ṽitate humane nature ĩnumerabilr̃ magis rarũ q̃ ignis. qḋ pʒ eſſe falſum. Et ideo alia opinio dicit ꝙ alimẽtum ↄuertit in ṽitatem humane nature p̓mo ⁊ p̓ncipalr̃ ſm ſpẽm. non autẽ ſm individuũ niſi ſecũdario. Dicũt enĩʒ ꝙ in vnoquoq́ʒ individuo humane ſpẽi illud p̓mo ⁊ p̓ncipalr̃ eſt de ṽitate humane nature qḋ a parentibus traxit. ⁊ hoc vocat a pħo caro ⁊ oa ſm ſpẽm que ſemp manẽt ſ q2 illud cũ ſit modicũ nõ ſufficeret ad pfectã quantitatẽ debitã hũane nature ſine additione. Jõ adiũgit illḋ qḋ ex alimẽto generat nõ ſolũ ad hoc ꝙ ↄſeruet illud qḋ fuit a p̓mis parẽtibus acceptũ. vt dicebat p̓ma opinio. Sed ad hoc ꝙ cõpleat ex hi⁹ addito perfecta quãtitas. ⁊ ſic illud qḋ ex alimẽto generat non ẽ de ṽitate humane nature in hoc individuo p̓ncipalr̃: ſ tm̃ ſecundario inquantũ ẽ neceſſariũ ad quãtitatẽ debitã. ⁊ hoc noĩat pħus carnẽ ⁊ os ſm materiã que fluit ⁊ refluit. ſ tm̃ ex hoc aliqua pars ſeminaliter tranſit in plem per generationẽ. ⁊ efficit principalr̃ de ṽitate humane nature ipſo cũ admixtione alicuius qḋ fuit p̓ncipalr̃ de ṽitate humane nature in p̃re vt qdã volũt. vł ſine admixtione eius. vt alii dicunt. qḋ eſt magis ↄſonũ dictis pħi in. 15. de aĩalib⁹: qui vult ſperma totalr̃ eſſe de ſuperfluo alimẽti. ⁊ ſic illud qḋ generat ex alimento non põt eſſe q̇ ſit p̓ncipalr̃ de ṽitate humane nature in ipſo qui nutrit. ſ põt eẽ de ṽitate humane nature p̓ncipalr̃ in alio eiuſdẽ ſpẽi. ſ. in filio ipſi⁹. Et ſʒ hãc opinionẽ dicũt ꝙ illud qḋ eſt p̓ncipalr̃ de ṽitate humane nature ĩ vnoquoq́ʒ totũ ĩ ipſo reſurget. nõ aũt totũ qḋ ex alim̃to gñat: ſ ſolũ quãtũ ſufficit ad ↄpletõez quãtitatis: cũ pꝑter ↄpletionẽ quãtitatis tm̃ mõ ad ṽitatẽ hũane nature aliq̃lr̃ pertineat. ⁊ hec opinio ↄſonat ſñie Alexan. ↄmẽta. q exponit carnẽ ſm ſpẽm quã pħus dicit ſemper manẽ eſſe illud quod a parẽtib⁹ trahitur carnẽ vero ſm materiã illud qḋ ex

alimēto generat᷑:q̄ fluit ⁊ refluit.
Sꝫ hanc opinionē ↄmēta. Auerrois
reprobat in tractatu quē fecit super
libꝝ de generatōe. Cū enim illō qō
ex alimēto generat᷑ nutriat ī quātū
est potētia caro: ⁊ augeat in quātū
est potētia quanta caro. vt dr̄ in .2.
de aīa. Illud qō generat᷑ ex alimēto
postq̄ꝫ receperit spēm carnis: effici᷑
vnū eum illo qō pꝰus inerat: quia
in fine ↄuersū iam est simile. vnde
nō vide᷑ esse aliqua ratio quare ca
lor naturalis aliquid possit cōsumē
de illa humiditate carnis: que ex ali
mento generat᷑: ⁊ non de humidi-
tate q̄ a parētibꝰ trahi᷑: nec posset
aliquo necessario mō illud ꝓbari. ⁊
ideo tam illud qō est a parentibus
acceptū: q̄ꝫ illud qō est ex alimento
generatū: eqnalr̄ se hꝫ ad hoc ꝙ ma
neat vel ↄsumat᷑ ꝑ calorē naturalē.
⁊ ad hoc ꝙ restauret᷑ per nutrimētū
qō est fluere ⁊ refluere. ⁊ sic equalr̄
pertinet ad veritatē humane natu
re qō generat᷑ ex alimēto: ⁊ quod a
parentibꝰ trahi᷑. Et ſm hoc est ter
tia opinio ꝙ alimentū ↄuerti᷑ in
id qō est ꝑncipalr̄ de ꝟitate hūane
nature ⁊ quātū ad spēꝫ ⁊ quātū ad
indiuiduū. Ponit enī hec opinio ꝙ
vtrūqꝫ. s. ⁊ qō ex alimēto generat᷑:
⁊ qō a parētibꝰ trahi᷑ indifferēter
⁊ equalr̄ forma humana perficitur
⁊ vtrūqꝫ indifferēter manet vel cō
sumi᷑. manet quidē ſm spēm. cōsu-
mi᷑ aūt ⁊ restaurat᷑ ſm mām: sicut
in aliqua republica diuersi homīes
nnumero ad ↄmunitatē ꝑtinēt qbꝰ-
dā moriētibꝰ: ⁊ aliis ī locū eoꝝ suc
cedentibꝰ. ⁊ sic non manet vna res
publica secūdū materiā: quia sunt
alii ⁊ alii homines: manet tn̄ vna
numero quātū ad spēm siue formā
ꝓpter ordinis vnitatem in officiis
distinctis. ita etiā ī corpore hūano
manet caro ⁊ os: ⁊ unaqueqꝫ ꝑtiuꝫ
eadē numero q̄ꝫ ad spēm ⁊ formā
q̄ ↄsiderat᷑ ī debī lato situ ⁊ ꝟtute
⁊ figura. nō aūt manet quantū ad
materiam. q̄a illa materia carnis ē
qua talis forma erat prius cōsūpta
est: ⁊ alia in locū ei successit: sicut pꝫ
de igne q̄ ↄtinuat᷑ secūdū eādē for
mā ⁊ modū: ꝑ hoc ꝙ ↄsumptis qbꝰ
dam lignis alia supponūt᷑ que ignē
sustinēt. Et secūdū hāc opinionem
de vtroqꝫ predictoꝝ indifferēter. s.
gn̄ato ex alimēto ⁊ a parētibus tra-
cto tātū resurget: quātū est necessa
riū ad spēm ⁊ quātitatē debitā hu
mani corporis. Et hec opinio mihi
vide᷑ ceteris probabilior. Secūdū
ḡ hāc opinionē ad primū dicēdū ꝙ
distinctio philosophi qua distīguit
carnē ſm spēm ⁊ ſm materiam: nō
ē sic accipiēda: ꝙ alia sit caro que di
ci᷑ ſm spēm. s. a parentibꝰ tracta. ⁊
alia que sit ſm materiaꝫ ex alimēto
gn̄ata: sed vna ⁊ eadē caro signa-
ta potest ↄsiderari ⁊ secūdū spēm:
quam habet: ⁊ secūdū materiam.
Et ꝙ hic sit intellectus philosophi
patet ex hoc ꝙ ipse dicit ibidem. ꝙ
hoc modo distingui᷑ caro secūduꝫ
spēm ⁊ secundum materiam: sicut
vnūquodqꝫ habentium speciem in
materia. In aliis autem habentibꝰ
spēꝫ in materia: sicut est lapis ⁊ fer
rū ⁊ hꝰ non habet locum prima di
stinctio: sed secūda. vt per se patet.

Et ideo dicēdū est ꝙ alimētū ɔuertit in carnē que ē ſm ſpēm.i.que hʒ ſpēm. nō tñ ita ꝙ alimētū fiat ſpēs carnis:ſ; fit carnis materia.rōne c⁹ poteſt dici ꝙ ɔuertit in carnē q̄tū ad materiā ⁊ nō quantū ad ſpēm. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ ṽitas humane nature ⁊ cuiuſlʒ alteri⁹ rei eſt a ſpecie ⁊ iō cum id qđ eſt in hoīe manʒ ſm ſpēz:quāuis nō maneat ſm materiā nihilominus ṽitas humane nature manere dicit: nec deſinit eſſe idem homo numero ꝓpter mutationē q̄ ē ſm materiam: quia non tota matīa ſimul a forma abſtrahit:vt alia tota ſimul formā accipiat ¶ Hec enim generatio eſſet ⁊ corruptio. ſicut ſi totus ignis vn⁹ extingueret ⁊ ali⁹ tot⁹ accēderet.ſ; aliqua ꝑs materie ɔſumit ⁊ alia in locū ei⁹ ſbſtituitur que efficit vna materia cum p̄exñti per hoc ꝙ ei adiungit ad ſuſtinendam eandē formā humani corporis ſicut ſi vnū lignū ignis cōſumat ⁊ aliud loco ei⁹ apponat erit idē ignis numero. ¶ Ad tertiū dō ꝙ ad conceptōem humani corporis duo concurrūt.ſ. materia ex qua formatur cōceptū. ⁊ iterū vis formatiua que ɔceptū format. quoꝝ ꝑmū aug. vocat corpulētā ſbam. 2ᵐ ṽo ſeminalē rōnē. Dicimur ḡ ſm vtrūq; iſtorū fuiſſe in adam originalr̄.inquātum .ſ.materia ɔcept⁹ ꝑparata eſt p ṽtutem generatiuā matris. Uis autē formatiua eſt in ſemine patris. Et vtrūq; iſtoꝝ reducit in adam ſicut ī primā originē: a qua humanā nāʒ traxerūt virtutes ɔſequentes. Corpus autē xp̄i formatū fuit per virtutem ſpūs ſancti actiuam. Sed materiā miniſtrauit mater:quia ex puriſſimis ſanguinib⁹ virginis conceptus eſt.vt Dama. dicit. Et ideo non fuit in adam ſm ſeminalē rōēʒ ſed ſecūdū corpulētā ſbam.non tñ ita ꝙ eadem numero que eſt in nobis.⁊ fuit in Chriſto fuerit in Adā Et ex hoc patet reſpōſio ad ſequēs.

D Einde querebatur de his que pertinent ad culpā vl̄ grām. Et primo querebat de his que pertinent ad gratiam. ¶ Secūdo de his que pertinent ad culpam. ¶ Quantum ad ptinētia ad gratiam querebat primo de his que pertinent ad prelatos tantum. ¶ Secundo de his que ptinent ad omnes ɔmuniter. ¶ Quantū autē ad prelatos querebant duo. ¶ Primo de electione prelatoꝝ. vtrum.ſ. ſit neceſſe ſemper eligere meliorē: vel ſufficiat eligere bonū. ¶ Scđo de honore exhibendo prelatis. vtꝝ ſcʒ mali prelati ſint honorandi.

¶ Articul⁹.6⁹.

A D ꝑmū ſic ꝓcedit. videt ꝙ necc̄e ſit ſemp eligē meliorē. Dicit enī.4.R. Eligite meliorē:⁊ eū ponite ſup ſoliū patris ſui. ḡ multo forti⁹ ī ſpūalib⁹ officiis meliores ꝑeligēdi ſunt. ¶ Preterea .i.ad Thi.3.ſup illud. Opʒ epūm irrep̄hēſibilē eē. dic̄ glo. Talis eligat pōtifex:c⁹ ɔpatōe ceteri grex dicāt ḡ opʒ ī ep̄atu ſemp eligē meliorē. Preterea Leo papa dic̄. Ille ḡ melior ē ī p̄ſbris ⁊ dyaconib⁹ ī epm̄ eligat ¶ Preterea ille qui eſt propinquior ad hereditatem poſſidēdam debet

pferri. Sed xpo eius patrimoniū possident clerici et prelati: est ppingor qui est melior. ergo ad plationes et officia ecclesiastica semp sunt meliores eligendi. ¶ Preterea si alicui commissum esset a dño suo vt ei fidelem et idoneū ministrū quereret: nō ageret fideliter erga dominū suū: si pmisso magis idoneo minus idoneū accipet. ergo multo magis peccat ille cui cōmissum est eligere aliquem in ministeriū dei: si nō eligat meliorē. ¶ Sed cōtra est qd decretalis dicit. qd sufficit eligere bonum nec requirit qd melior eligat. ¶ Respondeo dicendum qd aliquis homo potest dici bonus vel melior altero dupliciter. Uno modo simpliciter. et sic melior est qui in caritate est perfectior. Alio modo secundū quid. et sic dicitur aliquis melior altero vel ad militiam vel ad magisteriū: vel ad plationē: vel aliquid huiusmodi: qui non est melior simpliciter: eo qd in singulis officiis tā spūalibus qz corporalibus requirūt aliqua preter moralem bonitatem ad hoc qd aliquis sit idoneus ad illud officiū exequendum. Dicēdū est ergo qd oportet eligere ad prelationē vel ad ecclesiasticum officiū aliquem qui sit bonus simpliciter quia per quodlibet peccatū mortale aliquis reddit indignus ad quodlibet spūale exequendū. Unde dicit Dio in epistola ad Demophilū monachū loquens de sacerdote qui non ē grā illuminatus. Non est iste sacerdos sed inimicus dolosus: delusor sui ipsius et lupus sup dominicū populū pelle armatus ouina. non tamē oportet qd semp eligat ille qui est melior simpliciter. Possibile est enim qd illi qui est in caritate perfectior: deficiant multa que requirūt ad hoc qd aliquis sit prelatus idoneus: que in alio qui est minoris caritatis inueniūt: vt sunt sciā industria potentia: et alia huiusmodi. Unde non oportet semp eligere meliorē simpliciter. sed eum qui sit melior ad hoc officiū. Si autem eligat quis eum quem reputat minus idoneū ad tale officiū peccat. Nō enim potest eē qd de duobus vnus alteri pēligat nisi pper aliquod in ipso cōsideratū. Illud autē qd cōsideratur in eo qui est minus idoneus ad hoc qd magis idoneo preferat: ē aliqua cōditio indebite mouens vel familiaritas: vel cōsanguinitas vel aliquid huiusmodi. Non enim potest esse aliqua cōditio ptinens ad plati idoneitatē. ex quo alter simpliciter magis idoneus reputat. et sic indebite mouet. et sic in tali electione erit ibi acceptio psonarū: que sine peccato nō fit. ¶ Ad pmū ergo dicendū qd cū dicit. Eligite meliorē: intelligit de meliori ad talē dignitatē. ¶ Ad secundū dicendū qd in cōpatiōe plati debēt eē ceteri quasi grex: nō cōsiderata sola scītate moꝝ. sed discretiōe et strenuitate. et aliis huiusqz in pastore exigūt ad regēdū. ¶ Ad tertiū dicendū sic ad pmū. ¶ Ad quartū dicendū qd ille qui eligit in platū nō eligit qui ad hereditatē possidēdā quia hereditas xpianoꝝ nō ē in terra. sed ē in celo. s. ipse deus secundum illud ps. Dñs ps hereditatis mee. eligit autē velut dispēsator in familia dñi alicuius secundum illud. i. ad cor. 4. Sic nos existimet homo vt ministros xpi et dispēsatores etc.

dispensator aūt nō semp eligit q ē
ꝓingor ſ qui est magis idone⁹.
Ad 5ᵐ dō ꝙ ſilr etiā ꝯtingerz in ꝓ
curatione serui alicui⁹ dñi tpalis:
ꝙ nō oporteret querere hoīez meli
orē simplr: ſ meliorē ad seruiendū.
Ad illud vero qd in ꝯtrariū obr
dō ꝙ decretalia intelligēda ē qtū
ad hoc ꝙ ñ semp opz eligē meliorez
simplr: ſ sufficit eligere bonūz. Uel
dicēdū ꝙ nō loquat quātū ad forū
ꝯscīe: ſ quantū ad foꝝ ꝯtētiosum:
in quo nō reprobat electio ex hoc ꝙ
potest aliquis ali⁹ magis idone⁹ in-
ueniri: dūmō ille qui eligit idoneus
sit, al' oīs electio calumniā pateret.

Articul⁹. 7⁹.

Ad 2ᵐ sic pcedit. Uidet ꝙ
malis p̄latis nō sit exhiben
dus honor. Sicut enī dicit
Boeci⁹ in li. de ꝯso. Nō possum⁹ ob
honores reuerendos iudicare: quos
ipsis honorib⁹ reputam⁹ indignos.
Sz mali p̄lati non sunt honoribus
digni. ģ non possunt iudicari eē re
uerendi a suis s̄bditis. Preterea
honor nō debet p̄latis malis nisi rōne
ne p̄lationis. Cū ģ sunt p̄latione in
digni: sūt etiā per ꝯñs indigni ad
honores: ⁊ ad alia omnia que sūt p̄
lationi ꝓpria. Sz cōtra est qd dr
Exo. 20. Honora patrē tuū. Sl. id ē
p̄latos. Cū ģ īdiffinite loquat uidet
ꝙ omnes p̄lati tā boni q̄ꝫ mali sint
honorādi. Rx° dō ꝙ ī p̄lato duo
possum⁹ ꝯsiderare. s. personā ꝓpriaz
⁊ dignitatē ſm quā ē quedā psona
publica. Sl ģ prelat⁹ sit malus rōne
psone sue non est honorād⁹: qa cuz
honor sit reuerētia alicui exhibita ī
testimoniū ꝟtutis: falsum testimo-
niū de eo pferret: si quia eū obtētu
ꝓprie persone honoraret: ꝯtra illud
quod dr exo. 20. Non loquaris ꝯtra
proximū tuū falsum testimoniū. Sz
inquantum est persona publica: sic
gerit typum ⁊ locum non sui ipsius
ſ alterius. s. xp̄i in ecclesia: vl' reipu
blice. vt dñs in secularib⁹ dignita-
tibus. ⁊ sic valor eius non ꝯputat
ſm personam: ſ ſm eum cuius loco
p̄sidet. sicut est de lapillo qui ī ꝯpu-
tationib⁹ ponit loco cētū marcarū
cum in se nihil valeat: vt dr pu̾er.
26. Sicut q mittit lapidē ī aceruū
mercurii: ita qui tribuit insipienti
honorē. Mercuri⁹ enim dicebat de⁹
rōcinii ⁊ mercationis. Et ita est ei
honor exhibendus: nō pp̄ter se: sed
pp̄ter eum cuius locum obtinet: sic
adoratio imaginis refert ad ptoty-
pum: vt dicit Dama. Uñ ⁊ malus
prelatus idolo ꝯparatur. Zach. xi.
O pastor ⁊ idolū derelinquēs gre-
gē. Ad p̄mum ergo dicēdū ꝙ in
tentio Boecii est dicere ꝙ mali ho-
mines non iudicāt vt reuerendi in
propriis p̄sonis: quāuis eis exhibea
mus honores pp̄ter officia in qbus
sunt ꝯstituti. Ad 2ᵐ dō ꝙ mal⁹
p̄latus ⁊ indignus est prelatione ⁊
honorib⁹ qui prelato debēt. ſ ille c⁹
vicem gerit dign⁹ ē: vt ei⁹ vicario
talis honor exhibeat. sicut btā ꝟgo
digna est vt eius imaginē depictaz
in pariete reuereamur: quāuis tali
reuerētia ipsa imago digna nō sit.

D
Einde querit de p̄tinētib⁹
ad grām quātū ad omnes.
⁊ q̄ ꝯmuniter omni statui.

Et circa hoc querebant tria. Primo de orōnibus. vtrū orō tātū valeat facta p alio sicut facta p se. ¶ Secūdo de suffragiis. vtrū magis psint pauperi magis digno: q̄ diuiti p quo spālr fiunt. ¶ 3° de votis. vtrū votū simplex dirimat matrimoniū ɔtractū.

Articulus. 8°.

Ad pmū sic pcedit. Uidet q̄ oratio plus valeat pro se facta q̄ p alio. Ita enim dr in quadā glo. q̄ spāles orōnes plus valent. Sȝ illa est maxime spāl qua quis p se orat. g̃ plus valet oratio p se facta q̄ p alio. ¶ Preterea vt dr i li. de spū ⁊ aīa. Orō nihil aliō est q̄ deuotio mētis in deū. Sȝ magis deuote aliquis orat p se q̄ pro alio. g̃ plus valet orō p se facta q̄ p alio. ¶ Sȝ ɔtra. Oratio tanto āplius valet quanto magis est deuota. Sȝ quãq; quis deuotius orat p alio q̄ p se ipso. g̃ plus valet orō p alio q̄ p se ipso. ¶ Rñ. dōm q̄ duplex est valor orationis. Unus qui est orōnis pprius fm quē dr valere oratio ad impetrandū illud qd petit: sicut oratio Petri valuit ad suscitatione Thabite. Alius valor est omnis orōni ⁊ aliis opibus ɔ̄tutū. fm q̄ orō valere dr ad merēdū aliquid ipsi oranti. p ut caritate informatur. sicut oratio Petri qua suscitatioȝ Thabite impetrauit fuit meritoria Petro vite eterne inquātū erat actus caritatis informatus. Loquēdo g̃ de primo valore ceteris paribus plus valȝ oratio facta p se q̄ p alio: qa efficacia orationis in impetrādo pōt amittere suū effectū: quando pro alio fit ex aliquo impedimēto: quod inuenirī eo p quo orat. vñ vna de ɔditionibus orōnis que faciūt eā efficacē ad impetrandū est vt aliquis p se oret. Quantū aūt ad 2m valorē orō magis valȝ que ex maiori caritate pcedit: siue p se siue p alio fiat. Si aūt de iteriori caritate p exteriora opa debeat iudicari: tūc ista ɔpatio pōt dupli͞r intelligi. Uno mō vt aliquis ita oret p alio: q̄ etiā p se ipso. ⁊ tūc maioris meriti est p alio orare ⁊ p se ipso: q̄ p se tm̄. Maioris .n. meriti est amicū beniuolū ⁊ bñficuȝ eē sibi ⁊ alii q̄ sibi tm̄. Alio modo pōt intelligi vt aliqs oret p alio ⁊ non p se. ⁊ sic oꝫ dēt eē alteri beniuolus magis q̄ sibi. ⁊ ita peccaret in ordine caritatis magis aliuȝ q̄ se diligēs. ⁊ hō mō intelligēdo ɔpationē: melius ē orare p se q̄ p alio. ¶ Ad pmum g̃ dōm q̄ rō illa nō est ad ppositū: quia spālis orō dr in glo. illa p quocūq; spāliter fiat: siue p se: siue p alio. Ad 2m dōm q̄ lȝ vt pluries homo p seipso deuotius oret. tñ qñq; deuotius p alio. ⁊ ita fm hoc non potest sumi vniuersale iudiciū: que oratio plus valeat. ¶ Silr dōm ad 3m i ɔtrariū.

Articulus. 9°.

Ad 2m sic pcedit. Uidet q̄ suffragia ecclesie spālr facta p aliquo diuite: equalr valeant pauperi p quo nō fiūt: si sit equalis meriti. Ut dicit enim aug. huiusmodi suffragia tm̄ valēt vnicuiq; post mortem: quantuȝ meruit viuens: vt sibi pdesset. Sed pdicti duo equaliter meruerunt. g̃ equalr eis predicta suffragia prosunt.

Preterea passio xpi semper plus prodest ei qui maioris est meriti. Sꝫ missa que est pcipuū suffragioꝝ est memoria passionis dñice. ḡ equalr̄ prosunt eis qui sunt equalis meriti ¶ Contra. De⁹ accipit hi⁹ suffragia s̄m intẽtõeꝫ faciẽt. Sꝫ faciẽs intẽdit ꝙ plus ꝓsunt diuiti: p quo facit. ḡ ei plus ꝓsunt. ¶ Preterea non est dicẽdū ꝙ frustret pia intentio eoꝝ qui ꝓ suis caris specialia suffragia faciūt. frustrareſ aūt si eis spālius nõ ꝓdessent. ḡ magis ꝓsunt eis qb⁹ fiūt. ¶ R̄n̄⁰ dō ꝙ circa hoc ē duplex opinio. Quidā enim dicūt ꝙ suffragia ecclesie spāliter pro aliquo facta valent omnib⁹ q̄ sunt ī purgatorio equaliter quidē his qui sunt equal' meriti. plus ṽo his qui sūt maioris meriti: min⁹ his qui sunt minoris: sic candela accensa p aliquo diuite in aliqua domo: vbi sunt multi alii equalr̄ ꝓdest aliis qui sunt equalis visus. plus ṽo his qui sunt maioris minus his qui sunt minoris. quãuis sit diuiti magis ad quēdā honoꝛeꝫ p̄ aliis. Et sic etiā lectio que legitur spālr̄ p aliquo clerico multis simul audiētib⁹ equalr̄ valet his qui sunt equalis capacitatis. plus his q̄ sūt maioris. min⁹ ṽo his qui minoris. Alii ṽo dicunt ꝙ suffragia plus valēt his p qb⁹ spālr̄ fiūt. Utraqꝫ aūt opinio s̄m aliquid ṽa est. Ad cuius euidētiā sciēdū est ꝙ opera vnius non valent alteri quantū ad p̄miū eẽntiale: quia sic vnusq̄sqꝫ ex ꝓ ꝓriis actib⁹ indicaſ. s soluꝫ q̄tū ad aliqđ accidētale gaudiū. vel quantū ad remissionē alicui⁹ pene tpalis. Et sic suffragia viuoꝝ possunt ꝓdesse defūctis. Huiusmodi aūt ɔmunicatio opeꝝ ɔtingit dupl'r. Uno modo ex vnione caritatis qua omnes xpi fideles efficiūſ vnum corp⁹. ⁊ sic act⁹ vni⁹ quodāmõ redūdat in iuuamētū alteri⁹. sicut etiam in mēbris nostris corporalib⁹ videm⁹. ⁊ sic iuuatur aliquis ex actu alteri⁹ in quantū quilibet existēs in caritate gaudet de quolibet bono opere. ⁊ quanto ē maioris caritatis tanto ampli⁹ gaudet: siue sit in purgatorio: siue in paradiso: siue etiam in mundo. ⁊ q̄tū ad hoc est vera p̄ma opinio. ¶ Alio modo actus vni⁹ fit ɔmunis alteri per intentionē faciētis: quia facit p illo vel vice illius. qđ valet p̄cipue in debitis soluendis. ⁊ sic suffragia ecclesie valent defunctis: in quantū viuus soluit deo satisfactionē: quaꝫ mortuus soluere tenebaſ. Et sic valor suffragii sequiſ intentione facientis. Et quātū ad hoc secūda opinio vera est. ¶ Ad primū ḡ dicendū ꝙ meritū illud de quo loquiſ Augustinus est meritū cõditionatū. Mereſ enim aliquis viuēs vt sibi suffragia post mortem valeant: si p eo fiant: q̄ quidem ɔditio extat in vno: ⁊ non extat in alio. ⁊ ideo nõ equaliter ꝓsunt vtriqꝫ. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ passio xpi fuit exhibita p oīb⁹. sacrificium aūt misse spāliter p aliquib⁹ offerſ. Et iõ n̄ ē sile. Alia duo ɔcedim⁹.

¶ Articulus .io⁹.

Ad 3ᵐ sic pcediſ. Uideſ ꝙ votū simplex ɔtinētie dirimat matrimoniū ɔtractuꝫ. Si enim aliquis det alicui quod pus

alteri dederat: secūda datio nulla
est. Sꝫ ille qui emittit simplex votū
ↄtinētie: dat corpus suū deo. ğ cum
postea cōtrahēdo matrimoniū det
corpus suū vxori: ↄtractꝰ iste matri-
moni nihil valere videt. ergo ꝛc.
¶ Sed ↄtra est qd decretalis dicit
ꝙ votū simplex matrimoniū impe-
dit ↄtrahendū: sed non dirimit cō
tractū. ¶ Rꝫ dicendū ꝙ votū sim-
plex non dirimit matrimoniū con-
tractū: sed solū solēne. cꝰ ratio pꝫ si
differētia vtriusqꝫ voti inspiciat.
In voto enī simplici ē sola ꝓmissio
qua quis ꝓmittit deo se ↄtinentiā
seruaturū. Ex sola aūt ꝓmissione ñ
transfert dñium. vnde si aliqs pro-
mittat rem aliquam alicui: ꝛ postea
det eandē alteri: huiusmodi dona
tio non potest rescindi per priorem
ꝓmissionem: quāuis male faciat dā
do. Et sic ille q emisit votū simplex
ↄtinētie potest postmodū corpꝰ suū
tradere vxori: ꝛ q̄uis peccet hoc fa
ciendo: tamē matrimoniū nō diri-
met ꝓpter votū precedens. In vo-
to aūt solēni est simlꝰ ꝓmissio ꝛ colla
tio. Tūc enim est votū solēne quā-
do simlꝰ aliqs cū voto ↄsecrat deo:
ꝛ ponit in aliquo statu sanctitatis:
vel per susceptōez ordinis: vel per
professionē certe regule. ꝛ sic ñ pōt
vlteriꝰ corpꝰ suū tradere vxori. ꝛ si
tradit contractꝰ nullꝰ est. ꝛ sic ma-
trimoniū dirimit ꝑ votū solēne: nō
aūt per simplex. ¶ Ratio aūt in cō
trariū adducta falsū supponit. s. ꝙ
per votū simplex aliqs det corpꝰ su
um deo. non enim dat ꝫ ꝓmittit.

Deinde querebat de his que
pertinent ad culpam. Et
circa hoc q̄rebant qnqꝫ.
Primo vtrū peccet q ad ecclesiam
vadit ꝓpter distributiones: q aliaſ
non iret: quāuis a ꝑncipio ꝓbendā
acceperit: vt deo seruiret. ¶ Secū-
do vtrū aliqs habens de superfluo
peccet si non det paupi petēti. ¶ 3ᵒ
vtrū quando sūt diuerse opiniōes
de aliquo facto: vtrū ille q seqt mi-
nus tutā peccet. hc de plalitate pre
bendarū. ¶ Quarto vtꝝ mēdaciū
semper sit peccatū. ¶ Quinto vtꝝ
quantū aliqs intendit peccare tan-
tum peccet.

¶ Articulus xiᵘˢ.

Ad pmū sic pcedit. Uidet
ꝙ ille q vadit ad ecclīam
ꝓpter distributiones. alias
non iturꝰ peccat. Ipse enim videt
ponere obsequiū diuīū qd est impre
ciabile sꝫ precio rei tēporalis. ergo
ↄmittit simoniam. ꝛ ita videtur ꝙ
mortaliter peccet. ¶ Sed ↄtra. Illa
q facit votū bona intētione: si post
modū in ꝓsecutione voti mutet
volūtas eiꝰ vt inuitꝰ faciat qd vo-
lens ꝓmisit: non euacuat meritum
voti. vt videt Anselmꝰ dicere in li.
de similitudinibꝰ. ergo eadem rōe
q accipit prebendam vt deo fuiat
non peccabit: quāuis postea mutet
eiꝰ intentio. ¶ Rꝫ dō ꝙ ad euiden
tiam hꝰ questionis notādum est ꝙ
aliqs actꝰ dicit esse spūalis dupl̄r.
Uno modo ex parte ꝑncipii. quādo
. s. actꝰ competit alicui persone ꝓpt
aliqd spūale quod in ipso est. sic epō
ↄsecrare basilicas: ꝛ dyacono legē

euãgeliũ. ꝛ in talib⁹ actib⁹ ↄmittiẽ simonia: si aliqͣs intẽdat suũ actum vendere. Alio mõ ẽ aliqͣs act⁹ spũalis: non ex parte ꝑncipii: ſ ex parte finis tm̃: sicut docẽ liberales artes: quarũ ꝟitas spũalis est. ſ hi⁹ doctrina nõ ↄpetit alicui ꝑter aliqͣd spũale officiũ: cũ etiã gẽtilib⁹ liceat hi⁹ artes docere. ꝛ in his actib⁹ ↄmittitur simonia: si vendaẽ finis q spũalẽ est. s. ipsa veritas. non aũt si aliquis sua opa locet. Celebrare ḡ diuinũ officiũ in ecclesia est act⁹ spũalis ꝑmo modo. Competit enim alicui ex hoc φ ẽ cleric⁹. ꝛ ideo simoniã ↄmittit: q hi⁹ actũ vendere intẽdit. In qualibet enim venditione preciũ accipiẽ quasi finis. ꝛ ideo in predicto casu distinguẽdũ ẽ. Si eniꝫ hi⁹ distributiones recipit quasi finẽ sui opis principaliter intentũ: simoniam cõmittit. ꝛ ita mortaliter peccat. Si aũt habꝫ ꝑncipalẽ finem deũ ĩ tali actu: ad hi⁹ aũt distributões respicẽ secũdario nõ quasi in finẽ: ſ sicut in id qͦd est necessariũ ad suã sustẽtationẽ: ↄstat φ non vendit actũ spũalem. ꝛ ita simoniã non ↄmittit: nec peccat. Sic enim acceptio distributionũ nõ erit causa quare ad ecclĩã vadat. ſ ꝓprie hui⁹ determinatio quare nũc vadat ꝛ nõ alia vice.

Et sic patet rñsio ad ꝑmũ: qꝛ nõ posuit im̃ꝓciabile sb̃ precio. ¶ Ad illõ ꝟo qͦd ↄtra obr̃ dicẽdũ φ tũc in nouente non euacuaẽ meritũ voti: qꝛ̃ intentio vouentis ferẽ sup licitum vt cum aliqͣs vellet nõ facere illud qͦd vouit: si non vouisset. Si autem feraẽ directe super illicitũ: tũc euacuaẽ meritũ voti. vt cũ aliquis vlt absolute illud non facere quod vouit. Ille aũt qui vult ire ad ecclesiã pro pecunia sicut ꝓ fine ꝑncipali: bꝫ volũtatẽ delatã super illicitum. ꝛ ideo peccat.

¶ Articul⁹. iz⁹.

Ad secũdũ sic ꝓcediẽ. Uidetur φ ille qui non dat pauperi petẽti: si habeat de superfluo peccet. Facere enim elemosinam de superfluo est in ꝑcepto. Lu. .iz. Uerũtamẽ si quid superest date elemosinã. ḡ peccat si petenti nõ tribuat. ¶ Preterea aliquis tenetur ĩquirere de his que sunt necessaria ad salutem: vt aliquis ſbueniat existenti in extrema necessitate. ḡ tenetur quilibet inquirere vtrũ pauper sit in extrema necessitate: vel statẽ ei dare. ¶ In ↄtrarium est qꝛ sic uideretur φ omnes essent damnati.

¶ R⁹ dicẽdũ φ circa hoc distiguẽdum est. Supposito enim φ aliquis habeat de superfluo: ꝛ respectu indiuidui: ꝛ respectu persone: quod teneẽ pauperib⁹ erogare. aut videt in paupere petente euidẽtia signa extreme necessitatis: aut non. si videt certũ est φ teneẽ dare: ꝛ peccat non dando. In hoc enim casu logẽ Ambro. ¶ Pasce fame morientẽ: si nõ pauerís occidisti. Si ꝟo nõ appareant: tũc nõ teneẽ dare pauperi petenti: quia quãuis teneaẽ dare supfluũ pauperib⁹: nõ tamẽ teneẽ oib⁹ dare: nec huic dare. ſ teneẽ distribuere ſm φ sibi visum fuerit opportunũ: nec teneẽ inquirere. quia hoc eẽt nimis graue: φ de oib⁹ paupib⁹

ingreret. ⁊ p̄cipue cū ad eum q̇ ne-
cessitatē patif ptineat vt necessita
tē suā exponat. ⁊ p h̄ patꝫ rn̄sio ad
obiecta.

¶ Articulus iꝫ⁹.

AD 3ᵐ sic pcedif. Uidef ꝙ
ille q̇ hꝫ plures p̄bēdas pec
cet ex hoc ipso ꝙ opiniones
magr̄oꝝ sūt in ɔtrariū. Quicūq₃.n.
ɔmittit se discrimini in his q̄ sunt
ad salutē peccat. Sꝫ iste cōmittit se
discrimini: vt videf: cū faciat cōt̄
multoꝝ peritoꝝ sn̄iam. ḡ videf ꝙ
peccet. ¶ Sꝫ ɔt̄. Pōt esse ꝙ in tali
casu aliq̇s adhibꝫ diligētiā igrens
an habere plures p̄bēdas sit licitū:
nec inuenit aliqd qđ eū moueat ad
h̄ ꝙ sit illicitū. ḡ videf ꝙ sine pecca
to possit plures p̄bēdās hēre. R̄⁹
dō ꝙ duob⁹ modis aliq̇s ad pecca-
tū obligaf. vno mō faciēdo ɔt̄ legē
vt cū aliq̇s fornicaf. Alio mō faciē
do ɔtra ɔsciām: ⁊ si n̄ sit ɔtra legē
vt si ɔsciā dictat alicui ꝙ leuare fe
stucā de terra sit peccatū mortale.
Ex ɔsciā aūt obligaf aliq̇s ad pec
catū: siue habeat certā fidē de ɔtra
rio ei⁹ qđ agit. siue etiā hēat opīo-
nē cū aliqua dubitatōe. Illud autē
qđ agif ɔtra legē semp est malum:
nec excusaf p h̄ ꝙ est ſm ɔsciām. ⁊
silr̄ qđ est ɔtra ɔsciām est malum.
q̄uis non sit ɔt̄ legē. qđ aūt nec ɔt̄
ɔsciāꝫ nec ɔt̄ legē ē nō pōt eē pc̄m̄.
Dicēdū est ḡ ꝙ qn̄ sunt due opinio
nes ɔtrarie de eodē: opꝫ eē alteraꝫ
verā ⁊ alterā falsā. Aut ḡ ille q̇ fac
ɔtra opinionē magr̄oꝝ vtpote ha-
bēdo plures p̄bēdas facit ɔtra v̄aꝫ
opinionē. ⁊ sic cū faciat ɔtra legeꝫ
dei nō excusaf a pc̄ō. q̄uis n̄ faciat
ɔtra ɔsciām. sic enim ɔtra legē dei
facit. Aut illa opinio nō est v̄a ſ; ma
gis cōtraria quā iste seq̇f. ita ꝙ v̄e
licꝫ hēre plures p̄bēdas. ⁊ tūc disti
guēdū ē. q̇a aut talis habet ɔsciāꝫ
de ɔtrario. ⁊ sic iterū peccat cōtra
ɔsciām faciēs. q̄uis nō ɔtra legē
Aut nō habet ɔsciām de ɔtrario. ſ;
certitudinē. ſ; tn̄ in quādā dubita-
tionē inducif ex ɔtrarietate opini-
onū. ⁊ sic si manēte tali dubitatiōe
plures p̄bēdas hꝫ piculo se ɔmittit.
⁊ sic pculdubio peccat vtpote ma-
gis amās bn̄ficiū tpale q̄₃ ppriā salu
tē. Aut ex ɔtrariis opinioib⁹ i nullā
dubitationē adducif. ⁊ sic nō ɔmit
tit se discrimini. nec peccat. Unde
patet solutio ad obiecta.

¶ Articul⁹. 14⁹.

AD 4ᵐ sic pcedif. Uidef ꝙ
nō omne mēdaciū sit pc̄m̄.
Mai⁹ enim peccatū ē homi
cidiū q̄₃ mēdaciū. Sed homicidium
potest licite fieri. vt cum iudex oc-
cidit latronē. ḡ ⁊ mēdaciū. ¶ Pre-
terea in sacra scriptura q̇dam lau-
danf qui rn̄ mētiti esse intelliguf.
vt obstetrices. Jacob. ⁊ Judith. ḡ
mēdaciū nō semp est peccatū. ¶ Sꝫ
ɔtra est qđ aug⁹. determinat in li.
de mendacio. ¶ R̄⁹ dō ꝙ q̄ncunq₃
aliquis act⁹ hꝫ aliquā inordinatiōeꝫ
insepabilr̄ ānexā nūq̄ pōt bn̄ fieri.
q̇a ipsa inordinatio est aliqd super
fluū vel diminutuꝫ. ⁊ ita nō pōt in
tali actu mediū accipi. in quo v̄tus
ɔsistit. vt pꝫ p ph̄m in. 6. ethi. Hui⁹
modi aūt act⁹ est mēdaciū. Ad hoc
enim inuenta sunt v̄ba vel voces:
vt sint signa itellectuū. vt dr̄ i pn̄⁹

ꝑeriat. ⁊ ideo qñ aliqs voce enūciat qđ nō hꝫ ĩ mēte: quod importat in noĩe mēdacii: est ibi inordinatio per abusũ vocis. ⁊ ideo ↄcedim⁹ ꝙ mēdaciũ semp est pctm̄. ¶ Ad pͥmũ ḡ dđ ꝙ homicidiũ semper est pctm̄: q̄a inordinationē hꝫ insepabilr̄ anexā. homicidiũ enim plus ĩportat q̄ occisio hoĩs. Cōposita enim noĩa frequēter plus importāt q̄ ↄponentia. Importat enim homicidiũ occisionē hoĩs indebitā. ⁊ ideo homicidiũ nūq̄ est licitũ: quāuis occidere hoĩem aliqñ liceat. ¶ Ad 2ᵐ dđ ꝙ sicut aug. dicit in li°. de mēdacio. ⁊ hr̄ in glo. sup illud ps̄. ¶ Perdes oēs qui loquunt̄ mēdaciũ. Dupl' aliquis laudat̄ in scriptura. Quidā ꝑꝑter perfectũ statũ v̄tutis. ⁊ hoꝝ facta ꝑponūt̄ omnib⁹ in exemplũ: ⁊ de talibus nō legit̄ ꝙ mētiti sint: vel si aliqua dixerūt: que mēdacia vident̄ ẜm intentiōem quam ex instinctu spūs sancti ↄceperūt: mēdacia non sunt. Quidā v̄o laudant̄ ꝑꝑter v̄tutis indolē. ⁊ sic in aliq̄b' mēdaciũ fuisse legit̄ maxime officiosũ: sicut pꝫ de obstetricib⁹. Nō eni ↄmēdant̄ q̄a mētite sunt: ẜ ꝑꝑter misericordiā ex qua ĩ mēdaciũ inciderūt. ⁊ sic appꝫ in eis q̄dā indoles. i. pfect⁹ v̄tutis. n̄ aūt ꝑfectio.

¶ Articul⁹. 15⁹.

AD 5ᵐ sic ꝑcedit̄. Uidet̄ ꝙ non opꝫ ꝙ si aliq̄s intendat peccare mortalr̄: ꝙ peccet ꝑꝑter hoc mortalr̄. De⁹ enim ꝑnior est ad miserēdũ q̄ ad puniēdũ. vt hr̄ ex glo. in pͥncipio Iere. Sꝫ si aliq̄s intēdat peccare venialr̄: nō sequitur ꝙ ꝑꝑter hoc peccet venialr̄. ḡ nec opꝫ ꝙ qui intēdit peccare mortalr̄: ꝙ ꝑꝑter hoc peccet mortaliter. ¶ Sꝫ ↄtra. Quicūq; intēdit peccar̄ mortalr̄ facit ↄtra ↄsciāꝫ. Sꝫ omnis talis peccat mortalr̄. ḡ ⁊c. ¶ R° dđ ꝙ improprie dr̄ ꝙ aliquis intēdat peccare mortalr̄ aut venialr̄. Malũ enim est preter intētionē ⁊ voluntatē. vt dicit Dio. 4. c. de di. no. Sꝫ alr̄ quia ꝙ intendit facere aliq̄d quod credit esse mortale peccatũ: ex hoc dr̄ ꝙ intendit peccare mortaliter. Predicta ḡ questio nihil aliud q̄rit nisi quare aliquis credēs esse pctm̄ mortale quod facit: peccat mortalr̄ Non aūt est necesse ꝙ sit veniale: si credat veniale esse. vt si fornicatio nē credat esse veniale peccatum. Cui⁹ questionis de facili patꝫ solutio quia cum ↄsciā etiam erronea hēat vim ligādi ex hoc ipso ꝙ ↄt̄ ↄsciāꝫ facit: mortalr̄ peccat. Error autem cōsciē qñq; hꝫ vim absoluendi siue excusandi. qñ. s. ꝑcedit ex ignorantia ei⁹ qđ quis scire non potest: vel scire non tenet̄. ⁊ in tali casu q̄uis factũ de se sit mortale: tñ intendens peccare venialiter peccaret venialiter. sicut si aliqs intēderet accedē ad vxorē suā cā delectationis. ⁊ ita intēderet peccare venialr̄: si alia ei supponeret̄ eo nesciēte. nihilomin⁹ venialr̄ peccaret. Qñq; v̄o error cōsciē non habet vim absoluendi vel excusandi. qñ. s. ipse error peccatũ ē vt cũ ꝓcedit ex ignorātia ei⁹ quod quis scire tenet̄ ⁊ potest. sicut si crederet fornicationē simplicē esse peccatũ veniale. ⁊ tūc quāuis credēt peccare venialr̄: nō tamē peccaret

venialiter sed mortaliter. Et sic pꝫ rñsio ad obiecta.

D Einde querebatur de his que pertinēt ad penam ⁊ gliaꝫ Et pmo de his que ptinēt ad penā. ¶ 2° de his que pertinent ad gloriā. ¶ Circa penā aūt querebatur pmo de pena spūali. ¶ 2° de pena corporali damnatoꝝ. ¶ Circa pmū duo querebant. ¶ Primo vtrū damnati videāt gloriā sanctorū: ⁊ maxime post diē iudicii. ¶ Secūdo vtꝝ damnati vellēt suos ꝓpinquos esse damnatos.

¶ Articulus. 16°.

A D pmū sic pcedit. Videtur ꝙ damnati post diem iudicii videant gloriam sanctorū Sicut enim se habet gloria ad miseriam: ita miseria ad gloriam. Sꝫ de perfectione glorie sanctoꝝ est vt videant miseriam damnatoꝝ. vt hēt Jsa. vltimo. Egredientur ⁊ videbūt cadauera impioꝝ. ergo ⁊ de pfectione miserie damnatoꝝ est vt videant gloriā sanctoruꝫ. ⁊ sic post diem iudicii quando in miseria perfecta erunt: videbūt gloriam sanctorum. ¶ Preterea post diem iudicii nulla afflictio a damnatis sbtrahetur. Sed nunc affligūtur damnati de hoc ꝙ vident gloriam sanctoꝝ. fm illud Jsa. 46. Videant ⁊ ↄfundantur zelantes populi. ergo ⁊ post diē iudicii gliā sanctoꝝ videbūt. ¶ Sꝫ ↄtra. Omnis delectatōis materia damnatis post diem iudicii sbtrahetur. Sꝫ vidē sanctoꝝ gloriam est quedā materia delectationis. g̃ ꝛc. ¶ Rō° dō ꝙ videre gloriā beatoꝝ dupliciter ↄtingit. Uno modo vt capiatur quid sit ipsa glia: ⁊ qualis ⁊ quanta. ⁊ sic nullus pōt videre gloriam nisi qui est ī gloria. Superat enim ⁊ desiderium ⁊ ītellectum eoꝝ qui non sunt in ea. Hoc enim ē māna abscōditū ⁊ nomē nouum scriptum in calculo: quod nemo nouit nisi qui accipit. vt habetur Apoc. 2. Alio modo cōtingit vidē gloriam beatoꝝ vt videantur ipsi beati esse in quadam gloria īenarrabili ⁊ excedēte intellectū. Et sic damnati ante diem iudicii vident gloriam sanctoꝝ. non antē post diē iudicii. quia tunc erunt penitus a sanctoruꝫ consortio alienati. vt qui ad summū iam miserie puenerunt ⁊ ideo nec etiam sanctoꝝ consortio digni habebūtur. nam videns aliqd ↄsortium habet cum eo quod vidꝫ ¶ Ad pmum g̃ dicendū ꝙ videre miseriam damnatoruꝫ omnino erit sanctis ad gloriam. gaudebūt eniꝫ de insticia dei ⁊ de sua euasione pꝫ illud ps. Letabitur inst⁹ cum viderit vīdictam. Sed videre sanctorū gloriam aliquid perfectionis importat qua post diem iudicii damnati priuabūtur. ¶ Ad secūdum dicendū ꝙ damnati in inferno existentes post diem iudicii memores erūt glorie sanctoꝝ quam ante iudicium ⁊ in iudicio viderunt. ⁊ sic cognoscent eos esse in maxima gloria: quamuis non videant ipsos beatos nec eoꝝ gloriam. ⁊ ita inuidia torquebuntur. ⁊ sic afflictio que est in eis nunc ex tali visione manebit visione sblata de quo etiam magis dolebunt videntes se etiam visione sanctorum

indignos reputatos. ¶ Ad illd qd contra obr dicendu q videre sanctorum gloriam non est materia delectationis nisi sm pmu moduz visionis videatur: qualiter a damnatis nunq videtur. secudo aut modo vide et no hre e magis afflictoia ca ppt inuidia.

Articul^o .17°.

Ad 2^m sic pcedit. Videt q damnati no vellet suos ppinquos esse damnatos. Dicit enim Luce.16. q diues in inferno damnat^o petebat Lazaru mitti ad fres suos vt testaret illis ne venirent in locu tormetoz. Petitio aut est volutatis designatio. g danati non volut suos ppinquos damnari ¶ Sz cotra est quod dr Isa.14. sup illud. Surrexerut de soliis suis. dic glosa. Solaciu est damnatis socios habere sue miserie. g ipsi vellet oes esse damnatos. ¶ R^o dicedu q vitia spualia in damnatis cosumant qd significat Ezech. 32°. vbi dr de impiis. q cu armis suis ad infernu descedut. et ideo in eis pfecta inuidia est. ad quam ptinet dolere de bono alteri^o: quod ipse non hz. et sic etiaz velle omnes pati malum quod ipse patit. Liberari enim a malo qdaz bonu est. Que qde inuidia in aliqbus etia in hac vita tantu inualescit: ut suis ppinquissimis etia inuideat de bonis que n habent ipsi. Vn multo ampli^o damnati inuidia stimulate nellet suos ppinquos cu oib^o aliis ee danatos. et dolebut si sciat aliquos esse saluatos. Sz tn si no oes debet damnari: s aliq saluari: magis vellent suos ppinquos q alios a danatione liberari: qa in h etia inuidia torquebut: si videat saluari alios et suos damnari. et p huc modu diues damnat^o nolebat suoz danatoem. et sic patet obiecta.

¶ Articul^o 18°.

Deinde querebat de pena corporali damnatoz. vtru s. sit ibi tm pena ignis: vel etia pena aque. et videt q sic p illd Job.24. de impiis. Trasibut ab aqa niuiu ad calore nimiu. ¶ Sz cotra. Oia delectatio et refrigeriu danati aufert. Sz no pot ee sine quoda refrigerio q aliquis afflict^o calore ad frig^o aq trafeat. vel eo^o. g talis penarum alternatio non erit in danatis. ¶ R^o dicedu q sicut dicit Basili^o exponens illud ps. Vox domini intercidet et c. In fine mundi ignis diuidetur et alia elementa: et quicquid est in eis pulchrum et clarum remanebit superius ad gloriam beatoz. quod vero est in eis fetuletu et penosum descendet in infernum ad penam damnatoz. et ita fex totius creature in infernum colliget et erit damnatis in penam: et non solum patientur penam ignis. Iustum est enim vt qui creatorem offenderunt ab omni creatura puniantur. Unde dicit Sapientie.5. Et orbis terrarum pugnabit pro illo contra insensatos. ¶ Ad illud aut quod in contrariu obiicit dicendu q ex huiusmodi varietate penaru nullum erit in damnatis refrigerium. Ignis enim et aqua et huiusmodi non agent in corpora damnatorum actione nature: ita q relinqnt

suas qualitates i corporibus dãnatorum secundum esse nature: sicut ignis relinquit calorem in lignis q̄ facit esse calida. alioquin cum contraria non possint esse simul in eodem: oporteret corpora dampnatoꝝ suas qualitates perdere. ꝛ sic transmutata natura organorum fieret pena minus sensibilis. sed agunt in corpora dampnatorum actione spirituali. imprimendo scilicet suas qualitates in corporibus dampnatorum secundum esse spirituale: per modũ quo species colorum est in aere: vel etiam in pupilla: non ita ꝙ fiant colorata. Unde corpora dampnatorum sentient afflictionem ignis sine hoc ꝙ conuertantur in naturam ignis ꝛ ideo varietas penarum non facit eis aliquod refrigeriũ. Refrigeriuꝫ enim nunc ex alternatione penaruꝫ proueniens causat ex transmutatione nature: inquantum per frigus aque superfluitas calefactionis remittit: ꝛ sic ad medium venit. qḋ est delectabile.

D Einde querebat de gloria beatorum. ꝛ circa hoc querunt duo. Primo vtruꝫ beatitudo sanctoꝝ per prius consistat in intellectu q̄ in effectu. vel econuerso. Secundo vtrum per ꝑus beati ferantur ad videndum humanitatẽ xpi q̄ eius diuinitatẽ.

Articulus. 19[us].

A D pmum sic pcedit. Uidet ꝙ beatitudo sanctorum precipue constat in intellectu. Sicut enim dicit Augustin[9]. 10. cõfessi. Beatitudo est gaudiũ de veritate. Sed ṽitas pertinet pncipalr̃ ad intellectũ. g̃ ꝛ beatitudo. Preterea Jo. 17. dicit. Hec est vita eterna vt cognoscãt te solum veruꝫ deum ꝛ quem misisti Jhum xpũm. Cognitio autem ad intellectũ pertinet. g̃ ꝛ vita eterna siue beatitudo. Preterea Augustin[9] dicit. 1. de trinit. Q visio est tota merces. Merces autem est beatitudo. ergo pertinet pncipalr̃ ad visionẽ intellectus. Sed cõtra. premiũ respõdet merito. Sꝫ meritũ pncipalr̃ ↄsistit in volũtate. g̃ ꝛ beatitudo que ẽ premiũ. R̃x° dicẽdũ ꝙ felicitas siue beatitudo in operatiõe ↄsistit: ꝛ non in habitu. vt phꝰ pbat in. 1. ethi. Unde beatitudo hominis põt comparari ad aliquã potentiaꝫ aĩe dupliciter. Uno modo sicut obiectũ potentie. ꝛ sic beatitudo precipue comparat ad voluntatem. Nominat enim beatitudo vltimum fineꝫ hominis ꝛ summũ bonum ipsius. Finis autem ꝛ bonum sunt obiectum voluntatis. Alio modo sicut actus ad potentiam. ꝛ sic beatitudo originaliter ꝛ sb̃stantialiter consistit in actu intellectus. Formaliter autem ꝛ completiue in actu voluntatis. quia impossibile est ipsum actum voluntatis esse vltimum finem voluntatis. Ultimus enim finis hominis est id quod est pmo desideratũ Non autem potest esse ꝙ primo volitũ sit actus volũtatis. prius enim est potentia fieri in aliquod obiectũ q̄ ꝙ feratur super actum suũ. Pri[9] enim intelligit actus alicuius potentie q̄ reflectio ei[9] sup actum illum.

Actus enim terminatur ad obiectū. et ita quelibet potentia prius fertur in obiectū q̄ in actū suū. sicut visus prius videt colorē q̄ videat se videre colorē. et ita etiam volūtas prius vult aliquod bonū q̄ velit se velle. et sic act⁹ volūtatis non potest esse primo volitū: et per ↄn̄s nec vltim⁹ finis. Sed quotiēscū aliqd bonū exteri⁹ est desideratū quasi finis: ille actus noster est nobis quasi finis interior: q̄ primo perfecte attingim⁹ ad ipm̄: sicut dicim⁹ q̄ comestio finis est et btitudo ei⁹ qui ponit cibū finē suū. et possessio eius qui finem suū ponit pecuniā. Finis aūt nostri desiderii deus est. Un̄ act⁹ quo ei primo ↄiungimur est originalr̄ et sbaliter nostra beatitudo. primo aūt deo ↄiūgimur per actum intellect⁹. et ideo ipsa dei visio que est act⁹ intellect⁹ est sbaliter et originaliter nostra beatitudo. Sz quia hec operatio pfectissima est et ↄuenientissimū obiectū: ideo ↄsequr̄ maxima delectatio: que quidē decorat operationē ipsam et perficit eā: sicut pulchritudo iuuentutē. vt dr̄ in .io. ethi. vn̄ ipa delectatio que voluntatis est: est formalr̄ ↄplens beatitudinem. et ita beatitudinis vltime origo est in visione. complementū aūt in fruitione. Tres g̃ prime rōnes ↄcedēde sunt. qa ostēdūt q̄ beatitudo sbalr̄ ↄsistat ī actu ītellect⁹.

¶ Ad illud aūt qd̄ ↄtra obr̄ dd̄ q̄ meritū ↄsistit in agēdo: premiū aūt in recipiendo. Actio aūt primo ptinet ad volūtatē: quia ipa mouet omnes alias vires. Sed receptio primo ptinet ad intellectū q̄ ad volūtatē. vnde premium per prius attribuit̄ intellectui. meritū aūt voluntati.

¶ Articul⁹. zo⁹.

AD z^m sic pcedit̄. Videt̄ q̄ beati in gloria prius ferant̄ ad ↄtēplādā xp̄i diuinitatē q̄ ei⁹ humanitatē. Altissimo eni statui altissim⁹ act⁹ primo et pncipalit̄ ↄpetit. Sz beati sunt in statu altissimo. Cum g̃ act⁹ intelligētie que est potentia altissima: cuius est ferri in deū: sit act⁹ altissim⁹ et nobilissimus: videt̄ q̄ hic act⁹ primo beatis ↄpetat vt deum cōtemplent̄. ¶ Preterea hoc ad impfectionē vie pertinet: q̄ oportet nos ab inferiorib⁹ ad superiora ↄtemplanda ↄscendere. Sed in beatis erit perfectio ↄtraria imperfectioni vie. ergo ipsi ecōuerso per prius superiora ↄtemplabunt̄. et sic primo xp̄i diuinitatē q̄ ei⁹ humanitatem. ¶ Sed contra. Ad extremū nō peruenit̄ nisi per mediū. Sed medium inter deum et homines est xp̄i humanitas. i. ad Thi. z. Mediator dei et hoīum homo xp̄us Jhs. ergo sancti non perueniūt ad ↄtemplationē diuinitatis xp̄i nisi prius ↄtemplando eius humanitatē. ¶ R° dd̄ q̄ vnusquisq̄ prius ↄsiderat illd̄ qd̄ est ratio alicui⁹ q̄ id cuius ratio est sicut artifex prius ↄsiderat regulam operis q̄ s^m regulā opet̄. Beati aūt adeo sunt deo ↄiūcti. vt ipse sit eis ratio cuiuslibet cognitionis et opis Aliter enī act⁹ beatitudinis p alios cognitōes et operationes sanctoꝝ īpediret̄. Et iō illud ad qd̄ sācti p⁹ attēdūt ē ipe d⁹ et enī hn̄t mediū c⁹ libz cognis et reglā cuiuslz opatōis

⁊ sic per ꝑus cōtēplāt diuinitatē xpi ꝙ eius humanitatē. In vtraꝗ tamē ↄtēplanda delectatōem inueniunt. vñ dr̃ Jo.io. Ingrediēt .s. beati ad ↄtēplādā diuinitatē xpi. ⁊ egredient ad ↄtēplandā ei⁹ humanitatē. ⁊ vtrobiꝗ pascua inueniēt .i. delectationē. vt exponit in li. de spū ⁊ aīa.

¶ Duas ḡ ꝑmas rōnes ↄcedim⁹.

¶ Ad illud qđ ↄtra obr̃ dicēdū ꝙ rō illa ꝓcedit quātū ad statū vie ī qua nōdū sum⁹ deo ꝑfecte ↄiūcti. Sȝ opȝ nos ad deū p xp̄m accedere. sed cum iam deo in btitudine cōiuncti erim⁹: per prius intendem⁹ xpi diuinitati ꝙ eius humanitati.

¶ Incipit qōlibet 9ᵐ sācti Thome.



Uesitū est ꝑmo de capite xpi. Deīde de membris. ¶ De xp̄o quesitū est tripliciter. ¶ Primo quātū ad nām diuinā. ¶ Secūdo quātū ad vnionē humane nature ad diuinā. ¶ Tertio quantum ad spēs sb quibus ī sacramēto altaris continetur.

¶ Articul⁹ ꝑm⁹.



Irca ꝑmū querebat vtrū deus possit facere infinita esse actu. ⁊ videt ꝙ nō. De⁹ enim potest facere aliquid maius eo quod facit: quia eius potentia non adequat opus. vt dicit Hugo de sancto Uictore. Sed infinito in actu non potest esse aliquid maius ḡ non potest esse ꝙ deus faciat infinitum in actu ¶ Sed contra. De⁹ potest plus facere ꝙ homo possit dicere vel cogitare. ſm illud Luce.ꝑ. Non erit impossibile apud deum omne verbum. Sed homo potest dicere esse infinitum in actu: ⁊ etiam cogitare: cum quidaȝ philosophi hoc posuerunt. vt patet in tertio phi. ḡ deus potest facere infinitum in actu

¶ Rx̄ dđ ꝙ cū dicit deum nō posse aliqd facē: hoc non ē ꝑpter defectū diuine potentie: sed ꝑpter incōpossibilitatē que importatur in facto. Quod quidem contingit dupliciter. Uno modo quia repugnat facto in quantū est factum. sicut dicim⁹ deuȝ non posse facere aliquam creaturā que se in esse conseruet. quia ex hoc ipso ꝙ res aliqua ponitur habere superiorem: ponit etiam indigere conseruatione: cum idem sit causa essēdi rem ⁊ conseruans rem in esse. Alio modo quia repugnat huic facto inquantum est hoc factum: sicut si dicamus deum non posse facere equum rōnalem esse. Esse enim rationale quāuis non repugnet facto: inquantū est factum. tamen hoc factum. scilicet esse rōnale repugnat omni equo inquantum est equus: in cuius diffinitione cadit irrōnale Quidam autem dicūt ꝙ deus non potest facere esse infinitum in actu: quia esse infinitum repugnat facto inquantum est factum. Est enim cōtra rōnem creature: vt creatorem adequet: quod oportet ponere si eēt aliqua creatura infinita. Infinituȝ enim infinito maius non est. Sed istud non videtur rōnabiliter dici Nihil enī ꝓhibȝ illud qđ ē infinitū p vnū modū supari ab eo quod est

infinitū pluribꝰ modis: sicut si esset aliqđ corpꝰ infinitū sm̄ longitudinē: finitū ꝟo latitudine: esset minꝰ corpore longitudine ⁊ latitudine infinito. Dato aūt ꝙ deꝰ faceret aliqđ corpꝰ infinitū actu: corpꝰ quidez hoc esset infinitū q̄ntitate dimēsiua: ꝫ de necessitate hēret nām spēi terminatā: ⁊ esset limitatuz ex hoc ipso ꝙ eēt res mālis. vn̄ nō eēt eq̄le deo: cuiꝰ eē ⁊ eēntia ē modis oībus infinita. Alii ꝟo dixerūt ꝙ eē infinitū in actu sm̄ aliquē modū nō repugnat facto inquātuz factū: neqꝫ huic facto in quātū est hoc factū: qđ ē ens ī actu. Aliquo ꝟo mō repugnat enti in actu eē infinitū. ⁊ hec est opinio Algaselis. Distīguit enī duplex infinitū. s. infinitū p se ⁊ infinituz per accidēs. cuiꝰ distinctiōis intellectus hīc accipi pōt: ꝙ cū īfinitū p̄ncipaliter ī q̄ntitate īueniat̄. vt dr̄ ī. ꝫ. p̄hi. si q̄ntitas ī qua īfinitū cōsistit hēat talē multitudinē: cꝰ vnaqueqꝫ pars ab altera depēdeat ⁊ certū ordinē hēat: ita ꝙ vnaqꝫ ps illiꝰ multitudinis reqrat̄ p se: tūc īfinitū in tali q̄ntitate ɔsistēs dicet̄ īfinitū p se. sic pꝫ ī ꝉꝫ ꝙ bacculꝰ mouet̄ a manu: manꝰ a lacertis ⁊ neruis: q mouet̄ ab aīa. ꝙ si in īfinitū pcedūt. vt. s. aīa ab alio moueat̄: ⁊ sic deīceps in īfinitū: vel bacculus aliqđ aliud moueat. ⁊ sic deīceps in īfinitū erit multitudo istoꝝ mouētiū ⁊ motoꝝ p se infinita. Si ꝟo q̄ntitas in qua ɔsistit infinitū resultet ex aliqbꝰ p̄libꝰ: que eūdē ordinē seruēt: ⁊ quoꝝ numerꝰ nō reqrit̄ nisi p accn̄s: tunc erit infinitū p accn̄s. sic̄ si aliqs faber cultellū faciat: ad cꝰ ɔstitutiōez mult̄ martellis ī digeat ex ꝉꝫ ꝙ vnꝰ pꝰ aliū frāgit̄: ⁊ vnꝰ succedit ī locū alteriꝰ eiusdē ordinē tenēs. si tal̄ multitudo in īfinitū excrescat: dicet̄ infinitū p accn̄s ⁊ n̄ p se. Accidit enī fabrili opi martelloꝝ īfinita multitudo cū p vnū martellū: si duraret: eq̄l̄r posset expleri sic̄ per infinitos. Dicūt g̊ ꝙ īfinitū p se repugn̄t ei qđ ē eē ī actu. eo ꝙ opꝫ ī his q̄ p se ordinē hn̄t ɔpleri postremū nisi p cōpatōez q̄dāmō oīuz p̄oꝝ. ⁊ sic ad vnū ɔstituēdū reqret̄ īfinitoꝝ ordīata influētia: si eēt aliqđ infinitū p se. ⁊ ita nūq̄ possꝫ cōpleri: cū īfinita n̄ sit trāsire. ꝫ īfinitū p accn̄s sm̄ eos n̄ repugnat ei qđ ē eē ī actu: cū una ps multitudīs ab altera n̄ depēdeat. vn̄ sꝫ ꝉꝫ nihil p̄hibꝫ eē īfinitū in actu. sic̄ alga. dic̄ ī sua meth. aīas rōnales hoīuz defūctoꝝ eē īfinitas in actu. eo ꝙ ponat gn̄atōez hoīum ab eterno fuisse: ⁊ aīas pꝰ mortē corporū remanē. ⁊ sm̄ hāc opinionē deꝰ possꝫ facē īfinita vl' īfinitū in actu ēt si n̄ īueniat̄ ī nā īfinitū ī actu. Sꝫ ecōt̄ ɔmētator. s. meth. dic̄ ꝙ ī actu eē n̄ pōt neqꝫ īfinitū p se: neqꝫ īfinitū p accn̄s. In potētia ꝟo īuenit̄ infinitū p accn̄s: ꝫ n̄ infinitū p se. ⁊ sic ꝫꝫ eū eē īfinitū oīo repugnat ei qđ ē eē ī actu. ⁊ ꝉꝫ ꝟiꝰ eē vr̄. Nō. n. pōt eē actu ī reꝝ nā aliqđ non specificatū ad diuersas spēs ī differēt̄ se hn̄s. Quāuis. n. ītellectꝰ ɔcipiat aīal non specificatū rōali vl' irrōali dr̄ia. nō tamē potest esse actu animal: quod non sit rationale vel irrationale. vn̄ sm̄ p̄hm nō est in genere qđ nō

est in aliqua ei⁹ spē. vnaqueq3 vero quātitas specificat̄ p certā terminationē quantitatis. sicut multitudinis spēs sūt duo ⁊ tria: ⁊ sic de aliis. ⁊ magnitudīs spēs sunt bicubitū ⁊ tricubitū ⁊ hi⁹. vl' f̄m aliquā determinatā mēsurā. vn̄ impossibile est sic inueniri aliquā quātitatē in actu que nō sit ꝑprijs terminis limitata. cum aūt infinitū ↄgruat quātitati ⁊ dicat̄ infinitū ꝑ termini remotionē: impossibile erit infinitū esse in actu. propter qd̄ dicit ph̄s in .3. phi. φ infinitū est sic m̄a nōdū specificata ꝭ sb̄ ꝑuatiōe exn̄s. ⁊ φ se h3 magis in rōne ꝑtis ⁊ ↄtenti q̄ toti⁹ ⁊ ↄtinētis. ⁊ iō sic de⁹ non pōt facere equū rōnalē: ita non pōt facere ens actu esse infinitū. ¶ Un̄ ꝑmū ↄcedim⁹ qa verū ↄcludit: quāuis nō recte ↄcludat: eo φ si ponat̄ deū facere aliqd infinitū ꝭ3 vnū modū: adhuc pōt aliqd infinitū facere in alio ordine. sicut si posset facere infinitos leones. infinito enī nō ē aliqd maius in illo ordine quo est infinitū. ꝭ f̄m aliū ordinē nihil ꝓhibet aliquid esse aliud mai⁹ infinito. sicut numeri pares sunt infiniti. ⁊ tn̄ numeri pares ⁊ impares simul accepti sunt plures numeris parib⁹. ¶ Ad illud ꝟo qd̄ in ↄtrariū obr̄ dō φ ꝟbū intellect⁹ nō solū dr̄ qd̄ ꝟbo ꝑfert̄: sed qd̄ mēte ↄcipit̄. qd̄ aūt sibi ipsi est repugnās mēte ↄcipi nō pōt: quia null⁹ pōt intelligere ↄtradictoria esse simul vera. vt ꝓbat̄ in .4. meth. vn̄ cū esse infinitū repugnet ei qd̄ est eē actu: hoc non est ꝟbū. vn̄ nō ē infinitū in actu. ⁊ ideo nō sequit̄ φ sit deo possibile. Ubi aūt q posuerūt infinitū esse in actu ꝑpriam vocem ignorauerunt.

D Eīde q̄rebat̄ de xp̄o quātū ad vnionez hūane nature cū dīna. Et circa hoc q̄rebāt̄ tria. ¶ Primo utrum in xp̄o sit vna ipostasis tm̄. ¶ 2° vtrū sit ī eo vnū tm̄ eē. ¶ 3° vtz sit ī eo una tm̄ filiatio.

¶ Articulus .2⁹.

H Ad ꝑmū sic ꝓcedit̄. Uidet̄ φ in xp̄o sint plures ipostases. Unio eni3 aīe ad corp⁹ ꝑsupponit̄ ad assūptōe3: qa xp̄s hūanitatē siue hūanā nām assūpsit: que cū sit forma toti⁹ dicit aliqd ↄpositū ex aīa ⁊ corpore. ꝭ anima ⁊ corp⁹ vnita faciūt ipostasim hoīs. g̊ ipostasis in hūana nā ꝑintellr̄ assūptōi. ꝭ3 oē qd̄ ꝑintellr̄ assūptōi pōt dici eē assūptū. g̊ ipostasis ꝟbi assūpsit ipostasim hoīs. ⁊ sic sūt due ipostases in xp̄o. ¶ Pretēa corp⁹ qd̄ ꝑintelligit̄ assūptōi ē assūptibile. ꝭ3 corp⁹ n̄ est assūptibile nisi vt vnitum aīe rōnali. nō enī dr̄ corp⁹ ināīatū esse assūptibile. g̊ vnio aīe ⁊ corporia ꝑintellr̄ ad assūptōez hūane nature. ⁊ sic idē qd̄ ꝑus. ¶ Pretēa mediū vnionis ꝑsupponit̄ ad vnionē. ꝭ3 grā ē mediū vniōis hūane nature ad dīnā ꝑsonā. vn̄ dr̄ grā vnionis. g̊ ꝑsupponit̄ ad vnionē. grā aūt nō pōt intelligi nisi ī aīa. aīa aūt n̄ ītelligit̄ eē anq3 corpi vniat̄: qa creando īfūdit̄ ⁊ īfūdēdo creat̄. g̊ op3 ꝑintelligi vnionē aīe cū corpore ad vnionem humane nature cum diuina. Et sic idem quod prius. ¶ Preterea humanitas est qneda3

forma sbalis. Omnis aũt forma sbalis requirit aliqd qd per ipsaz informet. non aũt potest dici ꝙ ipostasis vel suppositũ eternũ informet per aliquã formã creatam. ergo opz in xp̃o ponere aliquod suppositũ vel ipostasim creatã que humãitate informet. ꝛ sic in xp̃o erũt due ipostases ipostasis. s. verbi: ꝛ ipostasis hoĩs.
Sed ɔtra est. Ea que sunt adinuicẽ dispata nõ p̃dicant de se inuicem: nisi per hoc ꝙ ɔueniũt in vno supposito. sicut dicimus ꝙ albũ ẽ dulce ꝑpter vnitatẽ sbiecti. Sed diuina natura ꝛ humana sunt nature penitus dispate. predicãt autem de se inuicẽ in ɔcreto. Dicim⁹ enim. de⁹ est homo ꝛ homo est deus. ergo est ibi vnũ suppositũ tantũ ꝛ vna ipostasis. ¶ Si dicatur. ꝙ predicant de se inuicẽ ꝑpter hoc ꝙ ɔueniũt ĩ vna persona: non per hoc ꝙ ɔueniũt in vno supposito vel ipostasi vna. sicut dicimus album est dulce. ¶ Cont. Persona non addit supra ipostasiz vel suppositũ nisi aliquod accidẽs. scz ꝓprietatem ad dignitatẽ pertinentem. Si ergo in xp̃o esset vna persona ꝛ non vnũ suppositũ vel ipostasis: diuina natura ꝛ hũana eent in ipso vnite solũ in accidẽte. quod falsum est. ¶ R° dicẽdũ ꝙ sm opinionẽ secũdã quam magister in. 6. di. tertii li. sententiaꝝ. ponit: que ẽ cõmunis opinio modernoꝝ: ꝛ aliis multo verior ꝛ securior. in Xp̃o est vnum suppositũ tantũ ꝛ vna tãtũ ipostasis. sicut ꝛ persona vna. Opz nãq; nos sm doctrinã fidei ponere unaz rẽ sbsistentẽ in duab⁹ naturis diuinã. s. ꝛ humanã. alias nõ posset dici ꝙ unus esset domin⁹ Jhus xp̃s sm sententiam apostoli. 1. ad Cor. 8. Unde ꝛ Nestori⁹ damnat⁹ est ꝑpter hoc ꝙ xp̃m presumpsit diuidẽ duas introducẽs personas. Illud aũt quod est sbsistẽs in natura: est aliqd indiuiduũ ꝛ singulare. vnde vnitas xp̃i in qua due nature vniũtur attribuenda est alicui nomini per quod singularitas designet. Nominum autem que singularitatẽ designãt: quedam significãt singulare in quolibet genere entis. sicut hoc nomẽ singulare ꝛ particulare ꝛ indiuiduũ. qa hec albedo est quoddã singulare ꝛ particulare ꝛ indiuiduum. Nam vniuersale ꝛ particulare circueũt omne gen⁹. Quedaz vero significant singulare solũ ĩ genere sbstantie. sicut hoc nomen ipostasis quod significat indiuiduã sbam. ꝛ hoc nomen persona quod significat sbam indiuiduã rõnalis nature. ꝛ similiter hoc nomen suppositũ vel res nature. quoꝝ nullum de hac albedine potest predicari: quãuis hec albedo sit singularis: eo ꝙ unũqdq; eorum significat aliquid ut sbsistẽs. Accidentia vero non sbsistũt: ꝓpterea hoc sbarũ quãuis sint de nã sbsistẽtiũ. nõ tñ p se sbsistũt. sed in alio sunt. vñ etiã p̃dicta noĩa de ptib⁹ sbarũ nõ dicũt. Nõ eni dicim⁹ ꝙ hec manus sit ipostasis vl' psona vl' suppositũ vel res nature: quãuis possit dici ꝙ sit qddã ĩdiuiduũ vel ptic'lare vel singulare. que noĩa de accidẽtib⁹ dicebãt. nõ aũt põt dici ꝙ hũana nã ĩ xp̃o l' aliq̃ ps ei⁹ sit p se sbsistẽs.

Hoc enĩ vniõi repugnaret: nisi po
nerem⁹ vnionẽ ꝓm qd ⁊ nõ simplr̃:
sic vniũt lapides in aceruo: vl̃ duo
hoĩes ꝑ affectũ amoris: vel per aliq̃
imitatõis silitudinẽ. que oĩa dicim⁹
esse vnũ ꝓm qd ⁊ nõ simplr̃. qḋ enĩ
est simplr̃ vnũ ⁊ ꝑ se sbsistens: nihil
otinet actu ꝑ se sbsistẽs: ꝟ forte ĩ po
tentia. Vñ seruata ueritate vniõis
naturarũ in xp̃o opꝫ ponere sic̃ vnã
ꝑsonã: ita vnã ipostasim ⁊ unũ sup
positũ: ⁊ vnã rẽ duaꝝ nãtũ. ꝟ ipsã
humanã nãm in xp̃o nihil ꝓhibꝫ di
cere esse quoddã indiuiduũ aut sin
gulare aut particulare. ⁊ silr̃ q̃slibꝫ
partes humane nature. vt man⁹ ⁊
pedes ⁊ ossa: quoꝝ quodlibet ẽ qḋ-
dã indiuiduũ: nõ tñ ꝙ de toto ꝑdi
cet: quia nullũ eoꝝ est indiuiduũ ꝑ
se sbsistẽs. ꝟ indiuiduũ ꝑ se sbsistẽs:
uel singulare vel particulare: quod
ꝑdicat de xp̃o ẽ vnũ tm̃. Vñ possu-
mus dicere in xp̃o eẽ plura indiui-
dua vl̃ singularia vel ꝑticularia: ñ
aũt possum⁹ dicẽ xp̃m esse plura in
diuidua vel singl'aria vel ꝑticl'aria
ꝟ plures ipostases vel supposita nõ
possum⁹ dicere ĩ xp̃o esse. ¶ Ad ꝓ᷑
ḡ dd ꝙ ex vniõe aĩe ⁊ corporis cõ-
stituiẗ ⁊ hõ ⁊ hũanitas: que quideꝫ
duo hoc mõ differũt: ꝙ humanitas
significaẗ ꝑ modũ ꝑtis: eo ꝙ huma-
nitas dr̃ qua hõ est hõ. ⁊ sic ꝑcise si-
gnificat eẽntialia ꝓncipia spẽi: ꝑ q̃
hoc indiuiduũ in tali spẽ collocaẗ.
vñ se hꝫ ꝑ modũ partis. cũ ꝑter hi⁹
ꝓncipia multa alia in reb⁹ nature
ĩueniaẗ. Sꝫ hõ significaẗ ꝑ modum
toti⁹. Homo enĩ dr̃ hñs humãitatẽ
vl̃ sbsistẽs in hũanitate sine ꝑcisiõe

quorũcũqꝫ alioꝝ supuenientiũ essen
tialib⁹ ꝓncipiis spẽi: qa ꝑ hꝫ ꝙ dico.
habẽs hũanitatẽ: non ꝑcidiẗ quin
habeat colorẽ ⁊ q̃titatẽ ⁊ alia hi⁹.
Secũdũ ḡ secũdã opinionẽ ꝑdictã
vnioni humane nature ad diuinã ꝑ-
supponiẗ vnio aĩe ⁊ corporis ꝓm ꝙ
ostituit humanitatẽ: nõ ꝓm ꝙ osti-
tuit hoĩem. Illud enĩ qḋ in xp̃o est
ostitutũ ex aĩa ⁊ corpore tm̃: quod
vnione ꝑsupponiẗ: nõ est totũ qḋ
per se sbsistit: ꝟ aliq̃d ei⁹. ⁊ ideo nõ
potest signari vt hõ: ꝟ vt hũanitas
vñ opꝫ dicẽ: qa in ipsa vnione hũa
ne nature ad diuinã quasi in termino
assumptiõis intelligaẗ ꝓmo in xp̃o
rõ hoĩa: qa tũc in ꝓmo intelligiẗ ve
rea ꝑ se sbsistẽs opleta. ⁊ ĩ hꝫ differt
ab aliis duab⁹ opinionib⁹. Nã prima
opinio ponit ꝙ vnio aĩe ad carneꝫ
ꝑsupponiẗ ꝓm intellectũ assũptionĩ
humane nature. nõ ꝓm solũ hoc ꝙ
ostituit humanitatẽ: ꝟ etiam ꝓm ꝙ
ostituit hoĩem. dicit enim hominẽ
esse assumptum. Tertia ᷓo opinio
ponit ꝙ nec etiã in termino assum
ptiõis intellr̃ aĩa corpori vnita nec
ad ostituendũ hominẽ: nec ad osti
tuẽdã humanã naturã. Dicit enim
humanã nãm sumi multiplr̃. i. ꝑ ꝑ-
tib⁹ ei⁹. s. aĩa ⁊ corpore: cũ dicamus
humanã naturã assumptam a ᷓbo.
vñ patet ꝙ nec ᷓe dicit xp̃m eẽ ho
minẽ: nec ᷓe ponit hũanã nãꝫ ĩ xp̃o
⁊ iõ est tãq̃ꝫ heretica condemnata.
¶ Ad 2ᵐ dicendũ ꝙ corpus vnitũ
anime preĩtelligiẗ assumptioni hu
mane nature. Unitum autem dico
vnione cõstituente humanitatem
non autem vnione ostituẽte hoĩeꝫ.

¶ Ad 3m dō q̄ grā habitualis non
intellr̄ vt mediū vnionis qḋ ſm in
tellectū p̄cedat unionē: nec ē mediū
qḋ cauſet vnionē vel unibilitatē: ſ3
mediū qḋ facit ad ɔgruitatē vni-
onis ſicut decoꝛa veſtis facit ad cō
gruitatē coiūctionis mr̄imonialis.
Et ſiliter ſciā ⁊ oēs alie pfectiones
xp̄i poſſent dici mediū vnionis. ⁊
pro tanto grā habitualis xp̄i poteſt
dici grā vnionis. veri⁹ tn̄ puto q̄ grā
grā vnionis dicaẗ vel ipſa gratui-
ta dei volūtas: q̄ gratis nullis me-
ritis p̄cedētib⁹ vnionē fecit. vl̄ po-
ti⁹ ipm̄ donū gratis datū humane
nature: qḋ eſt eſſe in diuina pſona
Si tn̄ aīa vnita coꝛpoꝛi preintelli-
gaẗ ad aſſūptionē ſoluēdū ē vt p̄⁹
¶ Ad 4m dō q̄ humanitas non eſt
foꝛma partia que dicaẗ foꝛma quia
infoꝛmet aliquā mām vel ſbiectum
ſ3 dr̄ foꝛma toti⁹ in qua ſuppoſitum
nature ſbſiſtit. vñ nō opꝫ ponere q̄
ipoſtaſis increata infoꝛmeẗ humani-
tate: ſed quia ſbſiſtat in ea.

¶ Articulus 3⁹.

Ad 2m ſic p̄cediẗ. Videẗ q̄ ī
xp̄o non ſit vnū tm̄ eē. Vi-
uere enim ſm pħm in 2. de
aīa viuētib⁹ eſt eſſe. S3 in xp̄o nō ē
tm̄ vnū viuere: cū duplex ſit in eo
vita creata. ſ. vita qua viuit coꝛp⁹.
p aīam: que moꝛte priuaẗ. ⁊ vita in
creata: que viuit per ſe ipm̄. ḡ nec ī
xp̄o ē tm̄ vnū eſſe. ¶ Preterea ſicͭ
eſſe eſt ſuppoſiti ita ⁊ operatio. S3
vnitas ſuppoſiti non facit quin in
xp̄o ſint plures operatiōes. ḡ nec fa
ciet q̄ in xp̄o ſit tm̄ vnū eē. ¶ Pre-
terea gn̄atio ē mutatio ad eē. S3 in
xp̄o ē quedā gn̄atio tpalis: de qua
Mat. i. Xp̄i aūt generatio ſic erat q̄
nō pōt terminari ad eſſe eternī. ḡ
terminaẗ ad aliqd eſſe tpale ⁊ cre-
atū. ḡ in xp̄o eſt duplex eſſe: cum in
ipſo maxime ſit eſſe īcreatū. ¶ Pre
terea vnicuiqꝫ ē attribuēdū eē de
quo ɔueniēter queri pōt an eſt. Sed
de humana nā poteſt queri an eſt.
ḡ humana nā hꝫ eē ꝓpriū in xp̄o. ⁊
ſic eſt in eo duplex eē: cū etiā hūana
nā ſuū eē hēat. ¶ S3 ɔ̄. Quecunqꝫ
ſunt diſtincta ſm eē ſunt in ſuppoſi
to diſtincta. S3 in xp̄o eſt vnū tm̄
ſuppoſitū. ḡ ⁊ vnum tm̄ eſſe. ¶ R̄o
dō q̄ eſſe duplr̄ dr̄. vt pꝫ p pħm in
.5. metha. ⁊ in quadā glo. Oꝛig. ſup
p̄ncipiū Jo. Uno mō ſm q̄ ē copl'a
v̄balis ſignificās ɔpoſitiōem cuiuſlꝫ
enūciatōis: quā aīa facit. vñ hoc eē
nō eſt aliquid in rerū natura: ſ3 tm̄
in actu aīe ɔponētis ⁊ diuidētis. ⁊
ſic eſſe attribuiẗ omni ei de quo pōt
ꝓpoſitio foꝛmari: ſiue ſit ens ſiue pri
uatio entis. Dicim⁹ enī cecitatē eſſe
Alio modo eē dr̄ actus entis in q̄tū
ē ens. i. quo denoīaẗ aliqd ens actu
in rerū natura. ⁊ ſic eſſe nō attribu
itur niſi reb⁹ ipſis que in decē gn̄ib⁹
ɔtinēẗ. vñ ens a tali eē dictū p de-
cem gn̄a diuidiẗ. S3 hoc eē attribu
itur alicui duplr̄. Uno mō vt ſicͭ ei
qḋ ꝓprie ⁊ v̄e hꝫ eē: vel eſt. ⁊ ſic at-
tribuiẗ ſoli ſbe p ſe ſbſiſtenti. vñ qḋ
vere ē dr̄ ſba in. i. phi. Oīa v̄o que
nō p ſe ſbſiſtūt: ſ3 ī alio ⁊ cū alio: ſiue
ſint accidētia ſiue foꝛme ſbales: aut
quelꝫ ptes: nō hn̄t eē ita vt ipſa v̄e
ſ3 attribuiẗ eis eē alio mō. i. vt quo
aliqd ē: ſicͭ albedo dr̄ eē: n̄ q̄ ipa ī

se sbsistat. s3 qa ea aliqd h3 eē albu3. Esse g̊ ꝓprie ꝛ ꝑse nō attribuit nisi rei p se sbsistēti. huic autē attribuit esse duplex. unum. s. esse resultat ex his ex quib⁹ ei⁹ vnitas integrat: qđ ꝓpriū est esse suppositi sbale. Aliud esse est supposito attributū p̄ter ea que integrant ip̄m. qđ est esse supadditū. s. accidētale. vt esse album attribuit Sorti: cū dr. Sortes ē alb⁹. Quia g̊ in xp̄o ponim⁹ vnā rē sbsistētē tm̄. ad cui⁹ ītegritatē ɔcurrit etiā humanitas. qa vnū suppositū est vtriusq3 nature. ideo oportet dicē q ee sbale qđ ꝓp̄e attribuit supposito in xp̄o est vnū tm̄. h3 aūt unitatē ex ip̄o supposito ꝛ nō ex naturis. Si tñ ponat humanitas a diuinitate separi: tūc hūanitas suū eē habebit aliud ab esse diuino. nō enim impediebat qn ꝓpⁱum esse haberet: nisi hoc q non erat p se sbsistēs. sic si archa esset quoddā indiuiduum nāle: ipsa tota nō hēret nisi vnū eē quelib3 tñ partiū ei⁹ ab archa separata ꝓpⁱum eē hēbit. ꝛ sic p3 q s3 opinionē secūdā opz dicē q in xp̄o est vnū eē sbale. sm q esse est suppositi ꝓp̄e: qnāuis sit in eo multiplex esse accidētale. ¶ Ad pⁱmū g̊ dđ q uiuā dicit esse qđdā specificatū p spāle essendi pⁱn^m. ꝛ ideo diuersitas vite ɔseqt diuersitatē pⁱncipiorū viuēdi s3 esse magis respicit ad suppositū sbsistēs. ¶ Ad 2^m dđ q opatio suppositi nō ē de integritate vnitatis ei⁹: s3 ɔseqt ei⁹ vnitatē. vñ uni⁹ suppositi inuenim⁹ multas opatōes sm diuersa opatōnū pⁱncipia: q̄ supposito insunt. sicut homo aliud operat lingua ꝛ manu. Sed esse est id in q̊ fundat vnitas suppositi. vñ eē multiplex p̄iudicat vnitati essendi. Ad 3^m dđ q generatio tpalis terminat nō ad esse suppositi eterni. vt simplr p eā esse incipiat: s3 q incipiat esse suppositū hñs illud eē suppositi hūane nature. ¶ Ad 4^m dđ q obiectio illa ꝓcedit đ eē qđ ī actu aīe ɔsistit. qa an ē etia3 de cecitate queri potest.

Articulus. 4^s.

Ad 3^m sic ꝓcedit. Videt q ī xp̄o nō sit tm̄ vna filiatio. Multiplicata enim cā multiplicat effect⁹. S3 natiuitas ē causa filiatiōis. g̊ cū in xp̄o sint due natiuitates erūt etiā due filiatiōes. Pretēa impossile est idē siml' manē ꝛ corrūpi. S3 supposito q beata uirgo añ xp̄i mortē mortua fuisset corrupta esset filiatio qua fili⁹ matris dicebat. maneret autē filiatio etna qua diceret fili⁹ patris. g̊ filiatiōe dr xp̄s fili⁹ patris: ꝛ alia fili⁹ matris. S3 dicēs q ē ali⁹ respect⁹. s3 n̄ alia filiatio. ¶ Cōt. fili⁹ ē relatiuū s3 eē ꝛ nō tm̄ sm dici. S3 hi⁹ relatiua sm ph̄m in p̄dicamētis sunt quorū esse est ad aliud se hēre. g̊ esse filiatōis est esse respect⁹ quo refert ad aliud. ꝛ ita si sunt plures respect⁹ sūt plēs filiatōes. ¶ Preterea in relatōe nihil inuenit nisi respect⁹ ꝛ causa siue fundamētum respect⁹. sicut vnitas quātitatis est fundamētū relatōis que est equalitas. Sed respect⁹ sunt diuersi qb⁹ xp̄s refert ad patrem ꝛ mrē3. fūdamēta etiā horū respectuū siue cāe sūt diuerse. s. ip̄e natiuitates.

Nā filiatio ē relatio originis. ğ sūt plures filiatões in xpo. ¶ Sꝫ ɔtra. Filiatio est relatio psonalis. Sed in xpo est vna tm̄ psona. ğ vna tm̄ filiatio. ¶ Rx⁹ dō q in xpo ē vna tm̄ filiatio fm rem: quāuis sint ples respectus relatiui fm rōnē. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū est q in hoc differt ad aliqd ab aliis generibus: q alia genera ex ꝓpria sui rōne hñt q aliqd sint: sicut quātitas ex hoc ipso q est quātitas aliqd ponit. Et silr est de aliis. ſ ad aliqd ex ꝓpa sui gñis rōe nō hꝫ q ponat aliqd. ſ ad aliqd vñ inueniūt qdā ad aliqd que nihil sūt in rerū nā: ſ in rōe tm̄. qđ ī aliis generibus nō ɔtingit. ⁊ quāuis ad aliqd ex rōne sui generis nō hēat q ponat aliqd: nō tñ etiā hꝫ ex ipa generis rōe q nihil ponat: quia sic nulla relatio esset aliqd in rerū nā. vñ ad aliqd nō eēt vnū de decem generib⁹. hꝫ aūt relatio q sit aliqd reale ex eo q relatiōeꝫ causat. Cum enim in aliquo inueniť aliqd reale: p qđ alterꝫ depēdeat ⁊ ɔpeť: tunc dicim⁹ realr ɔpari vel depēdē vel referri. sicut equalitas relatio real' poniť ex ṽtute quātitatis: que equalitatē causat. Quia ṽo ex eodeꝫ res hꝫ esse ⁊ vnitatē. ⁊ ideo realis vnitas relatōis pēsanda est ex ipso relationis fundamento vel cā. vt qa vna est quātitas: p quā plurib⁹ sum equalis: ī me nō est nisi vna relatio realis equalitatis hñs respectū ad plures. Silr qa vna natiuitate ex patre ⁊ matre genit⁹ fui: vna filiatōe reali dicor fili⁹ vtriusq: quāuis multiplicēť respect⁹. ſ in xpo nō possum⁹ dicere vnā cām esse filiatiōis fm q referť ad patrē ⁊ matrē: cum sint due natiuitates penit⁹ dispate vñ si eēt aliqs q filiatōem tpalem posset recipe qsi sbiectū oporteēt ponere in xpo plures filiationes. Nūc aūt filiatio est talis relatio que non pōt hēre p sbiecto nisi ipm suppositū. in xpo aūt nō est nisi suppositū eternū. qđ quidē nō pōt eē sbiectū alicui⁹ tpalis relationis. Quecunq eniꝫ relatōes tpales de aliquo eťno dicūť: sunt relatōes rōis ⁊ nō rei. Vñ filiatio qua xps referť ad mrēꝫ nō est realis relatio ſ rōis tm̄: sicut ⁊ cetere que dicūť de deo ad creaturas. Nō eni pōt dici q sbiectū filiatōis sit suppositū eternū rōe humane nature: vel alicui⁹ ptis ei⁹: sic dr̄ suppositū mortis vel passiōis. qa sic ipsa humana nā vel pars ei⁹ eēt ꝑmū sbiectū filiatiōis: ⁊ denoīareť p ipsas. sic cōtingit ⁊ de aliis accidētib⁹: que attribuūť xpo rōne humane nature. filiatio ṽo nūq denominat nisi ipm suppositum: nec pōt aliud p sbiecto hēre. Nihil tñ ꝓhibꝫ aliqs reales relatiōes inesse xpo ad ṽginē. sicut cū dicim⁹. corp⁹ xpi est originatū ex ṽgine. Sꝫ ista relatio ñ hꝫ rōeꝫ filiatōis: nisi ponēm⁹ fꝫ ꝑmā opinionē suppositū eťnū eē aliud in xpo a creato. ¶ Ad ꝑmū ğ dō q ex natiuitate tpali nō īnasciť filiatio realis: ſ rōnis tm̄: quāuis xps realr sit fili⁹ ṽginis: sicut de⁹ realr ē dñs creature: quāuis in eo dñiū non sit relatio realis. Dr̄ eni realr dñs ꝓpť realē ptātē. ⁊ sic dr̄ xps realr filius ṽginis ꝓpter realem natiuitatē.

¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ respectꝰ relatōis de pendet ex termino ad quē aliqd refert. ⁊ iō destructo termīo respectꝰ aufert. ꝭ tñ filiatio realis ad patrē remanet ī xp̄o: etiā supposita morte matris. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ in illa phi descriptōe esse ponit ꝑ rōne eēndi ſm ꝙ diffinitio dr̄ rō ſm genꝰ: qđ ē eē. vñ nō optz ꝙ hēat esse relatio ex respectu ꝭ ex cā respectꝰ. ex respectu ſꝫ ꝓpriā rōnē generis vel spēi. ¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ quāuis sit respectꝰ filiatiōis diuersus: ⁊ cā filiationis diuersa: ꝭ tñ filiationes nō pñt esse due rōne iam dicta.

¶ Articulꝰ. 5ꝰ.

Deinde querit de xp̄o q̄ītū ad spēs ſb qbꝰ in sacro altaris ɔtinet. vtꝝ. s. sint ibi accidētia sine ſbiecto. ⁊ videt ꝙ nō. Deꝰ eñi nō pōt facere ɔtradictoria esse sil'ſa. Hoc aūt esset si ab aliquo remouēt id qđ est de sua diffinitōe Cū ḡ in diffinitōe accñtia cadat eē in ſbiecto: qa accñtis esse est in esse videt ꝙ deꝰ nō possit facere accidēs sine ſbiecto. ¶ Preterea de eodē ꝑdicat diffinitio ⁊ diffinitū. Sꝫ ens ꝑ se est diffinitio vel descriptio ſbe Si ḡ in sacro altaris accñtia sūt ꝑ se nō in ſbō: seqt ꝙ sint ſbe. qđ ē absurdū. ¶ Pretēa ex accñtibꝰ ñ pōt generari ſba. Sed videmꝰ ex illis spēbꝰ generari v̄mes ⁊ cineres: que ɔstat nō generari ex corpore xp̄i. ḡ accñtia ñ sunt ibi sine ſbiecto. ¶ Sꝫ diceres ꝙ generāt miraculose. Sꝫ ɔtra. Miracl'a ordināt ad fidei edificatōēz. Sꝫ hec nō ordināt ad edificationē fidei: ꝭ magis ad scādalū ꝙ v̄mes exinde generēt. ḡ nō fit miraculose. ¶ Preterea in sacro altaris nihil dꝫ eē inordinatū. Sꝫ ɔtra ordinē quē deꝰ rebꝰ imposuit ē accidēa esse sine ſbiecto. ḡ non sunt ibi accñtia sine ſbiecto. ¶ Sꝫ ɔtra. Sēsus non decipit in ꝓprio sensibili ſm ph̄m in. 2. de aīa. Sꝫ sensus iudicat ibi esse colorē ⁊ saporē ⁊ alia hꝰ. ḡ hec accñtia sunt v̄e ibi. Nō aūt sūt in corpore xp̄i sicut in subiecto: nec iterū in aere cū neutrū sit natū affici talibꝰ accidētibꝰ. ḡ accñtia sunt ibi sine ſbiecto. ¶ Rñ. dō ꝙ accñtia sunt ibi sine ſbiecto. qđ qualr̄ eē possit hinc ɔsiderādū est vt in oībus causis ordinatis ſm ph̄m in li°. de causis. ꝑma cā vehemētiꝰ impꝛmit ī causatū cause secūde quā etiā cā 2ᵃ. vñ fit vt cā ꝑma nō retrahat opationē suā ab effectu etiam postq̄ʒ cā secūda retraxit. vt dr̄ ibidē ī ɔmto Uniuersalis aūt cā ⁊ ꝑma oīuz entiū deꝰ est: nō solū ſbarū ꝭ etiā accidētiū. Ipse enī ē creator ſbe ⁊ accidētis. ꝭ entia ꝓdeūt ex eo quodā ordine. Nā mediātibꝰ ſbe ꝑncipiis accidētia ꝓducūt. vñ ſm nature ordinē accñtia a ꝑncipiis ſbe depēdēt. vt sine ſbiecto esse nō possint: tñ ꝑ hoc nō excludit qn deꝰ quasi cā ꝑᵃ possit accñtia in esse seruare ſba remota: ⁊ ꝑ hunc modū accñtia miraculose sunt in sacro altaris sine ſbostātiā. s. diuīna ea tenēte ī esse. ¶ Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ cū dr̄ accñtis eē est in esse vel qualitercūq; ponat ſbiectū in diffinitione accñtis intellr̄ esse diffinitio per additionem. vt habetur in septimo metaph. ⁊ dicit

diffinitio p additionē qñ in diffinitione ponit aliqd qd' ē ext' eēntiam diffiniti. sicut nasus ponit in diffinitione simy. hoc aūt est ꝓpter nālem dependentiā accñtis a sbiecto. s3 hoc nō impediēte de' pōt accñtia sine sbiecto ɔseruare: nec tñ seqt' ɔtradictoria simul esse ꝟa: qa sbiectū nō est de sba accñtis. ❡ Ad 2m dō φ sm Auic. in sua meth. esse non pōt poni in diffinitione alicui' generis ⁊ spēi. qa oīa pticularia vniūt' ī diffinitione generis vel spēi. cū tñ genus vel spēs nō sint sm vnū esse in oīb'. ⁊ iō hoc nō est vna diffinitio sbe. sba est qd p se est. vel accidētis est qd ē in alio: s3 est circūlocutio ꝟe descriptiōis que talis intellr. sba ē res cui' nature debet' esse nō ī alio accidēs ꝟo est res cui' nature debetur esse in alio. vñ p3 φ quāuis accidēs miraculose sit nō in sbiecto: nō tñ ptinet ad diffinitionē sbe. nō. n. p hoc ei' nature debet' esse nō ī alio nec egredit' diffinitionē accñtis: qa adhuc nā ei' remanet talis vt ei debeat' esse in alio. ❡ Ad 3m dō φ de his que generāt' ex spēb' vt ꝟmib' vel cinerib' aut aliqb' hi' due sunt opiniones magis ꝓbabiles. Quarū una est que dicit φ sba panis redit ex qua pñt talia generari. Sed hec opinio videt' improꝑetatē ɔtinere ꝓpter duo nisi debito mō ītelligat' Primo qa nō pōt esse φ iterū sit ibi sba panis. Aut eni ponerer' ibi esse sba panis iterato spēb' manētibus ⁊ sic cū corp' xpi tādiu sit sb sacro: q̄diu spēs manēt: seqt' φ aliqñ erit ibi simul corp' xpi ⁊ sba panis. qd ñ sustinet rō. Aut hoc erit destructis spēb'. ⁊ hoc iterū est incōueniens: vt sba panis sit sine ꝓpriis accidētibus panis. 2o apparet improꝑetas ꝓpter nomē redit'. Si eni aliqd est in alter3 ɔuersū nō pōt dici redire nisi illud recōuertat' in ip3. Substātia aūt panis nō est ānihilata s3 tñs sbstātiata in corp' xpi. Uñ nō pōt intelligi φ sba panis redeat nisi corpus xpi reuertat' in panē: qd est absurdū. vñ si v3 ista opinio sustineri intelligenda est p sbam panis mām panis: nō φ redeat que pus erat: s3 φ destructis spēb' aliqua mā a deo ibi ꝓuideat' vel p creationē vl' quocūq3 alio mō: ex qua possint hi' corpora generari. Alia ꝟo opinio ē planior vt dicat' φ illis accidētib' sic datū est per se sbsistere dīna ꝟtute silr datū est vt agant ⁊ ex eis fiat quicqd fieret ex sba panis: vel quicqd ageret si maneret. ⁊ hac ꝟtute nutriūt: ⁊ ꝟmes vel cineres exinde generāt'. ❡ Ad 4m dō φ hoc miraculū ordinat' ad fidē: ne fides. s. meritū pdat: si sacri misteriū deprehēdat'. ❡ Ad 5m dō φ nihil ꝓhib3 aliquid esse ordinatū ɔsiderato ordīe ɔmuni: cuius ɔtrariū est ordinatū pro aliqua cā spāli. ⁊ h modo q̄uis sm ordinē ɔmunē recte diuinit' ordinatū sit vt accidēs sit in sbiecto: nihil tñ ꝓhibet etiā recte ordinatū esse vt in sacro altaris accidens sit sine sbiecto. vt. s. fides hēat merit3 per latentiam sacri.

Deinde querit' de membris xpi. Et pmo de angelis. 2o de hoib'. De angelis

querũt quinqꝫ. ¶ Primo quãtũ ad
nãm ipoꝝ. vtrũ sint ꝯpositi ex mã
⁊ forma. ¶ 2° quãtũ ad cognitiõeꝫ.
vtrũ simul in actu possint eẽ in co-
gnitione matutina ⁊ vesptina.i.
vtrum simul cognoscãt rea ĩ ꝓpa
natura ⁊ in ṽbo. ¶ 3° quãtũ ad me
ritũ volũtatis. vtrũ.s. potuerũt eo
deꝫ actu caritatis mereri fruitioneꝫ
⁊ frui. ¶ 4° quãtũ ad motũ. vtruꝫ
moueãt in instanti. ¶ 5° quantũ ad
effectũ. vtrũ possint imp̃mere vel
aliquid facere in istis corporalibus

¶ Articul⁹. 6⁹.

AD p̃mũ sic ꝑcedit. Uidet ꝙ
angelus sit ꝯposit⁹ ex mã ⁊
forma. Aug.n. dicit in li. de
mirabilib⁹ sacre scripture. Oĩpotẽs
de⁹ ex mã informi quã prius ꝯdidie
corporaliũ ⁊ incorporaliũ. sensibiliũ
⁊ insensibiliũ. intellectualiũ ⁊ intel
lectu carẽtiũ multiformes spẽs vi-
uisit. angeli aũt sunt intellectuales
⁊ incorporei. ḡ hñt mãm de sui ꝯpo
sitõe. ¶ Preterea Boeti⁹ dic in li°.
de vnitate ⁊ vno. Quoddã ẽ vnuꝫ
ꝯiũctione simpliciũ. vt angel⁹ ⁊ aĩa
quoꝝ vnũquodqꝫ est vnũ ꝯiũctiõe
materie ⁊ forme. ⁊ sic idem qꝺ ꝑus
¶ Preterea omne qꝺ est in genere
hꝫ gen⁹ ⁊ dĩsm. gen⁹ aũt ẜm auid.
in sua metha. sumit ex nã materie.
differentia ṽo ex nã forme. ḡ omne
qꝺ est in genere est cõpositũ ex mã
⁊ forma. angelus aũt est in genere
sbe cũ sit sba hñs spẽm limitataꝫ. ḡ
angel⁹ est ꝯposit⁹ ex mã ⁊ forma.
Sed diceres ꝙ dĩa angeli ñ sumi
tur ex forma ẜ ex formali qꝺ est ipm
esse angeli. ¶ Cont̃. Differẽtia cui⁹
libet rei est de eẽntia ⁊ intrat diffi
nitionẽ ipi⁹. Sꝫ ĩ oĩ creatura esse est
aliud ab essentia ei⁹: nec ĩtrat diffi-
nitionẽ ei⁹. ut Auic. dic. ḡ differẽtia
angeli nõ põt sumi ex esse ipsi⁹.
Preterea idem oñdit qa impossibi
le est esse plura sũma bona: quia opꝫ
ea in aliquo ꝯuenire: cũ vtrunqꝫ sit
sũmũ bonum: ⁊ in aliquo differre.
alias nõ eẽnt plura. ⁊ sic eẽnt ꝯposi
ta. ẜ ꝯstat eẽ plures eẽntias angeli
cas. ḡ oportet eas in aliquo ꝯueni-
re ⁊ in aliquo differre. ⁊ sic oportꝫ
eas esse ꝯpositas. ẜ partes esse sunt
materia ⁊ forma. ḡ angeli ꝯponũt
ex materia ⁊ forma. ¶ Sed cõtra ẽ
qꝺ dicit Boeti⁹ in li. de duab⁹ natu
ris ⁊ una ꝑsona xp̃i. Omnis natura
incorporee sbe nullo materie ĩnitit
fundamẽto. Sed angeli sunt incor-
porei. ḡ non ẽ in eis materia. ¶ Rñ°
dꝺ ꝙ quidã ponũt angelos cõponi
ex materia ⁊ forma. Sed hoc uidet
repugnãa nature eoꝝ ꝓpter duo q̃
in eis inueniũt. ¶ Primo qdẽ qa in-
tellectuales sunt. Si enim angeli hẽ
rent mãm de sui ꝯpositõe oporteꝫ
omne qꝺ in eis ẽ eis inesse ꝑ modũ
materie cõueniẽtẽ. cũ omne quod ẽ
in alio sit in eo per modũ recipiẽtis
vt hr̃ in li. de causis. Forma autem
aliqua hoc modo est in materia: ꝙ ĩ
ea hꝫ esse particulare ⁊ naturale.
Unde si angeli eẽnt ex materia cõ-
positi: oporteret ꝙ forme quib⁹ ĩtel-
ligũt quecũqꝫ sint eẽnt ĩ eis ẜm esse
naturale ⁊ particulare. ⁊ sic sequẽt
hoc impossibile ꝙ angelus nũqꝫ co-
gnosceret nisi particulare: qa forma
particulariter in aliquo recepta nõ

potest esse vniuersalis cognitionis pncipiū. sicut patet ī sensu: nec pōt obuiari per hoc q ponat angelus cōponi ex materia alterius nature q̄ hec mā corporal'. qa quecūq3 eēt illa mā ɔstat q recipet formā sbalē angeli pticulariter. aliās angelus nō esset res pticularia. ⁊ sic illa mā ɔueniret cū hac mā in hoc q forme in ea recipent p modū particularē. vñ impossibile est angelū vel aliq̄ sbam intellectualē ex mā ɔponi: cuz alteri⁹ modi sit receptio qua recipit intellect⁹ formas: ⁊ qua recipit mā pma: vt dictū est. Vñ dicit phus ī .3. de aīa. ⁊ pho₂ snīa est q intellectualitas īmunitatē h3 a mā. 2° repugnat cis p h q incorporalea sūt quecūq3 eni ex mā cōponūt op3 in mā ɔuenire eo q quelibet mā ᵽ 𝔰 se accepta cū forma careat: nō h3 in se aliquā dispositionis rōnē. supposita aūt vnitate materie impossibile est q vna mā ɔtrarias ⁊ dispatas formas recipiat nisi. fm diuersas ptea Non enim pōt eadē materia ⁊ fm idem accipe formā angeli ⁊ formā lapidis. Diuersitas aūt partiū non pōt intelligi in mā nō intellecta diuisione: nec diuisio nō intellecta dimēsione: qa sbtracta quātitate sba remanet indiuisibilis. vt dr ī pmo phy. Vñ op3 oīa que sunt cōposita ex materia dimēsionata esse. ⁊ ideo nullū incorporeū pōt eē ex materia ɔpositū. S3 qa sbstātia āgeli nō est suum esse. hoc enim soli deo ɔpetit: cui eē debet ex se ipso ⁊ nō ab alio. Inuenim⁹ ī angelo ⁊ sbam siue qdditatē ei⁹ que sbsistit: ⁊ esse ei⁹ quo sbsistit. quo. s. actu eēndi dr eē sicut actu currēdi dicimur currē. ⁊ sic oī cim⁹ angelū eē ɔpositū: ex quo est ⁊ qd est. vel fm v̄bū Boecii. ex esse ⁊ qd est. ⁊ qa ipa sba angeli in se ɔsiderata est in potētia ad eē: cū hēat esse ab alio: ⁊ ipm esse sit act⁹ ei⁹: iō est in eo ɔpositio act⁹ ⁊ potētie. ⁊ sic posset ī eo ɔcedi materia ⁊ forma: si oīs actus debeat dici forma ⁊ oīs potētia mā. S3 hoc nō ɔpetit ī pposito: quia esse non est act⁹: qui sit pa eētie. sicut forma ipsa qdditas angeli vel sba est per se sbsistēs. quod materie non ɔpetit. ¶ Ad pmu3 q̄ dd q Aug. sup gñ. ad lra3 materiā informē quā de⁹ pmo ɔdidit dicit significari per celū ⁊ terrā. cū dicit In pncipio creauit de⁹ celū ⁊ terrā vt p terrā significet materia informia visibiliū rerū. per celū aūt ipsa natura angelica nōdū formata per ɔuersionē ad deū. vt ipa naturalia āgelo₂ attribuāt eis quasi materia ⁊ dona grē vel glorie attribuāt eis q̄si forma. vñ non est ad ppositū auctoritas īducta. ¶ Ad 2ᵐ dd q liber ille nō est Boecii vñ non op3 q in auctoritatē recipiat. sustinendo tñ ipm pōt dici q formā ⁊ materiam large accipit p actu ⁊ potētia. vt dictū ē. ¶ Ad 3ᵐ dd q ipa sba angeli quodāmō se h3 ad eē ei⁹: vt mā ad formā. vt dictū est. materia autez si ei⁹ eēntia diffiniret: haberet p dīa ipm suū ordinē ad formā: ⁊ p genē ipsam suā sbam. ⁊ silr in angelis ex ipsa natura sbe ipso₂ accipit genus ex pportiōe eo bi⁹ sbe ad eē accipit specifica differētia. vñ ᵽ 𝔰 h angeli

differunt spē sm q in sba vni⁹ ē plus vel min⁹ de potētia q in sba alteri⁹ Dictū aūt Auicēne itellr de ɔpositi sbstātiis. ¶ Ad 4ᵐ ɔcedim⁹. Nō.n. ab ipso eē sumit differētia: s magis ex habitudine ipsi⁹ sbe ad eē. ¶ Ad 5ᵐ dō q in sūmo vno nulla diuersitas esse pōt: cū i eo sit idē esse ⁊ qd est. Unde hoc sufficit ad ei⁹ pl'alitatē remouendā. s ɔpositio que in angelo inuenit sufficit ad ei⁹ pl'alitatē vt ex dictis pz.

¶ Articul⁹. 7⁹.

Ad 2ᵐ sic pcedit. Videt q angelus non possit cognoscere sil' res in vbo ⁊ in ppria nā. Eadē enim potētia nō pōt simul geminū actū habere. vt q intellect⁹ simil plura intelligat. Sz ali⁹ act⁹ est quo intellectus angeli videt res in vbo: ⁊ ali⁹ quo videt res ī ppria natura. g impossibile est vt sil' videat res in vbo ⁊ in ppria natura. ¶ Sz diceres q h modo videt ab intellectu angeli simul res ī vbo ⁊ in ppria natura: sicut intellect⁹ nr simul videt eclipsim ⁊ causam ei⁹. ¶ Cont. Cum intellect⁹ noster simul videt eclipsim ⁊ cām eius: accipit causam ut rōnē intelligēdi ecclipsiz g accipit ecclipsim ⁊ causam ei⁹ vt vnum intelligibile. ⁊ sic erit vnus tantū act⁹. ¶ Preterea vni⁹ nō pōt esse nisi vnus terminus vltim⁹. sic vna linea non terminat ex vna pte nisi ad vnū punctū. Sed vltim⁹ terminus potentie est operatio. g non pōt vna potentia simul habere plures actus. Et sic idem quod prius. ¶ Preterea sicut se hz potentia ad actum: ita act⁹ ad obiectū. Sz vn⁹ act⁹ non pōt terminari ad duo obiecta. g nec vna potentia pōt simul habē plures act⁹. Et sic idem quod pus.

¶ Sz ɔtra. Visio qua angeli vidēt res in vbo ē visio beata: que quidez nō est intercisa s ɔtinua. Si g non possunt simul videre res in propria natura: ⁊ in vbo: nūq̄ vidēt res in ppria natura: ⁊ pci pue hoc videt ī aīa xpi: que ab initio sue creatiōis videt vbuz ⁊ res in vbo. ¶ Re⁹ dō q angelus vel aīa simul potest videre res in vbo ⁊ in ppria natura. ⁊ hoc expsse potest haberi ab aug. li. 4. super gn̄. ad lrām. vbi vult q dies illi ⁊ vespere ⁊ mane in eis ñ sunt ordinari sm successionē: s solū ordine nature. vñ simul est primus dies cum secūdo: ⁊ mane cū vespe. ⁊ ita simul visio rerū in vbo ⁊ in ppria natura. Quod qualr sit possibile sic vidēdū est. Opari siquidē nō ppzie attribuit potētie: s rei sbsistēti: que per potentiam opat. vt ipsa potētia intellect⁹ nō sit opans ī intelligēdo: s magis opar ōis pn⁹ Sicut autem potētia intellectiua ē pncipiū itelligēdi ipsi sbe: ita spēs itelligibilis est pricipiū itelligēdi ipsi potētie. vñ sicut vna sbstantia potest simul diuersos actus habere secūdum diuersas potētias: vt aīa simul vult ⁊ intelligit: ita ex vna potētia itellectiua possūt simul pdire diuersi actus: si simul diuersis specieb⁹ itelligibilib⁹ vtiatur. Hāc enī causam Algazel assignat: quare nō est possibile, simul multa itelligere: q.a. l. nō ē possibile intellectum siml'

informari multis spēb⁹ ī actu pfecte sicut nec idē corpus figurari simul diuersis figuris. Uisio aūt qua angel⁹ videt res in ꝓpria natura fit p spēm intelligibilē cōcreatā vel infusam inherentē. Uisio aūt rerū in ꝟbo fit p ipsaꝫ spēm ꝟbi siue eentiā q̄ nō est inherēs: ſ ei intellect⁹ vnit sicut intelligibili. Spēs aūt ꝯcreata inherēs nō repugnat vnioni intellect⁹ angelici ad ꝟbū: cum non sit vnionis rōnis: ꝛ ipsa spēs: ꝛ qcqd est pfectionis in intellectu angelico sit quasi material' dispositio ad illā beatā vnionē. vn̄ simul ex intellectu angeli pcedit operatio duplex. vna rōne vnionis ad ꝟbuꝫ: qua .s. videt res in ꝟbo. Alia rōne spēi intelligibilis qua informat: qua videt res ī ꝓpria natura: nec etiā in vna harū opationū debilitat p attentionem ad alterā: ſ magis ꝯfortat: cū vna sit rō alteri⁹: sicut imago rei uise cōfortat dū videt in actu occulto exteriori. ¶ Actio eniꝫ beatitudinis in beatis est rō culuslibꝫ alteri⁹ actōis in eis inuente. ¶ Et p hoc pꝫ rn̄sio ad p̄mū. ¶ 2ᵐ cōcedim⁹: qa exēplū illud nō est ꝯueniens. ¶ Ad tertiū dō q potētia intellectiua angeli n̄ terminat ad duos act⁹ fm idē: ſ fm diuersas spēs quib⁹ ad actū ordinat ¶ Ad 4ᵐ dō q īter actū ꝛ obiectū nihil cadit mediuꝫ: sicut spēs cadit media inter intellectū ꝛ ei⁹ actum. Unde non est simile.

¶ Articulus. 8⁹.

Ad 3ᵐ sic ꝓcedit. Videt q āgel⁹ nō meruerit suā beatitudinē. Qd̄ enī est beatū pfectū ē. qd̄ aūt meret est adhuc impfectū. Sꝫ nō pōt idē esse simul pfectū ꝛ impfectū. g̊ nō pōt angel⁹ mereri beatitudinē dū hꝫ eā. ¶ Preterea angel⁹ beat⁹ est ꝯphensor. null⁹ aūt meret nisi viator. Si dicat q in p̄mo instanti quo beat⁹ fuit angel⁹ beatitudinē meruit. Contra. g̊ sil' fuit viator ꝛ ꝯphensor: qd̄ falsum ē cū hoc sit soli⁹ xp̄i. ¶ Preterea beatitudo fm pħm in actu cōsistit: ſ in actu pfecto: ꝛ silr meritū in actu: sed impfecto. nō aūt potuit esse q act⁹ angeli simul esset pfect⁹ ꝛ impfectus g̊ non potuit esse q siml' esset btūs ꝛ btīudinē meruerit. ¶ Sꝫ cōtra Beatitudo a nulla pura creatura hr̄ sine merito: cū hēat p̄mii rōnem Sꝫ angel⁹ non potuit ea mereri nisi in p̄mo instāti quo beat⁹ fuit: quia ante nō hūit grām: ut qdā ponunt ꝛ sic mereri nō potuit. g̊ in p̄mo instanti sue btītudinis eā meruit.

R° dō q de ꝯditiōe angeli triplex est positio. Quidā enim posuerūt q angel⁹ in p̄mo instāti sue creatiōis fuit btūs: ſ hoc non videt ꝯueniēs: quia pari rōne alii in p̄mo instanti fuissent miseri: qd̄ etiā qdā dicūt. ſ absurdū est ꝛ ꝯdēnatū. Alii ꝟo dicunt q fuerūt ꝯditi in grā omnes: ꝛ in ea qdā pseuerātes btītudineꝫ meruerūt. Alii vero ꝯtra eā agētes facti sunt miseri. ꝛ hec opinio nihil difficultatis hꝫ. vn̄ p̄ ceteris nihil magis placet. Tertii vero dicūt q fuerūt creati angeli in puris n̄alib⁹ ꝛ qbusdā ꝯuersis ad ꝟbū sil' collata est grā ꝛ beatitudo. Et hi diuidūt in tres vias. Quidā enī dicunt

ꝙ nūq̄ btitudinē meruerūt. ſ hoc nō videt̄ ꝯpetere niſi ſoli xp̄o qui ē filiꝰ nālis vt hereditatē diuine fruitionis ſine merito hēat. Alii ꝟo dicūt ꝙ meret̄ eam ex operibꝰ q̄ circa nos agūt. ⁊ hoc etiā nō videt̄ ꝯueniēs vt meritū ſequat̄ p̄miū: cū magis meritū ſit diſpoſitio ad p̄miuꝫ. Tertii ꝟo dicūt ꝙ in p̄mo inſtanti beatitudinē meruerūt ex hoc ipſo ꝙ ad ꝟbū ꝯuerſi ſunt. ⁊ hec opinio inter has tres p̄babilioꝛ eſt. Unde ad eiꝰ euidētiā ſciēdū eſt ꝙ meritū ſe hꝫ ad p̄miū ſicut motꝰ ad terminū: ⁊ ſicut fieri ad factū eē. In his aūt que ſucceſſiue fiūt p̄us eſt fieri q̄ factū eē. In his ꝟo que fiūt ſbito ſimul eſt fieri ⁊ factū eē. ſicut ſimul aer illuminat̄ ⁊ illuminatꝰ eſt. ⁊ ſil' res creat̄ ⁊ creata eſt. Cuiꝰ rō eſt: qa inſtās illud in quo p̄mo aliqd factū eſt: eſt terminꝰ tp̄is p̄cedētis. in quo nō erat. ⁊ ſic aliqd de aliqua p̄ꝓꝑeta te illiꝰ tp̄is retinet. in quātū pōt dici ꝙ an̄ hoc inſtās res iſta nō fuit. Ec quāuis in his q̄ ꝑ modū ſucceſſiuū fiūt fieri attribuat̄ tp̄i p̄cedenti. in momētaneis tn̄ factoibꝰ fieri n̄ pōe attribui niſi ipſi īſtāti p̄mo: qd diuidit inter eſſe ⁊ nō eſſe rei. Unde quāuis in oībꝰ aliis inſtantibꝰ ſequētibꝰ poſſit dici ꝙ hoc factū nō eſt. n̄ tn̄ pōt dici ꝙ fiat ⁊ factū eſt niſi in p̄mo. Similr̄ dico ꝙ in p̄mo inſtāti quo mēs angelica ꝯuerſa eſt ad ꝟbi fruitionē: ⁊ beata qdē erat rōne ꝑfecte fruitōis: quaſi in facto eē exn̄s ⁊ btitudinē merebat̄ i hoc ꝙ ꝯuertebat̄ ad ꝟbū: nō preexn̄te btitudīa ꝑfectione: ſ quaſi exn̄s in ipſo fieri btitudinis: ſ poſtmodū mēs angeli eſt tm̄ beata: ⁊ nō btitudinē meret̄. Silr̄ eſt de ꝯtritiōe qa in eodeꝫ inſtāti eſt terminꝰ preparatiōis ad grām ⁊ grē infuſio. ¶ Ad p̄mum ḡ dō ꝙ nō opꝫ ponere idē ſimul eē ꝑfectū ⁊ impfectū. ſ idē ſimul eē pfectū ⁊ terminū impfectōis: vl' nūc p̄ eſſe pfectū. ¶ Ad 2^m dō ꝙ angelus meret̄ vt viator: nō quaſi diſtans a termino: ſ vt in termino vie exn̄s. ¶ Ad 3^m dō ſicut ad p̄mū.

¶ Articulꝰ .9ꝰ.

AD 4^m ſic p̄cedit̄. Uidet̄ ꝙ angelus moueat̄ in inſtāti Sicut enī dr̄ in li. de intelligētiis. in motu āgeli magnitudo ſpacii diſtātiam n̄ opat̄. Sed ꝓpter diſtātiā quā fac̄ magnitudo ſpacii ꝯuenit ꝙ aliqd nō eque cito ꝑueīt ad ꝓpinquū ⁊ diſtās. ḡ āgelus eque cito ad diſtās ⁊ ꝓpīquū peruenit. ſ omne tale mouet̄ ī īſtāti. ḡ āgelus ī īſtāti mouet̄. ¶ Preterea ſic. ſe hꝫ mobile diuiſibile ad motū diuiſibilē ſucceſſiuū: ita ſe hꝫ mobile indiuiſibile ad motū indiuiſibileꝫ ⁊ īſtātaneū. Sed corpus qd eſt mobile diuiſibile mouet̄ ſucceſſiue ī tp̄e diuiſibili. ḡ angelꝰ q ē mobile īdiuiſibile ex hoc ꝙ caret quātitate: mouet̄ ſbito vl' ī īſtāti. ¶ Pretēa Ariſt. ī. 4. phiꝫ. ꝓbat ꝙ ſi aliqd mouēt̄ ī vacuo mouēt̄ ī īſtāti ꝓpter hoc ꝙ mediū mobili n̄ reſiſtit. ſ ſic vacuū n̄ reſiſtit corpi ī motu: ita nec aliqd plenum ipi āgelo. ḡ āgelꝰ mouet̄ ī īſtāti. Sꝫ ꝯr̄ ē qd dic̄ aug. 8. ſup gn̄. ad litterā. ꝙ deꝰ mouet creaturā ſpūalē ꝑ tp̄s. angelꝰ aūt ē creatura ſpūalis. ḡ mouet̄ ꝑ tp̄s ⁊ nō in inſtanti.

Ter° uõ q in omni motu oportet
intelligere successionez ⁊ tẽpus per
aliquez modũ: eo q termini cuiusꝫ
mot⁹ sunt sibi oppositi inuicez ⁊ in/
contingẽtes. vt patet in pmo phy.
Unũ oportet q omne mobile intel/
ligaẗ eẽ pmũ in vno termino mot⁹
⁊ posteri⁹ in altero. ⁊ sic seqẗ succes
sio. Sꝫ trãsire de vno termino ad al
terũ in motib⁹ corporalib⁹ ɔtingit
dupl'r. Uno mõ sicut de instanti in
instans. hoc aũt esse non potest. nisi
quãdo sunt tales termini mot⁹: inẗ
quos est accipe aliquo modo mediũ
sicut inter duo instantia est tempus
mediũ. vt patet in loci mutatione
⁊ alteratione augmẽto ⁊ diminuti
one. ⁊ hi motus dicũẗ ɔtinui: ꝓpter
ɔtinuitatẽ ei⁹ sup qꝺ trãsit mot⁹ c⁹
ẽ plus ⁊ min⁹ accipere. Alio modo
trãsiẗ de vno termino mot⁹ in aliũ
sicut de tpe in instãs. ⁊ hoc accidit
in motib⁹ quoꝝ termini sunt pua/
tio ⁊ forma: inter que ɔstat mediuꝫ
non esse. vñ nõ potest sic trãsiri de
vno extremo in alteruꝫ. vt qñ q in
neutro extremoꝝ sit. sicut trãsiẗ de
instanti in instans: ita q in neutro
est instantiũ: sed in medio tpe ⁊ hi⁹
mot⁹ sũt generatio ⁊ corruptio ⁊ il
luminatio ⁊ hi⁹ in quib⁹ opꝫ dicere
q vn⁹ termin⁹ erat in toto tpe pre/
cedẽte ⁊ ali⁹ in instãti ad qꝺ tẽpus
terminaẗ. hi⁹ aũt mutatõẽs sũt ter/
mini mot⁹ cuiusdã. sic illuĩatio dici
est termin⁹ mot⁹ localis solis. vñ in
toto tpe pcedẽte quo sol moueẗ ad
pũctũ directe oppositõis erant tene
bre. in ipo ꝯo instanti quo peruenit
ad pũctũ pdictũ est lumẽ. ⁊ sil'r ẽ de

generatione ⁊ corruptiõe qui sunt
termini alteratõis. ⁊ qa inter tpũs
⁊ instans non cadit aliqꝺ medium
nec est aliqꝺ instans accipe ĩmedia
te pcedẽs vltimũ tpis. Jnde ẽ q in
hi⁹ mutatõib⁹ absq; oĩ medio trãsiẗ
de vno extremo in aliud. nec ẽ acci
pere vltimũ tpũs in quo fuerit in
termino a quo: sꝫ vltimũ tpũs quod
terminaẗ ad instãs in quo est in ter
mino ad quẽ. ⁊ iõ hi⁹ mutatõẽs in/
stantanee dicũẗ. hoc aũt dici ñ põt
in motu angeli eo q nullũ ordinez
hꝫ ad aliquẽ motũ ɔtinuũ vt possit
dici termin⁹ ei⁹. vñ opꝫ ponẽ q in/
telligaẗ trãsire de termino mot⁹ in
terminũ mot⁹. sic trãsiẗ de instanti
ĩ instãs. ⁊ nõ sicut transit de tpe in
instans eo q tempus non põt ĩtelli
gi sine motu. vñ cũ eẽ angeli ĩ ter/
mino a quo a nullo motu depẽdeat:
non põt dici q sit ibi in tpe: sꝫ ĩ qdã
nũc. ⁊ sil'r in termino ad quẽ cũ alio
nũc. Sꝫ hi⁹ nũc nõ sunt termini hi⁹
tpis qꝺ ẽ numer⁹ mot⁹ celi: eo q mo/
tus angeli nullo mõ depẽdet a mo/
tu celi: vt ei⁹ numero mensureẗ: nec
opꝫ ea ɔtinuari p mediũ tpũs. ɔti/
nuitas eñ tpis seqẗ ɔtinuitatẽ mo
tus: ⁊ ɔtinuitas mot⁹ seqẗ ɔtinuita
tẽ magnitudinis super quã transit
mot⁹. vt hꝫ in. 6. phy. Sꝫ ĩ ipsis opa
tionib⁹ angeli põe quarũ dr̃ moueri
per diuersa loca nõ est inuenire ali
quam ɔtinuitatem. sed ɔsequenter
se habent. vnde ⁊ nunc que mẽsu/
rant motum angeli sunt ɔñter se
hñtia: ⁊ nõ est inter ea aliqꝺ ɔtinu
ans: ⁊ ipa pl'itas nc̃ se ɔñtiũ ẽ qꝺ
dã tpũs in quo dicim⁹ ãgelũ moueri

⁊ hoc ꝯsonat dictis phi. ut phi. ubi dicit ꝙ eiusdē rōis est indiuisibile moueri: ⁊ tempus ꝯponi ex nūc.
Ad pmū ḡ dō ꝙ non reperit̃ temp⁹ in motu angeli ꝓpter distantiā. sed propter incōtingētiā terminoꝝ qa .s. non ꝯtingit angelū esse in duob⁹ locis simĺ. ¶ Ad 2m dō ꝙ successio mot⁹ non solū sequit̃ diuisionē mobilis: s etiā ei⁹ sup quod trāsit mot⁹ qa sm pus ⁊ posteri⁹ in magnitudine est pus ⁊ posteri⁹ in motu. ut dr̃ in .4. phy. Licet ḡ angel⁹ sit indiuisibilis. tñ loca sm que moueri dr̃ sunt diuisa adinuicē. ⁊ ideo opꝫ in motu eius intelligi aliquā diuisionem. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ quāuis non impediat aliquod plenū angelum in suo motu: tamē ꝓpter rōnē iam dictam oportet in motu eius intelligi diuersa. nunc ratio autē philosophi est magis ducens ad īpossibile ꝙ oñsiua. ut ꝯmēta. ibi ð dic.

¶ Articulus .io⁹.

AD quintū sic pcedit̃. Uidet̃ ꝙ angeli nō possint agere in hec corpa iferiora. Actio enim nō potest nisi inter ea que habent aliquā ꝯuenientiā adinuicē. Sed angel⁹ non habet ꝯuenientiam cum istis corporib⁹: cū corruptibiliū ⁊ incorruptibiliū etiā genus nō sit unum. ut dicit̃ in .io. metha. Ergo angeli in hec corpora non possunt agere. ¶ Preterea si agunt angeli in hec corpora aut agunt per impiū aut per influxum. Si per imperiū equaliter agere possūt in ꝓpinqua ⁊ in distantia. quod est ꝯtra Dam. qui dicit ꝙ ubi operāt̃ ibi sunt. Si uero per influxū oportet ꝙ illud qd̄ īfluūt p mediū trāscat. mediū aūt corporale non est receptiuū spūalis impssiōis. Ergo nullo modo possūt angeli agere in hec inferiora corpa neqꝫ in animas nr̃as. ¶ Preterea ñ possunt dici agere vĺ influere sicut fons influit riuo. ut idem numero qd̄ pus est in angelo: postmoduꝫ in his inferiorib⁹ fiat. qa sic in agēdo aliqd amitteret. nec iterū illud qd̄ in his inferiorib⁹ recipi dr̃ per eorū influxū creando. quia angeli creatores non sunt. nec iterū educēdo de potētia in actum. qa ad hoc natura sufficit. ḡ angeli nullo mō in inferiora agūt. ¶ Sꝫ ꝯtra est quod aug⁹. dicit in .3. de tri. ꝙ ea que diuinit⁹ ī corporalib⁹ fiūt ministerio angelorū fiūt. Grego. etiā dicit in .4. dyal. ꝙ omnia corporalia per spūales sbstantiis administrāt̃. ¶ R° dō ꝙ de actione angeloꝝ in hec inferiora corpora duplex est opinio apud philosophos. Cōmētator enī vult ī .io. metha. ꝙ sbe spūales nō possūt impmere in hec inferiora corpora: nisi mediātib⁹ corporib⁹ celestib⁹ que a sbstātiis incorpeis mouēt̃ sm phos Auic. uero vult in sua meth. ⁊ ī .6. de nālib⁹ ꝙ dupl'r impmūt in hec inferiora. uno mō p motū orbiū. ⁊ alio mō per imperiū īmediate. qa forme intellect⁹ eoꝝ sunt factiue sm eū. ⁊ materia sensibilis obedit eoꝝ conceptōib⁹ plusqꝫ qbuslibꝫ q̄litatibus actīs ⁊ passiuis. Et ex īde ē sm eū ꝙ ī istis īferiorib⁹ fiūt aliq̄ trāsmutationes qñqꝫ ex ꝯceptiōib⁹ superioruꝫ sbaꝝ preter totū ordinē caꝝ nāliū.

S3 hec opinio secũda repugñt dictis aug. in 3. de trini. vbi dr̃ ꝙ angelis nõ seruit ad nutũ mã corpalis. Repugnat etiã rõni: qa quãuis qd est potentia in mã sit actu in sbstantiis multo nobiliꝰ: tñ mã corporalis nõ est ꝓportionata potẽtia respectu tal' actus: quo sbe spũales in actu sunt. opz aũt agẽs qd educit potẽtiã in actu esse materie ꝓportionatũ. vñ ñ põt esse ꝙ ꝟtus sbe spũalis create se extẽdat ad materie trãsmutatione imediate: ſ mediãte aliquo agẽte naturali. Quãuis enĩ ei nõ obediat corporalis mã ad formalẽ transmutationẽ. imediate tñ obedit ei localr̃ ad motũ localẽ. ꝛ p hãc ꝟtutẽ pñt ↄgregare ꝛ circũponere aliquas agẽtia nãlia ad aliquẽ effectuz pficiẽdũ. Ea ꝟo ad que nulla virtꝰ nãlis se extẽdit fiunt sola diuina ꝟtute: que sola põt nãlem ordinẽ imutare. S3 qa mẽtes nr̃e sunt ꝓportionate ꝛ ꝓpinqne ad recipiẽdũ actionẽ angeloꝝ: iõ i mẽtes nostras agẽ pñt dupl'r. vno mõ ↄfortãdo itellectũ nostrũ. sicut in corporalibꝰ minꝰ calidũ ↄfortat̃ p magis calidũ. Alio mõ p agẽs nãle ipiꝰ intellectꝰ. sicut etiã agit in corpora. ꝛ hoc est inq̃ꜩ̃ lũe angelico illustrãt̃ fantasmata ad aliquas nobiliores ↄceptões iuꝑmẽdas q̃ lumine intellectꝰ agẽtis. exꝑmi possent. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dd ꝙ angeli hñt ↄueniẽtiã cũ istis inferiorib' corpib' que est ↄueniẽtia mouẽtis ad motũ. pñt enĩ mouẽ motu locali corpora nõ solum illa celestia imediate: ſ etiã hec inferiora. vt sic snĩa nr̃a de actione angeloꝝ in corpora sit media inter duas opiniões phoꝝ ꝑdictas. ¶ Ad 2ᵐ dd ꝙ angelus agit in hec corpora mouẽdo ea localr̃ p imperiũ. ſ impiũ non dr̃ hic sine ꝟtute actiua: quã opz aliquo modo ↄtingere corpꝰ motũ. cũ mouens ꝛ motũ oporteat esse sil'. vt ꝓbat in. 7. phi. Actio ꝟo qua influere dr̃ in aĩam nr̃am ↄfortando eaz ad intelligẽdũ: nõ opz ꝙ trãseat p mediũ corporale: qa hoc facit in spũalibus ordo: qd in corpalibus sitꝰ ſm Aug. Nec ꝟo nr̃e ordine nature q̃si ↄtiguãt̃ ipsis angelis: sicut ꝛ angelꝰ inferior supiori. vñ nõ opz ꝙ interuenist mediũ corporale. ¶ Ad ẗtiũ dd ꝙ angeli neq3 in aĩa neq3 in nã corporali aliqd creãt: ſ solũ educũt de potẽtia in actũ. Et quãuis nãle agẽs de potẽtiis in actũ educẽ possit nõ tñ ita ꝑfecte sicut angelus.

Deinde q̃rit̃ de his q̃ ptinẽt ad hoĩes. Et ꝑmo q̃tũ ad nãm ¶ 2ᵒ quãtũ ad grãz. 3ᵒ quãtũ ad culpã. ¶ 4ᵒ quãtũ ad gliaz. ¶ Quãtũ ad nãz q̃rũt̃ duo. Primo vtrũ vegetabilis ꝛ sẽsibilis aĩa sint a creatiõe. ¶ 2ᵒ vtrũ ĩpare sit actꝰ volũtatis vel rõnis.

¶ Articulꝰ. xiꝰ.

Ad ꝑmũ sic ꝑcedit̃. Uidet̃ ꝙ aĩa vegetabilis ꝛ sensibilis educãt̃ in esse p creatõem. Ut enĩ dic̃ aug. in li. de ꝟa religiõe Substãtia viuens nature ordine ꝑfert̃ sbe non viuenti. S3 aĩa sensibilis ꝛ vegetabilis sunt sbe viuentes. g̃ sunt nobiliores omnibus sbstãtiis non viuentibus. Alique aũt sbe non viuentes sunt immediate

a deo create: vt elementa hu⁹ mūdi ig̃ ⁊ aīa sensibilia ⁊ vegetabilis immediate a deo creat̄: cū nobilitas facientis demonstret nobilitatē facti

¶ Preterea omne cui ꝓprie ꝯpetit fieri: vel fit ex nihilo: vel fit ex aliq̄ Sȝ aīa uegetabili ⁊ sensibili ꝯpetit ꝓprie fieri. g̃ cū nō fiat ex aliquo: qa nō hn̄t māam partem sui: relinquit̄ ꝙ fiant ex nihilo. ⁊ sic exeūt in eē p creationē. Probatio medie. Omne qd̄ ꝓprie hȝ esse si non semp fuit: ꝓprie dicit̄ fieri. Sȝ anima sensibilis ꝓprie ⁊ vere hȝ esse cū sit sb̄a opans. mouet eni corp⁹. nihil aūt hȝ ꝓpriaȝ opationē nisi qd̄ hȝ ꝓpriū esse. g̃ cū aīa sensibilis hui⁹ aīalis non semp fuerit: ꝓprie ꝯpetit ei fieri. ⁊ sic restat ꝙ creet̄. ¶ Sȝ ꝯtra est qd̄ ph̄s dicit i .2. de aīa. ꝙ sensitiui p̄ma mutatio fit a generāte. Prima aūt mutatio sensitiui ē ƀm quā acqrit actū p̄mū qui est aīa sensitiua. g̃ fit p generationē ⁊ nō per creationē. ¶ Pretēa omne illud qd̄ p̄cedit in semine hominis ante introductionē aīe rōalis est per generatōēȝ ⁊ nō p creatōēm Sȝ aīa vegetabilis ⁊ sensibilis p̄cedūt in seīe hoīs: qa p̄mū est viuuȝ q̄ȝ aīal ⁊ aīal q̄ homo ƀm ph̄m in .16. de aīalib⁹. g̃ etiā in hoīe est aīa sensibilis ⁊ uegetabil' p generatōēȝ ¶ Preterea cū de⁹ in instanti opet̄ nā v̄o successiue: omne illud qd̄ per actionē successiuā exit in esse est ab aliquo agente nāli. Sȝ aīa sensibilis ⁊ vegetabilis ꝓducūt̄ actione successiua: quia determinato spacio tēporis viuificat̄ ꝯcept⁹ ⁊ sensificat̄. g̃ aīa sensibilis ⁊ vegetabilis sunt a nāli agente ⁊ nō p creationē.

¶ R̄c⁹ dd̄ ꝙ circa hanc q̄ōnē est duplex opinio. Quidā eni dicūt aīam sensibilē ⁊ vegetabilē esse ex creatione. Alii v̄o ex traduce. ⁊ hec diuersitas apud ph̄os inuenit̄ nō solū de istis aīalib⁹: ꝟ etiā de oīb⁹ formis sb̄alibus. Quidā enim vt Plato ⁊ Auicēna posuerunt omnes formas ab extrinseco eē: qui p̄cipue ex duobus mouebāt̄. Primo quidē qa cū forme nō h̄eant māam partē sui: nō possunt fieri nisi ex nihilo. vn̄ optȝ ꝙ a creāte fiant. Secūdo qa in reb⁹ inferiorib⁹ nō videbāt p̄ncipia actionū nisi qualitates actiuas ⁊ passiuas quas iudicabāt īsufficiētes ad ꝓductionē formarū sb̄aliū: cū nihil agat vltra suam spēm. ¶ Sȝ in hoc videt̄ fuisse decepti: quia attribuebāt fieri ꝓprie istis formis. cū tn̄ fieri nō sit nisi ꝯpositi. cui⁹ etiā ꝓprie est eē Forme enim esse dicūt̄ nō vt sb̄sistētes: ꝟ vt quo ꝯposita sūt. vn̄ ⁊ fieri dicūt̄ nō ꝓpa factione: sed p factōēȝ suppositoꝝ: que trāsmutāt̄ trāsmutatione materie de potentia i actuȝ vnde sicut composita fiunt per agētia naturalia. ita etiam forme que non sunt sb̄sistentes. Qualitates autem actiue ⁊ passiue agunt ad formas sb̄stantiales in virtute sb̄stantialium formarum: quarum sunt instrumenta. sicut calor ignis agit vt instrumentum anime nutritiue. vt dr̄ in .2. de aīa. Aīa autem vegetabilis ⁊ sensibilis nō sunt forme sb̄sistentes. alias remanerent post corpora. vn̄ opȝ ꝙ fiāt a generāte per actionē ꝯpositoꝝ sic ⁊ cetere forme

mãles. sola aũt aĩa intellectiua q̃ h₃ eẽ sb̃sistẽs: cũ maneat pᵒ corpᵒ ẽ ab extrĩseco p creatõe₃. Si aũt sẽsibile ⁊ uegetabile ⁊ intellectiuũ in hoĩe in diuersis sb̃stãtiis aĩe radicãt tũc ⁊ vegetabilis ⁊ sẽsibil' hoĩs a generãte erit. Sʒ qa hec opinio repugnat dictis philosophoꝝ: qui in vno aĩato vnã aĩam tm̃ posuerũt: ad quã oẽs opatões aĩe ptinẽt: ⁊ etiã ɔtra dc̃a sãctoꝝ improbãtiũ dualitatẽ aĩarũ vt p₃ ĩ li. de ecclesiastic dogmatibᵒ. Jō approbato ꝙ in hoĩe sit tm̃ vna sb̃a aĩe cuiᵒ potẽtie sũt vegetatiuũ sensitiuũ ⁊ ĩtellectiuũ dicimᵒ ꝙ aĩa hoĩs que oẽs has potẽtias aĩe sustinet a deo creat: quãuis p opatiõe nãl' agẽtis fiat: vt corpᵒ organizatũ actu pficiat p potẽtias q̃ sunt corpaliũ priũ actᵒ. ¶ Ad pᵐ ḡ dō ꝙ aĩa vegetabilis ⁊ sensibilis nõ sunt sb̃e viuẽtes: sicut nec sb̃sistẽtes: ſʒ sũt pncipia viuẽdi ⁊ eẽndi. ⁊ iterũ ñ op₃ si gd minᵒ nobile sit a deo ĩmediate ꝙ etiã qđ est magis nobile: qa deᵒ eũ nõ hēat limitatã ṽtutẽ nec agat necessitate nature: põt agere ⁊ nobiliora ⁊ minᵒ nobilia ſm suã voluntatẽ: sic ĩmediate pduxit pma indiuidua brutoꝝ aĩaliũ. qbᵒ tñ hoĩes q nũc generãt ex sese nobiliores sunt. ¶ Ad zᵐ dō ꝙ aĩe sensitiue nõ cõuenit p se eẽ nec fieri nec opari. nulla enĩ ẽ actio aĩe ĩ qua corpᵒ ñ ɔicet Est. n. duplex potẽtia motiua aĩe sẽsitiue. vna q̃ impat. s. appetitiua: cᵒ actᵒ ɔstat ꝙ nõ exercet sine corpore. Altera q̃ impat q̃ affixa musculis ⁊ neruis est pnᵐ mobilitatis in eis. ſʒ ipsa distinctio partiũ corpaliũ fac ꝙ vna ps aĩalis ẽ mouẽs ⁊ alia mota ⁊ ita pñt moueri ex se. ¶ Alia que sunt in ɔtrariũ ɔcedimᵒ: nisi qaãtũ ptinet ad hoĩe₃ in cuiᵒ sẽĩe quãuis p̃cedat vegetatiua ⁊ sensitiua aĩa impfecte: cũ illis cessantibᵒ introducat p creatõem aĩa rõnalis q̃ pfecte ɔtinet qđ in eis erat impfectõis. nã ſm Auic. in gñatione aĩalis ex sẽĩe interueniũt multe gñatões ⁊ corruptões.

¶ Articulᵒ. izᵒ.

Ad zᵐ sic pcedit. Uidet ꝙ imperare sit actᵒ rõis. quia phs dicit in. i. ethi. Ratio recte ⁊ ad optima depcat ⁊ obedit ei qđ ẽ cõtinẽti. ḡ impare ⁊ depcari ⁊ hiᵒ videt ad rõnẽ ptinẽ. Sʒ ɔtᵃ Jmpare ad dñiũ ptinet. Sʒ nos sumᵒ dñi nr̃oꝝ actuũ p uolũtatẽ. ḡ impare ẽ actᵒ volũtatis. ¶ Rñᵒ dō ꝙ ĩ impio duo ɔcurrunt. quoꝝ vnũ est rõnis aliud volũtatis. Qui. n. ĩpat aligd inclinat ad faciẽdũ qđ voluntatis ẽ. ipiᵒ enĩ ẽ mouẽ p modũ agẽtis ⁊ ireꝝ ordinat eũ cui impat ad exequẽdũ illud quod impetrat. ⁊ hoc ad rõnẽ ptinet cᵒ est ordinare. Et si duoꝝ hoꝝ ordo ɔsideret videt pᵐ esse inclinatio volũtatis in aligd p electõe₃: ⁊ postea in pnᵒ executionis ordinat p quos fieri debeat qđ electũ ẽ. ⁊ sic impiũ erit ĩmediate actᵒ rõnis: ſʒ volũtatis quasi pmo mouẽtis. ⁊ p hoc patet solutio ad obiecta

¶ Articulus. izᵒ.

Deinde q̃rit ꝙtũ ad grã₃ ptinet: vtrũ caritas ſm sua₃ eẽntiã augeat. Et videtur ꝙ non. Cũ enim augmẽtũ sit quedã mutatio vel variatio: qđ ſʒ eẽntia₃

augetˀ ꝭm eēntiā variatˀ vel mutatˀ
Sȝ qȝ mutatˀ vel variatˀ ꝭm eēntiā
aut generatˀ aut corrūpitˀ. g̃ si cari/
tas ꝭȝ eēntiā augetˀ corrūpitˀ .nō.n.
generatˀ: cū ꝑus fuerit. ¶ Preterea
caritas nō hȝ quātitatē nisi ꝟtualē
Sȝ ꝟtˀ caritatis est ipsa eēntia eiˀ. g̃
quātitas caritatis est eēntia eiˀ. nō
g̃ pōt eē ꝙ varietˀ quātitas caritat͂
sine variatiōe eēntie eiˀ. ⁊ sic si au/
getˀ ꝭm suā eēntiā opȝ ꝙ eē eiˀ vl̃ ge
neretˀ vel corrūpatˀ. Sȝ ↄ͂. Premiuȝ
eēntiale rn̄det ipsi essentie caritat͂
Sȝ qdā ꝑficiūt ad maiˀ p̄miū eēnti
ale. g̃ ī eis caritas ꝭm eēntiā augetˀ
¶ Rº ðð ꝙ caritas ꝭm suā eēntiaȝ
augetˀ. Sȝ notādū ē ꝙ hec ꝓpositio
ꝭm ꝭm varias habitudines q̃s im/
portat: qn̄qȝ denotat sbiectū. vt cū
ðˀ. iste est albˀ ꝭm pedē. qa pes ē sb/
iectū albedinis. qn̄qȝ ꝟo formaȝ vt
cū ðˀ. iste est coloratˀ ꝭm albedinē.
Cū g̃ ðˀ aliqd ꝭm hoc moueri: pōt
intelligi vel sbiectū vel forma. Cuȝ
enī ðˀ. iste mouetˀ ꝭm manū: notatˀ
sbiectū motˀ. Cū ꝟo ðˀ. iste mouetˀ
ꝭm locū: notatˀ id qȝ formalr̃ speci/
ficat motū. Sic g̃ cū dicimˀ caritatē
ꝭm eēntiā augeri: denotatˀ sbiectuȝ
augmēti. vt sit sensus. Ipsa eēntia
caritatis augetˀ. sic cū dicimˀ. albuȝ
augetˀ ꝭm eēntiā suā. nō aūt desig̃tˀ
forma specificās motū. vt sit sensus
augetˀ ꝭm eēntiam. i. augmētū eius
est motˀ in esse vel in essentia. ⁊ sic
ðˀ augmētū eē ꝭȝ quātitatē. ⁊ q̃uia
quātitas caritatis que est ꝟtus sit
idem qȝ eēntia caritatis. nō tn̄ opȝ
ꝙ eēntia caritatis tollatˀ: qa etiam
in augmēto corporali ipsa essentia

quātitatis nō tollitˀ: cū semp rema/
neat dimēsio interminata. ꝭ ꝭm di/
uersas terminatōes quas recipit fit
mutatio de paruo in magnū: que ē
augmētū. ita etiā ipsa ꝟtˀ caritatis
nō tollitˀ ꝑ eēntiā suā: ꝭ variatˀ ter/
minatio eiˀ. Oīs aūt forma recepta
in aliquo sbiecto terminationē reci
pit ꝭm capacitatē recipiētis. Unde
qn̄ sbiectū caritatis magis disponi
tur ad caritatē. s. ad ↄgregationeȝ
sui ad deū: tanto maiorē participat
caritatē. ⁊ sic caritas ꝭm suā eēntiā
augeri ðˀ. ⁊ ꝑ h̄ pȝ sol'o ad obiecta.

¶ Articulˀ. 14ˀ.

Deinde queritˀ de hiis que ꝑ
tinēt ad culpā. Et querūtˀ
duo. ¶ Primo vtrū Petrˀ
negādo xp̄m peccauerit mortalr̃.
¶ 2º vtrū hēre plures ꝓbēdas sine
cura aīaȝ absqȝ dispēsatōe sit pc̄m
mortale. ¶ Ad p̄mū sic ꝓceditˀ. Ui
detˀ ꝙ Petrˀ negādo xp̄m nō pecca
uit mortalr̃. Dic̄ enī qdā glo. ꝙ pec
cauit ꝑ surreptionē. Sȝ pc̄m ꝑ sur/
reptionem ē veniale ⁊ nō mortale.
vn̄ p̄mi motˀ qui ꝑ surreptōeȝ fiūt
sūt peccata venialia. g̃ peccauit tm̄
venialr̃. ¶ Pretēa Ber. dic̄ in li. de
dile. dn̄i. ꝙ in Petro caritas fuit so
pita nō extincta. Sȝ ꝑ peccatū mor/
tale caritas extinguitˀ. g̃ Petrˀ non
peccauit mortalr̃. ¶ Sȝ ↄtra est qȝ
Greg. dic̄ in moral. ꝙ Petrˀ ab ipsis
faucibus dyaboli eripitur. Sed in
faucibus dyaboli nō est aliquis nisi
per peccatum mortale. ergo Petrˀ
peccauit mortaliter. ¶ Rº dicendū
ꝙ absqȝ dubio Petrˀ peccauit mor/
talr̃ negansˀ xp̄ȝ. qȝ qdē pȝ ex duobˀ

¶ Primo qa negauit fidez in loco vbi periclitabat: ⁊ ei⁹ ɔfessio requirebat. Ore enī ɔfessio fit ad salutē vt dr̄ Ro. io. in quo videt̄ q̄ sit de necessitate salutis cōfessio fidei in casu predicto: ⁊ p̄cipue mendacium in his que fidei sunt est pniciosissimū. ſm Aug. in li. de mēdacio. 2° quia defectui ɔfessionis ⁊ mēdacio addidit piuriū ⁊ blasphemiā: quia vt dr̄ Mat. 26. cepit detestari ⁊ iurare quia non nouisset hominē: que ɔstat esse grauia peccata. Vn̄ glo. dicit ibidē. Tertio cepit detestare ⁊ iurare qa nō nouisset hominē: qa perseuerare in peccato dat īcremētū scelerum: ⁊ qui minima spernit cadit in maiora. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ surreptio duplr̄ accipit̄. vno mō ſʒ q̄ opponit̄ deliberationi. ⁊ sic p̄mi mot⁹ dicūt̄ esse surrepticie: sic Petr⁹ ex surreptione non peccauit. Alio modo ſm q̄ opponit̄ electioni. ⁊ sic Petr⁹ ex surreptione peccauit. quia n̄ peccauit ex electione quasi ex certa malicia: ſ ex passione timoris. talˀ aūt surreptio nō excusat a mortali. sicut patet in incōtinēte q fornicat̄ mot⁹ ɔcuptiā: cū tamē habēt ꝓpositū ɔtinēdi. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ Bern. improprie loquit̄. ⁊ ei⁹ v̄bū vt dificcet est intelligēdū de quadā dilectione familiaritatis: quā Petrus ad xp̄m ɔceperat: que in eo mansit etiā post negationē: vel si intelligat̄ de caritate gratuita: ītelligēdū ē q̄ n̄ fuit extīcta ſm p̄destinationē diuīā que ei⁹ p̄niāʒ p̄pabat: quāuis eēt in se extincta ſm actum.

¶ Articul⁹. 15.

AD 2ᵐ sic p̄cedit̄. Videt̄ q̄ hēre plures p̄bēdas sine cura aīaꝝ absq̄ dispēsatione sit peccatū mortale. Quicūq̄. n. fac̄ ɔtra statutū ɔcilii peccat mortalr̄. Sʒ qui hʒ plures p̄bēdas facit ɔtra statutum ɔcilii generalis. ḡ peccat mortalr̄. Probatio medie. di. 7. dicit̄ in quodā decreto Vrbani pape: qđ incipit. Sanctoꝝ canonū oīo aliquē in duab⁹ ecclesiis titulari nō liceat. Sʒ vnusq̄sq̄ in qua titulat⁹ ē in ea tm̄ canonic⁹ hēat. lʒ enim episcopi dispositiōe vn⁹ diuersis p̄esse possit ecclesiis. canonic⁹ tn̄ p̄bēdarius nisi vni⁹ ecclesie in qua cōscriptus est: esse non debet. ¶ Preterea. 15. q. i. dicit quoddā decretū septime sinodi. Cleric⁹ ab instanti tpe in duabus non ɔnumeret̄ ecclesiis. negociatōis enim est hoc ⁊ turpis lucri ɔmodū ⁊ ab ecclesiastica ɔsuetudine penitus alienū. ⁊ sic idē qđ p̄us. ¶ Preterea Criso⁹. dicit q̄ tenebra erubuit. lumē erubescat qđ figure n̄ fuit ɔcessum. ret reor esse illicitū: figure aūt nō fuit ɔcessum q̄ inter leuitas qui capiebat in bethleem capet in irl'm quō cū perfectiores esse debeam⁹: qui capit in cypro: non capit in Damasco. ¶ Preterea Ber. dic̄ Qui non vnus ſ plures est ī beneficiis non vn⁹ ſ plures erit in suppliciis. Sʒ q hʒ plures p̄bendas plures est in beneficiis. ḡ plures erit ī suppliciis. ⁊ sic grauissime peccat. Preterea q̄cunq̄ ɔmittit se discrimini ⁊ periculo peccati mortalˀ peccat mortalr̄. Iste ē hi⁹: qa recipiēdo plˀes p̄bēdas iurat statuta vtri⁹q̄

ecclesie:in qb⁹ p̄bendat̄:que aliq̄ñ ñ
pñt simul seruari. vtpote si eodem
tpe vocet̄ ad electionē in vtraq₃ ec
clesia:uel ad aliqua ecclesie negocia
pagēda:⁊ p̄cipue si sit cā inter du/
as ecclesias:cū vtriq₃ teneat̄. ḡ vi/
det̄ φ peccet mortalr̄. ¶ Sꝫ cōtra ē
qa illud qđ ꝟgit in ↄmune piculū
non est ab ecclesia sustinēdū. Sꝫ ec/
clesia sustinet vt aliq ↄmuniter ha
beāt duas p̄bēdas. ḡ in hoc non est
periculū peccati mortalis. ¶ Prete
rea licitū est alicui patrimoniū ha/
benti p̄bendā accipe. Sꝫ maior ē cō/
ueniētia inter ecclesiastica bñficia:
φ inter patrimoniū ⁊ p̄bēdā. ḡ eti
am licet hñti vnā p̄bēdā accipe ali
am. ¶ R̄⁹ dđ φ omnis q̄stio in qua
de peccato mortali querit̄: nisi ex/
p̄sse ꝟitas hēat̄: piculose determi/
nat̄:qa error quo nō credit̄ eē pc̄tm̄
mortale qđ est peccatū mortale cō/
sciam nō excusat a toto:licꝫ forte a
tanto. Error ꝟo quo credit̄ eē mor/
tale qđ nō ē mortale ex ↄsciā ligat
ad peccatū mortale. Precipue autē
periculosū est vbi ꝟitas ambigua ē
quod in hac qōne accidit. Cū enim
hec qō ad theologos ptineat:in qꝫ⁴⁹
depēdet ex iure diuino vel ex iure
nāli. ⁊ ad iuristas in quārūꝫ depen
det ex iure positiuo: inueniūt̄ in ea
theologi theologia: ⁊ iuriste iuri/
stis ↄtraria sentire. ¶ In iure nau φ
diuino nō inuenit̄ determinata ex
p̄sse:cū in sacra scriptura expressa
mētio de ea nō fiat:quāuis ad eam
argumēta ex aliquib⁹ auctoritatib⁹
scripture forte adduci possint: que
tñ nō lucide ꝟitatē ostēdūt. Deter

minādo ꝟo eā ꝯm ius naturale: sic⁹
uidet̄ ad p̄ñs de ea dicēdū. φ actio/
nū humanarū multiplex ē differen
tia. Quedā enī sunt que hñt defor/
mitatē inseꝑabilr̄ ānexā. vt fornica
tio adulterium ⁊ alia hi⁹. que nullo
mō bñ fieri possunt. de numero ta/
liū nō est habere plures p̄bēdas. al'
in nullo casu dispēsationē recipere
posset. quod null⁹ dicit. Quedā ꝟo
sunt actiones que de se indifferentē
sunt ad bonū vel malū. vt leuare
festucā de terra. vel aliqd hi⁹:inter
quarū numerū qdā ↄputāt habere
plures p̄bēdas dicētes. Ita licitū ē
plures p̄bendas sicut habere plura
poma. Sed hoc nō videt̄ eē ꝟum:cū
hoc qđ est hēre plures p̄bēdas plu/
rimas in se inordinatōes cōtineat.
vtpote qa non est possibile aliqueꝫ
in plurib⁹ ecclesiis deseruire ī qbus
est p̄bēdat⁹:cū p̄bēde uideāt̄ esse or
dinate quasi quedam stipēdia deo
ibidē ministrantiū. Seqt̄ etiā dimi
nutio cultus diuini: dum vn⁹ loco
pluriū instituit̄. Seqt̄ etiā in aliq/
bus defraudatio volūtatū testato/
rū. qui ad hoc aliqua bona ecclesiis
ↄtulerūt vt cert⁹ numer⁹ deo deser
uiētiū ibi esset. Sequit̄ etiā inequa
litas:dū vn⁹ plib⁹ bñficiis abūdat.
⁊ ali⁹ nec vnū hēre pōt. ⁊ mlta alia
hi⁹ que de facili patent. vñ nō pōt
ↄtineri inter indifferētes actiones
⁊ multo min⁹ inter eas que sunt ꝑ⁴⁹
se bone. vt dare elemosinam ⁊ hi⁹.
Sunt ꝟo quedā actiones q̄ absolute
ↄsiderate deformitatē vł īordina/
tionē quādā īportāt. que tñ aliqb⁹
circūstantiis aduenientibus bone

efficiūť.ſicut occidere hoīem vel ꝑcutere in ſe deformitatē quādā importat.ſ ſi addať occidē malefactorem ꝓpter iuſticiā:vel ꝑcutere delīquētē cā diſciplīe:ñ erit peccatū ſ ꝟtuoſū. Jn numero harū actionum videť eſſe habere plures ꝑbendas. Quāuis enī aliquas inordinatiōes cōtineat.tñ alie circūſtātie pñt ſuꝑuenire ita honeſtāe eſ actū:ꝙ ꝑdicte inordinatiōes totaliter euacuanť. vtputa ſi ſit neceſſitas in pluribus eccleſiis eiꝰ obſequio:⁊ poſſit plus ſeruire eccleſie vel tātūdem abſens ꝙ aliꝰ pñs.⁊ ſi qua alia ſunt hiꝰ.⁊ tūc iſtis ꝯditionibꝰ ſuꝑuenietibꝰ cum recta intētione nō erit peccatū etiā nulla diſpēſatione interueniēte:ſi ꝯſidereť tm̄ ſm̄ ius naturale. quia diſpenſatio ad ius nāle non ꝑtinet ſ ſolum ad poſitiuū. Si ꝟo aliquis hac intētiōe plura bñficia habeat: vt ſit ditior:vt lautius viuat:⁊ vt faciliꝰ ad epiſcopatum perueniat in aliqua eccleſiarū.vbi eſt ꝑbēdatus: non tolluūť ꝑdicte deformitates ſed augenť:quia cū tali intētōe ⁊ vnū bñficiū habere:qđ nullā inordinationē importat:eſſet illicitū.Et ſic ꝗdē eēt dicēdū ſm̄ ius naturale etiā nullo iure poſitiuo ſuꝑueniēte. Nūc aūt certū eſt per antiqua iura hoc eſſe ꝓhibitū.patet etiam huic ꝓhibitioni ꝯſuetudinē eſſe cōtraria: per quam quidam dicunt illa iura eſſe abrogata. Nam per ꝯtrariam ꝯſuetudinē iura humana abrogantur. Quidam uero dicūt per hanc ꝯſuetudinē antiqua iura non abrogari: eo ꝙ quedam decretaliſ ⁊c.multa ꝑpatiētiā toleranť: que ſi in iudicium fuerit deducta:iuſticia cogente ceſſarenť. ⁊ hec ꝯtrouerſia iuriſtis eſt relinquenda:quāuis hoc videať eē probabile:ꝙ quantū ad hoc ꝙ iura illa antiqua cōtinent:ius naturale abrogari non poſſunt per ꝯtrariā ꝯſuetudinē vtpote irrōnalē.Quātum aūt ad hoc ꝙ ſolū de iure poſitiuo ꝯtinent:poſſunt eſſe abrogata ꝑcipue:ſi ſimulātes hāc ꝯtrariā cōſuetudinē in quoꝝ poteſtate eſt ius poſitiuū mutare:intendūt per talē diſſimulationē antiqua iura mutare.Si ꝗ antiqua iura que hoc prohibēt in ſuo robore maneant ꝯtraria ꝯſuetudine nō obſtāte:certū eſt nō poſſe aliquē plures ꝑbēdas habere abſqꝫ diſpēſatione etiam illis circūſtātiis ſuꝑuenietibꝰ que ſm̄ cōſiderationē iuris naturaľ actū poterāt honeſtare. Si autem antiqua iura ſunt ꝑ ꝯſuetudinē abrogata: tunc ꝑdictis circūſtātiis ſuꝑuenietibꝰ etiam ſine diſpenſatione licitū eſt plures ꝑbendas habere:ſine quibuſ circūſtātiis licitū nō eſt quātūcūqꝫ diſpenſatio interueniat.eo ꝙ diſpēſatio humana non aufert ligamen iuris naturalis:ſ ſolū ligamē iuris poſitiui: quod per hominē ſtatuiť: ⁊ per hominē diſpēſari pōt. Et ex his de facili poteſt patere reſponſio ad obiecta.

Articulus.16ꝰ.

Deinde queriť quantum ad gloriā ꝑtinet. vtrū omnes ſancti qui ſunt ꝑer eccleſiā canonizati ſint in gloria: vel aliqui eoꝝ ſint in inferno.⁊ videť ꝙ alig

possint esse in inferno de his q̄ sunt
in ecclesia canonizati. Null⁹ eni͂ pōt
esse ita cert⁹ de statu alic⁹ sicut ipse
met de se quia que sunt hoi͂s nemo
nouit nisi sp̄us hoi͂s qui in ipso est.
vt dr̄.i.ad cor.z. Sed homo nō pōt
esse cert⁹ de se ipo. vtrū sit in statu
salutis. Dicit eni͂ Ecclesiastes.9. Ne
mo scit vtrum sit dignus odio vel
amore. ḡ multo min⁹ papa scit. ergo
pōt in canonizādo errare. ¶ Prete
rea quicūq; in iudicādo innitit̄ me
dio fallibili pōt errare. Sʒ ecclesia ī
canonizādo sanctos īnitit̄ testimo-
nio humano: cuʒ ingrat p testes de
vita ⁊ miraculis. ḡ cū testimoniuʒ
hominū sit fallibile: videt̄ q̄ ecclesia
in canonizādo sanctos possit errare
¶ Sʒ ɔtra. In ecclesia non potest eē
error damnabilis. Sʒ hoc essʒ error
damnabilis: si veneraret̄ tanq̄ sāct⁹
q̄ fuit peccator. q̄a aliq̄ sciētes pec-
cata ei⁹ crederēt hoc esse falsum. ⁊
si ita cōtigerit possent ad errorem
perduci. ḡ ecclesia in talib⁹ errare n̄
potest. ¶ Preterea Augu⁹. dicit in
epistola ad Hiero. Q̄ si ī scriptura
canonica aliqd̄ mēdaciū admittat̄
mutabit̄ fides nostra: que ex scriptu
ra canonica depēdet. Sʒ sicut tene-
mur credē illud qd̄ est in sacra scri
ptura: ita illud qd̄ est cōmuniter p
ecclesiā determinatū. vn̄ hereticus
iudicat̄ qui sentit ɔtra determina-
tionē ɔciliorū. ḡ ɔmune iudiciū ec-
clesie erroneū eē non potest. ⁊ sic id
quod prius. ¶ R⁹ dd̄ q̄ aliqd̄ pōt
iudicari possibile s̄m se ɔsideratum
quod relatū ad aliquid extrinsecuʒ
impossibile inuenit̄. Dico ḡ q̄ iudi-
ciū eorū q̄ p̄sunt ecclesie pōt errare
in q̄buslibʒ si p̄sone eorū tm̄ respi
ciant̄. Si ṽo ɔsideret̄ diuina p̄uidē-
tia: que ecclesiā suā sp̄u sancto diri-
git vt nō erret: sicut ipe p̄misit Jo.
14. q̄ sp̄us adueniēs doceret omnē
v̄itatē de necessariis. s. ad salutem:
certum est q̄ iudicium ecclesie v̄lis
errare in his que ad fidē pertinēt
impossibile est. Un̄ magis ē standū
snīe pape ad quē p̄tinet determina
re de fide quam in iudicio p̄fert: q̄
quorūlibet sapiētum hoi͂um in scri
pturis opinioni. cū Cayphas q̄uis
nequā: tn̄ q̄a pontifex legat̄ etiam
insci⁹ p̄phetasse. Jo. xi. In aliis vero
sentētiis que ad particularia facta
p̄tinēt: vt cū agit̄ de possessionib⁹:
vel de criminib⁹: vel de hi⁹: possibi
le est iudiciū ecclesie errare propter
falsos testes. Canonizatio vero san
ctorū medium est inter hec duo. q̄a
tamē honor quē sanctis exhibemus
quedā p̄fessio fidei est qua sanctorū
gloriā credim⁹: pie credēdū est q̄
nec etiam in his iudiciū ecclesie er-
rare possit. ¶ Ad p̄mum ergo dd̄
q̄ pontifex cuius est canonizare san
ctos: potest certificari de statu ali-
cuius p inquisitionē vite ⁊ attesta
tionem miraculorū. ⁊ precipue per
instinctū spiritus sancti: qui omnia
scrutatur: etiam profunda dei.
¶ Ad secundū dicendum q̄ diui-
na prouidentia preseruat ecclesiam
ne in talibus per fallibile testimoni
um hominum fallat̄.

¶ Incipit quodlibet decimum.



Uesitum est de deo angelo et anima. De deo quesita sūt tria. ¶ Primo de eius vnitate. ¶ 2° de eius iudicio. ¶ Tertio de eius sacramento.

¶ Articulus primus.

Ad primū sic pcedit. Videt q vnitas aliquid positiue dicat in diuinis et non remotionē tm̄ s̄m opinionē magrī. Ex priuationibus enim non cōstituitur res aliqua. Sed ex vnitatibus cōstituitur numerus qui est res: cum sit spēs quantitatis. ergo vnitas non dicit s̄m priuatcem tantum. ¶ Preterea numerus seqt distinctionē. Si g̊ vnitas et numerus in diuinis nō dicerēt rem aliquam: non esset in diuinis realis distinctio. qd est heresis Sabelliana. ¶ Pretea si vnitas et numerus in diuinis dicunt solūmodo remotiue. per vnitatē autem nihil aliud videt remoueri q̄ numerus: nec per numerū aliud q̄ vnitas: sequit q vtrūq istorum in diuinis dicatur s̄m negationē negationis. Sed negatio negationis non est nisi s̄m rōnem tm̄. ergo vnitas et numerus non essent realiter in diuinis. quod est incōueniēs. et sic vnum et numerus aliquid positiue dicunt in diuinis. ¶ Sz ɔtra. Omne quod p̄dicat de aliquo p̄dicat de eo s̄m p̄priam rōnē. Sed rō vnius in negatione ɔsistit. Est enim vnum quod nō diuidit s̄m phm. g̊ de deo p̄dicat s̄m remotionē tm̄. ¶ Preterea s̄m phz in .10. meth. vnū et multa opponūt. sicut priuatio et habitus. Priuatio aūt dr̄ p remotiōez tm̄. g̊ vnū qd inter p̄dicta duo tenet locū priuatōis dr̄ p remotiōem tm̄. ¶ Preterea vnum supra ens non addit aliqd s̄m rem. quia sic res non esset vna per suam eēntiam. addit g̊ aliquid s̄m rōnez tantū. Sz qd est s̄m rōnē tm̄ vel est negatio vel relatio. Cū g̊ vnū sup ens nō addat aliquā relationē: q̄a ad aliquid non dr̄: videt q addat negationē. ¶ R° dd̄ q vnū quod est principiū numeri de necessitate aliquid positiue dicit ī eo cui attribuit: quia cum ex vnitatibus numerus ɔstituat: nisi vnitas res aliqua eēt numerus res esse non posset. et sic nō posset poni in aliquo genere tanq̄ spēs. Si g̊ vnū quod ɔuertit cum ente sit idem quod vnū qd est p̄ncipium numeri: opz q etiā vnū qd ɔuertit cū ēte aliqd positiue supaddat enti. et hoc ɔcedit Auicenna. vnū vult q vnū qd ɔuertit cū ente addat sup ens aliqd qd ad genus mēsure ptineat. Sed hoc non potest esse: quia cuz vnū quod ɔuertit cū ente de qualz re dicat: opz q etiā illa res quā addit supra ens sit vna. et sic vel erit vna p aliquaz vnitatē additā. et ita erit pcessus in infinitū. vel erit una per eēntiā suā. qd si est: standū est ī p̄mo. vt. s. ens ipm dicat vnum per eēntiā: nō p aliquā rē additā. Sic g̊ intelligēdū est s̄m opinionē Aristotelis et ɔmētatoris eius q vnū quod ɔuertit cū ente non supaddit enti rem aliquā: s solū negationē diuisionis. et sic hi9 vnuz et ponit aliquid inquātuz in suo intellectu includit

ens. ⁊ dr̄ remotiue quātū ad id qđ
supaddit enti. Un̄ vo qđ est p̄n^m
numeri: qđ supaddit enti aliquid
de genere mensure. ⁊ similiter nu/
mer⁹ cui⁹ est p̄ncipiū. inueniūt autē
in reb⁹ hn̄tib⁹ dimēsionē: quia talis
numer⁹ causat ex diuisione ɔtinui.
⁊ hic numer⁹. s. ex diuisione ɔtinui
causat⁹ ē sbiectū arismetrice: etiam
sm Auicēnā. Nulla aūt ɔditio ppa
rei corporal' pōt dici de deo aut de
aliqua sba spūali. Un̄ sm hoc vnū
⁊ numer⁹ q̄ ɔtinet in genere quāti/
tatis nō dicūt de deo ⁊ de aliis sb/
stātiis corporeis: s; solū vnū qđ con
uertit cū ente: ⁊ multitudo ei op/
posita. ⁊ ideo vnitas in diuinis nō
dr̄ nisi remotiue quātū ad id qđ su
paddit enti: quāuis ponat aliquid
sm q̄ includit ens. Est enim vnū
ens indiuisum. ¶ Ad p̄mū ḡ dđ q̄
obiectio illa pcedit de vno quod ē
p̄n^m numeri. ¶ Ad z^m dđ q̄ obie/
ctio illa pcedit si nullo mō vnū ⁊
numer⁹ aliqđ ponerēt realr̄ in diui
nis. ponūt aūt ens rē distinctā vl' in
distinctā quātū ad hoc q̄ ens inclu
dit in rōe vni⁹ vt dictū ē. ¶ Ad ȝ^m
dđ q̄ in rōne multitudinis inclu/
dit negatio rei: s; in rōne vni⁹ ne/
gatio negationis ⁊ rei simul. qđ sic
pȝ. vnū enī ē qđ nō diuidit. diuisio
aūt est que negat p̄ vnū qđ ɔuerti
tur cū ente: opȝ q̄ sit talis q̄ ī omni
diuisione saluet. hec aūt est diuisio
p affirmatōem ⁊ negatōem. ⁊ ideo
hui⁹ diuisionis negatio ɔstituit rō/
nē vni⁹. est enī vnū qđ nō diuidit
tali diuisiōe q̄ sic accipe hoc ⁊ nō h
⁊ sic vnū inquātū negat affirmati/
onē ⁊ negatōem: simul est negatio
rei ⁊ negatōis simul. p̄dicta vo di/
uisio includit ī rōe multitudinis. ⁊
sic ī cludit ibi negatio rei. q̄a multa
sūt que sic diuidūt q̄ eorum vnum
nō est alterum.

¶ Articul⁹. z⁹.

Ad z^m sic pcedit. Videt q̄
xp̄s nō sit descēsur⁹ ad indi
ciū ī terrā. quia super illđ
ps. Dn̄s ī templo sācto suo ⁊c. dicit
glo. Q̄ deus ī celo sedēs de bonis
⁊ malis iudicat. ḡ iudiciū nō est fu
tuꝝ ī terra s; ī celo. ¶ Preterea ad
dignitatē iudicis pertinet q̄ iudi/
cādi ad eum accedāt ⁊ nō ecōuerso
Sed xp̄s dignissim⁹ iudex cui⁹ loc⁹
est celū. ergo hoīes ascēdēt illuc vt
ibi iudicēt: nō aūt ipse ī terram de/
scēdet hoīes iudicatur⁹. ¶ Preterea
si iudiciū sit ī terra futurū: p̄cipue
videt q̄ sit futuꝝ ī valle Iosaphat
vt hr̄ Ioel. ȝ. S; loc⁹ ille non posset
tātā mltitudinē hoīuȝ cape. ⁊ sic nō
est ibi futurū iudiciū. ḡ ī nullo loco
terre. ¶ S; ɔtra ē qđ dr̄. z. ad thes
z. q̄ xp̄s ī iussu ⁊ ī voce archāgeli
⁊ ī tuba dei descēdet de celo. ⁊ ita
videt q̄ iudiciū ī terra nō in celo sit
futurū. ¶ Preterea ī iudicio ɔpa/
rebūt nō solū electi s; etiā reprobi:
qui hēbūt corpa grossa ⁊ grauia. ⁊
sic nō competit eis loc⁹ celestis s; ter/
restris. ḡ iudiciū nō ē futurū ī celo s;
ī terra. ¶ R° dđ q̄ iudiciū ordinat
ad retributōem p̄mioꝝ. vn̄ sm du/
plex p̄miū. s. aīe ⁊ corpis est duplex
iudiciū dei. vnū quo beatificat vel
damnat hoīes quo ad aīam. hoc iu
diciū p totū hoc tpus agit. Aliud

est iudiciū quo p̄miabūť uel puniēť
hoīes etiā quātū ad corpa. ⁊ hoc iu
diciū fiet post resurrectionē ī fine
tp̄is. Primū aūt iudiciū ɔuenit xp̄o
rōne diuinitatis. ſ zᵐ rōne humani-
tatis. qa sic dič aug. sup Jo. Uerbū
dei viuificat aīas. ſ v̄bū caro factū
viuificat corpora. vn̄ etiā Jo. 5. dr̄.
potestatē dedit ei iudiciū facē: qa
filiꝰ hoīs est. Sic ğ vltimū iudiciū
ē futuꝝ in loco ꝗ xp̄o ɔpetit rōne
sue hūanitatis. s. circa terrā illā ubi
natꝰ est ⁊ passus. ⁊ reliqua humani
tatis ɔpleuit officia. ꝓpter qd̄ dr̄ ꝙ
in valle Josaphat iudiciū ē futurū
qa vallis illa sbiacet monti oliueti
vn̄ xp̄s ascēdit in celū. vt sic ondať
idē eē qui ascēdit regnaturꝰ ⁊ qui
descēdit iudicaturꝰ. ſm illud Act.
.i. Quēadmodū vidistis eū ascēdē
tē in celū ita veniet. ¶Ad p̄mū ğ
dd̄ ꝙ glo. illa loqť de p̄mo iudicio:
qd̄ ɔpetit xp̄o rōne diuinitatis: rōne
cuiꝰ etiā celū ei ꝓ loco assignať: non
ꝙ diuinitas loco claudať: ſ qa ī celo
p̄cipue inť ceťas corpeas creaturas
appent iudicia maiestatis diuine. vn̄
celū locꝰ dei dr̄ ⁊ sanctoꝝ ꝗ deo fru
unť. ¶Ad zᵐ dd̄ ꝙ accessū ad lo-
cū iudicis. i. ascēsus in celū ē p̄miuꝫ
qd̄ ex iudicio reportať. vn̄ dꝫ iudi
ciū seq nō p̄cedere. nō aūt ita se hꝫ
ad iudiciū humanū accessus ad lo
cū iudicis. ⁊ ideo nō est sile. ¶Ad
3ᵐ dd̄ ꝙ in iudicio neqꝫ xp̄ūs neqꝫ
electi erūt in terra: ſ solum reprobi.
xp̄ūs enim ⁊ electi erūt in aere. ſm
illud. i. ad Thes. 4. Rapiemur ī nu
bibꝰ obuiā xp̄o in aera. reprobi autē
erūt nō solū in valle illa ſ in regio
ne circūquaqꝫ. Un̄ xp̄m ⁊ electos ui
dere poterūt tum rōne altitudinis
tum rōne claritatis.

¶Articulus. 3ꝰ.

Ad 3ᵐ sic p̄cedíť. Uideť ꝙ
spēs vini que remanent in
sacr̄o altaris post ɔsecrati
onē alii liquori ɔmisceri nō possint
qa ſm p̄hm in. i. de gn̄atione. misci
bilia sunt in mixto potētia nō actu
Si ğ illa spēs vini alteri liquori mi
sceať. post mixtionē nō remanebit
illa spēs in actu. ſ deficiēte spē defi
cit esse corpꝰ vel sanguis xp̄i. Sꝫ h̄
est incōueniēs. qa ſm p̄hm. que sūt
miscibilia sunt etiam separabilia. ⁊
sic illa spēs alicui liquori admixta
poterit iterū separi: qua sepatione
facta erit ibi verū corpꝰ xp̄i cū ea:
vel sanguis: cū tādiu corpꝰ vel san
guis xp̄i sit sb̄ spē: quādiu spēs ē. ⁊
sic sanguis xp̄i de nouo incipiet eē
sb̄ specie vini alio mō q̄ꝫ ꝑ ɔsecrati
onē. qd̄ etiā est incōueniēs. ğ ⁊ illd̄
ex quo seqť. s. ꝙ spēs vini post ɔse-
crationē alteri liquori misceať.
Sed ɔtra. Forma mixti est forma ac
cidētalis. Sꝫ accidēs supueniēs non
corrūpit sbiectū. ğ post mixtionem
spēi cū aliquo liquore: adhuc rema
net ipa spēs. ⁊ sic nō sequiť incōue-
niēs p̄dictū. ¶Rᵒ dd̄ ꝙ quidā di-
cūt illis spēbꝰ posse admisceri nul-
lo mō aliquē liquorē quin statim sb̄
totis illis spēbꝰ desinat eē sanguis
xp̄i. ⁊ hoc iō qa mutatis spēbꝰ non
remanet ibi v̄itas sanguis xp̄i per
additōem enim cuiuscūqꝫ liquoris
fit alia quātitas que sbsistit in illo
sacr̄o aliis accidētibꝰ. fit enī maior

quantitas. ⁊ sic non remanet ibi sā guis xp̄i. Sed hoc non videt̄ veruʒ ꝗa spēs que in sacramēto post ꝯse cratione remanēt eodē mō corrum puūt. ⁊ nō alr̄ ꝙ̄ accidisset de sb̄stan tiia p̄exn̄tib⁹ quoꝝ spēs manent sic ad sensum patet ꝙ interimāt̄ ⁊ ali is modis trāsmutāt̄ omnino: sicut accidisset de sb̄a pania aut vini añ ꝯsecrationē. ꝯstat aūt p admixtio nē vni⁹ gutte aque non fuisset totū vinum destructū. vñ nec ꝓpter hoc tota spēs vini corrūpit̄ post ꝯsecra tionē: nec opʒ si auget̄ quantitas ꝙ ꝓpter hoc sit ibi alia spēs. Nam ip̄a additio nō tollit essentiā dimēsioīs ꝫ nariat terminatōeʒ ei⁹: q̄ ꝗdē va riat̄ nō solū p additōeʒ ꝫ etiā p di uisionē. Unde si talis variatio suffi ceret ad hoc ꝙ desineret esse sb̄ spe cieb⁹ corp⁹ vel sanguis xp̄i: sequeret̄ ꝙ per diuisionē spērū similiter esse desineret, quod patet esse falsum. ⁊ ideo dicēdū ꝙ aliqua admixtio al teri⁹ liquoris facit vt totaliter desi nat esse sanguis xp̄i sb̄ spēb⁹: ⁊ aliq̄ non: ꝫ solum sb̄ parte spērū. Si eniʒ eēt sb̄a vini ibi: si alius liquor ī ma gna quātitate admisceret̄: totalit̄ illud vinū corrūperet vt desineret esse vinū: si liquor admixt⁹ eēt alte rius speī vl' desineret esse hoc vinū si esset eiusdem speī. Si aūt alius li quor in parua quantitate admisce ret̄: nō posset illi⁹ liquoris pmixtio ad totum vinū peruenire. ꝫ ad ali quā partē ei⁹ quā variaret: vel ꝯm spēm si eēt alteri⁹ speī quam p mixti onē non totaliter amitteret. vl' ꝯm numerū si esset eiusdeʒ speī vl' spēʒ

suaʒ per mixtionē totalr̄ amitteret sicut gutta aque ꝓiecta in amphoram vini. Sic ergo si speī post cōse crationē fieret tanta pmixtio extra nei liquoris: que sufficeret ad totaʒ sb̄am vini corrūpēdā: si ibi esset: de sineret esse sanguis xp̄i sb̄ totis spe cieb⁹. si aūt nō sit tanta pmixtio de finit esse sb̄ parte. Nam dato ꝙ ille liquor pmixt⁹ in spēm vini mutetur non tamē ꝯuertet̄ in sanguinē xp̄i. ¶ Ad p̄mum ꝫ dicēdū ꝙ facta per mixtionē speī cum alio liquore: non remanet spēs eadem vel ꝯm spēm: vel ꝯm numerū: vel ꝯm totū vl' ꝯm partē. ⁊ sic sb̄ toto vel sb̄ parte non remanebit sanguis xp̄i: ꝫ sb̄a vini. nec etiam facta separatione denuo erit ibi sanguis xp̄i: ꝗa miscibilia se parāt̄ a mixto nō redeūt eadē nu mero ꝫ eadem specie. ¶ Ad secūdū quod in ꝯtrarium obr̄ dō ꝙ forma mixtionis duplr̄ pōt intelligi. Uno modo forma per quā corp⁹ mixtū in spē collocat̄. ⁊ sic est forma sb̄alis. p hunc enim modū forma lapidis dr̄ forma mixti. Alio modo dr̄ forma mixti qualitas quedā media resul tās ex simplicib⁹ qualitatib⁹ ꝯmixt. Cum ergo dicitur ꝙ forma accidē talia sb̄am non destruit: posset dici ꝙ verū est: tñ destruit accidētia. ⁊ sic spēs sacramētales que sunt acci dētia post ꝯmixtionē nō manēt. Sʒ hec solutio nō est ꝯm ꝟitatē. Nā for ma mixtionis cum sit quedā quali tas media: nō permutat nisi simpli cea qualitates ex quib⁹ ꝯponit̄. spēs aūt sacrales nō destruūt̄ ꝗbuscūq; qualitatibus variatis: quia si odor

vini vel color mutaret: non ꝑpter
hoc desineret ibi esse sanguis xp̄i.
nisi dimēsiones que ceteris accidē-
tib⁹ sb̄t: vicem sb̄e gerentes ſm
essentiā destruerēt: q̄d aliter acci-
dere non potest q̄ȝ accideret de sb̄a
vini si ibi eēt. Et ideo alr̄ dd̄ est: q̄
accidēs nō corrūpit sb̄iectū effecti-
ue ſ dispositiue. Posita enī q̄litate
que ē necessaria dispositio ad formā
ignis.s.calore.in fūmo remouet for
ma aeris.⁊ silr̄ posita media q̄litate
que est necessitas ad formam mixti
aufert forma corporis simplicis.

Articul⁹.4⁹.

D Einde queritur de angelo
vtrū duratio angeli hēat
p̄us ⁊ posteri⁹. videt q̄ sic.
In eo enī cui⁹ duratio nō hȝ p̄us ⁊
posteri⁹ idem est esse ⁊ fuisse. Si g̊ ī
duratione angeli nō est p̄us ⁊ po-
steri⁹: idem erit angelū eē ⁊ fuisse.
Sed hoc est impossibile: quia deus
potest facere q̄ angel⁹ nō esset: cum
non possit facere q̄ nō fuerit. g̊ in-
conueniēs est dicere q̄ i duratione
angeli nō sit p̄us ⁊ posteri⁹. ¶ Pre-
terea nullū creatum est infinitū in
actu. Sed duratio āgeli est infinita
ex parte post. g̊ nō est tota simul in
actu. ⁊ ita est ibi prius ⁊ posteri⁹.
¶ Preterēa mēsa dȝ esse ꝓportionata
mēsurato. Sȝ esse angeli ē finitū in
actu. g̊ euum q̄d est ei⁹ mēsura est fi-
nitū. ⁊ sic idē q̄d prius. ¶ Preterea
ratio eternitatis in hoc perficit q̄
est tota simul. quia secūdū Boeciuȝ
ī.5. de ↄsolatione. eternitas est inter-
minabilis vite tota simul ac pfecta
possessio. Si ergo euuȝ quod est an-
geli duratio nō habeat prius ⁊ po
sterius: non videtur ab eternitate
differre. ¶ Sed ↄtra. Secūdū ph̄m
in quarto phy. ꝓpter p̄us ⁊ posteri
us in motu est prius ⁊ posterius in
tempore quod mēsurat motum. Sȝ
in esse angeli non est aliquis motus
nec illud esse aliquo modo motui
sb̄iacet. ergo in euo quod est eius
mensura nō est prius ⁊ posterius.
¶ Preterea tempus nihil aliud est
q̄ȝ numer⁹ prioris ⁊ posterioris. Si
ergo in euo sit numerare prius ⁊ po
sterius: euum nihil differt a tempe.
¶ R̄ᵒ dicendū q̄ de re aliqua pos-
sum⁹ loqui dupliciter. Uno modo
secūduȝ q̄ ē in rerum natura. Alio
modo secūdū q̄ est in ↄsideratione
nostra. Primo modo accipit sb̄stan
tia rei cum omnibus suis dispositi
onib⁹ ⁊ operationib⁹: quia sine his
sb̄a non inuenit in rerū natura. Sȝ
secūdo mō p̄ōt accipi sb̄a absq̄ suis
dispositionib⁹. q̄a ↄsideratio sb̄e nō
depēdēt a ↄsideratione suaꝝ dispo
sitionū. Accipiēdo g̊ mēsurā dura-
tionis ſm p̄mū modū: sic soli deo cō
petit duratio que sit tota simul: ⁊ nī
alicui creature: eo q̄ solus deus est
īmutabilis quātū ad eēntiā. ⁊ q̄tū
ad omnia que circa essentiā ↄside-
rari possunt. quelibet autem crea-
tura est variabilis vel secūdū sr̄aȝ
vel secūdū aliquā dispositionē aut
operationē. Et secūdū hoc aug⁹. zi.
.q. ad Dorosiū ponit omnes creatu
ras esse in tempore: etiam angelos.
Sȝ accipiēdo mēsuram durationis
angeli secūdo modo ꝓut ↄsiderat
eius sb̄stātia absolute ei⁹ mēsura est

enim 7 nō tpūs. de quo quidē duo est duplex opinio. Quidam enim dicūt q in euo est prius 7 posterius s nō sicut in tempore. In tpe nāq est prius 7 posteri9 cū inouatione. i euo aūt sine inouatione. s hoc nō ē intelligibile. impossibile est eni3 eē alicui9 durationis duas partes siml quarū vna alterā nō includat. sicut mensis includit diē. vnū siml est aliquid in die 7 in mēse. s3 duo dies 7 duo menses simul esse nō possūt. Uñ qñcūq3 in aliqua duratione possūt due partes: quarū vna est prior 7 altera posterior: oportet q vna trāseunte alia de nouo adueniat. 7 sic oportet in omni duratione i qua est prius 7 posteri9: q sit inouatio. mensura autē duratōis inouatōe3 habere non potest: nisi illud quod per duratonē mēsurat inouationē recipere possit. Esse aūt angeli est absq inouatōe. quia exquo cepit eē imutabile pseuerat: cū nec in eo sit mot9: nec sit alicui motui sbiectū. sic esse rerū corruptibiliū est sbiectum motui celesti. Sic g si attribuat mēsura angelo quātū ad sbam tm̄ illa nō h3 prius 7 posteri9: sic mensurat eo3 esse euo. 7 simil si attribuat eis mēsura duratōis quātū ad eēntia lē opatione btitudinis. sic eni sūt i participatōe eternitatis. Si ꝯo attribuat eis mēsura duratiōis rōne aliarū opationū vel affectionu3: sic eo3 mēsura h3 pus 7 posteri9. ita ēt mēsurāt tpe sm q dicit aug9.s.sup gn.ad lram. q de9 mouet creatura spūalē p temp9. Ad pmū g dd q rei eterne vel euiterne aliquid pōt attribui dupli. Uno modo ratione sui ipsi9. 7 sic nō attribuit ei neq3 fuisse neq3 futurū esse. sed solum esse quia in preterito 7 futuro implicatur prius 7 posterius. nō autem in pnti. Alio modo ratione mensure adiacentis vel sbiacentis. i. ratione temporis. 7 sic attribuit ei fuisse p ꝯcomitātiā ad tempus preteritū 7 futurū esse per ꝯcomitantiā ad tēpus futurū. Ipsum enim momētum eternitatis adest toti tempori. Uñ dicit aug9. de deo. q fuit quia nūq̄ defuit. erit quia nunq̄ deerit. Sic ergo deus non pōt facere angelu3 nō fuisse: quia non potest facere q tempus preteritū simul cum esse angeli fuerit. pōt autem facere angelū non esse. quia potest facere vt eē angeli non sit simul cū tempore: qd pñs est nūc vel erit in futuro. 7 sic ista diuersitas magis dependet ex modo locutionis q̄ ex natura rei.

Ad 2m dd q infinitū dr duplr. Uno modo puatiue. 7 sic non attribuit nisi his que habent extensionē vl quātitatē. hoc eni solū natū est hēre finē. 7 ita euū nullo mō h3 infinitatē. q nō hab3 aliquā extēsionē nisi quaten9 extēsio in eo ꝯsiderat ex opatione mēsure sbiacētis. s. tpis. 7 ita nullū creatū ē infinitū in actu. Alio mō dr infinitū negatiue. i. q nō h3 finē. 7 sic indiuisibilia dicunt infinita. vt pūct9 7 vnitas: quia nō sunt finita. 7 hoc modo euū est infinitū. q. s. non finit. Sic autē aliqd creatum esse secundū aliqd īfinitū actu nihil phib3. Ad 3m dd q per eūdē modū ē īfinitū eē āgeli 7 euū.

¶ Ad quartū dicēdū q̄ inter eternitatē ꝛ euū pōt assignari triplex differētia. Quarū vna potest sumi ex p̄dictis. nam eternitas mensurat ipam sbam eterni: sm q̄ est in rerū natura. i. cū omnibꝰ que ei attribuunt. non aūt euum vt dictum est. Alia sumit ex hoc q̄ eternitas mēsurat esse ꝑ se stans. vn̄ eternitas ē idem cū sba eterni. Euū aūt mēsat esse creatū. qđ nō est per se stās. qa est aliud a sba entis creati. Tertia pōt sumi ex hoc q̄ euum: quāvis sit interminabile ex parte finis: nō tn̄ ex parte p̄ncipii. eternitas vero ex parte vtriusq̄.

Deinde querit de anima. Et primo quantum ad nāz 2° quātū ad grām. ¶ 3° q̄ ad culpā. ¶ 4° quātū ad gloriam.

Circa naturalia anime quesitum est de eiꝰ sba. ꝛ de eiꝰ opatione. Circa sbam q̄sita sunt duo. Prīo vtrum aīa sit sue potētie. 2° vtrū sm suā sbam sit incorruptibilis.

¶ Articulꝰ. 5ꝰ.

Ad p̄mū sic p̄cedit. Videt q̄ anima sit sue potentie. qa ī li. de spū ꝛ anima dicit q̄ anima ē quedam sua. s. potentie. quedam n̄o sua non est. s. virtutes. ¶ Preterea Aug. dicit in li. de tri. q̄ memoria. intelligentia ꝛ voluntas sunt vna mēs. vna vita. vna essentia. Sꝫ hec tria sm magistrū. 3. di. p̄mi libri sententiarū. sunt tres anime vires. ergo vires anime sunt ipsa eius eēntia. ¶ Sed ↄtra est q̄ Dioꝰ. xi. c. ce. ier. distiguit superiores sbas. s. angelos in tria. s. sbam. virtutē ꝛ operatōēꝫ Sed angelus non est minoris simplicitatis q̄ anima. ergo ꝛ ī anima sua sba nō est sua virtus siue potētia. ¶ Preterea eorum que sunt idē si vnum multiplicet: ꝛ reliquum. Si ergo anima sit idēꝫ quod sue potentie: videtur cum potentie sint multe q̄ essentia anime vna esse nō possit. ¶ Rͦ dicēdū q̄ de anima dupliciter loqui possumꝰ. Uno modo sm q̄ est quedam sba. ꝛ sic impossibile est q̄ anima sit sue potentie duplici rōne. Quarum vna sumit ex eo qđ est anime ꝓpriū. quia. s. impossibile est vt idem secūdū idem sit naturaliter p̄ncipiū plurium: ꝛ diuersoꝝ numero. imo quasi oppositoꝝ. Anima autem secūdū diuersas potentias inuenitur esse p̄ncipium actuum diuersoꝝ secūdū spēs ꝛ q̄si oppositoꝝ. Unde impossibile est q̄ ipsa essentia anime que est vna sit īmediatū hoꝝ p̄ncipiū. ꝛ ideo opꝫ ponere in anima preter eius sbam potentias naturales: que sunt hoꝝ actuum immediata p̄ncipia. Secūda ratio sumitur ex eo quod est cōmune anime ꝛ omni sbstantie create. In nulla enim sbstantia creata ē idem esse ꝛ operatio. Hoc enim solius dei est. Essentia aūt est essendi p̄ncipiū. potētia vero operationis. ergo cum ab vno naturaliter non sit nisi vnum: nulla sbstantia nisi diuina est sua potentia. Nec est instātia de potentia materie: etiam dato q̄ sit sua essentia: quia talis potentia non est ad operationem sed ad esse. Alio modo possumus loqui de aīa sm q̄ est quoddā totū potētiale

⁊ sic diuerse potentie sunt diuerse partes ei⁹. ⁊ ita aīa p̄dicat̄ de potē tiis. vel ecōuerso abusiua p̄dicatōe sicut totū integrale de suis ptib⁹ ul' ecōuerso. quāuis minor sit abusio ī toto potētiali q̄ integrali: qa totuz potētiale ſm suā sbam adest cuilibz parti. nō aūt integrali. Et per h̄ pz solutio ad obiecta.

Articul⁹. 6⁹.

Ad 2ᵐ sic pcedit̄. Videt̄ q̄ aīa rōnalis sit corruptibil'. quia ſm Damas. Nulla sba pōt eē sine p̄pa opatōe. p̄pria autez opatio aīe rōnalis ē intelligē: q̄ indiget corpore: cū nō sit intelligē siñ fantasmate. vt pz p phm. 3. de aīa. g̃ destructo corpe sbe aīe rōal' ñ manz

Pretēa illō qō habz ɤtutē vt sit semp nō inuenit̄ qñz eē ⁊ qñz nō eē. oīs. n. res ē q̄ādiu ɤt⁹ rei exposcit. g̃ qō inuenit̄ qñ q̄ eē ⁊ qñ q̄ nō eē nō hz ɤtutē vt sit semp. Sz oē qō incepit eē inuenit̄ qñ q̄ eē ⁊ qñ q̄ nō eē g̃ nihil qō incepit eē hz ɤtutē ut sit semp. ⁊ ita nihil qō incepit eē pōt eē incorruptibile. Sz aīa rōnalis incepit eē. g̃ nō pōt esse incorruptibil'

Pretēa hoīs cpositi ex corpore ⁊ aīa est qōdā eē. aut g̃ p̄ter hoc esse aīa hz aliud eē: aut nō. Si hz aliud eē. g̃ cpositio aduenit aīe post esse cpletū. g̃ hi⁹ cpositio est aīe accñtalis. ⁊ sic homo nō erit ens p se: ſ ens p accñs. qō est incōueniēs. Si aūt ñ hz aliud eē aīa p̄ter eē cpositi. g̃ p⁹ q̄ deficit eē cōpositi aīa eē nō pōt. Sz in morte corporali deficit eē cōpositi. g̃ aīa p⁹ mortē corpis ñ remanet. Pretēa aīa ē forma corporis aut g̃ p eēntiā: aut p aliqō accidens Si p accidens sequit̄ q̄ cpositio aīe ⁊ corporis sit accidētalis: sicut hoīs ad indumētū. Si p eēntiam. g̃ cum forma inquārū est forma non possit esse sine mā. videt̄ q̄ aīa p⁹ mortez corporis remanere non possit. Sz ctra est qō phus dicit in. 2. de aīa. q̄ rōnale separat̄ ab aliis sicut ppetuū a corruptibili. Preterea phs in. 10. ethi. ostēdit felicitatē cōtemplatiuā p̄eminere ciuili eo q̄ est diuturnior. Sed ciuilis durat vsq̄ ad mortē. g̃ ctemplatiua est etiam p⁹ mortem. ⁊ sic etiam anima p⁹ mortē corporis manet. R̄x⁰ dicēdū q̄ necesse est ponere sbam aīe rōnalis eē incorruptibilē. Si enim corrumpit̄: aut corrūpit̄ p se aut p accidēs. Per se qdē corrūpi nō possit nisi eēt cōposita ex materia ⁊ forma ctrarietatē hñte. quod esse non potest nisi eēt elemētū aut ex elemētis. ut antiqui phi posuerūt. quoꝝ positōes ī p̄ de aīa reprobāt̄. Per accñs etiā corrūpi ñ pōt: nisi ponēt̄ q̄ nō hēret eē p se ſ solū eē cū alio. sicut ē de aliis formis mālib⁹: q̄ p̄prie ñ hñt eē sbsistēs: ſ sūt p se cpositoꝝ sbsistētium quoꝝ sunt ptes. ⁊ sic p accñs corrūpūt̄ cpositis corruptis. Hoc aūt de aīa rōnali dici nō pōt. Nā qō ñ hz p se esse: impossibile est: q̄ p se opet̄. vñ etiā alie forme ñ opant̄. ſ cposita p formas. Aīa aūt rōnalis hz p se opationē: quā exercet: nullo organo corpeo mediāte. ſ. intelligē. vt pbat phs. 3. de aīa. Non enī posset omnium sensibilium formas cognoscere: nisi ab omnibus formis sensibilibus

eēt denudata: vł nisi esset act⁹ oīuz
cū nihil recipiat qđ iam h₃. Ꝓptēr
ḡ si aīa p aliqđ organū intelligeret
ꝙ suū organū careret oī forma sen-
sibili:cū omnes formas sensibiles sit
nata intelligere.sicut pupilla caret
omni colore ad hoc ꝙ visus possit
omnes colores cognoscere. Impossi
bile est aūt eē aliqđ organū corpale
carens omni forma sensibili.relinq
tur ḡ sbam aīe intellectiue eē incor
ruptibilē. Un̄ ⁊ phs dicit in ꝑ de
aīa. Q intellect⁹ videť eē sba q̄dam
⁊ non corrūpi.hūc aūt incorruptibi
lē intellectū qdā ponūt ex̄ hoīes eē
ponētes aīaȝ q̄ ē pars hoīs:corrupti
bilē fore:cui ponūt ītellectū sepatuȝ
ꝯtinuari duplr̄. Uno mō p illustra-
tionē. ⁊ ſm eos q ponūt intellectuȝ
agentē sepatū ⁊ incorruptibilē. In
tellectū ṽo possibilē ꝯiūctū corrupti
bilē. Alio mō per ꝯtinuationē intel
lectus ad fantasmata ſm eos qui po
nūt etiā intellectū possibilē esse se-
paratū ⁊ incorruptibilē. ſ ꝓmū ho
rū eē nō pōt: qa si in nobis non est
aliqua ṽt⁹ nisi mālis:lumē intellect⁹
agentis nō poterit in nobis recipi
nisi mālr̄:cū receptū sit in recipiēte
per modū recipiētis. ⁊ ita nō reci-
pieť modo intelligibili. ⁊ sic nos nō
poterim⁹ eē intelligētes. silr̄ ſm eē
nō pōt. nā fantasmata sunt ī nobis
per nr̄am opatiōeȝ que seqť eē sbale
qa sic hō non hēret esse specificū ex
h̄ ꝙ est rōnalis. cū nō sit rōalis nisi
ex hoc ꝙ intellectui ꝯiūgiť. Restat
ḡ ꝙ ipa aīa humana: que est forma
corporis sit incorruptibilis. ¶ Ad
ꝓmū ḡ dđ ꝙ aīa indiget aliquo cor

porali ad suā opatiōeȝ duplr̄. Uno
mō sicut organo p qđ opať:sicut in
diget oculo ad vidēdū. ⁊ sic ad in
telligēdū nō indiget aliquo orga-
no. vt ꝓbatū est. Si aūt sic indigeret
organo ad intelligēdū eēt corrupti
bilis. vt pote non ponēs per se opera
ri. Alio mō aīa ad operādū indiget
aliquo corporali sicut obiecto: sic ad
vidēdū indiget corpore colorato. ⁊
sic aīa rōnalis indiget ad intelligē
dū fantasmata:qa fantasmata sunt
vt sensibilia intellectiue aīe. vt dr̄ ī
.3. de aīa. Opatio aūt que sic indi-
get aliquo corporali a ꝓncipio non
pōt sine corporali illo. pōt autē po-
stea sicut anima sensitiua nullā opa
tionē hēre pōt:nisi prius moueať a
sensibilib⁹:que sunt ex̄ aīaȝ. Sȝ ꝓter
ea remanet act⁹ imaginatōis: etiam
sensibilib⁹ abeūtib⁹. silr̄ destructis fā
tasmatib⁹: opatio intellectiua in aīa
remanē pōt. ¶ Ad 2ᵐ dđ ꝙ illa rō
est ꝓbatio. phi. in. i. ce. ⁊ mūdi. q ostē
dit ꝙ omne gn̄atū est corruptibile
⁊ h₃ locū ī illis que fiūt ⁊ corrūpūť
nālr̄ in qb⁹ ex defectu ṽtutis ē ꝙ n̄
pn̄t nec semp fuisse: nec semp fore.
nō aūt h₃ locū ī his q̄ p creatōeȝ fi-
unt:q̄ accipiūt a deo ṽtutē: vt sint
semp p quā eē n̄ pn̄t añq̄ eā accipi
ant. ¶ Ad 3ᵐ dđ ꝙ aīa eē suū ꝯmu
nicat corpori:qđ qdē ita acqriť aīe
ī corpe vt ſm ipm sbsistē possit. qđ
nō ē de aliis formis. ⁊ sic ipm eē aīe
fit eē compositi. ⁊ tn̄ manet ꝯposito
destructo. ¶ Ad 4ᵐ dđ ꝙ aīa ſm
suā eēntiā est forma corporis. nec de
structo corpore destruiť aīa id ſȝ ꝙ
ē forma. ſ ſoᵐ desinit eē forma ī actu

Eide querit de opatõe aĩe Et circa hoc querũt duo. Primo vtrũ aĩa intellecti/ua oĩa que cognoscit cognoscat in ṗma ṽitate. ¶ 2° vtrũ aĩa sepata a corpore bẽat act⁹ sẽsitiuaꝝ potẽtiaꝝ

¶ Articul⁹. 7⁹.

Ad ṗmũ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ aĩa quicq̃d intelligit: in/telligat in ṗma veritate. Aug⁹. enim dicit in li. ↄfessi. Si ãbo viderim⁹ id verum eẽ qđ dico: vbi queso videm⁹: nõ ego in te nec tu ĩ me: ſ ambo in ea que supra nos est ĩcõmutabili ṽitate. ⁊ sic omne veꝝ qđ aĩa cognoscit in ṗma ṽitate vi/det. ¶ Preterea verũ addit supra ens manifestationẽ. g̃ ṗma ṽitas ẽ per quã oĩa manifestãt ¶ Sꝫ id quo aliud manifestat oportet esse ma ximẽ manifestũ: sicut pꝫ in ṗncipiis demõstratiõis: ⁊ de luce corporali: p quã visus corpora videt. g̃ prima ṽitas est maxime oĩb⁹ mentib⁹ ma/nifestata. ⁊ sic nõ solũ p eam ſ in eo omnia cognoscũt ¶ Sꝫ ↄtra. Multi de ↄclusionib⁹ demõstratiuis veraꝫ cognitionẽ hñt qui de ṗma ṽitate nihil ↄsiderant. g̃ nõ omne verum in ṗma ṽitate cognoscit. ¶ Pretẽa aug. dicit in li. de li. ar. Qꝛ null⁹ de prima ṽitate indicat: ⁊ null⁹ sine ea recte indicat. ⁊ ita si de ea nõ indi/cat non cognoscit: nec alia in ea. Rñ° dicẽdũ ꝙ sicut quedã glo. supra illud ṗs. Diminute sũt veritates ⁊c Ab vna ṗma ṽitate multe ṽitates in mẽtibus hoĩum resultãt sicut ab vna facie hominis resultant multe facies in speculo fracto. hec autem resultatio ṽitatis ẽ quantũ ad duo .ſ. quantum ad lumen intellectuale: de quo in ṗs. Signatum est super nos lumẽ vult⁹ tui domine. ⁊ quã/tum ad ṗma principia naturaliter nota siue sint complexa siue incom/plexa. Nihil autem possumus veri tatis cognoscere nisi ex ṗmis ṗnci/piis ⁊ ex lumine intellectuali: que ve ritatem manifestare non possunt: nisi secundũ ꝙ sunt similitudo illi⁹ ṗme veritatis. quia ex hoc etiã ha/bent quandam ĩmutabilitatẽ ⁊ in/fallibilitatẽ. Sic ergo in prima veri tate secundum suam essentiam nõ omnia videntur a nobis in statu vie: cum nec ipsa per suam essentiã a viatoribus videatur. sed in ipsa ratione sue imaginis scilicet ṽita/tia ab ea exemplate omnia veritas a nobis cognoscitur. Er exinde est ꝙ duo idem verum vidẽt inquan tum ab eadem ṗma veritate resul tat exemplata veritas in mẽte vtri usq̃ꝫ. ⁊ ita intelligẽdũ est dictũ Au gustini. Et sic patet solutio ad pri/mum. ¶ Ad secũdũ dicẽdũ ꝙ ope/rari aliquo siue mouere dicit dupli citer. Uno modo sicut ṗncipio for/mali operatiõis vel mot⁹. ⁊ sic non oportet ꝙ motio mouẽtis vel ope/ratio operãtis terminet ad id quod operat. Nõ enim ignis calefacit ca lorẽ quo calefacit. Alio mõ sicut in/strumẽto. ⁊ sic motio mouentis ter/minat ad id qđ mouet. sic man⁹ ba/culo mouet lapidẽ ⁊ baculũ mouet Jd g̃ quo cog̃scim⁹ sicut instrõ opꝫ eẽ nobis ṗ⁹ notũ. ⁊ sic cognoscimus ↄclusiones p ṗncipia nãliter nota:

ad que𝔠parat intellect⁹ agēs sicut ad
infra. vt dicit cōmētator i. 3. de aīa
ſ id quo cognoſcim⁹ ſicut forma co
gnoſcētis nō opꝫ eſſe notū: q̄a nec
ocul⁹ videt lucē que eſt oculi 𝔠poſi
tione: nec ſpēm ꝑ quā videt. ⁊ ita
etiā nō eſt neceſſariu vt quicūq; in
telligit aliquid intelligat ītellectū
ſuū quo intelligit vel lumen intel-
lectuale. Sic ergo veritas a p̄ma veritate ī
mētib⁹ noſtris exēplata a nobis pti
cognoſcit vt de neceſſitate ad h̄ q
alia in ea cognoſcāt .ſ. quātū ad ipa
p̄ncipia. ⁊ partim nō de neceſſita-
te cognoſcit .ſ. quātū ad ipm intel-
lectuale lumē. Ipſa vo exiſtēs veritas
a nobis ꝑ ſuā eēntiā nō videt.

Articul⁹. 8⁹.

Ad 2ᵐ ſic ꝓcedit. Videt q
anima ſeparata actū ſenſiti
uarū potētiarū hēre poſſit
Caſſio. enim dicit ī li. de aīa. Q aīa
ſine corpore videt ⁊ audit: ⁊ reli-
quis ſenſib⁹ viget. Preterea Luce
.16. quedā dicūt de diuite ī infernū
ſepulto que ſine actu ſenſuū eſſe nō
poſſunt. Sꝫ cōſtat q ibi erat tm̄ aīa
diuitis ſine corpore ergo aīa ſine corpe
opationē ſenſuū habē pōt. Pre-
terea fruſtra eſt potētia que nō re-
ducit ad actū. Sꝫ in aīa poſt mortē
remanēt potētie ſenſitiue. ergo ⁊ actus
ſenſuū. Sꝫ 𝔠tra. Sentire eſt opa-
tio 𝔠iūcti. ergo deſtructo cōiūcto in aīa
ſepata remanere nō pn̄t. Rñ⁹ dō
q impoſſibile eſt in aīa ſepata alic⁹
potētie ſenſitiue actū eſſe. quod ſic
patet. Operatio nāq; potētie ſenſiti
ue eodē modo pficit in homine ⁊ in
bruto. eodē enī modo videt homo

ꝑ oculū quo equus. Act⁹ aūt ſenſiti-
ue potētie in bruto nō eſt ipſius aīe
ſenſitiue ꝑ ſe ſ mediāte organo. Si
enī per ſe haberet opationē: anima
ſenſitiua in bruto: ꝑ ſe hēret ſbſiſtē-
tiam. ⁊ ſic eēt incorruptibilis: vt de
aīa rōnali ꝓbatū eſt. Vn̄ cū ſit hoc
īcōueniēs: impoſſibile eſt q ī bruto
uel in hoīe potētia ſenſitiua habeat
aliquē actū ꝓpriū. ſ oīa act⁹ ei⁹ ē 𝔠iū-
cti. vn̄ in aīa ſepata remanē nō pōt
Quidā tn̄ dicūt aīaꝫ ſenſitiuā hēre
duos act⁹. vnū quē exercet organo
mediāte: q poſt mortem nō manet.
aliū quē ꝑ ſeipām agit. ⁊ hic manꝫ
poſt mortē. hoc aūt videt atteſtari
opiniōi Platonis de aīa: q ponebat
aīam ſenſitiuā mouere ſeipām. ⁊ ſic
mouet corpus. ⁊ ſic illa opatio qua
mouebat ſeipſaꝫ erat ſibi ꝓpria. alia
vo qua mouebat corp⁹ erat 𝔠iuncti.
⁊ ꝓpter hoc Plato ponebat animas
etiam brutoꝝ eſſe incorruptibiles.
Hoc enim de neceſſitate ſequit. qd
tamen iſti non concedūt. Ad pᵐ
ergo dicendū q ſicut operationes
voluntatis propter quandā ſimili-
tudinem nominantur nominibus
paſſiõuum: que ſunt in appetitu ſen
ſitiuo: ita etiam intellectus operati-
ones nominant ab operationibus
ſenſuum propter ſimilitudinem. ⁊
ſic loquitur Caſſio. Ad ſecundꝫ
dicendū q illa uerba que dicuntur
de diuite oportet methaphorice in
telligi: vel ſecundum rerum ſimili-
tudines: ⁊ non ſecundum res ipſas
vt Auguſtinus dicit. Ad tertiū
dicendum q ſecundꝫ quoſdam in
anima ſeparata nō manēt potētie

fensitiue actu: sed in radice tantū. Si autem actu maneat nō ideo frustra erūt: quāuis actib⁹ careant, manēt enim ad nature integritatē. sic mēbra gñatōis ī resᵉgētib⁹ corpib⁹.

Deinde querit de his que ptinēt ad grām. Et circa hō querūt tria. Primo de pcepto honoratōis parentū. 2° de cōsilio quātū ad votū obediētie. Tertio de voto otinētie.

Articul⁹. 9⁹.

Ad pmū sic pcedit. Uidet qp ille cui⁹ pater nō pōt sustētari a filio nisi otrahēdo accipiat votē vñ patrē nutrire possit: nō teneat otrahere vt patrē sustētet. Cū enim caritas sit ordinata plus aliqs tenet sibi q̄ patri. Sed laudabile esset si aliqs ppter virginitatem seruādam se morti exponeret. g̃ non tenet aliqs pro seruāda patris vita matrimoniū otrahere. Preterea pceptū non contrariat ōsilio. Sꝫ de v̈ginitate seruanda est ōsiliū. vt patet. i. ad cor. 7. g̃ per preceptum de honoratione parētū nō obligat aliqs ad hoc vñ virginitatē perdat. Sed cōtra. Preceptū affirmatiuū obligat p loco ꝛ tpe. Sꝫ tpūs de honoratione parentum est quando parētes indigēt. g̃ tūc obligat aliquis ex tali pcepto. ꝛ ita videt qp teneat matrimoniū cōtrahere: si alias patri sb̄uenire ñ possit. R° dicēdū qp casus posit⁹ nō videt esse de facili possibilis. Uix enī ꝫtingere potest qn aliqs parentes sustētare nō possit absq̄ matrimonii otractu saltē manibus opando: vel medicādo. Si tñ hoc ꝫtingerꝫ eēt idē iudiciū de v̈ginitate seruanda in isto articulo ꝛ de aliis pfectionis operib⁹. sicut est introit⁹ in religionē. de quo qdā varie opināt. Dicūt enī aliq qp si aliqs hꝫ patrē indigētē: oꝫ eū dimittere si qd habꝫ ad ei⁹ sustētationē. ꝛ sic pōtliciterel igionē intrare parētū curā patri celesti omittēs: q etiā aues pascit. Sꝫ qa hec opinio nimis videt aspa ideo meli⁹ videt dicēdū. qp aut iste q habet ppositū intrandi religionē: videt se in seculo non posse viuere sine peccato mortali. vel non de facili. Si timet sibi periculum peccati mortalis: cum magis teneat saluti aīe sue puidere q̄ corporali ncītati parētū nō tenet in seculo remanē. Si aūt videt se posse in seculo conuersari absq̄ peccato distinguēdū videt. qa si sine ei⁹ obsequio parentes nullo modo viuere pñt. sic tenet eis seruire ꝛ alia opa pfectionis pretermittē ꝛ peccarꝫ eos dimittēs. Si vō sine ei⁹ obsequio pñt aliqualr sustētari nō aūt honorifice. nō ppt hō tēt opa pfectōis dimittē. Sec⁹ aūt ē de illo q iā religionē īīnit. qa cū iā sit mortu⁹ mūdo p pfessionē: solut⁹ ē a lege q̄ ī mūdanis obsegīs pētib⁹ tenebat ſm doctrinā apli ad ro. 7. In aliis aūt spūalib⁹ puta orōib⁹ ꝛ hi⁹. eis tēt suire. Et hō qd dictū ē de introitu religiōis pōt et de obsuātia v̈gitatī ꝛ d aliis opib⁹ pfectōis dici. Ad pᵐ g̃ dō qp si aliqs ñ eēt v̈gitatē pfessus ñ debēt mori fame añq̄ matrimoniū ōtrhēt. Ad 2ᵐ dō qp pceptū ōtriari ōsilio nl pbibꝫ ī cā.

¶ Articul⁹. io⁹.

AD zᵐ sic pcedit. Uidet q
religiosus qui emisit votũ
obediẽtie tenet in omnib⁹
plato obedire: etiã in indifferẽtib⁹.
qa p votũ castitatis religiosus oĩ
ↄcupitui renũciat. ḡ p votũ obediẽ
tie abrenũciat pprie volũtati q̃tũ
ad omnia. ¶ Preterea beat⁹ Bñdi
ctus dicit in regula. q etiã si platus
impossibile iubeat temptãdũ est. ḡ
multo magis in indifferẽtib⁹ obedi
re tenet. ¶ Preterea votũ obediẽ-
tie ad statũ pfectionis ptinet. h aũt
non esset si non teneret obedire nisi
de his que in regula ↄtinẽt: qa glz
sbdit⁹ etiã secularis tenet suo plato
obedire in aliqbus que ptinent ad
ius sue platiõis. ḡ videt q religio-
sus teneat simplr̃ in oĩb⁹ obedire.
¶ Sz ↄtra. Religiosus nõ tenet ad
plura q̃ secularis: nisi quaten⁹ se p
votũ obligauit. Sz p votũ pfessiõis
non se obligauit ab obediendũ nisi
fm regulã. ḡ in plurib⁹ obedire non
tenet: q̃ que sunt fm regulam.
Preterea Ber. dicit in li. de dispẽ.
⁊ pcepto. Nihil pcipiat mihi plat⁹
eoꝝ que nõ pmisi. nihil phibeo eoꝝ
que promisi. ¶ R̃o⁹ dõ q circa hoc
partim ↄueniũt omnes ⁊ partĩ ad
inuicẽ dissentiãt. Q enim religio-
sus nõ teneat plato obedire in his
que sunt ↄtra deũ: vel ↄtra regulã
vel quãtũ ad ea in qb⁹ platis dispẽ
satio nõ ↄmittit: oẽs ↄmuniter di-
cũt. Q etiã in his que sunt artiora
q̃ regula obedire non teneat: s sic
obedire si obediẽtie pfecte vt ab oĩ
bus dr̃. Sz circa indifferẽtia vel ea
que sunt infra artitudinem regule
aut equalia regule sunt due opinio
nes: quibusdã dicẽtib⁹ q obedire in
hi⁹ est de necessitate obediẽtie. aliis
aũt q nõ est de necessitate obediẽ-
tie: s de perfectõe. Que quidẽ due
opiniones ⁊ si multũ differre vide
ant quãtũ ad vocẽ: tñ quãtũ ad rẽ
parũ vel nihil differre inueniunt.
nam ad regulã ptinere intelligen-
da sunt nõ solũ ea que sũt expsse in
regula: s etiã illa que quocunq mõ
ad regulã reducũt. vt pote q̃ perti
nẽt ad obseqũ fraterne societatis:
⁊ ad punitiõnẽ culpaꝝ: ad que duo
fere omnia hi⁹ indifferentia pñt re-
duci. Si tñ aliqua sunt q̃ nullaten⁹
ad regulã reducũt: videt eẽ verior
opinio: q obedire in hi⁹ non sit de
necessitate obediẽtie s de pfectione
vt Ber. manifeste dicit in li. de pre
cepti ⁊ dispẽsatõib⁹. ⁊ hĩõ qa obe-
diẽtia nõ se extendit vltra ptãtem
vel ius platõis: q̃ qdẽ fm regulã li-
mitat. ¶ Ad pmũ ḡ dõ q votũ ↄti
nẽtie respicit spãle gen⁹ act⁹. s votũ
obediẽtie respicit generalr̃ oẽs act⁹
vnde nisi determinaret ei⁹ genera-
litas: eẽt religionũ ↄfusio: quia oẽs
ad idẽ teneret. ¶ Ad zᵐ dõ q lo-
quit quãtũ ad pfectionẽ obediẽtie.
¶ Ad ʒᵐ dõ q p votum obediẽtie
supponit religiosus plato suo q̃tuz
ad generalẽ dispositionẽ vite sue.
licet non quantum ad omnes actus
particulares. secularis autem suo
prelato obedire tenet quantum ad
aliquos actus spãles: non quantum
ad generalem dispositionem vite
sue.

Articulus.xi⁹.

AD tertiū sic pcedit. Uidet q̄ post votū simplex castitatis aliqs matrimoniū cō trahēs nec reddere debitū nec exigere possit: quia apud deū nō min⁹ obligat votū simplex q̄ solēne. vt canon dicit. Sed post votū solēne emissum aliquis nec petere debitū nec reddere pōt. ḡ nec post emissionē simplicis voti. ¶ Preterea p peccatū null⁹ excusat a peccato. Sꝫ iste qui ɔtrahit post votū simplex peccat: ḡ p⁹ debitū reddit: qa adhuc potest votū implere religionē itrādo. ḡ postq̄ semel reddidit adhuc peccat vel reddēdo vel exigendo. ¶ Sed ɔtra. Ecclesia nō cogit aliquos ad peccādū. Cogit aūt reddē debitū etiā post votū simplex castitatis. ḡ reddēdo debitū nō peccat. ¶ Rñ dō q̄ quātū ad redditionē debiti oēs ɔueniunt q̄ post simplex votū ɔtinētie tenet reddere debitū. qa votū simplex matrimonium ɔtractū nō dirimit. ⁊ exquo matrimoniū est ɔtractū: vir nō hꝫ ptātē corporis sui ꝫ mulier. vñ tenet mulieri debitū reddē. ꝫ circa petitionē debiti quidā dicūt: q̄ cū quantū ad hoc sit in sua libertate: tenet adhuc votū implere. ⁊ ita peccat debitū petendo. Alii ꝟo dicūt q̄ si p signa appareat q̄ mulier uelit sibi debitū reddi quāuis ipsa petere erubescat q̄ vir petere pꝫ etiam post votum simplex. ⁊ precipue si timeat vxoris de lapsu. ꝫ hoc in idem redit cū p⁹. Nam hoc est ex parte uxoris quedā interptatiua petitio. vt sic vir petēdo reddit. vñ nō efficit ex pte vxoris grauius matrimoniū: qđ esset si semp eā expresse petere oporteret. ¶ Ad pmū ḡ dō q̄ vtriusq̄ voti trāsgressio inducit reatum peccati mortalis ex hoc q̄ vtrūq̄ equaliter obligat apđ deū. ꝫ quātū ad impedimētū matrimonii nō hꝫ vtrunq̄ equalē efficaciā. Naꝫ p votū solēne trāsfert se vouēs quasi in corporale obsequiū ipsi⁹ dei p susceptionē ordinis vel introitū religionis. quod aūt aliqs semel vni dedit non pōt postmodū alteri dare. ⁊ ideo post uotum solēne nō potest aliqs se tradere in potestatē uxoris mr̄imoniū ɔtrahēdo. ꝫ in voto simplici est sola pmissio. Qui autē aliqđ alicui pmittit: potest idē alteri dare. licet fidē pmissionis non seruet. ⁊ ideo ille q simplex votū emittit: pōt postmodū matrimoniū ɔtrahere: lꝫ peccet qa porē fidē irritā fecit. ¶ Ad z^{m} dō q̄ pm⁹ ɔcubit⁹ nō excusat sequētes quib⁹ debitū reddit a peccato inquantū est peccatū: ꝫ inquātū est act⁹ quidā matrimonii ɔsūmatiu⁹.

DEinde querit de his que ptinent ad culpam. ¶ Et pͦ quantū ad culpā que ɔtrariat bonis morib⁹. ¶ z^{o} quātum ad culpam que ɔtrariat recte fidei. Circa pmū querunt tria. ¶ Primo de acceptione psonarū. ¶ z^{o} de peccato infamie. ¶ z^{o} de pciositate vestiū.

¶ Articul⁹.iz⁹.

AD pmū sic pcedit. Uidet q̄ qui honorat diuitem pp̄ter diuitias peccat. Ita enim dicit glo. Jacobi.z. Q̄ si introierit ī

ↄuentu vestro ⁊c. Mundus pauperẽ abicit: diuitẽ colit. fides xpi econtrario docet facẽ cõtra fidẽ xpi peccatũ ẽ ergo honorare diuitẽ propter diuitias ẽ peccatũ. ¶ Preterea honor s'm phm in p̃ ethi. debet reb⁹ diuinis. Sꝫ in diuitie nõ est aliqd diuinũ propter diuitias. ergo nõ debet ei honor propter diuitias. ¶ Pretẽa ex v̾bis phi in p̃. ethi. colligit q honor est exhibitio reuerẽtie ĩ testimoniũ v̾tutis. Sꝫ aliqñ diues non est v̾tuosus. Cũ ergo falsum testimoniũ dr̃ eẽ pc̃m: qd nõ debꝫ fieri propter scãdalũ vitandũ: videt q nec etiã cã vitãdi scãdali diues debeat propter diuitias honorari.

Sed ↄtra est glo. Aug. Jac. z. super illud. Si introierit ⁊c. In quottidianis ↄsessionib⁹ q p̃fert diuitẽ pauperi nõ in hoc peccat: nisi int⁹ ita iudicet: vt quãto ditior tanto melior videat. s nõ semp aliq sbi⁹ exterioribus honorib⁹ diuitẽ honorãs eũ propter hoc indicat meliorẽ. ergo nõ semp peccat. ¶ R' dd q accipe psonaꝫ differt ↄtra accipe cãm. Accipe enim cãm est indicium formare ex aliquo qd facit ad cãm: qd laudabile est. Accipe v̾o psonã est formare indiciũ ex aliqua ↄditõe psone que non facit ad cãm. qd vitiũ est. Vñ ↄtingit q ex eadẽ ↄditõe persone ↄsiderata qñq fit iudiciũ iustũ: qñq est acceptio personaꝝ. sicut si in aliqua ↄtrouersia def sñia p aliquo q a est litteratior erit acceptio personarũ. Si aũt ex hac ↄsideratõe in licentiando ad magisteriũ aliis p̃ferat: nõ erit acceptio personarũ. Si ergo aliqs honor diuiti exhibeat propter cãs ad quas diuitie aliqd faciũt: nõ erit acceptio psonaꝝ. erit aũt si ad hoc nihil diuitie operent. Est autẽ duplex honor. vn⁹ qui debet alicui rõne sui ipsi⁹ propter ipsam v̾tutẽ. sicut est cõmẽdatio. inuitatio ⁊ hĩ⁹. ⁊ ad hunc honorẽ diuitie nihil faciunt. Vñ si talis honor alicui propter diuitias exhibeat: erit acceptio psonarũ. vñ dicit Maxim⁹ Valeri⁹. q honores qui v̾tuti debẽt: sicut triũphi ⁊ alia hĩ⁹. apud romanos antiqs nulla pecunia emi poterãt. Ali⁹ honor alicui debet s'm statũ quẽ hꝫ in republica. sic enĩ in psona respublica honorat ⁊ propter hoc reges ⁊ p̃ncipes ⁊ hĩ⁹ psone honorãt s'm illud .i. Petri. 4. Regẽ honorificate. Et q a in terrena republica diuites statũ obtinent altiorẽ: nõ ciues celestia Jerl'm quasi in Babylonia peregrinãtes debent eis inter quos ↄuersant morẽ gerẽ vt aug. dic̃ in li. de ci. dei. In hiis q̃ nõ sunt ↄtra deũ: ⁊ sic etiã diuites honorare illis dũtaxat honorib⁹ q ad exteriorẽ ↄuictũ ptinẽt licitũ est ¶ Ad p̃mũ ergo dd q in his que ad fidẽ xpi ptinẽt: peccatũ esset diuites paupib⁹ p̃ferre. sicut sunt ministrationes sacroꝝ. ⁊ alia hĩ⁹. s in hiis q̃ mũdi ↄuict⁹ regrit: opꝫ mũdo gerẽ morẽ. ¶ Ad z^m dd q etiam diuitie inquãtũ sunt quoddã bonũ sũt aliqd diuinũ. p̃cipue inquãtum p̃bẽt facultatẽ ad multa bñ agẽda. ¶ Ad 3^m dd q rõ illa pcedit de honore q exhibet alicui rõne sui ipsi⁹.

¶ Articul⁹. iz⁹.

Ad z^m sic pcedit. Videt q aliquis pccat infamiã non

repellēdo. Crudelis enī eē vr̄ q famā suā negligit. Sʒ crudelitas peccatū ē. g̊ peccatū ē infamie nō resistē. ¶ Pr̄eterea Eccl'.17. vr̄. Unicuiqʒ mādauit de⁹ de p̄ximo suo. vt. s. ei p̄sit exēplo ⁊ ꝟbo. Sʒ hoc impedit̄ p infamiā. g̊ qlʒ tenet̄ repellere infamiaʒ. ¶ Sʒ ↄtra est ꝙ ↄtemnē infamiam videt̄ eē act⁹ humilitatꝫ. Un̄ ī vita patrū legit̄ de multis sanctis p̄rib⁹ q p̄p̄as infamias sustinebāt eas nō repellētes. g̊ nō est pc̄m̄. ¶ R̄e° dō ꝙ vtrūqʒ. s. ↄtēpt⁹ fame ⁊ appetit⁹ pōt eē laudabile ⁊ vitiosū. fama enī nō ē necessaria hoī ꝑpter se ip̄ʒ ꝫ ꝑpter p̄ximū edificādū. Appetere g̊ famā ꝑpter p̄ximū caritatis ē. appetē ꝟo ꝑpter se ip̄m ad inanē glīā ptinet. Ecōuerso ↄtēpt⁹ fame rōne sui ipsi⁹ humilitatis ē. rōne ꝟo p̄ximi ignauia ⁊ crudelitas. Illi g̊ qb⁹ incūbit ex officio vel ex statu pfecti onis alioꝝ saluti ꝓuidē: peccāt: nisi infamiā p̄p̄aʒ iuxta posse repellāt. Alii ꝟo qb⁹ magis custodia sue ꝓp̄e salutis īminet: p̄nt sue humilitati ꝓuidētea famā vel infamiā ↄtemnē. Sʒ cū infamia dupl̄r repellat̄. s. occasionē s̄btrahēdo: ⁊ linguas detrahētiū ↄpescēdo. p̄mo mō oēs tenēt̄ infamiā vitare. alias sine scandalo actiuo trāsiri nō posset. qd̄ semꝑ peccatū est. ꝫ z° mō nō tenēt̄. nisi q̄ten⁹ debet aliqs saluti p̄ximoꝝ ꝓuidē. ⁊ h̄ est qd̄ Gre. dic̄. 9. omel'. sup Ezech. Linguas detrahētiū sic n̄ro studio nō debem⁹ excitare vt ipsi pereant. ita p suā maliciā excitatas debem⁹ equanimiter tolerare: vt nobis meritū crescat. aliq̄n etiā ↄpescere: ne dū de nobis mala dissemināt eorū q nos ad bona audire poterāt corda inocētiū corrumpāt. ⁊ infra. Hi etenī quoꝝ vita in exēplū imitationis ē posita: debēt si p̄nt detrahētiū sibi ꝟba ↄpescē: ne eoꝝ p̄dicatōeʒ nō audiāt q audire poterāt. ⁊ ī prauis morib⁹ remanētes bn̄ viuē ↄtēnant. Ex his patet solutio ad obiecta.

¶ Articul⁹. 14⁹.

Adʒ^m sic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ vti p̄ciosis vestib⁹ semꝑ sit pc̄m̄. Omne enī qd̄ fit ꝑpt̄ vanā glīaʒ pc̄m̄ est. Sʒ p̄ciosa vestimēta nō portāt̄ nisi ad inanē glīaʒ. Un̄ Grego. in omel'. de diuite epulone. Nemo q̄ppe vestimēta p̄ciosa nisi ad inanē gloriam querit. vʒ vt honorabilior ceteris eē videat̄. Nā q̄ꝑ sola inani glīa p̄ciosū vestimētū q̄rit̄: ip̄a res testat̄ ꝙ nemo vult ibi p̄ciosis vestib⁹ indui: vbi ab aliis nō possit videri. g̊ vsus p̄ciosarūʒ uestiū semꝑ est pc̄m̄. ¶ Preterea. i. ad Thi. 6. H̄ntes alimēta ⁊ quibus tegamur hiis ↄtēti sim⁹. Glo. Quod ampli⁹ est a malo ē. Sʒ p̄ciositas vestiū est ampli⁹. g̊ est pc̄m̄. ¶ Sʒ ↄtē ē qd̄ Seneca dic̄ ad quādā reginā. Induete delicate nō ꝑpter te ꝫ ne dignitas regia vilescat. ¶ Pr̄etēa. i. ad Thi. z. Nō in tortis crinibus: aut auro aut margaritis: vel veste p̄ciosa. Glo. Ultra modū suū. Et ita si aliquis p̄ciosis vestib⁹ ꝫm moduʒ suū vtat̄: nō peccat. ¶ R̄e° dō ꝙ aliter est hic loquēdū de persona publica ⁊ de ꝑsona ꝓuata. Nā in ꝑsona publica cōsiderat̄ ⁊ stat⁹ dignitatis ⁊ ꝓp̄e ꝑsone ↄditio. circa que duo ita

se vz hēre:ne dignitatis auctoritas
veniat in ɔtēptū: ⁊ ne ipe ī supbiā
efferaṫ. Utrūq; ḡ pōt eē laudabile
⁊ q̄ pciosis vtaṫ ad reuerētiā au/
ctoritatis īducēdā: ⁊ q̄ vilib⁹ vtaṫ
rōne ꝓprie humilitatis. ita dūtaxat
ne q̄ ad auctoritatē ɔseruādū fiunt
ī supbiā degenerēt. ⁊ ne dū nimiuz
seruaṫ humilitas: regēdi frāgaṫ au
ctoritas. sicut Aug⁹. diċ. Et hac rōe
laudabilr̄ sacerdos in diuino officio
pciosis vtiṫ indumētis ad reueren
tiā diui cult⁹. ⁊ laudabiliter ab hi⁹
ꝓpter humilitatē in qbusdā religi/
onib⁹ abstineṫ. In eo aūt q̄ ē puata
psona ꝟtuosuz est si ppter ꝓpriā hu
militatē abiectio. ib⁹ indumēt vtaṫ
etiā q̄ stat⁹ ꝓpri⁹ regrat. Uñ Greg.
diċ ī omel. pdicta. Si abiectio pciosi
indumēti ꝟt⁹ nō eēt: euangelista de
Johe vigilāter nō diceret. Erat in
dut⁹ pilis cameloꝝ. Licitū ē aūt vt
ſm modū ꝓpe psone pciosis vtaṫ. ſ
pcṁ est si ꝓpū modū excedat. Et
qa pciosū dr̄ relatiue siċ ⁊ magnū:
cū id qḋ ē pciolum uni nō sit alteri
pciosū: pciositas vestiū semp sonat
in excessuz ꝓprii modi. ⁊ ſm hoc sēp
est pcṁ pciosis vestib⁹ vti. Et sic lo
quiṫ Greg. Uñ pz solutio ad pmū.
¶ Ad 2ᵐ dḋ q̄ in alimēto ⁊ tegi/
mēto intelligūt oīa q̄ nobis sunt ne
cessaria ɔueniūt nostri stat⁹.

Deinde queriṫ de culpa que
ɔtrariaṫ recte fidei. Et cir/
ca hoc queruṫ duo. ¶ Prio
vtrū hereticis sit ɔmunicādū. 2ᵒ
vtrū redeūtes ad eccliā sint recipi
ēdi. ¶ Articul⁹. 15⁹.

Ad pmū sic pceditṫ. Uideṫ q̄
hereticis sit coīcādū. Dr̄ eni Mat.
13. in parabola de zizania. q̄ pr̄fami
lias dixit messorib⁹ ¶ Sinite vtraq;
cresce vsq; ad messez. messis aūt ē
ɔsūmatio seculi. vt ibidē dr̄. Cū ḡ p
zizania intelligāṫ heretici: videṫ q̄
heretici nō sunt a coīone fideliū se/
parādi añ diē iudicii. ¶ Pretea vi
dēṫ ɔtra hoc diui pceptū facē pnci
pes hereticos īterficiētes. ¶ Sz ɔr̄
est qḋ dr̄. 2. ad Cor̄. 6. Exite de me/
dio eoꝝ ⁊ sepamini: ⁊ loqṫ de infi/
delib⁹. qḋ pz ex h̄ qḋ pmiserat. No/
lite ducere iugū cū infidelib⁹. ḡ he/
reticis nō est ɔmunicādū. ¶ R̄ᵒ dḋ
q̄ hr̄ticis coīcādū nō ē duplici rōe.
Una est rōne excōicatiōis. Nā cum
sint excoīcati: nō est eis ɔmunicādū
sicut nec cū aliis excoīcatis. Alia est
rō heresis. Primo ꝓpter periculū: ne
eoꝝ ɔuersatio alios corrūpat. ſm il
lud. 1. ad cor̄. 15. Corrūpūt bonos mo
res colloqa pua. ¶ 2ᵒ etiā ne videa/
mur eoꝝ puerse doctrine aliquē as/
sensū pstare. Uñ in. 2. canonica Jo.
dr̄. Si qs veniat ad vos ⁊ hāc do/
ctrinā nō hz: nolite eū in domū du/
cere. nec aue ei dixeritis. q̄ eniz diċ
ei aue: ɔmunicat opib⁹ ei⁹ malignis.
Ubi dicit glo. Secūdū q̄ vox est in
stituta ɔmunionē eē ostēdit cū illo.
alioqn simulatio est: que in xp̄ianis
eē nō dz. 3ᵒ ne ex nr̄a familiaritate
aliis deṫ occasio erroris. Uñ ibidez
diċ alia glo. Et si vos forte decepti
nō estis: alii forsitan p talē vr̄az fa/
miliaritatē possent decipi. q̄ crede/
rēt illos placare vobis: ⁊ sic crede/
rēt illis. vñ alia glo. ibidem dicit.
Tanta apli atq; eorum discipuli in

religione cautela vtebant᷑. vt nec
vbi quidem cōmunionē cum aliquo
eoꝝ qui a vitate declinauerāt bēre
paterent. Hoc tñ intelligendū ē nisi
cū aliquo loqueremur de ei⁹ salute.
¶ Ad pmū ḡ dō ꝙ in illo precepto
patrisfamilias duplex cōditio itell̄r
Una est vt exponat᷑ pceptū de vl'i
separatione maloꝝ a bonis. ⁊ hoc
accipit ex ipā questione messoꝝ qui
dicūt. Uis imus ⁊ colligim⁹ ea. hoc
enim non erit vsq₃ ad diē iudicii.
Secūda cōditio est vt intelligatur
pceptū qñ mali sine pericl'o bonoꝝ
extirpari non pñt. Et hoc p₃ ex rñsi
one patrisfamilias: q dixit. ne forte
colligētes zizania eradicetis simul
cum eis ⁊ triticū. Quod quidē trib⁹
modis ↄtingere posset. Uno modo
si aliquis pscinderet᷑ anꝙ de ei⁹ ma
licia ↄstaret. Unde dicit glo. ꝙ mo
net dñs: ne ambigue iudicem⁹. 2ᵒ
si non esset in malicia obstinatus:
Unde null⁹ excōmunicat᷑ nisi ꝓpter
ↄtumaciā. Uñ dicit glo. ibidē. Mo
nemur non cito amputare: quia qui
hodie errat forte cras defendet ve
ritatem. Et Thy. vlt. vī. Hereticū
hominē post pmā ⁊ secūdam corre
ptionē deuita. Tertio si simul boni
cū malis inuoluāt᷑. ꝓpter quod dic
ibi glo Aug. Q multitudo non est
excōicāda: nec pncipes populi. Istis
autem remotis debēt mali pscindi.
sm illud. i. Cor. 6. Auferte malum
ex vobis. ⁊ p h̄ p₃ solutio ad 2ᵐ.

¶ Articul⁹. 16⁹.

Ad 2ᵐ sic pcedit᷑. Uidet᷑ ꝙ
heretici redeuntes ad ec-
clesiam non sint recipiendi
quia peccauerant ↄtra fidē: que est
ecclesie fundamētū. Et ideo in edi-
ficatione ecclesie non debent super
edificari. ḡ non debent ab ecclesia
recipi. ¶ Sed contra est ꝙ ecclesia
nulli debet claudere gremiū. sicut
xpūs qui de se dicit. Eum q venit
ad me nō eiciam foras. Joh. 6.
R° dicēdum ꝙ quādiu huius vite
status durat homo non potest eē to
taliter in peccato obstinatus. Hoc
enim erit in damnatis post mortē.
Et ideo quādiu in hac vita viuit᷑:
cuilibet reliquitur locus penitētie
⁊ quilibet quantūcūq₃ deliquerit:
vel in fide vel in morib⁹: est ab ec-
clesia recipiēdus ad pniam. ⁊ ↄtra
riū dicere est heresis nouatianoꝝ:
sed tamen non est necessariū ꝙ sēp
ad dignitatē recipiant᷑: nisi cū ali-
quibus misericorditer dispensaret᷑
pcipue ꝓpter bonū pacis. vel ꝓpter
fructū aliū qui inde speret᷑. Ad p
mum ḡ dicendū ꝙ q̄diu fundamē-
tum fidei non habet ab ecclesia reci
pi non deb₃. s₃ postꝙ ↄuersus icipit
habē recipiēd⁹ ē.

¶ Articul⁹. 17⁹.

Deinde querit᷑ de hoc quod
pertinet ad gloriā. s. de ui
sione dei in patria. s. vtrū
aliquis intellect⁹ creatus possit vi-
dere deū p eēntiam. Et videt᷑ ꝙ nō.
Intellect⁹ ad intelligibile ē aliqua
proportio. S₃ intellect⁹ creati ad di
uinā eēntiā nulla ē proportio: cum
distēt in infinitū. ḡ intellect⁹ creat⁹
diuinam eēntiam vidē non potest.
Preterea plus distat spūs increatus
ab intellectu creato ꝙ spūs creat⁹

a sensu. Sz sensus non pōt cognoscē spūm creatū. ḡ nec intellect⁹ creat⁹ spūm increatū. ¶ Sed ɔtra ē Exo. 33. Sup illud. Nō videbit me hō ⁊ viuet. dicit glo. Gregorii. Fuere nō nulli qui deū dicerent etiam in illa regione dissimilitudinis in claritate sua ɔspici: s in nā minime uideri quos nimirū minor ingsit ōis sbtilitas fefellit. Neq̧ enim illi simplici ⁊ incōmutabili essentie aliud ē claritas: aliud est nā sed ipa ei natura claritas: ipsa claritas natura est. ⁊ ita essentia dei videbitur a beatis ¶ Rⁿ dicēdū q̄ necesse est ponere diuinam essentiam videri a beatis Beatitudo enim est vltima pfectio rōnalis nature. nihil autez est finaliter perfectuz: nisi attingat ad suū pricipiū secūdū modū suū. qō ideo dico: qa ad pncipiū: qō est de⁹ attigit aliqd dupl̄r. Uno modo per similitudinē. qō ē ɔmune omni creature que tantū hz defectione: quantū cōsequit̄ de diuina similitudine. Alio modo per operationē vt p̄termittatur ille modus qui est xp̄o singl'aris .s. in vnitate persone. Dico aūt per operationē: inquātū rōnalis creatura cognoscit ⁊ amat deū. ⁊ qa aīa īmediate facta est a deo: iō beata cē non poterit: nisi immediate videat deū. s. absq̧ medio: qō sit similitudo rei cognite. sicut spēs visibilis ī pupilla vel in speculo. non autē absq̧ medio: qō est lumen ɔfortans intellectū: qō est lumen glorie. de quo in ps. dr̄. In lumine tuo videbim⁹ lumē Hoc aūt est per essentiam deū uidē Unde in hoc ponim⁹ btītudinē rōnalis creature. q̄ deū per eēntiam videbit. sicut phi qui posuerūt aīas nr̄as fluere ab intelligentia agēte posuerūt vltimā felicitatē hoīs in ɔtinuationē ītellect⁹ nostri ad ipaz ¶ Ad pmūz ḡ dō q̄ ꝓportio dupl̄r dr̄. Uno modo ꝓpe s'm q̄ importat quēdā determinatū excessum. ⁊ sic ꝓportio requirit̄ inter intellectuz ⁊ ītelligibile ad hoc q̄ sit cognitio cū cōphensione: qual̄r diuina essentia nūq̄ videbit̄ ab intellectu creato. Alio modo dr̄ ɔmuniter ꝓ qualibz habitudine. ⁊ sic infinitū pōt habē proportionē ad finitū: si sit perfectio eius: vel aliquā hu⁹ habitudinē habeat ad ipm. ⁊ talis ꝓportio sufficit ad hoc q̄ intellect⁹ noster videat diuinā eēntiam attīgēdo nō ɔprehēdendo. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ obiectio illa ꝓcedit de distantia s'm ꝓpetatē nature nō solū s'm rōnē cognitionis. Nam spūs creatus n̄ est sensibilis: s spūs increat⁹ est intelligibilis.

¶ Incipit quodl. xiᵐ. ¶ Ar⁹. pm⁹.

Uesitū fuit de dō. de āgelis. ⁊ de hominibus. De deo ḃo quesituz fuit de īmensitate ipsi⁹. de cognitione eius. ⁊ de p̄destinatōe. Circa īmēsitatez vero dei quesitum fuit. vtruz soli⁹ dei sit ꝓpium esse vbiq̧. Ostēdebat̄ q̄ non. Numerus enim est in rebus numeratis. Sed ɔstat q̄ oēs partes uniuersi sunt numerate. ḡ numer⁹ ē in omnibus partibus vniuersi. ⁊ sic videt̄ q̄ sit vbiq̧. Nō est ḡ soli⁹ dei

dei ꝓprium esse vbiq;. ¶ Preterea uniuersale ē quod est vbiq; ⁊ semꝑ. Sed vniuersale nō est hoc qđ deꝰ. ergo nō est ꝓprium solius dei eē vbiq; ⁊ semꝑ. ¶ Preterea sbstantia spūalis excedit corporalē. Sed hoc quod dicit̄ esse vbiq; pertinet ad sbam corporalē. quia in solis corporalibꝰ est ꝓprie assignare locum: ergo multo magis esse vbiq; pertinet ad sbstantias spūales. ⁊ sic videt̄ ꝙ non sit soliꝰ dei ꝓprium. ¶ Preterea ad ɔmendationē terreni regis ptinet ꝙ possit gubernare etiam in absentia sua regnū. Sed deꝰ est ɔmendabilior omni rege. ergo videt̄ ꝙ etiā ɔperat sibi ad suam ɔmēdationē ꝙ gubernet totum mundū vel aliqs partes ī absentia sua per ꝓuidētiā ⁊ sic non videt̄ ꝙ sit dei ꝓpriū esse vbiq;. ¶ Preterea constat ꝙ quedam dicunt̄ deo esse ꝓpinqua ⁊ quedam remota. ⁊ quanto magis sunt remota: tanto magis sūt corruptibilia. Nō autem posset dici aliqua ꝓpinqua ⁊ aliqua remota deo si deus esset vbiq;. ergo videt̄ ꝙ deꝰ nō sit vbiq;. ¶ Preterea dato ꝙ tota machina mūdialis esset vnū corpꝰ ɔtinuū ɔstat ꝙ illud corpꝰ esset vbiq;. Nō ergo est solius dei ꝓprium eē vbiq;.

¶ Contra. Amb. ꝓbat spūm sāctum eē deū: quia est vbiq;. Sꝫ si eē vbiq; nō esset soliꝰ dei ꝓpriū: ratio sua nō valeret. Cum ergo rō hiꝰ valeat videt̄ ꝙ sit soliꝰ dei ꝓprium esse vbiq;.

¶ Rñ° dđ ꝙ spūalia dicūt̄ eē ī loco: nō quidem per ɔtactū magnitudīs ſ ꝟtutis. ⁊ ideo sm̄ rōnem ꝟtutis cuiuslibet rei spūalis oportet nos loqui de loco in quo est. virtus aūt dei est infinita que quidem īfinitas apparet quātū ad duo. Primo quia nō solū excedit creaturas que sunt fuerūt ⁊ erūt: ſ etiam omnes que pñt imaginari. Ergo deꝰ nō solū ē in illis que sunt fuerūt ⁊ erūt: sed etiam in illis que pñt imaginari eē. Secūdo qꝛ ꝟtus dei simul ⁊ semel ī omnibꝰ operat̄: ⁊ in singulis secūdū ꝓpriū modū rerum. ⁊ ideo eē ubiq; ꝓpe acceptū soli deo cōpetit. Aliis aūt rebus ɔpetit esse vbiq; īprope. Unde distinguit̄ modꝰ quo deus ē vbiq;. ⁊ quo alie res quibus aliquo modo ɔpetit esse vbiq;. Nam hiꝰ dicūt̄ esse vbiq;. quia sunt tm̄ ī his que sūt ⁊ pñtia sūt. deꝰ aūt nō solū in his que sūt: sed etiam ī imaginatis ⁊ ī preteritis ⁊ futuris. Itē alie res nō sūt vbiq; sicut in loco vno: ſ sicut in diuersis locis. ſ deus ita est ubiq; ꝙ est in quolibet ⁊ in toto: qꝛ eiꝰ virtꝰ habet efficaciam non solū in id quod est ɔmune vniuerso: sed etiam in id qđ est ꝓpꝛium vnicuiq; rei particulari. Et ideo est ē ī oībꝰ sicut in vno loco ⁊ sicut in pluribꝰ quod est ꝓprie esse vbiq;. Unde cū hoc modo solus deꝰ sit vbiq;: soliꝰ dei est ꝓpꝛium eē vbiq;. ¶ Ad pmū ergo dicēdū ꝙ numerꝰ nō est in rebus numeratis sicut ī loco: sed sicut accidēs in sbiecto. Preterēa unꝰ numerus licet sit in omnibꝰ numeratis sic vnica essentia: nō tñ ē in qualibet parte. quia nō quelibet ps numeratur eodē numero. Itē numerꝰ non est omnino vnꝰ: ſ multitudo qdaꝫ Deꝰ autem est in rebꝰ ꝑ ꝟtutē suam

⁊ in singulis opať: ut dictū ē. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ vniuersale dr̄ eē vbiq; ⁊ semp magis p remotōez q̄ p positionē. Nō eni dr̄ vbiq; esse ⁊ semp eo q̄ sit in oī loco ⁊ in oī tpe: ſ q̄ abſtrahit ab his q̄ determināt locū ⁊ tpūs determinatū. ⁊ pterea uniuersalia nō sūt ſbſiſtētia. ¶ Ad tertiū dō q̄ ſba spūalis excedit corpalem excessu dignitatis nature: ſ non in ꝟtute agendi: imo videm⁹ q̄ multe ſt'e spūales hn̄t determinata corpa in qb⁹ agant. sicut aīa rōnalis corp⁹ hūanū. ¶ Ad 4ᵐ dō q̄ nō eē ubiq; p totū regnū ē ex defectu regis terreni pter circūſcriptionez sue ſbe. De⁹ aūt cū sit incircūſcript⁹ ē vbiq; ⁊ tn̄ si nō eēt vbiq;: nihilomin⁹ gubernaret oīa puidentia sua. Un̄ in rege terreno nō esse pn̄s est ad defectū: ſ q̄ gubernet in absentia est ad cōmēdationē. de⁹ aūt ⁊ vbiq; est ⁊ oīa gubernat. ¶ Ad 5ᵐ dō q̄ bi⁹ distātia ⁊ pinqtas creaturarū ad deū non est ſm locū: ſ ſm ſilitudinē ⁊ diſſilitudinē. Nā illa que magis aſſiliant deo dicim⁹ eē sibi ppīqora que ꝟo magis recedūt a ſilitudine ipsi⁹ dicim⁹ eē sibi remotiora. ¶ Ad 6ᵐ dō q̄ dato q̄ tota machina mūdialis eēt vnū corp⁹ cōtinuū: non tn̄ ppter hoc posset imaginari q̄ esset vbiq;: ſ in vno loco tm̄: q̄a totū illō in quo eēt acciperet p vno loco: ⁊ sic nō attingeret quodlꝫ pticulare qō eē vbiq; cōplectit in sua rōne.

¶ Articul⁹. 2⁹.

Circa cognitōez ꝟo dei q̄rebať. vtrum de⁹ cognoſcat malū p bonū. ⁊ videť q̄ n̄ quia cognoſcere vnū p aliud ptinet ad defectum cognitōis. ſ in diuina cognitione null⁹ potest eē defect⁹. ğ videť q̄ de⁹ non cognoſcat malū p bonū. ¶ Preterea cognoſcere vnū per aliud est in cognoſcēdo diſcurrere. Sꝫ in diuina cognitōe non est diſcurſus. ğ cū cognoſcere malū p bonū sit cognoſcere vnū p aliud: uideť q̄ de⁹ nō cognoſcat malū p bonū. ¶ Pretēa q̄cq̄d deus cognoſcit cognoſcit per eēntiā suā. Sꝫ malum nec est effect⁹ diuine eēntie: neq; est ei oppositū. vt dicit aug⁹. ğ videť q̄ de⁹ nō cognoſcat malū per bonum ¶ Preterea phs dicit in. 3. de aīa. q̄ intellect⁹ qui semp est in actu non cognoſcit puationē. Sꝫ intellect⁹ diuin⁹ est semp in actu. ğ ꝛc. ¶ Pretēa omne qō cognoſcit: cognoſciť p aliq̄ā ſilitudinē ipso cognoſcēte exiſtētē. Sꝫ malū nō hꝫ aliq̄ā ſilitudinē in deo. ğ de⁹ nō cognoſcit maluꝫ per aliqō bonū qō in eo exiſtat. Cont̄ est qō Aug. dicit q̄ malū cognoſcať ſm q̄ ab ipso bono diſcordat. ¶ R̄ᵒ dicēdū q̄ ppa cognitio vniuſcuiuſq; rei ē ſm q̄ cognoſciť per ppam rōnē. In cognoſcibilibus autē quedā sunt que hn̄t rōnē ppā absolutā vt hō ⁊ lapis. q̄z xpa rō nō depēdet ex alio. Quedā ꝟo sunt que nō hn̄t ppam rōnē absolutā ſ ex alio depēdētē. sicut est in relatīs ⁊ puatiuis ⁊ in negatiuis: quoꝝ rō depēdet ex ordine: quē hn̄t ad alia Naꝫ ratio cecitatis nō est absoluta ſ dependēs: in quantū hꝫ ordinē ad uisum: cui⁹ est puatiua. Cū ğ de⁹ oīa cognoſcat ſm pprias rōnes. dico q̄

illa quoꝝ ratio est absoluta: cognoscit absolute: ⁊ non per aliquod aliud. Illa vero quoꝝ ratio est dependens ⁊ in ordine ad alia. cognoscit ſm ordinē ad illa ex quibus dependēt. Cū ergo ratio mali nō sit absoluta sed dependēs. inquātū. s. discordat a bono creato. cognoscit malū ſm ordinē ad bonum. ſm q͞ . s. discordat ab ipso bono. ¶ Ad pmū ergo dicēdū q͞ in illis que hn̄t rōnem absolutā est ad defectum cognitionis cognoscere vnū per aliud. sed non in illis quoꝝ ratio est ad aliud. vt dictum est. ¶ Ad secūdū dicēdū q͞ cognitio discursiua est cognoscere vnum cognitū per aliud cognitū absolute. Sed cognoscere vnū incognitū per aliud cognitū ad quod ordinatur nō est discurrere cognoscendo ⁊ hoc modo cognoscit malū. ¶ Ad tertiū dicēdū q͞ licet malū non sit oppositum diuine essentie. tamē est oppositū effectui diuine essentie. nā bonum increatū non habet malum oppositum: sed bonis effectibus qui causant a bono increato opponitur malū. ⁊ inquantū discordat ab his effectib⁹ cognoscit. ¶ Ad quartum dicendū q͞ illud habet locum ī illo intellectu qui cognoscit res p adequationē ⁊ spēs suas. ⁊ iste modus cognoscendi non est in deo qui cognoscit omnis per essentiā suā.

Ad quintū dicēdū q͞ licet malum non habeat aliquam similitudinem in deo: tamen oppositū mali. s. bonū creatū habet similitudinē in deo: sicut in causa sua. ⁊ ita bonū cognoscit per seipm̄. malū ꝟo per bonū.

¶ Articul⁹. 3⁹.

CIrca pdestinatōē quereba tur vtrum pdestinatio imponat necessitatē. Et ondebat q͞ sic. Constat enī q͞ pdestinat⁹ omnino saluat. Sꝫ hoc nō est nisi necessariū esset pdestinatū saluari. videt ergo q͞ pdestinatio necessitatē imponat. ¶ Preterea ad ro. 9. dicit apostolus. Nō est volētis neqꝫ currētis ſ miserētis dei. ergo uidet q͞ quicquid est de salute: sit ex sola pdestinatōe diuina ⁊ ex nullo alio. Et sic videt necessitatem imponere. ¶ Contra. Aug⁹. dicit. Qui creauit te sine te nō iustificabit te sine te. ¶ Rx̄ dicēdū q͞ pdestinatio certitudinē habet: ⁊ tamen necessitatem nō imponit In predestinatōe enim tria sūt considerāda. quoꝝ vno presupponit ipsa predestinatio. scilicet pscientiā dei ⁊ dilectionē. idest voluntatem qua vult predestinatum saluare. ⁊ tertium est ipsa predestinatio: que nihil aliud ē q̄ directio ī finem: quē vult deus rei dilecte. Quodlibet autem hoꝝ trium certitudinem habet. ⁊ tamen necessitatem nō imponit. Et q͞ prescientia diuina certitudinem habeat patet. Deus enim cognoscit res nobilioꝛi mō q̄ nos cognoscamus. Nam cognitio nostra est in tempore. ⁊ ideo intuitus noster respicit res secūdum rōnem temporis. scilicet presentis preteriti ⁊ futuri. vt scilicet cognoscat preterita vt pterita. presētia vt presētia. futura vt futura ⁊ certitudinalr. Cognitio ꝟo diuina ē sup tp̄s

⁊ mensurat eternitate solum. ⁊ iõ ñ cognoscit put sunt in tẽpore: sed put sunt in eternitate. s. put sunt pñtia. ⁊ hoc tam necessaria q̃ ɔtingentia. vnde omnia cognoscit tanq̃ pñtia in sua pñtialitate. Cum ergo etiam intellectus noster certitudinaliter cognoscat pñtia. multo magis deus omnia sibi pñtia certitudinaliter cognoscit: ex quo nulla necessitas rebus cognitis inducit. sicut videmus q̃ aliquis existens ĩ loco eminenti videt certitudinalr̃ ordinẽ venientiũ aliquoꝝ euntiũ per vias. ⁊ alius in plano existens videt nisi que sunt sibi presentia. ⁊ tamen hominibus istis ex hoc nulla necessitas imponitur. Nam hoc nõ est nisi ex hoc q̃ in alto existens intuet omnia vt pñtia: que eunti in plano sũt preterita. s. illa que retro sunt. Presentia illa. s. que sunt iuxta se ⁊ futura illa. s. que anteriora sũt. Quod aũt voluntas diuina certitudinẽ habeat: ⁊ tamẽ necessitatẽ non imponat. sic patet. Volũtas enĩ dei est efficax ⁊ perfecta causa oĩum reꝝ quia omnia quecunq̃ voluit dñs fecit. Cuius perfectio ⁊ efficacia apparet ex hoc q̃ non solum mouet ⁊ causat res: sed etiam dat eis talẽ modum causandi: inquãtũ cuilibꝫ rei determinatũ modũ ɔtulit: quo suos effectus pduceret. Unde quia ipse voluit quedam esse in vniuerso necessaria: ⁊ quedam ɔtingentia: cõstituit quasdam causas: qb⁹ ɔtulit vt ɔtĩgẽt cãrẽt: ⁊ q̃sdã qb⁹ ɔtulit vt necessario cãrent effect⁹. Uñ voluit istũ vel illũ effectũ nõ solũ esse sed etiã tali mõ esse. s. vel ɔtingenter vel necessario. sicut q̃ voluit petrũ nõ solũ currere: sed etiã cõtingenter currere. ⁊ similr̃ voluit istũ vel illũ hoĩem saluare: sed eo mõ vt arbitrii libertatẽ nõ perdẽt. ⁊ sic q̃ Petrus vel Martin⁹ saluetur: hꝫ duas cãs vnam. s. voluntatẽ diuinam: ⁊ hec hꝫ certitudinẽ. Aliã liberꝫ arbitriũ ⁊ hec hꝫ ɔtingẽtiã. Et sic est ĩ aliis rebus. quia si sint ɔtingentia pueñt eis ex cã prima. Quod vero sint certa ⁊ necessaria: puenit eis ex cã pma. Unde pma causa rerum. s. diua voluntas etiam de ɔtingentib⁹ certitudinẽ habet. ex qua quidẽ certitudinẽ non imponit ipsis reb⁹ aliqua necessitas. quia non solum vult ea esse: sed tali modo esse. scꝫ necessario vel ɔtingẽter. vt dictum est. Quod vero predestinatio certitudinẽ habeat ⁊ necessitatẽ non imponat: silr̃ patet. Motus enim vel directio vl̃ propositum dirigendi in finem qd̃ est ipsa predestinario est secundum ɔstitutionẽ ⁊ ordinem causarum a deo constitutarũ. Constat autem q̃ quãdo sunt due cause ordinate: quarum vna est necessaria ⁊ alia contingens: effectus semper est contingẽs In predestinatione autem sunt due cause: quarum vna est necessaria. s. ipse deus. ⁊ alia est contingens. scꝫ ipsum liberum arbitriũ. ⁊ ideo opꝫ effectum pdestinationis contingentem esse. Unde quia deus scit ⁊ vult istum vel illum consequi talem finẽ predestinatio certitudinem habet. quia vero deus vult vt secundũ libertatẽ arbitrii ĩ talẽ finẽ dirigat.

Ideo huiuſmodi certitudo nullam predeſtinato neceſſitatem imponit. ¶ Ad primum ergo dicendũ ꝙ hic pdeſtinat⁹ omnino ſaluatur: eſt ex certitudine diuine pdeſtinatiõis. non tamẽ eſt ibi neceſſitas abſoluta ſed ↄditionalis. quia ſi talis eſt pre deſtinatus neceſſario ſaluat. non autem eſt neceſſarium ſimpliciter. ¶ Ad ſecũdũ dicẽdũ ꝙ verbũ apo ſtoli non eſt ſic intelligẽdũ: quin ſit neceſſarium velle ⁊ currẽ ex parte noſtra. ſed qꝛ pncipiũ pmum bene operandi non eſt a nobis ſed ex mi ſericordia diuina infundẽte grãm nihilomin⁹ tamen oportet ꝙ ex pte noſtra ſit aliquod principium.

¶ Articul⁹. 4⁹.

Circa angelos queſitũ fuit de motu angeli. ſ. vtrum motus eius ſit in inſtanti. Uidetur ꝙ ſic. Conſtat enim ꝙ mu tatio angeli ſimplicior eſt omni mu tatione corporali. Sed inuenit aliq̃ mutatio corporalis in inſtanti ſicut illuminatio: ⁊ huiuſmodi. ergo mul to magis motus angeli eſt ĩ inſtãti ¶ Preterea nobiliſſime creature ↄpetit nobiliſſim⁹ mot⁹. nobiliſſim⁹ autem mot⁹ eſt ille ꝙ fit in inſtãti. ergo competit nobiliſſime creature .ſ. angelo. ¶ Contra. Omnia motus habet prius ⁊ poſterius. Prius aũt ⁊ poſterius in motu eſt numer⁹ tem poris. ergo in omni motu eſt temp⁹ ergo nullus motus etiam angeli eſt in inſtanti. ¶ Rñ⁹ dicendũ ꝙ omnis mutatio habet duos terminos quoſ nõ ↄtingit ſimul eſſe. Unde impoſ ſibile eſt ꝙ aliquis motus vel muta tio ſit in inſtanti hoc modo ꝙ idez inſtans ambos terminos ↄplectat. Unde ſciendũ ꝙ in rebus corpora libus duo termini motus vel mu tationis dupli͛ poſſunt ſe habere. Uno modo ꝙ ſit aſſignare inſtans in quo termin⁹ ad quem pmo eſt. ⁊ aliud iſtãs ĩ quo termin⁹ a quo vlti mo eſt. ⁊ ſic cum inter quelibet duo iſtãtia ſit temp⁹ mediũ: ſequit͛ ꝙ de vno termino mot⁹ ĩ alium fiat trãſi tus per tempus. ⁊ ſic talis mutatio eſt ĩ tempore ⁊ nõ ĩ inſtãti. hoc aũt ↄtingit quãdo inter duos termĩos motus eſt aliquod mediũ accipere. ſicut inter albũ ⁊ nigrũ: ⁊ inter ẽ hic ⁊ ibi. Sed aliqui termini muta tionis ſũt ĩter quos nõ eſt accipere medium. Sicut ĩter albũ ⁊ nõ albũ Inter ignẽ ⁊ nõ ignẽ. inter tenebro ſum ⁊ luioſum. quia affirmatio ⁊ negatio ſũt ꝓ ſe imediata. ⁊ ſimili͛ puatio ⁊ forma ĩ ſbiecto determina to. ⁊ ĩ talib⁹ ꝗ ſit accipere inſtãs in quo pmo eſt termin⁹ ad quẽ nõ tñ ẽ accipere inſtãs ĩ quo vltimo eſt ter minus a quo. Cũ enĩ ĩter quelibet duo inſtãtia ſit tempus mediũ: ſeq͛ ret ꝙ ĩ illo tpe medio ĩ neutro ex tremoꝝ eẽt. qđ eſt ĩpoſſibile: cũ ſint extrema oĩo imediata. Oꝫ ğ dicẽ ꝙ cũ illõ iſtãs ĩ quo pmo ẽ termin⁹ ad quẽ ſit termin⁹ alicui⁹ temporis ꝙ ĩ toto tpe pcedẽti duret termin⁹ a quo. ⁊ ſic cũ inter tẽpus ⁊ inſtans qđ eſt terminus temporis: nõ ſit tẽ pus medium. ñ ſit trãſit⁹ de vna ex tremitate ĩ aliã in tẽpore ꝯ in iſtãti pumo deſinit eſſe terminus a quo: ⁊ incipit eſſe termin⁹ ad quẽ. ⁊ hi⁹

mutatões dicūt eē instātanee: sicut illuīatio generatio ⁊ corruptio. Sȝ opȝ ꝙ iste mutationes sint termini motuū ɔtinuoꝝ ⁊ in tempore existē tium: quia tempus in quo est ultimo terminꝰ a quo mensurat aliquē motum ſm ꝙ ſbiectū accedit ad terminum ad quem. sicut per alteratione materia disponit ad formā. ⁊ ꝑ motum localem corpus luminosuȝ accedit ad sitū in quo illuminat. ⁊ ſmᵐ ꝓ dr ꝙ generatio ⁊ corruptio sūt termini alteratōis: ⁊ illuminatio motꝰ localis. Sic ḡ due sunt mutationes corporaliū. Sȝ neutra harū pōt esse in motu angeli. Cum enim motus angeli attendat ſm diuersos ɔtactꝰ ꝟtuales angeli ad diuersa loca: qui quidē ɔtactꝰ nō sunt ɔtinui: sequit ꝙ motꝰ angeli non sit ɔtinuus. ⁊ ita tempus qđ ꝓprie mensurat motum angeli nō est ɔtinuū: cū cōtinuitas temporis sit ex ɔtinuitate motꝰ. vt dr in. 4. phi. Non enī potest dici ꝙ motus angeli mensuretur tempore ɔtinuo: qđ est numerꝰ motꝰ celi. quia motus angeli nō depēdet ex motu celi. ⁊ sic sequit ꝙ motꝰ angeli mensuret quodā tpe in quo sunt in īstātia sibi succedētia sine ɔtinuatione. qa tpūs ex hoc ꝙ est numerꝰ nō est ɔtinuū: ſ ex hoc ꝙ est numerꝰ motꝰ ɔtinui. Sic ḡ in motu angeli duo extrema motꝰ nō sunt in duobꝰ instantibꝰ: inter que sit tempꝰ mediuȝ neqȝ iterū vnū extremoꝝ est in tpe ⁊ aliud in instāti: qđ terminat tps. ſ duo extrema sunt in duobꝰ instātibus inter que nō est tps mediū. ⁊ sic opȝ dicere ꝙ motꝰ angeli sit ī tpe lȝ alio modo q̄ȝ motꝰ corporales sunt in tpe. ¶ Ad pmū ḡ dđ q mutatio angeli ſȝ p̄dicta oñdit eē simplicior q̄ȝ aliqua mutatio corporaliū. Est. n. simplicior q̄ȝ illa mutatio cuiꝰ duo extrema sunt in duobꝰ instātibꝰ inter que cadit tps mediū. tamē int duo instātia motꝰ angeli non cadit tps mediū. Silr etiā simplicior est q̄ȝ illa cui vnū extremū est in toto tēpore ɔtinuo: cum vnū extremū sit in instanti indiuisibili. ⁊ tamē nō intercidit tempꝰ mediū sicut necibi. ⁊ qa est simplicior: ideo etiaȝ sequit ꝙ sit nobilior. Unde patet solutio ad 2ᵐ.

Deinde quesitū est de hoīe. Et circa hoc quesitū est de partibꝰ nature humane. De sacramētis grātie. Et de ɔuersatione humane vite. Circa pmum querebāt duo. ¶ Primo de anima Secūdo de corpore.

¶ Articulꝰ. 5ᵘˢ.

De anima autē quesitum est vtrū sint eiusdē ſbē anima sensitiua ⁊ intellectiua. Et ostēdebat ꝙ non. Nā aīa sensitiua educit de potētia materie. intellectiua ꝟo ē ꝑ creationē. Nō ē ḡ eadē ſba utriusqȝ. ¶ Preterea in nulla ſba que sit vna ⁊ eadē est eodeȝ tēpore motꝰ ad opposita. Sȝ sensus ⁊ ratio eodē tpe mouēt ad opposita. sic dic apls ad ro. 7. Uideo aliā legē ī mēbris meis repugntē ⁊c. ḡ sensitiua ⁊ rōnalis nō sūt uniꝰ ſbe. ¶ Preterea corruptibile ⁊ incorruptibile non sūt eiusdem generis. ergo nec idem numero. Sȝ aīa sensitiua est corruptibilis. intellectiua ꝟo incorruptilis.

ergo sensitiua ⁊ intellectiua nō sūt
eedē numero. ⁊ sic nec eiusdē sbe.
¶ Preterea aīa sensitiua est ꝯmūia
nobis ⁊ brutis. Sꝫ in brutis educitᷣ
de potētia materie. ḡ ⁊ in nobis. n̄
est ḡ eadē cū intellectiua que est per
creationē. ¶ Con̄ t̄. Uniꝰ pfectibilia
vna est pfectio. Sꝫ corpꝰ hūanū est
vnū pfectibile. ḡ aīa que est eiꝰ pfe-
ctio est vna. ¶ Rꝰ dō ꝙ circa ordi
nē formaꝝ est duplex opinio. Una ē
Auicebron. ⁊ quorūdā sequaciū eiꝰ
q dicūt ꝙ ſm ordinē geneꝝ ⁊ spēꝝ
sunt diuerse forme sbales sibi īuicē
aduenietes. sicut est sba est corpus ē
aīatum ⁊ est aīal. Dicūt ḡ ꝙ quedā
forma sbalis est per quā est sba tm̄.
⁊ postea est quedā alia ꝑ quā ē cor-
pus. deinde est ⁊ alia per quam est
animatū: ⁊ alia ꝑ quā est aīal. ⁊ alia
ꝑ quā est homo. ⁊ sic dicūt de aliis
formis sbalibꝰ rerū. Sꝫ hec positio
stare nō pōt. q̄a cū forma sbalis sit
que facit hoc aliqd. ⁊ dat eē sbale
rei: tūc sola ꝑma forma esset sbalis.
cū ipsa sola daret esse sbale rei ⁊ fa
ceret hoc aliqd. oēa aūt post ꝑmam
eēnt accn̄talr̄ aduenientes: nec da-
rēt esse rei simplr̄: ſ; eē tale. ⁊ sic in
amissione uel acqsitōe ipsarū nō eēt
generatio ⁊ corruptio: ſ; tm̄ altera-
tio. vn̄ pꝫ hoc non esse uerū. Simile
etiam esset in potētiis anime. nam
sola ꝑma. s. vegetabilis esset forma
sbalis: ⁊ faceret hoc aliquid. alie ꝟo
essent accidētales. qđ omnino falsū
Et ideo dicendū est ꝙ hiꝰ forme dif
ferūt ſm pfectū ⁊ impfectū. Est enī
aliqua forma que nō dat nisi eē cor-
pus tm̄. Aliqua est magis pfecta q̄
etiam dat eē ⁊ viuere quocūq; mō
viuendi. aliqua que cū his dat etiā
sensum. vn̄ pꝫ ꝙ semꝑ vltima ē pfe
ctior primis: ⁊ hꝫ se ad ꝑores sic pfe-
ctissima ad impfectissimā. ⁊ iō quic-
qd cōtinetᷣ in ipsis totū est ꝟtute in
vltima. vn̄ dicēdū est ꝙ vna ⁊ eadē
essentia est anime sensitiue ⁊ intel-
lectiue. ſ; intellectiua hꝫ se ad sensi-
tiuā sicut pfectū ad impfectū. Q; au
tē spālr̄ aīa sensitiua ⁊ intellectiua
sūt vniꝰ essentie signū est: quia nisi
vires aīe radicarētᷣ in vna essentia
nūq; una impediretᷣ ab alia: nec etiā
virtꝰ vniꝰ redūdaret in aliā. Itē cū
intellectꝰ non hēat determinatū or
ganū ī corpore: quo mediāte exercꝫ
opatōes suas: ad qđ vniretᷣ corpori
nisi esset eiusdē essentie cū aīa sensi
tiua. Sic ḡ pꝫ ꝙ vna essentia est aīe
sensitiue ⁊ intellectiue. ſ; differūt ſꝫ
perfectū ⁊ impfectū. vt dictū est.
Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ aīa sensitiua edu-
citᷣ de potentia materie in brutis. in
nobis vero non: sed est per creatio-
nem: cum eius essentia sit essentia
anime rōnalis que est per creatio-
nem. ¶ Ad secūdum dicendum ꝙ
non est inconueniens aliquid idem
existens secundum diuersas vires
vel partes moueri ad opposita. ⁊
ideo li et sbstantia anime humane
sit eadem sensitiue ⁊ intellectiue: ta
men potest secundum diuersas par
tes ⁊ vires moueri ad opposita. ut
. s. sensus moueatur ad ea que sunt
sibi ꝑpa. ⁊ rō ad ea ad que ordinatᷣ.
¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ lꝫ incorruptibile nō
sit idē cū corruptibili: tm̄ inuenitᷣ ali
qd incorruptibile: qđ habet aliquā

ppetatē ɔmunē corruptibili. ꝛ sic ē ĩ aīa rōali. Nā ipa sba aīe ē incorruptibilis: nihilomin⁹ tñ bʒ aliqd ĩ se .s. sensitiuū. qd ē ɔmune etiā corruptibili. ¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ lʒ aīa sensitiua sit ɔmunis in nobis ꝛ brutis qᵗᵒ ad rōnē generis: tñ quātū ad rōnē spēi alia est in hoīe ꝛ alia in brutis ꝛ silr alia in asino ꝛ alia in equo ꝛ ĩ boue. ꝛ fm ꝙ differūt aliqua aliqua spēita etiā differt in eis aīa sēsitiua ꝛ ideo non seqꝛ: ꝙ si in brutis educaꝛ de potētia materie ꝙ etiā in homine. quia in hoīe est altioris spēi. ꝛ est per creationē.

¶ Articul⁹. 6⁹.

De corpore aūt qͥritū ē vtrū resurgat idē numero. ꝛ ōn debaꝛ ꝙ nō. qa fm pbm in topi. illud dr idē numero: qd ē idē ꝓprio accñte ꝛ diffinitiōe. Sʒ corp⁹ ĩ resurrectione nō hēbit eadē ꝓpriaꝗ mō risibile tūc nō. nō eadē accidētia: qa nūc albus crispus niger ꝛ bi⁹: que tūc nō erūt. nō eadē etiā diffinitio qa mō diffinit ꝑ mortale. tūc ƀo nō mortale erit. ꝗ videꝛ ꝙ ñ resurgat idem numero. ¶ Pretēa idētitas materie facit idē numero. Sʒ mā corporis resurget ñ erit eadē cū corpe qd nūc ē: cū multe forme e iterēt in ea. ꝗ corp⁹ nō resurget idē numero. ¶ Pretera pbs dr̄ in li. de aīa. ꝙ nō ē eadē statua numero que destruiꝛ ꝛ de eodē ere reficiꝛ. Parī ꝗ rōne corp⁹ qd mō corrūpiꝛ ñ erit idē numero cū eo qd resurget.

Pretēa ɔstat ꝙ hō būanitate ē hō ꝛ vna būanitate vn⁹ hō. Sʒ ĩ corpe qd nūc est ꝛ qd resurget erūt due būanitates. qa p mortē destruiꝛ forma toti⁹. ꝗ erūt duo hoīes. ꝛ sic vr̄ ꝙ corpa nō resurgēt eadē numero.

¶ Cōꝛ. Job. 19. Quē visur⁹ sum ego ipe ꝛc. ¶ Rñ dō ꝙ ad h ꝙ aliqd sit idē numero regrit idētitas pncipiorꝫ eēntialiū. Un̄ qcūq pncipiorꝫ eēntialiū etiā in ipo indiuiduo variet: ncēe ē etiā idētitatē variari. Illud aūt ē eēntiale cuiuslibet indiuidui: qd est de rōe ipi⁹. sic cuiꝫ rei māli sunt eēntialia mā ꝛ forma. unꝫ si accñtia varieꝛ ꝛ mutēꝛ: remanētib⁹ pncipiis eēntialib⁹ indiuidui: ipm indiuiduū remanet idē. Cū ꝗ pncipia eēntialia hoīs sūt aīa ꝛ corpus: ꝛ hec remaneāt: quia resurget eadē aīa ꝛ idē corp⁹: dicēdū ꝙ corpus hoīs resrget idē numero. ¶ Ad pᵐ ꝗ dō ꝙ obiectio illa pcedit ex falso itellectu lre. Nō enī dr̄ idē numero illō qd bʒ idē accñs nc̄ ꝛ postea: ꝛ idē ꝓpriū. ꝫ illō est idē numero qd ē idē cū accñte ꝛ idem cum pprio. sicut cū sbiectū est idem cū accñte ꝓprio ꝛ diffinitiōe. ꝛ ñ illa ꝗ hēnt idē accñs idē ꝓpriū ꝛ vnā diffinitiōē dñ pʒ ꝙ obiciēs falsē itellexit textū. dato aūt ꝙ fm illū itellectū pcedat obiectio. dō ꝗ ꝙ intellr̄ de accñtib⁹ indiuiduātib⁹. s. de dimēsiōib⁹. ꝛ erūt hec ĩ corpib⁹ glificat. Ite erit ibi idē ꝓpriū. s. risus. Job. 8. Implebiꝛ os tuum risu ꝛ labia tua inbilo. De diffinitiōe ƀo dō est ꝙ licꝫ resurgat immortale. tamen vera mortalitas nō tollet ab eo: quia natura būana erit ibi ꝗ ex se hꝫ ꝙ sit mortalis.

Ad 2ᵐ dō ꝙ lʒ eadē mā faciat idē numero: nō tñ mā nuda nec ꝗ facit

pn^m in numero. ſ vna mā ſm q̄ eſt ſb dimēſionib⁹ terminātib⁹ ipſam: facit idē numero. vñ lꝫ multe forme reiterēt in mā corporis reſurgētis: tñ reſurget corp⁹ ſb eiſdē dimēſionib⁹ ⁊ cū eiſdē pncipia eēntialib⁹. ⁋Ad 3^m dō q̄ aug. dicit ↄtrariū. Ipſe enim vult ſi ſtatua reficiat ex eodē ere: q̄ ſit eadē numero. nihilomin⁹ tñ dicendū q̄ oīa artificialia ponūt dupl'r. in genere: vl' in ſpecie ga vel p mām ſuā vel p formā ſuaꝫ Nālia aūt ponūt in genere vel ſpē tñ p formaꝫ ſuā. forme aūt artificiales ga ſunt accñtia iō opꝫ q̄ collocēt in genē vel ſpecie p mām. nāles ꝯo nō ga ſunt ſbales. dico ḡ q̄ ſi cōſideret ſtatua put ponit ī genē vel ſpē p māꝫ ſuā: ſic reficit eadē ſtatua Si ꝯo ↄſideret put ponit ī gñe vel ſpecie p formā: ſic dico q̄ nō reficit eadē ſ alia: ga alia eſt forma hui⁹ ⁊ alia illi⁹. in corpe aūt nō eſt ſic. ga ī corpore erit eadē forma. Ad 4^m dō q̄ nō ſunt due humanitates in corpe qd̄ corrūpit ⁊ qd̄ reſr̄git: ſed vna: quia principia eſſentialia non mutant ſ ſunt eadē.

De ſacris ꝯo grē queſita ſūt tria. ⁋Primo de ſacro cōfirmationis. ⁋2° de ſacro eucariſtie. ⁋3° de ſacro mr̄imonii.

⁋Articul⁹. 1⁹.

Circa pmū querit vtrū ſol⁹ epūs debeat ↄferre ſacr̄m ↄfirmatōis: vel etiā ali⁹. ⁊ videt q̄ nō ſolū epūs: ſ etiā q̄ glibꝫ ſacerdos poſſit ↄferre. Cōſtat eniꝫ q̄ in ↄfirmatiōe ↄfert grā ſpūalia. Sꝫ hui⁹ grē collatio ſic eſt ordinata vt nō poſſit impediri. cōſtat aūt q̄ per abſentiam epōꝝ multotiēs impedit. ga non ſunt vbiq̄ pñtes. ḡ dꝫ ↄferre p miniſteriū ſacerdotū q̄ ſūt vbiq̄ pñtes. ⁋Preterea ſacr̄a inſtituta ſunt pꝑter vtilitatē. ergo debēt eo mō ↄferri quo ↄpetit vtilitati oīum. nō aūt cōpeteret vtilitati ſi ſol⁹ epūs ↄferret hoc ſacr̄m: in quo dat robur ſpūs ſācti: ga nō oēs hñt opportunitatē epi. ḡ dꝫ fieri p ſacerdotes p quos pñt oēs ↄſeq̄ hāc vtilitatē. ⁋Preterea ↄſtat q̄ ſacr̄ꝫ baptiſmi eſt mai⁹ q̄ꝫ ſacr̄m ↄfirmationis. Sꝫ baptiſm⁹ pōt ↄferri p quoſlibet ſacerdotes. ḡ multo magis cōfirmatio. ⁋In cōtrariū eſt eccleſie ↄſuetudo. ⁋R̄° dō q̄ pꝑpus miñiſter ſacr̄i ↄfirmatōis ē epūs. ⁊ hoc pbat rōne ⁊ auctorita. Rōne qdē ga cōfirmatio ad hoc fit vt homo ī q̄dā pfectione ↄſtituat: cū det ad robur ſpūs ſancti. vt. ſ. homo ex hoc fiat fortis ⁊ robuſt⁹ ad ↄſitēdū ⁊ ꝓponēdū fidē corā regib⁹ ⁊ pncipibus. vñ ⁊ pꝑter hoc fit in fronte vt nō ptimeſcat nec ↄfūdat ꝓponē fideꝫ corā oīb⁹ ⁊ defēdē. Sic aūt Dio. dic̄ trea ſūt actōes ierarchie. ſ. purgare illuīare ⁊ pficere. purgare eſt ppꝛꝫ dyaconoꝝ. illuīare p̄ſbroꝝ. ⁊ h̄ ↄſiſtit maxime in eucariſtia. perficere vero eſt epōꝝ. ⁊ iō oīa ſacr̄a. q̄ ad perfectionē conferunt pertinent ad collationē epi: que ſunt collatio ordinum. ↄſecratio virginum ⁊ vaſorum: ⁊ confirmationis ſacramentū. vñ alius non poteſt conferre cōfirmationis ſacramentum niſi epūs Hoc etiam pꝫ auctoritate ſcripture

Cōfirmatio enī cedit in locū impositōis manuū. hoc aūt nō poterat fieri nisi p solos aplos. vñ ꝛ p philippū q pdicauerat ꝟbū dñi ī Samaria nō imponebāt man⁹. ſ apl'i qui erāt ierosolimis audito ꝙ samaria recepit ꝟbū dei: miserūt ad eos petrū ꝛ Johem. ꝛ postea seqꝉ. Tunc imponebāt man⁹ sup illos ꝛc. vñ cū episcopi succedūt in locū aploꝝ: solis epis debeꝉ collatio sacri ꝯfirmatiōis. Jnuenim⁹ tñ ꝙ aliqua que in quadā pfectione ꝯstituūt: ex dispēsatōe ꝯmittūꝉ simplicib⁹ sacerdotibus. sicut collatio minoꝝ ordinū. ꝛ hi⁹. qd etiā de ꝯfirmatōe fieri possꝫ cū dispēsatōe: sine q̄ null⁹ dꝫ ꝯferre hoc sacr̄m nisi solus epūs. ¶ Ad pᵐ ḡ dō ꝙ nō oīa sacra in qb⁹ ꝯfertur grā spūalis potest ꝯferre sacerdos. vñ lꝫ in sacro ꝯfirmatōis ꝯferatur grā spūalis: nō tñ ꝯpetit sacerdoti qa pfectiori mō in sacro ordinis cōferꝉ grā spūalis. qd reseruaꝉ solis epis ꝓpter pfectōem in qua ꝯstituit. Nec obstat de impedimēto: qa pñt recurrere ad ciuitatea in qb⁹ sunt epi pñtea. et p hoc pꝫ solutio ad zᵐ. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ sacr̄m baptismi est mai⁹ necessitate non pfectione. ꝛ iō ꝓpter ei⁹ necessitatē nō solū sacerdotes ſ etiā quilꝫ xpian⁹ pōt baptizare in articulo necessitatis. vbi nō hꝉ copia sacerdotis: seruata nihilomin⁹ forma sacri. Cōfirmatio ꝟo qa non est adeo necessaria ꝛ cōstituit in quadā perfectione. vt dictū est maiorib⁹ reseruaꝉ. s. solis epis.

Circa sacrꝫ eucaristie quesita sunt duo. ¶ Primo de illis qui excludūꝉ a ꝯsecratione per fornicationē. z° de illis qui excludūꝉ a pticipatione sacri p excōicationē. ¶ Articul⁹. 8⁹.

Circa pmū quesitū est. vtrū aliqs possit audire missaꝫ sacerdotis fornicarii quin peccet mortalr̄. videꝉ ꝙ non possit audire sine peccato mortali. Eccl'ia enim pcepit sb anathemate: ꝙ null⁹ audiat missam a fornicario sacerdote. Sꝫ facere ꝯtra hi⁹ mandatū est peccatū mortale. ḡ ꝛc. ¶ Contra est ꝙ in multis locis p mūdū sustineꝉ. ¶ Rᵒ dō ꝙ circa hoc est ꝯsiderādū ꝙ aliqd quantū ad ius naturale est per se malū: ꝛ aliqd malū ē quātuꝫ ad ius positiuū. Quicūqꝫ enī sacerdos in pctō mortali exñs celebrat: peccat mortalr̄. vñ si cōstaret mihi eū eē in pctō mortali ꝛ inducerē eū ad celebrādū peccareꝫ mortalr̄. ꝛ hꝫ est ſm ipm ius nāle. qa hoc ē puocare enim ad pctm̄ mortale. Jus aūt positiuū addit plus. ꝙ nō solū debeā inducere eū ad celebrādū: ſ etiaꝫ si audiā ei⁹ missam pecco mortalr̄. qd qdē institutū est in penā sacerdotis fornicarii. Attendendū tñ est ꝙ hꝫ nō intellr̄ de quolibet sacerdote fornicario: ſ de publicis fornicariis: q ꝓprie dicūꝉ publici qñ iudicio ꝛ sētentia ecclesie vocāꝉ publici. Unde qcūqꝫ a tali fornicario publico audit missam peccat mortalr̄. ¶ Ad illud quod obr̄ dō ꝙ si sustineꝉ a platis ꝓpter hoc non excusaꝉ qa hꝫ ē vel ꝓpter negligētiā: vel ꝓpter miseriā ꝛ defectū ipsoꝝ platoꝝ: qui nō sunt ausi corrigē alios: cū ī se mlta

corrigēda cogſcāt.uel ēt ꝓꝑ timorē
aliqñ.vñ nō excuſant ꝓpter hoc.

¶Articul⁹.9⁹.

CIrca 2ᵐ qſitū fuit.vtrū ali/
qs loquēdo comedēdo ſeu
ſtando cū excoīcatis peccet
mortalr̄.videt̄ ꝙ ſic. qa mlti magr̄i
decretoꝝ ⁊ magni h̄ dicūt. ¶Pre
terea facē ↄtra p̄cepta eccl'ie ē pct̄m
mortale.Sȝ eccl'ia mādat ꝙ null⁹lo/
quat̄:nec comedat cū excoīcatis .h̄
ḡ q fac̄ peccat mortalr̄. ¶Preterea q̄/
dā decretal' dic̄ vbi ↄſulebat̄ ſum⁹
pōtifex.vtrū poſſet ꝑticipari excoī
catis.ꝙ h̄ etiā p vitādo diſpendio
mortis nō dȝ facē.⁊ huiuſ aſſignat
eāȝ dicēs.qa ē pct̄m mortale.videt̄
ḡ ꝙ qcūq͂ȝ in aliquo ꝑticipat cū eis
peccat mortalr̄. ¶Cont̄ ē ꝙ nos vi
dem⁹multos ꝑfectos viros h̄ faciē/
tes: qui nullo mō hoc facerēt: ſi eēt
peccatū mortale. ¶Rⁿ dō ꝙ aliqs
p excoīcatōeȝ ſeparet̄a coīone fide
liū.nō aūt hoīum niſi p accn̄s: quia
in tm̄ ſepat̄ a coīone hoīum inq̄tū
ↄuenit ſepari a coīone fideliū.dico
ḡ ꝙ aliquis pōt coīcare ſeu ꝑticipa
re cū excoīcato directe ⁊ indirecte
directe qdē in his q̄ ſunt fideliū. ⁊
ſic ille qui hoc mō coīcat ſibi peccat
mortalr̄.Et h̄ cōtingit triplr̄. qa ſi
coīco ſecū in diuis ſic̄ ſi orē p eo vl'
audiā miſſā cū eo: ⁊ ī aliis ſpūalib⁹
Itē ſi ex ↄtēptu: ⁊ h̄ in quocūq͂ȝ coī
cat qs cū eo q̄ſi ↄtēnēs mādatū ec/
cleſie peccat mortalr̄.Itē qcūq͂ȝ par
ticipat ſecū ī crīe ⁊ ī cā. Indirecte
ꝩo coīcat qs cū eo in his q̄ ſūt hoīs
ſic̄ in ꝩbo.in cibo ⁊ in his q̄ ſūt ſim/
plr̄ hūane ↄuerſatōis.⁊ ſm̄ h̄ n̄ pec
cat mortalr̄ ſ venialr̄:niſi faciat ex
ↄtēptu.vt dictū ē. ¶Ad p̄mū ḡ di
cēdū ꝙ opinio decretiſtarū nō ē ꝩa
qa ipſi plus aſſētiūt ī his ⁊ ſequūt̄
ius hūanū q̄ȝ diuinū:cū plus ſit aſſen
tiēdū diuo q̄ȝ hūano.⁊ iō melior eſt
opīo alioꝝ q dicunt ↄtrariū. ¶Ad
2ᵐ dō ꝙ coīcare cū excoīcato dire/
cte ē ↄtra p̄ceptū eccl'ie ⁊ eſt pct̄m
mortale.ſ indirecte nō ē cōt̄:ſ p̄ter
p̄ceptū eccl'ie.⁊ h̄ n̄ ē pct̄m mortale
ſ veniale.Un̄ ſciēdū ē ꝙ q̄dā ſūt ꝑ
ſe malū. ⁊ hec n̄ pn̄t fieri ſine pct̄o.
ſic̄ coīcare excoīcato in his que ſūt
excoīcati.⁊ iō nō pōt fieri ſine pct̄ō
Quedā ꝩo ſunt occaſiones maloꝝ
tm̄.⁊ iſta pn̄t fieri ſine pct̄ō mortali
⁊ ſic eſt loq vel comedē cū excoīcati
¶Ad 3ᵐ dō ꝙ nō ſolū qs dȝ ſbire
mortē añ q̄ȝ peccet mortalr̄: ſ etiam
añ q̄ȝ peccet venialr̄.qa pct̄m inq̄tū
pct̄m nūq̄ȝ eēt eligibile.Si enī eſſet
eligibile nūq̄ȝ eēt pct̄m. ⁊ ſic nō pec
carē ſi facerē.⁊ iō p h̄ nō ↄcludit̄ ꝙ
iō nō ſit ꝑticipādū eis:qa ē peccatū
mortale.⁊ q h̄ facit peccat mortalr̄
qa ēt ſi eēt veniale n̄ eēt ꝑticipādū
eis.⁊ tn̄ n̄ peccarȝ mortalr̄ ꝑticipā
do.vl' dō ē ꝙ decretalis illa intellr̄
de ill' q directe cōicāt excoīcati.

CIrca ſacr̄m mr̄imonii q̄ſita
ſūt duo. ¶Primo de male/
ficiati. ¶2ᵒ de frigidis.

¶Articul⁹.10⁹.

CIrca p̄mū q̄ſitū ē.vtrū ma/
leficia īpediāt mr̄imoniū.
videt̄ ꝙ nō.qa op⁹ dei ē for
ti⁹ q̄ȝ dyaboli.Sȝ mr̄imoniū eſt op⁹
dei.maleficiū ꝩo op⁹ dyaboli. ḡ mr̄i
moniū ē forti⁹ maleficio.n̄ ḡ īpedit̄

t

ꝑ ip̄m. ¶ Cōt. Maior ē ptās demonis q̄ hoīs. Sȝ hō pōt mr̄imoniū impedire. ḡ ⁊ demō. ¶ Rꝰ dō q̄ mr̄imoniū est quasi quoddā pactū. Nā p matrimoniū vnꝰ tradit ptātē sui corporis alteri ad carnalē copulam Constat aūt q̄ pactū de impossibili nullū ē: cū nullꝰ possit se obligar̄ ad impossibile. ⁊ iō q̄n aliqs obligat se p mr̄imoniū ad carnalē copulā: si hͦ sit ei impossibile mr̄imoniū nullū ē. Sȝ nōndū est q̄ ipossibilitas carnal̄ copl̄e ex aliquo ipedimēto ꝑueniēs pōt dupl̄r ɔsiderari. quia vel illud impedimētū ē supueniēs mr̄imonio iā ɔsūmato: vel p̄cedēs. ¶ Si est superueniēs tūc mr̄imoniū iā ɔsūmatū nūq̄ soluit. Si ꝟo impedimētū p̄cedat: tūc mr̄imoniū nōdū ɔsūmatū soluit. Itē circa hͦ sciēdū q̄ impedimēta hiꝰ vl' sunt ppetua vel ad tp̄s Si sunt ppetua: tūc mr̄imoniū illō simpl̄r impedit. Si ꝟo sunt tpalia: tūc mr̄imoniū nō impedit simpl̄r: ꝫ ad tp̄s. ita tamen q̄ impedimētū in vtrisq̄ p̄cedat. De maleficiis autē sciēdū ē q̄ qdā dixerūt q̄ maleficium nihil est. ⁊ hͦ ꝑueniebat ex infidelitate: qa volebāt q̄ demones nihil sūt nisi imaginatiōe hoīuȝ. i. q̄: sꝫ .s. hoīes imaginabant eos: ⁊ ex ista imaginatiōe territi ledebāt. Fides ꝟo catholica vult q̄ demones sint aliqd ⁊ possint nocē suis opatōibꝰ: ⁊ impedire carnalē copulā. ⁊ iō hiꝰ impedimēta si p̄cedāt: ⁊ sūt ppetua vt dictū ē simpl'r impediūt mr̄imoniū. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ etiā dyabolus est opꝰ dei ⁊ nō solū mr̄imoniū. ⁊ inter opa dei vnū ē fortiꝰ alio. ⁊ vnū impedit p aliud magis forte. vn̄ cū dyabolꝰ sit fortior q̄ mr̄imōiū nihil phibet p ip̄m mr̄imoniū impediri.

¶ Articulꝰ. xiꝰ.

Circa zᵐ q̄sitū ē vtrū frigiditas ipediat mr̄imoniū. videt q̄ nō. qa senes sūt frigidi: ⁊ tn̄ ɔtrahūt mr̄imōiū. ¶ In ɔtrariū ē qa nullꝰ obligat se ad impossibile. Sȝ impossibile ē frigidis carnal̄r alicui copulari. ḡ si ad hoc obligāt se pactū hiꝰ nullū erit. ¶ Rꝰ dō q̄ frigiditas eadē rōne impedit mr̄imoniū sic maleficiū: cū sit eadē impossibilitas i vtroq̄. nihilominꝰ tn̄ differt frigidꝰ ⁊ maleficiatꝰ. Frigidꝰ eni est impotēs simpl̄r quātuȝ ad oēs. maleficiatꝰ ꝟo ē quidē impotēs: nō tn̄ quo ad oēs: ꝫ quo ad unū tm̄. Nā malefeciū ɔsistit in imaginatōe viri respectu vniꝰ mulieris. i. qustū. s. ex opatiōe demonis fit illi abhoīatio alicuiꝰ mulieris: quā ꝓpt̄ horrorē refugit ⁊ respuit. ⁊ iō alr̄ impedit frigiditas ⁊ alr̄ maleficiū. Nā frigiditas ipedit aliqueȝ ita q̄ opȝ q̄ remaneat absq̄ oī spe ɔtrhendi: si ab vna impediat. Un̄ si aliqn̄ aliqs efficit potēs opȝ reintegrare p̄mū mr̄imoniū. vn̄ frigiditas soluit ɔtctū ⁊ ipedit ɔtrhēdū. maleficiatꝰ ꝟo impedit q̄ntū ad istā tm̄. vn̄ dat ei licētia nubēdi alteri: ⁊ mlr̄i silr. vn̄ maleficiū soluit ɔtractū: ꝫ n̄ dirimit ɔtrahendū. vt iā pȝ. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ senes sūt frigidi non qdē ad actū gn̄atōis ꝫ ad gn̄atōeȝ prolis. ⁊ iō cū possint carnal̄r copulari n̄ soluit mr̄imoniū. frigiditas ꝟo q̄ oīo carnalē copulam impedit

soluit matrimonium.

C Irca conuersatõez ꝟo hūane vite q̄sita sūt q̄dā p̱ cõpatione ad p̱ximū. Quedā ꝟo p̱ cõpatõez ad res q̄ in vsū hoīum veniūt. ¶ Per cõpatiõez ꝟo ad p̱ximū q̄sitū ē d̄ correctõe fraťna. circa quā duo q̄sita sūt. ¶ Articulꝰ. izꝰ.

P Rimo vtruꝫ debeat aliqs ī publico vl̄ ī p̄uato corrigere p̱rimū vel frēꝫ suū. videť ꝙ occulte. Mat. 18. Si peccauerit in te frať tuus: vade ꝛ corripe eū inter te ꝛ ip̄ꝫ solū. videť g̈ ꝙ occulte sit corrigēdꝰ frater delīquēs. Cõť. Ad Thi. 5. Peccātē corā oīb' argue. ¶ Preteřa aliq̄ cõstitutõēs ꝟ hn̄t. vt. s. publice corrigātur. ¶ Rō dō ꝙ hiꝰ correctio ex caritate dꝫ p̄cedere. ꝛ inde ē ꝙ dr̄ frn̄a correctio. ꝛ iō opꝫ ordinē frn̄e correctiōis sumē ꝫ ordinē caritatꝭ. Ordo aūt caritatꝭ ē vt qs bono p̱ximi p̄ferat cõmune bonū. Itē vt velit bonū p̱ximi ꝛ cõsciē ꝛ fame. ꝛ ī his magis velit bonū cõsciē: qn̄ vtrūq꜓ hr̄i non pōt. Et iō his cõsideratis credo ꝙ si eēt aliqđ pc̄tm̄ carnale seu sp̄ūale qđ ꝟgēt in detrimētū multitudīs: statim ē reuelādū: cū p̄pōdēt bonū coē ī ordine caritatꝭ: vt dictū ē: bono p̱ximi siue sit fame siue cõsciē. Qn̄ ꝟo nō timeť multitudinis detrimētū: tūc dꝫ qs vtrūq꜓ custodire. s. bonū fame ꝛ cõsciē: corrigendo occulte inter se ꝛ ip̄ꝫ. Si aūt ex ꝟ correctio nō sequať: tūc ꝫm ordinē euāgelii dꝫ secū adhibē aliū: vel etiā referre ecclesie. nihilominꝰ tn̄ ꝛ in ꝟ ꝟuādꝰ ē ordo. ut si pc̄ꝫ sit publicū: publice corrigať. si ꝟo occultū occulte. ꝛ iō dr̄. Si peccauerit ī te fr̄ tuus. s. i. te sciēte solū ꝫ quātū ad occultū. Quātū ꝟo ad publicū dr̄. Peccātē. s. publice corā oībꝰ argue. Et sic pꝫ solutio ad p̄muꝫ vtriusq꜓ p̱tis. ¶ Ad aliud ꝟo dō ꝙ illud de cõstitutiōibꝰ ordinatū est ꝛ ꝟuari dꝫ ī his q̄ ꝟgūt in p̱iclm ꝛ detrimētū societatis ꝛ collegii.

¶ Articulꝰ. izꝰ.

S Ecūdo q̄riť vtꝝ si aliqs sciat pc̄tm̄ p̱ximi peccet mortalr̄ referēdo illđ statī p̄lato suo. videť ꝙ sic: qa facē cõť ordinē euāgelii ē pc̄tm̄ mortale. Sꝫ statī referre p̄lato ē cõť ordinē euāgelii. g̈ peccat mortalr̄. ¶ Cõť ē qa ꝟ faciunt multi viri p̱fecti: q̄ nullo mõ ꝟ facēnt: si eēt pc̄tm̄ mortale. ¶ Preteřa p̄lati p̄nt nō soluꝫ de p̄teritꝭ s ꝛ de futuro p̄hē cautelā. ꝛ iō si eis referať nō videť eē pc̄tm̄ mortale. Rō dō ꝙ ꝟbū dn̄i qđ dić Mat. 18. d̄ correctõe frn̄a ē intelligēduꝫ sic alia ꝟba q̄ dić p̱tinētia ad hūanos actus ꝟuari dꝫ ꝫm ꝙ depēdet a caritate. ꝛ iō dico ꝙ semp̱ cuꝫ debitꝭ circunstātiis intelligēda sunt. Sciēđ ē autē ꝙ ī crībꝰ triplr̄ p̄cediť ꝫm iura qa p̱ inq̄sitõez. ꝛ ꝟ ē ī pc̄tis publicꝭ. ꝛ n̄ dꝫ fieri nisi p̄cedat clamor cõgregatõis. Itē p̱ denuntiatõez ꝛ p̱ accusatõez. ꝛ ꝟ ē ī p̄uatis. Si autē p̄cedať p̱ accusatõez: tc̄ dꝫ fieri p̄scripꝰ qa obligať accusās ad taliõnē. ꝛ ī ꝟ ītēdiť ut finis bonuꝫ reipublice. uñ ꝟ pōt fieri ꝫ volūtatē siue publice siue p̄uatī. Si autē p̄cedať p̱ denunciatõez. tc̄ debꝫ p̄cedē fraterna ãmonitio. qa finis hꝰ est emēdatio

ꝓximi. ⁊ iō dʒ ſuari ordo fraterne correctōis. vtrū aūt ſtatī cū qs ſcit frēʒ ſuū peccaſſe debeat denūciare plato: dico ꝙ ī his diſtīguēdū ē de ɔditōibꝰ ſbditi ⁊ plati. Nam ſi ego ſcio ꝙ frater ꝑ me corrigeť: tūc nō debeo h̄ denūciare plato. Si aūt vi deť ꝙ h̄ meliꝰ fiat ꝑ platū: ⁊ platus nihilominꝰ ſit piꝰ diſcretꝰ ⁊ ſpūalis nō hn̄s rancorē ſeu odiū aduerſus illū ſbditū: tc̄ licite pōt h̄ denūciaŕ ſibi. ⁊ tc̄ nō dic̄ eccl ie: qa nō dic̄ ei ſic̄ plato: ſ ſic̄ pſone ꝑficiēti ad correctōeʒ pximi ⁊ emēdā. Sʒ qa ꝑpter ɔditōes diuerſas platoꝝ ⁊ ſbditorū: nō pōt ī h̄ dari gn̄ale iudicium qa aliqn̄ platꝰ vel moueť ad odium aduerſus ſbditū: vel ſbditꝰ non bn̄ ferret ꝟba plati: iō tenēdū ē h̄ pro regula ꝙ in oībꝰ iſtis ſemꝑ ſuāda ē caritas. ⁊ qđ meliꝰ ⁊ magis expediŕ videť: ⁊ ſi h̄ intēdat. ſ. emēdaʒ pximi: ſuet quātū pōt bonū caritatis: tc̄ denūciādo nō peccat. Si ꝟo denūciet cuicūq; pſone h̄ ex malicia: ⁊ vt pximꝰ ɔfūdať vel depmať: tūc denūciās ſiue accuſās peccat mortalŕ. ¶ Ad pᵐ ḡ dō ꝙ ſi ſtatī aliqs referat plato adhibens debitas circūſtātias ⁊ ɔſiderās magis expedire: nō fac̄ ɔť p̄ceptū euāgelii: qa n̄ dic̄ h̄ eccl'ie: ſ pſone ꝑficiēti. vt dictū ē. ⁊ iō nō peccat mortalŕ. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ ēt pfecti uiri pecearēt mortal'r: ſi denūciādo plato vel alicui pſone intēderēt aliqd qđ ē ɔť intētōeʒ p̄cepti. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ ſi aliquiſ referat plato culpā ꝓximi intēdēs vl' cautelā in futurū: vel aliqd hiꝰ. qđ ad emēdā pximi videēt expediŕ nō peccat. Si aūt h̄ ſiue plato ſiue alicui amico ſuo ex malicia referat: tūc peccat mortalŕ. Qꝫ ſi ex īcautela alicui dixerit h̄: ita tn̄ ꝙ nō ꝓueniat inde aliud vel infamia vel vitupiū ꝓximo delinquēti: tc̄ n̄ peccat mortalŕ. lʒ incaute agat.

¶ Incipit qōlibet duodecimū.



Uesitū ē de rebꝰ q̄ ſūt ſup̄ hoīeʒ: ⁊ de rebꝰ hūanis. ¶ Circa p̄mū queſitū de deo de angel' ⁊ de celo. ¶ Circa p̄mū q̄ſitū ē de deo quatū ad ſuū eē. q̄tū ad ſuā potētiā. quātū ad eiꝰ p̄deſtinatōeʒ. ¶ Articulꝰ. p̄mꝰ.

Circa p̄mū q̄ſitū eſt vtrū in deo ſit tm̄ vnū eē. ſ. eēntiale. vel p̄ter iſtud ſit etiā in deo eē pſonale: ⁊ videť ꝙ ſic. qa aliud ē prēʒ eē: aliud filiū eē ⁊ aliđ ſp̄ʒ ſāctū eē. ſ eē eēntiale non ē aliud ⁊ aliud. ḡ ⁊c̄. ¶ Preterea ꝓpū forme ē ꝙ det eē. Sʒ ī diuinis ſūt tres ꝓꝓetates pſonales q̄ obtinēt vicē forme. ḡ ⁊c̄. ¶ Cōť. Aug. dic̄. In diuinis tm̄ vnū eē. ¶ Rñ° dō ꝙ ꝟitas fidei hʒ ꝙ ī diuinis ſolū ē diſtinctio q̄ ē ſm relationes oppoſitas. relatio aūt ſic̄ ⁊ q̄lʒ forma hʒ eē ex ɔpatiōe ad illud cui ineſt. vn̄ eē filiatōiſ ē ꝑ ɔpatōeʒ ad ſbiectū cui ineſt. relatio aūt ī diuinis nō diſtīguiť ab eo cui ineſt: vel in q̄ eſt: qa eſt ipa res q̄ refert. ſ diſtinguiť ſolū ex pte eiꝰ cui opponiť. ⁊ ex hac pte nō ɔſiderať eē relatōis ſ diſtinctio ⁊ oppoſitio eiꝰ. ⁊ iō ē ī deo vnū tm̄ eē. ſ. eēntiale. ¶ Ad p̄mū ḡ dō ꝙ eē duplŕ dř. qn̄q; eni eē idē ē

qd̄ act⁹ entis. qñq; aūt significat cō
positōez enūciatōis. ⁊ sic sigt actum
intellect⁹. quō intellr̄ qñ dr̄ q; aliud
ē eē pr̄is ⁊ aliud filii: ñ p̄ mō. Ad
2ᵐ dd̄ q; sic̄ ⁊ q̄lz forma p̄rnitas fac̄
eē. s. ptē; q ē diuiñ eē: ⁊ fac̄ tm̄ vnuz
eē inquātū paternitas facit esse.

Articul⁹. 2⁹.

Deinde q̄itū ē de potētia d̄i.
Et p̄ vtrū de⁹ possit facere
ↄt̄dictoria sil̄ eē. 2° vtrū
possit facere infinita in actu.

Articul⁹. 3⁹.

Ad p̄mū dd̄z q; nō. ⁊ h̄ non
īportat ī deo impfectōez po
tētie. s; qa h̄ ñ h̄z rōnē pos-
sibilis. Nā oīs v̄t⁹ actiua pducit esse
c̄tū sibi sil̄ez. De⁹ aūt qd̄ agit agit in
quātū ē ens actu. g̊ effect⁹ agētis est
ens actu. g̊cqd g̊ repugnet ei qd̄ est
eē actu repugnat potētie actiue. qd̄
eēt si ↄtradictoria sil̄ eēnt. Ad 2ᵐ
dd̄ q; eē aliqd īfinitū actu poss̄z su-
spicari ex p̄ aspectu. qd̄ eēt īpossibi
le: qa seq̄ret̄ illud eē equale deo. s; h̄
nō seqt̄: qa ei qd̄ ē infinitū oīb⁹ mo
dis nō adequat̄ illi qd̄ ē infinitum
vno mō. Dato enī q; eē ignis infini
tus s̄m magnitudinē nō adeq̄bitur
deo: qa ⁊ si sit infinit⁹ ignis in quā
titate: tñ ē qd finitū sp̄e. de⁹ aūt oī-
b⁹ modis ē īfinit⁹. Cū g̊ q̄rit̄ vtr̄ sit
possibile deo facere aliqd̄ īfinitū in
actu dd̄z q; nō. potētie enī agētis p
intellectū aliqd repugt̄ dupl̄r. vno
mō qa repugt̄ potētie ei⁹. Alio mō
qa repugt̄ mō quo agit. Primo mō
nō repugnet potētie dei absolute:
qa ñ implicat ↄt̄dictōez. s; si ↄsidēt̄
mod⁹ quo de⁹ agit: nō ē possibile. d̄⁹
enī agit p suū ītellectū: ⁊ p v̄bū qd̄
ē formatiuū oīuz. vñ op̄z q; oīa que
agit sint formata. infinitū aūt acci-
pit̄ sic̄ mā sine forma. Nā infinitū se
tenet ex pte materie. Si g̊ de⁹ h̄ age
ret: seq̄ret̄ q; op⁹ dei eēt aliqd̄ infor-
me. ⁊ h̄ repugt̄ ei p qd̄ agit: ⁊ mō
agēdi. qa p v̄bū suū oīa agit: q̄d oīa
formāt̄.

Articul⁹. 4⁹.

Deinde q̄itū ē de p̄destina-
tōe. vtrū sit certa. ⁊ videt̄
q; nō. qa possibile ē p̄desti-
natū dānari: sic̄ Petrū si fuisset sta
tim mortuus: qñ peccauit xp̄m ne-
gādo. Si v̄o dicas q; p̄dicta locutio
ē de dicto v̄a. de re v̄o nō. Cōtra
Quia h̄ h̄z locū ī formis sepabilib⁹
S; hec forma q̄ ē p̄destinatio ē inse
pabilis. Ex° dd̄z q; p̄destinatio ē
q̄dā ps̄ diue puidētie puidētia aūt
dic̄ directōez aliquoꝝ in finē. ⁊ hec
p̄supponit sciāz ⁊ volūtatē. Sic g̊
p̄destīatio h̄z certitudinē ex parte
scīe dei: q̄ nō pōt falli: ⁊ ex pte volū
tatis diue. cui nō pōt aliqd resistē.
⁊ ex pte puidētie: q̄ certissimo mō
ducit ad finē: cū de⁹ sit sapiētissim⁹
Ad p̄ᵐ g̊ dd̄ q; predestinatio h̄z
certitudinē: ⁊ tñ nō ē necessariū p̄
destinatū saluari: s; remanet ↄtīgēs
Dictū ē enī q; h̄z certitudinē ex scīa
volūtate ⁊ puidētia. ⁊ nullū istoꝝ
ↄtingētiā impedit. scīa nō: qa scīa
dei ē futuroꝝ: put sunt ī p̄ñti. ⁊ sic
h̄ sunt determinata. volūtas ñ: qa
volūtas dei ē p̄nᵐ toti⁹ entis. g̊ nō
cadit s̄b rōe ↄtīgētie vl̄ necessitatis
s; hec effluūt ⁊ ordināt̄ ex dei volū
tate. ⁊ sic ipa dei volūtas fac̄ q̄daz
eē ↄtingētia: p̄parādo cās ↄtīgētes

illis reb⁹ quas vult eē cōtingētes. ⁊
silr necessarias cās reb⁹ ⁊ effectibus
necessariis: ⁊ sic volūtas dei semp
īplet. nō tn̄ oīa necessario eueniūt.
ſ eo mō quo de⁹ vult ea eē: ⁊ vult q̄
sint ꝯtingēt. pudētia nō: qa n̄ tol-
lit ꝯtingētiā. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ bona
ē distinctio. ſ ad obiectū de formis
dō q̄ alr̄ ē de formis realib⁹ ⁊ alr̄ d̄
p̄dicatis: q̄ īportāt aliqd ptinens ad
actū rōnis. qa in p̄mis. s. realib⁹ n̄ ī
eis debeat hr̄e locū talis distinctio.
opꝫ inesse sepatōēz ī re ⁊ ī ꝯsidera-
tōe. in secūdis n̄ regrit: ſ opꝫ q̄ res
illa cadat sup alia ꝯsideratiōe. ⁊ sic
dico q̄ iste p̄destinat⁹ pōt ꝯsiderari
vel vt in se: vel ut diue cognitiōi
relat⁹. ⁊ sic vno mō attribuit ei q̄
possit damnari. alio mō nō.

¶ Articul⁹. 5⁹.

Deinde q̄situ ē de fato. vtrū
oīa sbsint fato. R⁹ dō q̄
p̄mo opꝫ scire qd fatū. ⁊ sic
postea facilr̄ patebit ad ꝓpositū. vi-
dem⁹ aūt multa ꝯtingēt euenire. ⁊
iō olim fuit dubiū vtrū ista q̄ vari
abilr̄ ⁊ īordinate ꝯtingūt reducāt
in aliquā cāꝫ ordinātē: ⁊ q̄ dicūt q̄
nō dicūt fatū nihil eē. vt Tulli⁹ dic̄
Quidā dicūt q̄ in aliquā cāꝫ supio
rē ordināt: ⁊ isti noīauerunt fatū a
for faris. q̄si hic oīa sint p̄fata a q̄dā
supiore cā. ſ hoꝝ ē triplex opīo. qui
dā enī reduxerūt h̄ in quādā serieꝫ
cārū: quā dicūt fatū. sic stoyci q̄ di-
cūt q̄ nihil ē vt nō hēat cāꝫ: ⁊ posi-
ta cā necesse ē ponē effectū. Si ergo
euenit. vel ē talis vl talis effect⁹. ha
buit cāꝫ: ⁊ hec cā aliā cāꝫ. ⁊ sic dei-
ceps. sic aliqs ē occisus de nocte: qa

exiuit domū. q̄re exiuit domū: qa si
tiuit. q̄re h̄: qa salsa comedit. ⁊ sic
qa comedit salsa ex necessitate mo-
rit̄. Aristoteles rn̄dꝫ negās duo p̄ᵃ.
p̄mo q̄ nō q̄cq̄d fit hꝫ cāꝫ. ſ tm̄ qd̄
fit p se. Q̄ aut ego occidar me exeū
te ē p accn̄s. 2ᵒ dic̄. q̄ nō posita cā
ponit̄ effect⁹: qa pōt īpediri. ⁊ iō nō
seqt̄ vel nō stat series cāꝝ. ¶ Alii
reducūt hec in aliā cāꝫ. s. in corpora
celestia. ex quoꝝ necessitate dicunt
oīa accidē. vn̄ dicunt q̄ fatū nihil
aliud est q̄ȝ uis positōis syderū. hec
aūt opīo duplr̄ est falsa. Primo q̄tū
ad res hūanas q̄ pueniūt ab intelle-
ctu: q̄ cū sit v̄t⁹ incorpea nō sbiacet
actōi alic⁹ corpis. ⁊ ponē aīaꝫ sbiacē
v̄tuti corpoꝝ celestiū nihil aliud ē
q̄ ponē intellectū nō differre a sēsu
vt dic̄ phs in p̄ de aīa in fine. tn̄ p
accn̄s ⁊ occasionalr̄ sbdit̄ aīa celo.
inq̄ātū intellect⁹ afficit̄ p passioneꝫ
corpis. nō tn̄ ex nccitate mouet̄ ab
eo. 2ᵒ qa multa in reb⁹ nālib⁹ ꝯtigūt
q̄ nō accidūt ex nccitate celi. ſ p ac-
cidēs: ⁊ n̄ hn̄t cāꝫ. ¶ Alii reducūt
oīa hec in cāꝫ supcelestē. s. ī pviden
tiā dei: a q̄ oīa sūt p̄determinata ⁊
ordinata. ⁊ ſm istos fatū erit qdaꝫ
effect⁹ pvidētie: qa pvidentia nihil
aliud ē q̄ȝ rō ordinis reꝝ: put est in
mēte diua. fatū ṽo ē explicatio illi⁹
ordinis put ē in reb⁹. Vn̄ Boecius
Fatū ē īmobilis dispositio reb⁹ mobi
lib⁹ īherēs. Sic ḡ accipiēdo fatū pōt
dici q̄ oīa sbiiciūt̄ fato. vn̄ dr̄ Osee
2. sup illud. Nō vocabis vlr̄ baaliꝫ.
ſ vir me⁹. qd̄ idē ē vtrūq̄. ſ de⁹ no-
luit h̄: qa baalim nomē erat cui⁹dā
gētiū. ⁊ iō sūt vitāda ncīa gētiliꝫ

cũ qb⁹ nec noīs ꝯuenit hēre coīa.⁊ iō aug. dic̄. Si qs h̾ mō intelligat fatū sniāȝ teneat. linguā corrigat. vt nō dicat fatū ꝑ prudētiā dei.

Articul⁹. 6⁹.

(d) Einde q̄sitū ē de angelis.⁊ circa h̾ q̄sita sunt duo. Primū vtrū esse angeli sit accn̄s ei⁹.⁊ videt̄ ꝙ non. qa accn̄s intellr̄ inesse alicui ꝑexn̄ti. angelus aūt n̄ ꝑexistit ipsi esse. Cōt. hyl. dic̄ ⁊c̄. R̄ᷓ dō ꝙ opīo Auic̄. fuit ꝙ vnū ⁊ ens semꝑ p̄dicāt accn̄s. h̾ aūt nō ē v̾ū. qa vnū put ꝯuertit̄ cū ente sig̃t sbaȝ rei.⁊ silr ipm ens. Sȝ vnū put ē pn̄ᵃ numeri sig̃t accn̄s. Sciēdū g̃ ꝙ vnūqdꝙ qd est ī potē/tia ⁊ ī actu: fit actu ꝑ h̾ ꝙ pticipat actū supiorē. ꝑ h̾ aūt aliqd maxime fit actu ꝙ pticipat ꝑ silitudinē pᵃ ⁊ purū actū. Prim⁹ aūt act⁹ est eē sb̾sistēs ꝑ se. vn̄ ꝯpletōeȝ vnūqdꝙ recipit ꝑ h̾ ꝙ pticipat eē. vn̄ eē ē cō/pletū oīs forme. qa ꝑ h̾ cōplet̄ ꝙ hȝ esse:⁊ hȝ eē cū ē actu.⁊ sic nulla for/ma ē nisi ꝑ eē.⁊ sic dico ꝙ esse sbale rei non ē accn̄s: ꝫ actualitas cuiuslȝ forme exn̄tis: siue sin̄ mā̄ siue cū mā̄ ⁊ qa eē ē ꝯpletio oīuȝ: inde ē ꝙ pp⁹ effect⁹ dei ē eē:⁊ nulls cā dat eē nisi inꝙᵃ pticipat opatōeȝ dīnā. ⁊ sic ꝑ se loquēdo nō est accn̄s. ⁊ qd hyl. dic̄ dico ꝙ accn̄s dr̄ large oē qd nō ē ps eēntie.⁊ sic ē eē in reb⁹ creatis. qa in solo deo esse est ei⁹ eēntia.

Articul⁹. 7⁹.

(S) Ecūdo q̄sitū ē vtrū dyabo/lus cognoscat cogitatiōes hoīuȝ. R̄ᷓ dō ꝙ cognoscere cogitatōes cordis pōt ꝯtigē dupl̄r in se ⁊ ꝑ se:⁊ in aliquo effectu. ꝑmo soli⁹ dei ē. Jere. 17. Prauū ē cor hoīs ⁊ īscrutabile. vn̄ nec angeli sic eas cog̃scūt. cui⁹ rō ē triplex. vna ppter debilitatē eē qd hn̄t eo ꝙ sup g̃dū quo aliqd est ens in potētia ē grad⁹ quo res sunt in aīa. Alia rō ē qa qd ē in v̾tute cause alic⁹ nō pōt cog̃sci nisi a cā q̄ nata ē mouere illā. volū/tatē aūt mouet sol⁹ de⁹. Cū g̃ oēs cogitatōes depēdeāt a volūtate sic a sua cā: sol⁹ de⁹ eas cognoscit. Alia rō est qa angeli illa q̄ cognoscūt nālr̄: cog̃scūt ꝑ spēs nālr̄ īditas.⁊ he sūt spēs reꝝ nāliū. nō aūt cogitatōum qa hec nō reducit̄ ad cāȝ nālē. vl̄ n̄ ptinēt ad cognitōeȝ nāliū. rn̄ ꝑ effe/ctus cogitationū cognoscūt cogi/tatōes. sic̄ ⁊ hō fac̄: cū ipsi sb̾tili⁹ co/gnoscūt effect⁹ ꝗ causāt ex cogitati/onib⁹. Nā ꝓm cogitatōes hō afficit̄ aliqua passiōe:⁊ ꝑ has mouet̄ cor ⁊ hos motus sb̾tili⁹ ipsi cognoscūt ꝙ̄ nos. ⁊ sic aliqd cognoscūt de cogi/tatōib⁹ cordis.⁊ h̾ aug. dic̄ in li. de dīnatōib⁹ demonuȝ. lȝ alibi dicat ꝙ determinare ī eis tālē cog̃nē sit ꝑ/sūptuosū.

Articul⁹. 8⁹.

(d) Einde q̄situ ē de celo.⁊ circa h̾ q̄sita fuerūt. Primo vtrū celū vel mūd⁹ sit eternus. R̄ᷓ dō ꝙ nō. Sȝ mūdū incepisse est de numero eoꝝ q̄ cadūt sb̾ fide nō sb̾ demōstratōe. Nā q̄ depē/dēt ex simplici volūtate dei pn̄t eē ⁊ nō eē. ⁊ ad h̾ ꝙ sit nō induc̄ aliq̄ nc̄citas ex pte dei. dīna aūt bonitas q̄ est finis reꝝ pōt ita eē si nō sit mūdus sic̄ si sit mund⁹.

Articul⁹. 9⁹.

S Ecūdo q̄ritū ē vtrū celū sit aīatū. ¶ R° dō q̄ de h̄ diuersimode sentiūt docto res eccle. Hiero.n. dic̄ sup ecclia stē q̄ sol ē aīat°. Dama. h̄ negat. ⁊ hec d̄ria etiā ē apud p̄hos. plato eni ⁊ Aristot°. ponūt corpora supcelestia aīata eē. Anaxag.ri. ⁊ iō legit̄ fuisse occisus. Ego aūt dico f̄m aug.z. sup gn̄.ad l̄ram q̄ nō refert ad fidem vtrū sic vl' alr̄ sit. v̄n̄ h̄ nō determiat ī ench. addēs q̄ si ponam° corpa celestia eē aīata: nō iō erūt in iudicio tres ordines indicādoꝝ.s. angeloꝝ ⁊ hoīꝫ ⁊ aīaꝝ. q̄a ille aīe ꝯputabūtur cū angel°. ⁊ h̄ sensisse videt̄ ille q̄ fec̄ p̄fatoēꝫ cū dic̄. celi celoꝝq̄ uirtutes. ⁊ rō p̄ꝫ. ¶ Articul°.io°.

D Einde q̄ritū ē de hoīe q̄tuꝫ ad nāꝫ. ⁊ quātū ad grāꝫ. ⁊ quātū ad c̄lpā. ¶ Circa p°' q̄rita sūt tria. ¶ Primo quātum ad aīaꝫ. ¶ z° de cognē aīe. ¶ 3° de effectu cognis. ¶ Circa aīam q̄sita sunt duo. ¶ Prio vtrū aīa p̄ficiat corp° īmediate vel mediate corpeitate. ¶ R° dō q̄ ī nullo corpe ē nisi una forma s̄balis: cui° est rō triplex. p̄ma est q̄a si plures sequēs nō erit forma s̄balis q̄ fac̄ eē simplr̄: s̄ solū accidētalis: q̄ fac̄ eē h̄. Itē si sit acq̄sita forma s̄balis nō erit gn̄atio simplr̄. Itē q̄a nō esset ꝯpositū ex aīa ⁊ corpore vnū simplr̄: s̄ duo simplr̄ ⁊ vnum p̄ accn̄s. Si dicat̄ corporeitas forma corpis: corpeitas d̄r duplr̄. q̄n̄ tres dimēsiones. ⁊ h̄ nō ē forma s̄balis: s̄ accn̄s. aliq̄n̄ d̄r q̄dā forma ex q̄ puenit trina dimēsio. ⁊ hec nō ē alia a forma specifica. ¶ Articul°.xi°.

S Ecūdo vtꝫ aīa sit ex̄ducē. R° dō q̄ Aug. hāc q̄ōnē n̄ determinat: s̄ indeterminatā relīq̄t libro de ecclesiastic̄ do. s̄ ille liber nō ē aug. s̄ Gingnadii. Greg°. etiā non vult determinare. Credēdū ē tn̄ q̄ nō. ⁊ ē vna rō p̄hi libro de aīalib°. q̄ ī possibile ē q̄ v̄t° corpea p̄ducat id q̄d excedit corp°. v̄t° aūt fēis est v̄t° corporea. Alia rō est.7. metħ. q̄a enī q̄dā posuerūt q̄ forme nāles sunt ex creatōe. Cū enī mā aeris recipit formam ignis aut inerat. ⁊ sic est latitatio: aut non. ḡ fit de nouo nō ex aliquo s̄ ex nihilo ḡ creat̄. soluit p̄hs: q̄a forma non fit sic nec ens: vel esse h̄ns p̄ se. s̄ fit cōpositū q̄d h̄ꝫ esse s̄bsistēs. Si ḡ ē aliq̄ forma q̄ p̄ se s̄bsistat: illa h̄ꝫ p̄ se fieri aīa aūt h̄ꝫ eē p̄ se s̄bsistēs: ⁊ remanꝫ corrupto corpe. ⁊ ita op̄ꝫ q̄ h̄eat suum fieri. ¶ Articul°.iz°.

D Einde q̄situ ē de cognitiōe hoīs. vtrū intellect° hūan° cognoscat singl'aria. ¶ R° dō q̄ aliq̄d cognoscit̄ duplr̄. direcē ⁊ indirecte. s. p̄ reflexiōeꝫ. Differt aūt inter intellectū hūanū ⁊ diuinū: q̄a human° nō cognoscit directe singulare. diu° aūt sic. q̄a cognitio fit per silitudinē cogniti in cognoscēte ⁊ hec est in intellectu nr̄o p̄ abstractōeꝫ a ꝯditiōib° indiuiduātib° ⁊ a mā. ⁊ iō cū recta cognitio sit p̄ spēꝫ iō nō cognoscit directe nisi vle. intellect° aūt diu° cognoscit nō p̄ silitudinē a re acceptā: s̄ p̄ extēsionem sue eēntie ad res. ⁊ hec silitudo s̄ꝫ diua eēntia in deo ē diuꝫ q̄ sūt ī re expssa silitudo. ⁊ iō directe coḡscit

q̄cq̄d est in re ⁊ qd̄ ptinet ad mām
indiuiduale. Sȝ q̄rēs p̄bs si sepat⁹ ē
intellect⁹ ⁊ cogscit q̄ sunt ī mā: dic
ꝙ opȝ ꝙ h̄ cognoscat ⁊ alia. sic for-
mas sepatas cognoscit intellectu: ⁊
ciūcta materie p imaginatiōeȝ: aut
alio mō. s. p extēsioné inquātū ciun-
git fantasie que repsentat sibi fan-
tasma. ⁊ sic indirecte cognoscit.

Articul⁹. 13⁹.

d

Einde q̄situ ē de effectu co-
gnitōis. Et p̄ vtꝛ h̄it⁹ scie
acq̄site remaneát post hāc
vita. R⁹ dō ꝙ circa h̄ ē duplex
opinio. q̄dā dicunt ꝙ nō sequentes
Auic. in. 6. nālium. ꝙ spēs acq̄site nō
remanent in intellectu possibili: nisi
quádiu actu intelligit. qd̄ est falsuȝ
Nā intellect⁹ possibilis recipit spēs
⁊ retinet ꝑm modū suū. vn̄ cū ipse
sit imobilis. vtpote imālis incorru-
ptibilis: recipit spēs itelligibiles ꝑȝ
modū suum: ⁊ nūq̄ȝ inde recedūt. ⁊
ꝙ sint ibi etiā dū actu nō intelligit:
pȝ. 3. de aīa. vbi dr̄ ꝙ sunt in aīa alr̄
q̄ dū actu intelligit. s. hītu. ⁊ sic di-
co ꝙ remanēt siue in dānatis siue in
beatis. ꝯ destruūt hi habit⁹ sciarum
quátū ad modū scie: q̄a hic semp in
telligit ꝯuertēdo se ad fantasmata
ꝓpter corp⁹: ⁊ nō solū ꝓpter h̄ fan-
tasmatib⁹ indigem⁹: ꝯ ad itēdū hi⁹
spēb⁹. ⁊ iste mod⁹ nō erit tūc: q̄a nō
ꝯuertet se ad fantasmata.

Articul⁹. 14⁹.

S

Ecūdo vtrū v̄ba hūana ha
beát vi ad monēdū bruta
puta ꝯpentes. R⁹ dō ꝙ
aliq̄d pōt hēre v̄tutē aliquā ⁊ ꝑm p
p̄am nām ⁊ ꝑȝ v̄tutē supioris cause
v̄bi grā. ꝯmixtū ex elemētis hȝ v̄tu
tē vnā ex nā elemētoꝝ ꝑm motū p-
dn̄antis elemēti. aliā; hȝ ex corpore
celesti. sic ꝙ adamas attrahit ferrū
qd̄ nō reducit in v̄tutē elemētarē.
Aliq̄ ḡ dicūt ꝙ nō solū nālia corpa
ꝯ ⁊ artificialia sortiūt v̄tutes aliq̄s
ex impssione corporū celestiū. puta
imagines vel figure s̄b certa ꝯstel
latōe facte. ⁊ si h̄ v̄ū est. s. ꝙ sup arti
ficialia sit hi⁹ v̄t⁹ ipsa. pōt etiā dici
ꝙ v̄ba plata in certo tpe hēant effi
caciā mouēdi. ꝯ h̄ nō ē veꝝ. Nā in
reb⁹ nālib⁹ oīa q̄ hn̄t aliquā v̄tutem
ex corpe celesti: hn̄t illā ꝯn̄ tē aliquā
formā. vn̄ nihil augit ad spēm nisi
ex v̄tute corpis celestis. ⁊ sic forma
est p̄us in vnoq̄ȝ q̄ v̄t⁹ ad talia. Re
mota ḡ p̄ori remouet posteri⁹. Si ḡ
hi⁹ v̄tutes attribuūt aliq̄b⁹: opȝ ꝙ
radicēt sup formā aliquā. forme aūt
artificiales nō sūt nisi figure q̄dam
⁊ iō falsū est ꝙ v̄ba ⁊ hi⁹ v̄tutē ali-
quā hēant ex corpe celesti. ꝯ si hēnt
aliquā: h̄ hn̄t ex spū imundo q̄ imi-
scet se v̄bis hoīum vt decipiat ꝑm
aug. vn̄ aliq̄n vtunt v̄bis fabulosis
⁊ falsis ⁊ vanis: q̄bus ad illudēdū
hoīes se imiscēt. vn̄ oīa ista friuola
⁊ supstitiosa sunt ⁊ imagines astro
nomice: in q̄bus ⁊ si nō assit aliqua
expssa inuocatio demonū: tn̄ est ibi
q̄dā tacitus ꝯsensus. Tn̄ si aliquis
dicat v̄ba dei ⁊ sacra sine imutati-
one ⁊ fraude: ꝯ bona ⁊ diua itētōe
nō est incantatio ꝯ oratio. Criso. tn̄
sup Mat. ibi. Dilatát philacteria ⁊c
rephēdit illos q̄ collo v̄ba euāgelii
suspēdūt: ⁊ cū v̄t⁹ euāgelii nō sit in
figuris lr̄aꝝ ꝯ in fide. Nō tn̄ dāno

illos q̄ sup se gerūt euāgeliū ex deuotōe: q̄a beata cecilia euāgeliū xp̄i semp gerebat ī pectore. sine tñ aliq̄ additione vel ꝟboꝝ vel caracterū: vel ceteroꝝ suspectoꝝ.

¶Articul⁹.15⁹.

DEinde q̄situ est de homine quātū ad grāz. ¶Et circa h̄ querūt tria. ¶Primo de sacris. ¶2° de ꝟtutib⁹. ¶3° de officiis. ¶De p̄mo tria q̄sita sunt. Prīo de sacris grē. ¶2° de effectu sacroꝝ. ¶3° de vnitate eccl'ie. De sacris grē q̄rebāt duo. ¶Prīo de baptismo. ¶2° de pnīa. ¶De p̄° q̄rit. vtrū aqua hēat ꝟtutē ad emūdatōez .i. vtrū ppa ꝟtute mūdet: vl ꝟtute ꝯcomitante. ¶R° dō q̄ duplex ē opinio in hi⁹: nō solū de aqua ꝫ de oīb⁹ eccl'ie sacris. Quidā enim dicūt q̄ sacra nō hñt ꝟtutē vel vl opandi in aīa: ꝫ tm̄ ex: ⁊ dīna ꝟtus ꝯcomitāſ facit illū effectū. ⁊ īducūt exemplū Ber. sit aliq̄s epūs q̄ inuestiat aliquē de p̄bēda p ānulū. ānulus nō est cā p̄bēde: ꝫ signū. Sꝫ hoc nō est sane dictū: q̄a sic nō eēt aliq̄ p̄rogatiua sacroꝝ noue legis ad vetera. q̄a etiā in illis ꝟt⁹ ꝯsistēs fidei credētiū in xp̄m venturū iustificabat. Et iō dōꝫ q̄ sacra hñt ī se ꝟtutem iustificādi: ⁊ ad alios effect⁹ ad quos ordināſ: ⁊ nō solum q̄ sint signū. vñ aug⁹. Que est tāta vis aq̄ vt corp⁹ tangat ⁊ coꝛ abluat. Sciēdū tñ q̄ duplex ē ꝟt⁹. ſ. ꝓpria ⁊ inſtrālis. sicut pꝫ ī serra. sic sacra hñt ꝟtutē inſtrālē ad spūalē effectuꝫ: q̄a cū sacrm̄ adhibeſ cum inuocatiōe diuina efficit hunc effectū. ⁊ hoc est ꝯueniēs: q̄a ꝟbū per quod oīa sacra ꝟtutē hñt: hūit carnē ⁊ fuit verbū dei. ⁊ sicut caro xp̄i habuit virtutē inſtrālē ad faciēdū miracula ꝓpter ꝯtinuatōez ad ꝟbū: ita sacra p ꝯtinuatōez ad xp̄ꝫ crucifixū ⁊ passum.

¶Articul⁹.16⁹.

DEinde quesitū est de pñia. Et p̄mo vtrū nō hñs curā aīarum possit absoluere in foro ꝯfessionis. ¶R° dō q̄ alr̄ ē in sacrō pnīe: ⁊ alr̄ in quibusdaꝫ aliis sacris. Nā in q̄busdā qui hꝫ ordinē potest ex hoc ipso inducere effectuꝫ sacrī in omni casu. ſ. in illis in quib⁹ q̄ð est effect⁹ sacroꝝ est res exñs extr̄ sacrm̄. Uñ sacerdos degradatus ⁊ excoīcat⁹ lꝫ peccet: tñ ꝯsecrat ⁊ baptizat. ⁊ silr̄ epūs ꝯsecrat⁹: q̄a ꝯfert caracterē. In pnīa aūt non imp̄mit caracter nec effectus nisi iustificatio penītētis: q̄ð nō pōt fieri nisi p potestatē indicatiuā. Nō hñs aūt curā aīarū nō hꝫ hāc ptātē.

Articul⁹.17⁹.

SEcūdo vtrꝫ liceat ī aliquo casu reuelare ꝯfessionē. R° dō q̄ nō nec verbo nec facto nec nutu nec aliquo signa: ⁊ facere ꝯtra est sacrilegiū. Nā ita est ī sacris noue legis q̄ efficiūt q̄ð figurāt. effect⁹ aūt pnīe ē occultatio peccatoꝝ ab oculis dei viuentis. ⁊ hec occultatio significaſ p secretū ꝯfessionis. ⁊ iō sicut ꝓphanaret sacrm̄ q̄ ꝯficeret corpus ⁊ sanguinē xp̄i de alio q̄ de pane ⁊ vino: ita esset reuelans sacrilegus.

¶Articul⁹.18⁹.

TErtio vtrū liceat appetere

episcopatū. ¶ R° dō ꝙ ɔtingit appetere platōez dupl̄r. aut ꝑpter necessitatē vrgētē: aut nō vrgētē. p° modo dupl̄r. vel qn̄ imponit̄ a superiori: vel qn̄ non inuenit̄ aliquis: qui velit onus platōis sbire. tali necessitate exn̄te meritoriū est appetē. Un̄ Isa. 6. Quē mittam ⁊ quis ibit nobis rn̄dit. Ecce ego mitte me. tn̄ ante dixit se indignū. Secūdo mō .s. qn̄ nō vrget necessitas. sic nō lz: quia non pōt carere aut vitio iniusticie: si velit se minorē pferre maioribꝰ. aut vitio psūptionis: si reputet se sufficientē pferre aliis. vn̄ Criso. Primatꝰ ecclesiasticos ɔcupiscē nec iustum nec vtile. sup illō. reges gētiū. ꝛc.

¶ Articulꝰ. 19ꝰ.

D Einde quesitū est de effectu sacrōꝝ. vtrū cōpaternitas causet ex pābulis ad sacrā. puta ex cathecismo ⁊ hꝰ. Et videt̄ ꝙ sic. Dicit enī q̄dā decre. ꝙ a p̄mo pabulo salis nō pōt fieri uxor. ergo ɔtrahit̄ ibi ɔpaternitas. ¶ Preterea cathecuminꝰ censet̄ xp̄ianꝰ. Sz qui dat xp̄ianismū efficit̄ ɔpater. g̊ ꝛc. ¶ R° q̄dā dicūt ꝙ oīa illa sacrālia sufficiūt ad cāndū ɔpaternitatē. Quidā dicūt ꝙ solū ɔtrahit̄ quātū ad tria. s. in cathecismo. baptismo. ⁊ ɔfirmatōe. Sz mihi videt̄ ꝙ solū ɔtrahit̄ in duobus. s. in baptismo ⁊ ɔfirmatōe. qa ɔpaternitas sil'tudo quedā est paternitatis. paternitas aūt nō fit nisi in generatione. ⁊ iō nō solū in illis sacris: in qbꝰ ē q̄dam gn̄atio spūalis. ɔtrahit̄ ɔpatnitas que matrimoniū impedit. ¶ Ad p̄mū g̊ dōz ꝙ illa nō sūt intelligēda sigillatim: ſ sunt accipiēda collectiue ⁊ simul: quia qui in omnibꝰ istis adest efficit̄ ɔpater. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ cathecuminꝰ dicit̄ xp̄ianꝰ per fidē non per baptismū: quē nōdū suscepit. ⁊ ille qui dat xp̄ianismū g dat sacramētū baptismi.

¶ Articulꝰ. 20ꝰ.

D Einde quesitū fuit vtrum sit vna ecclesia que fuit in p̄ncipio tempore apostoloꝝ ⁊ que est modo. Et videt̄ ꝙ nō. qa nunc nō vtit̄ eisdē regulis. Tūc. n. prelati erant sine auro ⁊ argento ī zonis suis. g̊ ꝛc. ¶ Preterea nō legitur ꝙ xp̄us ⁊ apl'i habuerīt castra. modo aūt ecclesia hz. g̊ ꝛc. ¶ Cōtra. Mat. vltimo. Ecce ego vobiscū sū vsq3 ad ɔsūmationē seculi. hoc aūt nō intell̄r tm̄ de aplis: quia omnes mortui sunt: ⁊ adhuc seculū nō est ɔsūmatū. g̊ ꝛc. ¶ R° dō ꝙ eadē est numero ecclesia que tūc erat ⁊ que nūc est. qa eadē fides ⁊ eadē fidei sacramēta: eadē auctoritas: ⁊ eadez professio. vn̄ dicit apl'us. Diuisus ē xp̄us. absit. ¶ Ad p̄mū g̊ dicēdū ꝙ ṽba Math. tripl̄r exponūt̄. Hyl. ⁊ Amb. exponunt ſm sensum misticū dicētes. Nolite portare aurū ꝛc. i. nihil in spūalibꝰ ministeriis auro vēdatis. nō duas tunicas. i. nō duplicē aīum hēatis. Alii exponūt ad literā: ⁊ vna expositio est Augu. qui dic. ꝙ illa ṽba nō dicunt̄ per modū p̄cepti ſ pmissionis: ita ꝙ qui nō seruat non peccat: ⁊ qui seruat melius facit. ut sit sensus. Nolite portare. i. quando itis ad prandiū nolite solliciti esse de expensis quia debentur vobis a populo ¶ Dignus est enim operarius. ⁊ cetera. quasi dicet. Iō

pmitto q̄ n̄ portetis ga digni eſtis accipe ab aliis gbꝰ p̄dicatis. Paulꝰ h̄ nō ſuauit: ⁊ tñ ꝯt regulā hāc n̄ fecit: ſꝫ ſuperogauit. Alia expoſitio eſt alioꝝ ſanctoꝝ q dicūt q̄ hec dicta ſūt p̄ceptiue: ſꝫ h̄ p̄ceptū datū ē nō ad ſemp ſuandū: ſꝫ ad p̄ma miſſionē. bis eni eos miſit. ſ. añ paſſionē judeis: ⁊ poſt reſrectiōē gētibꝰ. In p̄ma dixit eis. In viā gētiū ne abieritis. In zª dixit. Docete oēs gētes In p̄ma mādauit q̄ p̄dicta ſuatent nō aūt in zª. ⁊ rō huiꝰ ē: ga in p̄ma ſolum mittebāt ad iudeos apud q̄s ꝯſuetū erat q̄ magr̄i eoꝝ ab eis ſuſtētarēt. ⁊ iō ſine ſcādalo poterant accipe ⁊ vti ptāte ſibi ꝯceſſa. apud vō gētiles nō erat hiꝰ ꝯſuetudo: ga apud eos nō erāt hiꝰ p̄dicatores. Et iō fuiſſet eis ſcādalū: ⁊ viſū fuiſſet eis q̄ p q̄ſtu apl'i predicarēt. ⁊ ideo Paulꝰ h̄ p̄ceptū nō ſuauit in gētibꝰ ⁊ iō dn̄s in zª miſſione dixit. Nūc q̄ hꝫ ſacculū tollat ſil'r ⁊ perā. ¶ Ad zᵐ dō q̄ Aug. r̄ndet in epl'a ꝯt donatiſtas. ⁊ hr̄ ſup illō p̄ſ. quare fremuerūt gētes. diſtīguit. n. diuerſa tp̄a eccl'ia. fuit eni tp̄s q̄n aſtiterūt reges aduerſus xp̄ꝫ ⁊ in illo tp̄e nō ſolū nō dabāt fidelibꝰ: ſꝫ ⁊ eos occidebāt. Aliud vō tp̄s eſt nūc: quo reges itelligūt ⁊ eruditi ſeruiūt dn̄o Jhu xp̄o in timore ⁊c. ⁊ iō ī iſto tp̄e reges ſunt. vaſalli eccleſie. ⁊ iō eſt aliꝰſtatꝰ eccleſie nūc ⁊ tc̄. non tñ eſt alia eccleſia.

Deinde q̄ſitū ē de v̄tutibꝰ. Primo de q̄dā v̄tute intellectuali. ſ. de v̄itate. ¶ zº de v̄tutibꝰ moralibꝰ. ¶ De v̄itate q̄ſita ſunt duo. ¶ Primo de fortitudine v̄itatis. zº de ꝯfirmatōe v̄itatis. que eſt p iuramentū.

¶ Articulꝰ. ziꝰ.

Circa p̄mū q̄ſitū ē. vtꝝ veritas ſit fortioꝛ inter vinū regē ⁊ mulierē. Et videt q̄ vinū: ga imutat maxime hoīem. Itē q̄ rex. ga pellit hoīē ad id qō ē difficillimū. ſ. ad h̄ q̄ ſe exponat piculo mortꝭ. Itē q̄ mulier. ga dn̄at ētiā regibꝰ. Cōt. Eſdre. fortioꝛ ē v̄itas

R̄º dō q̄ hec eſt qō ꝓpoſita iuuenibꝰ diſſoluēda in Eſdra. Sciēdū ḡ q̄ ſi ꝯſideremꝰ iſta quatuoꝛ ſm ſe. ſcꝫ vinū. regē. ⁊ mulierē. ⁊ v̄itatē: n̄ ſūt ꝯpabilia: ga nō ſunt vniꝰgñis: tñ ſi ꝯſiderēt p ꝯpatōem ad aliquē effectū: ꝯcurrūt in vnū. ⁊ ſic pn̄t ꝯpari Hic aūt effectꝰ in quē ꝯueniūt ⁊ pn̄t ē imutatio cordia hūani. Qō ḡ inter iſta magis imutet coꝛ hoīs vidēdū ē. Sciēdū ē ḡ q̄ imutatiuū hoīs q̄dā eſt corpoꝛale ⁊ aliō ē aīale. ⁊ h̄ ē duplex. ſenſibile ⁊ intelligibile. Intelligibile etiā ē duplex. ſ. p̄cticū ⁊ ſpeclatiuū. Inter ea autē q̄ ptinēt ad imutātia nālr̄ ſꝫᵐ diſpōnē corpis hꝫ excellētiā vinū: qō fac̄ per talēta log. Inter ea q̄ ptinēt ad imutādū appetitū ſenſitiuū: excellētiꝰ ē delectatio: ⁊ p̄cipue circa venerea. ⁊ ſic mulier ē fortioꝛ. Itē ī p̄ctic̄ ⁊ ī rebꝰ hūanis q̄ pōt hō facē: maximā ptātē hꝫ rex. In ſpeculatiuis ſūmū ⁊ potētiſſimū eſt v̄itas. nūc aūt vires corpoꝛales ſbiiciūt viribꝰ aīalibꝰ. vires aīales ītellcūalibꝰ: ⁊ ītellcūales practice ſpeculatīs. ⁊ iō ſimpl'r v̄itas dignioꝛ ē ⁊ excellētioꝛ ⁊ fortioꝛ.

¶ Articulꝰ. zzꝰ.

Secūdo q̄rit vtꝝ accipien

doctrinam alicuius experimenti sb iuramento non cōmunicādi:teneat seruare iuramētū. ⁊ videt sic.qa sic obligat⁹ nō vz face aliqd qd ꝟgat ī detrimētū illi⁹ q dedit vl' q docuit B aūt esset si aliis coīcaret. g̃ ꝛc. ¶ Preterea coīcare tale expimētū n̄ tēt ex pte salut eterne alicui. Cū g̃ non tenea alteri coīcare nō vz sic obligat⁹ coīcare. ¶ Cont̃. Nō coīcare sa lubie remediū siue qdcūq̧ bonū est ɔt̃ caritatē. g̃ ꝛc. ¶ R̃°. al'r dd ē hic simpl'r ⁊ al'r in casu. simpl'r loqūēdo nō tēt: s male fecit iurādo. iuramētū.n.nō solū amittit vī qñ iuramētū ē illicitū: s iurādo peiorat: qa iuramētū obligāa vz bēre iudiciū iusticiā ⁊ ꝟitatē. s ⁊ si iuro qñz aliqd qd licet mihi nō facē. puta n̄ ire ad ecclīā: n̄ licz tñ iurare. qa lz sit mihi licitū p aliquo tpe nō facē vl' dimittē bi⁹ bonū qd ē ad ecclīā ire. nō tñ licet mihi iuramētū interponere: ⁊ aīuz obfirmare ad aliqd bonū non faciēdū. qa B est facē ɔt̃ sp̄z.s. ⁊ idō iuramētū ɔt̃ oē id qd est de gn̄e bonoꝝ ē illicitū: ⁊ n̄ ē ꝟuādū. tñ ī casu ꝟuare tēt. puta si ille vl' ali⁹ sufficiēs medic⁹ pn̄s eēt ⁊ parat⁹ eēt curare ⁊ vti illo expimēto in salutē corpalē alioꝝ. ⁊ sic pz solutio ad obiecta.

D Einde q̄sitū ē de ꝟtutibus moralib⁹. Et p̄ de ꝟtutib⁹ sm se. ¶ 2° sp̄al'r de quodā actu iusticie.s.de restitutōe.

¶ Articul⁹.23⁹.

C Irca p̄ᵐ q̄sitū ē vtꝝ ꝟtutes morales sint ɔnexe. ⁊ vr̃ q nō. qa acgrūt ex actib⁹ q sūt diuisi ⁊ distīcti. g̃ potest acgri vna ꝟt⁹ sine alia. ¶ Pretēa Aug. dic. Nihil ɔt̃ dinā sniaz dic̃ q dicit q q hz vnā n̄ hz oēs. ¶ Pretēa ꝟtutes habēt ex ɔsuetudine q̄ reqrit tp̄us.

R̃° dd sm oēs scōs q sic. s loquēdo de ꝟtutib⁹ in coī duplex rō assigāta diuersis. sm q diuersimode locuti sūt de ꝟtutib⁹. ꝟtutes.n.cardinales dupl'r accipiūt ab aliqb⁹. Quidā.n. dicūt ꝟtutes eē quosdā modos generales q requirūt in oī ꝟtute. puta q fortitudo ē q̄cūq̧ firmitas aī ī q̧buscūq̧ reb⁹. tēpantia ē moderātia aī in oīb⁹ reb⁹. ⁊ sic de aliis. Et sm istos ncc̃e ē q ꝟtutes sint ɔnexe. qa isti modi gn̄ales reqrūt ī oī ꝟtute. ⁊ si aliqd hoꝝ defuerit n̄ ē ꝟt⁹ aliq̄ qa si tēpātia rectitudinē n̄ hēat q̄ ē iusticia: vl' nō hēat aī firmitatē q̄ ē fortitudo. ⁊ sic de aliis. nō ē ꝟt⁹. ⁊ hūc modū aug⁹. ponit.3.de trini. ⁊ magr̃ in.3.sniaꝝ. Alii aūt accipiunt distinctōez harū ꝟtutū sm determinatas mās. sic Arist. ⁊ peripatetici. vn̄ prudētia sm phm nō ē recta rō oīb⁹. s solū ī agibilib⁹. sil'r iusticia n̄ dic̃ rectitudinē aī circa ī q̧sitōez oīum cāꝝ. s tm̄ circa ɔmutatōes ⁊ distributōes ⁊ actōes hūanas: q̄ sunt ad alterū. Fortitudo etiā dic̃ firmitatē aī nō circa oīa: s circa ea ī qb⁹ ē difficillimū aīuz fortē hēre.s.circa picula que sunt in bellis.s. tēperantia ꝟo est circa ea in qbus difficillimū ē aīum moderare.s. circa delectatōes gust⁹ ⁊ tact⁹: que sunt maxime delectatōes: nō in quibuscūq̧ aliis ɔcupiscētiis. sicut sciē vel pecunie. ⁊ sic etiā loquēdo d ꝟtutib⁹ ꝟtute morales sūt ɔnexe. c⁹ ɔnexiōis rō accipit p̄ᵐ pbz ex pte prudētie: qa nulla ꝟt⁹ pōt hēri sin̄ prudētia. ⁊ īpossibile ē

hẽre prudẽtiã sine ꝟtutib⁹ moralib⁹ cau⁹ rõ est: q̃a prudẽtia nihil aliud ẽ q̃ȝ recta rõ agibiliũ. Impossibile ẽ aũt rectã rõnẽ hẽre circa aliqđ nisi ex recta rõe circa pñ᷑. pñ᷑ autem agibiliũ sũt fines ꝟtutũ. ⁊ circa fines ꝟtutũ null⁹ bñ se hȝ nisi p hitũ ill⁹ ꝟtut̃. ⁊ sic nccẽ est ꝙ prudẽtia hẽat secũ alias ꝟtutes morales. silr alie ñ p̃nt hẽri sine prudẽtia. Põt. n. aliq̃s hr̃e iclĩatõeȝ nãlẽ ad act⁹ alic⁹ ꝟtut̃ siñ prudẽtia. ⁊ q̃to hȝ maiorẽ inclinatõeȝ sine hitu ꝟtut̃: tãto pei⁹ ẽ: ⁊ plus ĩpingẽ põt sine prudẽtia. sic̃ pȝ de illo q̃ hȝ fortitudinẽ nãlẽ sine discretõe ⁊ prudẽtia. Et iõ dic̃ Gre. Cetere ꝟtutes nisi ea q̃ agũt prudẽter agãt ⁊c̃. Est ⁊ alia rõ ꝯnexiõis ĩ ꝟtutib⁹ g̃tuitis ꝓpter caritatẽ ĩ qua ꝯnectũt: q̃a q̃ hȝ caritatẽ hȝ oẽs ꝟtutes gratuitas. ⁊ silr q̃ hȝ vnã hȝ caritatẽ. ¶ Ad pᵐ g̃ dđ ꝙ act⁹ nõ sũt diuisi sm ꝟtutes. q̃a nõ põt eẽ actus tẽpantie sine actu fortitudinis: nec fortitudinis nisi cũ actu tẽpantie ⁊c̃. ¶ Ad 2ᵐ dđ ꝙ h̃ dr̃: q̃a ñ pbat̃ per auctoritatẽ biblie. ¶ Ad 3ᵐ dđ ꝙ ñ dicũt̃ morales a ꝯsuetudine ſ amore. ⁊ dato ꝙ indigeãt tpe: tñ nõ habebit ꝟtutẽ nisi sit prudẽs.

Deinde q̃situ ẽ de restõne: q̃ ẽ act⁹ iusticie. Et circa h̃ q̃sita sũt tria. ¶ Primo de ill' q̃ ꝓpter ptes sunt ex̃ citates. 2° đ eo q̃ mala fide lõgo tpe p̃scripsit. ¶ 3° de eo q̃ aliena ꝯsupsit.

¶ Articul⁹. 24⁹.

Circa pᵐ q̃rit̃ vtꝝ expulsi ꝓpter ptes possint expetere bona sua ab illis q̃ sunt in ciuitate manẽtes. ⁊ vr̃ ꝙ non. q̃a m'ti đ his q̃ sũt ĩ cĩtatẽ c'pã ñ hũerũt ad eoꝝ expulsionẽ. ⁊ sic punirẽt̃ aliq̃ p c'pa alteri⁹. ¶ Pretẽa expl'si fuerũt ꝯtra ptẽ eccl'ie. ⁊ sic iustũ bellũ. g̃ actio ẽ ꝯt̃ eos. ⁊ sic dãna eis ñ sũt restituẽda. ¶ Pretẽa ẽȝ phȝ cũ mutat̃ ordo cĩtat̃ nõ remanȝ eadẽȝ cĩtas. ſ cum mutat̃ dñiuȝ ⁊ pncipat⁹: mutat̃ ordo. ⁊ sic nõ est eadẽ ciuitas. g̃ expl'si nõ ptinẽt ãmodo ad cĩtatẽ q̃ prius erat. g̃ nõ tenẽt̃ eis ad restõnem.

¶ Con̄t. Qui spoliat̃ a raptore põt repetẽ ⁊ accipe ea q̃ sũt sibi ablata g̃ ⁊ illi expulsi. ¶ Rx° dđ ꝙ aut sunt expulsi iuste. s. ꝓpter eoꝝ c'paȝ. ⁊ sic nõ p̃nt repetẽ amissa. aut iniuste. i. sine culpa ⁊ sine debito ordine iusticie. ⁊ sic p̃nt repetẽ. Si aũt hñt supiorẽ: debet p supiorẽ petẽ sibi r̃stitui si aũt ñ hñt supiorẽ: ipimet possũt si p̃nt recupare. ¶ Ad pᵐ g̃ dđ ꝙ nõ punit̃ sic aliq̃s ꝓ pctõ alteri⁹: ſ p suo q̃a maiores oĩa faciũt auctoritate ⁊ fauore ppl'i. ⁊ sic ppl'us ĩ fauẽdo maiorib⁹ fuit in culpa. ¶ Pretẽa illud intell'r̃ de pena sp̃uali: q̃ null⁹ punit̃ sine ꝓpa culpa: nõ de corpali qua frequẽter vn⁹ p alio punit̃. ¶ Ad 2ᵐ dđ ꝙ ĩquãtũ iuste agũt sũt p eccl'ia inq̃ᵐ iniuste ꝯt̃ eccl'iã. ¶ Ad 3ᵐ dđ ꝙ sic̃ sunt eedẽ p° manifestuȝ est ꝙ tenẽt̃ sibi. Alio oĩo nõ tenẽt̃.

¶ Articul⁹. 25⁹.

Secũdo q̃rebat̃ vtꝝ ille qui mala fide p̃scripsit teneat̃ ad restitutõeȝ. ⁊ videt̃ ꝙ ñ q̃a lex dic̃ ꝙ q̃ etiã mala fide p̃scribit acq̃rit dñiũ. ¶ Con̄t. Decre. dic̃ ꝙ tenet̃: nec acq̃rit dñiũ. ¶ Rx° dđ ꝙ circa h̃ ẽ ꝯt̃rietas iuris ciuilis ⁊ canõici. q̃a ẽȝ ius cĩle tal' p̃scrip° tẽt

ſm ius canonicū talis pſcribē n̄ pōt Et rō hꝰ otrarietatis eſt qa aliꝰ ē finis quē intēdit ciuilis legiſlatoꝛ.ſ. pacē ſuare ⁊ ſtare int̄ ciues:q̄ īpediret ſi pſcriptio nō curret.qcūqꝫ enī vellꝫ poſſꝫ venire ⁊ dicē.iſtud fuit meū quocūqꝫ tpe. Finis aūt iuris canonici tēdit ad qetē eccl̄ie ⁊ ſalutē aīarū.nullꝰ aūt in pc̄tō ſaluari pōt: nec penitē de dāno vel de alieno niſi rō penſet. Et iō dōē qꝫ ſi qs pſcribat bona fide poſſidēdo nō tet̄ ad reſtōnē:etiā ſi ſciat alienū fuiſſe pꝰ pſcriptōēꝫ:qa lex pōt aliquē p pc̄tō ⁊ negligētia punire in re ſua:⁊ illā alteri dare ⁊ cōcedē. ſ q mala fide pſcribit:tet̄ emēdar̄ ⁊ ſatiſfacē reddēdo damnū qd intulit. ¶ Ad pᵐ ḡ dōqꝫ ſr̄ū eſt qꝫ oīa ſūt pncipū ad gubernādū nō ad retinēdū ſibi vl̄ ad dādū aliis.et ſi q̄ legea tales ſūt tyrānice ſūt:⁊ nō abſoluūt a oſcīa ſ a foro iudiciali ⁊ violētia.

¶ Articulꝰ.26ꝰ.

Tertio q̄rebat̄ vtrū ille q rē alienā oſūpſit teneat̄ ad reſtōnē.⁊ videt̄ qꝫ nō. qa ille cuiꝰ res fuerat nō hꝫ actōēꝫ ī oſūpto rē.ītellige ſi ius hꝫ caſū ī pſcriptōe ¶ Cōt̄. Iſte mala fide poſſedit alienū qd oſūpſit. ¶ R̄ꝰ dōqꝫ tet̄.cꝰ rō ē:qa qlꝫ tet̄ ad faciēdū iuſticiā alt̄i. oſiſtit aūt iuſticia ī q̄dā equalitate vñ niſi reītegret̄ equalitas:nō pōt aliqs eē iuſtꝰ. Inequalitas aūt fuit qꝫ oſūpſit rē n̄ ſuā.⁊ iō opꝫ qꝫ reddat ¶ Ad pᵐ ḡ dōqꝫ lꝫ nō hēat actionē in eū q oſūpſit ſm ius ciuile. hꝫ tn̄ ſm ius diuīū:cuiꝰ finis eſt ſalꝰ aīaꝝ. ⁊ iō ei repugnat.

¶ Deinde q̄ſita ſūt de officiis quatuoꝛ. ¶ Primo de officio expoſitoꝛuꝫ ſacre ſcripture. ¶ Secundo de officio pdicatoꝝ. ¶ Tertō de officio oſeſſoꝝ. ¶ 4° de officio vicarioꝝ.

¶ Articulꝰ.27ꝰ.

Circa pmū q̄ſitū ē vtꝝ oīa q̄ doctores ſcī dixerūt ſunt a ſpū ſcō. ⁊ vr̄ qꝫ nō. qa in ſuis dictis ſūt aliq̄ falſa.nā ī ſuis expoſitōibꝰ q̄nqꝫ diſſonāt.nō pōt aūt eē verū qd diſſilē vel diſſonū ē:qa vtꝫ ps oī dictōis n̄ pōt eſſe ſ̄a. Cōt̄. Ad eūdē ptinet facē aliqd ppt̄ finē ⁊ pducere ad illū finē.Sꝫ finis ſcripture q̄ ē a ſpū.ſ.ē eruditꝰ hoīuꝫ. hec aūt eruditio hoīuꝫ ex ſcripturiſ n̄ pōt eē niſi p expōnes ſcōꝝ.q̄ expoſitōes ſcōꝝ ſut a ſpū.ſ. ¶ R̄ꝰ dōqꝫ ab eodē ſpū ſcripture ſūt expoſite ⁊ edite.vñ dr̄.i.ad cor̄.z. Aīalis hō n̄ pcipit ea q̄ dei ſ .t.ſpūal̄ aūt.ẍ. Et pcipue q̄tū ad ea q̄ ſūt fidei.quia fides donū dei ē.⁊ iō īterp̄tatio ſermonū numeat̄ inter alia dona ſpūs ſcī.i.ad cor̄.iz. ¶ Ad pᵐ ḡ dōqꝫ grē gratis date n̄ ſūt hīt̄ꝰ:ſ ſunt qdaꝫ motꝰa ſpū.ſ.al̄ ſi eēnt hītꝰ:pphā q̄n vellꝫ p donū pphie renelatōēꝫ hērꝫ qd falſuꝫ ē.⁊ iō de aliqbꝰ occl̄tī reuelādis aliq̄ tāgit̄ mēs a ſpū.ſ.⁊ alīi n̄ ſ aliq̄ eis occultāt̄.vñ dixit helyſeꝰ 4.R̄.3.⁊ dn̄s celauit a me. Alīi etiā aliq̄ dicūt a ſeipſis.ſic pꝫ de Nathā q oſuluit Dauid qꝫ edificarꝫ tēplū. poſtea aūt a dn̄o rephēſus ⁊ q̄ſi retr̄cꝰ phibuit h̄ ipſi Dd ex pte dei.h̄ tn̄ tenēdū ē qꝫ qcqd ī ſacra ſcript̄a otinet̄ veꝝ ē.ai q oī h̄ ſentiret eēt hr̄ticꝰ.expoſitoꝛeſ aūt ī aliis q̄ n̄ ſūt fidei multa ex ſuo ſenſu dixerūt. ⁊ iō ī hiis poterāt errare. tn̄ dicta ex-

posito ꝙ ucccitatē nō educūt: vt necce
sit eis credē. ꝫ solū scriptura cano/
nica q̄ in veteri ⁊ in nouo testō ē.

¶ Articul⁹.28⁹.

Deinde q̄situ est de p̄dicato
rib⁹. Et circa h̄ q̄sita sunt
duo. Primo vtrū aliqs
possit p̄dicare ppa auctoritate: ita
vt liceat p̄dicare sine licētia prelati
Et videt ꝙ sic. qa p̄dicare est bonū
alii facē. Sꝫ debem⁹ bonū opari ad
oēs. ad gal'. 6. ꝫ c̄. ¶ Preterea dr̄ Ec.
Unicuiqꝫ mādauit deus de pximo
suo. ꝫ c̄. Con̄. Ad ro. 10. Quō p̄/
dicabūt nisi mittāt. ꝫ c̄. ¶ Rn̄ do
ꝙ null⁹ quātūcūqꝫ scīe magne vel
quantecūqꝫ sanctitatis nisi missus a
deo vel a p̄lato p̄dicare pōt: qa nul
lū agēs natū est agē nisi sup debitā
mām. Predicatio aūt ē exhortatio
⁊ doctrina si sit publica respiciēs to
tā ecclesiā ⁊ cura publica eccl'ie cō/
missa ē p̄latis. ⁊ iō null⁹ dꝫ aliquid
exercē qd̄ reqrat auctoritatē publi/
cā nisi auctoritate p̄lati. Ad p̄ᵐ ꝫ
dō ꝙ qlibꝫ lꝫ facē bonū sibi pportio
natū. nō aūt qdcūqꝫ bonū. ¶ Ad 2ᵐ
dō ꝙ mādauit de⁹ monē proximuꝫ
puata monitōe ⁊ familiari.

¶ Articul⁹.29⁹.

Secūdo vtrū aliqs phibit⁹
a principe seculari debeat
dimittē p̄dicatiōeꝫ. Et vi/
det ꝙ nō. Nolite timē eos q occidūt
corp⁹ dr̄ p̄dicatorib⁹. ꝫ timore pnci
pū nō debēt dimittē. Pretēa act.
.4. Deo opꝫ magis obedire q̄ hoīb⁹
Sꝫ de⁹ p̄cipit p̄cipue p̄latis ꝙ p̄di/
cēt. 2. ad Thi. 4. Predica vbū. ꝫ c̄.
¶ Pretēa null⁹ dꝫ obedire alicui ī
eo in quo peccat p̄cipiēs. Sꝫ pnceps
peccat phibēdo h̄. ꝫ c̄. Cōt. Act.
.13. Quia repulistis regnū dei ꝫ c̄.
Pretēa Mat. 10. Si vos psecuti fue/
rint in vna ciuitate fugite in aliā.
¶ Rn̄ dō ꝙ hic est op⁹ duplici di/
stinctōe. qa qn̄ aliqs phibet p̄dicare
vel phibet solū a tirāno. aut sil' a ti/
rāno ⁊ populo. Si pmo mō sic cū de
multitudine sint aliq q audire vo/
lūt: nō est dimittēda p̄dicatio: q̄uis
sic sit moderāda quo ad tpa ⁊ loca:
vt ex timore ad tirānū nō īpediat
⁊ qn̄qꝫ etiā tūc licēt p̄dicare occl'te
p domos, sic aplos legit factū. Si 2ᵒ
mō tūc dꝫ cedere p̄dicator ⁊ fugere
ad alia loca s̄m mādatū dn̄i. Et h̄
etiā Greg⁹. dic̄ in dyalogo. ꝙ qn̄ oēs
sūt mali ⁊ indurati: dꝫ eis dicē illō
apli. Quia repulistis a vobis regnū
dei ꝫ c̄. Alia distinctio ē hic h̄n̄da: qa
p̄dicator aut hꝫ curā aīaꝝ: aut nō. i.
p̄dicat ex nccītate officii: aut ppria
spōte. Si p̄ mō sic nō debet dimittē
gregē etiā pp̄ter piculū mortis. dū/
mō possit aliqd bonū facē remanen
do cū grege. Si 2ᵒ mō sic etiā si pos/
set ibi inter tales fructificare nō tēt
ibi stare: nec ad ponēdū aīam suam
nisi in casu. puta si aliqs vellet cor/
rūpe fidē. ⁊ tc̄ vbi fides piclitaret
teneret aīaꝫ p frīb⁹ ponere: qa hoc ē
in p̄cepto in tali casu. Si aūt nō im
minet talia casus: sic est in ɔsilio: qa
oīa ɔsilia ī casu sūt ī p̄cepto. ¶ Ad
p̄ᵐ ꝫ dō ꝙ de⁹ p̄cipit p̄dicare: tn̄ or/
dinate. ⁊ eo mō vtile quo sit saluti
aīaꝝ. Ad 2ᵐ dō ꝙ nō ē aliqd di/
mittēdū qd̄ sit s̄ᵐ deū timore mortꝭ
Qꝫ si aliqs sine cā ⁊ sine nccītate se
īgerat ad piculūꝫ: nō fit sapiēter.
Ad tertiū dō ꝙ falsum est. Nā s̄m

Aug. aliqñ īpator peccat pcipiēdo q deuot miles nō peccat obediēdo maxīe si militi ñ 9stet illō eē pctm̄.

¶Articul'.30'.

T Ertio vtrū liceat pdicatoribus recipere elemosinas ab vsariis. et videt q sic. i. ad Cor. 9. Si nos uobis spūalia semina m'.zc. ¶Pretea ius nāle hz q hō uiuat d labore suo. dign' ē. n. opari' zc. Hō enī 9cessū ē hoī a creatore. In sudore zc. gñ. 3. ¶Conī. Usarii nihil hñt nisi qd ē alienū. ¶R̄' dō q de rapina vse et hi' in gñsli loquēdo nō pōt fieri elīna. Isa. 61. Odio hñs rapinā ī holocaustū. tñ ī spāli casu pdicatorib' q pdicāt vsariis et monent eos restituē: licitū est accipe. et hec est vna rō. Alia ē qñ nō hñt al' vñ viuāt: et in extrema necessitate oīa sūt coīa; et ab oīb' licite accipe ad sustētatōez et necessitatem.

¶Articul'.31'.

D Einde q̄situ fuit de officio 9fessoꝝ. vtꝝ aliquis possit 9fessiōes audire de indulgētia dñi pape sine volūtate ppꝛii plati. et videt q nō: qa qlibz tenet 9fiteri ppo sacerdoti. g zc. ¶Pretea papa nulli pindicat ppter aliquā indulgētiā. ¶Cōt. Papa ē sup oēs. g cui uult qd et quātū vult: pōt 9mittē et indulgē. ¶R̄' dō q qdā dicūt q qlz sacerdos pōt absoluē quēlz a quolz pctō. et lz ñ bñ faciat absoluēdo: tñ absolut' ē. et rō hoꝝ fuit qa sil' dat pr̄sbro in sua ordinatiōe ptās 9secrādi corp' xpi: et ptās clauiū. et iō sic pōt 9secrare qualz hostiaz: ita pōt absoluē quēlz. Sz hō est erroneū qa null' pōt absoluē ppa auctoritate nisi eū q ē aliquo mō sibi sbdit': qa act' fiūt ī mā ppa: et absolutio sacrālia hz iudiciū ānexū. et hō. s. iudiciū non ē nisi ī sbditos et īferiores. Qui g nō hz sbditū nō pōt absoluē et sic iurisdictio dat māz sacerdoti determinatā. sec' aūt ē de hostia q ē mā determīata. Cui g nulla cura 9mittit hz clauē ligatam. vt iuriste dicūt. s. qa nō hz oīo māz. Alii dicūt q nul' pōt etiā auctoritate supioris plati absoluē sbditū inferioris plati 9tra volūtatē ipsi'. puta non pōt auctoritate epi 9tra volūtatez prochialis aliquē absoluē. Hoc etiā ē erroneū. qa ad absoluēdū reqrit ptās sacerdotalis et iurisdictio. eps aūt hz īmediatā iurisdictōez ī oēs. Uñ epūs pōt oīuz 9fessiones audire etiā 9t volūtatē pr̄sbri prochialis. et silr etiā ille cui eps 9mittit. et multo magis si papa 9mittit. Tñ archieps qa nō hz īmediatā iurisdictōez ī oēs sui archiepāt': nisi ex appellatione: nō posset alicui dare licentiā vel auctoritatē audiēdi 9fessionea 9t volūtatē epi et dyocesani suffraganei. ¶Ad pmū g pz p ea q dicta sūt. qa eps et papa pl' pōt q sacerdos. ¶Ad 2m dō q hō nō ē ī piudiciū s in auxiliū. qa audire 9fessiōes nō est statutū in fauorē sacerdotū. alias eēnt multū infideles serui: s ppter honorē sacerdotū confiteri pctā ess; necessariū. s hō ē ītroductū ad salutē aīaꝝ.

¶Articul'.32'.

D Einde q̄situ fuit de officio vicarioꝝ. vtrū vicari' alicui' possit vices suas 9mittē alteri

7 videt q sic.qa effect⁹ hñs virtutem cause potest in ea in q potest causa. Contra. Quia h videt ee ɔtrariũ illi ps.27. Diligẽter agnosce vultũ pecoris tui. Rx⁹ dd q ille q ɔstitu it vicari⁹ nõ pot totã suã potestatẽ ɔmittẽ:s pot partẽ.qa itẽtio omittẽtis ẽ vt exequat fm q pot ille cui ɔmittit.7 forte talis nõ pot totũ facere qd sibi ɔmittit. 7 io pot aliqd alteri ɔmittẽ. Ad pᵐ ḡ dd q effect⁹ nõ h3 semp totã virtutẽ cause:nisi eẽt eps. Ad z^m dd q h ipm facit vt cognoscat vultũ pecoris.

Articul⁹.33⁹.

Deinde qsitũ fuit de ptinẽtibus ad culpã. Et p de pctis z⁹ de penis. De pᵐa qsita fuerũt duo. Primo de ptinẽtib⁹ ad culpã originalẽ.z⁹ ad culpã actualẽ. De pcõ originali qsitũ fuit vtrum educat p educõẽ seis. Rx⁹ dd q sic.qa pctm originale ẽ pctm nature 7 nõ attigit psonã: nisi inquãtũ ẽ i tali natura.tota aũt hũana nã ẽ sic vn⁹ hõi vbicũq; ḡ illa nã repit:ibi ẽ pctm nature:qd ẽ originale. No q pcussio h3 rõnẽ culpe nõ inq̃tũ ipi⁹ man⁹:s inq̃tũ fit a pñ⁹ volũtat

Articul⁹.34⁹.

Deinde qrebat de cl̃pa actuali. Et p de pcto cogitatõis duo fuerũt quesita. Primo vtrũ ɔsensus i delectatõẽ sit pctm mortale. Rx⁹ dd q hic nõ qrit de ɔsensu in delectatõẽ act⁹: quia hic plane mortale ẽ. Sz de ɔsensu i actũ cogitatõis tm̃.sic cũ aliqs cogitat delectatõẽ fornicatõis:7 delectat 7 placet sibi hec cogitatio. Est ḡ duplex cogitatio delectatõis vel pp̃ter ipam cogitatõẽ.vl' pp̃t rẽ cogitatã Primũ est cũ qs cogitat de triãglo vel de bellis regis nõ pp̃ter regẽ:s pp̃ter ipa3 cogitatõe3. z⁹ ẽ cũ delector cogitando de amico pp̃ter ipm q sit mihi p cogitatõe3. 7 in cogitatione pñs. Sic ḡ cogitatio pot cogitari vt delectãs put ẽ cogitatio.7 sic non est pctm.sic si debeo narrare de fornicatõe:7 occurrunt pulchre vie 7 delector. Si aũt cogitatio est delectãs pp̃ter rẽ cogitatã:ipossibile ẽ q hic pcedat nisi ex amore fornicatõis.7 io ɔsentire in eã ẽ ɔsentire i amorẽ 7 i vsũ rei illicite.7 io ẽ pctm mortale. Articul⁹.35⁹.

Secũdo de suspitõe. vtr3 sit pctm mortale.7 vr̃ q sic.ta lib⁹enĩ ɔminat dñs. Isa.5. Ue q dicitis zc. Contra. Sup illud Nolite añ tps iudicare. dic glo.q ẽ veniale pctm. Rx⁹ dd q in illis q̃ sunt mortalia pctã ex gñe: mot⁹ imp̃fecti nõ sunt pctã mortalia s venialia. Adulteriũ eni ẽ mortale.s.qñ ẽ ɔpleta volũtas.nõ aũt qñ ẽ icopleta.nõ.n.q3 mot⁹ ɔcupie ẽ pctm mortale. Iudiciũ aũt ẽ duplex.s.de reb⁹ 7 de psonis. Iudiciũ de reb⁹ semp ẽ mortale pctm. puta dicẽ q dare elemosinã sit malũ. Iudiciũ aũt de psonis l3 qñq3 sit falsũ:non tñ semp est pctm:nisi qñ est oĩo temerariũ. Uñ Aug. in sermone dñi in mõte. Si erram⁹ in iudicio psona7 nõ errem⁹ i iudicio rerũ. s qñ ex leui re iudiciũ pcedit firmũ i corde:alñ ẽ pcz mortale qa ẽ cum ɔtẽptu p̃ximi. Suspicio aũt ẽ qd ip̃fectũ i gñe iudicii.7 io ẽ

īpfect⁹mot⁹.ɩ iō n̄ ē mortale ex gn̄e
q̄uis ſi fiat ex odio erit alñ mort...e
Ad p⁹ ḡ dō ꝙ q dic̄ bonū malū ₰c
ñ ſuſpicat̄ ſ indicat.ɩ ideo peccat.

Articul⁹.36⁹.

D Einde q̄ſita fuerūt de pc̄tō
opis tria. Primo vtrū li
ceat vti ſortib⁹:maxime in
aptiōe libroꝝ. R̄n̄° dō ꝙ ſors ꝑpe
eſt indiciū: qꝺ exq̄rit̄ ex aliquo ab
hoīe facto ad ingredū occl'tū. Dico
aūt ꝙ ab hoīe facto:q̄a q̄rere de fa/
ctis ab aliis ñ ē ſors.ſ aut anguriu₃
aut aliquid aliud. vt q̄ñ aliq̄s fac:
ſic̄ geomātici ɩ cū taxillis: ɩ de fe/
ſtucis:ɩ in apertōe libroꝝ. Hec aūt
fiūt ad tria. aut ad ingredū volū/
tatē:aut ad ꝯſultādū dubiū:aut ad
diuidēdū.ɩ ſic ſumit̄ triplex ſors.ſ.
diuiſoria.ꝯſultoria.ɩ diuinatiua.
Aliq̄ faciūt has quaſi ꝯmittētes for
tune.ſic̄ cū q̄s nō videt̄ debē ire:tñ
ponam⁹q̄s debeat ire.ɩ h̄ aliq̄ñ va
na aliq̄ ītētōe exq̄rēdi indiciū alic⁹
rei.ſicut q̄dā ad ingredū indicium
aſtroꝝ exq̄rūt:ſic̄ geomātici qui di/
cūt ꝙ ſm motū celi man⁹ movet̄.ɩ
ſic eſt pc̄tm̄. Aliq̄ intēdūt ſcire iudi
ciū dyaboli.ſic̄ Nabuchodonoſor.ɩ
h̄ eſt ſacrilegiū. Aliq̄ indiciū diuñ
ɩ ſic nō ſemp eſt pc̄tm̄.Et ſic ſors di
uinatoria quatuor h₃ grad⁹.ɩ p̄mo
mō aliq̄ñ ē leue pc̄tm̄.vel nō ē pc̄tm̄
2° mō pc̄tm̄ eſt ɩ 3°.ɩ 4° nō ſemper
pc̄tm̄ eſt.ſ q̄ñ quis nō ex neceſſitate
fac̄.q̄a ſic eſt tēptare deū.2.paral.2.
Cū ignoram⁹q̄d agere ₰c.vel q̄ñ ſiñ
debita deuotōe.ſic̄ Beda Actū.i.
q̄ñ aliq̄s res ſacras ꝯuertit in res
tp̄ales:ſic̄ cū apit libros p tp̄alibus:
vel q̄ñ de eo qꝺ eſt ſup̄ nos. ſic̄ q̄ñ
q̄s nō ꝯcordat.q̄a hoc eſt facē īniu/
riā ſp̄ūi ſancto:q credit̄ firmiter eē
in eccleſia:vl' ī collegiis. tñ ī electōe
ſecularium nihil ꝓhibet ſortib⁹ vti.

S Ecūdo de retētōe ſupfluo/
rū.vtrū ille q nō dat ſup/
fluū qꝺ h₃ p deo peccet.dic̄
enī Aug.ꝙ qui retinet ₰c. ſic̄ ſup in
8°.q̄ꝺlibet. 3° de ꝑplexitate. vtrū
aliquis poſſit eſſe ꝑplexus.

Articul⁹.37⁹.

D Einde queſitū eſt de penis.
Et p̄mo de pena tp̄ali.vtꝝ
aliq̄s religioſus expelli de/
beat ꝑpter peccatū de religiōe: ſi ſit
parat⁹ corrigi ɩ ſuſtinē penā. R̄n̄°
dō ꝙ apl'us dicit. Auferte malū ex
vobis.modicū enim fermētū ₰c. Au
fert̄ aūt aliq̄s aut p penā corꝑalem
ɩ p hoc manifeſtū eſt ꝙ anfert̄ etia₃
ille q vellet penitere quātūcūq₃: ſic̄
homicida ſuſpēdit̄:quātūcūq₃ peni
teat.vel per penā ſp̄ūalē.ɩ h̄ eccl'ia
non facit niſi q̄s eēt ꝯtumax.Et rō
hui⁹ eſt:q̄a per penā corꝑalē aufert̄
aliqꝺ tp̄ale: qꝺ pōt recōpēſari per
aliquod mai⁹ bonū.ſ bonu₃ ſpiritua
le qꝺ adimit̄ non pōt recōpēſari.ɩ
ic̄ nō d₃ religio infligere talē penā
q̄ādiu vult corrigi. q̄m ſicut eſt ex
coīcatio in eccl'ia: ita eſt expulſio a
religione. Et iō dicēdu₃ ꝙ null⁹ eſt
niſi ꝑpter ꝯtumaciā expellēdus.ſed
eſt ſequeſtrād⁹ in carcē:vl' alio mō.

Finit q̄ꝺlibet liber ſancti Thome
Venetiis impſſus impenſis Johā/
nis de Colonia ſociiq₃ eiuſ Johānis
Manthen ɩ Gherretzem. 1476°.

